T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI OE YZ 0321'DE KAYITLI TASAVVUF MECMÛ'ASI (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

Hazırlayan
Ümran KARACA

Danışman
Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Temmuz 2017
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI OE YZ 0321'DE KAYITLI TASAVVUF MECMÛ'ASI (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Ümran KARACA

Danışman
Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

Temmuz 2017
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyân ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Ümran KARACA

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

Ümran KARACA tarafından hazırlanan **"İBB Atatürk Kitaplığı Oe Yz 0321'de Kayıtlı Tasavvuf Mecmû'ası (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)"** adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Ümran KARACA

Danışman
Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

Türk Dili ve Edebiyatı ABD Başkanı
Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH

Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU danışmanlığında **Ümran KARACA** tarafından hazırlanan **"İBB Atatürk Kitaplığı Oe Yz 0321'de Kayıtlı Tasavvuf Mecmû'ası (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)"** adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

10/07/2017

JÜRİ: **İMZA**

Danışman : Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU .....

Üye : Prof. Dr. Atabey KILIÇ .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan ŞAHİN .....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 26/07/2017 tarih ve 22 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

10/07/2017

Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Mecmû'a, Arapça bir kelime olup cem' kökünden gelir. Mecmû' kelimesinin müennesi olan mecmû'a, "toplanmış, toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şey; top, tüm, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş kitap" demektir. Klâsik kültürümüzde edebiyat terimi olarak ise "defter, türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap yahut şiir defteri" anlamlarında kullanılmıştır. Mecmû'a çalışmaları başta Türk edebiyatı ve kültürü olmak üzere ilim âlemine ve medeniyetimize önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bu sebeple mecmû'a üzerine kaynaklarımız her geçen gün artmaktadır. Çalışmamızın inceleme bölümünde mecmû'alarla ilgili ayrıntılı bilgi verilmeyip gerekli yerlerde bilgilerine başvurulmak üzere dipnot referansları gösterilmiştir. Çünkü daha önce yapılan mecmû'a tezlerinde ve husûsî mecmû'a çalışmalarında mecmû'alara dâir yeterince teorik bilgi verilmiştir.

Yazma eserler kütüphanelerinde gün yüzüne çıkmayı bekleyen çok sayıda kıymetli eser bulunmaktadır. Mecmû'a taraması yaparken bu hususta çalışmaların genellikle şiir mecmû'aları üzerinde yoğunlaştığını fark ettik ve mensur-tasavvufî bir mecmû'a çalışmaya karar verdik. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kütüphanesi'nde Oe Yz 0321'de "Risâle-yi derHakîkat-i Âdem" adı ile kayıtlı bir mecmû'a tespit ettik. Mecmû'ayı incelerken içerisinde tek bir eser olmadığını, dînî-tasavvûfî mahiyette aynı yahut yakın tasavvufî meşrebe sahip farklı müelliflerden 20 risâle bulunduğunu fark ettik. Bunun üzerine bu mecmû'a üzerinde çalışmaya karar verdik.

Tezin "Giriş" bölümünde, mecmû'alara dâir muhtasar bilgi verildi. "1. Bölüm"de tez konusu mecmû'anın tanıtımı, tavsifi, dili, üslûbu, muhtevâsı ve mecmû'a tasnifindeki yeri incelenmiştir. "2. Bölüm"de mecmû'a metninin neşrinde izlenen yöntem açıklanıp kullanılan transkripsiyon alfabe tablosu verilmiş ve bu tabloya göre mecmû'anın metni günümüz harflerine aktarılmıştır. Sonuç kısmında çalışmamıza dâir bulgu ve tespitler değerlendirilip akabinde tasavvufî kelime ve kavramların ağırlıkta olduğu metin bağlamlı bir sözlük hazırlanmıştır. Son olarak tezle ilgili kaynakça hazırlanıp mecmû'anın tıpkı basımı eklenmiştir.

Çalışmamız süresince mânen her dâim yanımda olan sabır ve desteklerini esirgemeyen aileme, yüksek lisans eğitimimde ilminden çokça istifâde ettiğim bizi mahrum bırakmayan Prof. Dr. Atabey KILIÇ ve Öğr. Gör. Dr. Abdulkadir DAĞLAR'a, Arapça kısımların okunuşuda yardımcı olan Sarya Al HAJJAR'a, eksiklerime ve hatalarıma tahammül edip bilgi ve tecrübesi ile yolumu aydınlatan danışman hocam Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU'na müteşekkirim.

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI OE YZ 0321'DE KAYITLI TASAVVUF MECMÛ'ASI (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

Ümran KARACA

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2017
Danışman: Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

ÖZET

İBB Atatürk Kitaplığı Oe Yz 0321'de Risâle-yi derHakîkat-i Âdem adı ile kayıtlı müstensihi ve istinsah tarihi belli olmayan Tasavvuf Mecmû'ası 111 varak olup her varakta 19 satır bulunmaktadır. 310x230-290x230mm. ebadında siyah mürakkep başlıklar sülh nesih hat ile yazılmıştır. Mecmû'ada aynı veya yakın meşrebte farklı müellifler tarafından yazılmış dînî-tasavvufî mahiyette 20 risâle bulunmaktadır. Bu risâlelerde genel olarak Allah'ın zatî ve subûtî sıfatları, vahdet-i vücûd, tevhit ve tespih; nefs tezkiyesi ve terbiyesi, nefsin mertebeleri gibi konular açıklanmıştır. Konular izâh edilirken büyük sûfilere ait hikaye ve muhtelif şiirlerle açıklamalar desteklenmiştir.

Bu çalışmada söz konusu mecmû'anın dili, üslûbu, muhtevâsı incelenip tavsifi yapılarak mecmû'alar içersinde nerede bulunduğuna dâir fikir yürütülmüş ve ilmî transkripsiyon alfabesiyle metin neşri yapılmıştır. Tezin sonuna metin bağlımlı bir sözlük hazırlanıp mecmû'anın tıpkıbasımı eklenmiştir.

Anahtar kelimeler: Mecmû'a, Din-Tasavvuf, Risâle, Nefs

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI OE YZ 0321'DE KAYITLI TASAVVUF MECMÛ'ASI (ANALYSIS-TEXT-LEXICON-FACSIMILE EDITION)

Ümran KARACA

Erciyes University Social Sciences Institution
Master Thesis, July 2017
Supervisor: Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU

ABSTRACT

"Tasavvuf Mecmû'ası" translates as sufism of Mecmû'a is registered at İBB Atatürk Libary under number OE YZ 0321, are not known of which the copyist and copied of constituting İBB Atatürk Library is registered with the title of Risâle-yi derHakîkat-i Âdem in Oe Yz 0321. The author, the date of publication or the copyist of this tasavvuf Mecmû'a are not known. This Mecmû'a excist of 111 leafs/sheets of and 19 rows. In size 310x230-290x230mm. the black manuscript headlines are written with sülh nesih line. In Mecmû'a there are 20 religious and mystical tractates written by different authors in the same or nearby thematics. In tractate generally the attributes of God's unique and subutical, wahdat-i vücûd, tevhit(unity) and tespih(rosary); sophisticated subjects such as the soul ranges, the purification of the nefs and nefs training. While the topics are being explained, the story of the great Sufis and their explanations with various poems are supported.

In this thesis, text of the above mentioned Mecmû'a has been published with the scientific transcription alphabet and while examining the characteristic features of content, linguistic style and shape, an opinion has been expressed about the place of this Mecmû'a among the Mecmû'a of Turkish literature. At the end of the thesis a dictionary of text related terms has been prepared and added to the facsimile of the periodical.

Keywords: periodical, religion-sufism, tractate, nafs

İÇİNDEKİLER

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI OE YZ 0321'DE KAYITLI
TASAVVUF MECMÛ'ASI
(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI ii
ÖNSÖZ iv
ÖZET vi
ABSTRACT vii
İÇİNDEKİLER viii
GİRİŞ 1

I. BÖLÜM

1. İBB Atatürk Kitaplığı Oe Yz 0321'de Kayıtlı Tasavvuf Mecmû'ası 3
1.1. Nüshanın Tanıtımı ve Tavsifi 3
1.2. Dil ve Üslûbu 3
1.3. Muhtevâsı 4
1.3.1. Risāle-yi derḤaḳīḳat-i Ādem (1b-15a) 4
1.3.2. Haẕā Risāle-yi Tefsīr-i Āyet-i Kerīme ʿAbdullāh Ṣalāhī Efendi Ḥażretleri'niñdür (15b-26a) 5
1.3.3. Haẕā Risāle-yi Noḳṭa (26b-29b) 5
1.3.4. ezMevlānā Celāleddīn Muḥammed Rūmī Ḳuddise Sırruhu'l-ʿAzīz (30a) 5
1.3.5. Esvele-yi Ḥażret-i Muḥammedü'l-Mışrī Ecvebe-yi Ḥażret-i İsma'īl Ḥaḳḳı Ḳuddise Sırruhumā (31b-35b) 6
1.3.6. Şofyalı Şeyḫ Süleymān Efendi ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz buyurur (36a-37b) 6
1.3.7. Hāẕā Risāle-yi Redd-i Ḥulūl ve İttihād-ı Bīhāl (38a-39b) 7
1.3.8. derBeyān-ı Vaḥdet-i Vücūd (40a) 7
1.3.9. Hāẕā Risāle-yi Taṣavvuf (41b-43a) 7
1.3.10. İsimsiz Risâle (43b-44a) 7

1.3.11. Hāẕā Risāle-yi liṢalāḥī Efendi Ḳuddise Sırruhu (44b-50a) 7
1.3.12. Risāle-yi Eṭvār-ı Sebʿa Ṣofyalı Bālī Efendi Ḳaddesallāhu Sırruhu (51b-69a) 8
1.3.13. derBeyān-ı Eṭvār-ı Hamse (69b-70a) 8
1.3.14. Esrār-nāme-yi Laṭīfī Ḳuddise Sırruhu (71b-89a) 8
1.3.15. derBeyān-ı Merātib-i Nefs-i Erbaʿa (89b-90a) 9
1.3.16. Ṭaʿbīrnāme-yi Ḳurd Efendi (91b-94a) 9
1.3.17. İsimsiz Risâle (94b-97a) 9
1.3.18. Hāẕihi risāleti istibṣari'l-başīreti'ı-temsi Sulṭān Murād esrāre'l laṭīfeti min hażreti Şeyḥi'l-menzileti rūḥi fī cesedi istibṣari'l-başīreti ʿalā başari'l-ḳalbi fehuve Ḥaḳḳa feyne'l-ḫalaḳa şeyḥi'ş-şeyūḫi İbrāhim efendi ve ketebe fī cevābe hāẕihi'r-risāleti'ş-şerīf anlamı (97b-100b) 10
1.3.19. Hāẕā Riṣāletü'l-Faḳru Sevādü'l Veche Fī'd-Dāreyn (101a-109b 10
1.3.20. Şeyḫ Mısrī ḥażretleriniñ eṣnā-yı nefīsinde pādişāh-ı zamāne ve paşa-yı vaḳte irsāl buyurdıḳları mekātib-i mütaʿaddideleridür ki ber vech-i ātī ẕikr ü beyān olunur ʿazīz müşārünileyh Edirne'ye varup nefy olunduḳdan şoñra Malḳara'dan Edirne'ye pādişāha irsāl buyurdıḳları mektūb-ı şerīfleridür (110a-111b) 10
1.4. Mecmû'anın Mecmû'a Türlerindeki Yeri 10

II. BÖLÜM

1. Metin Neşrinde İzlenen Yöntem 11
2. Transkripsiyon Alfabesi 12
3. Metin 13
SONUÇ 145
SÖZLÜK 147
KAYNAKÇA 159

GİRİŞ

Klâsik Türk edebiyatı sahasında son dönemlerde mecmû'a alanındaki çalışmaların artması ile kültürümüz ve medeniyetimize dâir çok farklı bilgiler gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Mecmû'alar geçmişten günümüze her alanda olmak üzere yazılı edebiyata dâir oldukça yararlı bilgiler saklamaktadır. Mecmû'alar üzerine yapılan çalışmalar dil, edebiyat ve ilim dünyamızı zenginleştirmektedir.

Mecmû'alar genel olarak amaçlarına, konu ve nazım şekline göre sınıflandırılırlar:

Kasîde mecmû'aları (mecmû'atü'l-kasâ'id), Na't mecmû'aları (mecmû'atü'n-nu'ût), Gazel mecmû'aları (mecmû'ayı gazeliyât), Nazîre mecmû'aları (mecmû'atü'n-nezâ'ir), Rubai mecmû'aları (mecmû'a-yı rubâ'iyât), Terkîb-i bend mecmû'aları (mecmû'a-yı terkîb-i bend), Tercî-i bend mecmû'aları (mecmû'a-yı tercî-i bend), Şiir mecmû'aları (mecmû'a-yı eş'âr), Risâle mecmû'aları (mecmû'atü'r-resâ'il), Hadîs mecmû'aları (mecmû'atü'l-ehâdîs), Fetva mecmû'aları (mecmû'a-yı fetâvâ), Dua mecmû'aları (mecmû'a-yı ed'iye), Tarih manzûmelerini içeren mecmû'alar (mecmû'a-yı tevârîh), Fevâid mecmû'aları (mecmû'a-yı fevâ'id), Hutbe mecmû'aları (mecmû'atü'l-huteb), Tıpla ilgili mecmû'alar (mecmû'a-yı tıb, mecmû'a-yı mücerrebât, mecmû'a-yı mu'âlece), Gizli ilimlerden bahseden mecmû'aları (mecmû'atü'l-havâss, mecmû'a-yı cifr ve reml, mecmû'a-yı ilm-i nücûm, mecmû'a-yı tılısmât, mecmû'a-yı melâhîm, mecmû'a-yı vefk), Letâif mecmû'aları (mecmû'atü'l-letâ'if), Zikir ve evrâd mecmû'aları (mecmû'a-yı zikr ü evrâd), Hikâye mecmû'aları (mecmû'a-yı hikâyât), Münşe'ât mecmû'aları (mecmû'a-yı münşe'ât), Müzikle ilgili mecmû'alar (mecmû'a-yı beste ve semâ'î, mecmû'a-yı mûsikî, mecmû'a-i ilâhiyyât, mecmû'a-yı sâz u söz), Hadîs ve tefsîr benzeri kaynaklardan edinilen dinî bilgilerin yer aldığı mecmû'alar (mecmû'a-yı menkûlât), Sadece müstakil beyitler bulunan mecmualar (mecmû'a-yı ebyât) bunlardan bazılarıdır. Ayrıca bazı mecmû'aların derleyicilerinin adıyla anıldığı

(Münşe'ât-ı Ferîdûn, Pervâne Bey Mecmû'ası vb.), bazılarının özel adları olduğu (Câmi'u'n-nezâ'ir vb.) görülmektedir.[1]

Mecmû'alardaki bu konu çeşitliliği beraberinde tasnif çalışmalarını da gerektirmiş olup bu hususta çeşitli ilmî incelemeler ve araştırmalar yapılarak tasnif önerileri yapılmıştır.[2]

[1] Gıynaş, Kamil Ali, Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası, Selçuk Üniversitesi,
[2] Kılıç, Atabey, "Mecmûa Tasnifine Dair" Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları Vıı, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı,İstanbul, Turkuaz Yay., 2012. s.75-96.
Köksal, M. Fatih, "Şiir Mecmû'alarının Önemi ve 'Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi(MESTAP), Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori, İstanbul, Kesit Yay., 2012 s.83-97.

I. BÖLÜM

1. İBB Atatürk Kitaplığı Oe Yz 0321'de Kayıtlı Tasavvuf Mecmû'ası

1.1. Nüshanın Tanıtımı ve Tavsifi

Tez konusu olarak seçtiğimiz mecmû'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda Oe Yz 0321 numarada *"Risâle der Hakîkat-i Adem"* adı ile kayıtlıdır. Fakat müstensihin/musannifin mecmû'aya verdiği bir ism bulunmamaktadır. Kütüphane kayıtlarında *"Risâle der Hakîkat-i Adem"* olarak bulunmasının sebebi de muhtemelen mecmû'adaki ilk risâlenin adının bu olmasındandır.

Mecmû'anın ne sonunda ne de mecmû'adaki risâlelerin sonunda hiçbir ketebe kaydı bulunmamaktadır. Bu sebeple müstensihin/musannifin telif ya da istinsah tarihi ile ilgili hiçbir bilgi bulunmamaktadır.

Mecmû'a 310x230-290x230mm. ebadında olup 1b-111b olmak üzere toplam 111 varaktır. Her sayfada 19 satır bulunmaktadır. Açık kahverengi kâğıda, açık ve okunabilir temiz bir nesih hatla yazılmıştır. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmış olup metin içerisindeki zikredilen âyet, hadîs ve kelâm-ı kibârların üst kısımları da genellikle kırmızı mürekkeple çizilerek belirgin hâle getirilmiştir.

1.2. Dil ve Üslûbu

Mecmû'adaki risâleler tasavvufî eserler olduğu için dînî-tasavvufî terimler sıkça kullanılmıştır. Ancak bu risâleler eğitmek öğretmek gâyesi ile yazıldığı için süsten sanattan ve fazlaca Farça ve Arapça kelime ve tamlamalardan kaçınılırak yazılmıştır.

Mecmû'adaki risâlelerin çoğu 16-17.yüzyıllarda telif edilmiştir. Doğal olarak bu yüzyıldaki dînî-tasavvufî didaktik eserlerin dil husûsiyetleri göze çarpmaktadır.

Mecmûa'daki risâlelerde tarîkat mensuplarına öğüt veren, yol gösteren, âdab öğreten didaktik bir üslûp kullanılmıştır. Risâlelerde âdetâ bir şeyhin karşısındaki müridine dînî-tasavufî hakikatleri hitap ederek anlattığına ve ciddiyetle uyardığına dâir bir üslûbu aşağıdaki şu ifadelerden görüyoruz:

"…ey ṭālib-i maʿrifet…"

"…ey tālib-i velāyet bil ve āgāh ol ki…"

"…ey ehl-i maʿrifet…"

"…ey ʿarif ḫūb-ı nefs āgāh ol ki…"

"…ey emīr-i ṣāhib kemāl sözin ḫāṣılı budur ki…"

"…ey ṭālib-ī esrār-ı ilāhī…"

"…ey ʿazīz şimdiye dek oḳudığıñ ʿilmi ḳovar bir mürşid-i kāmil iste…"

"…ey ʿazīz bilgil…"

Tevhid ve mâsivadan yüz çevirme, nefs terbiyesi, güzel ahlâk gibi tasavvufî esasların ağırlıkta olduğu bu mecmû'ada amaç nasihat ve tebliğ olduğu için dil ve üslûpta bu minvâldedir.

1.3. Muhtevâsı

Mecmû'ada Müstensihi belirtilen belirtilmeyen toplam 20 risâle bulunmaktadır. Bu risâlelerin hepsi dînî-tasavvufî içeriklidir. Müstensihin/musannifin amacının, muhataplarına dînî, tasavufî ve ahlâkî olarak temel ve önemli hakîkatlari aktarmak olduğu dikkat çekmektedir. Mecmû'adaki risâleler ve içerikleri şöyledir:

1.3.1. Risāle-yi derḤaḳīḳat-i Ādem (1b-15a)

Müstensihine dâir bilgi bulunmamakatadır. Allah'ın insanı niçin ve nasıl yarattığını anlatan bir risâledir. Hz. Adem ve eşinin yaratılışları ve dünyaya gönderilişlerini anlatır. İlk insanı(Âdem'i) yaratmak istediğinde meleklerin şaşkınlıklarını sonrasında Allah'a boyun eğerek emrini yerine getirip Âdem'e secde ettiklerini, Şeytan'ın secde etmediğini ve huzurdan kovulduğundan detaylıca bahseder.

Konu ile ilgili olarak Şeyh Irakî, Feridüddin Attâr ve Mevlânâ Celâleddin Rûmî gibi zâtlardan şiir iktibas eder.

Kâbil'in Hâbil'i katletmesi, Hz. Nûh'un peygamberliği, Hz. Hüseyin'in öldürülmesi konularına da yer verir ve bu kişilerin özellikleri ile yaratılış anındaki yıldızlar arasında etkisine değinir.

1.3.2. Haẕā Risāle-yi Tefsīr-i Āyet-i Kerīme ʿAbdullāh Ṣalāhī Efendi Ḥażretleri'niñdür (15b-26a)

Abdullah Salâhî Efendi(1705-1783) Halvetî-Uşşâkî Şeyhlerindendir.[3]

Bu risâlede Abdullah Salâhî Efendi'nin âyet tefsîrlerine yer verilmiştir. Allah'ın gücü ve kudretini, insanın zayıf ve âciz olduğunu zikreden bazı âyetlerin alıntısı yapılarak izâh edilmiştir. İbn Arâbî'den alıntılar yapılmıştır. Yine Allah ile meleklerin diyaloglarına, Hz. Âdem'in yaratılışına ve meleklerin ona secde edişi âyetlerle açıklanmış olup Muhammed Busrî'nin Kasîde-yi Bürde'sinden bir beyt alıntı yapılmıştır.

1.3.3. Haẕā Risāle-yi Noḳṭa (26b-29b)

Müstensihi belli değildir. Hz. Ali'nin "İlim bir noktadır ama cahiller onu çoğaltır." sözünün geniş bir şerhinden sonra peygamberlerin vasıflarına ve mânevî mertebelerini anlatır. Arap alfabesindeki harflerin ebced ve ebcedden farklı olarak rakamsal değerleri ve bu rakamsal değerlerinden peygamberlerdeki vasıflara nasıl işâret ettiklerine dâir bilgiler verilir. Konu ile ilgili olarak Fazlullāh Hurûfî'nin beytine yer verilir.

1.3.4. ezMevlānā Celāleddīn Muḥammed Rūmī Ḳuddise Sırruhu'l-ʿAzīz (30a)

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî(1207-1273) Mevlevîliğin kurucusudur.

Farsça olan bu yarım sayfalık bölümde Allah'ın zâtının sıfatının fiilinin ne olduğuna birer âyetle cevap verilmiştir. Ve insanın madde olarak kesif mânâ olarak nûrânî olduğundan bahsedilmiştir.

---

[3] Türk İslâm Ansiklopedisi, Salâhî Efendi yıl: 2009, cilt: 36, sayfa: 17-19

1.3.5. Esvele-yi Ḥażret-i Muḥammedü'l-Mışrī Ecvebe-yi Ḥażret-i İsma'īl Ḥaḳḳı Ḳuddise Sırruhumā (31b-35b)

Asıl adı Muhammed bin Ali Çelebi olan Muhammedü'l-Mısrî olarak da

bilinen kişi Niyâzî-yi Mısrî'dir(1618-1694) Halveti tarîkatının Niyâziyye veya Mısriyye kolunun kurucusudur.[4]

İsmâil Hakkı, Bursa'da vefat eden İsmâil Hakkı Bursevî'dir. Celvetî şeyhidir.(1652-1725)[5]

Risâlenin girişinde bulunan ve aşağıda vermiş olduğumuz, Niyâzî-yi Mısrî'nin bir beyitinde ey dostlar diye, belli bir kişiye yöneltmeden kesret ve vahdet ile ilgili sorduğu bir suale İsmâil Hakkı Bursevî'nin yaptığı uzun bir açıklama yer almaktadır.

Müşkülüm var size ey Ḥaḳḳ dostları eylen reşād

Kim cevābın vere olsun Ḥaḳḳ ḳatında bermurād

Ol ne keṣretdür ki anıñ ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ

Keṣret içre ol ne vaḥdetdür ki aña yoḳ ʿidād

Çoğunlukla tasavvufî terimlerin yer aldığı bu bölümde vahdet ve kesret, vahdet-i vücûd, Allah'ın zâtı, sıfatları, kudreti, yaratılıştaki sırlar gibi konular bahsedilmiştir. Allah'ın tek ve eşsiz olduğu âyetler ve kelâm-ı kibârlar ile anlatılmıştır. Hz. Pir Hüdâyî'den beyitlere yer verilmiştir.

1.3.6. Şofyalı Şeyḫ Süleymān Efendi ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz buyurur (36a-37b)

Risâlenin girişinde aşağıdaki müfred yer almaktadır.

İki ʿālemden ḫaberdārım diyen Mevlā nedür

Bugünüñ yarını bilmezsin diyen dünyā nedür

[4] Türk İslâm Ansiklopedisi, Niyâzî-i Mısrî, yıl: 2007, cilt: 33, sayfa: 166-169.
[5] Gökmen, Abdullah , "Müfessir, Şair, Hattat Bir Mutasavvıf: İsmail Hakkı Bursevî", Semerkand, 2012., S.141.

Âdeta şerhi mahiyetindedir. Bu şerhde Allah'ın isim ve sıfatlarından tecelli eden salih amelde bahsedilir. Hâfız-ı Şirâzî'den bir beyt nakledilmiştir.

1.3.7. Hāẕā Risāle-yi Redd-i Ḥulūl ve İttihād-ı Bīhāl (38a-39b)

"Seyyid-i Şerîf'in Hâşiye-yi Tecrîd'inde yazdığı Kâdmîr bahsini nakleden bir risâledir. Kelâm ilmini ile alâkalı olan bu eser Nâsiruddîn Tusî'nin Tecridu'l-İtikâd veya Tecrîdu'l-Kelâm adlı eserinin haşiyesidir."[6]

1.3.8. derBeyān-ı Vaḥdet-i Vücūd (40a)

Müstensihi belli değildir. Allah'ın her an yaratış ve tecellî hâlinde olmasının, vahdet-i vücûd anlayışıyla izâh edildiği kısa bir yazıdır.

1.3.9. Hāẕā Risāle-yi Taṣavvuf (41b-43a)

Müstensihine dâir bilgi bulunmamaktadır. Talib-i marifet, insan, dünya sâlik bunlar sembolize edilerek temel tasavvufî meseleler anlatılmıştır. Dünya bir derya, insan da ona bir gemi kadar yakındır. Tarîkata giren kişi bu yakınlıkdan ötürü dünyanın cezbesine oldukça temkinli olmalıdır. Dünya sevgisi kalbe girdiğinde Allah'ın sevgisi o kalbe inmez, der ve Allah'ın marifetini dileyenin cân-ı gönülden masivayı terk etmesini tavsiye eder. Konu ile ilgili Hz. Süleyman ve Hz. Muhammed'in hayatlarından kesitler aktarır.

1.3.10. İsimsiz Risâle (43b-44a)

Müstensihine dâir biligi bulunmamaktadır. Hz. Ali'nin "Ba'nın altındaki noktayım." cümlesinin yaklaşık bir varaklık izâhıdır.

1.3.11. Hāẕā Risāle-yi liṢalāḥī Efendi Ḳuddise Sırruhu (44b-50a)

Salâhi Efendi'ye ait bu risâlede maddî ve nûrânî mertebelerden bahsedilmiş. Bu hususla alakalı teferruat hikayelerle desteklenmiş ve ayrıca meselenin izahı için Arapça

[6] Yazıcıoğlu, Mustafa Said, *XV. Ve XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreselerinde İlm-i Kelâm Öğretimi ve Genel Eğitim İçindeki Yeri*, dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/69/1743/18514.pdf

ve Farsça beyitler manzum türkçeleri ile verilmiştir. Sûfîlik ile ilgili iki hikâyeye yer verilmiştir.

1.3.12. Risāle-yi Eṭvār-ı Seb'a Şofyalı Bālî Efendi Ḳaddesallāhu Sırruhu (51b-69a)

1553 yılında vefat eden Sofyalı Bâlî Efendi Halvetî tarîkatına mensup bir mutasavvıfdır.[7]

Sâliklere nefis terbiyesi ve yöntemlerinin anlatıldığı bir risâledir. Yedi tavır anlamına gelen etvâr-ı seb'a nefsin yedi mertebesine işaret eder. Ruhu temizlemek, nefsi tezkiye ve terbiye etmek için sâlik bu düstûr üzere tarîkatta yol alabilir. Bu risâlede de nefs-i emmâre, nefs-i levvâme, nefs-i mülhime, nefs-i mutmainne, nefs-i râziye, nefs-i marziye ve nefs-i kâmileye nasıl varılabileceği ve bu mertebelerindeki kişilerin sıfatlarının neler olduğu detaylı bir şekilde izâh edilmektedir. Hz. Ali ve Muaviye'yi anlatan bir hikâye de bulunmaktadır.

1.3.13. derBeyān-ı Eṭvār-ı Hamse (69b-70a)

Şeyh-i Ekber Muhiddîn-i Arabî'nin kurbiyyet ve Allah'ı tenzîhe dâir iki sözünün izâhının bulunduğu bir varaklık küçük bir risâledir.

1.3.14. Esrār-nāme-yi Laṭīfī Ḳuddise Sırruhu (71b-89a)

Esrâr-nâme yazarlarından biri de Şeyh Latîfî'dir. On altıncı yüzyılda kaleme alınan Esrâr-nâme'nin Müstensihi Latîfî'nin kimliği konusunda çok kesin bilgilere sahip değiliz. Müstensih eserinde kendisi hakkında pek fazla bilgi vermediği gibi tezkirelerde de Şeyh Latîfî'ye ait bir Esrâr-nâme tercümesinin varlığından bahsedilmemektedir. Bununla beraber, Gönül Ayan'ın Tebrizli Ahmedî, Esrâr-nâme (İnceleme-Metin) çalışmasında Esrâr-nâme mütercimi olarak zikrettiği Şeyh Latîfî'nin, elimizde mensur eseri olan şahıs olduğu anlaşılmaktadır.[8]

---

[7] Muslu, Ramazan, 'Halvetiyye'de "Atvâr-ı Seb'a" Yazma Geleneği ve Sofyalı Bâlî'nin Atvâr-ı Seb'a Risalesi', Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, 2007., S.18, s. 43-63.

[8] Çelebioğlu, Ayşe, Şeyh Latifi ve Esrar-Name Adlı Risalesi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014., s. 5-16

Allah'ın âlemleri kendi sırrını bildirmek amacıyla ve hakîkat-i Muhammediyye'ye nisbet ederek yarattığını; bilinmek ve tanınmak istediğini açıklayarak risâleye başlar. Her şey O'nun sıfatları aracılığı ile vücûda gelmiştir. Görünen ve görünmeyen âlemler mutlak olan Allah'ın tecellîsidir. Mecmû'adaki uzun risâlelerden biridir. Âyet ve hadîslerle görüşlerini destekler. Hz. Âli, Mevlânâ Celâleddîni Rûmî, Bayezid-i Bistâmî gibi zâtlardan da alıntılar bulunmaktadır.

1.3.15. derBeyān-ı Merātib-i Nefs-i Erbaʿa (89b-90a)

Müstensihi belli değildir. Kısaca nefsin dört mertebesi olan tabiat, nefs, ruh ve sır'dan bahseder. Tabiatın gereği yemek, içmek ve çiftleşmek; nefsin gereği ahlâk; ruhun gereği marifet; sırrın gereği Allah'tan başka her şeyi terk etmek olduğuna dâir bilgiler verir.

1.3.16. Ṭaʿbīrnāme-yi Ḳurd Efendi (91b-94a)

Asıl adı Muhammed bin Ömer olan Kurd Efendi(1524-1588) Halvetî şeyhlerindendir.[9]

Rüya tabirleri ile ilgili olan bu risâlede nefis yedi dâirede izâh edilmiştir. Sâlikin sülûkunda ilerlemesi için önce nefsini tanıması gerekmekdir. Ancak böyle yol alabileceği belirtilmiş, 'Nefsini bilen Rabbini bilir', sözünün edâ edilmesinin önemli olduğu belirtilmiş ve sâlik hangi dâirede ne rüyalar görürse bunların tabiri yapılmıştır.[10]

1.3.17. İsimsiz Risâle (94b-97a)

Müstensihi belli değildir. Tamamen Arapça olan bu risâlenin konusu seyr-i sülûk ve nefsin mertebeleridir.

---

[9] http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Alimleri-Ansiklopedisi/Detay/KURD-EFENDI-Muhammed-bin-Omer/3360

[10] Günaydın, Yusuf Turan-Tatcı, Mustafa, "Türk İslâm Edebiyatında Tasavvufi Rüya Tabirnameleri", Keşkül, 2007., s.20-27.

1.3.18. Hāẕihi risāleti istibṣari'l-baṣīreti'ı-temsi Sulṭān Murād esrāre'l laṭīfeti min hażreti Şeyḫi'l-menzileti rūḫi fī cesedi istibṣari'l-baṣīreti ʿalā baṣari'l-ḳalbi fehuve Ḥaḳḳa feyne'l-ḫalaḳa şeyḫi'ş-şeyūḫi İbrāhim efendi ve ketebe fī cevābe hāẕihi'r-risāleti'ş-şerīf anlamı (97b-100b)

Tamamen Arapça olarak yazılmış bir risâledir. Anlaşıldığı kadarıyla Şeyh İbrahim Efendi'nin Sultan Murad'a cevabıdır.

1.3.19. Hāẕā Riṣāletü'l-Faḳru Sevādü'l Veche Fī'd-Dāreyn (101a-109b

Müstensihi belli değildir. Risâlenin sonunda bu eserin Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiş olduğu belirtiliyor. Fakirliğin iki dünyada da yüz karası olduğu birkaç kez vurgulanıyor. Ayrıca biri padişah ve nakkaş ustalarını diğeri bir savaşı anlatan iki hikâye bulunmaktadır.

1.3.20. Şeyḫ Mısrī ḥażretleriniñ eṣnā-yı nefīsinde pādişāh-ı zamāne ve paşa-yı vaḳte irsāl buyurdıḳları mekātib-i müta'addideleridür ki ber vech-i ātī ẕikr ü beyān olunur ʿazīz müşārünileyh Edirne'ye varup nefy olunduḳdan ṣoñra Malḳara'dan Edirne'ye pādişāha irsāl buyurdıḳları mektūb-ı şerīfleridür (110a-111b)

Niyâzî-yi Mısrî'nin zamanın padişahına içinde bulunduğu durumu anlattığı bir mektubudur.

1.4. Mecmû'anın Mecmû'a Türlerindeki Yeri

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Oe Yz 0321'de kayıtlı

Tasavvuf Mecmû'ası adlı tez konumuz olan mecmû'a, Prof. Dr. Atabey Kılıç tarafından yapılmış en derli toplu mecmû'a tasnifine göre dil olarak Türkçe, şekil olarak mensûr, tür olarak da tasavvûfî mecmû'alar içerisine girmektedir.[11]

[11] Kılıç, Atabey, "Mecmûa Tasnifine Dair" Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı,İstanbul, Turkuaz Yay., 2012. s.75-96.

II. BÖLÜM

1. Metin Neşrinde İzlenen Yöntem

1. Tezimize konu olan mecmû'anın araştırmalarımız neticesinde başka nüshası bulunamadı. İBB Atatürk Kitaplığı Oe Yz 0321'de kayıtlı nüshadan neşri yapıldı.

2. Metnin günümüz harflerine aktarılmasında aşağıda verilen ilmî transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

3. Metin neşredilirke müstensih hatalarından dolayı anlam, vezin veya kâfiye gereği kelime, ek ya da harf eklenmesi gerektiğinde bunlar köşeli parantez [ ] içerisinde verilmiştir. Aynı sebeplerle kelime, ek ya da harf çıkarılması gerektiğinde bunlar parantez ( ) içerisinde gösterimiştir.

4. Varak numaraları bold köşeli parentez **[ ]**, satır numaraları parentez ( ) içerisinde gösterilmiştir.

5. Beyitlerde zihaf, imâle ve kasr gibi aruz hataları gösterilmemiş veznin aksadığı beyitlerde vezin aksaklığı belirtilmemiştir.

6. Okunamayan kelimeler, metinde olduğu gibi aynı şekilde eski harflerle yazılmıştır.

7. Bazı âyetlerin tercümesini Müstensih verdiği için dipnatta sadece sûre adı ve âyet numarasını gösterdik. Tercümesi Müstensih tarafından metinde verilmeyen âyetlerin anlamını ve Kur'ân'da geçtiği yeri dipnota aldık.

8. Derkenarlarda sah kaydı ve düzeltmeler bulunmaktadır. Fakat bu sah kayıtları ve düzeltmeler uygulandığı takdirde metninm alam bütünlüğü çoğunlukla bozulmaltaydı bu yüzen biz düzeltmelerin bazılarını uyguladık bazılarını uygulamadık.

9. Bazı beyitlerdeki düzeltme ve sah kayıtlarını uyguladığımızda vezin aksıyordu bu yüzden beyitlerle ilgili bazı sah ve düzelmeleri de göz ardı ettik.

10. Müstensih bazı risâle başlıklarında, risâle olduklarını belirtmemiştir. Bu durumda risâlelerin sonundaki temmetü'r-risâle kayıtları tespit edildiği için tarafımızdan risâle olarak kaydedilmiştir.

11. Müstensih, metin içerisinde bazı yerlerde kelime anlamlarını vermiştir. Sözlük kısmında bu tanımlamalara da yer verilmiş olup italik olarak yazılmıştır.

2. Transkripsiyon Alfabesi

Ünlüler	
a) Kısa	b) Uzun
ا : a, e, ı, i, u, ü	آ, ا : ā
ه : a, e	ى : ī, ā
ى : ı, i	و : ū, ō
و, او : u, ü, o, ö	

Ünsüzler			
ء ʾ	خ ḫ	ص ṣ	ك k, g, ñ
ب b, p	د d	ض ḍ, ż	گ g
پ p	ذ ẕ	ط ṭ	ل l
ت t	ر r	ظ ẓ	م m
ث s̱	ز z	ع ʿ	ن n
ج c, ç	ژ j	غ ġ	ه h
چ ç	س s	ف f	و v
ح ḥ	ش ş	ق ḳ	ى y

3. Metin

[1b] (1) **Risāle-yi derḤaḳīḳat-i Ādem**

(2) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

(3) El-ḥamdülillāhi Rabbi'l-ʿālemīn ve'ṣ-ṣalātü ve's-selāmü ʿalā nebiyyinā Muḥammedin ve ālihi ecmaʿīn el-ḥamdü liveliyyetin ve'ṣ-ṣalātü ʿalā nebiyyihi (4) ammā baʿd ey ser-çeşme-yi mevālī ve ey ser-defter-i ġuzāt bil ve āgāh ol ki (5) vaḳtā ki Ḥaḳḳ celle ve ʿalā diledi ki kendi ṣunʿun ve ṣıfātın göre ʿālemi (6) ḫalḳ eyledi ve diledi ki kendi cemālin göre ve ẕātını müşāhede eyleye (7) ādemi ḫalḳ eyledi pes bu ḫalḳıñ dilinde dīdār ve viṣāl didikleri (8) Ḥaḳḳ'ıñ cemālini ve kemālini insān yüzinde müşāhede itmekden ʿibāretdür ki (9) ḥadīṯ-i ḳudsīde buyurur *"Kuntu kenzen maḫfiyyen feaḥbebtu en uʿrafe feḫalaḳtu* (10) *el-ḫalḳu'l-uʿrafe"* yaʿnī Ḥaḳḳ teʿālā eydür *"Ben bir gizlü kenz idim diledim ki* (11) *āşkāre olam bu yaradılmışa"* yaʿnī *"ʿĀlemi ve ādemi yaratdım tā ki her zerrede bilinem ve görinem"*

(12) **şiʿr**

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Naẓar ḳıl yer ve göge [ki] eger dirseñ olam bīdār
Naẓar ḳıl Ādem'e andan eger dirseñ görem dīdār

(13) Egerçi kim gören bilen Ḥaḳḳ'ı ādemdürür ammā
Ḥaḳīḳatde girübilüp gören kendüdürür ey yār

(14) yaʿnī Tevrāt kitābında Mūsā peyġamber ʿaleyhi's-selām şöyle ḫaber virir ki (15) Ḥaḳḳ teʿālā buyurur *"Nurīdu en naḫluḳa insānen ʿalā miṯālinā ve şeklinā ve ṣūretinā"* (16) yaʿnī *"Ben diledim ki kendi miṯālimde ve şeklimde ve ṣūretimde bir kimse yaradam"* **[2a]** (1) ve adını insān ḳoyam ve ḥadīṯ-i ḳudsīde daḫı buyurur ki *"İnnallāhe* (2) *ḫalaḳa ādeme alā ṣūretihi"* yaʿnī *"taḥḳīḳ Allāhu teʿālā ādemi kendi ṣūretinde* (3) *ḫalḳ eyledi"* ey ṭālib-i maʿrifet Allāhu zü'l-celāl kendü ẕāt-ı eḥadiyyetinde yaʿnī birliginde ve şeklinde (4) ve ṣūretinde miṯālden münezzehdür ol sebebden bu mertebesini ne kimse (5) bilür ve ne kimse görür zīrā bu mertebede ne ʿālem ve ne ādem var kim kimi (6) bilsün anıñçün dirler ki Allāh'ı pes Allāh bilür cānā bilinmesi ve görünmesi (7) ādem ṣūretine girmeden muḥāl ü mümteniʿ olduġı sebebden ġayrı ṣūretden (8) kendüyi bildürmedi bu daḫı hemān kendü kendüyi bilmekdür eger ḥulūl añladıñsa (9) kāfir olduñ Ḳurʿān ve

ḥadīṣi inkār eylemiş olursun ve bir daḫı (10) āgāh ol ki Ādem'i yaratmadan Ḥaḳḳ teʿālā gine kendüyi ve esmāsını ve ṣıfātını (11) bilürdi ammā ādemi ḫalḳ idicek hem kendüyi bilür ve hem görür oldı (12) nitekim bir maḥbūb kendüyi bilür ki maḥbūbdur ammā ḳarşusına (13) āyīne getürüp baḳıcaḳ ve kendi ṣūretin ol āyīnede göricek hem kendüyi (14) bilmiş ve göz ile daḫı görmüş olur ġāyet de ṣafā ider ve feraḥ ḥāṣıl (15) olur ādem daḫı Ḥaḳḳ'ıñ āyīnesidür ve bu āyīnede kendi cemālin görüp ve bilmiş (16) olur lācerem bivaḳtin rāżī ve etemm oldı nitekim Mevlānā Celālüddīn ḳuddise sırruhu buyurur

(17) **beyt**

_ _ . / _ . _ _ / _ . _ _ / _ _
Ān pādişāh-ı aʿżām derbeste būd muḥkem
Pūşīde delḳ-i Ādem imrūz berder āmed

(18) yaʿnī ol pādişāhıñ ḳapusı muḥkem baġlu idi kimse içerü girüp görmez (19) idi kendi girme(n)den ādem ḫırḳasın giydi daḫı bugün ḳapuya çıḳdı **[2b]** (1) yaʿnī bāṭında idi ẓāhir oldı ve her kişi görür oldı ammā kimisi görür (2) bilmez ki gördügi nedür ve deyüvirseñ daḫı inkār ider bu ṭāʾife bir gözlüdür (3) ve cāhillerdür Şeyṭān didikleri bu bölükden ʿibāretdür ve bu bölük (4) ġāyet yezīddür laʿnetullāhu ʿaleyh ve bir ṭāʾife daḫı görür ve gördügi gibi bilür (5) bu ṭāʾife erenler ve evliyālar ve ʿārifler eyüsi ve kāmilidür melek bu bölükden ʿibāretdür vaḳtā ki (6) *"Elmerʾu ʿaduvvuʾn-limā cehele"* buyrulmuşdur yaʿnī *"Kişi bilmedügi nesneye elbetde düşmāndur"* (7) dimekdür lācerem Şeyṭān Ādem'i bilmedi düşmān oldı ve secde itmedi (8) bu ḳısm münker gelür münker gider Ebū Cehl-i laʾīn ve Ebū Leheb-i laʾīn gibi ve görüp (9) bilenler ādemiñ eyüsi oldı lābüdd bildi ve secde eyledi mürīd gelür (10) mürīd gider Ḳanber ve Selmān gibi nitekim Şeyḫ ʿAṭṭār ḳuddise sırruhu buyurur

beyt

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _
(11) Merdümī bāyed ki bāşed şeh şinās
Bā şināsed şāhrā derher libās

(12) yaʿnī er gerekdür ki şāh kim idügin añlayup bile ḳanġı libāsı giyerse (13) giysün yoḫsa bu ḳaftānı giydüginde şāh bile ve bir libās daḫı (14) giydüginde bilmeye bu bilişe biliş dimezler ve ʿilm dimezler zīrā Ḥażret-i Şāh (15) her āyīnede bir ṣūretle

görülmekdedür ki Ḳurʿān'da buyurur *"Kulle yevmin huve fī şe'nin"* [12] (16) yaʿnī *"Her laḥẓada zerrede bir ṣūretle tecellīdedür"* nitekim Ḫᵛāce ʿAṭṭār buyurur

beyt

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _

(17) Zerest tā ne şināsed kesī turā her dem
Cemāli Ḫod belibās-ı diger beyār āyī

(18) yaʿnī aġyār seni bilmesün deyü her dem kendü ḥālini bir libās ile tezyīn (19) idersin ey merd-i kāmil şāh-ı ʿālem ki Ādem anıñ ṣūreti ve taḥtıdur neniñ gibi **[3a]** (1) ṣūretlere girüp āḫırü'l-emr ḳanġı ṣıfātda ḳarār idüp ve ol ṣūret (2) üzerine ebedī olduġın ʿilm-i keşf ile bir bir ʿayān u beyān eyleyen (3) tā ki bildügin üzerine ʿilme'l-yaḳīn ve ʿayne'l-yaḳīn ḥāṣıl ola ey şāh-ı (4) cihān Yaḥyā Pāşā ibn Muḥammed āgāh ol ki Kemāl Pāşā-zāde buyurur

beyt

(5) Cihānda bir söz mi var ol nuṭḳ degil
Güş itmeyen bu nükteyi ḥaḳ ḳulaḳ degil

(6) Cemʿ-i kütüb ile refʿ-i ḥucub mümkün olmadı
Bilmedigi ʿilmi bilmek imiş oḳumaḳ degil

(7) vaḳtā ki Allāhu teʿālā ʿazze ve celle kendü miṣālinde bir ḥarf yazup ol ḥarfiñ (8) ādını Ādem ve Ḥavvā ḳodugın āñladıñsa nitekim Şeyḫ ʿIrāḳī buyurur

beyt

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

(9) Bermiṣāl-i ḥarf Ḥaḳ ḫᵛīşten ḥarf nüvişt
Nām-ı ān ḥarf Ādem ü Ḥavvā nihād[13]

(10) **şiʿr**

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Yazdı bir ḥarf ṣūretinde kendüniñ
Ādem ü Ḥavvā ḳodı adın anıñ

[12] Rahmân/29.
[13] Allah kendi misalinde iki harf yazdı ve o iki harfin adını Âdem ve Havvâ koydu.

(11) Ādem ü Ḥavvā ikisi birdürür
Kim muvaḥḥid olmadı münkirdürür

(12) zīrā Ādem ve Ḥavvā ikisi bir vücūddur ġāyeti Ḥavvā Ādem'iñ cemāl-i maḫfī ve ḫafiyyetidür ki me'men (13) ü çiftidür ki ʿarāyisi dünyādur ve Ādem daḫı Ḫavvā'nıñ bāṭınıdur ve tekidür (14) ve celālidür ol sebebden er celāl ʿavret cemāldür eyü fehm eyle (15) bes çünkim Ādem'iñ iki yüzi oldı Ḥaḳḳ cānibine ki Ḥavvā'nıñ (16) Ādem'e döndürdigi yüzdür ve biri daḫı ḫalḳ cānibine ki Ādem'iñ Ḥavvā'ya (17) döndürdigi yüzdür lācerem Ādem'iñ Ḥaḳḳ cānibindeki yüzine bāṭın (18) ve celāl didiler ve velāyet dirler ve ḫalḳ cānibindeki yüzine ve ẓāhir ve cemāl (19) dirler ve nübüvvet dirler ve ḥurūfda daḫı velāyet beş ḥarfdür tekdür **[3b]** (1) ve nübüvvet dört ḥarfdür çiftdür pes bu iki velāyetle nübüvvet kemālin bulmaġa (2) teveccüh itdiler ki Ḥaḳḳ'ıñ āyīnedeki ṣūretiniñ kemālidür zīrā Ḥażret-i Ḥaḳḳ (3) kendü ẕātında kemāldedür āyīne daḫı kāmil idüp ol ḫūb (4) āyīnede cemāliñ bu kemāl-i velāyetle görmege ḳaṣd eyledi pes nübüvvet-i kemāl (5) maẓharın bulmaġa teveccüh eyledi ki Ḥaḳḳ'ıñ murādı ḫalḳdan bu ikisidür yaʿnī kemāl-i maẓhar-ı (6) velāyet ki İmām ʿAliyyü'l-Murtażā Kerremallāhu vechehudur ve kemāl-i maẓhar-ı nübüvvetle ki (7) Muḥammed Muṣṭafā dimek ṣallāllāhu ʿaleyhi ve sellemdür ve daḫı Muṣṭafā dimek evrendelenmiş (8) dimekdür ve Murtażā dimek rāżī olunmuş dimekdür yaʿnī Ḥaḳḳ teʿālā ʿazze ismuhu (9) bu kişiden rāżī olmuş dimekdür pes Ādem'den daḫı murādı Ḥaḳḳ āyīnede (10) cemālin görüp rāżī olmaḳ idi lācerem maḳṣūd oldı illā İmām (11) ʿAliyyü'l-Murtażā'nıñ ism-i ḫāṣıdur eyü fehm eyle ve bu iki vücūddan (12) üç vücūd daḫı ḥāṣıl olup cümlesi beş vücūd olmuşdur velāyet (13) ḥarfiniñ ʿadedince nitekim ẕikr eyledik penç-i āl-i abādur rıḍvānullāhu teʿālā ʿaleyhim ecmaʿīn nitekim dinilmişdür

beyt

(14) Lī ḫamsetin uṭfī bihim nāru'l-cāhimü'l-ḥāṭimeh
El-Muṣṭafā ve'l-Murtażā ve ebnāhümā ve'l-Fatimeh[14]

şi'r

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _ _ /_ · _

(15) Beş vücūduñ nūrıdur nār-ı ceḥīmi söndüren
Muṣṭafā'dur Murtażā'dur hem Ḥüseyn ile Ḥasan

[14] Cehennem ateşini söndüren beş kişidir: Mustafa, Murtaza, iki oğlu(Hasan ile Hüseyin) ve Fâtıma.

(16) Fāṭımā anıñ beşincidür Ḥavvā [ki] ḫatmidür
Oldurur ḫayrü'n-nisā hem oldurur vech-i ḥasen

(17) ey ṭālib-i ʿilm-i ledün bu beş āyīneniñ kemāli bir defʿāda ẓuhūr itmek ḳābil (18) olmadı lābüdd tedrīc ile ve mürūr-ı eyyām ile ve kevākib-i seyyāreniñ teʾşīri ile (19) ẓāhir ü kāmil olmaḳlığı istedi ve daḥı āgāh ol ki yedi gökdeydi **[4a]** (1) yıldız vardur ve her yıldızıñ biñ yıl ḥükmi vardur ḫāṣiyyetini yeryüzinde (2) iẓhār eyler ve ṣoñra ṭoġan yıldız evvelki yıldızıñ ve kendiniñ ḥükmini (3) bile icrā ider ve ṣoñra gelen bu ikisiniñ ḫāṣṣasını bile fāʾiz ü ḥükm eyler (4) ve bunuñ üzerine ḳıyās eyle nitekim bir beg gelür bir ḳānūn ḳor ve ṣoñra (5) gelen beg evvelki gelen begiñ ḳānūnı üzerine daḫı ziyāde eyler pes (6) ṣābit oldı kim ṣoñra ḥamle iden kemālde evvelkinden artıḳ olur (7) ol sebebden Ḥażret-i Muḥammedü'l-Muṣṭafā ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem cümle enbiyālardan (8) ẓāhirde ṣoñra geldi ve bāṭında cemīʿsinden aḳdem idi ve Ḥażret-i İmām (9) ʿAlī Kerremallāhu vechehu raḍıyallāhu anh ẓāhiren üç kişiden ṣoñra geldi (10) ve bāṭında ḫilāfeti cemīʿsinden evvel geldi ki ḥaḳīḳatde ḫalīfe-yi ʿālem ʿAlī'dür ki şāh-ı velāyetdür

(11) **şiʿr**

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _
ʿAlī'dür ḳutb-ı ʿālem evvel ü āḫır
ʿAlī'dür bāṭın olan daḫı ẓāhir

(12) ʿAlī'yi bilmeyenler sevmediler
ʿAlī'yi sevmeyenler oldı kāfir

(13) ʿAlī'yi sevmeyenler oldı murdār
ʿAlī'yi kim ki sevdi oldı ṭāhir

(14) İlā ey ḫāricī vü fācir ü kibr
Olasın ʿālemiñ ʿilminde māhir

(15) Velī kimdür ʿAlī'yi bilmez iseñ
Oḳumaz sāʿati adıñı şāʿir

(16) ey emīr-i kāmil ü dilber-i ʿāḳıl vaḳtā ki Ādem-i Ṣafī ki ibtidāʿ-yı ẓuhūr-ı nübüvvetdür (17) evvelki biñ yılda geldi ki devr-i Zuḥal'dür lācerem biñ sene yaşayup (18) ḥükm eyledi ve Zuḥal yıldızı naḥs-ı ekberdür yedinci gökdedür ḫāṣṣası daḫı naḥsdur ve ḳıtāldür ol sebebden Ādem ʿaleyhi's-selāmıñ oġlı Ḳābil **[4b]** (1) ḳarındaşı Hābil'i ḳatl eyledi ve cemīʿ ṣular acı oldı ve şeḳāvetle (2) saʿadet ki tuḫmı Ādem'iñ żımnında idi

āşkāre oldı ve birbirini (3) açdı ve Ḳābil cemīʿ-i eşḳıyānıñ evveli oldı ki āḫıri Yezīd ʿaleyhi'l-laʿnede (4) ḫatm oldı ve suʿadānıñ evveli Hābil oldı ki āḫıri İmām Ḥüseyn de (5) raḍıyallāhu anh ḫatm oldı ve bu biñ yılda velāyet ḥükmi (6) ẓāhir olmayup günden güne nübüvvet teraḳḳīde olup ve şāh-ı ʿālem bu biñ (7) yıldaki devr-i ādemdür dürlü dürlü ṣūretlere cezā-yı siyāsetinde ẓāhir oldı ki (8) Ḥaḳḳ'dan ġayrı kimse bilmez zīrā *"Ve mā ḳaderullāhe ḥaḳḳa ḳadrihi"* [15] buyurulmuşdur (9) yaʿnī *"Ḥaḳḳ teʿālā ʿazze ve celle kendü kendüyi ḳaderledügi gibi kimse ḳaderleyemez"* dimekdür

(10) **şiʿr**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _ _
Giydi ol şāh çünki ādem ṣūretin
Biñ yıl ol ṣūretde ḳıldı ruʾyetin

(11) Çün zuḥal ḥükmi nuḥūset istedi
Lācerem ādem ḫusūmet istedi

(12) Fiʿl-i vāḥiddür ki ol naḥs u saʿd
Nefhā-yı vāḥiddürür ṣanki raʿd

(13) Nuḫūset ḥükmi gitdi ol devrde[16]
Ḳomadı eksük cefā vü cevrde

(14) Adı Ḳābil bāṭını naḥs-ı pelīd
Añla key kim budurur aṣl-ı Yezīd

(15) Budur ol āḫır Ḥüseyn'e ḳaṣd iden
Ṣūret-i saʿda girüben ḳaṣd iden

(16) ey vāḳıf-ı esrār-ı ilāhī āgāh ol ki ikinci biñ yıldaki ḥükm kevkeb-i Müşterī'niñdür (17) şāh-ı ʿālem İdrīs ṣūretinde geldi Müşterī yıldızınıñ ḥükmi saʿd-ı ekberdür (18) ḫāṣṣası saʿadetdür altıncı gökdedür nitekim Zuḥal yedinci göktedür ve saʿādet (19) oldur ki zamānıñ ḳutbı ṣūret-i İdrīs'dedür ʿālim ü fāżıl olmaḳdur **[5a]** (1) zīrā naḥs cehildür ve saʿadet ʿilmdür ol sebebden İdrīs nebīye ḫalḳ (2) dilinde Cemşīd dirler bu deñlü ʿālim ü fāżıl ḳopdı ki ḥaḳḳında Ḥaḳḳ teʿālā (3) ḥażretleri buyurur *"Verafaʿnāhu mekānen ʿAliyyen"* [17] yaʿnī *"Biz onu ḳaldurdıḳ"* (4) mekān-ı ʿulyāya ki maḳām-ı maʿrifetdür ki ḫāṣṣa-yı ʿilm-i ʿulyādur ve ol kitābeti (5) ve ḫayyaṭlıġı ve ḥammāmı ve nice bunuñ gibi

[15] Zümer/67, Hacc/74.
[16] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[17] Meryem/57.

ḫūb sanʿatları iẓhār eyledi ki (6) netīce-yi ʿilmdür ve ne ḳadar ʿulemā vü fużalā var ise Müşterī yıdızınıñ ḥükmindedür (7) ve maḳāmları maḳām-ı ʿulyādur yaʿnī maḳām-ı ʿilmdür ve bu biñ yılda daḫı (8) nübüvvet güneşi teraḳḳīde olup velāyet ḳameri henüz daḫı ṭoġmamış idi

(9) **şiʿr**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

Ṣūret-i İdrīs'de göründi şāh
Līk mişkāt-ı nübüvvetden o māh

(10) Çün ẓuhūr itdi nübüvvet evvelen
Kāmil olmayınca ol gelmez yola

(11) ey merd-i Ḫudā üçünci biñ yılda ḥükm-i kevkeb Merrīḫ'dür şāh-ı ʿālem Nūḥ ḫilʿatin (12) giyüp geldi ve Merrīḫ yıdızınıñ ḥükmi naḥs-ı aṣġardur ve beşinci göktedür (13) ve ḳızıl beñizlü yıldızdur ol sebebden ḥażret-i Nūḥ ʿaleyhi's-selām ḳahhāriyyet (14) ṣıfātın giyüp *"Rabbi lā tezer ʿale'l-arḍi mine'l-kāfirīne deyyāran"* [18] el-āyetü (15) yaʿnī *"Yā Rabbi yeryüzinde kāfirlerden kimse ḳoma ḳahr eyle"* didi ve Nūḥ (16) dimek aġlayıcı dimekdür nevhādandur şol ḳadar aġladı ki gözi yaşı (17) kāfirleri ṭutdı ġarḳ eyledi ve ṭufan-ı Nūḥ ki Kūfe mescīdniñ (18) ṣol ṭarafında bir tennūrdan peydā olmuşdur ki Ḥażret-i Şāh Velāyet'i ibn Mülcem-i (19) melʿūn ḳatl eyledigi yerdür ṭūfān-ı Nūḥ nidügin bundan bilesün **[5b]** (1) ve bu üçünci biñ yılda nübüvvet-i teraḳḳīde olup risālete irişdi zīrā Nebī-yi (2) kāmil-i ulū'l-ʿazm olur pes evvel-i nebī Ādem-i Ṣafī ve evvel-i Rusül Nūḥ'dur (3) ve ʿazāsında tesellī ṭutmadı ve ṣāḥib-i şuḥufdur ve ol tecdīd-i ʿālemdür ki (4) bu kerre anıñ zamānında ʿālem yeñilendi

şiʿr

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

(5) Nūḥ şeklinde bu kerre geldi şāh
Eyledi biñ elli yıl ol āh vāh

(6) Ṣoñra aldı intiḳāmıñ cümleden
ʿĀlemi ḳahr eyledi bir cümleden

[18] Nûh/26.

(7) ey āfitāb-ı ʿālem dördünci biñ yılda ki ḥüküm Şemsündür güneş gök ortasında (8) olmaġın maḳām-ı ʿadāletdür ekşer-i vaḳt saʿddur ve baʿż-ı vaḳtde naḥs olur (9) nitekim dördünci ayda anası ḳarnında oġlancıḳ cānlanur ki her ay bir yıldız (10) besler ki devr-i aşġardur ve dördünci biñ yılda daḫı cañlandı ki velāyet-i (11) ḥükmi ẓāhir olmaḳ istedi yaʿnī İbrāhīm Ḫalīlullāh da Ḥażret-i Şāh-ı ʿālem-i (12) velāyet yüzinden niḳābı götürüp ve nübüvvet güneşi rāst öyle yerine geldi ki (13) nıṣf-ı nehārdur Ḫalīlu'r-Raḥmān'da kāmil oldı ve velāyet ḳameri ufḳdan (14) vücūd gögünüñ kenārında ṭāliʿ oldı ve velāyetiñ ḫāṣṣası rubūbiyyetdür yaʿnī (15) kimseyi beslemekdür ol sebebden İbrāhīm Ḫalīlullāh evvel Mekke[de] Kaʿbe'yi bünyād (16) eyledi ki göñli andan ʿibāretdür ve ortaya sofra getürdi ki sofra-yı Ḫalīlu'r-Raḥmān (17) andan ʿibāretdür ve evvel çerāġı ol uyandurdı ki çerāġıñ rūşen olsun (18) didikleri andan ʿibāretdür hep bu duʿalar nübüvvet ve velāyetiñ olsun dimekdür (19) ey tālib-i velāyet bil ve āgāh ol ki Ādem-i Ṣafī ki evvel-i ẓuhūr-ı nübüvetdür yaʿnī evvel-i nübüvvet **[6a]** (1) anıñ alnında ẓāhir oldı ve sanʿatı ekincilik idi lācerem buġday etmek Ādem'e ve (2) zuḥal yıldızına ve nübüvvete tābiʿdür ve ḳoç atı İbrāhīm'e ve güneş yıldızına ve velāyetine (3) tābiʿdür ki insāna etmek ve etden nāfiʿ yoḳdur nitekim dirler

beyt

(4) Et ü etmek Ḥaḳḳ'ıñ varlıġı
Yi gitsün göñül ṭarlıġı

(5) yaʿnī Ḥaḳḳ nübüvvetle velāyetdür bu ikisini yerseñ yaʿnī bilürsüñ (6) ve zevḳ ü ṣafā idünürsüñ dimekdür ey muḥibb-i enbiyā ve mürīd-i asfiyā vü evliyā (7) vaḳtā ki İbrāhīm Ḫalilullāh'da hem nübüvvet ve hem velāyet ẓāhir olduysa (8) lācerem bunuñ belinden iki veled ẓuhūr eyledi ki birisi nübüvvetine maẓhar-ı (9) tām ve birisi velāyetine maẓhar-ı tām oldı egerçi her birinde nübüvvet ü (10) velāyet var ise de *"El-veledu sırrı ebihi"* dür yaʿnī *"Oġlan babasınıñ sırrıdur"* (11) ve yuḳarıda dimişdük ki nübüvvet çift velāyet tekdür lācerem İsḥaḳ nebī (12) Ḫalīl'iñ zevcetine ve nübüvvetine maẓhar oldı ḫāṣṣa-yı zevcinden ṭoġdı (13) Sāre Ḫatun'dur çünki çiftdür ve çift nübüvvete müteʿallikdür lābüdd İsḥaḳ peyġamber (14) ebu'l-enbiyā oldı ki Yaʿḳūb ile ʿAyaş çift ṭoġduġına daḫı sebeb (15) budur ki İsḥāḳ nebī oġlanlarıdur ve Yaʿḳūb ki İsrāʾil nebīdür on iki (16) oġlı oldı ki on ikincisi Yūsuf peyġamberdür ve Yūsuf'dan ġayrısınıñ (17) on ikişer oġlı oldı ki oġul oġlına esbāṭ dirler sibṭuñ cemʿidür (18) nitekim Ḳurʾān'da *"Ve isḥaḳa ve yaʿḳūba*

ve'l-esbāt" [19] deyü gelür ve on iki (19) biñ enbiyā benī İsrā'il'den ki Yaʿḳūb oġlanlarıdur ʿaddolunur bāḳīsini **[6b]** (1) Allāh bilür ve Ḥaḳḳ teʿālā İsḥāḳ'a Ḳurʾān'da *"Febeşşernāhu biġulāmin ḥalīm"* [20] (2) İbrāhīm'e dimekden ve ṣıfat-ı ḥilm cemāle müteʾallikdür ki nübüvvet ṭarafıdur (3) İsḥāḳ nübüvvetine maẓhar oldıġına ehl-i naẓarda bir delīl daḫı budur ki (4) bir ṭarafdan İsmāʿīl nebī ki Ḫalīl'iñ velāyet-i ḫāṣṣasına maẓhar (5) düşmüşdür ki ferdiyyet ve celāliyyetdür buṭūndur yaʿnī tekligi ṭarafıdur ki (6) mālından yaʿnī cāriyesi Hācer'den ṭoġup ṣabr ile muttaṣıf oldı ki (7) Ḥaḳḳ teʿālā ʿazze ve celle Ḳurʾān'da İsmāʿīl aġzından beyān idüp buyurdı (8) *"Yā ebeti ifʿal mā tūʾmeru setecidunī inşāʾallāh mineʾs-sābirīne"* [21] yaʿnī (9) *"Ey baba Tañrı buyurdıġun ṭut beni boġazla inşāʾallāh beni* (10) *ṣabr idicilerden bulursun"* dimekdür maẓhar-ı velāyet oldıġına ṣāhib (11) baṣīrete bir delīl daḫı budur ki Ḥażret-i İbrāhīm'de hem nübüvvet ve hem velāyet (12) ẓāhir idi lācerem cedde-yi cemīʿ-i enbiyā vü evliyānıñ dedesi olmaġa lābüdd oldı (13) ey ehl-i maʿrifet çünki nübüvvet çiftlik ve velāyet teklik istedi żarūrī (14) İsmāʿīl belinden bir nebī ẓāhir olmadı illā ki Ḥażret-i Muḥammed ʿaleyhi's-selām (15) ẓāhir oldı ve Ḥażret-i Muḥammed ʿaleyhi's-selām İsḥāḳ'dan mıdur yoḫsa (16) İsmāʿīl'den midür bunda baḫṣ çoḳdur ammā ẕebḥullāh ḳanġısına yaʿnī (17) İbrāhīm Ḫalīlullāh boġazlamaġa ḳanġısı ise andandur (18) zīrā *"Ene ibnuʾz-zebiḥayn"* buyurmışdur yaʿnī *"Ben iki kerre boġazlanmaḳ yerine gelen adamıñ oġlıyum"* dimekdür ammā bu ṣabitdür ki (19) elli bir atada Ḥażret-i Resūl ʿaleyhi's-selām Ādem-i Ṣāfī'ye çıḳar **[7a]** (1) on yedisi enbiyā ve on yedisi evliyā ve on yedisi selātīn ü ḳuḍāt (2) u ḥükkām olmuşdur pes İsmāʿīl neslinden enbiyā gelmeyince evliyā vü ḥükkām (3) gelmesi muḳarrer ü muḳarreb oldı tā ʿAbdu'l-Muṭṭalib'e degin ki Resūl ḥażretleriniñ ceddi ve ḥaremiñ (4) ḳaḍısı idi nitekim meşhūrdur

şiʿr

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

(5) Şāh giydi çün Ḫalīl'iñ ḫilʿatin
Ortaya lābüd getürdi niʿmetin

(6) Pes velāyet sofradārı mīr-i dīn
Yi yidür ger var ise sende yaḳīn

---

[19] Âl-i İmrân/84, Bakara/136. "De ki: Biz, Allah'a, bize indirilene, İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve Yakub oğullarına indirilenlere, Musa, İsa ve (diğer) peygamberlere Rableri tarafından verilenlere imân ettik."
[20] Sâffât/101. "İşte o zaman biz onu uslu bir oğul ile müjdeledik."
[21] Sâffât/102.

(7) Biri şāha didi ki erlik yetür
Didi Ḳanber var yüri sofra getür

(8) Kim ki yapdı tekyeyi yaḳdı çerāġ
Ortaya sofra getürdi bal u yaġ

(9) Oldurur ehl-i velāyet şek degil
Bāḳi sözlerdür ḥikāyet şek degil

(10) Ṭatlu söz dervīşe itmekdür hem et
Yoḫsa bāḳīsi miskīne لبنة

(11) Dervişe biñ dürlü hürmet itmeden
Paşmaġın döndürdi ʿizzet itmeden

(12) Yegdürür bir pāre ekmek viresün
Rāżıdur başına yumruḳ urasun

(13) Zīra Ādem'de fütüvvetdür kemāl
Daḫı ʿilm ile seḫāvetdür kemāl

(14) Pes ġanī kimdür ʿAlī'dür ey emīr
Zü'l-Fiḳārın ile anıñ destgīr

(15) Sen de ṣāḥib-i seyifsin ey civān
Pes ʿAlī gibi hem olġıl ehl-i nān

(16) ey kān-ı kerem ü fütüvvet ve ey maʿden-i seḫāvet ü secāʿat pes beşinci (17) biñ yıldaki devr-i Zühre'dür saʿd-ı aṣġardur Ḥażret-i Şāh-ı ʿālem (18) İsḥāḳ neslinden ve Yaʿḳūb oġlanlarından evvelā nübüvvetle āḫır velāyetle (19) Mūṣā ʿaleyhi's-selām ṣūretinde geldi ki ʿayş u nūş ve sāz u söz [7b] (1) ol devrin şānındandur tā ki Firʿavun dört yüz yıl ʿayş u nūş eyledi (2) bir gün dişi aġrımadı ve başı aġrımadı āḫır *"Ene rabbukumu'l-aʿlā"* [22] didi (3) Mūṣā ʿaleyhi's-selām Hābil mīrāṯın yedi Firʿavun Ḳābil mīrāṯın yedi (4) ol sebebden şaḳī oldı Mūṣā nebī Şuʿayb nebīniñ çobanı oldı (5) ve ṣāḥib-i ʿaṣā oldı uzun boylu bir yigit idi ve bu biñde nübüvvet-i (6) kemāl ile velāyet-i teraḳḳī itmeye başladı tā ki bu daḫı kemālin bula (7) zīrā güneş ṭoġar kemālin bulup āḫır ṭolunsa gerekdür pes nübüvvetle (8) risālet ü ḥarīmet Mūṣā ʿaleyhi's-selāmda ġālib olmaġın kelīmullāh (9) olmaġa ḳābil oldı ve ḳarındaşı Ḫārūn nebī ʿaleyhi's-selāmıñ velāyet (10) ciheti nübüvvetinden ġālib idi zīrā Ḥażret-i Ḫārūn Ḥażret-i Mūṣā'dan (11) evlā idi ve daʿvete Ḥaḳḳ teʿālā ʿazze ve celle ikisin bile emr eyledi (12) *"Fe ḳulā lehu ḳavlen*

[22] Nâziʿât/24.

leyyinen” [23] buyurdı Ḫārūn ve Mūṣā Fir‘avun’a varın yapça (13) yapça da‘vet eyleyin ḳatı söyleyüp ḳaḳıtmañ dimek olur (14) ey merd-i Ḫudā Hārūn ile Mūṣā ‘aleyhi’s-selām ‘İmrān oġlıdur (15) lākiñ meşhūr Mūṣā babası ‘İmrān’dur ki (16) iki oġlı var idi biri Mūṣā biri (17) Ḫārūn ya‘nī biri maẓhar-ı nübüvvet ve biri maẓhar-ı velāyetdür (18) ve Ḥażret-i Ḫārūn’ın iki oġlı oldı biriniñ (19) adına Şepper ve biriniñ adına Şeppīr ḳodı ‘İmrān dilince ammā Arap dilince Ḥasan ve Ḥüseyn dimekdür daḫı

[8a] (1) **şi‘r**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
Giydi çün şāh Mūṣā vü Ḫārūn ḫil‘ātin[24]
Līk kāmil bulmadı keyfiyyetin

(2) Lācerem Ḫārūn ile ṣāḥib-‘aṣā
Olmaḳ ister Muṣṭafā vü Murtażā

(3) Bir oyundur bunı kimse añlamaz
Dirler gitdi ġazzāz geldü bezzāz[25]

(4) Ger ṭaşını añladıñsa ‘ālemiñ
Bildiñ ey şāh aṣlını sen Ādem’iñ

(5) Çün giden bir bir gider bir bir gelür
Yine evvel gibi āḫır bir ḳalur

(6) Pes hemān birdür hemān birdür hemān
Ol da kimdür oldurur şāh-ı cihān

(7) Līk yoġurduḳça ḫūb olur (çünki) ḫamīr
Çalḳadıḳça yaġdan ayrılur nebīr

(8) Ṣoḥbete pes geç gelen tiz mest olur
Sā‘atī gibi o da hem dest olur

(9) ey ‘arif ḫūb-ı nefs āgāh ol ki altıncı biñ yılda devr-i ‘Utarid’dür (10) ve ‘Utarid yıldızı sa‘d ile sa‘d ve naḥs ile naḥsdur lācerem sa‘diyyete (11) maẓhar şāh-ı ‘alem ‘İsā kisvetin giydi ve naḥsiyyetine maẓhariyyeti ḫil‘atin giydi (12) ve ‘İsā’nıñ nübüvveti ve risāleti ve ḥarīmiyyeti ġālib idi Mūṣā mirāṯın yedi (13) ve Yaḥyā’nıñ velāyet ciheti ġālib idi Ḫārūn mirāṯın yedi ve Ḥażret-i ‘İsā anası (13) oġlıdur ki Meryem bint-i ‘İmrān’dur ve Ḥażret-i Yaḥyā babası oġlıdur ki Ḥażret-i Zekeriyyā’dur ya‘nī şāhıñ celāli yüzine Yaḥyā maẓhar

[23] Tâhâ/44.
[24] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[25] Bu mısrada vezin aksamaktadır.

(14) düşdi ki daʿimā ḥüzünde ve ıżdırabda idi ve şāhıñ cemāli yüzine ʿİsā (15) maẓhar düşdi ki daʿimā beşāretde ve şādīlikde idi ve iḥyāya ve ṣıḥḥate (16) sebeb oldığı daḫı cemāl oldığına delīldür zīrā ṭaşra gelen (17) nefsdür ki mümidd-i ḥayātdur daḫı āgāh ol ki Ḥażret-i Nūḥ da tabiʿat-ı āb **[8b]** (1) kemālin bulmuşdur ve Ḥażret-i ʿİsā'da tabiʿat-ı hevā kemālin bulmuşdur (2) ancaḳ tabiʿat-ı kemāli ḳalmış idi ki anāsır-ı erbaʿa kāmil olmaġa ḳābil (3) ü muʿtedil buluna idi ve ʿİsā bu sırrı bildigi içün *"Yeʾtī min baʿdi* (4) *ismuhu aḥmed"* [26] didi yaʿnī *"Benden ṣoñra bir nebī gelse gerekdür ki ṭabāyiʿ* (5) *u ʿanāsır u teʾsīrāt-ı kevākib-i kāmil olmaġa ḳālb-i pāk düzülüp* (6) *kemāl-i ādem bulunsa gerekdür ki anıñ ismi Aḥmed olsa gerekdür"* Muḥammed olsa (7) gerek dimedi zīrā Aḥmediyyet mertebesi Muḥammediyyet mertebesinden aʿlādur (8) nitekim beyān olunur inşāʾallāh teʿālā

şiʿr

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

(9) Giydi şāh Yaḥyā vü ʿİsā ṣūretin
Bulmadı bunda daḫı keyfiyyetin

(10) Çünki kāmil oldı bu altıncı reng
Pes yedinci reng içün ḳalmazdı reng

(11) Çünki her ẕātını vaṣfıdur ġaraż
Reng-i sābīʿ oldı bil ġāyet ġaraż

(12) Çünki añla māha nisbetdür yeşil
Nisbeti seyyidleriñ reng-i yeşil

(13) ey sulṭān-ı kerem bu ḫuṣūṣ ki vardur yaʿnī yüzük ḳaşları ki yedidür (14) bu yedi biñ yılıñ her biri evvellerinde gelmek lāzım degildür bunlara biñ (15) başları dirler yaʿnī biñ yıl bunlarıñ ḥükmi vardur gerek biñ sene (16) evvellerinde yā ortasında yā āḫırinde gelsün maḳṣūd ol devrāniñ (17) yaʿnī ol yüzigüñ ol nebī ḳaşıdur ki yüzük ḳaşına Arapça faṣṣ dirler (18) pes enbiyāya fuṣūṣ dirler bir kimse ki fuṣūṣ yine didiklerini bilmeye ol ʿālim değildür (19) ey civānmerd ṣāḥib-i kemāl bu kerre geldin ʿİsā'dan ṣoñra Benī-İsrāʾīl'den **[9a]** (1) nübüvvet nūrı ṣıçrayup ʿArab'a düşdi ki yaʿnī İsmaʿīl nesline düşdi ki ṣāhib-i velāyete ḫāṣdur amma nübüvvet maḫfī (2) velāyet āşkāre yaʿnī ḳuḍāt oldı cedd-i Resūl yaʿnī ʿAbdu'l-Muṭṭalib (3) alnından velāyet nūruyla nübüvvet nūrı cemʿ olup geldi

[26] Saff/6.

meşelā (4) bir ʿalem yaʿnī sancāḳ aşaġıdān yuḳaru bir ḳāmetu'l-elifdür niḥāyetinde (5) iki çatal oldıġı gibi ṣulbden ṣulbe nübüvvetle velāyet ʿAbdu'l-Muṭṭalib (6) ṣulbüne gelince yektā idi çünki Abdu'l-Muṭṭalib ṣulbüne gelüp ʿilm-i ejderhā (7) ṣaffet-i hilālveş ve naʿlvārī varı iki baş iẓhār itmek diledi (8) lācerem nübüvvet nūrı bir oġlı ʿAbdullāh alnında ve velāyet nūrı bir oġlı (9) Ebū Ṭālib alnında ki zevcdür ferd ile zevc olur pes kişiniñ kemāli üçünci (10) mertebededür yaʿnī oġul oġlında ki sibṭidür anda kāmil olur lācerem (11) yedinci biñ yılda ki devr-i ḳamerdür onuncı yılında ki kemāl-i ḥisābdur nübüvvet nūrı (12) ʿAbdullāh alnından gelüp Muḥammed resūlullāh alnında kāmil oldı (13) evvel nübüvvet-i Ḥūd İbrāhim Ḫalīl'de idi kāmil olmuş idi ammā ol kemāl ile (14) bu devirde Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellemde ḫātem oldı ki murād-ı (15) nübüvvet teşrīʿidür yaʿnī getürecek peyġamber tamām oldı (16) zīrā şerīʿat tamām oldıġına Ḥaḳḳ teʿālā Ḳurʿān'da buyurdı *"Ve men yebteġi ġayra'l-*(17) *islāmī dīnen"* [27] el-āyetü yaʿnī *"Şol kimse ki İslām dīninden ġayrı dīn ṭaleb* (18) *eyleye ol dīn ḳabūl olunmaya ol kişi āḫıretde żiyānkārlardan olur"* (19) dimekdür ammā nübüvvet taʿrīfi ki velīde daḫı olur ki mücerred Ḥaḳḳ'dan ḫaber virmekdür **[9b]** (1) her velī nübüvvet taʿrīfiyle nebīdür nitekim resūllullāh ʿaleyhi's-selām buyurmışdur (2) *"Ulemāʿi ummetī keenbiyā'i benī-isrāʿīl"* yaʿnī benim ümmetimiñ ʿālimleri Benī-İsrāʿīl'in (3) peyġamberleri gibidür ki başḳa şerīʿat getürmeyüp benüm getürdigim şerīʿatı (4) taḥḳīḳ iderler ve daḫı bu cānibde ki velāyet nūrı ki Ebū Ṭālib alnında (5) idi biri Ḥażret-i şāh-ı ʿālem ki ḳālb-i Murṭażā'dur şāh-ı ʿālem kendi ḳālbin (6) ve sırr-ı şāh oldı yaʿnī velāyet ki Ḥażret-i İmām ʿAlī'de kāmil oldı (7) ve nübüvvet ki Ḥażret-i Muḥammed ʿaleyhi's-selāmda ki devr-i ḳamerdür onuncı yılında (8) ḫatm oldı ve ẓāhir oldı ve ḳırḳıncı yılınca Ḥażret-i şāha kemāl-i (9) velāyet ẓāhir oldı vaḳtā ki nūr-ı velāyet Ebū Ṭālib alnına düşdüyse (10) velāyet ḫāṣṣası terbiyyet idüp öldüyse nitekim ẕikr olundı (11) lācerem Ḥażret-i ḫatm-i nebevī kemāl üzere ve velāyet atası terbiyyet eyledi ki (12) Ebū Ṭālib'dür ol sebebden Ḥażret-i Muḥammed'e Ebū Ṭālib yetimidür dirler idi (13) ey dervīş āgāh ol ki insānın ḥayvān temyīzi diliyle eliyledür (14) ḥayvāndan ne dili var ki söyleye ve ne eli var ki iḥsān eyleye (15) pes ism-i ʿalime maẓhar dildür ve ism-i Ḳādir'e maẓhar eldür lācerem ʿilm (16) diliñ ve ḳudret eliñdür ve diliñ ẓuhūr idecek yerine enbiyā dirler (17) ve eliñ ẓuhūr idecek yerine evliyā dirler ki tenzīl-i selātīnīdür (18) yaʿnī biñlerdür ve biñler velāyete yaḳındur ki nitekim dil ile el birbirine (19) yaḳındur ve nübüvvetle velāyet birbirine yaḳındur ammā āgāh ol ki gāh olur ki **[10a]** (1) ikisi bir

[27] Âl-i İmrân/85.

kişide bulunur yaʿnī hem dilde kemāl vardur ki ʿĀlim'dür ve hem elde (2) kemāli vardur ki Ḳādir'dür Ḥażret-i Muṣṭafā ve Murtażā gibi ve gāh olur ki (3) dilde kāmildür ve elde ḳudreti yoḳdur evliyānıñ faḳīrleri gibi (4) ve gāh olur ki dilde kemāli olmaz selāṭīn gibi pes ol sebebden (5) bir ṣāḥib-zebān ile bir ṣāḥib-yed ekşer-i vaḳtde bir olup muṣāḥabet (6) eylerler ki vücūd-ı kāmil ola ve bundan ġāyet-i ʿarż budur ki Ḥażret-i (7) Muḥammed ki ḫātem-i nübüvetdür dilde ve elde ḳudreti var idi ve lākin ʿAlī (8) dest-i ḳudret-i Ḥaḳḳ'a ve Muṣṭafā lisān-ı ḥikmet-i Ḥaḳḳ'a maẓhar düşmüşdür (9) ve Ḳurʿān Nebī'ye ve seyf ʿAlī'ye virildigine daḫı sebeb budur pes ne denlü (10) şimşīre tābiʿ kimseler var ise selāṭīn ve sipāhīler ve bunlarıñ (11) emşāli tīġ-bend ve ehl-i ḳabża bunlar ʿAlī'den dem urmak vācibdür ve ne ḳadar (12) ʿulemā ve ḫutebā var ise bunlar Nebī'den dem urmak vācibdür ve hem ehl-i keşf böyle bulmuşdur

(13) **şiʿr**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
Ehl-i ḳabża oluna budur ʿaceb
Bilmeye pīrini kim n'olur neseb

(14) Kendüsi kör yidügi olur ḥarām
Ṭutma şekk bu sözime ey merd-i nām

(15) Ki ʿavām ola yezīḍī ġam degil
Gözleri bu yolda dur hem nem degil

(16) Āh u efġāñ ehl-i ẓāhirden fiġān
Kim ne cism añlar nidügin ne [de] cān

(17) Seg gibi ṭaşa segirdür uranı
Görmez ol ṭamdan atılan Ḳur'ān'ı

(18) ey ṣāḥib-i sırr vaḳtā ki resūl-i kevneyn ḫᵛāce-yi şaḳaleyn buyurur *"Ene ve ʿAliyyun min nūrin vāḥidin"* yaʿnī *"Ben ve ʿAlī daḫı ikimiz bir nūr-ı vāḥiddenüz"* [10b] (1) yaʿnī nūr-ı nübüvvet ki nebī velāyet ʿAlī'dür ikisi birdür ġāyeti biri ẓāhir (2) ve biri bāṭındur ve bir ḥadīşde daḫı buyurdı ki *"Ya ʿAlī kunte maʿa cemīʿu'l* (3) *enbiyāʾ sırran ve maʿa cehran"* yaʿnī *"Alī cemīʿ-i enbiyā ile gizlü geldüñ (4) benimle āşikāre geldüñ"* lācerem şābit oldı ki velāyet Ḥażret-i Resūl (5) ʿaleyhi's-selām zamānına degin ḫāricde vücūd bulmayup gizlü idi (6) enbiyā ile ḫāricde vücūdları vardur seyr eyler imiş tā kendü ḳalıbın (7) bulunca ki ḳālib murtażādur ẓāhīr u nübüvvet dā'iresi maḥdūddur (8) yaʿnī

ṣınurlanmışdur lābüdd nübüvvet ṣadrına ve ḥaddine gelüp ḳarar (9) bulıcaḳ lāzım geldi ki ṣāhib-i velāyet sırr-ı Ḫudā'dur bu ḫātem-i nübüvvetle bile (10) seyr eyleye ve bāṭında yoldaşlıḳdan ġayrı ẓāhirde daḫı yoldaşlığı (11) eyleye nitekim Uḥud cenginde ve Ḫayber'de ve nice bunuñ gibi yerlerde (12) eylemişdür ve daḫı āgāh ol ki çünki nübüvvet ẓāhir ve velāyet bāṭındur ol sebebden (13) ḫażret-i ḫātem-i nübüvvet ḥaremiñ ẓāhirinde vücūda gelüp ve ḫażret-i (14) şāh-ı velāyet Ḫarem-i Kā'be'niñ bāṭınında ḥacerü'l-esvediñ dibinde vücūda geldi nitekim kātibi dimişdür

(15) **beyt**

Bedāmen-i ḥacerü'l-esvedest mevlid-i ū çi cevherest[28]
Bedānem ki la'l ü gevher-i mevlideş ḥacerest

(16) ya'nī ḳara ṭaş eteğinde evvel er ṭoġdı kim bildim ki la'l-i güher ṭaşdan ṭogar

(17) **şi'r**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
Ermiş idi otuza hem Muṣṭafā
Kim ẓuhūra geldi Şāh-ı Murtażā

(18) Pes nübüvvet şem'ine virdi żiyā
Nūr-ı sulṭān-ı velāyet Murtażā

(19) Hem nübüvvet şehrine bil ey emīr
Dā'imā olur velāyet destgīr

[11a] (1) Ḳaḥṭ olur belde velāyet olmasa
Bīvelāyet tañ mı revnaḳ bulmasa

(2) Çünki şehre lāzım olmuşdur ḳapu
Kim azıḳ gele ḳapudan içerü

(3) Nice şehre mālik olsun ol emīr
Kim velāyet işidür çün dad-gīr

(4) İster iseñ bulasın Ḥaḳḳ mehlini
Rāżı ḳıl cümle velāyet ehlini

[28] Benim başlangıcım Hacerü'l-Esved'dir. Onun doğumu nasıl cevherdir? Biliyorum ki onun doğumunun yakut ve cevheri taştır.

(5) ey emīr-i yegāne āgāh ol ki vaḳtā ki emīrül-mü'minīn sulṭānu'l-ʿārifīn (6) ʿAlī ibn Ebū Ṭālib Kerremallāhu vechehu buyurdı *"Ene kelāmullāhu'n-nāṭıḳ"* (7) yaʿnī *"Ben Ḥaḳḳ'ıñ kelāmın söylerin"* ve ḥadīṣ-i ṣaḥīḥde daḫı vāḳıʿ oldı ki (8) *"Aliyyun memsūs fīẕātullihi teʿālā"* yaʿnī ʿAlī Ḥaḳḳ'a yapışmışdur ayru (9) degildür zīrā kelām ṣıfātdan ayrılmaz mütekellimdür ve ṣıfat zātdan ayrılmaz (10) ġāyet-i ittiḥādından gūyiyā birbirine yapışmışdur dimekdür ve daḫı kelām-ı Ḫudā (11) sırr-ı Ḫudā'dur nitekim emīrü'l-mü'minin buyurur *"Cemīʿ esrārullāhu teʿālā fī kutubu's-semāviyye* (12) *ilāāḫırihī"* yaʿnī *"Allāhu teʿālānıñ cemīʿ-i esrārı gögünden inen kitāblardadur"* (13) ve gökden inen kitāblarda olan esrār Ḳur'ān'dadur ve cemīʿ-i Ḳur'ān'da olan esrār (14) Fātiḥā'dadur ve Fātiḥā'da olan esrār Bismillāh'dadur ve Bismillāh'da olan (15) esrār bā-yı Bismillāh'dadur ve cemīʿ-i esrār bā'nıñ altındaki noḳṭadadur ve ben (16) ol bā'nıñ noḳṭasıyım altında buyurdı ve bir yerde daḫı buyurur *"El-ʿilmu* (17) *nuḳṭatun kesse ruhe'l-cāhilun"* yaʿnī *"İlm bir noḳṭadur cāhiller onı çoġaltdı"* dimekdür (18) pes çünki esrār-ı āḫır kitābdaki yaʿnī Ḳur'ān'da ḫatm oldu pes Ḳur'ān'ıñ (19) sırrı ki ḥurūfdadur ve ḥurūfuñ sırrı ki noḳṭadur ve noḳṭa ki Ḫażret-i Şāh'dur **[11b]** (1) lāzım geldi ki bu vaḳtin ẓāhir ola nitekim seyyid fermāyed ki buyurmışdur

(2) **şiʿr**

Hem-güẕerān ki nebī vü ger velī
Berreh-i hemrāh nihānrā vü ʿAlī

(3) Tā cümle enbiyā besırr būd
Īn nuṭḳ-ı Ḫudā ger cehre nümūd

(4) Yaʿnī her kim eger nebī ve ger velī
Aña hem rāh nīhān oldı ʿAlī

(5) Enbiyānıñ cümlesiyle sırr idi
Bunca esdāfıñ içinde dürr idi

(6) Çün ṣadef açıldı kāmil oldı dürr
Lācerem dürr-i Necef ol Şāh'dur

(7) ve emīrü'l-mü'minīn bir yerde daḫı buyurur *"Ene'l-evvelu ve'l-āḫıru ve'z-ẓāhiru ve'l-bāṭinu"* (8) yaʿnī *"Evvel ben āḫır ben ẓāhir ben bāṭın benim"* dimekdür çünki Ḫażret-i Şāh-ı Kelām (9) Nāṭıḳ-ı Ḥaḳḳ'dur nitekim beyān eyledik ve cemīʿ-i maḫlūḳāt kelāmdan yaradılmışdur (10) ḳavlehū teʿālā *"Īzā erāde şey'en en yeḳūle lehū kun fe*

yekūn” [29] el-āyet yaʿnī Ḥaḳḳ teʿālā (11) ʿazze ve celle *“Bir nesneyī yaratmak istese bir kerre “Kun” dir yaʿnī ol dir “Fe yekūn” hemān dem olur”* (12) yaʿnī ʿaḳabince hemān olur pes zīrā evveliñ ve āḫıriñ ve ẓāhiriñ ve bāṭınıñ (13) vücūdı ol kelime-yi kün ile oldı ve kelime-yi kün kelām-ı Ḥaḳḳ’dur nitekim beyān eyledik (14) ve eger Ḥażret-i ʿAlī yoḳ oldıysaydı ki kelām-ı Ḥaḳḳ’dur hiçbir şeyʾ mevcūd (15) olmaz idi pes bu maʿnāya evvel ve āḫır ẓāhir ve bāṭındur yaʿnī kelām-ı Ḥaḳḳ’dur pes (16) *“Ene el-musavviru fi’l-erhām”* buyurdıġı bu maʿnāyadur yaʿnī *“Aña ḳarnında* (17) *oġlancıġı ben taṣvīr iderim ki kelām-ı Ḥaḳḳ’dur”* dimekdür ve daḫı (18) āgāh ol ki Ḥaḳḳ teʿālā ʿazze ve celle Ḳurʾān’da *“Allāhu nūru’s-semāvātī ve’l-arḍ”* [30] buyurur yaʿnī yer ve gök nūrı ḫod Muḥammed ki bir nūr-ı pertev-i Ḫudā’dur nūr-ı Ḥudā ʿayn-ı nūr-ı Muḥammed’dür ki bir nūrı nūr eḥaddür **[12a]** (1) ve nūr-ı ḫod ʿayn-ı Muḥammed’dür ki *“Ene ve ʿAliyyun min nūrin vāḥid”* [31] buyurmışdur pes (2) yeriñ ve gögüñ nūrı nūr-ı ʿAlī’dür ki *“Ene en-nūru’l-lezī iḳtebese minhu Mūsā”* (3) yaʿnī emīrü’l-müʾminīn eydür ben şol ki nūrum ki Mūsā ʿaleyhi’s-selām (4) benden mum yaḳdı ve daḫı benim nūrumla yol buldı lācerem ol āteş ki (5) Mūsā’ya ben seniñ Rabbiñim didi hemān nūr-ı ʿAlī idi ey emīr-i ṣāhib (6) kemāl sözin ḫāṣılı budur ki Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem ki (7) ḫātemü’l-enbiyā ve’l-mürselīndür ki iki ṭarafı vardur ki nitekim Ādem Ṣafī (8) ẕikrinde beyān eyledik ol ṭarafı ki ḫalḳadur aña nübüvvet dirler ki ism-i (9) Muḥammed bu ṭarafı iʿtibārıyladur pes bu maḳāmda *“Kellemī yā Ḥumeyrā ve erihnī yā Bilāl”* (10) dir idi yaʿnī baña söyle yā Āʾīşe göñlümü egle ve yā Bilāl beñle göñlüm (11) raḥat olsun cemāʿate ḳarışmaḳ ile dir idi ve bir yüzi daḫı (12) Ḥaḳḳ’a idi bu maḳāmda ḫaber virir ki *“Lī maʿallāhi vaḳtin lā yesʿunī fīhi* (13) *melekun muḳarrebun ve lā nebiyyun mursel”* yaʿnī benim Ḥaḳḳ’la bir vaḳtim vardur ki anda (14) ne Cebrāʾīl ve ne nebiyyü’l-mürsel yol bulur kendüniñ nübüvvet ḫālidür pes (15) bu yüzi iʿtibāriyle ki mertebe-yi velāyetdür şekk yoḳdur ʿAlī kendüsidür ki (16) maḳām-ı velāyetdür ve bu iʿtībār ile ism-i Aḥmed’dür ben ve ʿAlī bir nūruz dimeniñ (17) maʿnāsı budur ki nübüvvet ve velāyet bir nūrdur dimekdür bāṭınī iʿtībāriyle ʿAlī (18) velāyetdür ve ẓāhirī īʿtībāriyle Muḥammed nübüvetdür didiler zīrā vücūdda (19) ḥaḳīḳaten ikilik yoḳdur pes Nebī’niñ bāṭınında ḫod velāyet var idi lābüdd **[12b]** (1) cemīʿ-i enbiyānıñ sırrı vü bāṭını ʿAlī oldı ve’s-selām ey şāh-ı ʿālem vaḳtā ki (2) nübüvvet zevc ve velāyet ferd oldı ise nitekim ẕikr eyledik lācerem (3) Ḥażret-i Şāh’ıñ tekligine münāsib Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā’nıñ çiftligi

[29] Yâsîn/82.
[30] Nûr/35.
[31] Ben ve Ali bir nûrdanız.

vāḳıaʿ (4) oldı ki ḳızı Fāṭıma'dur ve nübüvvet aṣl ve velāyet aʿlā olduysa (5) lāzım geldi ki çift ki arżdur yer gibi düşüne ve ferd semādur ve velāyetdür (6) anıñ üzerine gele pes bu maḥalde Ādem ʿAlī'den kemāl ve Ḥavvā Fāṭıma'dan (7) kemāl buldı pes kemāl-i velāyetle kemāl-i nübüvvetden iki veled ẓuhūr eyledi (8) biri nebevī olup çiftine ve anasına tābiʿ oldı ki Ḥasan'dur ve noḳṭa-yı (9) velāyet ḫāṣṣa ki babasına maḫṣūṣdur Ḥüseyn'e düşdi egerçi (10) nübüvvet Ḥasan'dur yaʿnī güzeldür ammā velāyet Ḥüseyn'dür yaʿnī güzelcedür (11) egerçi her birinde yaʿnī Ḥasan'da ve Ḥüseyn'de babasından ve anasından (12) ḫāṣṣa var idi ammā ḥükm-i ġālibdür yaʿnī Ḥasan'da nübüvvet ciheti ġālib (13) ve Ḥüseyn'de velāyet ciheti ġālib idi ey ṭālib-ī esrār-ı ilāhī (14) vaḳtā ki Ḥażret-i Resūlullāh ʿaleyhi's-selām buyurdı ki *"Ya ʿAlī ente minnī bi menzileti* (15) *Mūsā ve Hārūn"* yaʿnī *"Ya ʿAlī sen baña Mūsā ve Hārūn gibisin"* (16) yāʿni ulu ḳardaşım sen ki velāyet nūrı ile nübüvvet ḳarındaşlarıdur ve bāṭın (17) oldıġı hayṣiyyetden ulu ḳardaşıdur lācerem Hārūn'ın iki oġlı var (18) idi ki birine Şepper birine Şeppīr dirler idi ʿİmrān dīlince (19) Ḥasan Ḥüseyn dimekdür nitekim ẕīkr eyledik pes ʿAlī Hārūn gibi olucak **[13a]** (1) oġulları daḫı böyle olmaḳ münāsibdür zīrā İsmāʿīl ile İsḥaḳ (2) ve Mūsā ile Hārūn ve ʿĪsā ile Yaḥyā ve Muṣṭafā ile Murtażā sırları bir vücūd idi ġālibleri kāmil degil (3) ve vücūdları ġālibler ve kāmiller degil idi pes küllī bu ikisinde (4) kemāl buldı lācerem Muḥammed ve ʿAlī ve Fāṭıma ve Ḥasan ve Ḥüseyn cümlesi (5) ḥaḳīḳatde bir vücūddur ve bir nūrdur belki cemīʿ enbiyā *"Lā nuferriḳu beyne eḥad un* (6) *min rusulih"* [32] buyurulmuşdur yaʿnī ben bunlarıñ ortasın farḳ eylemezim ḥaḳīḳatde (7) dimekdür nitekim ve cümle şeyʾ ve eḥaddür ki iki üç dört beş didik (8) hep bu tekrārdur hiçbir vechile vāḥide muḳābil ü muġāyyer degildür ammā (9) iki üçe ve üç dörde bir vechile muġāyyerdür ve bir vechile muvāfaḳdur (10) ammā ḥaḳīḳatde ism-i ʿayn-i müsemmādur ve daḫı bu eyüdür ve bu yaramazdur didikleri (11) merātibde ki şöyle ḥāṣıl olmışdur eyü yaramaz dimekdür yoḫsa ḥaḳīḳatde (12) hep cümle eyüdür hīç yaramaz yoḳdur hep ḥaḳḳdur bāṭıl yoḳdur nitekim (13) Ḥaḳḳ teʿālā buyurur *"Ve mā ḫalaḳna's-semāvāti ve'l-arḍa ve mā beynehumā illā bi'l-ḥaḳḳ"* [33] yaʿnī (14) *"Biz gökleri ve yerleri ve yerle gök arasında olanı yaratmadıḳ illā ḥaḳḳ üzere yaratdıḳ"*

[32] Bakara/285.
[33] Hicr/85.

(15) **şiʿr**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

Yer de gök de Ḥaḳḳ'durur her ne ki var
Hep anıñ ḥükmiyledür dār u diyār

(16) Cümleden Ḥaḳḳ gerçi müstaġnīdürür
Līk ol hem ṣūret ü hem maʿnīdürür

(17) İstedi her zerreden ola ʿayān
Cān ola maʿnā vü hem ṣūret cihān

(18) Perde lāzım oldı tā böyle ola
Gölge görünmez meger öyle ola

(19) Ṭāḳati yoḳ kim baḳa ḫurşīde göz
Öyle vaḳtinde bugünden perdesüz

[13b] (1) Bīḥicāb olaydı ger nūr-ı Ḫudā
ʿĀlemi yaḳardı hep başdan başa

(2) Pes ḥicābı ẕātınıñ oldı ṣıfāṭ
Sen ṣıfāṭı bil kim oldur kā'ināt

(3) Kā'ināt ıñ mücmeli Ādem'dürür
Ādem'iñ tafṣīli hem ʿālemdürür

(4) Ādem'i dikdi ḫalīfe eyleyüp
ʿĀlemi aña vaẓīfe eyleyüp

(5) Ẕāt eḥāddur Aḥmed aña bir ṣıfāt
N'ola dirsiñ ol ṣıfāṭa ʿayn-ı ẕāt

(6) Pes ḫalīfe lāzım oldı Aḥmed'e
Añla bu maʿnāyı hoş sen ey dede

(7) Pes ḫalīfe Aḥmed'e oldı ʿAlī
Ḫātem oldı anıñçün ol velī

(8) Hem ġaraż bu idi evvelden daḫı
Kim gele şāh-ı cihān ola ahī

(9) Çünki geldi mescidine ol imām
Öñ ve ṣoñ orta düzüldi bi't-temām

(10) Şimdi her zerrede vardurur ʿAlī
Añlar iseñ bu sözi dirsin belī

(11) Ḥayy'durur ʿĀlim'dürür Ḳādir'dürür
Her murād ol şāhdan ṣādırdurur

(12) Biñ bir ismin ikisinden ġayrısı
Hep ʿAlī'niñ oldı cümle ṣayrısı

(13) Ḳıldı pes ol Ḥaḳḳ vücūb ile ġınā
Yaradılmışıñ eli ermez aña

(14) Her degile oldurur kānne? cū
Lācerem rāciʿ żamīriñ oldı hū

(15) Ṣanma kim ṭaḳlīddürür bu sözlerim
Cümlesi taḥḳīḳdürür bu sözlerim

(16) Sende vicdānıñ var ise bulasın
Bulduñ ise bu yolı ḫod bilesin

(17) Zīrā er bilür ki kīrvār nidügin
Huşk nice añlasın ter nīdügin

(18) Çünki sözinden bilinür cümle kes
Sāʿati yiter bu denli sözi kes

(19) ey server-i ġālib ve ey mürīd-i ʿAlī ibn ebī Ṭālib bu ḫaberden bir daḫı añla **[14a]** (1) ol ki çünki bir yıl on iki aydur ve gökde daḫı on iki burc vardur (2) ve on iki çeşme vardur ki *"Īṯnā aşrate ʿayna"* [34] buyurulmuşdur ve Yaʿḳūb (3) peyġamber ki Benī Īsrāʿīl'dendür on iki oġlı oldı ki on ikincisi (4) kāmil-i mükemmel oldı ki Yūsuf nebīdür pes lāzım geldi ki on iki daḫı oġullarından (5) ẓuhūr ide zīrā nūr-ı velāyet ki Ībrāhīm Ḫalīl alnında ẓāhir oldı ki (6) ḳutbiyyet-i ʿālemdür ve Ḥażret-i İmām ʿAlī'de kāmil oldı ve bu kemāl ile (7) velāyet daḫı ḫātm bulmaġa istedi nitekim nūr-ı nübüvvet ola Ḥażret-i Ādem Ṣafī (8) alnında ẓāhir oldı ve Ḥażret-i Ībrāhīm alnında kāmil oldı ve bu kemāliyle (9) Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ʿaleyhi's-selāmda ḫatm oldı ki ḫātemü'l-enbīyādur (10) lācerem ḫatem-i nübüvvetle kemāl-i velāyet yaʿnī Muḥammed ile ʿAlī'de cemʿ oldı (11) pes nübüvvet ḫatm oldı ki dā'īre-yi aṣġar idi ve velāyet dā'īresi ekmel ve ekber (12) ü

[34] Arâf/160. "Derhal ondan on iki pınar fışkırdı."

etemmdür ki ḳaldı ol daḫı ḫātemin diledi ki *"Kullu şey'in hālikun illā vechehū"* [35] (13) buyurulmuşdur pes noḳṭa-yı velāyet ki İmām Ḥüseyn alnına naḳl olmuş idi (14) ʿAcem ki şehr-i bānū idi oġlı ʿAliyyü'l-Aṣġar alnında ki İmām Zeyne'l-Abidīn'dür (15) naḳl eyledi andan İmām Muḥammed Bāḳır alnına andan İmām Cāʿfer-i Ṣādıḳ alnına ki (16) naḳl Zeyne'l-Abidīn'dür andan İmām Mūsā Kāẓım (17) alnına andan İmām ʿAlī Mūsā er-Rızā alnına ki naḳl Caʿfer-i Ṣādıḳ'dur (18) andan İmām Muḥammed Taḳī alnına andan İmām ʿAlī Naḳī alnına andan İmām Ḥasan ʿAskerī alnına andan İmām Muḥammed Mehdī alnına ki ḫātemü'l-imāmdur (19) zīrā imāmet şol kişiye ṣābitdür ki noḳṭa-yı velāyet ol kişiniñ alnına düşer **[14b]** (1) zīrā āgāh ol ki bir imāmıñ üç dört oġlı olur noḳṭa-yı velāyet (2) biriniñ alnına düşer imāmete ve velāyete ol müsteḥaḳḳ olur ve bu on iki imāmıñ (3) her biri velīdür ve hem nebīdür ammā nübüvvet teşrīʿiyle degil yaʿnī şerīʿāt-ı (4) peygamberī degil nitekim ẕikr eyledikiñ ancaḳ nübüvvet taʿrīfiyle nebīdür ki (5) Ḥaḳḳ'dan ḫaber virir nitekim Ḥażret-i Nebevī teşrīʿiyle ḫaber virdi (6) *"Ulemā' ummetīke enbiyā' Benī-İsrā'īl"* bu on iki imāma işāretdür ancaḳ nübüvvet taʿrīfiyledür ki ḥaḳīḳatden ḫaber virir yaʿnī (7) *"Benim ümmetimiñ ʿālīmleri Benī-İsrā'īl peygamberleri gibidür"* ki Mūsā şerīʿatına (8) daʿvet idüp ve ol şerīʿati taḫḳīḳ idüp başḳa şerīʿat ḳomazlar (9) dimekdür ammā ey şāh-ı ehl-i teʾvīl dirlerse ki Ḥażret-i Resūl'de daḫı (10) velāyet var idi niçün bu söz Ḥażret-i ʿAlī'den ṣādır oldı (11) Ḥażret-i Muḥammed'den ṣādır olmadı cevāb budur ki enbiyā vāżıʿ-ı şerīʿatdür (12) yaʿnī şeriʿat vaż' itmege meʾmūrdur nitekim buyurur *"Beʿaṣtu libeyāni'ş-şerīʿati* (13) *lālibeyāni'l-ḥaḳīḳati"* yaʿnī *"Ben gönderildim şerīʿat beyān (14) itmege ḥaḳīḳat beyān itmege göderilmedim"* ve bir ḥadīṣde daḫı buyurulmuşdur ki (15) *"Ben ḫalḳa tenzīl ile cenk iderim ve ʿAlī teʾvīl ile cenk ider"* (16) *"Vemā yaʿlemu teʾvīlehu illallāhu ve er-rāsiḫūne fī'l-ʿilm"* [36] tenzīliñ teʾvīlini Allāh bilür (17) ve daḫı ʿilmde muḥkem olan bilür ki ʿAlī'dür lācerem evlīyā kāşif-i esrār-ı ilāhīdür (18) ol sebebden nebī vaż' eyledigini velī taḫḳīḳ idüp iṣbāt eyler (19) yoḫsa nebī vaż' itdügini velī bozmaḳ muḥāldür ve ḫalḳuñ ekṣeri cāhildür **[15a]** (1) Ḥażret-i ʿAlī'niñ sözlerini Resūl'iñ sözlerine muḫālif ṣanırlar daḫı münkir olup (2) kāfir olurlar neʿūzubillāhi teʿālā ol sebebden on iki imāmıñ Muḥammed Mehdī'den (3) ġayrısı hep şehīd oldılar nitekim enbīyanıñ ekṣerine Yaḥyā gibi ve Zekeriyyā gibi ki velāyet (4) ciheti ġālib olmaġın ḥaḳīḳatden söylerler idi ʿavām añlamayup ḳatl iderler idi (5) ve daḫı āgāh ol ki nebīlerin şaḥādeti zehirdendür ve

[35] Kasas/88. "O'nun zâtından başka her şey yok olacaktır.
[36] Âl-i İmrân/7.

velīlerin şaḥādeti demürdendür (6) nitekim Ḳalʿa-yı Hayber'de Nebī'ye zehr virdiler on iki yılda teʾs̱īr idüp (7) şehīd oldı ve ʿAlī'ye ḳılıç urdılar āḫır şehīd oldı ve Ḥażret-i Ḥasan ki (8) nebevī idi zehirden şehīd oldı ve Ḥażret-i Ḥüseyn ki ʿulvī idi yaʿnī (9) velāyete mensūb idi kılıçdan şehīd oldı ve daḫı āgāh ol ki yitmiş biñ (10) ceḥūd ḳanı yere dökülmeyince Yaḥyā nebīniñ ḳanı yere batmadı ve dirler ki İmām Ḥüseyn'iñ (11) daḫı yüz ḳırḳ biñ ceḥūd ḳanı dökülmeyince ḳanı (12) yere batmadı ammā ḥaḳīḳat söz budur ki neslinden İmām Muḥammed Mehdī (13) ḫurūc idüp tamām yeryüzünden Yezīdleriñ ṭamarların kesüp ḳanın dökmeyince (14) Ḥażret-i İmām'ıñ ḳanı yere batmaz yaʿnī Ḥaḳḳ'ı alınmaz zīrā *"Ve men ḳatele mu'minen* (15) *feke ennemā ḳatlu'n-nās cemīʿan"* [37] el-āyetü yaʿnī *"Bir kimse bir mü'min öldürse gūyā ki (16) cemīʿ insānı öldürmüş gibidür"* pes imdi İmām Ḥüseyn'den mü'min kimse ola mı (17) ol yezīd u pelīd dükeli insānı ödürmüş gibidür lācerem Yezīd'iñ ʿırḳı kesilmeyince (18) ne ḥaḳīḳat-ı esrār-ı ilāhī mekşūf olur ve ne İmām Ḥüseyn'iñ ḳanı alınur *"Vallāhu yeḳūlu'l* (19) *ḥaḳḳu ve huve yehdī's-sebīl"* [38] temmetü'r-risāletü'ş-şerīfetü biʿavnillāhi teʿālā

[15b] (1) **Haz̲ā Risāle-yi Tefsīr-i Āyet-i Kerīme ʿAbdullāh Ṣalāḥī Efendi Ḥażretleri'niñdür**

(2) Bismillāhi'r-Raḥmani'r-Raḥīm

(3) *"Īnnā ʿaraḍne'l-emānete ʿalā's-semāvātī ve'l-arḍi ve'l-cibāli feebeyne en* (4) *yaḥmīlnehā ve eşfeḳne minhā ve ḥamelehe'l-insān innehū kāne ẓalūmen cehūlā"* [39] (5) bu āyet-i kerīmeniñ tefsīrinde muḥaḳḳıḳīniñ ġayrı olan müfessirīniñ (6) her biri kendi ʿaḳıl ve istiʿdādları ḥasebince bir maʿnāya taḳrīb (7) idüp īżāḥ-ı ḥaḳīḳatden ʿacz itmişlerdür Allāhu teʿālā ve resūluhu aʿlemü (8) bu āyet-i kerīmede olan emānetden murād müstelzim-i ḫilāfet olan (9) esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsinden kināyetdür ki ḫilāfet-i Ādem-i ḥaḳīḳī (10) aʿnī insān-ı kāmil olanıñ ḥaḳḳıdur zīrā ḫalīfe bir kimseniñ (11) yerinde ḳāʾīm maḳāmı olana dirler ve ḫalīfetullāh olmaḳ Allāhu teʿālānıñ (12) esmāʾ-yı ilāhiyyesiniñ mecmūʿuna aʿnī ṣıfāṭ-ı cemāliyye ve celāliyyesine ḳābiliyet (13) vü māʿrifetden ʿibāretdür ol ecilden Allāhu teʿālā mertebe-yi vaḥidiyyetde buyurur (14) *"Īnnā ʿaraḍne'l-emānete ʿale's-semāvāti ve'l-arḍi ve'l-cibāli feebeyne en yaḥmīlnehā ve eşfeḳne minhā"* (15) yaʿnī cemʿiyyet-i esmā vü ṣıfātımızla biz emāneti yaʿnī esmā-yı

[37] Mâide/32. "Men katele nefsen bigayri nefsin ev fesâdin fi'l-ardi fekeennemâ katele'n-nâse cemîʿan" "Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur."
[38] Ahzâb/4. "Allah ise gerçeği söyler ve doğru yola O eriştirir."
[39] Ahzâb/72.

ilāhiyyemiziñ (16) küllīsine ḳābiliyyet ü maʿrifetden ʿibāret olan ḫilāfeti semāvāt ve arż (17) ehline ʿarż eyledik īstiʿdādları olmadığı içün yüklenmekden (18) ibā vü imtināʿ idüp ḳorḳdılar zīrā cemāle maẓhar olan cemāle (19) müteʿalliḳ olan esmāyı ve celāle maẓhar olan celāle müteʿalliḳ olan [16a] (1) esmāyı ḳabūl eyledi ve ikisi aʿnī müstelzim-i ḫilāfet olan esmānıñ küllīsini (2) birden ḳabūl ider müstaʿidd bir ferd bulunmadı ve *"Ḫamelehe'l-insān"* (3) ve cins-i insān ol cemʿiyyete ḳābiliyyet ü istiʿdādı oldığından (4) ötüri ol emāneti yaʿnī esma-yı ilāhiyyeniñ küllīsini müstelzim olan (5) ḫilāfeti yāḥūd müstelzim-i ḫilāfet olan esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsini (6) yüklendi ḳanġısı dinilse lā farḳdur ikisi birbirini müstelzim (7) oldığından ötüri zīrā esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsini ḥāmil olan (8) elbette ḫalīfedür ve ḫalīfe olan elbette esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsini ḳābil ve ḥāmil (9) olmaḳ lāzımdur *"Ve'l-insānda"* olan lām-ı taʿrīf cins içün (10) olmaḳ aġleb-i iḥtimāldür cins içün oldığı taḳdīrce insānıñ (11) her biri esmānıñ küllīsini cāmiʿ olup ḫalīfe olmaḳ iḳtiżā ider (12) suʾāli vārid olur ise *"Leḳad ḫalaḳne'l-insāne fī aḥsen-i taḳvīm* (13) *ṯumme radednāhu esfele sāfilīn illellezīne āmenū ve ʿamilu'ṣ-ṣāliḥāti"* [40] (14) ile redd olunur fefhem *"Ve ʿalleme ādeme'l-esmā'e kullehā ṯumme ʿaraḍahum* (15) *ʿale'l-melā'iketi fe ḳāle enbi'ūnī biesmā'i hā'ulā'i in kuntum ṣādiḳīn* (16) *ḳālū subḥāneke lā ʿilme lenā illā mā ʿallemtenā inneke ente'l-ʿalīmul-ḥakīm"* [41] (17) naṣṣ-ı şerīfi bu āyet-i kerīmeyi tamām müfesserdür zīrā ādem esmā-yı ilāhiyyeniñ (18) küllīsini müteʿallim olması emāneti müteḥammil oldığını müşʿirdürve melāiʾkeniñ (19) *"Lā-ʿilmelenā illā mā ʿallemtenā"* didikleri yaʿnī kendilere maḫṣūṣ olan [16b] (1) esmādan ġayrı esmā-yı ilāhiyyeye müteʿallim olmamaları emāneti müteḥammil olmadıḳlarını (2) mebnīdür Şeyḫ-i Ekber ḳuddise sırruhu el-Ezher Ḥażretleri insāna insān tesmiyesiniñ (3) sebebini Fuṣūṣ'da Faṣṣ-ı Ādem'de buyurur *"Fesemmā hāẕe'l-meẕkūru insānen* (4) *ve ḫalīfeten ve emmā insāniyyetehū feliʿumūm neş'etihi ve ḥażreti'l-ḥaḳāyıḳı kullihā* (5) *ve huve li'l-ḥaḳḳi bimenzileti insānu'l-ʿayni mine'l-ayni'l-leẕī bihi yekūnu'n-naẓaru* (6) *ve huve'l-muʿabberu anhu bi'l-baṣar fe lihāzā semmā insānen"* bu kevni cāmiʿa yaʿnī Ādem'e (7) insān ve ḫalīfe tesmiye olundı pes insān tesmiye olunması iki vechiledür (8) biri mertebe-yi neş'e-yi Ādem merātib-i ʿālemi ve ḥażret-i ḥaḳāyıḳ'ıñ küllīsini müştemil (9) oldığıçündür zīrā insān yā ünsden yāḥūd nisyāndan meʾḫūẕdur (10) ünsden oldığına göre esmānıñ küllīsinin mecmaʿı ve meẓāhiri olup (11) ḥaḳāyıḳ anıñla istīnās eylediginden

[40] Tîn/4-6. "Biz insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik."
[41] Bakara/31-32. "Allah Âdem'e bütün isimleri, öğretti. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. Melekler: Yâ Rab! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur. Şüphesiz alîm ve hakîm olan ancak sensin, dediler."

ötüridür ve nisyāndan oldıġına göre (12) bir şeyʾe teveccühden ṣoñra bir ġayrı şeyʾe iştiġāl ile baʿż eşyādan (13) ẕühūlünden ötüridür zīrā insān *“Kulle yevmin huve fī şeʾnin”* [42] ile (14) ittişāf ḥükminde şeʾn-i vāḥid ile vuḳūfı mümkün degildür ḳanġı şaḳḳından (15) olur ise olsun isim ile müsemmā beyninde münāsebet-i cāmiʿa bulundıġından (16) ötüridür ve ikinci vechi insān Cenāb-ı Ḥaḳḳ’ıñ gözbebegi menzilesindedür ki (17) lisān-ı ʿArab’da aña insānü’l-ʿayn dirler aña baṣar taʿbīr olunur pes nitekim (18) gözden maḳsūd aṣlı gözbebegidür keẕālik ʿālemiñ küllīsinden maḳsūd (19) aṣlı insāndur zīrā esrār-ı ilāhiyye ve maʿārif-i ḥaḳīḳat maḳsūda insāndan **[17a]** (1) ẓāhir olur ve insānü’l-ʿayn menzilesinde olan insān insān-ı kāmildür (2) ġayrı degil ḫalīfe tafṣīli inşāʿallāhu teʿālā maḥallinde ẕikr olunur biz ṣadrımıza (3) gelelim ki baḳiyye-yi āyet-i kerīme *“İnnehū kāne ẓalūmen cehūlā”* yaʿnī *“İnsān ziyāde (4) ẓālim ve ziyāde cāhil oldu”* muṭlaḳ insān iki ḳısmdur yā insān-ı nāḳıṣ (5) yāḫud insān-ı kāmildür insān-ı nāḳıṣ oldıġına göre ẓulm ve cehli (6) şu cihetdendür ki kendi de vedīʿatullāh olan cevāhiri kendiniñ (7) ẓann idüp ḥaḳīḳatden ḫaberdār olmadıġı içün kendüye ẓulm idüp (8) vādī-yi cehlde maḥcūb u ḫayrān ve maḳām-ı şirk ü esfelde maġbūn ve ser-gerdān (9) ḳalup bi’l-ḳuvve kendüye iʿṭā olunan rütbe-yi ḫilāfetden maḥrūm ḳaldıġından ġayrı (10) *“Ve leḳad ẕeraʾnā licehenneme keṯīran mineʾl-cinni veʾl-insi lehum ḳulūbun lā yefḳahūne bihā* (11) *velehum aʿyunun lā yubṣırūne bihā velehum āẕānun lā yesmeʿūne bihā ulaʾike keʾl-enʿāmi* (12) *bel hum eḍallu ulaʾike humuʾl-ġāfilūn”* [43] naṣṣ-ı şerīfince zümre-yi enʿāmdan (13) aḍall olup pes mande-yi derk-i esfel oldı bundan ziyāde ẓulm u cehl (14) olur mı ve bu cehle insānıñ ẓalūm ve cehūl olması zemmdür ve insān-ı kāmil (15) oldıġına göre ẓulm u cehli şu ḫayṯiyyetdendür ki kendi de olan (16) cevāhiri vediʿat-ı Rabbānī ve fażīlet-i Ṣamedānī oldıġın bildiginden ötüri (17) emāneti ṣāḥibine virüp kendi aradan çıḳmaḳ içün nefsini öldürüp (18) ve ẕātını ẕāt-ı Ḥaḳḳ’da ifnā idince gice gündüz riyāżāt u mücāhede ile (19) nefsine ẓulm eyledi eger dinülür ise kişi nefsini terbiye ve tezkiye ile **[17b]** [44] (1) nefsine ẓulm itmiş mi olur cevāb virilür ki ẓulm bir

[42] Rahmân/29. “O, her an yaratma halindedir.”

[43] Arâf/179. “Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gâfiller onlardır.”

[44] 17b’nin derkenârı: [Ey ṭālib-i maʿrifet-i ilāhī ve rāġıb-ı esrār nā-mütenāhī olan ḳarındaş kelām-ı bārīye bir kerre irāde-yi naẓar-ı tedḳīḳ ile inṣāf ile kelām-ı maḫlūka şebīh midür kelām-ı maḫlūkda bir lafẓ maʿnā-yı żıddī ile siyāḳ-ı vāḥidde żıddīniñ kemā hū Ḥaḳḳ’a ṣıfāṭı olmaḳ mutaṣavvir midür egerçi ṣanāyiʿ-i bedīʿadan muḥtemelü’z-żıddīn ṣıfātıyla füṣaḥādan cārīdür lākin buña ḳıyās degil zīrā muḥtemelü’z-zıddīn bir lafẓ bir şeyʾe yazım yāḫūd medḫ olmaḳ iḥtimāli olana dirler bunda ise bir lafẓ iki kimesneye ṣıfāṭ olur ki birine tamāmıyla ẕemm ve birine kemāliyle medḫ olmuş olur nāḳıṣa kenā hu Ḥaḳḳ’a noḳṣān ṣıfāṭı olur ve kāmile kemā hu Ḥaḳḳ’a kemāl ṣıfāṭı olur]

şeyʾi mevżiʿiniñ (2) ġayrında vażʿ itmekdür aʿnī mavażʿun-lehiñ ġayrına ṣarfdan ʿibāretdür (3) nefs-i ḥayvāniyyeniñ ise mavużʿun-lehiñ şerdür zīrā nefs-i ḥayvāniyye (4) bir laṭīfe-yi muẓlimedür ki beden-i insānda ḳonulmışdur *"Emmāratu bi's-sūʾi"* [45] dür (5) ve aḫlāḳ-ı ẕemīmeniñ maḥallidür pes nefse aḫlāḳ-ı ḥamīdeyi yükletmek (6) māvażʿun-lehiñ ġayrısına ṣarf itmekdür ol ecilden nefse ziyāde ẓulm (7) idici oldı ve insān-ı kāmil nefsini öldürüp ve ẕātını belki mecmūʿ-ı (8) zevāt-ı mümkünātı ẕāt-ı Ḥaḳḳ'da ifnā eyledikde Ḥaḳḳ'dan ġayrını bilmediginden (9) ötüri ziyāde cāhil oldı zīrā echel bilmemege dirler ʿārif-i billāh (10) ise Ḥaḳḳ'dan ġayrını bilmez nitekim Ḥażret-i Şeyḫ ḳuddise sırruhu (11) *"Men ʿarafe nefsehu ʿarefe'llāhe ve men ʿarefe'llāhe lem yaʿref nefsehu"* (12) buyurdı yaʿnī *"Nefsini bilen Allāh'ı bilür ve Allāh'ı bilen nefsini bilmez"* (13) pes maʿlūm oldı ki ʿārif-i billāhıñ bilmesi ve bilmemesi bir başḳa yüzden imiş (14) *"Ve lā ilāhe illallāh"* maʿnāsı daḫı bunı ifāde ider zīrā müntehīye göre *"Lā mevcūde illallāh"* (15) maʿnāsını mülāḥaẓa gerekdür māsivāyı nefy itmekden ötüri ki ṣūfiyyeniñ (16) fenāfillāh menzili didikleri budur ve bu menzil ḳīl u kāl ile ve kütübden (17) aḫẕ olunan maḳāl ile ḥaḳlanmaz belki kemāl-i saʿy-i vüsūlüñ ile yāḥūd (18) bir pāk ʿārif ü āgāh mürşid-i kāmiliñ ṣoḥbetiyle müyesserdür ve bu vechile (19) insānıñ ẓalūm u cehūl olması medḫdür eger dinülür ise ki emānetden **[18a]** (1) murād esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsini müstelzim olan ḫilāfet ve ḫilāfetden murād (2) esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsine ḳābiliyyet ve maʿrifetden ʿibāret oldıġına (3) delīliñ var mıdur neʿam Ḥażret-i Ḳurʾān ile ṩābitdür nitekim Ḥaḳḳ teʿālā buyurur (4) *"Ve iẕ ḳāle rabbuke li'l-melāʾiketihi innī cāʿilun fi'l-ʿarḍi ḫalīfeten ḳālū etecʿālu fīhā* (5) *men yufsidu fīhā ve yesfiku'd-dimāʾe ve naḥnu nusebbiḥu biḥamdike ve nuḳaddisu lek"* [46] (6) yaʿnī vaḳtā ki Rabbiñ melāʾikeye taḫḳīkā eḥadiyyet-i ẕāt-ı pākimle ben yeryüzünde (7) bir ḫalīfe ḳılıcıyım deyü buyurdı ise onlar nezāʿate ḳalḳup didiler ki (8) şol kimesneyi ḫalīfe kılar mısın ki yeryüzünde fesād idüp ḳan döke (9) ḥālbuki biz seniñ ḥamdiñle tesbīḥ ve ẕāt-ı pākine lāyıḳ olmayan şeyden (10) seniñ içün taḳdīs ideriz tesbīḥ taḳdīsden eʿammdur zīrā tesbīḥ (11) Ḥaḳḳ'ı naḳāyiṣ-i imkān u ḥudūṯdan tenzīhdür ve taḳdīs Ḥaḳḳ'ı naḳāyiṣ (12) imkān u ḥudūṯden ve kemālāt-ı lāzıme-yi ekvāndan tenzīhdür ve insān-ı kāmile (13) ḫalīfe tesmiyesiniñ sebebi Ḥażret-i Şeyḫ ḳuddise sırruhu Ādem'de buyurur (14) *"Fe huve mine'l-ʿālemi kefaṣṣı'l-ḫātemi mine'l-ḫātemi'l-lezī huve maḥallu'n-naḳşı ve'l-ʿalāmeti'* (15) *l-letī bihā yeḫtimu'l-meliku ʿalā ḫazānetihī ve semmāhu ḫalīfeten min ecli ẕālik"* (16) yaʿnī bu

[45] Yûsuf/53. "Nefs aşırı şekilde kötülüğü emreder."
[46] Bakara/30.

kevn-i cāmiʿa ḫalīfe tesmiyesiniñ sebebi oldur ki ʿālemden (17) Ādem maḥall-i nuḳūş olan ḫātemiñ faṣṣı gibidür ve faṣṣ şol naḳş u ʿalāmetiñ (18) maḥallidür ki mülk anıñla hizānesini ḫatm ider yaʿnī mühürler ol ecilden (19) Ḥaḳḳ teʿālā Ādem'e ḫalīfe tesmiye eyledi ve Ādem'i faṣṣa yaʿnī yüzük ḳaşına [18b] (1) teşbīh ile ḥāl-i insāna iki iʿtibār virüp bir iʿtibār ile ʿālemden (2) bir cüzʾ eyledi ve bir iʿtibār eyledi (3) zīrā faṣṣ az olur ki ḫātemden bir cüzʾ olur ki maḥall-i naḳşdur (4) ve az olur ki ḫātem üzerine mürekkeb olur ve faṣṣın ḫātemden başḳa (5) bir şān-ı āḫarı daḫı vardur ki maḥall-i nuḳūşdur ve ol nuḳūş ile (6) ḫizāne ḫatm olunur yaʿnī mühürlenir keẕālik insān-ı kāmil daḫı ʿālemden (7) bir cüzʾdür ki ḫayvāndan bir nevʿdür lākin maḥall-i nuḳūş cemīʿ-i esmā-yı ilāhiyye (8) ve ḫaḳāyıḳ-ı kevniyye oldığı ecilden onun içün ʿālemden başḳa (9) bir şān-ı āḫır vardur ki ol iʿtibāriyle Cenāb-ı Ḥaḳḳ aña ḫalīfe tesmiye eyledi (10) *"Lā enne teʿāle'l-ḥāfiẓu ḫalḳa kemā yeḥfiẓu'l ḫatemu'l-ḫāzā'inu femā dāme ḫatemu'l-meliki* (11) *ʿaleyhā lā yecsuru eḥadun ʿalā fetḥihā illā biiznihi festeḫlefe fī ḥıfẓi'l-ʿālem* (12) *felā yezālu'l-ʿālemu maḥfuẓan mādāme fīhi haẕe'l-insānu'l-kāmilu"* (13) bu ʿibāret-i şerīfeleri insān-ı kāmil ḫalīfe tesmiyyesiniñ taʿlīl ü tafẕīliyledür (14) yaʿnī kaçan mülk-i ḫazīnesinden ġıybet-i ʿindinde ḫazīnesinin ḥıfẓını (15) murād eylese üzerine ḫātem urur yaʿnī mühürler ḫattā onda taṣarruf itmeyüp (16) maḥfūẓ ḳala pes ḫatm-i ḫilāfetle ol ḫazīneniñ ḥāfızı olur (17) aṣāletle degil ve mādem ki ḫatm-i mülk ḫazīne üzerinde ola fetḥine (18) bir kimesne cesāret idemez mülkün izniyle ola keẕālik (19) Cenāb-ı Ḥaḳḳ meẓāhir-i esmā vü ṣıfāṭıyla maḫfī ve müstetir olduḳda ḫalḳı [19a] (1) insān-ı kāmil ile ḥıfẓ ider zīrā ḳable'l-istitār ve'l-iḫtifā ve iẓhāru'l (2) ḫalḳ bi'l-aṣāle ḥāfiẓu'l-ḫalḳ Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dur pes Cenāb-ı Ḥaḳḳ (3) ʿālemiñ ḥıfẓında insān-ı kāmili istiḫlāf eyledi mādem ki bu insān-ı kāmil (4) ʿālemde ola ʿālem-i maḥfūẓ olmadan zāʾil olmaz ve insān-ı kāmiliñ (5) ʿālemi ḥıfẓı ḫilāfetledür aṣāletle degil ḫatmiñ ḫazīneyi ḫalīfe ḫilāfetle ḥıfẓ (6) eyledigi gibi pes bu ecilden insān-ı kāmile ḫalīfe tesmiye olundı (7) ve maʿlūm oldı ki ḫilāfet Ḥażret-i Ādem'e maḫṣūṣ degildür maḳsūd (8) insān-ı kāmildür ki her ʿaṣrda vāḥiden baʿde vāḥiddür nitekim Ḥaḳḳ teʿālā (9) Ḥażret-i Ḳurʾān'da bir maḥalde daḫı *"Ya dāvūdu innā ceʿalnāke ḫalīfeten fī'l-arḍi"* [47] (10) buyurdı ve bir maḥalde daḫı *"Vaʿadellāhu'llezīne āmenū minkum ve ʿamilu'ṣ-ṣāliḥāti* (11) *liyestaḫlifennehum fī'l-arḍi kemesteḫlefu'l-lezīne min ḳablihim"* [48] buyurdı ve bir maḥalde daḫı (12) *"Huvellezī ceʿalekum ḫalā'ife*

[47] Sâd/26. "Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık."
[48] Nûr/55. "Allah, sizlerden iman edip iyi davranışlarda bulunanlara, kendilerinden öncekileri sahip ve hakim kıldığı gibi onları da yeryüzüne sahip ve hakim kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı)

fī'l-arḍi" [49] buyurdı ve bu manṣıb-ı ḫilāfet (13) bi'l-aṣāle seyyid veled-i Ādem Resūl-i Ekrem ve Ḥabīb-i Muḥterem ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem (14) efendimiz ḥażretleriniñdür ki *"Kuntu nebiyyen ve ādeme beyne'l-mā'i ve'ṭ-ṭīn"* [50] muḳteżāsınca (15) tebdīl ü taġyīr olunmayan ḳuṭb-ı ezelī ü edebī oldur vesā'irlerine (16) bu manṣıb-ı bi't-tabʿ iḥsān olunur zīrā kime iḥsān olunsa (17) ḥaḳīḳatü'l-ḥaḳāyıḳ olan ḥaḳīḳat-ı Muḥammediyye'niñ imdād u ifāżasıyla (18) olur esmā-yı ilāhiyyeyi cāmiʿ olan ism-i aʿẓamıñ maẓharı olup (19) merkez-i dā'ire-yi vücūd oldığı içün zīrā esmā-yı ilāhiyyeden bir ism **[19b]** (1) yoḳdur ki ismi Allāh'dan istifāẓa vü istimdād eylemeye pes maʿlūm oldı ki (2) evliyā vü enbiyā vü mürselīnden biri bu cemʿiyyetle bu rütbeye irtiḳā itse (3) faḫr-i kā'ināt ʿaleyhi efḍalu'ṣ-ṣalavāt efendimiz ḥażretleriniñ ḥaḳīḳat-i (4) aṣliyye-yi ezeliyyesiniñ aña imdād u ifāżāsıyla iritiḳā ider nitekim (5) Muḥammed Buṣīrī ḥażretleri daḫı Ḳaṣide-yi Bür'ede'de maʿnāyı mübeyyen

(6) Ve kulluhum min Resūlillāhi multemisun
Ġurfen mine'l-baḥri evraşfen mine'd-diyemi

(7) buyurdı

terceme-yi beyt

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

(8) İltimās eyler Resūlullāh'dan her bir nebī
Baḥr-i ʿilm ü āb-ı feyżinden bir avuc bir içim

(9) Ve kullu eyyin ete'r-Resūlu'l-kirāmu bihā
Fe inneme't-teṣalnā min nūrihī bihim

(10) beyti daḫı añı mü'eyyiddür

terceme-yi beyt

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

(11) Ẓāhir olan muʿcizāt-ı murselīniñ küllīsi
Nūr-ı maḥbūb-ı Ḫudā'dan anlara olmuş ḳasem

---

onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını ve (geçirdikleri) korku döneminden sonra, bunun yerine onlara güven sağlayacağını vâdetti."

[49] Fâtır/39. "Sizi yeryüzünde halifeler yapan O'dur."

[50] Âdem su ile toprakken ben peygamber idim.

(12) ve bu aṣāletle tebʿiyyet baḥṣi Demirṭaş Muḥammed Efendi Ḥażretleriniñ (13) ḥaḳīḳatü'l-ḥaḳāyıḳı mübeyyen risālelerinde tafṣīl olunmuşdur ıṭṭılāʿ (14) murād iden aña mürācaʿat eylesün ve ḫalīfe-yi müşārünileyhiñ evṣāf-ı (15) ilāhiyye ile muttaṣıf oldığını Ḥażret-i Şeyḫ ḳuddise sırruhu ṣarīhan buyurur (16) *"Feyeẓhiru cemiʿu mā fi'ṣ-ṣūreti'l-ilāhiyyeti mine'l-esmāi fī hāzihi'n-neş'eti'l* (17) *insāniyyeti fecāzet rutbetu'l-iḥāṭati ve'l-cemʿ bihaẕe'l-vucūdi ve bihi ḳāmetu'l* (18) *ḫuccetullāhu teʿālā ʿale'l-melāiketihi"* yaʿnī vaḳtā ki Ḥażret-i Ḥaḳḳ insān-ı kāmili (19) istiḫlāf idüp dünyā vü āḫıret ḫazānesine ḫatm ḳıldıysa ṣūret-i ilāhiyyede **[20a]** (1) esmādan olan şey'iñ cemīʿsi neş'e-yi ʿunṣūriyye vü rūḥāniyyeniñ (2) beynini cāmiʿ olan bu neş'e-yi insāniyyede ẓāhir oldı yaʿnī bu kemālātıñ (3) cemīʿsi bu neş'e-yi insāniyyede bi'l-fiʿl oldı ve bunda ṣūret-i ilāhiyyeden (4) murād ṣıfāṭ-ı ilāhiyyedür nitekim delīl-i aḳreb-i sübül aʿnī sulṭān-ı rusul (5) ʿaleyhi'ṣ-ṣalātu ve's-selām efendimiz ḥażretleri *"İnnallāhe ḫalaḳa ādemu ʿalā ṣūretihi"* (6) ey ʿalā ṣıfātihi buyurdı pes neş'e-yi insāniyye bu vücūd-ı ʿaynī ile iḥāṭa (7) ve cemʿ-i rütbesine irişdi zīrā cismiyle merātib ecsāmı ve rūḥuyla (8) merātib-i ervāḥı tecāvüz eyledi ve bu cemʿ ile melā'ike üzerine Allāhu teʿālā (9) içün ḥüccet ḳā'im oldı yaʿnī Ādem ḥaḳḳında nizāʿlarınıñ buṭlānına (10) ḥüccet-i ḳāṭıʿa oldı melā'ikeniñ iḥāṭa itmedigini insān-ı kāmil (11) iḥāṭa eyledikden ötüri *"Fe inne'l melā'ike lem teḳıf maʿa matuʿṭīyhi* (12) *neş'etü hāzihī'l ḫalīfete ve lā veḳafet maʿa mateḳteḍīyhi ḥażretu'l-Ḥaḳḳ* (13) *mine'l-ʿibādeti'ẕ-ẕātiyyeti"* bu ʿibāret-i şerīfeleri melā'ikeniñ tevbīḫa (14) düşmeleriniñ sebebini beyān ider ve vuḳūf bunda şuʿūr ve ıṭṭılāʿ (15) maʿnāsına degildür zīrā şuʿūr ve ıṭṭılāʿ mānāsına olsa *"Lem teḳıf ʿalā ma taʿṭıyhi"* (16) dimek lāzım gelürdi ki ʿalā ile taʿdīd eyler belki ṣübūt maʿnāsınadur kemā yuḳālu (17) *"Fulānun vaḳafe maʿa fulān ve vāḳıf maʿa iẕā lem yeteʿadde ʿanhu fi's-seyri* (18) *ve lem yeḳıf maʿa iẕā teʿaddī anh"* maʿnā-yı kelām oldur ki melā'ike bu (19) ḫalīfeniñ neş'e-yi rūḥāniyyesiyle ezelde iʿṭā eyledigi şey'e **[20b]** (1) ḳanāʿat idüp ṭurmadılar ol şey ki tesbīḥ ve tehlīlden ve aña lāyıḳ olan (2) kemāldendür belki teʿaddī idüp hibe olunandan ziyādeye yaʿnī manṣıb-ı (3) ḫilāfete ṭālib oldılar ve bu kelāmda işāret vardur ki cemīʿ-i mevcūdāt (4) kemāllerini ancaḳ mertebe-yi insān-ı kāmilden ala ve her anda murādları (5) ancaḳ insān-ı kāmilden ḥāṣıl ola zīrā efrād-ı mevcūdāt elbette (6) esmā-yı ilāhiyyeden bir ismiñ taḥtındadur gerek muḍill gerekse hādī (7) olsun ve esmānıñ küllīsi ism-i ẕāt-ı mustecmiʿ-i cemīʿ-i ṣıfāt olan (8) ismullāhdan istimdād ider ki insān-ı kāmil bu ismullāhıñ maẓharıdur (9) ve daḫı melā'ike Ḥażret-i ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ıñ ʿibādet-i ẕātiyyesinden iḳtiżā eyledigi (10) şey ile ṭurmadılar *"Ve leyse li'l-melāiketi cemʿiyyetu ādeme ve lā veḳafet* (11) *maaʿl- esmā'u'l-*

ilāhiyyetu'l-letī teḫuṣṣuhā ve sebbeḥati'l-ḥaḳḳ bihā ve ḳaddesethu (12) *ve mā ʿalīmet enne'llāhu esmā'en mā veṣalu ʿilmuhā ileyha femā sebbeḥatu bihā* (13) *ve lā ḳaddesethu feġalebe ʿaleyhā mā ẕekernāhu ve ḥakeme ʿaleyhā haze'l-ḥālu feḳālet min* (14) *ḥayṯu'n-neş'et etecʿalu fīhā men yufsidu fīhā"* ḥālbuki melā'ike (15) içün cemʿiyyet-i Ādem yoḳdur zīrā melā'ike birer ism-i muʿayyen ḥaṣiyyetinden (16) Allāhu teʿālāya ʿibādet idüp ol isimden öte geçemezler (17) ādem ise Allāhu teʿālānıñ esmāsınıñ küllīsiyle ʿibādet ider (18) ve daḫı melā'ike kendilere maḫṣūṣ olan esmā-yı ilāhiyye ile ṭurmadılar (19) yaʿnī ol esmānıñ fevḳinde olan rütbe-yi ḫilāfete ṭālib oldılar [21a] (1) ḥālbuki ancaḳ ol esmā ile Ḥaḳḳ'ı tesbīḥ ü taḳdīs eylediler (2) ve bilmediler ki anlara maḫṣūṣ olan esmādan ġayrı Allāhu teʿālānıñ (3) nice esmāsı daḫı vardur ki anların ʿilmi aña vāṣıl olmadı (4) pes ol bilmedikleri esmā ile Ḥaḳḳ'ı tesbīḥ ü taḳdīs itmediler (5) ve ẕikr olunan şey ki insān-ı kāmiliñ mertebesiniñ iʿṭā eyledigine (6) ve Ḥażret-i Ḥaḳḳ'ıñ ʿibādet ü ʿinḳıyāddan iḳtiżā eyledigine ʿadem-i (7) vuḳūflarıdur yaʿnī ʿadem-i ḳanāʿatleridür üzerlerine ġālib oldı (8) ve bu ḥāl üzerlerine ḥākim olup neş'e-yi maḫṣūṣaları ḥayṯiyyetinden (9) didiler ki yeryüzünde şol kimesneyi ḫalīfe ḳılar mısın ki anda fesād ide (10) *"Ve leyse ille'n-nizāʿ ve huve ʿaynun mā vaḳaʿa minhüm femā ḳālūhu fī ḥaḳḳi Ādeme* (11) *ve huve ʿaynun mā hum fīhi maʿa'l-ḥaḳḳ felevlā enne neş'etehum tuʿṭī ẕalike* (12) *mā ḳālū fī ḥaḳḳi ādeme mā ḳālū ev hum lā yeşʿurūn"* yaʿnī melā'ikeniñ (13) Ādem ḥaḳḳında *"Yufsīdu fīhā ve yesfiku'd-dimā"* [51] didikleri degil illā (14) emr-i Ḥaḳḳ'a münāzaʿa vü muḫālefetdür ve bu nizāʿ itdikleri şey kendilerden (15) vāḳıʿ olan şey'iñ ʿaynıdur pes Ādem ḥaḳḳında didikleri şey kendileri (16) içinde olduḳları şey'iñ ʿaynıdur yāḥūd Ādem'e nisbet itdikleri (17) noḳṣān degil illā Ḥaḳḳ'a münāzaʿa vü muḫālefetdür ve bu noḳṣān kendilerden (18) vakıʿ olan şey'iñ ʿaynıdur pes eger mertebe-yi Ādem maʿrifetden maḥcūb (19) iden neş'eleri bu nizāʿı iʿṭā itmese Ādem ḥaḳḳında didikleri şey'i dimezlerdi [21b] (1) ḥālbuki bilmezler ki Ādem'e nisbet eyledikleri noḳṣānı anların istiʿdādları (2) ve ẕātları iḳtiżā ider zīrā *"Kullu inā'in yeteraşşeḥu bimā fīh"* [52] dür ve bu ʿibāretden (3) bir nükte-yi ḫafiyye aḫẕ olundı ki Ādem ḥaḳḳında nizāʿ iden melā'ike (4) ehl-i ceberūt ve ehl-i melekūt-ı semāviyye olmaya zīrā anlar ġalebe-yi (5) nūrāniyyetlerinden merātibi iḥāṭa eylediklerinden ötüri ne ḳadar (6) insān-ı kāmiliñ kemāhiye ḥaḳīḳatini bilmezler ise de yine ʿindillāh şeref (7) ü mertebesini bilürler belki nizāʿ iden melā'ike-yi ʿarż ve cinn ü şeyāṭīn (8) ola ve Cenāb-ı Bārī'niñ *"İnnī cāʿilun fi'l-*

[51] Bakara/30.
[52] Her kap, içindekini sızdırır.

ʿarḍı ḫalīfeten" [53] ḳavl-i şerīfinde (9) daḫı bir nükte-yi ḫafiyye vardur zīrā insān-ı kāmil mecmūʿ-ı ʿāleme yaʿnī (10) ʿulviyyāt u sufliyyāte ḫalīfe iken arża taḫṣīṣinde īmā vü işāret (11) vardur ki nizāʿ iden melāʾike-yi arż ola zīrā ṭaʿn olmaz (12) illā ol manṣıbuñ muʿriżinde olandan ṣādır olur ve melāʾike-yi semāviyye (13) ne ḳadar ol manṣıbuñ muʿriżinde iseler daḫı ʿadem-i ṭaʿnları ġalebe-yi (14) nūrāniyyetle teyaḳḳunlarından nāşīdür pes naẓar-ı imʿān ile emri (15) taḥḳīḳ itseñ bulursın ki bu neşʾe-yi insāniyyede müfsidler anlardur (16) lākin bilmezler görmez misin ki ḳuvvet-i şeheviyye vü ġaḍabiyye ki melāʾike-yi (17) arżdandur nefs-i nāṭıka üzerine menzile-yi ġālib olup anı esīr ü münḳād iderler (18) ve ol ḥīnde nefs-i nāṭıka menzile-yi ḥayvāniyyeye nüzūl idüp nefs-i ḥayvāniyye (19) ismiyle müsemmā olup *"Emmāretün bi's-sūʾi"* [54] olup pes maʿlūm oldı ki **[22a]** (1) ḥaḳīḳatde müfsidler anlardur ol ecilden Ḥażret-i Şeyḫ ḳuddise sırruhu (2) *"Ve huve ʿaynun mā veḳaʿa minhum femā ḳālūhu fī ḥaḳḳ Ādeme huve ʿaynun mā hum fīhi maʿa'l-ḥaḳḳ"* (3) didi zīrā fesād u sefk-i dimā ḳuvā-yı cismāniyyeden ṣādır olur (4) ḳuvā-yı rūḥāniyye vü ḳalbiyyeden ṣādır olmaz ve Cenāb-ı Bārī'niñ (5) *"İẕ ḳāle rabbuke li'l-melāʾiketi innī ḫāliḳun beşeren min ṭīn fe iẕā sevveytuhu ve nefaḫtu* (6) *fīhi min rūḥī feḳaʿūlehu sācidīn fesecede'l-melāʾiketu kulluhum ecmaʿīn* (7) *illā iblīse istekbere ve kāne mine'l-kāfirīn"* [55] ḳavl-i şerīfinde daḫı bir īmā (8) vardur ki āyet-i sābıḳada nīzāʿ iden melāʾike-yi arż ola ve melāʾike-yi (9) semaviyye insān-ı kāmiliñ ʿindallāhi şeref ü menziletini ıṭṭılāʿlarından ötüri (10) emr-i Ḥaḳḳ'a muṭīʿ ü münḳād olalar zīrā āyet-i sabıḳada *"İnnī cāʾilun fi'l-arḍı ḫalīfeten"* [56] (11) buyurdıḳlarında melāʾike nīzāʿa ḳalḳup Ādem'iñ noḳṣānını ve kendileriniñ (12) tesbīḥ ü taḳdīslerini īrād eylediler ve baʿde'l-ilzām yine secde itmediler ḥaṭṭā ṣarīḥan (13) *"Escüdu'l-ādem"* [57] emr-i şerīfi vārid olduḳdan ṣoñra secde eylediler nitekim (14) ḫitām-ı āyet-i kerīmede mübeyyendür ve bu āyet-i kerīmede Ādem'e ḫilāfetle taʿẓīm (15) yoġıken ve secde idin deyü ṣarīḥan emr yoġıken mücerred tesviye ʿindinde (16) rūḥ-ı ilāhiyyeniñ anda nefḫi sebebiyle mescūd-ı melāʾike olmaġa liyāḳat (17) u istiʿdādını bildiklerinden ötüri bilātevaḳḳufin ve lānīzāʿin Ādem'e secde (18) eylediler ve bir ḳarīne daḫı vardur ki bu āyet-i kerīmeye muḫāṭab olan efāḍıl-ı (19) melāʾike-yi semāviyye ola

[53] Bakara/30. "Muhakkak ki ben yeryüzünde bir halife yaratacağım."
[54] Yûsuf/53. "Kötülüğü emreder."
[55] Sâd/71-74. "Rabbin meleklere demişti ki: Ben muhakkak çamurdan bir insan yaratacağım. Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfürdüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın! Bütün melekler toptan secde ettiler. Yalnız İblis secde etmedi. O büyüklük tasladı ve kâfirlerden oldu."
[56] Bakara/30. "Muhakkak ki ben yeryüzünde bir halife yaratacağım."
[57] Kehf/50, Bakara/34. "Escudu liademe" "Adem'e secde edin."

ve lām-ı taʿrīf ʿahd içün ola zīrā *"Feḳaʿūlehu sācidīn"* [58] [22b] (1) buyurdıḳlarından ṣoñra *"Fesecede'l-melā'iketu kulluhum ecmaʿūn"* [59] teʾkīd-i baʿde't-teʾkīd ile (2) buyurdı bu taḳdīrce melā'ike-yi semāviyye vü arżıyyeniñ küllīsi secdede anlara ittibāʿ (3) ile taʿkīb eylediler dimek olur ve bundan daḫı istidlāl (4) olunur ki insān-ı kāmil semāvāt u arż ehliniñ küllīsine ḫalīfe oldı (5) zīrā melā'ike Ādem'iñ raʿiyyeti menzilesinde olmasa añа secde itmezler (6) idi ol ecilden cümlesi secde eylediler illā İblīs istikbār idüp (7) kāfirlerden oldı pes Cenāb-ı Ḥaḳḳ İblīs'e ḫiṭāb idüp (8) *"Mā meneʿake en tescude limā ḫalaḳtu biyedeyye estekberte em kunte mine'l-ʿālīn"* [60] (9) buyurdı yaʿnī *"İki yedimle ḫalḳ eyledim ki secde etmekden seni ne menʿ (10) eyledi istikbār mı eylediñ yoḫsa ʿālīlerden mi olduñ"* ve yedinden (11) murād ṣıfāt-ı cemāliyye ve celāliyye idi ki ʿinde'l-muḥaḳḳıḳīn vāżıḥdur (12) ve yedinden ẕāt u ṣıfāt murād olunması daḫı ṣadrdan ḫārīc degildür (13) bu taḳdīrce eḥadiyyet-i ẕāt-ı pākimle esmā-yı ilāhiyyemiñ küllīsine lemḥa-yı (14) vāḥidede tecellī eyledim yaʿnī birden ifāża vü imdād eyledim ve ol (15) tecellīden bu kevn-i cāmiʿ olan Ādem'i ḫalḳ eyledim yaʿnī cemāl ü celāli (16) cāmīʿ olan esmā-yı ilāhiyyemiñ küllīsine anı maẓhar ḳıldım dimek olur (17) ḫulāṣā Ādem'i maẓhar-ı cemīʿ-i esmā-yı ilāhiyyem oldığı ḥayṣiyetle cemāl ü celālimi (18) cāmiʿ olup rütbe-yi kemāle irişmiş iken ve sen mücerred maẓhar-ı celāl (19) iken añа secde itmekden seni ne menʿ eyledi yoḫsa kendini [23a] (1) Ādem'den ʿālī mi ẓann idersin dimek olur ki rütbe-yi istiʿdādlarını beyāndur (2) bu āyet-i kerīme tefsīrinde Ḥażret-i Şeyḫiñ ḳuddise sırrıhu *"Ve mā huve'l-lāʿīnu* (3) *cemʿihī beyne'ṣ-ṣūrateyni ṣūreti'l-ʿālemi ve ṣūretu'l-Ḥaḳḳu ve humā yedu'l-Ḥaḳḳ"* (4) *buyurdıḳları yaʿnī "Ḫalaḳtu biyedī"* de olan ḫalḳ degil illā iki (5) ṣūretiñ beynini cemʿdür biri ṣūret-i ʿālemdür ki ḥaḳāyıḳ-ı kevniyyeden ʿibāretdür (6) yaʿnī ekvāna müteʿallıḳ olan esmā-yı ilāhiyye-yi ẓāhiriyyeden kināyetdür (7) ve biri ṣūret-i Ḥaḳḳ'dur ki ḥaḳāyıḳ-ı ilāhiyyeden ʿibāretdür yaʿnī (8) ekvāna müteʿallıḳ olmayan esmā-yı ilāhiyye-yi ġaybiyyeden kināyetdür ki (9) ḫalḳ u nisebden ḫāricdür pes Ḥaḳḳ'ıñ yedini bunlardur didikleri (10) ṣıfāṭ-ı cemāliyye ve celāliyye oldı yaʿnī münāfī degildür ve ṣūret-i ʿālemi (11) yed-i Ḥaḳḳ ḳılması meẓāhir-i esmā vü ṣıfāṭ oldığı iʿtibār iledür ol (12) ecilden Ḥażret-i Şeyḫ ḳuddise sırruhu bir maḥalde yedini ṣıfāṭ-ı cemāliyye ve celāliyye (13) ile taʿbīr eyledi ve bunda ṣūreteyn-i meẕkūreteyn ile taʿbīr eyledi (14) *"Fenşeʾ ṣūretu'ẓ-ẓāhirat min ḥaḳāyıḳu'l-ʿālem ve enşeʾe ṣūretu'l-bāṭınahu ʿalā ṣūreti"*

[58] Sâd/72. "Hemen ona secde edin."
[59] Sâd/73. "Bütün melekler toptan secde ettiler."
[60] Sâd/75. "Allah: Ey İblis! İki elimle yarattığıma secde etmekten seni meneden nedir? Böbürlendin mi, yoksa yücelerden misin? dedi."

(15) yaʿnī Ādem'iñ ṣūret-i ẓāhiresini ʿālemiñ ḥaḳāyıḳından ve ṣūretlerinden (16) inşā eyledi ve ṣūret-i bāṭınesini yaʿnī ʿilmullāhda mevcūd olan (17) ʿayn-ı s̱ābitesini kendi esmā vü ṣıfāṭı üzerine inşā eyledi yaʿnī (18) esmā vü ṣıfāṭıyla muttaṣıf ḳıldı ve li zalik ḳāle fīhi *"Kuntu semʿahu ve baṣarahu* (19) *ve mā ḳāle kuntu ʿaynehu ve üẕnehu fefereḳa beyne'ṣ-ṣūretīn"* [23b] (1) yaʿnī Ādem'iñ ṣūret-i bāṭınasını Cenāb-ı Ḥaḳḳ kendi ṣūreti üzerine (2) inşā eyledi ki [ol] ecilden Ādem ḥaḳḳında semʿi ve baṣarı olurum didi ki (3) netīce-yi ḳurb nevāfildür nitekim ḥadīṯ-i ḳudsīde buyurur *"Lā yezālu ʿabdī* (4) *yeteḳarrabu ileyye bi'n-nevāfil ḥatṭā uḥibbuhū feiẕa aḥbebtuhu kuntu semʿihī ve baṣarihī"* [61] (5) el-Ḥadīṯ ve cevāriḥ-i ṣūret-i bedeniyyeden olup alet-i semʿ ü baṣar (6) olan gözi ve ḳulaġı olurum dimedi pes ne ḳadar ẓāhir bāṭınıñ (7) maẕharı ise de yine ṣūret-i ẓāhire ile ṣūret-i bāṭıneniñ beynini farḳ eyledi (8) *"İnnī ḫāliḳun beşeran"* [62] āyet-i kerīmesi āyet-i ḫilāfetde nizāʿ ile müsteḥaḳḳ (9) u tevbīḫ olan melāʾike-yi arż oldıġına nevʿān istidlāl olsa (10) gerekdi münāsebetle tafṣīl olunup sırr-ı rüşte-yi kelām elden gider (11) gibi oldı biz ma naḥnu fīhimize gelelim ki Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ıñ melāʾikeye (12) *"İnnī cāʿilun fi'l-arḍı ḫalīfeten"* [63] ḳavl-i şerīfidür ve melāʾikeniñ *"Etecʿalu fīhā men yufsidu fīhā"* [64] (13) ḳavilleridür ve dinilmiş ki bu muḳāvele tekāvül-i vāḳıʿ olan ʿavālim iḫtilāfıncadur (14) yaʿnī bu muḳāvele ʿālem-i miṯālde ise mükʿāleme-yi hissiyyeye şebīhdür ki (15) ol ʿālemde Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ıñ melāʾikeye tecellī-yi miṯāli ile tecellīsinden ʿibāretdür (16) ehl-i āḫırete ṣuver-i muḫtelife ile tecellīsi gibi nitekim ḥadīṯ-i taḥavvül anı beyān ider (17) ve eger bu muḳāvele ʿālem-i ervāḥda ise tecerrüdleri ḥayṯiyyetinden kelām-ı nefsī (18) gibidür pes bu taḳdīrce Allāhu teʿālānıñ melāʾikeye ḳavl-i şerīfi murād (19) olunan maʿnāyı yaʿnī arżda anların ġayrını ḫalīfe ḳılmaḳlıġı [24a] (1) anların ḳalblerine ilḳā itmekden ʿibāretdür ve melāʾikeniñ ḳavlleri (2) ʿadem-i rıżāları ve inkārlarıdur ki bu ʿadem-i rıżā ve inkārları nefslerini (3) ve tesbīḥlerini görmekle kendilerden ekmel olan mertebeden (4) iḫticāblarından nāşīdür yaʿnī Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ıñ esmā-yı sā'iresini (5) ve Ādem'iñ rütbesini ve kendi rütbelerini bilmediklerinden nāşīdür (6) nitekim Ḥażret-i Şeyḫ ḳuddise sırruhu buyurur *"Felev ʿarefū ve enfūsekumu'l-ʿalīmu velev ʿalīmu'l-ġaşimu"* (7) yaʿnī melaʾike eger ẕātlarını ve ḥaḳīḳatlerini bilelerdi ḥaḳīḳatleriniñ (8) kemālāt u noḳṣānlarınıñ levāzımını ve insān-ı kāmiliñ mertebesini (9)

[61] Kulum nafilelerle bana yaklaşmaya devam eder; öyle ki sonunda onu severim, onun kulağı ve gözü olurum.
[62] Sâd/71, Hicr/28. "Hani Rabbin meleklere demişti ki: Ben kupkuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir insan yaratacağım."
[63] Bakara/30. "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım."
[64] Bakara/30. "(Melekler:) Orada fesat çıkaracak birini mi yarataksın? (dediler)"

bilmediklerini ve Allāh teʿālanıñ esmā-yı sā'iresini bilmediklerini bilürlerdi (10) ve eger ḥaḳīḳatleriniñ levāzımını ve insān-ı kāmiliñ rütbesini ve Allāh teʿālanıñ (11) esmā-yı sā'iresini bilelerdi kendilerin ġayrına cerḥiñ noḳṣānından ḥıfẓ olunurlardı yaʿnī (12) *"Etecʿalu fīhā men yufsidu fīhā"* [65] dimezlerdi *"Ş̱umme lem yeḳıfū maʿa't-tecrīḥ ḥatṭa* (13) *zādū fī'd-daʿvā bimā hum ʿaleyhe mine't-taḳdīs ve't-tesbīḥ"* andan ṣoñra (14) melā'ike Ādem ḥaḳḳında ṭaʿn u cerḥ ile iktifā itmeyüp belki daʿvā-yı (15) tesbīḥ ü taḳdīs ile nefslerini pāk gördiler yaʿnī *"Etecʿalu fīhā men yūfsidū fīhā"* [66] (16) didiklerine ḳāniʿ olmayup *"Naḥnu nusebbihu bi ḥamdike ve nuḳaddisu lek"* [67] didiler yaʿnī Ādem'de (17) bu ṣıfāṭ-ı meẕmūme ve bizde bu ṣıfāṭ-ı maḥmūde var iken ḫilāfete Ādem'den (18) eḥaḳḳ degil miyüz didiler ve bilmediler ki bu daʿvāları şirk-i ḫafīyi mūcibdür (19) zīrā ḥaḳīḳatde anların meẕāhirinden müsebbaḥ ve muḳaddes olan ḥaḳḳdur ol ecilden Cenāb-ı Ḥaḳḳ **[24b]** (1) *"Ḳale innī aʿlemu mā lā taʿlemūn ve ʿalleme ādeme'l-esmā'e kullehā ş̱umme ʿarḍahum* (2) *ʿale'l-melā'iketi feḳāle enbi'ūnī bi esmā'i hā'ulā'i in kuntum ṣadıḳīn"* [68] (3) buyurdı yaʿnī melāike kendi neş'e-yi maḫṣūṣaları ḥayş̱iyyetinden (4) Ādem'e ṭaʿnları ḥasebiyle müsteḥaḳḳ-ı zecr-i tevbīh olduḳları ecilden (5) Cenāb-ı Ḥaḳḳ *"Siziñ bilmedigiñiz nesneyi ben bilürüm"* deyü anları zecr (6) ü iskāt eyledi zīrā ḫilāfetden murād esmā-yı ilāhiyyeniñ mecmūʿına (7) ḳābiliyyet ü maʿrifetden ʿibāret idi ki maʿlūm oldı esmā-yı ilāhiyyeniñ (8) küllīsini melā'ikeniñ birine taʿlīm olunsa anları teʿallüme ʿayān-ı ş̱ābitelerinde (9) ʿadem-i istiʿdādları ẓāhirdür pes ḥaḳīḳat-ı insāniyyeye iʿṭā eyledigi (10) istiʿdād u ḳābiliyyeti ve kemāl ü faẓīleti anlara ifhām u ilzām içün (11) esmānıñ küllīsini Ādem'e taʿlīm eyledi yaʿnī esmāsınıñ küllīsiyle Ādem'e (12) tecellī eyledi ve ol tecellīden Ādem'e ʿilm ḥāṣıl oldı andan ṣoñra (13) ol esmāyı melā'ikeye ʿarż eyledi ve buyurdı ki eger ḳavliñizde ṣādıḳ (14) iseñiz bu esmā-yı iḫbār idiñiz yaʿnī bu esmānıñ taḥtlarında bulunup (15) maẕharı olmaġa liyāḳat ü istiʿdādıñız var ise ḫaber viriñiz (16) pes anlar daḫı ʿacz yüzinden *"Ḳālū subhāneke lā ʿilme lenā illā mā ʿallemtenā inneke ente'l-ʿalīmu'l-ḥakīm"* [69] (17) daʿvā ve nizāʿlarını nādim olup lisān-ı ḥāl maʿzeret-i iştimāl ile (18) bu yüzden ʿözr-ḫᵛāh oldılar ki bize iʿṭā eyledigiñ esmā ile seni (19) tesbīḥ ü taḳdīs ideriz bizim içün ʿilm yoḳdur illā şol şey ki sen bize **[25a]** (1)

---

[65] Bakara/30. "(Melekler:) Orada fesat çıkaracak birini mi yaratacaksın? (dediler)"
[66] Bakara/30. "(Melekler:) Orada fesat çıkaracak birini mi yaratacaksın? (dediler)"
[67] Bakara/30. "(Melekler:) Bizler hamdinle seni tesbih ve seni takdis edip dururken (dediler)"
[68] Bakara/30-31. "Allah da onlara: Sizin bilemiyeceğinizi herhalde ben bilirim, dedi. Allah Âdem'e bütün isimleri, öğretti. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi."
[69] Bakara/32. "Melekler: Yâ Rab! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur. Şüphesiz Alîm ve Hakîm olan ancak sensin, dediler."

taʿlīm eylediñ biz ancaḳ anı bilürüz ʿAlīm ü Ḥakīm sensin didiler bu āyet-i kerīmede (2) melāʾikeye ʿarż olunan esmā-yı ilāhiyye idi ki ve esmānıñ küllīsini iḫbār (3) idemedikleri ẓāhirdür pes *"İnnā araḍnā'l-emānete"* [70] āyet-i kerīmesinde (4) ʿarż olunan emānet bu āyetde ʿarż olunan esmādan kināyet idi ki (5) ẓāhir oldı ve emāneti ʿadem-i taḥamülleri esmānıñ küllīsini ʿadem-i teʿallümlerinden (6) ʿibāret idi ki maʿlūm oldı ve Cenāb-ı Ḥaḳḳ semāvāt u ʿarż ehliniñ (7) emāneti taḥammüle ʿadem-i istiʿdādlarını bilürken emāneti anlara ʿarż itmege sebeb (8) Ādem ḥaḳḳında olan nizāʿları idi ki bu āyetden istidlāl olundı (9) *"Ḳāle yā ādemu enbi'hum bi esmā'ihim fe lemmā enbe'ehum bi esmā'ihim ḳāle elem eḳul lekum innī* (10) *aʿlemu ġaybe's-semāvāti ve'l-arḍı ve aʿlemu mā tubdūne ve mā kuntum tektumūn"* [71] (11) Cenāb-ı Ḥaḳḳ anların üzerine Ādem'iñ fażīletini ve mescūd-ı melāʾike olmaġa (12) istiʿdād u liyāḳatını beyān içün Ādem'e ḫiṭāb idüp buyurdı ki *"Yā Ādem* (13) *anlara esmālarını iḫbār eyle"* vaḳtā ki Ādem iḫbār eylediyse yaʿnī anların maẓhar (14) olduḳları esmāya maẓhar olmaġa liyāḳat u istiʿdādını ḫaber virdiyse (15) Cenāb-ı Bārī melāʾikeye ḫiṭāb idüp buyurdı ki *"Ben size dimedim mi ki* (16) *ben semāvāt ve arżıñ ġaybını bilürüm ve siziñ ketm ü iẓhār eylediklerıñizi* (17) *bilürüm zīrā semāvāt ve ʿarż ehliniñ ʿayān-ı ṣābiteleri benim ʿilmimde mevcūddur* (18) *herkese iʿṭā eyledigim istiʿdād u liyāḳatı ānlardan yekrek bilürüm* (19) *siziñ üzerinize lāzım olan emrime teslīm ü inḳıyāddur"* [25b] (1) pes ilzām u iskātdan ṣoñra Ādem'e secde idiñiz deyü ṣarāḥaten (2) emr-i şerīfi ile Ādem'e secde itdürdi nitekim bu āyet-i kerīmeniñ taḥtında buyurur (3) *"Ve iẕ ḳāle rabbuke li'l-melāʾiketi escudu'l-ādeme fe secedu illā İblīs ebā vestekberu* (4) *ve kāne mine'l-kāfirīn"* [72] pes āyet-i ḫilāfetde esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsine (5) maʿrifet ü ḳābiliyyet müstelzim-i ḫilāfet idi ki vāżıḥ oldı (6) ve melāʾike egerçi żımnen manṣıb-ı ḫilāfete ṭālib oldılar (7) lākin ḫilāfeti müstelzim olan esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsine müteʿallim ü müteḥammil (8) olamadıḳlarından ol rütbeye vāṣıl olamadılar ve bundan istidlāl olundı ki (9) *"İnnā ʿaraḍna'l-emānete"* [73] āyet-i kerīmesinden olan emānetden murād (10) ḫilāfeti müstelzim olan esmā-yı ilāhiyyeniñ küllīsidür ol ecilden (11) semāvāt u arż ehli emāneti ḳabūl

[70] Ahzâb/72. "Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yüklendi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir."
[71] Bakara/33. "Ey Âdem! Eşyanın isimlerini meleklere anlat, dedi. Âdem onların isimlerini onlara anlatınca: Ben size, muhakkak semâvat ve arzda görülmeyenleri (oralardaki sırları) bilirim. Bundan da öte, gizli ve açık yapmakta olduklarınızı da bilirim, dememiş miydim? dedi."
[72] Bakara/34. "Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e secde edin, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu."
[73] Ahzâb/72. "Biz emaneti sunduk."

idemediler *"Ve mā minnā illā lehu maḳāmun maʿlūm"* [74] (12) muḳteżāsınca kendi ṭavırlarını geçemediler ḫuṣūṣa Emīn ü Ḥayy-ı Celīl (13) iʿnā Ḥażret-i Cibrīl taḳrīb-i menzile-yi ḳurbda *"Lev denevtü ümmületen leaḥteraḳtü"* [75] (14) deyü iʿtiẕār idüp kendi maḳāmını tecāvüz idemedi ve āyet-i (15) ḫilāfetde esmānıñ küllīsini melāʾikeniñ ʿadem-i enbāları yaʿnī (16) *"Lā ʿilme lenā illā mā ʿallemtenā"* [76] didikleri āyet-i emānetde müstelzim-i ḫilāfet (17) olup esmānıñ küllīsinden ʿibāret olan emānetullāhı (18) ʿadem-i taḥammüllerini muḳteżīdür ve Ādem esmānıñ küllīsine ʿālim olup (19) ḥaṭṭā melāʾikeniñ esmālarınıñ küllīsini iḫbār itmesi āyet-i emānetde **[26a]** (1) emānetullāhı müteḥammil olmasını müstedʿīdür pes bu vechile (2) iki āyet beyninde min vech münāsebet ü muvāfaḳat ve nevʿan (3) muḳārenet ü muṭābaḳat bulunup āyet-i ḫilāfet (4) āyet-i emāneti müfessir idi ki ehline ḫafī (5) degildür *"Vallāhi yeḳūlu'l-ḥaḳḳ* (6) *ve huve yehdi's-sebīl* [77] (7) *temmetü'r-risāletü'ş-şerīfeh"* (8) el-mübāraketü biʿavnillāhi teʿālā (9) tārīḫ-i velādet-i Ṣalāḥī ʿAbdullāh Efendi 1117 ve müddet-i ömri 80 (10) ve dār-ı beḳāya intiḳāli 1197 (11) ve mürşīdi es-Seyyīd Muḥammed Cemālü'd-dīn ḳuddise sırruhudur

[26b] (1) **Haẕā Risāle-yi Noḳṭa**

(2) Bismillāhi'r-Raḥmani'r-Raḥīm ve bihī ṣaḳatī

(3) Ḳāle ʿAliyyü Kerremallāhu vechehu *"El-ʿilmu noḳṭatun keṣṣeru hā el-cāhilūn"* (4) āgāh ol ki ey mürīd-i ehl-i teʾvīl ve ey ʿārif-i esrār-ı ilāhī (5) dīde-yi baṣīreti küşāde ḳılup naẓar eyle ki Ḥażret-i şāh-ı velāyet (6) ve kān-ı mürüvvet ve şecāʿat-i esedullāhu'l-ġālib ʿAlī bin Ebī Ṭālib (7) raḍiyallāhu ʿanh buyurur ki *"'İlm bir noḳṭadur ammā cāhiller anı çoḳ eylemişlerdür"* (8) çünki şāh-ı velāyetiñ kelimāt-ı ṭayyibāt şiʿārını istimāʿ ḳıldıñ ol (9) noḳṭa ki buyurmışlar imdi bil āgāh ol noḳṭa ol noḳṭadur ki (10) aṣl-ı uṣūl esmā-yı küllī vākıʿ olmuşdur ancılayın esmā-yı küllī ki ʿībāretdür (11) kelime-yi Muḥammediyyeden ve Ādemiyyeden ki zīrā kelimāt-ı mezbūruñ (12) bināsı ḥurūf-ı elif üzerinedür ki her birisiyle ülfet ṭuṭup her ṭarafdan (13) bir ṣūretle tecellī eylemişdür ve ülfet-i mezbūruñ bināsı yedi noḳṭa üzerinedür ki ol (14) yediniñ birisi noḳṭa-yı ẕātdur ve altısı noḳṭa-yı ṣıfātdur feemmā ol (15) noḳṭa ki noḳṭa-yı ẕātdur noḳṭa-yı vücūd-ı muṭlaḳdur ki aña noḳṭa-yı ḥayāt (16) daḫı dirler eʾimme-yi esmānıñ noḳṭa-yı aṣlıyyesidür ve ol altı noḳṭadur (17) noḳṭa-yı ʿilm ve noḳṭa-yı irādet ve noḳṭa-yı besmele ve noḳṭa-yı baṣar ve noḳṭa-yı tekellümdür ki (18) mābāḳīsi ism-i esmādur ki bu mecmūʿı ʿibāretdür

[74] Sâffât/164. "Melekler şöyle derler: Bizim her birimizin bilinen bir makamı vardır."
[75] Bir parmak ucu kadar bile yaklaşsam, yanarım.
[76] Bakara/32. "Senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur."
[77] Ahzâb/4. "Allah ise gerçeği söyler ve doğru yola O eriştirir."

ez-zāt maʿa'ṣ-ṣıfātdan (19) lācerem ḥarf-i elif mertebe-yi zāt oldı işbāt-ı ṣıfātıyla ve noḳṭa [27a] (1) daḫı maḳām-ı zāt oldı ve lākin işbāt ṣıfātıyla anıñçündür ki didiler (2) işāretdür eḥadiyyet ṣırfa ferd elife işāretdür eḥadiyyet-i cāmiʿiyye ki (3) dā'ire-yi vaḥdetden ʿibāretdür zīrā ki ol noḳṭa ki vücūd-ı muṭlaḳdur (4) anda hīç vechile taʿayyun u taʿaddud u tekessür ve ism ü resm ve zaḥmet ü ṣıfāt sıġmaz (5) ve çünki altı noḳṭa ol noḳṭa-yı zāta manżum ola ki dinilmişdür (6) ṣıfāt-ı ḳadīm peydā olur ve mecmuʿı noḳṭa ki noḳṭa-yı zātdur ve noḳṭa-yı ṣıfātdur (7) elif dimekle müsemmā oluna çünki zāt maʿa'ṣ-ṣıfāt ki elifdür iḳtiżā-yı (8) ẓuhūr idüp esmā mertebesine tenezzül ider ki mertebe-yi bādur ve maḳām-ı Ādem'dür (9) nitekim Ḥażret-i şāh-ı velāyet buyurur ki *"Ene noḳṭatun taḥte'l-bā"* [78] dimekle ol (10) mertebeden ḫaber virir ki kemāl-i mertebe-yi Ādem maʿnāsıdur ve dā'ire-yi bāki maḳām-ı (11) esmādur andan daḫı tenezzül idüp mertebe-yi efʿāle iner ki maḳām-ı tādur (12) ʿālem-i hevādur ve dā'ire-yi efʿālden daḫı ʿālem-i āṣāra tenezzül ider ki maḳām-ı (13) ṣādur mertebe-yi rüş'iyyetdür andan ṣoñra gāh ṣūret-i cemāl noḳṭanıñ (14) ẓuhūr-ı ṣūretidür ve gāh kusūf-ı celāl ki noḳṭanıñ buṭūnī ʿālemidür (15) tenezzül ḳıldı tā yā maḳāmına varınca ki ol maḳāmda noḳṭa-yı nihāyet ve noḳṭa-yı bidāyet (16) cemʿ olup *"Ve temmet kelimetu rabbike ṣıdḳan ve ʿadlen"* [79] mażmūnuyla kelime-yi (17) Muḥammediyye ārāyiş bağladı bu taḳrīr-i süṭūrundan maʿlūm ḳıldıḳ ki (18) kelime-yi Muḥammediyye ne keyfiyyetle ṣūret bağladı feemmā yine geldik mezbūr kelime-yi Muḥammediyye (19) olan esrārıñ zikrine mesela kelimāt-ı merḳūm öz ḥaḳīḳatiyle iʿtibār olunsa [27b] (1) bisāṭ-ı ʿālemdür 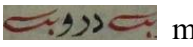 menāzil-i ḳamer muḳābilidür ve çün noḳṭasıyla (2) ḥisāb oluna elli olur ki ebced ḥesābında ḥarf-i nūn andan ʿibāretdür (3) ve ʿArāb'da nūn dimek balıḳ dimek olur ol maʿniyye ki zemīni balık götürür (4) dirler buña işāretdür yer yüzünüñ karārı bu kelime ve yigirmi iki (5) noḳṭadur ki cümlesi elli olur ve ol remzi beyān eyler ve ḳaçan kim bu (6) ḥurūfa inbisāṭ ṭārīḳıyla naẓar olunsa ki ehline maʿlūmdur ki (7) yetmiş iki dil andan ʿibāret ve kināyetdür bilür ve ḳaçan inbisāṭ-ı peyker-i (8) ḥurūf ile ḥesāb olunsa tamām yüz olur ki esmā-yı ḥüsnāya muḳābildür (9) ve hem ebced ḥesābında yüz ḥarf ḳāfdur ve ol maʿnāya Ḳaf Ṭaġı dünyāyı (10) iḥāṭa eylemişdür dirler bu sırra işāretdür ki ḥurūf inbisāṭ-ı (11) peyker hesābıyla yüz olur ki esmā-yı ḥüsnā ʿadedincedür cemiʿ-i ʿālemi iḥāṭa (12) itmişdür ve daḫı on sekiz biñ ʿālem ki māsivā Allāh'dan kināyetdür (13) ve anıñ sırrı oldur ki meşelā ḥarf yigirmi iki noḳṭa ile elli (14) olmuşdur her ḳaçan kim

[78] Ben, bā harfinin altındaki noktayım.
[79] Enâm/115. "Rabbinin sözü, doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır."

mecmūʿundan kelime-yi ādemiyyeyi iḫrāc itsin ki (15) ẕātü'l-ebeddür on sekiz bāḳī ḳalur ki murād kemāl-i ʿadeddür ve kemāl-i ʿaded (16) ḫod biñdür pes her birisi ki biñ ola tamām on sekiz biñ olur (17) on sekiz biñ ʿālem andan kināyetdür çünki esrār-ı ḥurūfdan bu miḳdār (18) taḥrīr olundı biz geldik taḳsīm-i ḥurūfa ki Ḥūdā-yı teʿālā buyurur (19) *"Huvellezi enzele ʿaleyke'l-kitābe minhu āyātun muḥkemātun hunne ummu'l-kitābi ve uḫaru muteşābihāt"* [80] **[28a]** (1) pes bu āyet sırrından maʿlūm oldı ki kelime-yi Muḥammediyye daḫı iki ḳısımdur (2) egerçi erbāb-ı ẓāhir muḥkemāt u müteşābihatı mürekkebāt-ı Ḳurʾān'da iṣbāt (3) idüp didiler ki muḥkemāt ol āyetlerdür ki feḥvāsı ẓāhir olup (4) teʾvīle muḥtāc olmaya ve müteşābihāt ol āyetlerdür ki maʿnāları bāhir olmayup (5) teʾvīle muhtāc ola ammā erbāb-ı teʾvīl buyurdılar ki Ḳurʾān-ı ʿaẓīmiñ (6) sūreleri evvelinde muḳaṭṭaʿ ẕikr olunmuşdur ki tekrārsız on dört (7) ve tekrār ile yetmiş yedidür ki *"Elif lām mim"* [81] den *"Nūn ve'l-ḳalemu"* [82] yā varıncadur ol (8) ḥurūf-ı muḳaṭṭaʿalar ki sūreler evvelinde nāzil oldı bunlarıñ heyʾetinden (9) ġayrı mükerrer üç ḥurūf daḫı ẓuhūr eyler ki elifden fe ve ṣāddan (10) dal ve nūndan vav mecmūʿ on yedi olur ki ṣalāt-ı ḥaḍranıñ muḳābelesidür ki (11) on yedi rekʿat farżdur ki ḥażret-i risālet ʿaleyhi's-selāma (12) Ḥaḳḳ cānibinden Muḥammed ismi ʿadedince farż olmuşdur zīrā ṭarīḳ-i inbisāṭ (13) ḥurūf on yedidür hākezā *"mim ye mim ha ye mim ye mim mim ye mim dal elif lam"* on dörtdür (14) ve kelimāt-ı muḥkemāt ki ḥurūf-ı muḳaṭṭaʿātdur ve kelāmullāh-ı ṣāmitde (15) sūreler evvelinde ẕikr olunmışdur ki Ḳurʾān'dur ve ol on dört (16) ḥarfiñ beyānıdur kelām-ı nāṭıḳda ṣābit olmışdur ki levḥ-i vech-i Ādem'dür (17) zīrā insān aña raḥminden ẓuhūra geldikde yedi ḫaṭṭla ẓuhūra (18) gelür aña ḫuṭūṭ-ı ümmiyye dirler ve sebʿul-meṣānī ve ümmü'l-kitāb dirler ki (19) Ḥażret-i Fażlullāh bu mertebeye işāret idüp buyurur ki

[28b] (1) **beyt**

Çār müje her dü ebrū vü mūy-ı ser
Heft ḫatend ezḪudā-yı dād-ger[83]

(2) ve mürūr-ı eyyāmla ḥadd-i bülūġiyye tecāvüz eyleyicek yedi ḫaṭṭ daḫı ẓāhir olur ki aña ḫuṭūṭ-ı ʿārıż dirler

---

[80] Âl-i İmrân/7. "Sana Kitab'ı indiren O'dur. Onun (Kur'ân'ın) bazı âyetleri muhkemdir ki, bunlar Kitab'ın esasıdır. Diğerleri de müteşâbihtir."
[81] Bakara/1.
[82] Kalem/1.
[83] Dört kirpik, iki kaş ve baştaki saç; Allah'tan yedi hattır.

(3) **beyt**

Ber dü ʿārıż ber dü beynī çār ḫat
Hemçünān mīḫ[v]ān tā neyeftī derġalaṭ

(4) Se ḫaṭṭ-ı dīger beḫ[v]ān ezher dü leb
Tābe bīnī ḫılḳat-i Ādem ziRab

(5) çünki ol yedi ḫuṭūṭ ümmiyye-yi ḫuṭūṭ-ı ʿārıża ile cemʿ idesin (6) on dört ḫaṭṭ olur ki ḫurūf-ı muḳaṭṭaʿāta muḳābildür ve ol āyāt ki (7) Ḫudā-yı teʿālā müteşābīhāt buyurmışdur sāʾir ḫurūf-ı muṭṭaşıldur ki (8) sūreleriñ evvelinde gelmişdür ki on bir kelimedür ki ṣalāt-ı süferānıñ (9) muḳābelesidür ki Resūl ʿaleyhi's-selām ḫażretine Ḫaḳḳ teʿālā cānibinden (10) Aḥmed ismi ʿadedince farż olmuşdur ki ṭarīḳ-i inbīsāt on bir olur hākezā (11) *"elif lam fe ha ye mim ye mim dal elif lam"* pes on bir (12) ṣalāt-ı seferī on yedi ṣalāt-ı ḥaḍrıla cemʿ ola olur ki kelime-yi Muḥammediyye muḳābilidür (13) ancılayın kelime-yi Muḥammediyye ki nuḳūş-ı vech-i Ādem'e muḳābildür zīrā ol (14) ḫuṭūṭ-ı ümmiyye ve ḫuṭūṭ-ı ʿārıż ki ẕikr olundı her kaçan maḥalli ile (15) iʿtibār oluna mecmūʿ-ı olur feemmā ḫażret-i risālet ʿaleyhi's-selām (16) buyurmışdur ḥadīṯ-i şerīfde ki *"Beʿaṯnī bicevāmiʿu'l-kelām"* yaʿnī dimek olur ki (17) *"Ben kelimātı cemʿ içün gönderildim"* pes mecmūʿ-ı kelimāt şudur ki kelime-yi (18) ādemiyye andan ʿibāretdür öyle olsa Resūlullāh'ıñ kelimāt mābeyninde (19) cāmiʿ olması budur ki lāmelif ebced ḥesābında dāḫil degildür **[29a]** (1) gāh olur ki bir ḥarf ḥesāb olunur ki Ramażān ayınıñ gāhī yigirmi ṭoḳuz (2) olması aña bināʾendür ve gāhī otuz ve gāhī elif bir ḥesāb olunur (3) ve lām bir ḥesāb olunur Ramażān ayınıñ gāhī otuz olması aña bināʾendür (4) ve gāh olur ki dört ḥarf ḥesāb olunur zīrā lāmelif altıdur (5) ikisi lām ve ikisi elif ve bir mim ve bir fādur feemmā lām ve elif ikisi de (6) tekrār olmaġın ḥesāb olunmayup dört ḥarf ḥesāb olunur (7) öyle olsa lāmelif ol dört ḥarfiñ ḳāʾim maḳāmıdur ki lisān-ı ʿArab'da (8) gelmeyüp lisān-ı Fārsī'de sāʾir dillerde gelmişdür ki bunlardur *"pā çā jā ñā"* dur (9) pes lāmelif bu dört ḥarfiñ kaʾim maḳāmıdur ḫażret-i risālet (10) ʿaleyhi's-selām bu kelime-yi Muḥammediyyede kelime-yi Ādemiyye'yi (11) müşāhede idüp cāmiʿ-i kelimātı vāḳıʿ olmuşdur zīrā ol zamān ki (12) Resūl ʿaleyhi's-selāma *"Elem neşraḥ leke ṣadrek"* [84] mażmūnuyla (13) şerḥ-i ṣadr vāḳıʿ oldı istivā sırrına vāḳıf olup *"Efemen şeraḥ* (14) *allāhu ṣadrahu li'l-İslāmi fehuve ʿalā-nūrin min rabbih"* [85] feḥvāsın şiʿār itmek içün

[84] İnşirâh/1. "Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?"
[85] Zümer/22. "Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, Rabbinden bir nûr üzerinde değil midir?"

(15) *“İnnallāhe fālīḳu’l-ḥabbi ve’n-nevā”* [86] āşkāre ḳılup nīze-yi engüşt ile (16) siper-i māhı iki şaḳḳ eyledi yaʿnī dimek olur ki kim istivā sırrına (17) vāḳıf oldı inşirāḥ-ı ḳalb bulup ʿārif-i nefs oldı (18) ve her kim ki ʿirfān-ı nefs taḥṣīl eyleyüp öz vücūdından ḫaberdār oldı (19) ʿārif-i Rabb oldı *“Elā inne evliyā’ullāhi lā ḫavfun ʿaleyhim velā hum yaḥzenūn”* [87] **[29b]** (1) bölügünden olur ve’l-ḥāṣıl-ı kelām kelimāt-ı ṭūl ü dırāzdan maḳṣad-ı aḳṣā (2) ve maṭlab-ı aʿlā oldur ki ruḫsār-ı ādem kitābullāhdur ve insān ẓāhiren ve bāṭınen (3) ʿayn-ı Ḳurʾān’dur ki Resūl ʿaleyhi’s-selām buyurur ki *“İnne’l-insāne ve’l-ḳurʾān tevāmān”* [88] (4) lācerem sālik ādemiyyet dāʾiresine ol zamān yetişür ki (5) kendü vücūdını kelime ve kelām-ı ilāhī muḳābelesinde taḳsīm idüp (6) öz ḫaḳīḳatin idrāk eyleye ki ne pākīze cevherdür ey ṭālib (7) ḫurūf-ı muḳaṭṭaʿātıñ esrārına nihāyet ve ḥikāyetine ġāyet yoḳdur (8) ammā sebeb-i iḫtişār oldur ki ḳāle ʿaleyhi’s-selām *“Ellezi el-kelāmu* اوجزه *”* (9) yaʿnī dimek olur ki sözüñ lezīzi oldur ki (10) muḫtaṣar ola faẓl-ı feyyāżıñ bendelerinden (11) meʾmūldur ki evrāḳ-ı mezbūre ḥüsn-i iltifātile (12) naẓar olunup ḫalelin dāmen-i luṭfile setr buyuralar (13) ve’l-ḥatemu bi’ṣ-ṣalavāti ʿalā Muḥammedin ve ālihi’l-emcād (14) ve’l-ḥamdülillāhi Rabbi’l-ʿālemīn *“Ve temmet kelimetü rabbüke ṣıdḳan ve ʿadlen”* [89] (15) biraḥmetike yā erḥame’r-rāḥimīn temmetü’r-risāletü’l-merġūbetü

[30a] (1) ezMevlānā Celāleddīn Muḥammed Rūmī Ḳuddise Sırruhu’l-ʿAzīz

(2) Pürsīdend ki çi mīgūyī der-Ḥaḳḳ Ḥażret-i emirü’l-müʾminīn (3) ve imāmu’l-muttakīn ve yaʿsūbu’d-dīn esedullāhu’l-ġālib (4) ve maẓharu’l ʿacāyib ve maẓharu’l-ġurāyib e’ş-şihābu’ş-ṣāḳıb ve’l-hizberü’s-sālib maṭlūb-ı küll-i ṭālib (5) ebiyyü’l-ḥaseneyn ʿAlī bin Ebī Ṭālib ʿaleyhi efḍalü’ṣ-ṣalavāt ve ekmelü’t-taḥiyyāt (6) güft eger ezḳuvveteş mīpürsī *“Külli yevmin huve fī şe’nin”* [90] ve eger ṣıfāteş mīpürsī (7) *“Ḳul huvallāhu eḥad”* [91] ve eger ezẕāteş mīpürsī *“İnnemā emruhu iẕā erāde şey’en* (8) *en yeḳūle lehu kun fe yekūn”* [92] ve eger ezfiʿleş mīpürsī *“Leyse kemiṣlihi şey’un* (9) *ve huve’s-semīʿu’l-baṣīr”* [93] Ve eger eznāmeş mīpürsī *“Huvallāhu’l-leẕī* (10) *lā ilāhe illā hū ʿālimu’l-ġaybi ve’ş-şahādeti*

---

[86] Enâm/95. “Şüphesiz Allah, tohumu ve çekirdeği çatlatandır.”
[87] Yûnus/62. “Bilesiniz ki, Allah’ın dostlarına korku yoktur; onlar üzülmeyecekler de.”
[88] İnsan ve Kur’ân ikizlerdir.
[89] Enâm/115. “Rabbinin sözü, doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır.”
[90] Rahmân/29. “O, her an yaratma halindedir.”
[91] İhlâs/1. “De ki: O, Allah birdir.”
[92] Yâsîn/82. “Bir şey yaratmak istediği zaman Onun yaptığı ‘Ol’demekten ibarettir. Hemen oluverir.”
[93] Şûrâ/11. “O’nun benzeri hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir.”

huve'r-raḥmānu'r-raḥīm" [94] (11) Ādemī egerçi benisbet-i cismāniyyet derġāyet keṯāfetest (12) ammā biḥaseb-i rūḥāniyyet dernihāyet letāfetest beherçi rūy (13) āverd ḥükm-i ān gīred ve beherçi teveccüh küned reng-i ān peẕīred ve lihāẕā ḥukemā güfteend çün (14) nefs-i nāṭıḳa taṣavvur muṭābıḳ ḥaḳāyıḳ (15) mütecellī şeved bāḥükkām-ı ṣādıḳān müteḥaḳḳıḳ (16) kerded şāret kennehu'l-vücūd kullehū (17) naḳl ez mecmū'a-yı münīf temmet

[31b] (1) Esvele-yi Ḥażret-i Muḥammedü'l-Mışrī Ecvebe-yi Ḥażret-i İsma'īl Ḥaḳḳı Ḳuddise Sırruhumā

(2) Bismillāhi'r-Raḥmani'r-Raḥīm

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _ _ / _ · _

(3) Müşkülüm var size ey Ḥaḳḳ dostları eylen reşād
Kim cevābın vere olsun Ḥaḳḳ ḳatında bermurād

(4) Ol ne keṯretdür ki anıñ ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ
Keṯret içre ol ne vaḥdetdür ki aña yoḳ 'idād

(5) keṯretden murād esmā vü ṣıfāt-ı Rabbü'l-'ibāddur ki anlara nihāyet yoḳdur zīrā (6) meẓāhir-i esmā vü ṣıfāt-ı umūr ġayr-ı mütenāhīyedür *"Ḳul lev kāne'l-baḥru midāden* (7) *likelimāti Rabbī lenefide'l-baḥru ḳable en tenfede kelimātu Rabbi"* [95] bu maḳūliye 'inde'ṣ-ṣūfiyye (8) esmā-yı kevniyye-yi ḥaḳīḳiyye ıṭlāḳ olunur fefhem keṯret içinde bī'aded olan (9) vaḥdetden maḳṣūd *"Fe fī kulli şey'in āyetün tedullu 'alā ennehū vāḥidün"* [96] maḳāle-yi ḥaḳīḳat-i (10) üslūbundan münfehime olan vaḥdetdür zīrā vücūd egerçi vāḥiddür (11) *"El-vāḥidu lā yeşduru minhu ille'l-vāhid"* [97] mısdākınca lākin her keṯretde bir vaḥdet (12) i'tibār olıcaḳ vaḥdet daḫı bīnihāye olur bu i'tibār vaḥdet-i ḥaḳīḳiyyeyi (13) münāfī degildür nitekim insāniyyet bi'ẕ-ẕāt emr-i vāḥiddür ki lākin inżimām-ı (14) ḫuṣūṣiyyāt i'tibāriyle müta'addud olup Zeyd ve 'Ömer ve Bekr'de ḥāṣıl olur (15) Şeyḫ-i Ekber ḳuddise sırruhu'ẕ-ẓuhr ḥażretleriniñ *"Subḥāne men eżharu'l-eşyā'e ve huve 'aynuhā"* [98] (16) buyurdıḳları buña nāẓırdur ziyāde baṣīret gerekdür ki

[94] Haşr/22. "O, öyle Allah'tır ki, O'ndan başka tanrı yoktur. Görülmeyeni ve görüleni bilendir. O, esirgeyendir, bağışlayandır.
[95] Kehf/109. "De ki: Rabbimin sözleri için derya mürekkep olsa ve bir o kadar da ilâve getirsek dahi, Rabbimin sözleri bitmeden önce deniz tükenecektir."
[96] Her şey onun vahdetine delil olan bir ayettir.
[97] Bir mevcudun birliği varsa, elbette bir olandan çıkmıştır.
[98] Eşyanın ta kendisi olduğu hâlde eşyayı izhâr eden Allah'ı tenzih ederim.

ġalaṭ-ı vuḳūʿundan **[32a]** (1) taḥarrüz oluna zīrā Cenāb-ı Kibriyā celle şānuhu cevāhir ü aʿrāż olmadan münezzeh (2) ü müberrādur bu merāyāda ẓāhir olan vücūd-ı ẓıllīdür ḥaḳīḳī degildür ehline (3) maʿlūmdur bu maḳāmda giriftār-ı ḳayd-ı ḍalāl olmuş çoḳdur ḥafaẓanallāh (4) ve iyyāküm ve nevvir biruʾyetihi muḥiyyānā ve muhiyyāküm bu daḫı cāʾizdür ki bīʿidād u bīnihāye vaḥdet dimekdür (5) ve vaḥdet-i Ḥaḳḳ egerçi emr-i vaḥidddür ammā ẕātullāha nihāyet yoḳdur zīrā nihāyet-i cismāniyyātdur evṣāfı (6) çoḳdur envāʿı bu ḫalḳıñ biri insān üç bölük biri ehl-i ḫayme birisi ḳurā biri bilād (7) eṣnāf-ı ḫalḳ dörtdür melāʾike vü şeyāṭīn ve cinn ü insdür ṣınıf-ı ins (8) yüz yigirmi beş cüzʾdür biri ehl-i tevḥīd bāḳī ehl-i küfrdür ehl-i tevḥīd (9) daḫı yetmiş üç fırḳa olup biri fırḳa-yı nāciye bāḳī ehl-i bidʿat (10) ve ḍalālet olmuşdur ehl-i ḫayme ehl-i ḳurā ehl-i cemʿa ehl-i bilād ehl-i (11) cemʿu'l-cemʿa işāretdür ki bu meẕkūr birbirlerinden tefāvüt üzeredür (12) efaddehu līşeyḫü'l-ʿārifi'l-ʿallāmeti'l-meşḥūdi lehu bisırrı't-tecdīdi fī reʾsi'l (13) miʾeti'l-ūlā mine'l-elfi'ṣ-ṣānī enne'l-farḳa ve'l-cemʿa ʿalā merātib (14) feehlül berzeḫi ve'l-ḥicābi ve'l-ġafleti fi evvel firaḳi ve huve şühūdu'l-ḫalḳi (15) bilā Ḥaḳḳ ṣumme'l-farḳu'ṣ-ṣānī ve'l-beḳāʾul-evvel ṣumme baʿdehū'l-cemʿu'l-cemʿi ve'l-fenā ve'l-beḳāʾu'ṣ-ṣānī (16) ve huve mertebetü cemʿi'ẕ-ẕāti ve'ṣ-ṣıfāti ve'l-efʿāli ve huve şühūdu'l-Ḥaḳḳi bi'l-ḫalḳi (17) ve şühūdu'l-ḫalḳi bi'l-Ḥaḳḳi ey şühūdu'l-ʿabdi'l-Ḥaḳḳa ve'l-vaḥdete fi'l-ḫalaḳi ve'l-keṣrete ve şühūdu'l-ḫalḳi (18) ve'l-keṣrete fi'l-Ḥaḳḳi ve'l vaḥdete min ġayri en yeḥteciba ʿan (19) aḥadihi mā bi'l-āḫari ve ʿande ẕalike yaẓharu sırrı ḳavlihi teʿālā *"Elem neşrāḥ leke ṣadrek"* [99] Allāhümme'şraḥ ṣudūrenā[100] **[32b]** (1) üç bölükden üç bölük daḫı bölünmiş ey ḫᵛāce biri kāfir biri müʾmin biri ehl-i inḳıyād (2) kāfirden murād ehl-i celāl ve müʾminden murād ehl-i cemāl ve ehl-i inkıyāddan (3) maḳṣūd ehl-i kemāldür kāfir aṣḥāb-ı şimālden ve müʾmin aṣḥāb-ı yemīndendür lākin (4) ehl-i inḳıyād ü teslīm aṣḥāb-ı yemīnden muḳarrebīn olanlardur sāʾirler ebrārdur (5) farḳ-ı evvelde ḳalup ehl-i ġafletden ve ḥicāb ehlinden olan müʾminler ki (6) ehl-i ʿumūm ve ehl-i tevḥīd-i ʿilmīdür anlara daḫı ehl-i celāl ʿıṭlāḳ olunur (7) cemʿ-i evvelde ehl-i keşf olanlara ehl-i cemāl dinülür ki ehl-i ḫuṣūṣ ve ehl-i tevḥīd-i ʿaynīdür cemʿ-i ṣānīde ehl-i beḳā olanlara ehl-i kemāl dinülür ki bunlara eḫaṣdur ve tevḥīdleri (8) ʿaynī mertebesiniñ zirvesidür bu maḳāma vāṣıl olan ḳuṭb-ı irşād (9) olur ḳuṭb-ı vücūd daḫı bu ṭaʾifeden olur ḳuṭb-ı irşād ile (10) ḳuṭb-ı vücūduñ beyninde farḳ tecellī-yi Ḥaḳḳ'ıdur fefhem ve lā teġaffül (11) ḳanġısı Ḥaḳḳ'dan ıraġ olmuş bularak söylegil ḳanġısı ḳādir ki Ḥaḳḳ emrine

[99] İnşirâh/1. "Biz, senin göğsünü açıp genişletmedik mi?"
[100] Allah'ım kalbimizi aç, ferahlat.

eyleye ʿināد (12) ʿinde'l-ḥaḳīḳa bu üç bölükden birisi de Ḥaḳḳ'dan maḥcūb degillerdür ve bir ferd (13) fermān beri Ḫudā olmadan rū-gerdān olmamışdur nitekim Şāṭıbī buyurur (14) *"Yeʿuddu cemīʿa'n-nāsi mevlen lī ennehum ʿalā mā ḳażāu'l-allāh yecrūne efʿalen"* (15) erbāb-ı celāliñ süddesi şeyāṭīn ve aṣḥāb-ı cemāliñ ḫademesi melā'ike (16) ve ehl-i kemāliñ mutaṣavvıfillāh'dur lākin ḥaḳīḳatde meẓāhir yüzünden mü'esser olan yine odur (17) *"Yuḍillu men yeşā'u ve yehdī men yeşā'"* [101] ırağ olmaḳ ḳula nisbetledür (18) ve ẓāhir yine iżāfetledür Ḥaḳḳ'a ve bāṭına nisbetle buʿd yoḳdur berzaḫ olan **[33a]** (1) ḥicāb-ı ġafletdür faḳat bu maḳāmda cevāb-ı ḥaḳīḳī *"Mā min dābbetin illā huve* (2) *āḫiẕun bīnāsiyetihā inne rabbī ʿalā ṣırāṭın mustaḳīm"* [102] āyet-i kerīmesi üzere yine binā olur (3) bu sırrıñ keşfi ḥarāmdur zīrā mezlaḳa-yı aḳdām ʿukūl-ı ḳāṣırīndür (4) ve ḳad ḳāle sulṭānu'l-müfessirīn ibn ʿAbbās raḍıyallāhu ʿanhümā (5) "

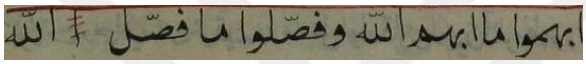

" (6) Ḥaḳḳ'ıñ iken her taṣarruf bu ʿabes sözler nedür nefs ve Şeyṭān didigin kimlerle ilerler fesād (7) maʿlūm ola ki mü'minde iki ḥayṣiyyet vardur biri ḥayṣiyyet-i ʿubūdiyyet (8) ve biri ḥayṣiyyet-i tevḥīddür muḳteżā-yı ḥayṣiyyet-i ūlā edebdür ki noḳṣān benim (9) kemāl Allāh'ıñdur dimek gerekdür muḳteżā-yı ḥayṣiyyet-i ṣānīyye tefrīddür ki (10) cümle taṣarruf Allāh'ıñdur dimek gerekdür *"Ḳul kullun min ʿindi'l-allāh"* [103] bu cemʿiyyete işāretdür (11) evvelki iʿtibār bunı münāfī degildür nitekim Ḥażret-i Pīr Ḫüdāyī buyurur

beyt

(12) Degil bu şirkiñ ol tevḥīde mānīʿ

Saña belki bu andan dahı nāfiʿ

(13) şerīʿat-ı ḥaḳīḳat ikisi iki keffe-yi terāzūdur bu iki keffeyi tesviye (14) vü taʿdīl lāzımdur birisi rāciḥ oluncaḳ maḥẕūrdan ḫālī degildür bundan (15) ṣoñra nefs ve şeyṭāndan murād *"Kullu muḍillu ʿani'l-cāddeti'l-mustaḳīme"* [104] (16) ẓāhir ve bāṭında keşīf ve laṭīfde nüfūs ve ʿuḳūlda çoḳ şeyʾe müşāvildür (17) ḥāṣılı ʿālem-i ẕāta varınca iʿtibār olunur *"Ve mā dābbetin illā huve āḫiẕūn"* [105] (18) āyetinden ḫaberdār olmayan nefs ü şeyṭānıñ ne hıḍmetde oldığın (19) bilmez ve ne içün ḫalḳ u taʿyīn olunduḳların

[101] Nahl/93. "Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola erdirir."
[102] Hûd/56. "Yeryüzünde hiçbir varlık yoktur ki, Allah onun perçeminden tutmuş olmasın. Şüphesiz, Rabbim dosdoğru yoldadır."
[103] Nisâ/78. "Hepsi Allah'tandır, de"
[104] Her dalâlete düşürücü, doğru yoldandır.
[105] Hûd/56. "Allah'ın tutmadığı hiçbir yürüyen canlı yoktur."

añlamaz **[33b]** (1) dünyā vü uḳbā daḫı hem ḥaşr u neşr olmaḳ nedür bunları bildür baña kim hem nedür mebdeʾ ü meʿād (2) dünyā vü ʿuḳbā ve ḥaşr u neşr ẓuhūr ve buṭūna işāretdür āḫıret ḳalb-i dünyādur (3) Ādem ve Ḥavva sırrı bu maḳāmdan münfehim olur ʿavāmıñ ḥaşrı ẓāhir (4) ve ḫavāṣṣıñ hem ẓāhir ve hem bāṭındur anıñçün *"Ḳıyāmetu'l-ʿārifīn dā'imetun"* [106] buyurulmuşdur (5) tenezzülāt-ı Raḥmāniyye'niñ teraḳḳīsine vāṣıl olduḳları içün anlara ẓuhūr (6) buṭūn ve buṭūn ẓuhūr olmuşdur ḥaşr-ı ẓāhir mebdeʾi ʿurūc u ʿavdetden maḥrūm (7) olanlara göredür *"En-nāsu niyām feiẕā mā tū teyaḳḳaẓū"* [107] anlara nisbetdür bu ʿālemde (8) ʿālem-i mebdeʾ iḫtiyārıyla rucūʿ idenlere yaḳaẓa-yı muʿaccele ḥāṣıla olmuşdur (9) *"Mū tū ḳable en temūtū"* [108] ol sırra işāretdür maʿlūm ola ki ḥurūf-ı (10) tehecciī ki yigirmi sekizdür taġyīr-i tertīb ile merātib-i nüzūl ü ʿurūc (11) ve maḳāmāt-ı mebdeʾ u meʿāda işāretdür sırr-ı ʿamīḳdür *"Kuntu kenzen maḫfiyyen"* [109] (12) mülāhaẓā oluna mertebe dinilen mertebeye gelince ḥaḳīḳatde mebdeʾ u meʿād emr-i vāḥiddür (13) mebdeʾ evvel ismine ve meʿād āḫır ismine işāretdür vallāhu'l-muvaffaḳu'ṣ-ṣavābu ileyhi'l-merciʿu'l-meʾāb (14) āḫıretde cennet ü nīrān u berzaḫ kim dinür bunlarıñ aṣlı nedür kim olısar yevmü't-tenād (15) burada berzaḫdan murād aʿrāfdur ki beyne'l-cenān ve'n-nīrāndur berzaḫ-ı maʿhūd (16) degildür ki ʿālem-i miṯāl-i muḳayyeddür zīrā lafẓ-ı āḫıret bu iʿtibāra māʿnidür (17) bu maḳāmda taḥḳīḳ-i ḥaḳīḳ ve taṭbīḳ-i enīḳ budur ki cennet insān-ı kāmiliñ (18) rūḥ u sırrı tecellīsi maẓharıdur ve nīrān nefs ü tabīʿat-ı mertebesi tecellīsi maẓharıdur (19) ve aʿrāf ḳalbi tecellīsi maẓharıdur zīrā ḳalb nefs ü rūḥ beyninde berzaḫ **[34a]** (1) ve vāsıṭadur nitekim aʿrāf cennet ve nār meyānında vāsıṭadur bu tafṣīlden (2) ehl-i cennet ve ehl-i nār ve ehl-i aʿrāf kim olduḳları ẓāhir oldı (3) imdi insān-ı kāmilde ḳadem-i celāl ve ḳabża-yı şimāl oldığı gibi ḳıdem-i cemāl ve kabza-yı yemīn daḫı vardur ḳadem-i ūlā ile cehennem (4) ve ḳadem-i ṯāniye ile cennet mümtelī olur *"İnne cehenneme lā tezālu teḳūlu hel* (5) *min mezīd ḥaṭṭā yedʿu'l-cebbār fīhā ḳademe"* ḥadīṯ-i şerīfi bu sırra işāretdür (6) icmālen taḥḳīḳi budur ki ẕikr olundı tafṣīlde yek ṣad hezār olur (7) ve'l-ʿārifu yekfīhu'l-işāreh ve lā yuḥtācü ile'l-ʿibāre (8) ḳahr ve luṭfıñ ʿilleti bir dimeniñ aṣlı nedür bu ikiniñ vaḥdeti midür ʿaceb rāh-ı sedād (9) ḳahr-ı ʿārıżī vü iʿtibārī ve luṭf-ı aṣlī vü ḥaḳīḳīdür *"Sebeḳat raḥmetī ʿalā ġażabi"* [110] (10) bu maʿnaya işāretdür ḳahr-ı aṣlī olsa raḥmāniyyet ṣıfātını münāfīdür *"Fetaḥtu*

[106] Âriflerin kıyameti, dâimidir.
[107] İnsanlar, uykudadır ve öldükleri zaman uyanırlar.
[108] Ölmeden evvel ölünüz.
[109] Ben gizli bir hazineydim.
[110] Rahmetim gazabımı geçti.

kullu miḥnetun” [111] (11) pes ḳahr-ı ḥaḳīḳatde luṭf da dāḫildür ḥattā bir kimseye duʿā idüp Allāh ıṣlāḥ (12) eyleye inṣāf vire diseler Allāh belāñı vire dimek olur zīrā (13) ekṣer-i terbiye-yi ilāhiyye meẓāhir-i celāliyye yüzinden ẓuhūr ider belāsı (14) ʿayn luṭfdur ki mūvṣil-i raḥmetdür yed-i celāliñ mebdeʾi ẕātıdur ve yed-i (15) cemāliñ daḫı odur lākin cemāl-i ẕāt maʿaʾṣ-ṣıfat ile muʿteberdür (16) celālde ise ẕāt-ı ṣırfa muʿteberdür ehl-i cennetiñ niʿamu’ẓ-ẓāhire ile (17) tenaʿʿumı ve ehl-i nārıñ ʿadem-i tenaʿʿumı bundandur fefhem tıfız inşāʾallāh teʿālā ve lā teġaffül (18) yaʿnī rāḥat ʿayn-ı miḥnet miḥneti rāḥat mıdur cümleden rāżī midür Ḥaḳḳ bir sebīl bir ṭarīḳ-ı ıṭṭırād (19) miḥnet rütbe-yi ʿulyādur rāḥat fażīlet-i ʿuẓmādur nefsü’l-emrde ikisi daḫı **[34b]** (1) kemāle dāʾir bir maʿnādur ḳahr u miḥnet ḥaḳīḳatde rāḥat oldıġı (2) *“Ve aṣḥābu’ṣ-ṣimāli mā aṣḥābu’ṣ-ṣimāl”* [112] āyetinden ve imāmıñ yesārına (3) selāmından münfehim olur sırr-ı daḳīḳdür ifṣāsı ḥarāmdur bundan (4) ṣoñra Ḥaḳḳ’ıñ rıżāsı ve ʿadem-i rıżāsı beyt-i ḫāmisde sebḳat eyleyen (5) āyet-i kerīmden añlānur *“İnnallāhe lā yerdā liʿibādihi’l-küfr”* [113] (6) mażmūnu bervech-i tevfīḳ mülāhaẓa oluna rıżā ve ʿademiñ müteʿalliḳleri (7) muġāyirdür Allāhümme ecʿal nüfūsenā mine’r-rāḍıyyetü’l-marḍiyyeti’l-muṭmaʿinnetü’ṣ-ṣāfiyyeh (8) Ḥaḳḳ Teʿālā’dan yaḳīn insāna bir şey yoḳ dinür līk bildür kimdürür Allāh veyā kimdür ʿibād (9) Allāh’a iżāfetle ḥicāb yoḳdur belki ḥicāb-ı ʿabda nisbetledür nitekim sābıḳan (10) işāret olundı *“Ve aʿlemū ennallāhe yaḥūlu beyne’l-merʾi ve ḳalbih”* [114] mefhūmundan (11) maʿnā-yı aḳrabiyyet ẓāhirdür aḳrabiyyet iʿtibār olunmaḳ biḥasebi’l-mertebedür nitekim (12) ẓāhiriyyet ü maẓhariyet iʿtibāriyledür vücūd-ı Ḥaḳḳ vücūd-ı ʿadbde ẓāhir (13) olmaġla ḥaḳīḳatde ʿabd olan Ḥaḳḳ olmaḳ lāzım gelmez nitekim mirʾātde (14) ẓāhir ü münʿakis olan ṣūret-i nāẓırıñ vücūd-ı ḥaḳīḳīsi degildür (15) belki vücūd-ı ẓıllīsidür biri biriniñ ʿaynıdur dinilse min veche maḳbūl (16) ve min veche merdūddur mezlaḳa-yı ḳademdür fehm-i tām şühūd-ı ʿāmm gerekdür (17) vaḥdet dimekle sālik vücūdı Allāh oldı dimek lāzım gelmez (18) belki tecellī ile vücūdı mużmaḥil oldı lāzım dimek gelür (19) ḥulūl ve intiḳāl ve ittiḥād varṭalarında ḳalmış çoḳdur maḳām-ı **[35a]** (1) taḥḳīḳe vuṣūl ziyāde ṣuʿūbetdedür kümmelīn ile ṣoḥbete muḥtācdur

---

[111] Bütün sıkıntıları, giderirsin.
[112] Vâkıa/41. “Soldakiler; ne yazık o soldakilere!”
[113] Şüphesiz Allah, kulunun küfrüne razı olmaz.
[114] Enfâl/24. “Ve bilin ki, Allah kişi ile onun kalbi arasına girer.”

beyt

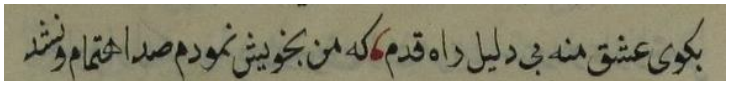

(3) eẕā ḳanallāhu ve iyyākumu ḥalāvati't-taḥḳīḳi innehu veliyyü'l-tevfīḳ (4) men ʿarefile "Mā rameyte iẕrameyte"[115] remzini farḳ idegör mümkün ise bir sebīl-i infirād (5) bu maḳūle ıṭlāḳ āyāt u eḥādisde çoḳ gelmişdür maẓhariyyet emrini (6) beyāndur teşaḫḫuṣ seniñdür hüviyyet benim dimekdür *"İnnallāhe ḫalaḳa Ādeme ʿalā ṣūretihi"* [116] (7) buyurulmuşdur ṣūret-i ilāhiyye-yi kemāliyye ise ṣıfāt sebʿa-mertebeden (8) ʿibāretdür ki ḥayātu ʿilm ü irādet ü ḳudret u semʿ u baṣar u kelāmdur ādem naṣıl ki (9) bu ṣıfātıñ bi'l-fiʿl maẓharıdur sāʾir mevcūdāt da bi'l-ḳuvvedür (10) *"İẕ mā min ẕerretin illā ve fīhā mā fi'l-küll"* pes maʿrifet-i nefs maʿrifet-i Rabbe (11) sebebdür zīrā maẓhardur ḳāle'l-Hüdāyī vücūduñ maẓhar-ı tamm-ı Ḫudā'dur yā Resūlallāh (12) bu iʿtibār ġayb-ı muṭlaḳa göre degil madūna nisbet iledür beyt-i sābıḳda (13) olan mīzān yine derdest olmaḳ lāzımdur zīrā biḥasebi'ẓ-ẓāhīr farḳ-ı ḫafī çoḳdur (14) müşküli çoḳdur Niyāzī'niñ velī biri de bu zāhid añlasa Ḥaḳḳ'a zühdī neden olur kesād (15) biḥamdillāhi teʿālā bu müşkülāt ki ṣanduḳa-yı dilde mebṭūne ve sadefçe-yi (16) elfāẓda maḫzūne idi miftāḥ-ı himmet-i ḥaḳḳī-yı nāṣuḥ ile cilve-ger-i ḥayyız-ı ẓuhūr (17) olupdurur āsāgerden bend-i mecmūʿa ehl-i ḳulūb oldı baʿdeẕā (18) kesād-ı zühd bāzār-ı muḳarribīne göredür ki ānlar ṣarrāfān-ı ʿaşk (19) u muḥabbet ve naḳḳādān-ı maʿrifet ü ḥaḳīḳatdür maḥcūb olan ʿumūm ehl-i cennete göre rāciḥdür

[35b] (1) **beyt**

ʿAşket resed beferyādger ḫod besān-ı Ḥāfıẓ
Ḳurʾān ziber beḫ^{v}ānī derçārdeh rivāyet[117]

(2) maʿlūm ola ki zāhid sırf zen mertebesinde ve ʿārif maḥz-ı (3) merd pāyesindedür anıñçün merciʿ-i ṭarīḳımız sulṭānu'l-üdebā (4) الامناء Ḥażret-i Şeyḫ Hudāyī ḳuddise sırruhu buyururlar

[115] Enfâl/17. Attığın zaman, sen atmadın.
[116] Allah, Âdemi kendi sureti üzere yarattı.
[117] Aşkın, Hâfız'ın kendisi gibi bir feryad ediciye ulaştı. Kur'ân'ı on dört rivayet üzere okursun.

beyt

(5) Ḥaḳḳ añlamak murād işidür
ʿAḳlī degil nerrād işidür

(6) pes sālīk olanlara mücāhede vü mükāşefe ve müşāhede (7) vü muʿāyene lāzımdur ki ḳalb ü rūḥ ve sır merātibin iḫrāz ile (8) vuṣūl-yafte-yi pāye-yi ḥaḳīḳat olup ḫalvet-serāy-ı (9) vaḥdetiñ peymāy-ı ʿaşḳ olan (10) ḥarīfānla ẕevḳın ideler (11) temmet risāle-yi esvele'ü'l-Ḥażret-i (12) Muḥammedü'l-Mışrī ecvebe'ü'l-Ḥażret-i (13) İsmā'īl Ḥaḳḳ'ı ḳuddise sırruhümā (13) Maḫrūse-yi Burusa'da Şeyḫ İsmā'il Ḥaḳḳ'ı Ḥażretleriniñ merkad-i saʿādetiniñ (14) ṭaşında taḫrīr olunan tārīḫ-i rıḥletleri taḫrīr olundı (15) ḳuṭb-ı zamāna Şeyḫ İsmā'il Ḥaḳḳı ḥaḳḳ bu kim irişdi ʿilm-i ẓāhir ü bāṭında ḥaḳḳā ġāyetde (16) oldı behişte ṭā'ir-i ḳudsī rūḥı berfeşān müsterşīdanın eyledi üftāde ḫāk-i firḳate (17) taḫrīr itdim Hādiyā tārīḫ-i sāl-i rıḥletin Ḥaḳḳ Ḥaḳḳ didi ʿazm eyledi Ḥaḳḳı Efendi cennete 1137

[36a] (1) Ṣofyalı Şeyḫ Süleymān Efendi ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz buyurur ki

müfred

_·__/_·__/_·__/_·_
(2) İki ʿālemden ḫaberdārım diyen Mevlā nedür
Bugünüñ yarını bilmezsin diyen dünyā nedür

(3) ʿindü'ṭ-ṭā'ife bu kā'ināt meẓāhir-i esmā vü ṣıfātdur meşelā insān ḥayvān [ve] (4) nebāt maʿden olsa Ḥaḳḳ'ıñ ḫālıḳıyyeti ve rāzıḳıyyeti vesā'ir kemālātı (5) neden maʿlūm olurdı ve ḫalḳ daḫı ʿirfān-ı ilāhiyyeden maḫrūm ḳalurdı (6) imdi *"Ed-dünyā mezraʿatü'l-āḫırehu"* feḥvāsınca *"Dünyā mezraʿa-yı āḫıretdür"* (7) meşelā şunuñ gibi maʿnādan kināyetdür ḳāle'l-ḥükemā *"El-emsu mevʿiẓatun* (8) *ve'l-yevmi ġānīmetun ve'l-ġadde muḫāṭaratun"* imdi ems-i aḥsen mevʿiẓa olmaġıñ (9) maʿnāsı oldı ki eger ol gün ʿamel-i ṣāliḥa maḳrūn olup teḳarrübine (10) bādī ve maġfiretine hādī olursa devlet seniñ ve eger maʿṣiyyete (11) mercūm olup Cenāb-ı ʿİzzet'den devr olmaġı dāʿī olursa çor başıña (12) maṭrūdiyyet seniñ kemā ḳāle ʿaleyhi's-selām *"Menistevā yevmen fehuve maġbūn* (13) *ve men kāne emsehu ḫayran men ġade fehuve melʿun"* ey maṭrūd-ı ʿan derecetü'l-ebrār oldur ki (14) yevm-i ġanīmet olmanıñ maʿnāsı oldur ki yevm-i cedīde duḫūl ehl-i ḳubūruñ (15) devr-i Ādemden tā nefḫ-i ṣūra varınca hergiz ḥuṣūle vuṣūl bulmayan

temennālar iderler (16) ḳāle Allāhu teʿālā *“Rabbenā aḫricnā naʿmel ṣāliḥan”* [118] anlara virülmeyüp saña virilmişdür (17) meşelā nevm küçük ölümdür zīrā uyḫuda göz görmez ḳulaḳ işitmez (18) el ayaḳ ṭutmaz dil söylemez ve bi’l-cümle ḳuvāsı ḥareket eylemez çünki (19) böyle öldüñ eger uyanmazsañ hemān öldüñ idi çünki uyandıñ [36b] (1) ehli ḳubūruñ bunca zamāndan berü isteyüp bulmadıḳları devleti sen (2) bulduñ rāyegān ʿaceb furṣat ve özge ġanīmet degil midür saʿy eyle ki (3) maḳṣūda erüp maḳbūl-i Ḥaḳḳ olasın zīrā Bārī teʿālā bir kerre (4) *“Lāilāhe illallāh”* dimek dünyā ṭolusı altundan yegrekdür deyü buyurur Ḥayş ḳāle (5) *“Felen yuḳbele min eḥadihim mil’u’l-arḍı ẕeheben veleviftedā bih”* [119] İmām Şaʿrāvī (6) ḳuddise sırrıhu buyurur küffārdan dünyā ṭolusı zer mü’minleriñ ẕerre ḳadar (7) imānına berāber gelmez deyü taḳrīr eyler ve ġadde muḫāṭaratün muḫāṭara olmaġın maʿnāsı (8) öyledür ki bilmeyiz ṣabāḥa çıḳar mıyuz ve çıḳdıġımız taḳdīrce saʿīd mi (9) şaḳī mi maḳbūl mı merdūd mı menṣūb mı maʿzūl mi çıkarız yā bu ḫaṭr-ı (10) ʿaẓīm degil midür tedāriki lāzım bir emr-i Muḥammed’dür ki himmet oluna

mısrāʿ

(11) On sekiz biñ ʿālemi ġarḳ eyleyen dünyā nedür

bunca ʿālemi ḥavī olan (12) deryā Allāhu teʿālādur kemā ḳāl Allāhu teʿālā fī kitāb-ı mucīd *“Ve huve bi külli şey’in muḥīṭ”* [120]

mısraʿ

(13) Ya bu taḥrīk itdiren māhīce-yi suġrā nedür

bu deryā bīkerāndur ve baḥr-i (14) bīpāyanı ḥareket itdiren ḳalb-i insān-ı kāmilü’l-iẕʿāndur ki ḥadīş-i kudsīde buyurur ki (15) *“Mā vesiʿanī arḍı ve la semā’ī ve lākin vesiʿanī ḳalbi ʿabdi’l-mü’minin”* [121]

beyt

(16) Ādemi taḫrīc ü tercīḥ eyleyen kimlerdürür
Ḳandan ihrāc itdiler İblīs’i istiş̱nādurur

---

[118] Fâtır/37. “Rabbimiz! Bizi çıkar, (önce) yaptığımızın yerine iyi işler yapalım!”
[119] Âl-i İmrân/91. “Gerçekten, inkâr edip kâfir olarak ölenler var ya, onların hiçbirinden, fidye olarak dünya dolusu altın verecek olsa dahi, kabul edilmeyecektir.”
[120] Fussilet/54. “Bilesiniz ki O, her şeyi (ilmiyle) kuşatmıştır.”
[121] Allah, yere ve göğe sığmaz ama mümin kulunun kalbine sığar.

(17) Şeyṭān'a tābiʿ olup Ādem'i ṭaʿn itdiler *"Etecʿalu fīhā men yüfsidü fīhā"* [122] (18) diyenlerdür tercīḥ idenler ḥikmete vāḳıf olup rütbe-yi Ādem'i bilenlerdür (19) ve kerāmete muṭṭaliʿ olanlardur baʿde ẕālik Ādem'e secde ile meʾmūr olan **[37a]** (1) meleklerden İblīs cinnīleriden olup müsteṯnā da dāḫil degil (2) iken istiṯnā ṣaḥīḥ olmaz ve erbāb-ı tefsīriñ şimdeye dek olan (3) taḥrīrleri faṣīḥ olmayup şifā-yı ʿalīl ve teşeffī-yi ġalāʾil idügi (4) ḫafī degildür Allāhu aʿlem taʿn idenler reʾīs-i İblīs-i pür-telbīs ve secde (5) ile emr olunmışlardur öyle olıcaḳ İblīs muṭlaḳā ṭāʿatlerden (6) iḫrāc olunmış melek olup olmaması maḳṣūr olmamışdur (7) fiʿl-i İblīs'iñ secdesi biṭarīḳu'l-evlā lāzım gelmiş söz yerin bulmışdur (8) ve anlar ki ʿumūmu'l-lafẓ ve ʿademü'l-muḫaṣṣāṣ maḳūlun lehum cümle melāʾike bunı dimişlerdür (9) *"Estekberte em kunte mine'l-ʿālīn"* [123] āyetiniñ muḫaṣṣāṣ oldıġından ẕuhūl-ı (10) ʿāmm-ı ḫāṣ minhü'l-baʿż ḳabīlinden oldıġından ṣoñra ġayrılarıñ daḫı (11) ḫurūcundan ġafīl olmuşlardur ġaflet olunmaya vaḳt-i mühimmedür ve'l-ḥāṣıl (12) vaḥdet-i vücūda ḳā'il olmayanlara tevhid müşkil belki bāṭıldur bilen bilür (13) ve şol muvaḥḥid ki *"Ke'l-ḥadīdi'l-ḥimāti ʿalā ṭarīki't-taʿḳlībi ev ke'ş-şemsi"* (14) " 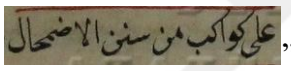 " vaḥdete ḳā'il olmamışdur cāhildür (15) ve ke'l-baḥr ve emvācihi diyenler daḫı kāmillerdür zīrā mümkün vācīb olmaḳda (16) bunlara ṣādıḳ olmaḳ ne iḥtimāldür işāretün ḳavluhu ʿaleyhi's-selām *"Men ʿarefe* (17) *nefsehu feḳad ʿarefe rabbehu"* [124] zīrā ki sen görmek ve işitmek vesā'ir ḥavāsıñda (18) cenāb-ı pāke fi'l-cümle müşterek olmasañ Allāhu teʿālānıñ bu evṣāfıyla (19) ittiṣāfını nice ve neden bilürdiñ ve istidlāline ṭarīḳ ile yol **[37b]** (1) bulurduñ ve ṭavr-ı cemīle *"Ḫalaḳallāhu teʿālā ādeme ʿalā ṣūretihī"* [125] ḳavī delīldür (2) tescīl oluna ve bunca evṣāfla mevṣūf olan dürr-i yektā nüsḫa-yı ʿālem (3) belki ʿālemden aʿẓam olan Ādem'dür ki dimişdür

beyt

(4) Dūş dīdem ki der meyḫāne zedend
Gil Ādem bisirişтend ü bihpeymāne zedend

(5) ile taʿbīr idüp baʿżı merātibin tefsīr eylemişdür ki (6) dūş ʿālem-i ġaybdan ʿibāretdür ḫāliḳıyyet ü rāzıḳıyyet ki ṣıfāt-ı (7) mücerredden kināyetdür meyḫāne ḳapusın daḳḳ eylemek meẓāhir istemek (8) olup maẓhar-ı ilāhiyyeye ḫıdmetkār olduḳların işʿār

[122] Bakara/30. "(Melekler:) Orada fesat çıkaracak birini mi yarataksın?(dediler)"
[123] Sâd/75.
[124] Kendini bilen Rabbini bilir.
[125] Allahu teâlâ ademi kendi sureti üzere halketti.

eylemişdür (9) bunuñ gibi kelām-ı belīġiñ ḳā'iline cebr isnād (10) eyleyen añlamaz cāhil-i dūndur ve's-selām (10) temmet

[38a] (1) Hāẕā Risāle-yi Redd-i Ḥulūl ve İttihād-ı Bīḥāl

(2) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

(3) Seyyid-i Şerīf ḳuddüse sırruhu ḥāşiye-yi tecrīdde yazdığı baḥs Ḳāḍmīr (4) naḳl idüp dir ki muḥaḳḳıḳın didiler ki vücūd-ı ʿayn vācib iken mevcūdātıñ (5) heyākili üzere mütebassıṭ olup anda ẓāhir olmuşdur ol vücūddan ḫālī (6) birşey yoḳdur belki vücūd eşyānıñ ʿaynı ve ḥaḳīḳatidür ve mevcūdāt beyninde (7) olan temāyüz ve taʿaddud u taʿayyunāt-ı iʿtibāriyye iledür ol taʿayyunātıñ ḫāric de vücūdı yoḳdur baḥriñ emvācı (8) ṣūretinde ẓuhūrı gibi ki baḥrden ġayrı yoḳdur lākin bu ṭavr ṭavr-ı ʿaḳlıñ (9) verāsındadur buña vuṣūl ü idrāk olmaz illā müşāhede-yi keşfiyye (10) ile olur münāẓarāt-ı ʿaḳliyye ile olmaz ve bu kelāmıñ ḥaḳīḳati (11) ancaḳ ʿilmde resḫ ehline ʿayān olur ve mücerred baḥs ü taḳrīr ile (12) bu mesʾelede Ḥaḳḳ'ı taḥḳīḳ eylemek tamām olmaz elbette şuḥūdī keşfi (13) derkārdur ḥāle tevaḳḳuf ile ḳāl ile bi't-temām iḥāṭa muḥāldür (14) meẕheb-i ehl-i sünnet budur ki Allāhu teʿālā ġayra ḥulūl itmez ki (15) isbāt-ı mekān lāzım gelür amma ḥulūl ider diyenler birḳaç fırḳadur (16) biri Naṣārā'dur Ḥaḳḳ teʿālā ʿĪsā'da ḥulūl eyledi dirler ve biri (17) daḫı ġulāt-ı Şīʿadan İsḥākiyye ve Naṣīriyye'dür ki Ḥażret-i ʿAlī evlādında (18) Kerremallāhu vechehu ve raḍıyallāhu ʿanhüm Ḥaḳḳ teʿālā ḥuhūl itdi dirler ve biri (19) daḫı ṣūfiyyiden olmaḳ iddiʿā iden bir tāʾifedür ki nārıñ cemre u duhnuñ [38b] (1) simsime ve ābıñ varaḳ-ı verde ḥulūlu gibi ḥulūl-i idüp temāyüz mümkün olmaz (2) dirler işneyniyyet daḫı bulunmaz huve ene ve ene huve dimek ṣaḥīḥ olur (3) ve bu mertebede emr u nehy mürtefiʿ olur dirler emr u nehy ʿaḳlla hemdemdür (4) bu daʿvā fāsiddür ve ḥulūl taʿbīri meydān-ı ʿibādet tengiñ oldığı (5) içün ise şuḥūd iddiʿāsıyla cāʾizdür vücūdı olmaz sārī ve maḥall-i (6) sirāyet ṣābit ü bāḳī iken tevḥīd bulunmaz maṭlūb olan vaḥdetdür (7) Şerh-i Maḳāsıd ṣāḥibi dir ki ḥulūl ve ittiḥādı müşʿir iki meẕheb daḫı vardur (8) lākin ḥulūl ve ittiḥād degildür biri bu dir ki sālik sülūkinde nihāyet bulsa (9) seyr-i ilāllāh seyr-i fillāh rütbesīne varsa baḥr-i tevḥīde istiġrāḳı (10) sebebiyle cemīʿ-i māsivādan ġāʾib olur Ḥaḳḳ'dan ġayrı vücūdda (11) şey görünmez bu rütbeye fenā fi't-tevḥīd dirler *"İnne'l-ʿabde lāyezālu yeteḳarrabu* (12) *ileyye bi'n-nevāfil"*[126] ḥadīṯ-i ḳudsīsi anı müşʿirdür bu ḥālde ol (13) sālikden baʿż-ı ʿibāret ṣādır olur

[126] Kulum bana nâfilelerle yaklaşmaya devam eder.

“Ene’l-ḥaḳḳ” ve *“Subḥānī”* gibi (14) egerçi bunlar ḥulūl ve ittiḥād müşʿirdür ol ḥāli bikemālihi beyāndur (15) ʿibāret-i ḳāsır olmaḳ sebebiyledür böyle ʿıbāretler erbāb-ı ẓāhire (16) ḫalecān virirse de aṣḥābında olan ḥālāt u maḳāmāta delālet ider (17) *“Men lem yeẕuḳ lem yaʿrif”* [127] ḳaḍıyye-yi müsellime dir ki ḥulūl vü ittiḥād yoḳdur (18) baḫş anıñ vukūʿı vü vücūdı olup ve yāḥud şuḥūdı olup (19) ʿālem-i miṯāl vaḳāyiʿ gibi müşāhede ḳabīlinden olmasındandur bir meẕheb [39a] (1) daḫı erbābı didiler ki ḥulūl ü ittiḥād ġayriyyeti işʿār ider ḥulūl ü ittiḥād (2) yoḳdur zīrā ġayriyyet vāḳıʿ degildür Allāhu teʿālā vücūd-ı muṭlaḳıñ ʿaynıdur (3) anda aṣlā keṯret yoḳdur vaḥdet vardur keṯret iżāfet ve taʿayyunātdadur ki (4) ḫayāl u serāb gibidür belki mevcūdāt ḥaḳīḳatde vāḥiddür meẕāhirde (5) metekerrirdür muḫālaṭa ṭarīḳiyle degildürler ve celāl-i devvānı revāda tervīh (6) ü ihtimām ider ve Monlā Cāmī ve Seyyīd-i sened ü Abdu’l-ġanī bu bābda (7) müstaḳil risāleler yazdılar lākin mükāşefe ġayra ḥüccet olmaz (8) bir sālik ḥāl müşāhede eylemesi sā’ire sened olmaz rüyā gibidür (9) her biri kendi keşif ve şuḥūdı ile iʿtimād gerekdür bu ḥālāt (10) sekr ile ve istiġrāḳ ile ve keşf ile olmaḳ seyr u sülūkuñ (11) envāʿından ḳanġı şıḳḳında oldığı ancaḳ ḥāliñ ṣāḥibine ẓāhir olur (12) sālik olmayan bīḥāl ol şuḥūdātı ḳāl ile fehm idemez bal lezīz (13) dimek ʿaseli ekl eylemeyen kimesneye mechūldür ve mestūrdur tā ki (14) bir mürşīd-i ṣāḥib-i safvet u teslīk dāmenine teşebbüṯ eyleyüp şerʿiñ (15) ḳānunına muṭābıḳ tedbīr ü mücāhede ile seyr u sülūk eyleyüp ol (16) ḥālāt kendi vaẕīfesi olmadıḳça iʿtiḳādı daḫı menhīdür deyü (17) Şeyḫ-i Ekber ḳuddise sırruhu yazar şuḥūd daḫı rüyā gibi ṭaʿn u teşnīʿ olunmaz (18) vaḳāyıʿ-ı seyriyye ve ḥālāt-ı keşfiyye bir hükümdedür fenā fi’t-tevḥīd yaʿnī (19) mümkünāt maʿdūm olur dimek degildür belki mestūr u muḫtefī olur dimekdür [39b] (1) murād-ı kībār-ı kirām bu kelāmda nefy-i maḥż degildür ʿadem-i murāddur dimek eslāf-ı (2) kirām ışṭılāḥlarına vāṣıl olmamaḳ ʿalāmetidür anlara iftira neʿūzubillāh (3) fenniñ ve her ʿilmiñ maḫṣūṣ ışṭılāḥı vardur deyü ʿAynü’l-vaḥde (4) Ḥāşiyesi’nde Ḥᵛace Ībrāhīm Ḥalebī daḫı taṣrīḥ ider levāḳıḥda (5) İmām Şiʿrānī Ebu’l-Faẕl Aḥmedī’niñ tercemesinde dir ki mütekellimin (6) söziyle evliyā-yı eslāfıñ ʿaḳā’idinde ṭavrıñıza tezelzül virilmesün (7) zīrā şuʾūn-ı ilāhiyye muḳteżāsınca ʿakāid-i kibār-ı kirām her ān teceddüd (8) eylemekdedür bir madde üzere muʿteḳid u munʿaḳid olmazlar her an *“Külli yevmin* (9) *huve fī şe’nin”* [128] ḥükmi cereyān eylemek anlarda derkārdur ẓāhir ü bāṭın (10)

[127] Tatmayan, bilmez.
[128] Rahmân/29. “O, her an yaratma halindedir.”

mizānında ṣūfī lisān gibidür ṯaḳīl olan ṭarafa şāhīn (11) terāzuları elbette mā’il olur deyü buyururlar ki Eşrefzāde daḫı

Şiʿr

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

(12) Olar meẕheb idinmez bir imāmı

didigi bu bābdandur Ṣadru’ş-Şerīʿa (13) Taʿdīlü’l-ʿUlūmda buyurur ki ṣıfāt-ı Rabbānīyye (14) Lāʿayn ve lāġayr oldı ġanī keşf ü şuḥūdıyla (15) Şeyḫ Ḥasan Bulġārī taḥḳīḳ ider (16) Ve ṭarīḳ-i taḥḳīḳī daḫı bundan ġayrı yoḳdur (17) temmetü’r-risāle

[40a] (1) **derBeyān-ı Vaḥdet-i Vücūd**

(2) Maʿlūm ola ki tecellī-yi ẕāt ıṣṭılāḥımızda rā’ī vü merʾī ve şāhid (3) ü meşḫūd vāḥid olup iṯneyniyyet mürtefiʿ olmaḳdur tecellī-yi efʿāl (4) oldur ki cümle eşyāyı ālet-i Ḥaḳḳ görüp anlardan ẓuhūr iden (5) efʿāl ḫayr u şerr ve nefʿ u żarar Ḥaḳḳ’ıñ fiʿlini müşāhede ḳılmaḳdur (6) baʿż ḳulda tecellī-yi ẕāt bizim Ḥaḳḳ’la vaḥdetimizdür ki aña ḥażret-i (7) eḥadiyyet dirler vāḥidiyyetiñ vaṣfı ẕātda olmaz ve resmi daḫı olmaz (8) ancaḳ ẕāt olur ki ol ẕāt Ḥaḳḳ’ıñ vücūdıdur ve vaḥdetiñ ʿaynıdur (9) zīrā vücūduñ māsivāsı min ḥayṯü’l-vücūd degildür ol tendür (10) ālet-i ḳulluḳdur illā ʿadem-i muṭlaḳ içündür pes ẕāt-ı eḥad ḥaḳāyıḳ-ı (11) şecerede meyve gibidür ki mutaṣavvıfa aña ġaybu’l-ġuyūb dirler bir ismi (12) daḫı tecellī-yi şuḥūddur tecellī-yi şuḥūdıñ taʿrīfi ekvānda Ḥaḳḳ’ıñ esmā-yı (13) ṣūriyyesinde ẓuhūr bulan şeydür pes bu tecellī-yi şuḥūd aṣḥābı (14) Ḥaḳḳ’la ḫalḳdan ve ḫalḳla Ḥaḳḳ’dan maḥcūb olmazlar ıṣṭılāḥ-ı ṣūffiyyūnda (15) bu maḳāma ḥażretü’l-cemʿ ve ḥażretü’l-vücūd (16) dirler ve’s-selām (17) temmetü’l-kelām

[41b] (1) **Hāẕā Risāle-yi Taṣavvuf**

(2) Bismillāhi’r-Raḥmani’r-Raḥīm

(3) Ey taʿlib-i maʿrifet-i ilāhī maʿlūm ola ki insān bir gemi mesābesindedür (4) ve dünyā derya gibidür ve sālik ġāyet ḥaẕer üzerine olmaḳ lāzımdur ki (5) göñlüne dünyā muḥabbeti duḫūl itmeye nitekim kimi deryā içinde yürüye ve ammā (6) kimiñ içine su girmek żarardır kimi helāk olur bir göñle dünyā (7) muḥabbeti girse ol göñülde muḥabbetullāhdan nesne ḳalmaz nitekim Ḥażret-i Resūl ṣallallāhu (8) ʿaleyhi ve sellem

buyurur *"Ḥubbu'd-dünyā re'sü küllī ḫaṭīetin"* [129] zīrā cemālullāha (9) maẓhar olan göñüldür ve ṣalāt-ı bāṭını ḳılan göñüldür ḳaçan ẓāhir namāzda (10) bir kimesne şevābında veyāḥud bedeninde dirhem miḳdārı necāset olsa (11) ol kimesneniñ namāzı cā'iz degildür imdi bir kişiniñ ḳalbinde ḥubb-ı dünyā (12) olsa ol göñle muḥabbetullāh nāzil olmaz ve eger olursa da girü dünyāya (13) meyl itmesiyle ol muḥabbet zā'il olur Ḥażret-i Resūl ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem anıñ içün (14) *"Ed-dunyā cīfetün ve ṭālibuha kilābun"* [130] buyurdı ve maʿlūm ola ki dünyānıñ (15) varlığı żarar oldığı gibi yoḳlığı daḫı belādur eger göñülde muḥabbet (16) var ise hemen muḥabbetullāha mānic olan dünyānıñ sevgüsidür meşelā (17) bir kimesneniñ dünyāsı bīḥadd olsa ve lākin göñülde muḥabbet olmasa **[42a]** (1) ol kimesne fuḳarādan ʿadd olunur amma bir kişiniñ ẓāhiren dünyāsı yoḳ (2) ve lākin göñülde muḥabbeti çoḳ ol kimesne ehl-i ḥaḳīḳat ḳatında (3) ehl-i dünyādan ʿadd olunur iʿtibār muḥabbetedür el-ʿiyāẕu billāh (4) anıñçün erenler buyurmışlardur ki *"Sen dünyāya gir dünyā saña girmesün"* (5) ḥāṣıl-ı kelām dünyānıñ olmasından olmaması daḫı yegdür zīrā (6) Ḥażret-i Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurmışdur ki *"Ed-dunyā* (7) *ḥalāluhā ḥisāb ve ḥarāmuha ʿaẕāb"* [131] ve bir ḥadīşde daḫı buyurmışdur (8) mefhūm budur bir kimesne ki ḥesāb oluna hemān ol kimesne helāk olmışdur (9) ve iḫbār-ı nebevīde vārid olmışdur ki Ḥażret-i Süleymān salavātullāhi ʿaleyhi ve ʿalā nebiyyinā (10) beş yüz yıl miḳdārı sā'ir peyġamberlerden ṣoñra cennete girseler gerekdür (11) ey ṭālib-i maʿrifetullāh saña vācibdür ki māsivāyı cān u dilden (12) terk idesin ve dā'imā faḳrile faḫr idinesin nitekim (13) Ḥażret-i Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve selem *"El-faḳru faḫrī"* [132] buyurdı (14) ve bir yerde daḫı *"El-faḳru sevādu'l-vechi fī'd-dārīn"* [133] ve bir ḥadīş-i şerifde (15) *"Kādu'l-faḳru en yekūnu kufran"* [134] buyurmışdur maʿlūm ola ki bu aḥādişde (16) muḫālefet-i ẓāhiriyye oldığından ötüri ʿulemā-yı ẓāhir taṭbīḳında (17) her biri ʿaḳlı yetişdigine göre vücūh itdiler geldik imdi (18) ḥadīş-i evveliñ maʿnāsına beyān idelim yaʿnī faḳrıñ ẓāhirīsi (19) var ve bāṭınīsi var faḳr-ı ẓāhirī oldur ki kişiniñ ḳuvvet-i yevmiyyesi olmaya **[42b]** (1) ve dünyā cihetinden hīç ḳādir olmaya nitekim ʿulemā-yı ẓāhiriñ baʿżısı (2) *"El-faḳru faḫrī"* buyurdıḳlarından murād budur didiler ammā bu maʿnāya ḥaml itmek (3) baʿīddür zīrā bu maḳūle faḳīrler Mekke'de Medīne'de ġāyet çoḳ idi (4) belki kāfirler idi lākin Ḥażret-i Resūl ṣallallāhu

[129] Dünya bütün kötülüklerin hatasıdır.
[130] Dünya bir leştir ve onun talipleri köpeklerdir.
[131] Dünyadaki helâlin hesabı ve harâmın da azabı vardır.
[132] Fakirlik, övüncümdür.
[133] Fakirlik iki dünyada yüz karasıdır.
[134] Fakirlik insanı küfre sürükler.

ʿaleyhi ve sellemiñ (5) iftiḫārı mücerred ẓāhir faḳr degil idi belki faḳr-ı bāṭınī idi faḳr-ı bāṭınī (6) oldur ki cemīʿ-i efʿāl ü evṣāf Ḥaḳḳ tebāreke ve teʿālā ḥazretleriniñ (7) efʿālinde vü evṣāfında maḥv ola Allāh tebāreke ve teʿālānıñ *"Vallāhu ḫalaḳakum* (8) *ve ma taʿmelūn"* [135] ḥükmince ve kendi vücūdını anıñ vücūdınıñ ẓıllı bile (9) ve ẕātını Bārī teʿālānıñ ẕātında maḥv ide ḥāṣıl-ı kelām cümle eşyānıñ (10) ẕevātını ve anlardan ẓuhūr iden efʿāl ü ṣıfātını ke'l-ʿadem göre (11) ve cemīʿsini Ḥaḳḳ teʿālānıñ bile lākin ādāb Allāhu teʿālā ḳatında oldur ki (12) ḥasenātı Rabbü'l-ʿİzzete isnād idevüz ve seyyiʾātı nefsimize isnād idevüz (13) eger seyyiʾātı daḫı Ḥaḳḳ tebāreke ve teʿālāya isnād idecek olursaḳ (14) İblīs ʿaleyhi'l-laʿne gibi merdūd u melʿūn oluruz el-ʿıyāzü billāhi'l-kerīm (15) *"Kādu'l-faḳru en yekūnu kufran*" [136] mażmūnıyla müteḥaḳḳıḳ oluruz *"El-faḳru sevādu'l-vechi fī'd-dārīn"* [137] (16) ḥadīṯ-i şerīfiniñ ḥükmince yüzimiz dünyāda ve dār-ı āḫıretde ḳara olur (17) nitekim faḳr-ı ẓāhirī ile bir kimse faḫr itmeyüp faḳrından şikāyet eylese (18) Ḥaḳḳ tebāreke ve teʿālāya ʿāṣī olurdı belki mūrīṯ-i küfrdür (19) el-ʿıyāzü billāh anıñçün Ḥażret-i Resūl ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem **[43a]** (1) *"El-faḳru faḫrī ve ene*

bihi ʿalā sā'iru'l-enbiyāi ve'l-evliyāi ve lā faḫr lī" (2) buyurdı *"Ve ene seyyidu veledi ādem ve lā faḫr lī"* [138] ola ki (3) baʿż kimesne *"El-faḳru sevādu'l-veche fi'd-dārīn"* [139] ḥadīṯinde (4) sevādı ʿadem ve yoḳluḳ maʿnāsına almışlar yaʿnī fuḳarānıñ cemīʿ (5) cihātı dünyāda ve āḫıretde maʿdumdur fuḳarānıñ efʿāl u ṣıfātı u ẕātı (6) Ḥaḳḳ tebāreke ve teʿālānıñ ṣıfātınıñ ve efʿāliniñ ve ẕātınıñ gölgesi gibidür (7) ve bir daḫı budur ki baʿżlar sevādı maḥbūbuñ mābeyninde (8) ḫālli maḥbūba beñzetmişlerdür bir maḥbūbuñ ḫāli olsa ẓāhir (9) budur ki yüzinde beñi olmayandan yegdür fuḳarā daḫı dünyāda (10) ve āḫıretde maḳbūllerdür Ḳara Ḥiṣārī ʿAbdu'r-Raḥīm Efendi (11) Ḥażretleri raḥmetullāhi ʿaleyh Vaḥdetnāme adlı (12) kitābında böyle tevcīh itmişdür ve naẓmında buyurmışdur ki

(13) **beyt**

Faḳr-ı vechiñ güninde ḫālidür
(14) Faḳrı yoḳ ṣūret-i ḥasenden ḫālidür

(15) temmetü'r-risāletü'ş-şerīfeh

---

[135] Saffat/96."Oysa ki allah sizi de yaptıklarınızı da yaratmıştır."
[136] Fakirlik insanı küfre sürükler.
[137] Fakirlik iki dünyada yüz karasıdır.
[138] Ben Ademoğlunun seyyidiyim, övünmüyorum.
[139] Fakirlik iki dünyada yüz karasıdır.

[43b] (1) Bismillāhi’r-Raḥmani’r-Raḥīm

(2) Ḳāle ʿAlī Kerremallāhu vechehu *“Ene noḳṭatun taḥte’l-bā”*

beyt

_ · _ _ / _ · _ _ /_ · _

(3) Maʿrifet bāġında eylersin heves
Bā ve sīniñ remzi dāʿim saña bes

(4) imdi Ḥażret-i ʿAliyyü’l-Murtażā Kerremallāhu vechehu bānıñ altındaki noḳṭa benim dimişdür (5) yaʿnī bu noḳṭayı remz ṭarīḳi ile īrād itmekden murād budur ki cümle eşyānıñ ḥaḳīḳati (6) bir cevher olmuşdur ol cevher benim dimekdür maʿlūm ola Ḳurʾān yigirmi sekiz ḥarfdür (7) cümleniñ aṣlı elifdür ve elifiñ aṣlı noḳṭadur ve ol noḳṭa bu keṣret (8) yoġıken var idi imdi vücūdın mevcūd olmadan yaʿnī ḳaşıñ (9) ve gözüñ ve cümle aʿżān yoġıken bir noḳṭa idin ve ol noḳṭa miṣāl (10) olan nuṭfe ẓāhīr olmaḳ istedi şehvet olup aña raḥmine düşdi (11) gelüp ẓāhir oldı ḳaddiñ elif gibi müstaḳīm olup elif olduñ (12) ve başıñ ol noḳṭa-yı ḥaḳīḳat oldı ve vücūduñ bā oldı ve sāʾīr (13) aʿżān başdan başa ḥarf oldı imdi başdan ayaġa kelāmullāh (14) sensin āġāh ol ki besmeleniñ sırrı seniñ vücūduñda oldı yaʿnī (15) sen seni bilmek saña yeter dimek olur cümle eşyānıñ evveli insāndur (16) vücūdı ḥarf meṣābesīndedür ḥarfiñ evveli ise elifdür elifiñ evveli noḳṭadur (17) ol noḳṭa Ḳurʾān evvelinde besmeleniñ altında vāḳıʿ olmuşdur imdi Ḥażret-i ʿAlī (18) Kerremallāhu vechehu ol noḳṭa benim der yaʿnī mecmūʿ-ı eşyānıñ aṣlı benim dimek olur

naẓm

_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . . _

(19) Bir noḳṭadurur sırrı didi çār kitābıñ
Ol noḳṭadur sırr-ı kütüb-ḫāne-yi eşyānıñ

[44a] (1) Ol noḳṭa menem didi diyüp remzini ānıñ
Yaʿnī ki menem cümleten esmāya müsemmā

(2) Çün ḫāṣṣa imiş ḳıṣṣadan ehl-i dile maḳsūd
Maḳsūd nedür añla bil ey ʿārif ü dānā

(3) Heb maġlaṭa vü laḳlaḳadur bāṭın u ẓāhir
Bir noḳṭa imiş aṣl-ı süḫan evvel ü āḫır

(4) eger sen daḫı bildigiñ bilürseñ ve ḥaḳīḳatinden āgāh olursan besmeleniñ (5) bāsı ve ol bānıñ noḳṭası sen olursun imdi ẕāt deyü Ḥażret-i (6) Ḥaḳḳ'ıñ varlığına dirler yaʿnī vücūdına dirler cemīʿ-i ālem anıñ ẕātından (7) ʿibāretdür ve ol ẕātdan ẓuhūra gelmişdür ve yine aña rāciʿdür nitekim Ḳurʿān'da buyurur (8) *"İnnā lillāhi ve innā ileyhi rāciʿūn"* [140] aña işāretdür yaʿnī *"Cümle ʿālem bendendür ve yine baña (9) rāciʿdür"* dimek olur ammā bu gelmek ve gitmek iʿtibārı ḫalḳa tefhīm içündür yoḫsa kāmil ḳatında hīç varmaḳ gelmek yoḳdur

(10) naẓm

_·__/_·__/_·__/_·_

Varma gelme yoḳdurur hīç Ḥaḳḳa ey ṭālib hemān
Geç enāniyyet ṭarīḳinden bu remze varı gör

(11) imdi seniñ vücūdını seniñ vücūduñ bilme ve sen hīç seni ṣanma ki sensin seniñ nesneñ yoḳdur

(12) naẓm

·___/·___/·__

Bu sende ben deyin bil sen degilsin
Sen olsun cān degilsin ten degilsin

(13) Saña bu senlik adın sen ki ṭaḳdıñ
Ceḥīmi kendi öz eliñle yaḳdıñ

(14) Gören oldur görinen cümle oldur
Hemān bu göz irāde Ḥaḳḳa yoldur

(15) imdi Ḥażret-i Ḥaḳḳ'ıñ sekiz ṣıfāt-ı şubūtiyyesi vardur ol ṣıfāṭlarıñ ulusı (16) ism-i ʿAlīm'dür biri daḫı Ḳādir'dür ve Ḥayy'dur ve Mürīd'dür ve Semīʿ'dür ve Baṣīr'dür ve Mütekellim'dür (17) imdi eger bu ṣıfāṭlar sende olmaya ol vaḳt meyyit olursun pes bu ṣıfāṭlarla (18) muttaṣıf oldığından āgāh olursun mertebe-yi idrāk yetişüp bīşübhe ḥaḳīḳatine (19) yetişürsün ve ʿArif-i Rabb olursun Allāhümme yessīr lenā hāẕāu'z-zevk temmetü'r-risāle

[140] Bakara/156. "Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz, derler."

[44b] (1) Hāẕā Risāle-yi Vücūd-ı liṢalāḥī Efendi Ḳuddise Sırruhu

(2) Bismillāhi'r-Raḥmani'r-Raḥīm

(3) Maʿlūm ola ki aṣḥāb-ı baḥṯ ü naẓar beyān-ı merātib-i mevcūdatdan (4) ötüri mevcūdiyyetde bir temṯīl idüp dimişlerdür ki pūşīde degildür (5) eşyā-yı nūrāniyyeniñ nūrāniyyetinde üç mertebe ḥāṣıldur mertebe-yi evvel (6) oldur ki eşyā-yı nūrāniyyeniñ nūrı ġayrından müstefād ola nitekim (7) rū-yı zemīn muḳābele-yi āfitābda şuʿāʿıla rūşen olur ki bu mertebede (8) üç şey olur biri rū-yı zemīn ikincisi üzerine düşen şuʿāʿ-yı āfitāb (9) üçüncisi muḳābele-yi āfitābdur ki ol şuʿāʿı müfīddür ve hīç şübhe yoḳdur ki (10) bu şeyler üçdür ki her biri birbirine müteġāyyirdür ve şekk yoḳdur ki (11) rū-yı zemīnden şuʿāʿıñ zāʾil olması cāʾizdür belki vāḳıʿdur (12) ve ikinci mertebe oldur ki āfitābıñ nūrı muḳteżā-yı ẕātıdur nitekim āfitāb (13) ol taḳdīr üzere ẕātī nūrınıñ müstelzim-i muḳteżāsi olur bu mertebede (14) iki şey iʿtibār olunur ki biri cirm-i āfitāb ve ikincisi ol cirmde (15) olan nūrdur ve bu ikiniñ her biri birbirine müteġāyyirdür ve her gāh ki (16) cirm-i āfitāb kendi nūrınıñ müstelzimi ola ẕikr olundıġı gibi (17) nūrın cirmi āfitābdan başḳa olması cāʾiz olmaz ve üçünci mertebe (18) oldur ki kendi nūrıyla rūşen ü ẓāhir ola ẕāt üzerine zāʾid (19) bir nūr ile olmaya nitekim nūr kendi ẕātıyla rūşen ve ẓāhirdür [45a] (1) zīrā hīç ʿākla pūşīde degildür yaʿnī her ʿākla ẓāhirdür ki nūr-ı āfitāb (2) tārik degildür belki ol nūr kendi ẕātıyla rūşen ü ẓāhirdür bir ġayrı (3) nūrıyla degildür ki anıñ ẕātıyla ḳāʾim ola ve bu mertebede bir şeydür ki (4) kendiyle insān gözlerine ẓāhirdür ve ġayrı şeyler anıñ vāsıṭasıyla (5) ẓāhir olur ol miḳdār ile ki ẓuhūra ḳābiliyyeti ola ve nūrāniyyetde (6) hiçbir mertebe bu üçünci mertebeden bālā taṣavvur olunmaz ve çünki (7) bu muḳaddeme maḥsūsātda mutaṣavver oldı maʿlūm ola ki vücūd bir nūr-ı (8) maʿnevīdür ve eşyā-yı mevcūde ile mevcūdiyyetde taḳsīm-i ʿaḳlī ile (9) hemān bu üç mertebedür mertebe-yi evvel oldur ki eşyānıñ vücūdı ġayrdan (10) müstefād ola ancılayın ki māhiyyāt-ı mümkünātda meşhūrdur pes bu mertebede (11) üç şey iʿtibār olunur ki biri ẕāt-ı māhiyyet-i mümküne ikincisi şol (12) vücūddur ki ġayrıdan müstefāddur üçüncisi ol ġayr ki māhiyyet üzerine (13) müfīż-i vücūddur ve şekk yoḳdur ki ẕātına naẓar ile buncılayın mevcūddan (14) vücūdın infikākı cāʾiz belki vāḳıʿdur ve ikinci mertebe oldur ki anıñ ẕātı (15) anıñ vücūdını bir vechile muḳteżā ola ki vücūdın andan cüdā olması (16) muḥāl ola ki bu vācibü'l-vücūdın ḥālidür cumhūr-ı mütekellimīn üzere (17) ve bu mertebede iki şey iʿtibār olunur ki biri ẕāt-ı vācīb ve ikincisi (18) anıñ vücūdıdur ki ol ẕātdan müstefāddur ve maʿlūmdur ki buncılayın (19) mevcūddan ẕātına naẓar ile vücūdın

infikākı muḥāldür lākin ẕātıñ **[45b]** (1) vücūdın teġāyüri üzere taṣavvur-ı infikākı mümkündür ve üçünci mertebe (2) oldur ki kendi vücūdıyla mevcūd ola ki anıñ ẕātınıñ ʿaynıdur (3) ẕātına muġāyir olan vücūd ile degil ḥaḳīḳat-i vücūd oldığı gibi (4) zīrā hīç şübhe yoḳdur ki ḥaḳīḳat vücūd-ı ʿademden ġāyet baʿīddür (5) ve hiçbir şeyʾe ʿademden bu miḳdār ıraḳlıḳ olmaz ki anı anıñ üzerine (6) ḳıyās mümkün ola zīrā nūr ẓulmetden ġāyet baʿīddür ve hiçbir şeyʾe (7) ẓulmetden bu ıraḳlık yoḳdur pes imdi buncılayın nūr kendi ẕātıyla (8) nūrānīdür ve nūr muẓlim-i tārik olmaḳ muḥāldür ḥaḳīḳat-ı vücūd daḫı (9) kendi ẕātıyla mevcūddur ve maʿdūm yaʿnī yoḳ olmaḳ muḥāldür ki (10) bu mertebede bir şey iʿtibār olunur ki ol kendi ile mevcūddur ve ġayr-ı eşyā (11) biḥaseb-i ḳābiliyyet anıñla mevcūd olur nitekim maʿlūm oldı ki nūr (12) kendi ile rūşendür ve ġayrı şeyler anıñla rūşen olur ve bu menzilde (13) ẕātıñ vücūdın ittiḥādı üzerine taṣavvur-ı infikāk beyān mümkün olmaz (14) ve mevcūdiyyetde hiçbir mertebe bu üçünci mertebeden bālā taṣavvur olmaḳ (15) mümkün degildür ve meẕheb-i evāʾil ve meẕheb-i ṣūfiyye-yi muvaḥḥide üzere (16) bu mertebe vācibü'l-vücūdın ḥālidür ve bu cihetden evāʾil yaʿnī (17) gürūh-ı mütekellimīn dimişlerdi ki vācibü'l-vücūd vücūd-ı baḫtdur (18) yaʿnī vācibde iki şey iʿtibār olunmaz ki biri ẕāt ve ikincisi (19) bir vücūd ola ki ẕāt üzerine ʿārıż ola belki vācibü'l-vücūd **[46a]** (1) maḫż-ı vücūddur ki kendi ẕātıyla ḳāʾimdür ve meẕheb-i ṣūfiyyān-ı muvaḥḥide (2) ẕāt-ı vācibiñ vücūd ile ittiḥādında meşhūddur ve bu miḳdār ki (3) vācibü'l-vücūd ʿayn-ı vücūddur ṭāʾife-yi evāʾil ile ṭāʾife-yi muvaḥḥide meyānında (4) muttefaḳun-ʿaleyhdür anıñ üzerine bināʾen ki bedīhe-yi ʿaḳl-ı cāzimdür ki vācibü'l-vücūd (5) aʿlā merātib-i mevcūdiyyetde ola ki hiçbir şey mertebe-yi mevcūdiyyetde (6) andan aʿlā vü aḳvā olmaya eger andan bālā bir mertebe olsa ol mertebe (7) vācibü'l-vücūda evlā olurdı ve maʿlūm oldı ki aʿlā ve aḳvā-yı (8) mevcūdiyyet üçünci mertebedür ki mevcūd ʿayn-ı vücūd ola ve ol miḳdār-ı (9) meẕkūr üzerine ittifāḳdan ṣoñra aṣḥāb-ı baḥṯ ü naẓardan ʿibāret (10) olan ṭāife-yi evāʾiliñ muḥaḳḳıḳları ki bāb-ı maʿrifet-i Rabbānī'de anların rehberleri (11) ʿaḳıldur buncılayın demişler ki delālet-i ʿaḳıl ile maʿlūm oldı ki ẕāt-ı (12) vācibü'l-vücūd ḥaḳīḳat-ı vücūddur ve hem ʿaḳıl delālet eyledi ki vācibü'l-vücūd (13) lāyıḳ degildür ki emr-i küllī ola yaʿnī lāyıḳ degildür bir emr ola ki aña (14) külliyyet ü ʿumūm-ı ʿārız olmaḳ mümkün ola zīrā vücūd-ı emr-i küllī ḫāricde taʿayyunsuz (15) ṣūret bağlamaz pes lāzım gelir ki ol emr-i küllīden vācibü'l-vücūd mürekkeb ola (16) ve taʿayyun ü terekküb vācibe muḥāldür nitekim meşhūddur belki vācibü'l-vücūd (17) gereklidür ki ḥaddi ẕātında müteʿayyen ola yaʿnī taʿayyunı ʿayn-ı ẕātı ola (18) nitekim anıñ vücūdı ʿayn-ı ẕātıdur tā ki hiçbir vechile

anda terekküb (19) ve teʿaddīd-i ṣūret baġlamaya ve gereklidür ki vācibü'l-vücūd kendi ẕātıyla ḳā'im ola **[46b]** (1) zīrā ġayrıyla ḳā'im olan ol ġayra muḥtācdur ve vācibü'l-vücūda iḥtiyāc muḥāldür (2) ve çün muḳarrer oldı ki ḥaḳīḳat-ı vücūd ʿayn-ı vācibdür pes ḥaḳīḳat-ı vücūd (3) daḫı kendi ẕātıyla müteʿayyen olur ve kendi ẕātıyla ḳā'imdür ve bu taḳdīrce (4) māhiyyāt-ı mümküne içün olan ifrād u ʿarūż ḥaḳīḳat-ı vücūd ḥasebiyle (5) taʿaddud-ı ḥaḳīḳat vücūd-ı muḥālāt ḳabīlindedür ve bu muḳaddemātda maʿlūm (6) olur ki vācibü'l-vücūd muṭlaḳdur ve bu maḥalde muṭlaḳdan murād (7) oldur ki māhiyyet ʿārız degildür belki kendi ẕātıyla ḳā'imdür ve taʿayyun ile muḳayyed olunur ki (8) degildür belki kendi ẕātıyla müteʿayyendür ve daḫı bu muḳaddemātdan fehm olundı ki (9) vācibü'l-vücūdın ġayrına lafẓ-ı mevcūd ʿıṭlāḳı mecāz ola zīrā ki (10) vücūd eşyānıñ ne ʿārıżıdur ve ne cüz'idür ve ne ʿaynıdur belki mevcūdiyyet-i (11) eşyānıñ maʿnāsı oldur ki eşyā içün ḥażret-i ḥaḳīḳat-ı vücūd ile (12) bir taʿalluḳ ola ve ol ḥażretden anlara bir pertev ola ol degildür ki (13) vücūd-ı eşyāya ʿārız ola yāḫūd anlarda ḥāṣıl ola işte (14) erbāb-ı baḥṯin efkār-ı ʿaḳıl ile irişdikleri menzil-i yaḳīn budur (15) ve ṭā'ife-yi ṣūfiyye-yi muvaḥḥide dirler ki ṭūr-ı ʿaḳlıñ verāsında bir ṭūr (16) vardur ki ol ṭūr ṭarīḳ-i müşāhede ve mükāşefe ile baʿż şeyler (17) münkeşif ü müşāhede olur ki ʿaḳıl anı idrākdan ʿācizdür nitekim (18) müdrikāt-ı ʿaḳıl olan maʿḳūlātı idrākden ḥavāyis ʿācizlerdür (19) ve ol ṭūrda muḥaḳḳakdur ki ḥaḳīḳat-ı vücūd ki ʿayn-ı vācibü'l-vücūddur **[47a]** (1) ne küllīdür ve ne cüz'īdür ve ne ʿāmmdur ve ne ḫāṣdur belki cemīʿ-i ḳuyūddan muṭlaḳdur (2) tā bir ḥaddedür ki ḳayd-ı ʿıṭlāḳdan daḫı muʿarrādur şol ḳıyās üzere ki (3) erbāb-ı ʿulūm-ı ʿaḳlıyye küllī ṭabīʿada dimişlerdür ve ol ḥaḳīḳat-ı (4) vücūd ile mevṣūf olan eşyānıñ küllīsinde tecellī vü ẓuhūr eylemişdür (5) bu maʿnā ile ki hiçbir şey ol ḥaḳīḳatden ḫāli degildür ki eger ḥaḳīḳat (6) vücūddan küllīyyet ile bir şey ḫāli olsa ışlāḥ-ı vücūd ile mevṣūf (7) olmaz idi ve her gāh ki ol ḥaḳīḳat ʿıṭlāḳı iʿtibārıyla mülāḥaẓa (8) ola aña Ḥażret-i Aḥmediyyet-i cāmiʿa dirler ve her gāh ki ol ḥaḳīḳat (9) şol iʿtibār ile mülāḥaẓa oluna ki ḳuyūd u taʿayyunātdan hiçbir şey (10) anıñ mertebe-yi ẕātında yoḳdur ve taḳyīdi bu nefy ile aña mülāḥaẓa oluna (11) aña ḥażret-i eḥadiyyet-i ṣırf dirler ve çün ol ẕāt tecellī-yi evvel (12) ile mertebe-yi esmā vü ṣıfāta tenezzül eyleye aña ḥażret-i vāḥdiyyet ve ḥażret-i (13) esmā vü ṣıfāt dirler ve çün esmā ve ṣıfāt tavassuṭı ile meẓāhir-i (14) esmā ve ṣıfāt ve merāyā-yı ẕāt olan sā'ir eşyāya tecellī ve tenezzül ide (15) aña ḥażret-i ṣāniʿu'l-maḫlūḳāt dirler ve merātib-i meẓāhir ü merāyā (16) nāmaḥṣūr u mütefāvitlerdür ve her biri ḳābiliyyeti miḳdār ṣıfātdan (17) baʿżına maẓhardur ve nevʿ-i insān içün ol mecmūʿunuñ ḳābiliyyeti (18) vardur ve ḥadīṯ-i peyġamber ʿaleyhi'ṣ-ṣalātu ve's-selām ki

“Ḫalaḳallāhu (19) *ādeme ʿalā ṣūretihi”* [141] dir bu maʿnāya işāretdür yaʿnī ḫalḳa maẓhar cemīʿ-i **[47b]** (1) ṣıfāt ve her ḥüsn-i kemāl ki maḫlūḳātda vardur ol ḥüsn ü kemāl anıñ (2) ve ṣıfātınıñ ḥüsn ü kemālidür

Şiʿr

_ _ . / . _ . _ / . _ _ _ / _

(3) Ey ḥüsn turā beher maḳāmī nāmī
Vey eztu beher dilī şüde peyġāmī

(4) Kes nīst ki nīst behre-mend eztu velī
Ender ḫor ḫored becürʿa yā cāmī

(5) **Terceme**

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

(6) Ey seniñ ḥüsnüñ içün var her maḳāma göre nām
Her dile senden olur lābüdd ḥaḳīḳī bir peyām

(7) Kimse yoḳ ki behre-mend olmaz kemāliñde velī
Kimine bir cürʿa baḫş itdiñ kimine ṭolu cām

(8) ve her bir noḳṣān ki meẓāhirde vardur ol noḳṣān anların ḳābiliyyetine rāciʿdür (9) ve ṭaʾife-yi muvaḥḥide dimişlerdür ki ol ẕāt-ı vaḥdānī ki ḥaḳīḳat-i vücūd-ı muṭlaḳdur (10) ḳuyūd u taʿayyunāt-ı iʿtibāriyye ile libās-ı keṯretde ẓuhūr eyledi ve bu sebeb ile (11) anıñ vaḥdet-i ḥaḳīḳīsinde hīç şāʾibe-yi keṯret ü inḳisām yol bulmadı (12) nitekim bir ki mebde-yi iʿdāddur merātib-i iʿdādda ẓuhūr eyledi ve ḥaḳīḳat ile (13) ol bire inḳisām yol bulmadı ve cemīʿ-i keṯretde nihāyetsiz ʿadedler ol (14) bir ʿadedin ġayrı olmadı pes keṯretde dükeli mevcūdāt ol ẕāt-ı (15) vaḥdānīden ġayrı degildür lākin çünki ol ẕātıñ tecelliyāt u tenezzülātından (16) ḳuyūd u taʿayyunāt-ı iʿtibāriyye aña munżam oldı tevahhüm-i taʿaddud ve keṯret-i (17) ḥaḳīḳī peydā oldı ammā ulū’l-ebṣār olanlar añladılar ki (18) ol keṯret iʿtibārīdür ve anda emr-i ḥaḳīḳī ol ẕāt-ı vaḥdānīden (19) ġayrı degildür ve ḥaḳīḳat üzere bildiler ki ġayret-i vaḥdāniyyet muḳteżāsıyla **[48a]** (1) vücūd-ı aġyār muḥāl ola ve her bir ġayr ki tevehhümde gelür ḫayāl ola

[141] Allahu teâlâ ademi kendi sureti üzere halketti.

rubāʿī

_ _ . / . _ _ . / . _ _ _ / _

(2) Her dīde ki berfıtrat-ı evvel bāşed
Yā ān ki benūr-ı Ḥaḳḳ mükeḫḫel bāşed
(3) Bīrūn zitu her çi bīned ender ʿālem
Naḳış-ı düvüm dīde-yi aḥval bāşed

(4) **terceme**

(5) Her göz ki feri fıṭrat-ı evvel oldu
Yā nūr-ı ḥaḳīḳatle mükeḫḫel oldı
(6) ʿĀlemde o görür ise senden özge
Ol naḳış-ı kej dīde-yi aḥvāl oldı

(7) **ḥikāyet**

bu dāʿīye bir ṣūfī öyle kim dāʾimā tevḥīdden dem urırdı (8) ittifāḳa mülāḳāt vāḳıʿ oldı aña didim ki çün āfitāb ṭāliʿ ola (9) anıñ nūrı baş gözlerine öyle ġalebe eyler ki hīç sitāre görmek mümkün (10) olmaz ḥālbuki bālā-yı ufuḳda sitāreler mevcūddur pes niçün lāyıḳ (11) degildür ki envār-ı ilāhī dīde-yi ḳalbe ġalebe ide ancılayın ki maḫlūḳātdan (12) bir şey görmek mümkün olmaya ḥālbuki ṭarīḳ-i ḥaḳīḳat ile mevcūd olalar (13) ṭarīḳ-i tevehhüm ü ḫayāl ile degil cevābında didi ki bu iḥtimāl mertebe-yi (14) ʿaḳılda mevcūddur lākin bize mükāşefe vü müşāhede ile muḥaḳḳaḳ olmuşdur ki (15) Ḥaḳḳ'ıñ ẕātınıñ ġayr-ı mevcūd yoḳdur meger ṭarīḳ-i taḥayyül ve mecāz ile ola (16) pes ol iḥtimāl bizim ʿindimizde bīiʿtibārdur ve bizim ʿindimizde (17) muḥaḳḳaḳ oldur ki şāʿir aña işāret idüp didi

şiʿr

(18) Berʿālem-i maʿrifet çü kerdem güẕerī
Ve üftād merā zirāh-ı vaḥdet naẓarī
(19) Pes ṭurfe ḥikāyetī vü nādir çīzī
Yek dest ü ṣad estīn ü ṣad ceyb ü serī

[48b] (1) ve buyurdı ki esrār-ı vaḥdet kemā yenbaġī ʿibārete ṣıġmaz ve anı idrāke ʿaḳlıñ mecāli maḥalli (2) olmaz ve anıñ ifṣāsı lāyıḳ degildür ve eger ol esrārdan bir remz söylenürse (3) gereklidür ki libās-ı şerīʿatde munṭāvī ola tā ki aṣḥāb-ı ẓāhir ānı inkār (4) itmeyüp müteneffir olmayalar ve ṭālibān-ı yaḳīn andan maḥẓūẓ yaʿnī (5) ḥiṣṣe-mend

olalar ve seyr ü sulūka ictihād-ı vecdide raġbetleri ziyāde (6) ola ve ḥadīṯ-i nebevī ki *"Kellimu'n-nāse ʿalā ḳaderi ʿuḳūlihim"* [142] dir (7) bu ṭarīḳatıñ muḳteżāsıdur ve kelām-ı meşāyıḫ-ı kibār ki *"İfşā esrāru'l* (8) *rubūbiyyetu kufr"* [143] *dir* vücūb-ı ketmān sırr-ı tevḥīde delīl-i kāfīdür ve māaḥsene māḳīle

(9) **şīʿr**

İnni lā ketm min ʿilmi cevāhire
Keylā yeri el-Ḥaḳḳa ẕücehlin fiyeftinenā

(10) Ve ḳad teḳaddüm fī hāẕā ebū Ḥasan
Ali el-Ḥüseyn u vaṣṣī ḳıbletü'l-ḥasnā

(11) **Terceme**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
ʿİlmimiñ cevherini ketm iderim tā cehle
Görmeyüp Ḥaḳḳ'ı bizi devşire şāyed fitne

(12) Bü'l-ḥasen ḳıldı teḳaddüm bu emrde bizden
Ḫoş vaṣiyyet ideriñ yaʿnī Ḥüseyn u Ḥasan'e

(13) **Şiʿr**

Yā Rabb cevheru ʿilmin lev ebūḥu bihi
Leḳīl lī ente mimmen yagbudu'l-veşenā

(14) Velesteḥalle ricālun muslimūne demī
Yarvne aḳbaḫa mā ye'tūnehu ḥasenā

(15) **Terceme**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
Āşikār eyler isem cevher-i ʿilmim yā Rabb
Dinilür baña ʿibāret ider elbet veşene

(16) Ḳatlimi daḫı ḥelāl ide ricāl-i müslim
Ḳubḥ ola anlara ʿilmimde olan her ḥasene

[142] İnsanlara akılları miktarınca konuşunuz.
[143] Rubûbiyet sırrını ifşâ etmek küfürdür.

[49a] (1) ve kelām-ı emīrü'l-mü'minīn ʿAlī bin Ebī Ṭālib Kerremallāhu vechehu ve raḍıyallāhu ʿanhümādan (2) meẕkūrdur ki buyurmışlardur ki benim sīnemde bir ʿilm vardur ki eger ol ʿilmi size (3) iẓhār eylesem uzun ip çāh-ı ābda lerzān oldığı gibi siz daḫı lerzān (4) olurdıñız ve baʿż-ı aṣḥābdan raḍıyallāhu ʿanh menḳūldur ki ben peyġamber (5) ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellemden ḥādīṯden iki duʿā aḫẕ eyledim birini size (6) söyledim ve eger ol birini size söylesem benim bu ḥulḳumı yaʿnī boġazımı (7) kesmek dilerdiñiz pes ʿāḳıl olan bilür ki bu kelāmlarda ṣarīḥ ile (8) işāret vardur ki ifşā-yı sırr-ı tevḥīd revā olmaya ve bu cihetdendür ki (9) her kime sırr-ı tevḥīdi taṣrīḥ eyleye efvāh-ı nāsda ol kimse merdūd (10) olur ṣūfī-yi muvaḥḥid ile olan ḥikāyemiziñ tamāmı budur pes yine (11) aṣıl sözümüze rucūʿ idelim bir cemāʿat ki anlar ṭarīḳ-i ʿaḳıl ile (12) seyr iderler ṣūfiyye-yi muvaḥḥide sözlerine iʿtirāż eylemişlerdür ki (13) çün vācibü'l-vücūd ʿayn-ı ḥaḳīḳat-ı vücūddur ve ḥaḳīḳat-ı vücūd siziñ (14) ḳuluñuz üzere cemīʿ-i eşyā üzerine mütecellī ve münbasiṭ olmışdur ancılayın ki (15) mevcūdātdan hiçbir şey ḥaḳīḳat-ı vücūddan ḫālī olmaḳ mümkün degildür (16) pes bu maḥālde lāzım gelür ki ḥaḳīḳat-ı vācibü'l-vücūd münḳasım u mütekeṩṩir ola (17) ve lāzım gelür ki ḥaḳīḳat-ı vācibü'l-vücūd eşyā-yı ḫasīseye ve ḳaẕūrāta (18) mülābis ü muḫāliṭ ve hiçbir ʿāḳıl bu maʿnāya lāyıḳ görmez (19) pes ṭā'ife-yi muvaḥḥide cevāblarında dimişlerdür ki inḳısām u tekeṩṩür lāzım degildür **[49b]** (1) zīrā ki rūy-ı zemīn üzerine düşen şuʿāʿ-yı ʿāfitāb kendi ẕātıyla (2) mütekeṩṩir ü münḳasım degildür belki inḳisām u tekeṩṩür-i zemīniñ ḥaḳīḳati ile ol (3) zemīn içündür ol delīl ile ki rūy-ı zemīn mülāḥaẓa olunmasa (4) ve ẕāt şuʿāʿī maḥalden ḳaṭʿ-ı naẓar ile iʿtibār olunsa hīç inḳısām (5) u tekeṩṩür taṣavvur olunmaz ve muḫalaṭa vü mülābese cevābı bu miṩālden maʿlūm olur (6) pūşīde degildür ki nūr-ı āfitāb laʿl üzerine ve ḳaẕūrāt üzerine (7) vāḳıʿ olur ve ol nūr ki necāset üzerine düşdi necis olmadı (8) ve ḫısset-i maḥal vāsıṭasıyla ol nūra hīç noḳṣān yol bulmadı (9) ve ol nūr ki laʿl üzerine düşdi hīç ol nūrın ol laʿlden (10) şerefi ziyāde olmadı belki nūr iki maḥalde daḫı kendi ḥāl ü şerefi (11) üzeredür ve noḳṣān ve şeref ki mütevehhim olur ol iki maḥalle rāciʿdür (12) ve eger āfitāb umūr-ı ḫasīseye vāḳıʿ olmasa nūr- baḫşlukda anıñ feyżi (13) ʿāmm olmayup belki nāḳış olurdı

ḥikāyet

Bir dānişmend ki ehl-i kelām (14) ṭarīḳatı üzere idi ṭarīḳatı ṣūfiyye-yi muvaḥḥide üzere olan biriyle (15) bir meclisde cemʿ oldılar bāb-ı tevḥīdde anların meyānında münāẓara (16) vāḳıʿ oldı dānişmend-i evvel buncılayın didi ki seg ü gürbede ẓuhūr (17) eyleyen

Ḫudā'dan bīzārım ve ol biri buncılayın didi ki (18) ẓuhūr eyleyen Ḫudā'dan bīzārım pes ḥāżırān-ı meclis cezm eylediler ki (19) bu iki dānişmendin biri kāfir oldı ve zīreklerin baʿżı anların **[50a]** (1) sözlerini tevcīh idüp didiler ki dānişmend-i evvel buncılayın iʿtiḳād eylemiş ki seg ü gürbede ġāyet ḫıssetdedürler anlara mülābese vü muḫālaṭa (2) tamām noḳṣāndur pes ol dānişmend-i evveliñ ol sözden maḳsūdı (3) nāḳış olan Ḫudā'dan bīzārım dimek ola ve ikinci dānişmend iʿtiḳād (4) eylemiş ki mülābesede hīç noḳṣān yoḳdur nūr-ı āfitābda taṣrīḥ (5) olundıġı gibi ve eger seg ü gürbede ẓuhūr eylemese feyż-i vücūd-ı (6) Ḥaḳḳ celle ve ʿalā ʿāmm olmayup belki nāḳış olurdı pes anıñ maḳsūdı daḫı nāḳış (7) olan Ḫudā'dan bīzārım dimek ola ve şekk yoḳdur ki nāḳış olan Ḫudā'lıġa (8) lāyıḳ degildür ve anların bīzārlıġı Ḥūda'dan degildür ve hiçbirine küfr lāzım gelmez (9) temmetü'r-risāletü'ş-şerifeh (10) bil ki ey aḫī *"Eṭ-ṭuruḳu ilallāhi biʿādedi enfāsi'l-ḫalāyıḳ"* [144] feḥavāsınca Allāh cānibine ṭarīḳatı (11) çoḳdur ve lākin ṭarīḳ-i ʿaşkdan aḳreb bir ṭarīḳ yoḳdur Ebu'l-Cenāb Necmeddīn-i Kübrā ḥażretleri (12) buyurdılar ki uṣūl-i cemīʿ-i ṭarīḳ üçdür ṭarīḳ-i aḫyār ṭarīḳ-i ebrār ṭarīḳ-i şuttārdur aḫyār şol erbābdur ki muʿāmele (13) keşret-i ṣalāt u ṣıyām ve ḳırāʾat u ḳıyām ve ḥac u cihād ve ṣalāḥ u sedād ile sülūk iderler (14) bu ṭarīḳle Allāh'a vāṣıl olan zamān-ı ṭavīlde eḳall-i ḳalīldür ve ebrār ol aṣḥāb-ı mücāhededür ki (15) taṣfiye-yi bāṭın ve tezkiye-yi aḫlāḳla ḳurb-ı Ḫallāḳ'a giderler bu ṭarīḳle Ḥaḳḳa vāṣıl olunurlar (16) egerçi ferīḳ-i evvelden ziyādedür ammā bunlarıñ daḫı biñde biri vāṣıl-ı Ḥaḳḳ olmaz nitekim (17) İbrāhīm-i Ḫavāṣ'dan ibn Manṣūr suʾāl eyledi ki *"Yā ibrahīm fi eyyi maḳām ravżati nefseñ* (18) *ḳāle ravż nefsi fī maḳāmü't-tevekkül* 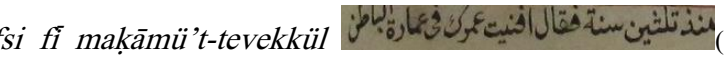 (19) *ve eyne ente min'el-fenāʾ fī allāh"* yaʿnī ne maḳāmda nefsine riyāżet virdiñ ve maḳām-ı fenāfillāha ne vechile irdiñ İbrāhīm Ḫavāṣ didi ki otuz yıldan berü nefsimi maḳām-ı tevekkülde riyāżet virdim ibn Mansūr didi ki ömriñi ʿimāret-i bāṭında ifnā ḳıldıñ fenāfillāh mertebesinden daḫı niredesin ammā şuṭṭār-ı ʿaşḳ şol ʿāşıḳ-ı fenā-girdārdur ki terk-i hestī ḳıldılar ve min ve mādan bi'l-külliyye biri oldılar ḫarman nām u nāmusa āteş urdılar aġyār u māsivāyı dilden sürdiler pes rūy-ı yārı mirʾāt-ı dilde muʿāyene gördiler

[144] Allah'a giden yollar, yaratılmışların sayısıncadır.

[51b] (1) Risāle-yi Eṭvār-ı Sebʿa Şofyalı Bālī Efendi Ḳaddesallāhu Sırruhu

(2) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

(3) El-ḥamdülillāhi Rabbi'l-ʿālemīn ve'ṣ-ṣalātü ve's-selāmu ʿalā Muḥammedin ve ālihi ve ṣaḥbihi ecmaʿīn (4) ey ṭālibān bilgil kim benī-ādem cüz'iyyāt iʿtibāriyle nihāyetsiz (5) eṭvārdan mürekkebdür ve ammā külliyyāt iʿtibāriyle yedi ṭavr üzeredür (6) her bir ṭavrda sālik fenā bulup geçmeyicek maḳsūda vāṣıl olmaz şöyle kim (7) ṭarīḳ içinde sālike infiʿāddür ve umūr-ı külliyedendür mümkün oldukça beyān idelim biʿavnillāhi (8) El-Melikü'l-ʿAllām ṭavr-ı evvel-i maḳām ṣadrdur kim ṣadr maʿden İslām ve maʿden-i küfrdür nitekim buyurur *"Efemen şeraḥallāhu ṣadrahu li'l-islāmi fehuve ʿalā nūrin min rabbihi"* [145] ve ḳāle teʿālā *"Men şereḥa bi'l-küfri ṣadran feʿaleyhim ġażabun minallāhi"* [146] pes bu ṣadr aḫlāḳ-ı ẓulmāniyyeniñ menbaʿıdur ve maʿdenidür kim (9) anıñ sebebiyle insāndur efʿāl-i ḫabīṯe ẓāhir olur pes her mü'mine (10) vācibdür ki inşirāḥ-ı ṣadr idüp ṣıfāt-ı ẓulmāniyyeden tezkiye vü taṣfiye (11) ide zīrā maḥall-i īmāndur nūrānī olmaḳ gerekdür bu daḫı müyesser olmaz illā bir mürşid-i (12) kāmilden telḳīn alup ve aña teslīm olmaġla olur ve bu maḳāmda sālikiñ (13) nefsi nefs-i emmāredür nefs-i emmāre oldur ki ṭabīʿat-ı bedeniyyeye meyl ider (14) ve leẕẕāt-ı ḥissiyyeye emr eyler ve ḳalbī cihet-i süfliyyeye ceẕb eyler pes (15) imdi cemīʿ şürūruñ ve aḫlāḳ-ı ẕemīneniñ ve efʿāl-i ḫabīṯeniñ **[52a]** (1) menşe'i ve menbāʿıdur yaʿnī bu maḳāmda nefs sulṭāndur ve ḥākimdür ʿaḳıl (2) ve Şeyṭān anıñ vezīridür ḥıḳd u ḥased ve kibr ü riyā ve tūl-ı emel ve ḥırṣ (3) ṭamaʿ ve ḥubb-ı riyāset ve kīn ü cehl ve buḫl daḫı bunuñ gibi ṣıfāt-ı zemīmeden (4) her ne var ise şehvetle ġażabdan ṭoġarlar nefsiñ ḥarāmīleridür ve biñler binleridür (5) pes imdi ṣıfāt-ı ḫabīṯeniñ uṣūli ve ümmühātı ondur ve fürūʿat-ı (6) külliyyesi on biñdür öyle olsa bu maḳāmda on biñ ḥicāb-ı ẓulmānī oldı (7) anlar ki üstād-ı kāmile mürācaʿat itdiler ümmühāt-ı ḫabā'iṯiñ izālesine (8) müteʿalliḳ olan esbābını ögrendiler ve aña meşġūl olup ḫalāṣ buldılar (9) ve anlar ki kendi re'yi ile ʿamel ḳıldılar ne aṣlı ve ne ferʿi ve ne esbābı (10) bildiler mü'eṯṯiri ḳoyup eṯeri nefy itdiler ne ḳadar eridürlerse (11) hīç dükenmez zīrā mü'eṯṯir mādām ki ṣadr-ı insāniyyede bāḳī ola (12) ekṯeriyā ẓuhūrı āṯārdan ḫālī degildür şol ekin gibi ki içinde nebātāt-ı (13) ḫabīse bitmişdür ve ẓāhir olduḳça başların yolmaġla olmaz tā kökünden (14) çıḳarmayınca olmaz imdi aṣl-ı maḳsūd her nesneniñ aṣlıdur ferʿi (15) degildür öyle olursa sālik daḫı ne ḳadar ʿālim

[145] Zümer/22. "Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, Rabbinden bir nûr üzerinde değil midir?"
[146] Nahl/106. "Kim kalbini kâfirliğe açarsa, işte Allah'ın gazabı bunlaradır."

olursa ḳulūb-ı insāniyyeti (16) mutaṣarrıf bir ʿālim-i Rabbāniyye'ye muḥtācdur egerçi ol ʿālim-i Rabbānī ümmī daḫı olursa (17) zīrā ibn Ādem'iñ ḳalbinde bir hevā aġacı vardur didi budaġı vardur (18) her birisi bir ṭarafa müteveccihdür evvelki göze ikinci dile üçinci ḳalbe (19) dördinci nefse beşinci ḫulḳa altıncı dünyāya yedinci āḫırete ve her biriniñ yemişleri vardur **[52b]** (1) şöyle kim gözden yañadur anıñ yemişi töhmetden ve şehvetdendür ve dilden yaña olanıñ (2) yemişi faṣl-ı kelām u ġıybetdür ve ḳalbden yaña olanıñ yemişi buġż u ʿadavetdür (3) ve nefse gideniñ yemişi ḥarāmdan ve şübheden ve mekr ü vehmdendür dünyāya gideniñ yemişi (4) ziynet ü riyādur āḫıret tarafına gideniñ yemişi ḥasret ü nedāmetdür ve daḫı (5) āṯār-ı ḫābīṯeden bunlara beñzer her ne ki var ise hevā vü heves aġacınıñ (6) budaḳlarınıñ yemişleridür pes imdi anlar ki Ḳurʾān-ı Kerīm ve ḥadīṯ-i nebevī (7) bize ḥaḳḳı ve bāṭılı beyān eyledi biz nefsimizi anıñla cehāletden ve efʿāl-i (8) ḳabāhatden tezkiye vü tenḳiye ideriz ve menāzil katʿ ideriz deyüp (9) ʿibādetde müstaḳil oldılar ẓāhirde nefsiniñ (10) ʿaẕīm-i mekrine düşerler zīrā nihāyet taṣfiyeleri ve tezkiyeleri ol (11) hevā aġacınıñ aġṣān-ı ḫabīṯesinde olan meyve-yi ḫabīṯesinde olur (12) ḫuṣūṣā ṣadr-ı insāniyyede ḫod şecere-yi hevā bāḳīdür pes imdi (13) ol şecere-yi ḫabīṯe bi'l-külliye zāʾil olmaḳ gerek tā kim eṯeri münḳaṭıʿ ola (14) ve olmaḳ da ġāyetde müşküldür zīrā aḫlāḳ-ı ẕemīme ṭıynet-i ṭabāyiʿ-i insāniyyede (15) mecbūl ü maʿcūn olmuşdur anıñ izālesiniñ esbābın ḫūd ancaḳ ʿālim-i (16) Rabbānī bilür öyle olsa insān-ı kāmile mütābaʿat lāzım oldı ammā eger (17) mütābaʿat itmese ʿamele meşġūl olsa nitekim ẕikr olundı maḳṣūda (18) vāṣıl olmaḳ cāʾizdür ammā ġāyet güçdür hem nādirü'l-vuḳūʿdur (19) ve bu maḳām ehliniñ baʿż-ı ʿalāmeti budur ki gāh ṭāʿāte meşġūl olurlar **[53a]** (1) ʿazābdan felāh bulmaḳ içün ve gāh riyā içün riyāżata meşġūl olurlar (2) ve cümle varını terk eylerler tā kim tevḥīd el vire ve Ḥaḳḳ teʿālā aña (3) bīkeyf görine ve bu ṣıfāṭları tīz maḥv olup ṣıfāt-ı ḥamīde ile (4) münevver olur ve bu ḥāl üzerine nice müddet ḥayrān-ı ẕelīl yürirler (5) ve her ḳābil kim aña muḳārin ola nūrāniyyetden bir eṯer olur ve gāh ḳuvā-yı (6) nefsāniyye cemʿ olup rūḥa mekr itmek diler sālikiñ ʿaşḳla (7) zārını ve fiġānını pīrleriñ himmeti berekātında Ḥaḳḳ teʿālā defʿ eyler (8) ve gāh ʿaḳıl rūḥı ṣadr-ı insāniyyeye nice kerre dāʿvet eyler rūḥ geldikçe (9) ʿaḳıl girü redd eyler rūḥ daḫı girü maḳāmına varır ʿāḳıbet-ı ʿaḳıl rūḥdan (10) nice dürlü eyü ʿalāmetler ve kerāmetler görüp rūḥa tābiʿ olup (11) vezīri olur ve ol ḳuvā ki memleketi terk eyler ve ol çürükli ve paslı (12) ṭonları çıḳarup ʿālem-i ḳalbe ḥākim olur ʿālem-i nefsi tesḫīr ḳılup ḳuvā-yı (13) nefsāniyyeniñ şerrini defʿ eyler ve vāḳıʿātı budur ki arslan u ḳaplan (14) ve bunuñ gibiler ẓulme ve kibre işāretdür ve şu dumbayı ve ḳara dumbayı (15) çoḳ yeyüp ve çoḳ içmege

işāretdür ve gözsüzlük yā kendüyi veya ġayrıyı (16) görse ḥarāma baḳmaġa işāretdür ḳatır kiẕbe ḫınzīr ḥubb-ı dünyāya (17) işāretdür ḥımār şehvet-i ferciyyeye işāretdür ġanem şehvet-i bāṭıniyyeye (18) işāretdür kelb ve ayu görse ġażaba işāretdür düve görse ḥıḳıddur (19) çeker ki ve keçi ve ḥımār ārusı ve daḫı gibi ne var ise **[53b]** (1) ḫavāṭır-ı şeyṭāniyyeye ve efkār-ı fāsideye işāretdür ve maymūn ġıybete keskin (2) kedi nifāḳa ḳarınca ḥırṣa yılān u çıyān ve ʿaḳreb ü keler ʿadāvete (3) ve bürūdete işāretdür yarasa ʿinād idüp Ḥaḳḳ'ı görmemekdür dilki (4) tezvīrdür ve serçe ve bunuñ emṣāli şeḳāvetdür ve ṭavşan ġafletdür (5) ẕımmī kāfir ḳuvā-yı şirkdür ve ḥarbı küfre ḳuvā-yı menʿdür ve daḫı bu ẕikr (6) olunan eşyā ve bundan ġayrı ḥayvānātdan her ne kim var ise (7) āḫır delālet itdigi ṣıfāta her birisi delālet eyler lākin keyfiyyet-i rū'yet (8) ne iẓhār iderse aña ḥükm olunur ve daḫı bu ḥayvānāt eṭvārıñ (9) her birinde görünür lākin ṣıfāt-ı ḥaḳḳāniyyeye ḥükm olunur zīrā bunlarıñ (10) nice ṣıfāṭları vardur maḳām iʿtibāriyle taʿbīr olunur ve bu maḳāmda (11) sālike nice eyü ḥāller ve vāḳıʿalar ḥāṣıl olur şöyle ki ġayrı (12) ṭavırlarda olsa gerekdür ve anıñ aḥkāmından ve ḫavāṣṣındandur (13) sebebi oldur ki ḳuvā-yı nefsāniyye gāh maġlūb olup nūrāniyyetle (14) mestūr oldıġı ecilden Ḥaḳḳ teʿālā maḳāmat-ı ʿāliyeden (15) pencereler açar Şems-i ḥaḳīḳiyyeniñ envārından sālike ẓuhūr ider (16) sālik ḳalbini ʿulüvve ceẕb itmek içün anlaruñ medlūlātıyla (17) sālikiñ bi'l-fiʿl müteḥaḳḳıḳ degildür ve anlaruñ aḥvāline iʿtibār idüp (18) ol maḳāmdan ġayrısına tecāvüz itdürmek ẓulmdür ve ıḍlāldur (19) ziyāde başīret gerekdür buralarıñ temyīzi müşkil oldıġı ecilden **[54a]** (1) erbāb-ı sülūkden çoḳ kimse helāk oldılar zīrā nefs-i emmāreniñ (2) iʿādesiyle mücāhedāt żāyiʿ olur pes imdi şeyḫe ve mürīde ṣabr (3) itmek nice müddetler ġāyet de lāzımdur tā tezkiye-yi nefs ve taṣfiye ʿalāmetleri (4) ṣıdḳan ẓāhir olunca ol ʿalāmetleriñ baʿżı vākıʿa-yı ḳalbiyyedür (5) ve ḳalbine ism ṭulūʿ itmekdür ḳanġı ism olursa olsun ve tebdīl-i efʿāldür (6) ve tebdīl-i aḳvāldür ve daḫı ṭavr-ı evvelden ġayrı bir ṭavr berzaḫdur ve her (7) iki ṭavr arasında bir ṭavr-ı berzaḫ vardur nefsle ḳalb arasında (8) berzaḫ budur ki sālikiñ bir ṭarafı nefse bir ṭarafı ḳalbe müteʿalliḳ olur (9) nice zamān bu ṭavr-ı berzaḫiyyede seyr eyler tā şol vaḳte degin ki (10) maḳṣūd-ı aṣla tezkiyye vü taṣfiyye ḥāṣıl ola ve bunlarıñ ṭalebinde nice (11) zamān ṯābit ola ve bunlarla oñat müteḥaḳḳıḳ ola ṣıfāt-ı ḥamīde (12) ile taḥaḳḳuḳdan ve tahallüfden ḳatʿ-ı naẓar itmekle maḳām-ı ṣadrda ṯübūt bulur ve teraḳḳī (13) itmiş olur zīrā mücerred tezkiye ile ittiṣāfdan aḫlāḳ-ı ḥamīde ile (14) taḫalluḳ lāzım gelmez şol vaḳt kim maḳṣūd-ı aṣlī ṣadr-ı müzekkīyi ṣıfāt-ı (15) ḥamīde ile memlū ḳılup ve anıñ āṯārıyla ʿāmil ola maḳām-ı ḳalbe duḫūl (16) eyler şol vaḳt ki baʿż-ı ṣıfāt-ı ḥamīde ile mevsūf olup baʿżıdan

(17) ḫāli olmayıcaḳ ol berzaḫda seyr eyler meṣelā vāḳıʿasında ḳalaylı (18) ḳaplar görse baʿżı ṭaʿāmlar ile memlū ve baʿżı ḫālī ve bir şey iki (19) ṣūretlü görse bunlarıñ emṣāli ṭavr-ı berzaḫiyyeye delālet eyler aḥvāl-i **[54b]** (1) keṣīredür bu ḳadar beyān bu arada kāfīdür ve daḫı nefs-i emmārede iki dürlü ḥāl vardur (2) biri oldur ki bi'l-fiʿl emmāre-yi bi's-sū ola gerek ḥükmi nāfiẕa olsun (3) gerek olmasın biri daḫı emmāre-yi bi's-sūʾ olmaḳ şānında ola (4) bu ṣıfāt vücūd-ı insāniyyeden zāʾil olmaz ve daḫı ṣıfāt-ı ẕemīmeden degildür (5) ve illā eger zaʾil olursa ẕāt-ı nefsde zāʾil olmaḳ lāzım gelür bu ḫod-ı muḳteżā-yı ḥikmete muḫālifdür (6) zīrā insānıñ insāniyyeti ve ʿindellāh mükerrem oldıġı bu teklīf iledür zīrā sırr-ı Rabbānī'dür (7) teklīf ḫod ṭabīʿat-ı insāniyyetiniñ muḳteżāsınıñ ḫilāfı üzeredür (8) ve muḳteżā-yı ṭabīʿat ne idügi ḫod maʿlūmdur ve bu teklīf sırr-ı Rabbānī'dür (9) ammā evvelkiden tezkiye eylemek lāzımdur ṣūret-i ṣalāḥ-ı Ḥayy emr-i ʿārıżdan nāşīdür (10) ṭabīʿat bi'l-fiʿl ʿisyāna māʾildür pes imdi esbābdan müfāraḳat (11) vaḳtinde cāʾizdür ki ḥükmi nāfiẕ olup āṣār-ı ḫabīṣe ẓuhūr eyleye (12) ve ammā ṣūret-i ṣalāḥ ṣıfāt-ı aṣlıyyeniñ ẓuhūrından nāşīdür evvelki (13) meyl Rabbānī'dür maʿrifet-i ilāhiyyeye sebebdür insānıñ maʿrifeti ve ḫilḳat-ı (14) aṣliyyesi anıñ üzerinedür bu mertebede āṣār-ı ḫabīṣeniñ ẓuhūr-ı iʿādesi (15) baʿīddür pes imdi bu maḳāmda sālikde ṣalāḥa iʿtibār olmaġa belki (16) esbāba iʿtibār oluna eger esbāb-ı ṣalāḥ emr-i ḫāric ise ṭavr-ı āḫıre (17) tecāvüz olmaya eger tecāvüz olursa ẓulmdür ve ihlākdür zīrā ḫabīṣ-i (18) zātī bāḳīdür yeri geldiginleyin aḳvālinden yā efʿālinden veyā aḥvālinden (19) ẓuhūr ider tecrübe ehline ẓāhirdür ve eger ṣalāḥ-ı ẕātiyye ise nitekim ẕikr **[55a]** (1) olundı tecāvüze istiḥḳāḳ gelür ol vaḳt ṭavr-ı āḫıriñ esbābın lisān-ı (2) şeyḫden aḫẕ itmek cāʾizdür zīrā ümmīẕdür ki tenezzül eylemeye olursa da (3) az vāḳıʿ ola keṣret üzerine olmaya ve hem liḥikmetin vāḳıʿ ola ve daḫı bilgil kim (4) tenezzül üç ḳısmdur biri ṣūrī ve biri maʿnevīdür ve biri hem ṣūrī ve hem maʿnevīdür (5) tenezzül-i ṣūrīyye oldur ki nefsü'l-leẕẕāt-ı şehvāniyyeye meyl eyleye gerek āṣārı (6) ẓuhūr eylesün gerek eylemesün ammā ḳalb bi'ẕ-ẕāt Cenāb-ı ʿİzzet'e māʾil olur ve müteḥarrik (7) olur baʿż-ı evliyā ʿālem-i cehāletde iken ḫālleri böyledür ve (8) baʿż-ı evliyā kim taʿayyunāt-ı nefsāniyyeyi ifnā idüp evliyā menāzil ü maḳāmātın ḳaṭʿ idüp muḳarrib olmuş iken tenezzül itdiler (9) Abdü'r-rezzāk gibi ve daḫı Ādem nebīniñ tenezzüli gibi bunlar gibi tenezzülāt Cenāb-ı (10) ʿİzzet'de bir ḥikmet iḳtiżāsından nāşī olur şol laṭīf havālar gibi kim (11) sifilde maḥbūsdur ve ammā bi'ṭ-ṭabʿ ʿulve māʾildür ḳaçan kim feṭḥ ola ṣūret-i (12) maʿnāya muṭābıḳ olur ve tenezzül-i maʿneviyye oldur ki nefs iṭāʿate (13) ve aʿmāl-i ṣāliḥe meşġūl olup menāhīden ictināb eyler ammā biʿṭ-ṭabʿ (14) leẕẕāt-ı ḫabīṣeye meyl eyleyüp sifle

ḥareket eyler neʿūẕübillāhi Allāhümme (15) aḥfeẓnā min hāzihi'l-ʿumūr Şeyṭān gibi ʿaleyh māyesteḥaḳḳ-ı merdūd (16) olmazdan evvel ve Belʿam bin Bāʿūr gibi ve daḫı bunlarıñ gibi zīrā kim bunlar gerçi (17) ṣūreta iṭāʿatde idi ve emrde ṣābitler idi ammā maʿnīde şirrete ve muḫālefete (18) maʾiller idi meṣelā şol hevāya atılan ḥacer gibi kim tabʿı bi'ẕ-ẕāt sifle ḥareket eyler (19) ḳaçan kim fiʿl-i ʿārıż mütenāhī ola ṣıfāt-ı aṣliyye ẓuhūr eyler ve tenezzül-i sūrīyye vü maʿneviyye **[55b]** (1) oldur ki ṣūretde ve maʿnīde tenezzül eyleye Şeyṭān gibi merdūd olduḳdan (2) ṣoñra ve anıñ emṣāli gibi pes imdi ṣıfāt-ı nefsāniyyeden fi'l-cümle baḳiyye (3) ḳalsa ve anıñ beḳāsıyla sālik maḳāmātıñ taḥṣīline meşġūl olsa (4) anıñ ʿurūcı mecāzī olur ḥaḳīḳī olmaz bu vechile sülūk cāʾizdür (5) ammā ġāyet müşküldür zīrā ol ṣıfātı ifnā eylemek mümkün olur anıñ içün ki (6) *"Ḳaṭretu'l-ḥaḳīḳatu"* dir ammā bu bir iḫtimāl-i baʿīddür zīrā ol baḳiyye ḳuvā-yı (7) nefsāniyyeniñ cemiʿsinden ḫabāṣetde ve ʿinādda ekmel ü aḫbeṣdür eger degil (8) imişse sāʾir gibi ol daḫı bu ṣıfātdan zāʾil oldı ammā kendüyi (9) leṭāfetde ve ṭāʿatde gösterdigi ġāyet şirretinden ve ḥīlesindendür kim ḳuvvet-i (10) ḳarībde aḥkāmın icrā eyleyüp āṣār-ı ḫabīṣeniñ ẓuhūrıyla sālikiñ nice yıllıḳ mücāhedātın (11) żāyiʿ eyleye bu cümle sülūkdan ziyāde iḫtirāz ḳılmaḳ lāzımdur pes (12) imdi bunuñ gibi tenezzül baḳiyye-yi nefsden nāṣīdür liḥikmeti degildür ammā şunlar kim (13) ṣıfāt-ı nefsāniyyeyi yerlü yerinde bi'l-külliyye ifnā eylediler anlar içün tenezzül (14) eylemek baʿīddür ammā olursa daḫı ḥikmet-i ilāhīyyeniñ iḳtiżāsındadur (15) zīrā taḥtında netīce-yi ʿaẓamī vardur anı ancāḳ zü'l-Celāl bilür ol netīce-yi ʿaẓamīye ʿurūc (16) eyleyüp mürācaʿatdan ṣoñra az ziyādedür ve daḫı nefs-i emmāreniñ üç mertebesi vardur (17) biri efʿāl ve biri ṣıfāt ve biri esmādur mertebe-yi efʿāl ṭabīʿat-ı insānīden (18) ṣādır olan ḳabāyiḥdür mertebe-yi ṣıfāt ẓāhirde yā maʿnīde bunlardan yana (19) meyl itmekdür mertebe-yi esmā oldur ki anıñ esmāsı sebebiyle bunlarıñla münāsebet eyler **[56a]** (1) ammā şol vaḳt kim nefs ṣıfātını ve ifnālıġı ifnā eylese egerçi ki Ḥaḳḳ'a mürācaʿat eyler lākin bükā vü teḥassürden ne nedāmetden ḫālī degildür yā maḫfī ola yā ẓāhir ola (2) ol münāsebet esbābınıñ beḳāsındandur evvelki taʿayyunāt-ı nefsāniyyedür (3) bundan daḫı tezkiye itmek vācibdür ḳaçan kim bu cümleden mücerred ola ol (4) vaḳt nefs rubūbiyyetle mütecellā olur bir vechile kim sāliki Rabb-i ḥaḳīḳīdür (5) deyü vesveseye düşürmek cāʾizdür tā maʿrifet ü velāyet ü ḳuṭbiyyet (6) daʿvāsına düşirür zīrā *"Men ʿarefe nefsehū feḳad ʿarefe rabbehū"* [147] (7) maʿnāsıyla müteḥaḳḳıḳ olur maḳām u meşreb iʿtibārıyla ve bundan ṣoñra (8) bi'l-fiʿl maḳām-ı ḳalbe lāyıḳ olur ve daḫı bilgil kim her ṭavrıñ aḥvāli (9)

[147] Nefsini bilen, Rabb'ini bilir.

gāh olur kim ṣūreti birbirine mütedāḫil ü müteşābih olur ammā maʿnīde mütemāyizdür (10) pes imdi şol aḥvāl kim vāḳıʿ olur ṣūretā bu dāʾireye münāsebeti (11) yoḳdur sālik anıñla biʾl-fiʿl müteḥaḳḳıḳ ola yā olmaya eger müteḥaḳḳıḳ ise (12) yā aʿmāl-i ṣāliha ṣūretidür kim tezkiyesi miḳdārı ḳalbi müzeyyen olmuşdur (13) maʿnīde bu maḳāmda degildür belki ṣūretdedür zīrā ḳalb kendü maḳāmında (14) müzeyyen olmaġla nefs müzeyyen olması bir degildür yāḫūd (15) ṣıfāt-ı ġayr-ı kesbiyyeniñ ṣūretidür zīrā cemīʿ-i ṣıfāt müktesib olmaḳ (16) lāzım degildür belki cāʾizdür ki baʿżısı ḫulḳi ola meşelā ḥilm gibi ve daḫı bunuñ (17) emṣāli gibi nitekim baʿż-ı ḥayvānātda mevcūddur pes imdi ṣıfāt-ı ġayr-ı (18) kesbiyye hiçbir ṭavra muḫtaṣ degildür belki cemīʿsinde ẓuhūr eylemek cāʾizdür (19) ve eger müteḥaḳḳıḳ degilse ʿavn-i ilāhiyyedendür nitekim beyān olundı ve cemīʿ-i eṭvārı **[56b]** (1) buncılayın ḳıyās ile bu maḳām-ı ṭalebdür ve seyr-i ilallāhdur ve daḫı (2) bu maḳām eyyāmda yevm-i şenbeye mensūbdur nitekim ḳavm-i Ḳureyş ḳuvā-yı dārü'n-nedvede Muḥammed ṣallallāhu ʿaleyhi (3) ve sellem ḥażretine mekr içün cemʿ oldılar bu maḳāmda dāru'n-nedve (4) ṣadrdur ḳavm-i ḳureyş ḳuvā-yı nefsāniyyedür Muḥammed ʿaleyh'ṣ-ṣalātü ve's-selāmdan (5) murād rūḥdur Ebu Bekr'den murād ḳuvā-yı rūḥāniyyedür pes imdi bu maḳāmda (6) ḳuvā-yı nefsāniyye ṣadrda cemʿ olup dāʾima mekr itmeye meşġūl olurlar (7) çünki sālik ṣıdḳla Ḥaḳḳ'a müteveccih ola Allāhu teʿālā ʿavniyle bunlarıñ (8) mekrleri defʿ olur ve daḫı nücūmdan Ḳamer'e mensūbdur zīrā Ḳamer'de nice (9) ḫāṣṣa vardur maḳām-ı ṣadrda daḫı ol ḫāṣṣalardan vardur nitekim (10) her Ḳābil Ḳamer'den reng alurdı ehl-i ṭaleb daḫı her kime kim muḳābīl (11) düşe ol nūraniyyetden bir eşer alur nitekim Ḳamer kitāne dūş olsa maḥv ider (12) sālik daḫı bu maḳāmda bu ṣıfātlarını maḥv ider ve daḫı emṣāl-i (13) münāsebeti keşīredür şol kim vicdāna mürācaʿat eyledi ʿārīf oldı pes (14) bu cihetden ṭavr-ı ḳameriyye dinmek cāʾiz oldı ve daḫı enbiyādan Ādem nebīye (15) mensūbdur nītekim Ādem ʿaleyhi's-selām ebu'l-evlād idi bu makām-ı ṣadr (16) daḫı cemīʿ-i eṭvārıñ ibtidāsı ve menşeʾidür ve daḫı vücūh eyleyen çoḳdur (17) beyān lāzım degildür pes imdi bu ṭavra ṭavr-ı Ādemiyye dinildi ve daḫı (18) maẓhar-ı semʿdür dinildi ṭavr-ı şānī ikinci ṭavr maḳām-ı ḳalbdür ve maẓhar-ı başardur seyri seyr-i (19) Allāh'dur ve ḳalb maʿden-i īmāndur ve nefsi nefs-i levvāmedür āṣārı levm u heves ve mekr **[57a]** (1) ü ʿucb ve ʿişret ü temennā ve ḳahrdur ve nefs-i levvāme iki ḳısmdur biri budur kim (2) gāh olur ki ṣarīḥan mekrsiz ve ḥīlesiz Ḥaḳḳ'dan iʿrāż idüp menhiyyātı (3) irtikāb eyler ve gāh mekr ve ḥīle ile Ḥaḳḳ'dan aʿrāż idüp (4) menhiyyātı irtikāb eyler şol ʿāmī ṣūfīler gibi kim emrlere muḥabbet (5) idüp naẓar eylerler biz Ḥaḳḳ'ıñ cemālini ve kemālini ve daḫı varlıġını ve ṣıfātını (6) bunlarıñ

vechinde müşāhede ideriz buluruz bizim naẓarımız ve muḥabbetimiz Ḥaḳḳānī'dür (7) nefsānī degildür dirler ve daḫı baʿż-ı ehl-i tevḥīd keşret-i dünyā bize (8) żarar eylemez zīrā münhī olan muḥabbetdür nefs-i dünyā degildür biz ol keşretde vaḥdeti (9) müşāhede ḳılarız ve beglere ve ḳāḍīlere varmaḳ ve anlar ile muṣaḥabet ü münāsebet (10) eylemek ve anlaruñ ṣadāḳatin alup ve niʿmetlerin yemek bize mānīʿ degildür zīrā (11) biz anları Ḥaḳḳ'a daʿvet itmek içün varırız ve lākin şeyṭanıñ ve nefs-i emmāreniñ (12) ṣūret-i Ḥaḳḳ'dan ʿaẓīm mekrine uġradılar evżāʿlarından bellüdür (13) ve ammā ehlullāhıñ niyyet-i ḫayr ile iḫtilāṭı münḳaṭıʿ olmaz rāyiḥāsından (14) bilinür ki bizden ġayrı bir mürşīd-i kāmil yoḳdur eger var ise daḫı (15) ṣūret-i irşādda ehl-i ẓāhirlerdür bāṭından ḫaberleri yoḳdur hemān ki (16) bize muhālefet idüp ġayrıya tābiʿ olduñız ṭarīḳ-i mürtedī olduñız ḥāṣıl (17) olmaḳdan ḳaldınız deyüp umūr-ı dünyāda nice ḳabāyihi irtikāb eylerler (18) ḳavlen ve fiʿlen ve şol sālikler gibi kim ḥaṭırasına maġlūb olup [57b] (1) muḳteżāsın verirler ve şol sālik gibi kim riyāżet ü ʿuzlet ḫāṭırası (2) ġalebe gelür şeyḫinden müfāreḳat eyler yā ḥadd-i iʿtidālden tecāvüz idüp (3) mizācın telef ider veyāḫud hevālara düşüp mücāhedātın żāyiʿ eyler (4) bunlarıñ gibi aḥvālüñ cümlesi nefs-i emmāreden nāşīdür nefs-i emmāreniñ (5) levvāmesindendür ṭavr-ı evvelde izālesi lāzımdur bir kısmı daḫı budur ki (6) menāhī-yi şerʿiyyeyi ṣarīḥan ṣūret-i Ḥaḳḳānī'de vech-i ḳalbinde ẓāhir ola (7) ammā meʾālde buṭlāna yetişdürmek aḳreb ü eshel oldığını bilüp (8) tevbe idüp serzeniş ide ki sen ol kimesne degilsün ki envāʿ-ı ḫabāʾiși (9) irtikāb itmişdiñ şimdi girü ol eski ḫūylarıñ eliñe alup dürlü (10) tezvīrāt ile ve telbīsāt ile yoldan ṣapmaḳ mı istersin deyüp āşār-ı ẓulmāniyye ṣādır olmaḳdan ḳuvā-yı nefsāniyyeyi menʿ eyleye bu ḳısm maḳām-ı ḳalbdendür ve kalbi bu ṣıfātdan (11) envāʿ dürlü ʿiḳāblār ve ilzāmlar ile zecr eyleyüp izālesine meşġūl (12) olur zīrā bundan taṣfiye itmek lāzımdur ve daḫı ḳalb bir nūr-ı ilāhīdür (13) iki yüzi vardur bir yüzi insānıñ ṣol bögrinde yürege müteʿallikdür (14) ol cihetden ṣadr dimişlerdür ekşer-i ḫavāṭır-ı şeyṭāniyye bu ṭarafdan duḫūl (15) eyler ve bir yüzi Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a müteveccihdür ol vechden ḳalb dinilmişdür (16) feyż-i ilāhī bu yüzden gelür nitekim ol yüzde ḥicābāt-ı ẓulmāniyye var idi (17) maḳām-ı ḳalbe girmek içün izālesi vācib idi bu yüzünde daḫı (18) on biñ ḥicābāt-ı nūrāniyye vardur maḳām-ı rūḥa yitişmek içün ifnāsı (19) lāzımdur bu taḳdīrce eṭvār-ı sebʿa yitmiş biñ ḥicābātı cāmiʿ oldı [58a] (1) pes imdi eṭvār-ı sebʿayı tekmīl itmeyicek sülūk tamām olmaz ve tekmīli daḫı (2) ġāyet de müşküldür olmaz illā şol şānında istiʿdād-ı küllīsi oluna olur (3) ol daḫı kibrīt-i aḥmerden ḳıymetlüdür ve daḫı ḥicābāt iki dürlüdür (4) birisi ḥīcābāt-ı ilāhiyyedür ḥicābāt-ı ilāhiyye oldur ki keyfiyyeti teʾlīfden

nāşī (5) olur zīrā Ḥaḳḳ teʿālā rūḥ-ı insāniyye-yi cemīʿ-i ʿālem-i ʿulvīniñ kemālātıyla (6) tekmīl ḳıldı ve beden-i insāniyyede ʿavām-ı süfliyyeniñ ḫavāṣṣıñ mevcūd (7) ḳıldı bir vechile kim bu ikisiniñ cemʿiyyetinden Ḥaḳḳ teʿālā kemālātını (8) tafṣīlen müşāhede ḳılur pes imdi insān cemīʿ-i eşyāya nisbet tāʿrifi ḥaḳīḳīdür (9) ve Ḥaḳḳ'a nisbet taʿrif-i resmīdür zīrā Ḥaḳḳ teʿālāya künhile vāsiʿ olmaz (10) ammā eşyāyı vāsiʿ olur pes imdi Ḥaḳḳ teʿālā insānı çünkim vücūda (11) getürdi ḳudret iẓhār eyledi yitmiş biñ ḥicāb ḳıldı kimi ʿulvī ve kimi süflī (12) bu cümleden her bir ṭavrda istiʿdād ve meşārib iʿtibārıyla on biñ ḥicāb (13) ḥāṣıldur ve bu ḥicābāṭıñ refʿine sebeb girü yed-i ḳudretdür ve biri daḫı (14) ḥicābāt-ı insāniyyedür zīrā vaḳtā kīm rūḥ olup bedene taʿalluḳ eyledi ḥavāss-ı (15) ẓāhireniñ iltifātına tābiʿ olup ḫalḳıyyetden maḥcūb olup kendüyi (16) Ḥaḳḳ'dan baʿīd ḳıldı pes imdi maḳāmāt iʿtibāriyle yitmiş biñ (17) perde daḫı nefs-i insān ḳıldı pes imdi ḥicābāt iki kerre yitmiş biñ (18) oldı bu ḥicābāṭıñ refʿiniñ esbābını enbiyā vü evliyā dilinden Ḥaḳḳ teʿālā (19) bildürüp muḫtār ḳıldı dilerse refʿ eylesün dilerse eylemesün [58b] (1) her bārkim sālik esbāba mübāşeret itmekle kendü perdesin refʿ eyleye (2) Ḥaḳḳ teʿālā daḫı muḳābelesinde kendü ḳıldıġı perdeyi refʿ eyler ḳābiliyyetine (3) ve istiʿdādına göre zīrā her sālike mümkün degildür ve lākin sülūk eyleyen (4) ṭāliblerde maḥrūm ḳalmazlar istiʿdādına göre pes imdi sālik her maḳāmda (5) istiʿdād iʿtibāriyle *"Feẕkurūnī eẕkurkum"* [148] ḫaṭā bile muḫāṭab olur yaʿnī (6) *"Evvelā siz perdeñizi refʿ eyleñ andan ṣoñra ben daḫı ḳıldıġım perdeyi* (7) *refʿ ideyin"* bu maḳāmda vāḳıʿ olan ḥicābāt ekṣeriyyā ḥicābāt-ı ʿameliyyedür (8) zīrā maḳām-ı ḳalbde sālik aʿmāl-i ṣāliḥiyye ve zühde ve taḳvāya ziyāde müdāvemet (9) ü mülāzemet eyler bu iltifāt aʿmāliñ rūḥāniyyetinden muḥteceb ḳalur (10) zīrā vādī-yi muḥabbetdür bu maḳāmda sālīk maṭlūbuñ müşāhedesiniñ (11) esbābına ziyāde ṭālib ü rāġıb olur ol hevā şeceresiniñ maḳāmına (12) ḳalbde bir şerece-yi mübāreki naṣb eyleyüp anı aʿmāl-i ṣāliḥa ābıyla ṣıvarup (13) her bir budaġında dürlü meyveler ḥāṣıl ḳılmaġa meşġūl olur meṣelā (14) gözüñ meyvesi bükā vü ʿibretdür ve diliñ meyvesi ʿilm ü ḥikmetdür ve ḳalbiñ meyvesi şevḳ (15) u rücūʿdur ve nefsiñ terk-i dünyādur ve zühd ü taḳvādur ve göñlüñ meyvesi vefā (16) vü emānetdür ve āḫıretden yaña cennet-i naʿīmdür Ḫāliḳ'den yaña şuḥūddur daḫı (17) bunuñ gibi ne kim var ise sālik anlar ile ziyāde müşevviḳ olup (18) muḳayyed olur bu taḳdīrce maʿnīde kendüligini bir cihetden ifnā idüp (19) girü kendü ile bāḳī olmuş olur bir vech-i āḫardan zīrā nevāhiye-yi müteʿalliḳ [59a] (1) olan efʿāli ifnā idüp o emre müteʿalliḳ olan efʿāl ile bāḳī olmaḳdur (2) ol efʿāli kendüye isnād eyledügi ḥālde

[148] Bakara/152.

pes imdi maḳsūd-ı aṣlī ʿamel (3) olmuş olur aṣl-ı maḳsūd ḫod-ı maʿrifetdür ʿamel añа sebebdür ʿamel ṣāḳıṭ (4) olmaz tā olmayınca zīrā maʿrifete nihāyet yoḳdur imdi bu ḳayd ʿameliyye-yi (5) ifnā eylemek lāzım olundı bunuñ ifnāsı oldur kim ol aʿmāl-i ṣāliḥanıñ ve ṣıfāt-ı (6) ḥamīdeniñ ṣūreti ṭarafından iltifātı ḳaṭʿ idüp rūḥāniyyet cānibine (7) naẓar eyleye bu ṣūret aʿmāliyye-yi mirʾāt ḳılmaya tā kim kemālāt-ı ilāhiyye-yi müşāhede (8) ḳılup maʿārif-i Rabbānīyye ḥāṣıl ola ve daḫı şol envāʿ dürlü ḫātırālar kim (9) ḳalbe gelür efkār-ı fāside gibi ve maḳsūda lāyıḳ olmaz nesneler gibi ol ḫavāṭıralar kim (10) eger ḳalb müteleẕẕiz olursa nefs-i emmāredendür ve eger ammā ibā idüp vücūdından (11) münfaʿil olursa defʿine bi'l-fiʿl ḳādir olmasa maḳām-ı ḳalbdendür ve eger vāḳıʿ (12) olanı bi'l-fiʿl defʿ eyler bir daḫı gelürine defʿ eyler her bir dürlü efkār-ı (13) fāside daḫı gelürse bi'l-fiʿl yine defʿ eylerse ekṣer evliyānıñ baʿż evḳātda (14) ḥāli böyledür ve bunuñ sebebi oldur ki ẕāt-ı ilāhī nefs-i insāniyye-yi (15) yed ḳudretiyle her anda perverde ḳılur andan ḥāṣıl olan fużelātdur nūr-ı (16) īmān anı ṭaşra iḫrāc eyler şol ḳuyumcılarıñ ve neccārlarıñ ʿilminden ḥāṣıl (17) olan fużelāt gibidür ve vāḳıʿāt oldur kim ḥūr ve ġılmān ve melāʾike (18) ve gökler ve yıldızlar ve ḳandiller ve çerāḳlar ve bostañlar ve deñizler ve ḥavużlar ve şular (19) daḫı bu ki beñzer bunuñ emṣāli nūrāniyyetden bu maḳāmda her ne ki var ise baʿżısı **[59b]** (1) ṣūret-i ḳalbiyye ve baʾż-ı aʿmāl-i ḳalbiyye ṣūretidür ve bunuñ farḳı (2) ehline degildür ve bu maḳāmda sālik baʿż-ı efʿāl-i ilāhiyyede ifnā eyler (3) ve daḫı aḫlāḳ-ı ḥamīdeniñ āṣārı ẓāhir olur teslīm ü tefvīż ve tevekkül (4) ü ḳanaʿat gibi bu maḳāmda sālike istiʿdādı miḳdārı Ḥaḳḳ teʿālā (5) ʿināyet idüp ism-i Ġālib u Ḥadī vü Nāṣır u Fettāḥ u Vedūd ile mütecellī (6) olur kendü ḥażretine ceẕb itmek içün ve bu tecellīye menşe oldur ki (7) sālik gāh olur ḳabża u żıyḳa düşer ne ḳadar kim mücāhedeye ve riyāżata (8) ve aʿmāl-i ṣāliḥaya meşġūl olsa feyż ü fetḥ olmaz pes imdi bilür kim (9) kendü reʾyile ve tedbīr ile olıcaḳ degildür fi'l-ḥāl Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a yüz (10) döndürür maḳsūdıñ andan taleb ider ol sebebden esmā ve ifnālık āṣārı (11) vāṣıl olur meşrebine ve maḳāmına göre bu maḳāmda eyyāmdan yekşenbih mensūbdur (12) zīrā Ḥaḳḳ teʿālā yerleri ve gökleri bu günde yaratdı semāvāt-ı maʿnevī (13) ve arżı maʿnevī daḫı sālike bu maḳāmda ẓuhūr eyler ve daḫı nücūmdan (14) ʿUṭarid'e mensūbdur nitekim ʿUṭarīd'iñ ḫāṣṣası ʿilm ve hünerdür ḳalb (15) daḫı maḳām-ı ʿilm ve ṣıdḳdur pes imdi sālik bu maḳāmda ʿUtarid ḫāṣṣasıyla (16) ṣıfātlanur ve necm-i ʿUtaridden murād necm-i muḥabbetdür ve daḫı enbiyādan Nūḥ ʿaleyhi's-selāma mensūbdur (17) Nūḥ'dan murād rūḥdur ki ḳuvā-yı nefsāniyye daʿvet eyler deryādan murād (18) ṣıfāt-ı celāldür ki ḳuvā-yı nefsāniyyeniñ tābiʿ olmayanını ifnā eyler (19) gemiden murād vücūd-ı insānīdür kim rūḥ

ḳuvā-yı ḫalāṣ bulup Ḥaḳḳa müteveccih oldı **[60a]** (1) ṭavr-ı ṣāliṣ üçünci ṭavr maḳām-ı rūḥdur rūḥ bir cevher-i laṭīf-i Rabbānī'dür ṣūret-i maḫsūsdan (2) mücerreddür zīrā esmā-yı ilāhiyyeniñ ṣūretidür ve daḫı esmānıñ ve ṣıfātıñ maʿrifetine (3) maḥaldur bu ṭavra şeġāf dirler maʿden-i muḥabbet ü ʿaşḳdur nitekim buyurur *"Ḳad şeġāfhā ḥubben"* [149] ve maḳām-ı fenā-yı efʿaldür ki esmā-yı ilāhiyyeniñ tecelliyyātından ḥāṣıl olur (4) ve daḫı fenā ile beḳānıñ her birisi iki ḳısımdur biri mecāzīdür ve biri ḥaḳīḳīdür (5) fenā-yı mecāzī oldur ki envār-ı esmānıñ veya ṣıfātıñ yāḥūd ẕātın lemʿātı (6) ẓuhūr eyler ve ʿaḳl-ı insāniyyeyi evvelki maḳāmdan ḳalʿ eyler bir vechile kim (7) esmānıñ veya ṣıfātıñ veyā ẕātın tecelliyyātına ḳābiliyyet ü istiʿdād virir (8) bundan beḳā-yı mecāzī maʿlūm oldı ve fenā-yı ḥaḳīḳī oldur ki esmā veyā ṣıfāt (9) veyāḥud ẕāt mütecellī olur ve bi'l-külliyye maḳām-ı evvelden münḳaṭıʿ olur pes imdi (10) ṣıfāt-ı mecāzīniñ fenāsıyla ve ṣıfāt-ı ḥaḳīḳīniñ beḳāsıyla bi'l-ḥaḳīḳa müteḥaḳḳıḳ olur bundan beḳā-yı (11) ḥaḳīḳī maʿlūm oldı zīrā ifnādan ve beḳādan her birisi müteżāifāndur (12) ve bu maḳāmıñ seyri seyr-i ʿalallāhdur ve nefsi nefs-i mülhimedür nitekim buyurur *"Fe elhemhā fucūrahā ve taḳvāhā ḳad efleḥa men zekkāhā"* [150] (13) ḫavāṣṣı seḫāvet u ḳanāʿat ve ʿilm ü tevāżuʿ ve tevbe ve ṣabr u taḥammüldür ve bu maḳāmda (14) sālikden ekṣeriyyā bunuñ gibi aḥvāl ẓuhūr eyler ve daḫı bu maḳām maḳām-ı ʿaşḳdur (15) baʿż-ı ʿalāyimi budur ki gāh āh u zārī vü fiġān idüp ıżṭırāb eyler (16) gāh sākin olup ḳarār eyler ve gāh iḥyā-yı ḳalb itmeye iḳdām eyler ve gāh terk (17) eyler gāh keṣretde vaḥdet ẓuhūr eyler gāh ġıybet eyler gāh *"Ene'l-ḥaḳḳ"* ve rubūbiyyet (18) ẓuhūr eyler gāh muḥtefī olur gāh müşāhid gāh maḥcūb gāh ʿāşıḳ gāh maʿşūḳ (18) gāh ṭālib gāh maṭlūb olur ve daḫı bunlarıñ emṣāli ne kim var ise **[60b]** (1) cemīʿisi netāyiç-i esmādur zīrā ʿilm-i esmā ve ʿilm-i ṣıfāt sālike bunda ẓuhūr eyler *"Ve ʿalleme ādeme'l-esmā'e kullehā"* [151] (2) ve daḫı bu maḳāmda bir ʿālem vardur ol ʿālemde bir ʿaẓīm şehr vardur (3) ve bir ḳapusı vardur ve ol ḳapunıñ iç yüzinde ve ṣaġ ṭarafında bir deyr (4) var vuṣūl ṭarafında bir meyḫāne vardur ve ol şehre her kim ki varır (5) zühd ü taḳvā vü riyāżetle ve pīrleriñ himmetiyle ve Ḥaḳḳ'ıñ ʿināyetiyle varır (6) zīrā taʿbīr ü edā ḳavlidür ve lākin taḥṣīli ġāyet de müşküldür ḳaçan kim (7) bir sālik ol ʿāleme varır naẓar eyler görir kim ol deyr dürlü (8) ṣūretler ile muṣavver olmuş ol meyḫānede envāʿ-ı dürlü çalġılar (9) ve meclisler ḳurulmuş ve ḫūb-rūylar ellerinde ḳadeḥler ṭutub ḳarşu (10) gelürler evvelā ʿaḳlın alurlar ondan ṣoñra ʿaşḳ şarabın içürüp (11) mest iderler

[149] Yûsuf/30. "Yusuf'un sevdası onun kalbine işlemiş!"
[150] Şems/8-9. "Nefse ve ona birtakım kabiliyetler verip de iyilik ve kötülüklerini ilham edene yemin ederim ki, nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiş, onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir."
[151] Bakara/31. "Allah Âdem'e bütün isimleri, öğretti."

taʿayyunāt-ı zühdī perdesinden tecrīd iderler andan ṣoñra (12) gözlerinden perdesi refʿ olur naẓar ider görür kim ol meyḫāneniñ (13) meyḫānecisi ve ehl-i meclisi ve ḫūb-rūları ve ol deyriñ ruhbānları (14) cümlesi Ḥaḳḳ'ıñ ʿaşḳından münceẕib olup mest ü ḫayrān olmuşlar (15) cānları ṭabīʿat-ı bedeniyyeye taʿallukden münḳatıʿ olup Cenāb-ı ʿİzzet'de (16) ser-gerdān olmuşlar şöyle kim cümlesi cāmidlerdür gūyā kim bir ḳurı (17) taşvīrdür ammā dāʾim ḥareket eylerler ehl-i ḥāle bu temşīlātdan murād nidügi (18) maʿlūmdur ve daḫı vāḳıʿātı oldur ki gāh kökleri Ḳurʾān'la yazılu görür (19) ve güneşi ve nūrı ṭayy-ı mekān ve basṭ-ı zamān ve daḫı ekşeriyyā kerāmete müteʿalliḳ **[61a]** (1) aḥvāli çoḳ görür zīrā vādī-yi kerāmāt ve levh-i maḥfūẓ vücūd-ı (2) insānīde bu maḳāmdur ve bu maḳāmda on biñ ḥicāb-ı nūrānī vardur (3) ehl-i sülūke vācibdür ki anlardan geçe zīrā mādām ki bu nūrāniyyetle (4) muḳayyed olur maḳām-ı ʿāliyye ṭalebinden ḳalur pes imdi ehl-i kemāl oldur ki (5) her ṭavrı taḥṣīl itdikden ṣoñra bunları terk idüp ʿulüvve ḥareket (6) eylemekdür tā menzil-i müntehāya varınca andan ṣoñra *"El-muflisu fī emānillāh"* [152] (7) iflāsıyla fenā bulup *"Ḳalbu'l-mu'mīn beyne işbaʿeyni min eṣābiʿr-raḥmān yuḳallibuhu keyfe yeşā"* [153] (8) maʿnāsıyla müteḥaḳḳıḳ olup kemāl bulur ve daḫı ḥicābāt-ı nūrānīden (9) birisi kerāmātdur zīrā sālik kerāmātıyla ziyāde müteşevviḳ olup (10) muḳayyed olur ol ḳayd ʿulüvve ḥarekete māniʿdür pes imdi kerāmāt (11) ḥayż-ı ricāl oldıġı bu sebebdendür zīrā nitekim ḥayż-ı nisāʾī aʿmālden (12) ısḳāṭ eyler kerāmāt daḫı sāliki maḳāmāt-ı ʿāliyeyeden ısḳāṭ eyler ve vuṣūlden menʿ eyler (13) pes imdi mürşīdlere lāzımdur ki sālikleri kerāmāta meyl u seyr itdirmeyeler (14) ve esbāb-ı kerāmete meşġūl ḳılmayalar ḳaçan kim bir sālikden vāḳıʿ olsa (15) eger vāḳıf ise terk itdire ve eger vāḳıf degil ise iʿlām itmeyüp (16) mümkün olduḳça setr ideler zīrā kerāmet ẕātiyye degildür belki bir ism-i (17) ḫāṣṣasınıñ iḳtiżāsından veyāḫud riyāżetden nāşīdür (18) pes imdi sālīk her vaḳtde iẓhār-ı kerāmete ḳādir olmadı bunuñ gibi (19) kerāmet ehl-i kemāl ḳatında muʿteber degildür ḫuṣūṣen kim ṣūret-i kerāmetde **[61b]** (1) çoḳ aḥvāl ẓuhūr eyler baʿżısı teʾşīr-i nefs ve baʿżısı riyāżet-i ḫāṣṣasıdur (2) ehl-i ḥicāb anı kerāmete ḥaml idüp varṭaya düşer pes imdi (3) maḥall-i ḫuṭurdur vuḳūʿundan ʿadem-i vuḳūʿu evlādur ammā kāmilīnden muʿteberdür (4) ve ṣaḥīḥdür zīrā ümmühātı cāmiʿ olduḳları sebebden iḳtidārı ẕātıyla (5) kerāmet-i iẓhār itmege ḳādirlerdür ḫuṣūṣen ki mürşidlere iẓhār-ı kerāmet şart-ı irşāddur (6) zīrā sālik muḥabbet-i ẕātī ile müteḥaḳḳıḳ (7) olmayıcaḳ maḳsūda vāṣıl olmaz bunuñ sebebi şeyḫden kerāmet ẓāhir olmadur (8) pes imdi mürşid-i kāmil kerāmet

[152] Müflisler Allah'ın koruması altındadır.
[153] Müminlerin kalbi Allah'ın iki parmağı arasındadır, dilediği gibi evirip çevirir.

iẓhār itmege ḳādir olmaḳ gerekdür (9) daḫı ṣāḥib-i velāyet olmaḳ gerekdür tā ṭāliblere ḳābiliyyetlerine göre velāyet (10) iẓhār eyleye tā kim anıñ sebebiyle gözlerinden perdeler götürile ve ḳalbleri (11) muḥabbet-i ilāhiyye ile memlū olup Ḥaḳḳ'dan yaña münceẕib olalar eger suʿāl (12) olunursa ki şimdiki zamānda kerāmet niçün belürmez evvel zamānda ḫod (13) çoḳ ẓāhir olurdı cevāb-ı sebebi oldur ki bu zamānıñ ḫalḳı meşāġil-i (14) dünyā ile ve murādāt-ı nefsāniyye ile göñülleri memlū oldıġı ecilden (15) ʿaḳllarına bir vechile ḳuṣūr vāḳıʿ oldı ki mertebe-yi ṣıbyāna tenezzül eylediler (16) ṣıbyān ḫod kerāmet ve ġayr-ı kerāmeti farḳ eylemek bellüdür kim aña (17) nisbet kerāmetdür pes imdi fīzamāninā ʿāmme-yi nāsdan kerāmet (18) farḳ eylemek anlardan kerāmet ṣādır olmaḳ gibidür kerāmet ḫod (19) ehlullāha maḫṣūṣdur pes imdi bu ḳavmiñ ḥicābātıyla kerāmet [62a] (1) maḫfī oldı ve illā ehlullāhdan kerāmet münfek olmaz ve ehl-i baṣīretden (2) maḫfī olmaz bir vech daḫı budur kim ümmühātiñ aḥkāmı fīzamāninā ekṣeriyyā (3) ʿālem-i nefsdedür āfāḳda nādir vāḳıʿ olur pes imdi kerāmet buṭūnda (4) vāḳıʿ olup mestūr oldı bu vecihde esrār çoḳdur muḳteżā-yı ḥikmete (5) vāḳıf olana maḫfī degildür ve bir vechile daḫı uṣūl-i faḳrda beyān olundı ve bir vech-i āḫar daḫı (6) budur kim iẓhār-ı kerāmet nūr-ı velāyetle nübüvvetiñ cemʿiyyetinden nāşī olur (7) bu cemʿiyyet daḫı ḳuvvet-i şerʿiyyeden ḫāṣıl olur çünkim fīzamāninā (8) ḳuvvet-i şerʿiyye ḫafādadur keẕālik kerāmet daḫı ḫafādadur ve bu bābda (9) vücūh çoḳdur lākin beyān eylemek taṭvīle yitişdürür anıñ içün terk olundı (10) ve daḫı bu ṭavra ṭavr-ı Yaḥyāviyye dirler Yaḥyā peyġamber ʿaleyhi's-selāmıñ (11) baʿżı ḫāṣṣası bunda ẓuhūr itdigiçün evvelkim cemīʿ-i maḫlūḳāt (12) anıñ ḳatında ʿale's-seviyye olmaḳdur eger ehl-i (13) īmān ve eger ḥ ehl-i küfr ve daḫı ḫavāṣṣ-ı Yaḥyāviyye bundan ġayrı çoḳdur (14) beyān lāzım degildür bu ḳadar ḳāfīdür ve daḫı ḫavāṣṣ-ı Zühre ile sālik bu maḳāmda ṣıfātlanur (15) Zühre'den murād vücūd-ı necm-i ʿaşḳ u muḥabbetdür ve bu ṭavr eyyāmdan yevm-i iṣneyne (16) mensūbdur nitekim Ḥaḳḳ teʿālā Şems u Ḳamer'i bu günde yaratdı eflākı (17) seyr itdürdi ḳalble rūḥ daḫı bu vādīde ẓuhūr buldı eflāk-ı (18) maʿneviyyeden seyr itmekle ṭavr-ı rābiʿ dördünci ṭavr maḳām-ı sırrdur ve maḳām-ı ʿilmdür (19) ve maḳām-ı ḫażr-ı maʿnevīdür ve maḳām-ı Cibrīl-i maʿnevīdür ve mecmuʿu'l-baḥreyndür [62b] (1) ve seyr-i maʿallāhdur ve bu ʿıṭlāḳātıñ her birinde vücūh-ı keşīre vardur (2) beyān itmekle yitişür ol sebebden terk olundı ve bu ṭavra ṭavr-ı fuʾād dirler maʿden-i müşāhede ve maḥall-i ruʾyetdür nitekim Ḥaḳḳ teʿālā buyurur *"Mā keẕebe'l-fu'ādu mā ra'ā efetumārūnehu ʿalā mā yerā"* [154] ve bu maḳāmıñ (3) nefsi nefs-i muṭmaʾinnedür āṣārı ve

[154] Necm/11-12. "Gördüğünü kalbi yalanlamadı. Onun gördükleri hakkında şimdi kendisi ile tartışacak

ṣıfāt-ı ġālibi cūd u tevekkül ve ġam ü teẕellül (4) ve şükr ü rıżā vü iḥsāndur ve bu maḳāmda ḥicābdan on biñ (5) ḥicābāt-ı nūrānī vardur dimişler nitekim ehl-i ṭarīḳden böyle naḳl olundı (6) ve sālik bu maḳāmda "irciʿī" ḫiṭābıyla muḫāṭab olur bīḥarf ü bī ṣavt u bīlisān (7) ve seyr-i esmā vü ṣıfāt bu vādīde ẓuhūr eyler yaʿnī tevḥīd-i esmānıñ vü ṣıfātıñ (8) maʿrifetī ḥāṣıl olur ve anıñ sebebiyle Ḳurʾān'ıñ vesāʾir daḫı eşyānıñ ḥaḳīḳatine (9) icmālen intiḳāl eyler ve her şey emrinde müşāhede eyler bir vechile kim semāvāt (10) u ārżīn ve bunlarda vāḳıʿ olan eşyānıñ küllīsi kendüye secde eyleye (11) ve cümleniñ feyżini ve vücūdını kendüye müstenid göre ve daḫı (12) *"Men ʿarifullāhi ṭāli lisānī"* [155] maʿnāsıyla müteḥaḳḳıḳ olur bu sebebdendür kim (13) baʿż-ı sālikīn bu ḳażiyyeniñ esrārına muṭṭaliʿ olmadıḳları ecilden (14) naḳḳāş-ı ḥaḳīḳīyi ḳoyup bu nuḳūşı ḳaleme isnād idüp ẕātlarında ḥaḳīḳat (15) ve ulūhiyyet tevehhüm idüp *"Ene'l-ḥaḳḳ ve ene allāh"* didiler bu didigimiz maḥcūbīniñ (16) ḥālidür ammā aḥvāl-i kāmilīn ki Ḥażret-i Manṣūr gibi ve ġayrıları gibi bu bābdan ḫāricdür (17) zīrā tecellī-yi ḥaḳīḳīdür nitekim uṣūl-i faḳrda beyān olmuşdur bu ẓuhūr itdi (18) ḥikmet budur kim Ḥaḳḳ teʿālā celle ẕikre bu eşyāyı ne keyfiyyetle naẓm ü tertīb eylemişdür (19) ve daḫı ulūhiyyet ü meʾlūhiyyet ʿubūdiyyet ve maʿbūdiyyet ü ḫāliḳiyyet ü maḥlūḳiyyet **[63a]** (1) ʿalāḳāsı ve irtibāṭı ne yüzdendür insāna bildürmesi mümkün olan ḳābiliyyeti ve istiʿdādı (2) miḳdārı ʿālem-i insānīde Ḥaḳḳ teʿālā ʿaksin gösterür pes imdi semavātdan (3) ve arżīnden ve bunlarda olan eşyādan murād ʿālem-i insānda olan meʿānīdür (4) ḳuvā-yı insānīdedür kim cümlesiniñ feyżi ẓāhirde ẕāt-ı insāniyyeye mensūbdur (5) pes imdi fi'l-ḥaḳīḳa rūḥ-ı insāniyyeniñ kendü nefsine rubūbiyyetle tecellīsidür (6) tā kim sālik bu maʿnādan Ḥaḳḳ'ıñ mevcūdātda rubūbiyyetine yüzdendür müşāhede (7) ḳıla ol vaḳt sālik *"Men ʿarefe nefsehu feḳad ʿarefe rabbehū"* [156] maʿnāsıyla müteḥaḳḳıḳ (8) olur zīrā insān cemīʿ-i eşyāyı cāmiʿdür gerekse āfāḳda bi'l-fiʿl mevcūd (9) olsun gerekse olmasun ve gerekse mümkün gerekse mümteniʿ (10) olsun cāmiʿīniñ maʿnāsı oldur ki her şeyʾiñ maʿnāsı ʿālem-i enfüsde (11) ṡābitdür ve ol maʿnā insānıñ ḳuvāsından ve eczāsındandur ol maʿnā (12) ḳaçan kim enfüsde taṣvīr ü tafṣīl oluna ol şeyʾiñ şeklinde ẓuhūr eyler (13) ḥaṭṭā eger āfāḳa ḫurūc ideyidi biʿaynihī ol şey kendü olaydı pes (14) bu ẓuhūrātdan murād ʿālem-i insānda olan meʿānīniñ ẓuhūrıdur ve bu maḳāmda (15) fenā-yı ṣıfāt ḥāṣıl olur ve bu fenanıñ maʿnāsı budur ki Ḥaḳḳ'la ʿabd (16) arasında olan ḥicābı refʿ idüp şeyʾiyyet-i

---

mısınız?"

[155] Kim ki Allah'ı bilirse dili uzun olur.

[156] Kendini bilen Rabbini bilir.

ẓarfına żamm eyleyüp mirʾāt ḳıla (17) tā ẓarf-ı ḥaḳḳānīde şeyʿiyyetden nesne ḳalmayıncaya dek andan ṣoñra mirʾāt-i (18) ilāhiyye cemīʿ-i eşyāya mirʾāt vāḳıʿ olur pes imdi tecellī-yi ẕātda biʾl-külliyye (19) fenā ḥāṣıl olur baʿż-ı maḳāmda fenā-yı muṭlaḳ ve nefy-i maḥż ve vaḳt-i vuṣlatda [63b] (1) taʿayyun zāʾil olur dimişlerdür ve bu taʿbīrāt ve daḫı bunuñ emṡāli ne kim var (2) ise şeyʾiyyeti ṭarafı insānīde ol ḥālde cemīʿ-i cihātdan maḫfī olmaḳdur (3) fīnefsüʾl-emr nefs-i maḥż olmaḳ degildür pes imdi çünkim ḥicāb ciheti (4) ḥaḳḳiyyeden cihet ḫalḳiyyeye intiḳāl eyledi umūr-ı dünyeviyyeden ve iʿtibārāt-ı (5) nāsdan iḫticāt lāzım geldi niketim Ḥażret-i Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem (6) *"Entum āʿlemu bi-umūriʾd-dunyākum"* [157] buyurdı pes imdi vaḳtā kim sālik bu aḥvāl-i (7) rubūbiyyeti müşāhede ḳıla kendüyi kāmil ẓann eyler cemʿ itdim farḳa geldim dir (8) ammā giderek ol ṣıfāt-ı beşeriyye girü ʿavdet eyler pes şeyḫe ve mürīde (9) lāzımdur ki ṭarīḳde ʿacele eylemeye her menzilinde nice müddet ṣabr ide (10) zīrā mücerred nefy-i ṣıfātla ʿanāṣırdan ḫalāṣ olmaz tā fenā-yı ẕātı bulmayınca (11) ve daḫı sālik bir menzilden bir menzile üç dürlü ḥālle intiḳāl eyler (12) evvelā menzil-i aʿlādan bir pencere açılur ve andan bir lemʿān sālikiñ (13) vücūdına ṭoḳunur evvelki ḥālinden bir miḳdār taġayyür bulup zelzele ider ḳuvvet-i taʿalluḳ (14) bir miḳdār żaʿafa düşer ve andan ṣoñra envāruʾl-luṭf bir daḫı ẓuhūr eyler (15) ol maḳāmıñ münāsebetini ve teleẕẕüzüni ḳadḥ idüp berzaḫa iletür üçüncide (16) biʾl-külliyye fānī olup ʿālem-i āḫirde bāḳī olur nitekim mevt-i ıżṭırārīde (17) evvel mertebede ḳuvvet ikincide muḥabbet üçüncide biʾl-külliyye fenā bulup ʿālem-i (18) āḫire duḫūl eylerdi ve daḫı nitekim ḳıyāmet ṣūrīde nefḫa evvelde ıẓṭırāb (19) ṡānīde istihlāk ṡālisde ʿālem-i āḫire iʿṭā-yı vücūddur evvelkisine [64a] (1) fenā-yı suġrā ikinciye fenā-yı kübrā dinülür ve bu maḳāmda sālik (2) ṣıfāt-ı beşeriyyeyi ṣıfāt-ı eḥadiyyetde ifnā idüp taḫalluḳan ṣıfāt-ı ilāhiyye ile muttaṣıf (3) olur bu ve bu maḳām maḳām-ı İdrīs-i maʿnevīdür vücūd hevāyı seyr ider zīrā (4) dāʾimā libās-ı nūrānī iḫżār idüp vaḳtā kim sālik ol maḳāma vara önüne (5) gider ol vechden ṭavr-ı İdrisiyye dinülür ve daḫı nice vücūh vardur (6) beyān lāzım degildür ve ṭavr-ı Mūseviyye ve daḫı ʿİseviyye ve Ḫıżıriyye dinülür nice ciheti (7) cāmiʿdür ʿilm-i ledünnīden naṣīb oluna bunlarıñ vücūhi maḫfī degildür (8) ve bu ṭavr yevm-i ṡelāṡeye muḳābildür nitekim bu günde Yaḥyā peyġamber ʿaleyhiʾs-selāmı (9) ḳatl itdiler ve anıñ ḳatline bir ḳız sebeb oldı yaʿnī vücūd-ı (10) Yaḥyāʾdan murād rūḥdur ḳatl iden kāfirden murād pertev-i celāldür (11) ḳız nefs-i muṭmaʿinnedür pes imdi reʾs nāslik ḳaṭʿ olmaḳ gerekdür (12) tā kim seyr maḳāmında ʿanāṣırdan ḫalāṣ ola ve Şems-i

[157] Sizler dünya işlerini benden daha iyi bilirsiniz.

maʿneviyye bu maḳāmdur (13) ol ecilden ṭavr-ı Şemsiyye daḫı dinülür vech-i münāsebeti cehd idüp (14) vücūd gide bulı gör beşinci ṭavrıñ maḳāmı ḫafīdür ve maẓhar-ı irādetdür ve seyr-i (15) fillāhdur ve fenā-yı fillāhdur ve sırr-ı seyrdür ve nefs-i rāżıyye maḳāmıdur (16) ḫavāṣṣı kerāmet ü zühd ve iḫlāṣ u riyāżet ve ẕikr u veraʿ u vaḳārdur bu ṭavra ḥubbetü'l-ḳalb dirler ḫāṣṣa muḥabbetullāh maʿdenīdür ki bu araya ġayrı muḥabbet sıġmaz (17) ve bu maḳām maḳām-ı cemʿdür yaʿnī ẕāt-ı cüzʾiyye-yi insāniyyeniñ ẕāt-ı ilāhiyyede istihlākin (18) müşāhede ḳılmakdur bir vechile kim cümlesi taʿayyunātdan ḫurūc idüp (19) taʿayyün-i vāḥid ile müteʿayyin ola imtiyāzdan ve keşretden mücerred oldıġı ḥālde [64b] (1) bu maḳāmda tevḥīd-i ẕāt ḥāṣıl olur ve dördüncide tevḥīd-i ṣıfāt üçüncide (2) tevḥīd-i efʿāl ḥāṣıl olur ve daḫı bilgilkim tevḥīd altı nevʿdür üçi merātib-i insāniyyede (3) ve üçi merātib-i ilāhiyyededür evvelki merātib-i insāniyyedür bu tevḥīd-i ilāhiyyedür (4) ve tevḥīdāt ṣūretā birbirine müşābihdür meşelā tecellī iki dürlüdür biri (5) ẕāt-ı insāniyyeniñ tecellīsidür ve biri ẕāt-ı ilāhiyyeniñ tecellīsidür (6) ikisinde bile mevcūdāt-ı küllī maḥv olur ammā birinde ʿaks ve birinde ʿayndur (7) tecellī-yi ṣıfātiyyesini ve efʿāliyyesini buncılayın ḳıyās eyle pes imdi sāliklere vāḳıʿ (8) olan aḥvāl-i tevḥīdātdan ve tecelliyyātdan ve envārdan ve maʿārifden (9) mādem ki kendü ʿāleminden münseliḫ olmaya cümlesi kendüsinden nāşī olur (10) riyāżāt u mücāhedāt-ı şerʿiyye sebebiyledür pes imdi merātib-i insāniyyede (11) vāḳıʿ olan aḥvāl kemālāt-ı insāniyyedendür zīrā insānıñ ṣıfāt-ı aṣlıyyesidür (12) Ḥaḳḳ'a isnād eylemek mecāzdur ve ṭavr-ı insāniyye tamām olduḳdan ṣoñra (13) ṭavr ilāhiyyede olan aḥvāl kemālāt-ı Rabbāniyye'dendür insāna ḫilāfeten (14) ṣūretdür aṣāleten degildür Ḥaḳḳ'a isnādı ḥaḳīḳīdür insāna isnādı mecāzdur (15) maḳsūd olan daḫı budur zīrā insān Ḥaḳḳ'ıñ kemālātını beyān içün gelmişdür (16) ve kendü kemālātını beyān eylemek ol beyāna vesīledür ve anıñ esbābındandur pes imdi (17) üçüncide tevḥīd-i efʿāldür dördüncide tevḥīd-i ṣıfāt beşincide tevḥīd-i (18) ẕāt ḥāṣıl olur dimişlerdür cümlesi merātib-i insāniyye ve tecelliyyāt-ı insānīdür (19) ve daḫı bilgil kim bu kemālāt-ı insāniyye sālikīnden eḳalline vāḳıʿ olur [65a] (1) bu ḳandan kim kemālāt-ı ilāhiyyeye her sālik müsteḥaḳḳ ola zīrā bu dünyānıñ ve ʿuḳbānıñ (2) ve kendü vücūdınıñ terkinden ṣoñra ḥāṣıl olur ve bu merātibi temyīz (3) idüp farḳ eylemek kāmilīne muḫtaṣdur her kimseniñ ḥaḳḳı degildür anıñçün (4) müddeʿīlerden çoḳ kimse kendülerini kāmillerden ʿadd eyleyüp ḫayālāt-ı (5) fāsidelerini küşūfāt-ı ḥaḳḳāniyye ṣanup hem ḍāll u hem muḍill oldılar (6) pes imdi ṭāliblere lāzımdur ki ol ẕikr olan kāmiller gibi bir kimesneye (7) tābiʿ olalar ve her şaḫṣa iḳtidā itmeyeler ḫuṣūṣā ki fī zamāninā (8) ve bu maḳāmda sālik

vücūdını Ḥaḳḳ'ıñ vücūdında maḥv eyler yaʿnī vācid ü mevcūd u vücūd ve şāhid ü meşḥūd u şuḥūd muhibb ü mahbūb u muḥabbet ve daḫı keṯrātdan (9) ve taʿaddudātdan ne kim var ise bir görür hemān bir ẕāt-ı vāḥide naẓar ḳılur (10) ayruḳ nesne ḳalmaz bunuñ taḥḳīḳī budur ki vech-i insānīden taʿayyünāt mürtefiʿ (11) olup ʿālem-i ẕāta intiḳāl eyler ol ḥālde insān ẕātından ġayrı hīç (12) nesne müşāhede eylemege ḳādir olmaz zīrā ol keṯrāt ḫalḳ-ı insāniyyeye (13) intiḳāl eyler mādemki cihet-i ḫalḳıyyeye müteveccih olmaya aḥvāl-i kesrātı müşāhede (14) mümkün olmaz nitekim ʿaḳıl māhiyyet-i insāniyyeniñ teşḫiṣātından ve cemīʿ-i (15) iʿtibārātından ḳaṭʿ-ı naẓar itse emr-i vāḥidden ġayrı nesne ḳalmaz (16) ol kim nefs-i māhiyyetdür ve daḫı ḫalvetīler ḳatında bu maḳāmda sālike (17) tecellī-yi ẕāt ḥāṣıl olur dimişlerdür bundan murād ẕāt-ı insāniyyeniñ (18) tecellīsidür ẕāt-ı ilāhiyyeniñ degildür ve bu tecellī-yi ẕāt-ı insāniyyeniñ [65b] (1) reʾsī tecellī-yi efʿāl-i ilāhiyyeniñ ḳademine muṭṭaṣıldur ve muʿarrifdür ve aña mirʾātdur zīrā (2) ẕāt-ı Ḥaḳḳ ṣıfātıyla ve efʿāliyle imkāndan münezzehdür pes imdi (3) ḳaçan kim sālik kendü ẕātına vāṣıl ola *"Men ʿarefe nefsehū feḳad ʿarefe rabbehū"* [158] (4) maʿnāsı ile müteḥaḳḳıḳ olur biḥasebi'l-istiʿdād ve bu ṭavra ṭavr-ı ʿĪseviyye (5) dinülür sālik keşf-i ʿirfān ẕillesinden tecerrüd bulmaḳ içün ve daḫı (6) eyyāmdan yevm-i erbaʿaya muḳābildür nitekim Ḥaḳḳ subḥānehū ve teʿālā bu günde ṣūrı ḫalḳ itdi (7) ve hem ḳavm-i Firʿavun'ı ġarḳ itdi ve bu vādīde ʿİsā'dan murād rūḥdur (8) ve ḳavm-i Firʿavun'dan murād nefs-i emmāredür ve anıñ ḳuvāsıdur (9) ve Nīl baḥr-i fillāhdur vaḳtā kim nefs-i emmāre cemīʿ-i ḳuvāsıyla baḥr-i fillāhda (10) ġarḳ olmaya Ḥaḳḳ'a vāṣıl olmaz ṭavr-ı sādis altıncı ṭavr maḳām-ı kürsīdür ve ḫayretdür (11) ve maẓhar-ı ḳudretdür ve seyr-i ʿanillāhdur ve ḫilāfet-i insāniyyedür zīrā ḫilāfet-i (12) ḥaḳḳāniyye yedinci ṭavrıñ tekmīlinden ṣoñra olur ḫilāfet-i insāniyye oldur ki (13) ḳuvā-yı insāniyyeyi irşād içün emr olunur ve ḫilāfet-i ḥaḳḳāniyye (14) oldur ki ḫalḳı irşād için emr olunur ve bu maḳāmda sālik Mirrīḫ (15) ḫāṣṣasıyla ḫāṣṣalanur nitekim Mirrīḫiñ ḳatl ü ḳan eylemek anıñ teʾsīridür (16) ʿālem-i nefsde Mirrīḫden murād necm-i tevḫīddür ḳaçan kim ṭulūʿ itse cemīʿ-i (17) varlıġı ve ḳuvā-yı ʿinādiyyeyi ifnā ider beşinciden ṣoñra bu maḳāmda sālikiñ (18) nefsi nefs-i rāżıyyedür yedinciden ṣoñra marżıyyedür pes imdi (19) bu maḳāmda rāżıyye vü marżiyye cāʾizdür iki iʿtibār ile evvelki iʿtibār ile [66a] (1) kürsī-yi insāniyye ve kürsī-yi kebīrdür zīrā ikinci iʿtibār ile kürsī-yi ilāhiyye (2) ve ekber diriz ve marżiyyeniñ ḫavāṣṣı taḫallaḳa biaḫlāḳillāh ve terk-i beşeriyyet (3) ve telaṭṭafa ʿalā ḫalḳillāh ve teḳarrabe ilallāh ve fikr-i fillāh ve ṣafā fīnūrillāh (4) ve liḳā fīẕātillāhdur

[158] Kendini bilen Rabbini bilir.

ve daḫı ḫilāfet iki ḳısımdur biri ṣūriyye ve biri maʿneviyyedür (5) ṣūriyye oldur ki şerīʿatıñ ẓāhirinde ʿadālet içün naṣb oluna (6) pes imdi Ḥażret-i Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellemden ṣoñra Ḥażret-i Ebu Bekr (7) raḍıyallāhu ʿanh ḫalīfe oldı zīrā bu bābda ʿādil-i nās idi mizāc-ı (8) şerīflerinde bir vechile iʿtidāl var idi kim hiçbir vaḳtde rūḥaniyyet (9) ġalebe idüp ẓāhir-i şerīʿden ısḳāṭ eylemez idi pes imdi (10) ḫilāfet-i ṣūriyyede iʿtidāl-i mizāc şarṭdur zīrā şerīʿatıñ ḥıfẓı ve beḳāsı (11) anıñladur çünkim Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellemiñ cidd ü himmeti ve kemāl-i saʿyi (12) şerīʿatıñ devāmına ve beḳāsınadur kendülerinden ṣoñra ol maḳāma enseb (13) olan emr olundı ol kim Ebā Bekr andan ṣoñra ʿÖmer baʿdehū (14) ʿOṯmān baʿdehū ʿAlī'dür rıḍvānallāhu teʿālā ecmāʿīn bu tertībden (15) eḥadüḥümānıñ āḫır üzerine faẓīleti lāzım gelmez veleʾin ve sellem cihet-i vāḥideden (16) efḍaliyyet cemīʿ-i cihātdan efḍaliyyeti müstelzim degildür ve bu aṣḥāb-ı güzīniñ (17) birbirinden faẓīletini Ḥaḳḳ'dan ġayrı kimse bilmez ve bundan baḥṯ daḫı memnūʿdur ẓāhiren ve bāṭınen

(18) **beyt**

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
Cümlesin bir bil ki birdür şeksizin
Bilmeyen bir derde düşdi añsızın

(19) ve daḫı rūḥāniyyet ġalebesi ve kerāmet ü velāyet ve ʿilm-i ledün ü taṣarruf-ı **[66b]** (1) bāṭıniyye Ḥażret-i ʿAlī'de ẓāhir oldığı ecilden ḫilāfet-i ṣūriyyeden teʾḫīr olundı (2) ve daḫı bu sebebdendür kim aṣḥābdan baʿżıları nizāʿ itdiler ḫuṣūṣā ki (3) baʿż-ı mübeşşere ẕātlarında istiʿdād añlayup Ḥażret-i ʿAlī'ye muvāzene (4) idüp ol maḳāma istiḥḳāḳ daʿvāsın itdiler ve hem şānlarınuñ (5) ol maḳāma istiḥḳāḳı mücerred daʿvā ve ḫuṣūmet idi ki anı ẓuhūra (6) getürdiler şol rūḥsuz veled ẓuhūrı gibi vücūda geldi ḫilāfet-i eb yerinde (7) ve anlaruñ ṭalebleri emr yerindedür bu nīzaʿ maʿnīde bāṭıl degildür pes imdi (8) rāfiżīleriñ Ḥażret-i ʿAlī'ye nisbet idüp ḫulefā-yı rāşidīne (9) ve ġayrılara nāsezā söz söyledikleri ḥaḳīḳat ḥāle vāḳıf olmayup (10) ṣūret-i ḥālinden taḫayyülāt-ı bāṭıla aḫẕ itdikleri ecilden ve ʿaḳl-ı (11) şeyṭāniyye ve ḳuvā-yı vehmiyye taṣarrufundan nāşīdür bilmezler ki (12) maʿnīde Ḥażret-i ʿAlī inkār eylemekdür pes imdi ehl-i kemāl her şeyʾiñ (13) mertebesin bilüp ḥaḳīḳat-ı ḥāle vāḳıf olup ḳarar u sükūn bulup (14) ḫużūrda olur nāḳıṣ olanlar nizāʿda ve ḫuṣūmetde ve ḳavġada (15) ve ıżṭırābda ve ẓulmātda ḳalup bīḫużūr olurlar ḫuṣūṣā ki nisbet (16) ü buġż ḫod eşedd-i ḥicābdur belki ol mübeşşereniñ nizāʿları kendülere nisbet (17) esbāb-ı kemālātdur ve Ḥażret-i ʿAlī'ye nisbet kerāmetdür

zīrā ol ḫuṣūmet (18) Ḥażret-i ʿAlī'den nice dürlü kerāmāt ẓāhir olmasına sebeb olmuşdur (19) nitekim ḫilāfet-i Ḥażret-i ʿAlī ḥikāyetinde meẕkūrdur pes imdi anlaruñ **[67a]** (1) nizāʿı min vechin şān-ı Ḥażret-i ʿAlī'yi teḳāżā eyledi zīrā her şey esbāb-ı (2) kemālātına biẕātihī ṭālib ü rāġıbdur ve eger Ḥażret-i ʿAlī'den ṣoñra ḫilāfet (3) intiḳāl ideydi anlardan birine müteʿayyen olurdı pes imdi Ḥażret-i ʿAlī ḫilāfete şol (4) ḳadar ʿaḳreb idi ki ol nīzāʿ bu taḳarrübden nāşī olmuşdur ve anıñ beyānı (5) ve tafṣīlidür lākin muḳteżā-yı ḥikmet budur ki ʿAlī raḍıyallāhu ʿanh ḫatmü'l-ḫilāfet (6) ve mecmuʿu'l-ḫilāfeteyn ola ve ḫilāfet-i maʿneviyye oldur ki bāṭın-ı şerʿiñ (7) taṣarrufı için naṣb oluna bu aḥkām resūllullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellemden (8) ṣoñra ancaḳ Ḥażret-i ʿAlī'ye virildi ve bu maʿnā bi'ẕ-ẕāt Resūlullāh ʿaleyhi'ṣ-ṣalātu ve's-selāmdan (9) ancaḳ Ḥażret-i ʿAlī'ye intiḳāl eyledi andan ṣoñra cemīʿ-i ṣaḥābe ʿilm-i bāṭına (10) müteʿalliḳ olan kemālāt-ı ḳalbiyye-yi Ḥażret-i ʿAlī'den aḫẕ itdiler ve Ḥażret-i ʿAlī'ye (11) tābiʿ oldılar ve daḫı bildiler kim ol bābda ekmeliyyet anıñdur her müşkil ki ʿilm-i (12) bāṭında vāḳıʿ olurdı Ḥażret-i ʿAlī'ye mürācaʿat eylerler idi (13) ḫaṭṭā Muʿāviye daḫı ḥāl-i nizāʿda ʿāḳıbet-i emri neye yetişecegin bilüp (14) Ḥażret-i ʿAlī'ye mürācaʿat eyledi müşküli ḥall oldı

ḥikāyet

oldur ki (15) bir gün Muʿāviye aḥbābına itdigim bilür müsüz ʿAlī ile bizim aḥvālimiz (16) ʿāḳıbet niye yetüşür didiler kim bilmezüz itdigim biz anı ancaḳ ʿAlī'den bilürüz (17) zīrā söz kim ʿAlī söyler cemīʿisi ṣaḥīḥdür deyüp üç kimesne gönderdi (18) ve didi ki üçüñüz birbiriñiziñ ʿāḳabince varıñ ʿAlī'ye diñ ki Muʿāviye öldü (19) her ne kelimāt ʿAlī'den ṣādır olursa ḥıfẓ idüp baña ḫaber viriñ didi **[67b]** (1) müteʿāḳıbeten vardılar ḳaḍıyye-yi Ḥażret-i ʿAlī'ye taḳrīr eylediler hiçbirine (2) iltifāt itmedi āḫır gelene ḳasem itdigim ol benden ṣoñra fevt olsa gerekdür didi (3) ve daḫı buṭūn-ı Ḳurʾān-ı ʿaẓīmde ve ḥaḳāyıḳ-ı esmāʾiyye ve ʿilm-i ledünnīye müteʿalliḳ (4) olan mesāʾīlden ne ḳadar esrār-ı ilāhiyye var ise Ḥażret-i ʿAlī'ye meftūhdur (5) vesāʾir nāsa Ḥażret-i ʿAlī'den feṭḥ oldı zīrā Resūlullāh (6) Ḥażret-i ʿAlī'ye telḳīn itdi vesāʾir aṣḥāba bīʿat vāḳıʿ oldı ancaḳ mubāyaʿa itdi (7) telḳīn vāḳıʿ olmadı bu işāretdür ki irşādda daḫı ekmeliyyet Ḥażret-i ʿAlī'niñdür (8) pes imdi eṣaḥḥ budur ki silsile-yi meşāyıḫ Ḥażret-i ʿAlī'ye vāṣıl ola (9) andan Resūlullah ṣallallāhu ʿaleyhi ve selleme muṭṭaṣıl ola baʿżıları Ḥażret-i ʿAlī'den (10) ʿOṯmān'a andan ʿÖmer'e andan Ebū Bekr'e raḍıyallāhu ʿanhum ecmaʿīn andan Resūlullāh (11) ṣallāllāhu ʿaleyhi ve selleme intiḳāl itdi didiler bu emr maḳbūl degildür zīrā bu tertīb (12) ḫilāfet-i ṣūriyye tertībidür meşāyıḫda devr iden ḫod ḫilāfet-i

maʿneviyyedür (13) ol kim ism-i aʿẓam mazhāriyyetidür ḫilāfet-i ṣūriyye degildür ve baʿżıları (14) Ebu Bekr'e raḍıyallāhu ʿanh andan Resūl-i Ekrem ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellemden intiḳāl (15) itdi dirler bu daḫı lāzımdur ki Ḥażret-i ʿAlī Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve selleme (16) yetişe zīrā serçeşme-yi evliyādur ve bu aḥvāldan Ḥażret-i ʿAlī'niñ sā'ir (17) aṣḥāb üzerine fażlı tevehhüm olunmasun nitekim Mūsā ʿaleyhi's-selām (18) ʿilm-i ledünnī aḥḳāmında Ḥażret-i Ḫıżır'a tābiʿ oldı maʿlūmdur ki Hıżır (19) ʿaleyhi's-selām Mūsā ʿaleyhi's-selāmdan efḍal degildür pes imdi Ḥaḳḳ budur ki [68a] (1) çihār-yārdan her birisi āḫar üzerine tafḍil olunmaya ve bu maḳām ḳuṭbu'l-aḳṭāb (2) maḳāmıdur ve berzāḫ-ı kübrā ve vaḥdet-i kübrā bu vādīdür ve bunuñ ehli (3) Ḥaḳḳ'la söyler ve Ḥaḳḳ'dan işidür ve her şeyden Ḥaḳḳ'ı müşāhede ḳılur (4) ve her birinden bīḥarf ü bīṣavt kelām ẓāhir olur kim min Ḫudā min Ḫudā min Ḫudā (5) bu sebebden sālik ḥayretde ḳalup müstaġraḳ olur ve bu maḳāmda sālik (6) Müşterī ḫavāṣṣıyla müteḥaḳḳıḳ olur Müşterīniñ ḫaṣṣası oldur ki āḫarıñ mülküni alup ġayra virmekdür (7) ol ḳuṭbu'l-aḳṭābıñ ḥālidür Müşterīden murād ʿālem-i enfüsde necm-i (8) vaḥdetdür ḳaçan kim ṭulūʿ eylese ḥayreti ziyāde eyler zīrā vaḥdet keṯrete (9) mirʾāt olur ol sebebden ehl-i keṯret görüp müteḥayyir olur (10) ve bu ṭavrıñ naẓīri yevm-i ḫamīsdür Ḥażret-i İbrāhīm ile Hācer'iñ (11) ḳażıyyesi bunda vāḳıʿ olmuşdur çünkim cān-ı İbrāhīm Hācer ile cemʿ ola (12) ol kim nefs-i rāżıyyedür İsmāʿīl ẓuhūra gelür ol kim nūr-ı nübüvvetdür (13) ve andan ṣoñra ehl-i irşād olur ve bu ṭavra ṭavr-ı mūseviyye dinülür (14) bu vādīde sālikden ẓāhir olan maʿārif ü esrārdur ism-i kelīm ile ism-i ʿalīmiñ (15) tecellīsinden ḥāṣıl oldığıçün ve bu maḳāmda sālik ʿilm ile ve şevḳile (16) muḳayyed ve müteleẕẕiẕ olup esrār-ı ẕātdan muḥtecib olur bunı daḫı ifnā eylemek lāzımdur (17) yedinci ṭavr maḳām-ı seyr-i billāhdur ve maẓhar-ı ḥayāt-ı ẕātīdür ve ḫafāʾ muṭlaḳdur (18) ve sırr-ı ḫafīdür ve cemʿu'l-cemʿdür yaʿnī ẕāt-ı cüzʾiyyeniñ ẕāt-ı Ḥaḳḳ'da sālik istihlākin (19) müşāhede ḳılur sırr-ı āvāzı bu vādīde āşikār olur ve fenā ender fenādur [68b] (1) ve beḳā ender beḳādür ve tamām-ı faḳr bundadur ve cemīʿ-i taʿayyünāt-ı efʿāliyye vü ṣıfātıyye (2) vü ẕātiyye ʿalāvechi'l-kemāl bunda fenā bulur ve ẕāt-ı insāniyye biḥaṣebi'l (3) istiʿdād ṣıfāt-ı ilāhiyye ile bunda beḳā bulur vuṣlat-ı aʿẓam bu maḳāmdur (4) ve bī nişāndur beyān-ı ḳābil degildür zīrā levnden ve teġayyürden münezzehdür (5) ve müntehā-yı sülūk biḥasebi'l-külliyye bu maḳāmdur ve bundan murād devr-i insāniyyede (6) sülūkuñ müntehāsıdur ammā devr-i ilāhiyyede sülūkuñ ibtidāsıdur pes imdi (7) beyān olunan ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ıñ mertebe-yi efʿālde tecellīsidür ve ebrārıñ (8) sülūkunuñ intihāsı muḳarrebīniñ intihāsı enbiyānıñ (9) ibtidāsıdur ve enbiyānıñ intihāsı Muḥammed ʿaleyhi'ṣ-ṣalātu ve's-

selāmıñ ibtidāsıdur (10) pes imdi bu eṭvār-ı sebʿa her sālikde bir degildür baʿż-ı sālikde ṭavr-ı rābiʿ (11) olan baʿżısına nisbet ṭavr-ı ḫāmis yā sādis yā sābiʿ olmaḳ cāʾizdür zīrā ki (12) *"Eṭ-ṭuruḳu ilallāhi biʿadedi enfāsü'l-ḫalāyıḳ"* [159] dur pes imdi ṭarīḳ çün (13) vāḥiddür ammā biḥasebi'l-meşārib mütefāvitdür ve bu maḳāmda sālik (14) *"Ḳalbu'l-mu'minu beyne iṣbeʿīnu'r-raḥmān yuḳallibuhā keyfe yeşā'"* [160] maʿnāsıyla müteḥaḳḳıḳ olur (15) zīrā bundan şoñra sālikiñ emrinde ve ında istiḳlāl ḳalmaz (16) her ne kim Ḥaḳḳ eyler murādı ol olur pes imdi Ḥaḳḳ'ıñ murādına (17) tābiʿ olup kemāl-i ʿubūdiyyetle müteḥaḳḳıḳ olur ammā kemālden evvel (18) sālik murād idinür andan şoñra Ḥaḳḳ teʿālā murādın feyż eyler pes imdi (19) kemāl-i ʿubūdiyyet olmadı zīrā Ḥaḳḳ teʿālāyı kendüye tābiʿ ḳıldı min vech **[69a]** (1) istiḫdāmdan ve nevʿan rubūbiyyetden ḫālī degildür ve bu maḳāmıñ taḥṣīlinden şoñra (2) Ḥaḳḳ'ıñ emri ile irşād içün maḳām-ı kürsīde ḳarār eyler iki kerre irşād emr (3) olunmaġa sebeb budur ki evvelki de ḳuvā-yı nefsāniyyeyi farżen ve ḫalḳı naḳlen irşād (4) eyler ikincide farż nāfileye ve nāfile farża müteḳallib olur zīrā daʿvet-i ḫalḳ ile (5) ḳuvā-yı nefsāniyye mütaʿaż olur ve mütenaṣṣıh olur müstaḳilen daʿvet lāzım degildür (6) zīrā daʿvet-i istiḳlālī sebḳat eyledi pes imdi maḳām-ı sādis (7) baʿde'l-ḫāmis icmāl ve baʿde's-sābiʿ tafṣīl olundı icmālde ḳuvā-yı nefsāniyyeniñ (8) irşādı farż oldı tafṣīlde ḫalḳıñ irşādı farż oldı ve bu maḳāmda (9) maḥvden maḥva gelicek sālikiñ nefsi marżıyye olur nitekim maḳām-ı kürsīde beyān olundı (10) ve bu maḳāmıñ baʿż-ı ʿalāyimi budur ki gāh āṣār-ı cemāl gāh celāl ẓuhūr eyler (11) gāh lī maʿallāh şerbetin nūş eyler gāh Ḥaḳḳ teʿālā celāl ile redd-i sırr eyler ol kim ʿayn-ı ḳabūldür gāh nūr-ı celālet gösterür gāh celāl ile setr eyler (12) gāh ḫāmūş gāh lisānında ʿilm ü ʿirfān cārī olur gāh vaḥdet gāh (13) keṣret gāh vuṣlat gāh firḳat gāh ʿāşık gāh maʿşūk gāh ẓulmet gāh nūr (14) gāh evvel gāh āḫır gāh ẓāhir gāh bāṭın olur ve bundan ġayrı nice aḥvāl (15) bu maḳām ehline ẓuhūr eyler ve bu maḳāmıñ ehline ṭarīḳ-i meşāyıḫda ġavṣ-ı aʿẓam (16) dinülür ism-i aʿẓama maẓhar oldıġıçün ve daḫı ṭavr-ı (17) Muḥammediyye dinülür aḫlāḳ-ı Muḥammediyye bu ṭavrıñ ehline ẓuhūr eyledigiçün ve Allāhu teʿālā aʿlem-i bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu'l-meāb temmet

[159] Yaratılmışların adedince Allah'a giden yollar vardır.
[160] Müminlerin kalbi Allah'ın iki parmağı arasındadır, dilediği gibi evirip çevirir.

[69b] (1) derBeyān-ı Eṭvār-ı Hamse

(2) Keşfi ḥarām didikleri enfüsde olan beş ṭavr bunlardur (3) Ḥażret-i Şeyḫü'l-Ekber ḳuddise sırruhu buyurmış ki insān Ḥaḳḳ teʿālāya (4) insānü'l-ʿayn menzilesindedür keennehū merdüm Ḥaḳḳ'dur ve yine (5) buyurmış ki insān ḥādiṯ-i ezelīdür ʿibāreti bu ki *"Hevāu'l-ḥādiṯu'l-ezeliyye* (6) *ve'l-menşe'ü'd-dā'imü'l-ebediyy"* ve yine buyurmış ki biz Ḥaḳḳ'ı hiçbir vaṣıfla (7) vaṣf itmedik illā biz ol vaṣfıñ ʿaynı olmuşuz Ḥaḳḳ kendi nefsiniñ (8) vaṣfını bizim için vaṣf itmişdür pes her gāh ki ānı müşāhede eyleriz (9) kendümüzü müşāhede itmiş oluruz ve her gāh ki ol bizi müşāhede eyler (10) kendüyi müşāhede eylemiş olur ve yine buyurmış ki küffār egerçi cehennemden (11) çıḳmazlar ebedü'l-ābād anda muḫallid olurlar ammā nice yıllardan ṣoñra anlara (12) bir ʿādet ü ülfet peydā olur ʿaẕāb anlara ʿaẕb olur ve yine buyurmış ki (13) Firʿavun īmānla gitmişdür ṭāhir ve muṭahhir ḳabż olunmuşdur ve anıñ lafẓ-ı (14) mā ile ḥaḳīḳat-ı Ḥaḳḳ'dan suʾāli ṣaḥīḥdür el-āyetü *"Ve mā rabbu'l-ʿālemīn"* [161] (15) ve yine buyurmış ki *"Subḥāne min eẓhāru'l-eşyā' ve huve aynühā"* yaʿnī *"Naḳāyıṣdan (16) münezzeh oldı ol ẕāt ki eşyāyı kendünüñ ʿaynı īcād eyledi"* (17) ḥālbuki kendü ol eşyānıñ ʿaynı oldı ve yine buyurmışdur ki (18) ehl-i ḥaḳāyıḳ ḳatında tenzīh Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a taḳayyüd ü taḥdīddür pes (19) münezzeh olan yā cāhildür yā bīādābdur andan ṣoñra buyurmışdur ki [70a] (1) Ḥaḳḳ'ıñ her bir maḫlūḳda bir ẓuhūrı vardur pes ol mefhūmda ẓāhirdür (2) ve her fehmden bāṭındur illā şol kimesneniñ fehminden degildür ki ʿālem-i (3) ṣūret-i Ḥaḳḳ anıñ hüviyyeti her maẓharda ẓāhir oldur böyle ve bir kimse (4) tenzīh eyledi teşbīh eylemedi anı bilmedi ve şol kimesne kendü (5) maʿrifetinde tenzīh ü teşbīh beynini cemʿ eyledi ve her ikisiyle Ḥaḳḳ'ı (5) vaṣf eyledi dürüstī ol kimse Ḥaḳḳ'ı bilmiş oldı yaʿnī (6) Ḥaḳḳ'ı ḫalḳdan ʿārī eyleyüp naẓar eyleme ve ḫalḳı daḫı Ḥaḳḳ'ıñ (7) ġayrı eyleyüp naẓar eyleme belki Ḥaḳḳ'ı ḫalḳa kisvet bil ve ḫalḳı Ḥaḳḳ'a (8) kisvet bil yaʿnī tenzīh ile teşbīh ile muṣaddıḳ ṣıdḳla ḳā'im ol (9) ve yine buyurmışdur ki o baña ḥamd iderüm o baña (10) ʿibāret ider ben aña ʿibādet iderüm ve bizim ġıdāmızdur ve biz anıñ (11) ġıdāsıyuz ve daḫı şāh-ı velāyet buyurmışdur ki velāyet-i Resūl nübüvvetden efḍaldür (12) ve daḫı şāh-ı velāyet buyurmışdur ki ben eşyādan bir şeyʾ gördüm (13) illā ol şey Ḥaḳḳ varlıġından hālik (14) ve maḥv mertebesinde görüp ol şeyʾiñ (14) fenāsı Ḥaḳḳ'un beḳāsıñ müşāhede iderim deyü buyurdılar idi temmet

[161] Şuarâ/23. "Âlemlerin Rabbi dediğin de nedir?"

[71b] (1) Esrār-nāme-yi Laṭīfī Ḳuddise Sırruhu

(2) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

(3) Ḥamd-i sipās ol ʿālemü'l-ġaybü'l-ġuyūba kim sırr-ı ḫafāda olan kemālāt-ı (4) ḳudretini ḥaḳīḳat-i Muḥammediyye'ye münāsebet sebebiyle ʿālemü'l-ġaybü'l-ġuyūbdan (5) vücūda getürdi ve ṣalāt u selām ol nūr-ı pāk-i nefs nūr-ı nāṭıka-yı Muḥammediyye'ye olsun ki vücūd-ı şerīfleri (6) sebeb-i kevndür vücūd-ı ʿālemīndür ve daḫı yüz biñ duʿā ve ṣenā ol ẕāt-ı (7) pāklere olsun kim vücūd-ı şerīfleri niẓām-ı ʿāleme sebebdür ve daḫı ben żaʿīf (8) faḳīr daḫı gördüm ki ḫalḳ-ı ʿālem ṣūret-i maʿnīniñ ve maʿrifet-i nāṭıḳanıñ (9) maʿrifetinde ʿāciz ḳalmışlardur dürlü dürlü meẕhebler ve iḫbār-ı muḫālifler (10) peydā oldı ben żaʿīfe daḫı ġayret-i Ḥaḳḳ cūşa gelüp cenāb-ı feyyāża müteveccih (11) olup bu esrāmāme-yi ṣūrete getürdüm ki ʿālemde ṭālib-i Ḥaḳḳ oluna (12) yādigār ola evvel bilgil kim ey ʿazīz ḫilḳat-ı ʿālemden murād ẓuhūr-ı Ḥaḳḳ'dur ki (13) ʿālem-i ġaybu'l-ġuyūbda sırr-ı ḫafāda olan ṣıfātları münāsib vücūdlarıyla (14) ṣūrete getürdi tā kim ʿayān ola pes maʿlūm oldı ki bu ḫilḳatden murād (15) maʿrifetullāhdur nitekīm ḥadīṯ-i ḳudsīde buyurdı *"Kuntu kenzen maḫfiyyen fe aḥbebtu en uʿrafe* (16) *fe ḫalaḳtu'l-ḫalḳa li uʿrefe"* [162] pes evvel ʿayān olan vücūd-ı vāḥiddür ẕāt-ı muṭlaḳdur ve varlıġıñ ʿaynıdur ol sebebden evvel mü'mine farż olan Ḥaḳḳ'ıñ varlıġın ve birligin bilmekdür zīrā **[72a]** (1) Ḥaḳḳ evvel varlıġıñ ve birligin ʿayān itdi ve ammā bu vücūd-ı vāḥid ṣıfāt (2) münāsebetiyle ve merātibātıyla çoḳ görünür ammā ḥaḳīḳatde ẕāt-ı vāḥiddür ḳābil-i (3) inḳısām degildür miṣli vü şerīki ve żıddı vü hemtāsı yoḳdur zīrā vücūd-ı (4) muṭlaḳ ṣıfātdan ḳaṭʿ-ı naẓar żıddı yoḳdur zīrā vücūduñ żıddı ʿademdür (5) bu taḳdīr üzere miṣli ve şerīki yoḳdur bu maʿnīde kim (6) ġayrı esmā-yı ṣıfātı cāmiʿ olmaḳ mümteniʿdür ve ammā ẕāt ṣıfātla ve ṣıfāt (7) ẕātla ʿayān olur nitekim cānsız ten ve tensiz cān vücūd bulmadığı (8) gibi lābüdd ten vücūd bulmaġa cān gerekdür ve cān daḫı vücūd bulup (9) ẕātından olan kemālātın iẓhār itmege ten gerekdür ve bu taḳdīr üzere (10) ẓāhire bāṭın ve bāṭına ẓāhir gerek evvele āḫır ve āḫıre evvel lāzım gerek oldı (11) ve ṣūrete maʿnā ve maʿnāya ṣūret gerek Ḫālıḳ'a maḫlūḳ ve maḫlūḳa Ḫālık gerek (12) ḥaḳīḳatde birdür meṣelā Zeyd ten ü cānla bir Zeyd'dür ten ve cān ʿitibārda ikidür (13) ve ḥaḳīḳatde birdür ẓāhir ve bāṭın evvel ve āḫır daḫı ḥaḳīḳatde birdür ammā iʿtibārda (14) ve merātibde çokdur ẕāt-ı muṭlaḳ daḫı esmā vü ṣıfātla çoḳ ve zāt-ı müsemmā (15) ile bir zīrā ẕāt-ı muṭlaḳ ẓuhūr iʿtibārınca her bir mertebede bir ad bulur (16) meṣelā ẓāhir bāṭın diriz ve evvel āḫır diriz ve ammā

[162] Ben gizli bir hazine idim, bilinmekliliğini sevdim, bilineyim diye mahlukatı halkettim.

bāṭında gerçi meşāyıḫ-ı merātib (17) ṣıfāt iʿtibārın terk iderler zīrā bāṭın nūr-ı ṣāfīdür bīreng bīvaṣfdur bībeyān bīnīşāndur bīibtidā ve bīintihādur nūru'l-envārdur **[72b]** (1) *"Lā tudrikuhu'l-ebṣār"* [163] dur sırr-ı ḫafādur zamān andan ol zamāndan degil mekān (2) andan ol mekāndan degil ol mertebe-yi eḥadiyyetdür cemīʿ-i ṣūretden ve ṣıfātdan (3) ve isimden ve resimden münezzehdür merātib-i ṣūretde ve ṣıfātda olur (4) mertebe-yi eḥadiyyet ṣūretden ve ṣıfātdan münezzehdür anda mertebe var dimek (5) emr-i iʿtibārīdür bīvaṣf vaṣfa gelmez ammā ṣūretiñ ve ṣıfātıñ ve merātibāṭıñ (6) menşe'idür ve mebde'idür çün ʿālem-i bāṭın-ı ḫafāda olan sırları ʿayana (7) getürmek diledi evvel taʿayyun ki buldı aña taʿayyun-ı evvel dirler ve ʿālem-i (8) ceberūt ve baḥr-i aʿẓam ve ism-i aʿẓam ve ezel ve ẕāt-ı muḥīṭ ve ʿaḳl-ı küll (9) ve ḥaḳīḳat-ı Muḥammediyye ve ādem-i maʿnā dirler ol sebebden Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā (10) ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurdı *"Evvele mā ḫalaḳallāhu rūḥī ve evvele mā ḫalaḳ* (11) *allāhu nūrī ve ʿaḳl"* [164] deyü buyurdı ve Ḥaḳḳ subḥānehū ve teʿālā anıñ ḥaḳḳında *"Levlāke levlāk limā ḫalaḳtu'l* (12) *eflāke"* [165] deyü buyurdı zīrā menşe-yi vücūd-ı ʿālemdür ẕāt-ı ekberdür esmā-yı ẕātı ṣıfātı (13) ve merātibāta cāmiʿdür ikinci mertebe ki taʿayyun-i ṯānī dirler ve nefs-i küll ve ẕātü'l-burūc (14) ve ʿilm-i ʿālem-i ervāḥ ve ḥaḳīḳat-ı Ḥaḳḳ ve ʿayn-ı ʿayān-ı ṯābite daḫı dirler andan ṣoñra felek-i (15) zuḥal ẓuhūra geldi andan felek-i Müşterī andan felek-i Mirrīḫ felek-i (16) Şems andan felek-i Zühre andan felek-i ʿUṭārid andan felek-i Ḳamer ẓuhūra geldi (17) baʿdehū küre-yi nār u küre-yi havā vü küre-yi āb u küre-yi ḫāk u cemād u nebāt ve ḥayvān (18) u insān ẓuhūra geldi ey ṭālib-i Ḥaḳḳ ve ey ṭālib-i ṣāḥib-i baṣīret fehm eyle (19) bu maʿnā kim bunca ẓuhūrātıñ ve taʿayyünātıñ evveli ḥaḳīḳat-ı insāndur vücūd **[73a]** (1) bulmadığıçün tenezzül itdi esfelü's-sāfilīne gelicek āḫır oldı vücūda (2) geldi ẓāhir oldı ve bir iʿtibārile taʿayyun-ı bāṭın idi pes bu maʿnīden (3) evvel ü āḫır ve ẓāhir ü bāṭın olan hemān ḥaḳīḳat-ı insāndur ol sebebden (4) ḥażret-i risālet ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurur *"Men ʿarefe nefsehū feḳad ʿarefe rabbehū"* [166] (5) ve Ḥażret-i Mevlānā buyurur

[163] Enâm/103. "Gözler O'nu göremez."
[164] Allah önce benim nurumu, aklımı ve ruhumu yarattı.
[165] Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.
[166] Nefsini bilen, Rabb'ini bilir.

beyt

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
ʿAyn-i ẕātım ʿayn-i ẕātım ʿayn-i ẕāt
Benven ol müstecmiʿ-i cümle ṣıfāt

(6) ve manṣūr-ı āyīnesi ṣāf olup ẕātını (7) esmā vü ṣıfātı cāmiʿ görüp ve *"Ene'l-ḥaḳḳ"* didi ve Ḥażret-i ʿAlī Kerremallāhu vechehu (8) ve raḍıyallāhu teʿālā ʿanh cifr cāmīʿinde *"Ene allāhu ve ene ʿaliyy ve āna"* didi (9) ve Bāyezīd-i Bisṭāmī raḥmetullāhu ʿaleyh *"Leyse fī cubbetī sivāllāh"* [167] didi (10) ve nice evliyā-yı kemāl bu maʿrifet-i nefsde çoḳ sözler işāret eylediler (11) mecmuʿnuñ sözleri birbirine muvāfıḳdur hīç aralarında muḫālefet yoḳdur (12) pes bu ʿālem-i esbāb vücūd-ı insāndur nitekim bir zerdālū çekirdegini diksek (13) evvel adı çekirdekdür bitdügi gibi çiçekdür deyü ad virirsin andan büyüyecek (14) uzandıñ dirsin ve budaḳlanıcaḳ budaḳ dirsin çiçeklenicek çiçek (15) dirsin ve ḫamlıġına çaġla dirsin ve kemāline iricek zerdālü dirsin (16) bir çekirdege bir mertebede bir ad virirsin ammā ḥaḳīḳatde bir çekirdekdür (17) pes bu aġaçdan ve budaḳdan ve yapraḳdan ve çiçekden murād zerdālüdür (18) şöyle ki baġbān itse ey zerdālü eger sen olmasaydıñ bu aġacı dikmezdim (19) zīrā aġaçdan murād zerdālü pes bu ʿālemiñ çekirdegi ḥaḳīḳat-ı Muḥammediyyedür **[73b]** (1) ve ḫilḳat-ı ʿālemden murād oldur ol sebebden Ḥaḳḳ teʿālā şānında *"Levlāke levlāke* (2) *lemā ḫalaḳtu'l-eflāk"* [168] deyü buyurdı

naẓm

_ · · _ / _ · · _ / _ · _
(3) Evvel āḫır sendedür sırr-ı ʿayān
İste sende bulasın genc-i nihān

(4) Cümle ʿālem eşigiñde bendedür
Sensin āḫır Mıṣr ʿazīzi şāh cihān

(5) Ḥaḳḳla bāṭında idiñ sen çün ezel
Āḫırıñda ẕātıla oldun ʿayān

(6) Senden özge cism-i cānda nesne yoḳ
Kim idiser vaṣf-ı ḥāliñi beyān

[167] Cübbemin altında allah'tan başkası yoktur.
[168] Sen olmasaydın, Sen olmasaydın, ben âlemleri yaratmazdım.

(7) Bīnişān idiñ ezel bezminde sen
Kimse virmedi nişānıñdan nişān

(8) Lā mekān taḫtında sulṭān-ı ḫafā
Ḥükmine maḥkūm olupdur kün fekān

(9) İbn Kenāʿnım beni ḳardaşlarum
Bu cihān çāhında ḳıldılar nihān

(10) Ṣatdılar Mıṣr ʿazīze bende-vār
Ḳulluḳ itdim nice yıl nice zamān

(11) Ḫıdmetiyle Mıṣr'a sulṭān olmuşum
Ol dem āzād bulmuşum emn ü emān

(12) Luṭfiye luṭf-ı vefā olsa n'ola
Çünki Ḥaḳḳ bezminde olmuş şādmān

(13) ammā ḳanġı zerdālü ḫām olsa aġaç ve yapraḳ andan yeġdür zīrā aġaç ve yapraḳ (14) sebebiyle nice zerdālū ḫāṣıl olur ammā ḫām zerdālū yenmege yaramaz (15) eger yere düşse fānī olur andan bir şeyʾ ḫāṣıl olmaz eger insān nāḳış daḫı esfelde (16) ḳalsa cānını ṭabīʿat-ı ẓulmetden ḳurtarmasa ḥayvāndan bedterdür (17) Ḥaḳḳ teʿālā anlar ḥaḳḳında buyurdı *"Ulā'ike ke'l-enāʿmi bel hum eḍall"* [169] imdi (18) eger insān iseñ ṣıfāt-ı ḥayvānīden cānını ḳurtar ve ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'la (19) mevsūf ol zīrā ṣıfāt-ı insān oldur bu bābda ḥażret-i risālet **[74a]** (1) ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurdı *"Teḫalleḳu bi aḫlāḳillāh"* [170] zīrā ḫilḳat-i ʿālemden murād (2) vücūd-ı insānīdür ve vücūd-ı insāndan murād ẓuhūr-ı Ḥaḳḳ'dur ve ẓuhūr-ı (3) ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'dur zirā insān Ḥaḳḳ'ıñ emīnidür kenz-i maḫfīniñ cevherleri (4) insānıñ ẕātında emānetdür ve ṣıfāt āyinesinde ʿaksi gizlüdür (5) bu didigim cevherler ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'dur ve ammā ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ iki ḳışm üzerinedür (6) biri luṭfdur ve biri ḳahırdur ve bu iki ṣıfāt aḳsāmıyla müʾminde gerekdür (7) eger ḳahır maḥallinde ṣarf olunsa ʿayn-i luṭfdur Ḥażret-i Mevlānā kaddesallāhu (8) sırruhu'l-ʿazīz bu bābda buyurmış kendüsin bilene atası ḳanı ḥelāl ve kendüñ (9) bilmeyene anası südi ḥarām olur bu maʿnāya kim anası südünden murād zīrā bir kişi emr-i şerʿle atasını (10) öldürse cāʾizdür ve eger kendüsin bilmese anası südi ḥarām didigi (11) bu maʿnīye kim anası südünden murād vücūdı ḥāṣıl olup tā kim ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'la (12) mevsūf ola ve eger olmasa anası südi ve mecmūʿ-ı yedügi ʿabeṣ (13) olur ve

[169] Arâf/179
[170] Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanınız.

ḥarām olur zīrā ḥelāl loḳmadan murād ve aʿmāl-i ṣāliḥadan murād bunlar toḫm-ı ṣıfāt-ı (14) Ḥaḳḳ'dur ve Ḥaḳḳ ḥāṣıl olur ve ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ vesīle-yi Ḥaḳḳ'dur pes maʿlūm oldı kim evvel (15) kişi maʿrifet-i nefs-i nāṭıka kesb itmese anadan ṭoġuldan berü (16) cemīʿ-i yidügi ḥarām imiş ve ʿameli riyā imiş zīrā ʿamel-i riyā ve ʿamel-i taḳlīd sebeb-i (17) ʿazābdur maḳāmı veyl-i ṭamusīdür ammā ḥelāl loḳma ve Ḥaḳḳ içün (18) ḥużūr-ı ḳalble ʿamel göñül āyīnesin pāk u mücellā idicidür bunlarıñ (19) ḫāṣiyyeti şöyledür ol sebebden Ḥaḳḳ teʿālā emr ü nehyinde beyān itdi zīrā Ḥaḳḳ teʿālā Rabb'dür **[74b]** (1) ve ḥekīm-i ḥāẕıḳdur ḳanġı loḳmadan ne ḥāṣıl oldıġın bilür ve her maraża bir dürlü (2) şerbet virür ve maraż olanıñ ṭabīʿatınıñ marażına münāsib ḳanġı (3) şerbeti içse ve ḳanġı ġıdā-yı muḫālifden ṣaḳınsa elbetde ṣıḥḥat bulur illā (4) meger ki maraż mevt ola veyā ṭabīb-i ḥāẕıḳ didügi gibi itmemiş ola (5) meşelā ḥażret-i risālet ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurur kim ḳırḳ ṣabāh her kim (6) ḫāliseñ ve muhliseñ ḥużūr-ı ḳalble Ḥaḳḳ'a ʿibādet namāzıñ ḳılup ʿibādet eylese (7) gönlüñden ḥikmet çeşmeleri ve dilinden maʿrifet-i ilāhī cārī ola (8) dimiş ol sebebden meşāyıḫ ṭarīḳinde ḳırḳ gün ḫalvetde çökerler (9) ṣıfāt-ı ḳabīḥalardan perhīz iderler ve marażlarına münāsib edviyeler (10) ile ʿamel iderler çünki perhīz ve ʿamel-i ṣāliḥa ideler mizāclarındaki (11) marażları żaʿīf olur çün mürşid-i kāmil kim vākıʿa göre nabżındaki marażları (12) żaʿīf olmuş hemān kendüliksiz şerbetin içüre ol dem evṣāf-ı (13) beşeriyyetden ḫalāṣ bulup ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'la muttaṣıf ola her ḳanġı ḫasta kim (14) ṭabīb-i ḥāzıḳa varmasa ve ḥikmet kitāblarından oḳuyub ʿamel itmese (15) marażları arta mizācın azı da ʿāḳıbet ol anı helāk eyleye imdi (16) ey ʿazīz şimdiye dek oḳudıġıñ ʿilmi ḳovar bir mürşid-i kāmil iste bul (17) kendüligin bilişinden ve göñül marażlarından ḳurtulasın ve eger marażum (18) bilürüm ve ʿamelin ḳılurum dirseñ evvelā ol kendü bilürligin ʿayn-i maraż ve ṣıfat-ı (19) ʿucbdur ṣıfat-ı şeyṭāndur bundan ulu maraż olmaz imdi ey ʿazīz gizlü **[75a]** (1) marażlaruñ vardur ki sen anı bilmezsin ve ḫalḳ seni ṣaġ ve sālimsin didügüne aldanursın (2) ṣaġı ve ḫastayı bilmeye ṭabīb-i ḥāẕıḳ gerek yoḫsa ʿavām marażı (3) ve marażıñ aşlını nedendür ne bilür vāy ol ḫastaya kim ṭabīb-i (4) ḥāẕıḳe varmaya ve ḥikmet kitābıyla ʿamel itmeye imdi ey inṣāfsız gel inṣāf eyle bunca ṭāʿat ki var ise gör bunca ṭāʿat ki ḳıldıñ hīç netīce (5) ḫāṣıl olmadı her kişi ḫod kendüni bilür ġayra ṣormaḳ ne ḥācet sözi uzatduḳ inṣāfı olana bu ḳadar yeter imdi ey ʿazīz gitdikçe marażlar ziyāde olup olmada pes (6) maʿlūm oldı kim eger marażlardan ḫalāṣ olup murād-ı ṣıḥḥat ḥāṣıl (7) olmasa itdügüñ ʿamel ve bildügin ʿilm-i riyā ve taḳlīd-i ḥicāb imiş (8) bu taḳdīrce ey ʿazīz bilgil ten marażları oldıġı gibi cānıñ daḫı (9) marażları bīḳıyāsdur ten marażı ten ile fānī olur ammā cān marażı cānla (10) bāḳī ḳalur

öyle olsa enbiyā vü evliyā buyurdılar kim ol yedi ṣıfātdur (11) meşāyıh ıṣṭılāḥlarında ṣıfāt-ı nāriyye deyü virdiler ẕikr olan (12) ṣıfātlarıñ evveli kibrdür ikinci ʿucbdur üçünci kīndür dördünci şehvetdür (13) beşinci ġażabdur altıncı ḥırṣdur yedinci riyādur ve daḫı bu yedi ḳapunuñ miftāḥı (14) muḥabbet-i dünyādur nitekim ḥażret-i risālet ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurdı (15) *"Ḥubbu'd-dunyā re'si kulli ḫaṭī'etun"* yaʿnī maʾnā budur ki *"Dünyāyı sevmek cemīʿ-i günāhlaruñ (16) başıdur"* ve Şeyḫ Muhyiddīn-i ʿArabī ḳaddesellāhu sırruhu'l-ʿazīz buyurdı kim (17) yedi ṭamuyı gezdüm hiçbirinde od bulmadum cehennem mālikine ṣordum ki ṭamunuñ (18) odı ne oldı cevāb virmiş ki ṭamuda od olmaz her kişi odunı (19) üzere nice söyleye ve tā kim müʾminler ve ṭālib-i Ḥaḳḳ olanlar bunlardan ṣaḳına ve anlardan ḳurtulmaġa çāre ideler [75b] (1) dünyādan kendü getürür ol oduyla ṭamu ḳızar yine kendü ol od içinde yanup (2) ʿaẕāb çeker ve ḥażret-i risālet ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurdı kim (3) *"Ed-dunyā mezraʿatu'l āḫıretu"* maʿnīsi budur ki *"Dünyā āḫıretiñ ekinidür"* (4) imdi her kişi ʿameliyle cennet bulur ve ʿameliyle cehennem bulur meşāyıḫ daḫı buyurdılar ki (5) nefs-i emmāre yedi başlu ejderhādur ki yedi ṣıfātla ḳāʾimdür ṣıfāt-ı emmāre (6) buḫul u ḥırṣ ve cehl ü şehvet ve ḥased ü ġażab ve kibr-i ṣıfāt-ı levvāme (7) heves ü mekr ve ʿucb u ʿişret ve temennī vü ḳahr u ṭaleb-i leʾīm ṣıfat-ı mülheme (8) seḫāvet ü ḳanāʿat ve ʿilm ü tevāzuʿ ve tevbe ü ṣabr ü taḥammül ṣıfāt-ı muṭmaʾinne (9) cūd u tevekkül ve ʿamel ü teẕellül ve ʿibādet ü şükür ve rıżā-yı ṣıfat-ı rażiyye (10) kerāmet ü zühd ü iḫlāṣ ve virdʿ ü ẕikr ü vefā vü riyāżet ṣıfat-ı marżiyye (11) ḫalḳ ü telaṭṭuf ü taḳarrub ü fikr ü ṣafā vü yaḳīn ü terk ü ṣıfat-ı ṣāfiyye (12) vecd ü ceẕbe vü fenā vü beḳā vü cemʿ ü maʿrifet-i tevḥīd ü nihāyet sulūk (13) Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem ol yedi ṣıfātdur ki ẕikr olundı (14) imdi ey ʿazīz pehlivān gerekdür ki bu yedi başlu ejderhā ile (15) cenk idüp çıḳışa meger Ḥaḳḳ'dan ʿināyet ü hidāyet ola (16) yā mürşīd-i kāmil naẓarına yetişe zīrā mürşid-i kāmil nefsiñ cellādıdur (17) zinhār mürşīd-i kāmil itgin ḳoyma ki dünyādan maḥrūm gitmeyesin (18) gerçi mürşid Rabbü'l-ʿālemīndür andan ġayrı mürşid yoḳdur (19) ammā baʿżılara vesīleyle tertīb ider ve baʿżılara kendü ḳudretinden vesīle ve ṣūretsiz [76a] (1) ʿālem-i ġaybdan tertīb ider mecẕūb sālikler gibi anlar ki mecẕūb (2) sālik degil mürşid-i kāmile iḫtiyācı vardur gerçi ṭālib-i (3) kendü kendüden ġayret-i Ḥaḳḳ eylese tebdīl-i aḫlāḳ eylese (4) zamān ile cāʾizdür Eflātūn gibi ammā kendüliginden geçmege mümkün degildür (5) öyle olsa mürşid lāzımdur mürşidsiz olmaz ḥaḳīḳatde tebdīl-i (6) aḫlāḳdan murād evṣāf-ı beşeriyyetden ḳurtulmaḳdur mādemki beşeriyyet (7) vaṣfından

ḳurtulmaya ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'la mevṣūf olmaya (8) Şeyḫ Maḥmūd Şebüsterī ḳaddesallāhu ruḥahu'l-ʿazīz Gülşen-i Rāz'ında buyurdı

(9) **beyt**

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _
Beşer vaṣfından olan belki şāfī
Ki Ḥaḳḳ evṣāfınıñ budur nişānı

(10) meşāyıḫ buyurmışlar ki Ḥaḳḳ'a varınca yol iki adımdur birisi kendüliginden (11) geçmekdür ve birisi daḫı Ḥaḳḳ'la beḳāda bulunmaḳdur mādemki kendüyi ve ʿālemi (12) ol ki ġayr-ı Ḥaḳḳ'dur unutmaya hergiz maʿnā ḳapusı aña açılmaya kendü ve beşeriyyetinden (13) geçmege fenāʾfillāh dirler Ḥaḳḳ'la bāḳī olmaġa beḳābillāh dirler ve ḥaḳīḳatde (14) tebdīl-i aḫlāḳ daḫı buña dirler ve mecẕūb sālike daḫı mürşid lāzımdur bāṭının (15) ẓāhire taṭbīḳ içündür zīrā ekṣer mecẕūb sālikler tecellī-yi ẕāta maẓhar düşerler (16) ol ḥālde ne ʿilm ü ne ṣūret ü ne maʿnā ve ne āḫıret ü ne dünyā ve ne ḥaḳḳ (17) u ne bāṭıl ve ne küfr ü ne īmān ve ne vaṣf ü ne nişān u ne beyān ḳalur keennehu (18) bir avuc toz idi Ḥaḳḳ'ıñ tecellīlerine ḳarşu düşdi ve ṣavruldı gitdi (19) hīç kendünüñ varlıġı tozundan nesne ḳalmadı hemān Ḥaḳḳ ḳalur **[76b]** (1) gerçi anda ʿilm olmaz ammā ʿayn-ı ʿilmdür ʿilm olmadıġı bu maʿnāyadur zīrā (2) ʿilme ʿālim gerek ve maʿlūm gerek vücūd-ı ʿālim maḥv olsa ne ʿilm ve ne maʿlūm (3) ḳalur eger Ḥaḳḳ āṣārları tecellī eylese veyāḫut ṣıfātlardan tecellī veyā tecellī-yi (4) ṣūrī vāḳıʿ olsa meʿārif ol tecellīlerde olur zīrā bunca (5) envār-ı ilāhī ve bunca tecellīler her tecellide bunca maʿrifet ḥāṣıl olur ve her (6) tecellīye cihet-i münāsebet nedür bilmege mürşid gerek mecẕūb sālik olsun (7) mürşid lāzımdur şunlar ki iki cihana ḳafa çevirdiler muḫtācdur yā şunlar ki (8) ṭabīʿat-ı ẓulmetleri içinde muḥabbet-i dünyā sebebiyle ve münāsebetiyle dürlü dürlü (9) oddan nūrānī vü ẓulmānī zencirler ile baġlanmışlardur anlara ḫod farż-ı ʿayndur imdi (10) ey ʿazīz bu dünyā bir pākize-yi ḳabīh-i seḫḫāre ve mekkāre-yi ḳavīdür yüzi niḳābludur (11) dürlü dürlü libāslarla altun inci laʿl u yāḳūt ile müzeyyendür ve siḥir (12) çubuġu altında kendüyi mekkārluġla maḥbūb ṣūret gösterür her kim ki bunuñ mekrīne ve ḥīlesine (13) aldandı hemān siḥir çubuġuyla çarpar kimini eşek kimini it kimini ḫınzīr ve yılan (14) kimini maymūn ve kimini ayu ider māḥaṣal cemīʿ-i ṣıfāt-ı ḥayvānla mevṣūf (15) ider ammā Ādemoġlanları bu siḥriñ teʾşīrinden mest olup kendü ḥāllerinden (16) bīḫaberlerdür āh eger bu ḥālde iken bir Ḫıżır zamanına yetüşmezse ve ḥayāt (17) ābın içürmezse ve āb-ı ḥayāt ile vücūdlarında olan mekirleri yumaz ise (18) şöyle bu ḥāl

üzere ḳalursa ol zamān ki ṣubḥ-ı ḳıyāmet ola bu dünyā (19) ġafletinden uyanalar kendülerin bu ḳabīḥ ṣūretler ile göreler feryād u āha **[77a]** (1) düşeler çoḳ pişmān olalar ammā fā'ide itmez zīrā tebdīl-i ṣıfāt bunda (2) olur ol ʿālem-i beḳādur anda tebdīl olmaz meger bu dünyāda iken bir insān-ı kāmili (3) bulup andan maʿrifet ābın nūş idüp vücūdlarında olan mekirleri (4) maʿrifet ābıyla taṭhīr ve ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'dan libās-ı pādişāhī giyüp (5) ve evṣāf-ı beşeriyyetden ḳurtulup evṣāf-ı Ḥaḳḳ'la mevṣūf olup (6) fenāfillāh ve beḳābillāh olduysa ol zamān ki ṣubḥ-ı ḳıyāmet ola kendüyi (7) Ḥaḳḳ'la bāḳī göre ve Ḥaḳḳ'dan ġayrı iki cihānda nesne görmeye Şeyḫ Māhmūd Şebüsterī raḥmetullāh buyurur

(8) **beyt**

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _
Ṣıfātı terk ider iseñ ṣıfāta
Hemān tebdīl idersin ẕātı zāta

(9) ammā eger Ḥaḳḳ'a ṣaḥīḥ īmān getürse ve enbiyāyı ve evliyāyı sevse ve iḳrār eylese (10) ve evliyā himmetiyle ṣıfāt-ı ḳabīḥden ḫalāṣ ve ṣıfāt-ı ḥaseneleri kendüye ʿādet (11) eylese ve ṭarīḳat-ı ʿaliyyeyi ve ṭarīḳ-i enbiyāyı ve evliyāyı riʿāyet eylese āḫır vaḳte degin ol ḥāl üzerine olsa (12) kendüyi ḫūb u nūrānī maḳāmlarda ve köşklerde ve ṣaḥrālarda ve gülzārlarda ve baġçelerde göre (13) ve muṣāḥibleri ḫūbrū melekler ve ġılmānlar ve ḥūrīler ola ammā ne miḳdār (14) iḫlāṣı ve iʿtimādı var ise maḳāmları ve muṣāḥibleri aña göre ola (15) zīrā Ḥaḳḳ teʿālā cenneti ve cehennemi insānıñ ṣıfātından yer ider ṣıfāt-ı nāriyyeden (16) cehennemi ḫalḳ ider ve ṣıfāt-ı nūriyyeden cenneti ḫalḳ ider ve ṣırāṭı ṭarīḳ-i evliyādan ḫalḳ ider Ḥaḳḳ teʿālā kelām-ı ḳadīminde buyurur *"Femen yaʿmel miṣḳāle* (17) *ẕerratin ḫayrān yerahu ve men yaʿmel miṣḳāle ẕerratin şerran yerah"* [171] meşelā bir kişi bu dünyāda (18) taḳvāya riʿāyet eylese ṣıfatına libāsdur cennetde taḳvāsına göre nūrānī (19) libāslar giye ve ne miḳdār Ḥaḳḳ'dan ġayrıdan gönlüni ṣāf eylese **[77b]** (1) ol miḳdār ʿālī maḳām ve vāsiʿ ṣaḥrālarda kendüyi göre ne miḳdār kendü (2) ṣıfāt-ı ḥaseneleri ʿādet idinse ṣıfātlarına göre münāsib gülzārlar (3) ve bahārlar göre ve ne miḳdār iḫlāṣla ẕikr-i Ḥaḳḳ eylediyse ol miḳdār (4) baġlar ve baġçeler ve envaʿ-ı dürlü kemāliyle olmuş yemişler ve günā gün şükūfeler (5) göre ve ne miḳdār bunda aḫlāḳ-ı ḥasene ʿādet eylediyse ol miḳdār ḫūb melekler ve ġılmānlar ve ḥūrīlerle muṣāḥib

[171] Zilzâl/7-8. "Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu görür."

ola ve ne miḳdār bunda esrārlara vākıf olduysa ol sırlar ḫūb ḥūrīler ola (6) ḥūrīler muṣāḥib ola ve ne miḳdār farż namāz ḳıldıysa aña göre laṭīf (7) atlara bine ve eger ḥużūr-ı ḳalble sünnetlerin riʿāyet eylediyse aña göre (8) laṭīf egerlenmiş ve oyanılınmış ve ʿabāsıyla müretteb atlara bine eger namāzda (9) göñlünde Ḥaḳḳ'dan ġayrı nesne ḳalmasa aña göre laṭīf burāḳlar ve envāʿ-ı burāḳ-ı (10) lāmiʿalar Ḥaḳḳ'dan tecellī eyleye ve eger ʿaşḳ-ı ilāhī göñlüne ġalebe eylese Ḥaḳḳ'dan ġayrıyı unutsa Ḥaḳḳ aña sāḳī ola nūrdan ḳadehlerle nūrdan (11) "Şarāben ṭahūren"[172] ṣunuvire içicek Ḥaḳḳ'ıñ tecellīlerinden mest ola (12) ve Ḥaḳḳ'dan ġayrı görmeye ve ol nūrlara şarāben ṭahūren didiler Ḥaḳḳ'dan (13) unutdurucudur ve ṭahūrdur yaʿnī göñülden arıdıcıdur eger (14) bu dünyāda göñlünden maʿrifetullāh ırmaġı aḳdıysa anda köşkü altında (15) süd ırmaġı aḳa ve ḳalbinden ḳopan ṣafādan bal ırmaġı aḳa ve Ḥaḳḳ'dan (16) ġayrı unutsa ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'la mevṣūf olsa anda taḫtı altından (17) āb-ı ḥayāt aḳa bunda itdügi fikr ü ḥaḳāyıḳ-ı eşyā anda cevāhirler vü laʿl (18) ü yāḳūt ü mercānlar ola eger bu didigimiz ṣıfātlar ḳalb-i ṣāfīde olsa (19) her ne kim görünse nūrdan ola eger Ḥaḳḳ'dan ġayrı unutsa anda Ḥaḳḳ'dan **[78a]** (1) ġayrı fānī göre kendüyi Ḥaḳḳ'la bāḳī göre ey ṭālib-i Ḥaḳḳ ve ey nefs-i nāṭıka ve ey rāġıb-ı Ḥaḳḳ gel ki (2) kenz-i maḫfīniñ sırrı bilindi kim iki cihānda senden özge nesne (3) yoḳ dünyā vücūduñ sebebiyle vücūd bulur ve āḫıret kāmiliñdür ve iki cihān (4) faḫrīniñdür ve enbīyā ve evliyā Ḥaḳḳ'undur ol sebebden Ḥaḳḳ teʿālānıñ ḥaḳḳıñda raḥmeten lilʿālemīn didi

(5) **naẓm**

_ _ · _ / _ _ · _ / _ _ · _ / _ _ · _ /
İki cihānıñ menşeʾi ẕāt-ı ṣıfātıñdur seniñ
Fehm it bu ġāmıż-ı maʿnā cisminle cānıñdur seniñ

(6) Cümle zemīniyle zamān Şems ü ḳamerle āsumān
Dāʾim ü ḳāʾim ḫıdmete ḳulluḳda dāyeñdür seniñ

(7) Ġaybu'l-ġuyūbuñ sırrına ḥüsnüñ muḳābil-i āyīne
Bu görünen iki cihān ʿaksiñde sāyiñdür seniñ

(8) Cennāt-i ʿadniñ nūrısın yedi ṭamunuñ nārısın
Anda görinen cümleten ḥüsn-i ṣıfātındur seniñ

(9) Ẕātı ʿayāna gelmeyen ḥüsn ü nişana ṣıġmayan

[172] İnsan/21. "Tertemiz bir içki."

Şerḥ ü beyāna gelmeyen ʿillet-i ġāyendür seniñ

(10) Nefḫañ diriltdi cānları emriñ yürütdü tenleri
İki cihānda görinen ʿayn-i ʿayānıñdur seniñ

(11) Luṭfī vefāñı söylesün cümle cihānı ṭuyulsun
Cān u cihānda söylenen vaṣf-ı beyānıñdur seniñ

(12) imdi ey ʿazīz ʿamel-i ḫayrdan nūr-ı żiyā ḥāṣıl olur ve ʿamel-i şerden nār-ı ẓulmet (13) peydā olur ammā ʿamel-i ḫayr u şer ġıdādan ve muṣāḥibden ḥāṣıl olur (14) ol sebebden emr ü nehy farż oldı Ḥaḳḳ teʿālā Rabb'dür ve ʿālimdür ḳanġı (15) ġıdādan ne ṣıfat ḥāṣıl oldıġın bilür ol ṣıfātlarıñ ḫod eşerlerini (16) didik ıṣṭılāḥ-ı meşāyıḫda ḫayr ʿamele ṣıfāt-ı nūriyye dirler ve şer ʿamele ṣıfāt-ı (17) nāriyye dirler çün ṣıfāt-ı ġıdādan ve muṣāḥabetden ṣādır olur gerekdür kim (18) ṭālib-i Ḥaḳḳ olan yaramaz ṣıfātlar ḥāṣıl ider ġıdālardan ṣaḳına meşelā (19) şarāb ḥarām oldıġına sebeb şehevātdur ve muḳassīdür ferāḥiyyeti bir laḥżadur [78b] (1) ferāḥiyyetinden ḳasāveti artıḳdur ve ṣıḥḥatinden marażı artıḳdur ve kişi-yi ḫor (2) u ẕelīl ü faḳīr ider ve ṭaleb-i Ḥaḳḳ'dan ıraḳ ider kişiniñ göñlüne kibr ü ḥased (3) ve buġż u kin ve muḥabbet-i dünyā ve şehvet ü şöhret ü taġannī māḥaṣl-ı (4) cemīʿ ṣıfāt-ı nāriyyeler ve ṣıfāt-ı reddiyyeler andan ḥāṣıl olur ol (5) sebebden adı ümmü'l-ḫabā'iṣdür ve ḫınzīr eti ḥarām oldıġına sebeb oldur ki yiyeni ġayretsiz (6) idicidür ve it eti çekişdüricidür ve kedi eti kinci idicidür (7) ve sıçan eti ḥarīṣ-i dünyā idicidür ve arslan eti tekebbür idicidür (8) ve ḳaplan eti ʿucbın ve buġżın artırıcıdur ve ṣırtlan eti uġrı idicidür (9) ve ḳurd eti ṭamaʿkār ve ḥarīṣ idicidür ve ayu eti fāsıḳ idicidür (10) ve maymun eti iki yüzlü idicidür ve dilkü eti ḥilekār idicidür (11) ve yılan eti şehevātīdür ʿadāvetin ve bürūdetin ve riyāsın artırıcıdur (12) ve ḳurbaġa eti ilḥāda meyl itdüricidür ki bunlarıñ ekli (13) menhīdür ṣıfāt-ı ḳabīḥalar içün ve ol kim ḥelāldür ṣıfāt-ı ḥasenden (14) ötürü ḥelāldür meşelā ḳoyun eti ḥelāl oldıġına sebeb oldur ki (15) yiyeni ḥalīm ider ve ḳuvā-yı islāmiyyeye ḳuvvet viricidür (16) ve ṭavuḳ eti ʿaḳla ḳuvvet ve göze nūr viricidür ve ḳaz eti cismin ve libāsın pāk dutmaġa ḳuvvet virir ve ördek eti göñlüni cemīʿ-i ṣıfāt-ı (17) ḫavāṭırdan nefy idicidür ve gögercin eti ẕikr Ḥaḳḳ'a ḳuvvet idicidür (18) zīrā ṣanʿatı ẕikr-i ḳalbīdür ḥāṣıl-ı kelām şol ki ḥelāldür ṣıfāt-ı ḥüsniyye (19) ḳuvvet virdügiçün ve şol ki ḥarāmdur ṣıfāt-ı nāriyyeye ḳuvvet virdüġiçün zīrā ey ʿazīz insān luṭfı ve ḳahrı cāmiʿdür [79a] (1) ve ʿālem daḫı luṭfla ḳahrdan mürekkebdür eşyānıñ baʿżı luṭfa maẓhardur ve baʿżı ḳahra (2) maẓhardur çünki bunlar insāna ġıdā olur ẕātlarında olan ḫāṣiyyetleri (3) vücūd-ı insāndan ẓuhūra gelür zīrā

vücūd-ı insān iki ʿālemiñ āyīnesidür (4) ol ki iki ʿālemde vardur insānda daḫı vārdur ʿaḳl u nuṭḳ var kim on (5) sekiz biñ ʿālemde yoḳ bunlarda olan ṣūretden ve ṣıfātdan efḍaldür (6) ammā bu iki ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'dan ġayrıda yoḳdur vücūd-ı insān Ḥaḳḳ'ıñ ṣıfāt-ı (7) ḫazīnesidür ve maẓhar-ı esmā-yı cāmiʿdür ve ḫalīfe-yi Ḥaḳḳ'dur ḳavlehū teʿālā (8) *"Ḫalaḳallāhu ādeme ʿalā ṣuratihī"* [173] ṣūretden murād ṣıfātdur çün vücūd-ı (9) insān luṭfı ve ḳahrı cāmiʿ oldı ol sebebden ṣūretde ve ṣıfātda (10) ikidür ḳalbe ḳalb didiler münḳalib oldıġıçün ḳalbiñ iki yüzi vardur (11) bir yüzi ʿālem-i ṣūretdür ve bir yüzi ʿālem-i maʿnīdür iki cānibe (12) mā'ildür öyle olsa insān-ı kāmiller ile muṣāḥabet itmek gerek (13) tā ki ḳalbi Ḥaḳḳ'a māʿil ola eger ʿavām ile muṣāḥabet itse ḳalbi (14) ʿavāmıñ ṣıfātına mā'il olur mürūr-ı zamān ile ʿavāmıñ ṣıfātını kendüye (15) ʿādet ider ol daḫı ʿavāmdan olur Şeyḫ Mahmūd Şebüsterī raḥmetullāh ʿaleyh buyurur

(16) **beyt**

. _ . _ / . _ . _ / . _ _
ʿAvāmile oturma mesḥ olursun
Ne mesḥ olmaḳ belki nesḫ olursun

(17) buyurmış ki bir laḥẓa ʿavāmla muṣāḥabet eyledim (18) yedi gün ʿaşḳ ḥammāmında oturdum ve henüz bürūdetim gitmedü dimiş imdi Mevlānā (19) ḥażretleri böyle buyurıcaḳ ḳıyās ile ġayrınıñ ḥāli nice ola ḳavlehū teʿālā **[79b]** (1) *"Şeyāṭīnu'l-ins ve'l-cinn"* imdi ins şeyāṭīni bunlardur zīrā kendiler (2) ḍalālet içindedür ve muṣāḥiblerini daḫı ḍalālete daʿvet iderler Allāh'a sıġınmaḳ (3) gerek anlaruñ şerrinden ve farż-ı ʿayndur *"Ḳul eʿūzu birabbi'n-nās"* [174] (4) anlaruñ ḥaḳḳındadur devlet ü saʿādet ol kişiniñ başında kim bunlardan (5) ıraḳ ola zīrā ins şeyṭānınıñ şerri cin şeyṭānınıñ şerrinden daḫı (6) bedterdür ol sebebden Ḥaḳḳ teʿālā kelām-ı ḳadīminde ins şeyṭānıñ evvel yād (7) itdi ve daḫı bilgil ey ʿazīz sebeb-i saʿādete ve şeḳāvete iki nesne daḫı var (8) birisi sözdür ve birisi fikrdür bu ikiden birisi söz var kim ölüyü diri ḳılur (9) ve söz var ki diriyi ölü eyler meşelā kāfirler ölüdür Ḥaḳḳ teʿālā bir kerre (10) anlaruñ ḥaḳḳında meyyitūn didi bir kerre *"Lā ilāhe illallāh muḥammedun resūlullāh"* (11) dimekle diri olur ve eger bir müslümān Ḥaḳḳ'a inkār eylese anıñ cānı diri (12) iken ölür imdi ey ʿazīz ẕikr-i Ḥaḳḳ eylemek ve ḥikmetullāhı söylemek (13) ve enbiyā vü evliyāyı söylemek rūḥuñ ġıdāsıdur ḳanġı kişiniñ bu ġıdādan (14) ṣafāsı olmasa ol kişiniñ cānı ḫastadur ve ol kişi şol ḫastaya

[173] Allahu teâlâ ademi kendi sureti üzere halketti.
[174] Nâs/1. "De ki; insanların ilâhına sığınırım."

beñzer kim (15) ṭabīʿatı boẕulmuş ola laṭīf ġıdālardan burnuna ḳoḳu yitişe burnun ṭutar ol (16) laṭīf ḳoḳudan ḳaçar eger hīç yemese ölüdür elbetde diri olan cān (17) ġıdāsız olmaz ḥażret-i risālet ʿaleyh efḍalü'ṣ-ṣalavāt buyurdı (18) *"Ṣemeretü'l-fu'ādī ẕikrullāh"* yaʿnī *"Göñül yemişi ẕikrullāhdur"* dirdi (19) ol ḫasta ġāyet ḫastadur kim başı ucunda yemişler ṭura daḫı yemekden **[80a]** (1) ṣafāsı olmaya ammā sözler içinde lāġ ü ḫaşerāt u fuḥşiyyāt ve mālāyaʿnī (2) sözler ve yemişler içinde pelīd ü gürgen ve yabān aḫlāṭı gibidür (3) bu aṣıl yemişleri canavarlar ġıdālanurlar insāna ġıdā olmaz insān bunuñ gibi (4) yemişlere hīç meyl itmez geldiñ imdi ol sebeb-i saʿādet olanıñ birisi (5) fikrdür iştiyāḳ ile bir sāʿat fikr eylemek biñ yıl ṭāʿat eylemekden efḍaldür (6) ve ḥażret-i risālet ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurur ve bize ol fikri farż eyledi (7) Ḥaḳḳ teʿālā kelām-ı ḳadīminde buyurdı *"Ve yetefekkerūne fī ḫalḳu's-semāvāti ve'l-ʿarḍ"* [175] (8) yaʿnī *"Yeriñ ve gögüñ yaradılmasın fikr eylemek öyle olsa bu fikr farżdur"* imdi ey ʿazīz (9) yerin ve göġün yaradılmasından murād vücūd-ı Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā'dur ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalavāt (10) ū teʿālā *"Levlāke levlāk lemā ḫalaḳtu'l-eflāk"* [176] murād vücūd-ı insānīdür ammā (11) mecmūʿundan ekmel ü eşref oldıġıçün ol ḫiṭāb-ı ʿizzet Ḥażret-i (12) Muḥammed Muṣṭafā'ya lāyıḳ oldı ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalavāt pes ḫilḳat-ı (13) ʿālemden murād vücūd-ı insāndur vücūd-ı insāndan murād Ḥaḳḳ ʿayān olmaḳdur (14) Ḥaḳḳ'ıñ ʿayānı ṣıfātdur ve ṣıfātıñ ʿayānı ẕātıyladur imdi ey ṭālib-i Ḥaḳḳ (15) gel vücūduñ şehrinde gör ara fikr eyle Ḥaḳḳ'ıñ ṣıfātlarından ne var meṣelā (16) Ḥaḳḳ'ıñ ṣıfātı Evvel'dür ve Āḫır'dur ve Ẓāhir'dür ve Bāṭın'dur ve Ḥayy'dur ve Ḳayyūm'dur (17) ve Mürīd'dür ve Mütekellim'dür ve ʿAlīm'dür ve Ḥalīm'dür ve Kerīm'dür ve Raḥīm'dür (18) ve Semiʿ'dür ve Baṣīr'dür ve Ḳahhār'dur ve Ġaffār'dur bu ṣıfātlardan ġayrı ne ḳadar ṣıfāt-ı (19) Ḥaḳḳ var ise mecmūʿu insānıñ vücūdı şehrinde vardur anıñçün **[80b]** (1) ḥażret-i risālet ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem *"Evvele mā ḫalaḳallāhu rūḥī"* [177] didi (2) naẕar-ı taḥḳīḳde evvelsin naẕar-ı ṣūretde āḫır sen ḳavlehū teʿālā (3) *"Leḳad ḫalaḳne'l-insāne fī aḥsen-i taḳvīmin batın ṣumme radednāhu esfele sāfilīn"* [178] (4) ẓāhir sen vücūdla baṭın sen rūḥla rūḥ gizlüdür gözlerden (5) ve cism-i āşkāredür her gözlerde bu maʿnā üzeredür ki sen seni görürsün kim (6) dirisin cānıñ varlıġından şekk yoḳ gizlü oldıġı cāndandur ve nicedür (7) görmezsin öyle olsa ḥaḳīḳaten evvel sen ve ṣūreta Āḫır sen vücūduñla (8) Ẓāhir sen ve cānıñ Bāṭın'dur gizlüdür ve Ḥayāt'la Ḥayy sen ve İrādet'le Mürīd sen ve

---

[175] Âl-i İmrân/191.
[176] Sen olmasaydın, Sen olmasaydın, ben âlemleri yaratmazdım
[177] Önce benim ruhum yaratıldı.
[178] Tîn/4-5. "Biz insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik.

Mütekellim sen ve ʿAlīm sen ve Ḥalīm sen ve Kerīm sen ve Rahīm sen ve Semīʿ sen ve Baṣīr sen (9) ve Ḳahhār sen ve Ġaffār sen eger maʿrifetiñ var ise göñül gözüñ aç ve iste bul (10) cemīʿ-i ḥaḳḳ ṣıfāt sende ʿayān olupdur imdi ey ṭālib-i ḥaḳḳ ṣıfātı (11) cāmiʿi ẕāt gör ḳanda imiş ammā sen sende ʿāciz sen cehlle ve ẓālim sen Ḥaḳḳ'ı (12) örtmekle ve kāfire Ḥaḳḳ'ı örtdügiçün kāfir didiler zīrā lüġatde küfr deyü örtmege (13) dirler ey Ḥaḳḳ'ıñ varlıġın ve birligin ʿayān görüci ve şehādet idici mü'min (14) gel cān gözünü aç gör ki ṣıfāt-ı cāmiʿ ẕātı ḳandadur ve ḥażret-i risālet (15) ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalavāt buyurur *"Men ʿarafe nefsehū feḳad ʿarafe rabbehu"* [179] (16) ve Ḥażret-i Mevlānā ḳaddese sırruhu'l-ʿazīz buyurdı

beyt

_ · _ _ / _ · _ _ / _ · _
(17) ʿAyn-i ẕātım ʿayn-i ẕātım ʿayn-i ẕāt
Benven ol müstecmiʿ cümle esmā ṣıfāt

(18) ve Ḥażret-i Yūnus Emre ḳaddesellāhu sırruhu'l-ʿazīz aytdı

beyt

(19) Ben bunda seyr iderken ʿaceb sırra irdüm aḫī
Siz de görüñ bu sırrımı Ḥaḳḳ'ı bende buldum aḫī

[81a] (1) Bende buldum bende gördüm benimle ben olanı
Ṣūretime cān olanı kim idügin bildim aḫı

(2) imdi ey ṭālib-i Ḥaḳḳ göñül gözüñ aç cismiñe ve cānıña naẓar eyle gör kim cismiñ (3) aṣlı nedendür ey ʿazīz cismiñ aṣlı ḳandur ṣafrādur balġamdur sevdādur (4) ve bu dört ʿanāṣır ile ḳā'imdür ve çār ʿunṣur dört ṭabīʿatla ḳā'imdür ve dört ṭabiʿat kim (5) ḥarāret bürūdet yübūset ruṭūbetdür ve bu dört ṭabīʿat bu dört (6) isimle ḳā'imdür ve bu dört isim Ḥaḳḳ'ıñ ẕātıyla ḳā'imdür ve ẕāt-ı isimlerindendür (7) ve ol dört isimler bunlardur Ḥayy'dur Semīʿ'dür Ḳādir'dür Mürīd'dür Şeyḫ Mahmūd (8) Şebüsterī raḥmetullāhi ʿaleyh Gülşen-i Rāz'ında buyurur

beyt

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

[179] Nefsini bilen, Rabb'ini bilir.

(9) ʿAnāṣır ṣūretidür dört ismiñ
Ki bunlardur uṣūli cān u cismiñ

(10) ʿAnāṣırdan göründi ḥüsn-i esmā
Ki ẕāt-ı Ḥaḳḳ anıñladur müsemmā

(11) imdi ey talīb-i Ḥaḳḳ cismiñ ẕātullāh ile ḳā'imdür ve rūḥuñ rūḥullāh (12) ile ḳā'imdür ḳavlehū teʿālā *"Ḫalaḳa'l-insāni min ṭīnin ṣumme ceʿale neslehu* (13) *min sulāletin min mā'īn mehīn ṣumme sevvāhu venefeḫa fīhi min rūḥıh"* [180] imdi (14) ey ṭālib ẕātıñ ẕātullāh ile ḳā'imdür ve rūḥuñ rūḥullāh ile ṣābitdür

beyt

(15) Ẕātıylayım ṣıfātıyla ḳādirleyim berātıyla
Gül şekerim nebātlı ben bu cihāna sıġmazım

(16) vücūd-ı ʿālem Ḥaḳḳ'ıñ nūruyla mevcūddur ḳavlehū teʿālā *"Allāhu nūru's-semāvāti ve'l-ʿarḍ"* [181] (17) ve ḥażret-i risālet ʿaleyhi efḍalu'ṣ-ṣalavāt buyurdı *"İnnallahu tebāreke ve teʿālā* (18) *ḫalaḳa'l-ḫalḳ fī ẓulmeti ṣumme reşş ʿaleyhim min nūrihī"* [182] nūr-ı ṣıfāt vücūddur (19) ve ẓulmet ṣıfāt-ı ʿademdür vāḥid sırrallāh vucūd ẕātullāhu mevcūd nūrullāhdur ve vücūd ʿālemiñdür **[81b]** (1) ʿālemden üç nesne ṭoġdı anlara mevālīd-i ṣelāṣe dirler ol mevālīd-i ṣelāṣeniñ (2) biri nebātdur ve biri ḥayvāndur ve biri daḫı insāndur bu mevālīd-i ṣelāṣeye (3) gök ata ve yer aña oldı ammā bu mevālīd-i ṣelāṣe münāsebetiyle ẓuhūra gelür (4) münāsebetiñ aṣlı bu kim Ḥaḳḳ teʿālā ḥażretleri diledi kim ʿayān ola hemān kim cemālinden (5) niḳābın getürdi cemāli nūrundan ʿarş vücūd buldı ve şevḳle ḥarekete geldi (6) ve Ḥaḳḳ'ıñ cemāli nūrunuñ pertevinden felekler vücūda geldi ve ʿarşıñ ḥareketinden (7) felekler cünbüşe geldi ve felekler cünbüşünden kürre-yi nār germ olup ḥarāretin (8) yeryüzine ṣaldı bu ḥarāretiñ germiyyetinden deryālardan biḫār ḥāṣıl oldı daḫı (9) havaya aġdı ve havāda ruṭūbetle cemʿ oldı bürūdet ḥāṣıl oldı ruṭūbetden (10) yaġmur ḥāṣıl oldı yere indi hemāndem yerden nebātāt ẓuhūra geldi (11) baʿdehū güneş yaġmur ile vāḳıʿ oldı ruṭūbeti ve ḥarāreti ceẕb idüp (12) havaya çekdi ol nebātdan faẓla olan yaġmur çiy oldı ol (13) daḫı havaya aġdı güneş germ olıcaḳ nebātda olan ruṭūbeti daḫı (14) havaya çekdi ruṭūbet ḫod nebātda maḥbūs idi ol ruṭūbet

[180] Secde/7-9. "O (Allah) ki, yarattığı her şeyi güzel yapmış ve ilk başta insanı çamurdan yaratmıştır. Sonra onun zürriyetini, dayanıksız bir suyun özünden üretmiştir. Sonra onu tamamlayıp şekillendirmiş, ona kendi ruhundan üflemiştir."
[181] Nûr/35. "Allah, göklerin ve yerin nûrudur."
[182] Allah tebârek ve teâlâ mahluklarını karanlıkların içinden yarattı sonra onları nûruyla nûrlandırdı.

(15) münāsebetle nebātı daḫı bile çekdi nebāt büyüdü kemālin buldı ḥayvāna (16) ġıdā oldı ve ol ġıdā-yı nebātı ḥayvānı büyütdü ḥayvān daḫı İnsana (17) ġıdā oldı vücūd-ı insānda ol gıdādan ḳan ḥāṣıl oldı ol (18) ḳan raḥme düşdü ḳırḳ günde et oldı ve yürek yerinde (19) bir ṭamla ḳan ḳaldı aña göñül dirler baʿdehū mürūr-ı zamān ile [82a] (1) aʿżā baġlandı andan ṣoñra ḳan aʿżāya yürür hemāndem dirilür müddetle (2) ṭoġar ve büyür ʿāḳıl olur aʿżā büyütüp teraḳḳī bulduḳça ʿaḳl-ı (3) vārid iki artar ziyāde olur tā ḳırḳ yaşına varınca ḳırḳında her ne deñlü (4) ẕātında kemāl var ise ẓuhūra gelür ammā nice zamān ḥayvān ile (5) meʾnūs olmupdurur ṣıfāt-ı ḥayvānlar saña ṭabīʿat olmuşdurur (6) ve ḥaḳīḳatiñ cānıñdur Ḥaḳḳ'ıñ ʿalemi ḫazīnesinde iken Ḥaḳḳ'la meʾnūs idi (7) ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ cānıñda ṭabīʿat olmuşdı ammā anda icmāl idi ol sebebden (8) tenezzül vücūda geldi tā ki ol icmāl olan ṣıfāt-ı ḥaḳḳlar vücūd-ı sebebiyle (9) kemāl buldı ammā bu ṣıfāt-ı ḥayvānīler baʿżı ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'la ḥicāb oldılar (10) cān daḫı bu ṭabīʿat-ı ḥayvānīler ile maḥbūs olmuşdı çün cān kendüyi (11) bu ẓulmetler içinde gördü üns-i ezeliyyeti añdı ve zārī ḳılup Ḥaḳḳ'dan (12) dermān istedi Ḥaḳḳ teʿālā erḥamu'r-raḥimīndür raḥm idüp esirgedi (13) ve bize duʿānāme ve müjdeciler gönderdi ve nāmede buyurdı kim ṣıfāt-ı (14) ḳabīḥlerle mevṣūf olan ġıdālardan yimeyevüz ve ṣıfāt-ı reddiyye ile (15) mevṣūf olan ins ü cinnden ḳaçup Ḥaḳḳ'a ṣığınavuz ve muḥabbet-i (16) dünyāyı göñülden giderevüz Ḥaḳḳ'dan ġayrıya muḥabbet itmeyevüz ve muḥabbet-i (17) dünyādan başdan ayaġa degin ġusl idevüz tā ki ḳıl daḫı (18) yunmadıḳ yer ḳomayavuz yaʿnī muḥabbet-i dünyā eşeri hīç ḳalmaya ve günde (19) beş vaḳt muḥabbet-i dünyādan el yuyavuz ve muḥabbet-i dünyādan yüz çevirüp [82b] (1) ve Ḥaḳḳ'dan yaña müteveccih olup cemālī ḳıblesine yüz ṭutup Ḥaḳḳ'dan istimdād (2) ṭaleb eyleyevüz ve şeyṭānıñ şerrinden ḳurtulup şükr ü şenālar ḳılāvuz (3) ve ṭabīʿat-ı ẓulmetlerinde ḳalmayup vücūd-ı nebātdan ve ḥayvāndan ḳurtulup (4) mertebe-yi vücūd-ı insāna yetüşüp serīr-i pādişāhī ve ḫilʿat-i şehinşāhī (5) ve emīr-i cihān olup memālik-i insānīde göñül şehrinde taḫt-ı (6) salṭanat ḳıldığına ve ʿaḳl u nefs vezir oldığına ve gözi cāsūs (7) ve ḳulaġı ḳılavuz dündār ḳıldığına ve cemāl-i ḳudret leşkerin muʿāvin (8) virüp ve işbāt ḳılıcın belimize ḳuşatduġuna ve bu cümleden ġayrı (9) iki cihānda ḥākim-i mülk-i ḥāfıẓlar virdügüne ḥamd ü şenālar idevüz ve daḫı Ḥaḳḳ'dan ṣırāṭ-ı (10) müstaḳīm isteyevüz andan ṣoñra enbiyā vü evliyā niʿmetleri isteyevüz (11) ġażabsız ve ḍalāletsiz olavuz ve daḫı kāmil bil bu kūb aña yüzide (12) urup ṣırāṭ-ı müstaḳīmde olan niʿmetleri isteyevüz tā ki (13) niʿmetlerimizi ziyāde eyleye ve ṣıfāt-ı nāriyye ẓulmetlerinden ve ṣıfāt-ı nūriyye (14) ḥicāblarından ḳurtarup ve kendü muḥabbetinden ġayrıyı giderevüz ve bu niyyetler üzere

(15) namāz ḳılavuz ve oruc ve ḥacc ve zekāt virevüz tā ki dileklerimiz ḳabūl ola öyle olsa (16) bu efʿāller bize Ḥaḳḳ'dan devādur her kim ṭabīb-i ḥāẕıḳıñ nehy itdügünden (17) perhīz itse ve emr itdügin ṭutsa bu ẓulmetlerden ḳurtula Ḥaḳḳ'a (18) vuṣlat bula iki cihānda ḫalīfe-yi Ḥaḳḳ olup pādişāh ola ve daḫı (19) ʿibret naẓarıyla yeryüzine naẓar eyleyevüz yeryüzinde olanlar nice ölür **[83a]** (1) ve yine nice dirilür ḳavlehū teʿālā *"Fenẓur ilā āṯāri raḥmetillāhi keyfe yuḥyī'l* (2) *arḍa baʿde mevtihā"* [183] ve ḥażret-i risālet ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalavāt buyurdı (3) *"Min lem yaʿrifü'l-ḥikmeti fe huve ʿınniyün fī maʿrifetullāhi teʿālā"* yaʿnī *"Her kim ḥikmeti (4) bilmese maʿrifetullāhda er degildür"* pes maʿlūm oldı ki her kim ḥikmet-i (5) ilāhīyi bilmez Allāhu teʿālāyı bilmemiş olur imdi bize lāzım oldı kim (6) ḥikmet-i ilāhīden Ḥaḳḳ bildürdügi miḳdārı mü'minlere ḫaber virevüz tā ki fā'ide ideler imdi (7) ey ṭalīb-i Ḥaḳḳ Allāhu teʿālā yerleri vü gökleri ve çār ʿunṣura vü mecmūʿı vücūd-ı ʿāleme (8) esbāb-ı ilāhīden ḳıldı ve kārḫāne-yi ilāhīden üç nesne işlenür biri nebāt (9) ve biri ḥayvān ve biri insāndur ve üç nesneniñ ḥayātlarınıñ (10) ve vücūdlarınıñ menşe'i ṣudur nitekim ḥadīṯde gelmişdür *"Ve mine'l* (11) *mā'i kulli şey'iñ Ḥayy"* pes menşe'i ḥayātdur ve ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'dur ve yer bitüricidür (12) ve yel tāze idicidür ve od büyüdücü ve pişiricidür ve gökler saʿādetin (13) ve şeḳāvetin ve ʿÖmer'in ve Ḥasan'ın ve ḳaddin ve ḫūb veyā çirkin ve uzun (14) ve ḳışa mı ve ṭavā'if-i ecnās ve āşīnālıḳ ve yādlıḳ ve muḥabbet ve ʿadāvet (15) ve ḳavġa ve ḥareket ve sükūt ve faḳr ve ġınā ve küfr ve īmān bu mecmūʿı kim ẕikr olundı gökleriñ (16) ḥareketinden ve yıldızların cünbüşünden ḥāṣıl olur ammā gökler ṭoḳuzdur (17) birisi ṣāfī nūrdur hīç yıldızı yoḳ aña felek aṭlası dirler mecmūʿı vücūd-ı (18) ʿāleme muḥīṭdür ẕāt-ı ekber ü ezel āzāl dirler ve birisine felek-i ṯevābit dirler (19) ẕātü'l-burūcdur ve ışṭılāḥ-ı meşāyıḫda ʿālem-i ervāḥ ve ʿayn-ı ṯābite dirler **[83b]** (1) bu felege yap yap döndügiçün felek-i ṯevābit dirler üç yüz altmış altı biñ (2) yılda bir kez devr ider nuḳūş-ı ʿālemiñ naḳḳāşıdur mābāḳī felekler ḳalem (3) ʿunṣur divit ve ṣu merekkeb ve ʿālem kitāb-ı Ḥaḳḳ'dur dest-i ḳudretle bu eflāk (4) ḥarekete gelüp bu dört ʿunṣur kitābında bu ṣūretler ki ḫuṭūṭ-ı ilāhīdür (5) nice dilerse öyle yazar mānī yoḳ Ḥaḳḳ subḥānehū ve teʿālā bu eflāk-ı (6) nücūmuñ seyrānı münāsebetiyle bu ʿālemi yılda bir kez öldürü ve yine dirgürür bu ʿālemiñ (7) bir yılı felek-i ṯevābitiñ bir kez devridür ammā Ḫallaḳ-ı ʿālem ḥesābların (8) bilmek içün güneşiñ bir devrine bir yıl dirler güneş devri ḥesābınca (9) biñ yıl bir felek-i ṯevābitiñ bir günüdür yedi biñ yılı bir haftasıdur (10) ve otuz biñ yılı bir

[183] Rûm/50. "Allah'ın rahmetinin eserlerine bir bak: Arzı, ölümünün ardından nasıl diriltiyor! Şüphesiz O, ölüleri de mutlaka diriltecektir."

aydur üç yüz altmış altı biñ yılı bir yılıdur (11) imdi ey ṣāhib-i baṣīret gel ḥikmet-i ilāhiyyeye ʿibretle naẓar eyle ki Ḥaḳḳ teʿālā (12) vücūd-ı nebātı güneş devri ḥesābınca her yıl öldürür ve girü miṣlin ḥalḳ ider (13) ḳavlehū teʿālā *"İnnellāhe ḳādirun ʿalā en yaḫluḳa miṣlehum"* [184] baʿdehū *"Minhā ḫalaḳnākum* (14) *vefīha nuʿīdukum veminhā nuḫricukum tāraten uḫrā"* [185] ḳādīr-i ḳudret ve maḳdūr (15) lāzımdur nitekim fāʿil ü mefʿūl lāzımdur Ḥaḳk teʿālā ʿālemi (16) yeñi yeñi yaradur *"Lefī ḫalḳı cedīd"* ve bu felek-i ṣevābit on iki burūc üzerinedür (17) ve yedi yıldızdan ġayrı mecmūʿ-ı yıldızlar bu felek-i ṣevābitde ṣābitlerdür (18) eflāk-ı cism basīṭ ü laṭīfdür ol sebebden dünyā gögünde görünüp (19) ẓāhir olur bunlardan ġayrı daḫı yedi felek vardur her birinde bir yıldız [84a] (1) ḳarar itmişdür ve her yıldız bir ṭāʾifeye mensūb ve mürebbīdür ve her biriniñ (2) biñ yıl devrinde ḥükmi vardur ve her biriniñ adı vardur yedinci (3) felekde olan yıldızıñ adı Zuḥal'dür meşāyıḫa ve ḳalʿa ḥafıẓlarına ve bendelere (4) ve ḫastalara ve taʿāhud ehline ve evfāḳ ayaḳlu ḥayvañlara mensūb (5) ve mürebbīdür şol vaḳt ki Zuḥāl ḫoş ḥāl üzere olur aña mensūb (6) tāʾife daḫı ḫoş ḥāl olur altıncı felek yıldızına felek-i Müşterī dirler (7) ʿulemāya ve fużalāya ve müftīler ve müderrislere ve ḳaḍılara ve imāmlara mensūb u mürebbīdür (8) beşinci felek yıldızına Merrīḫ dirler umerāya ve sipāhīlere ve uġrılara (9) ve ḥarāmīlere ve cellādlara ve ḳaṣāblara ve ḳan döküci şerīrlere mensūb (10) u mürebbīdür dördünci felek yıldızına Şems dirler pādişāhlara mensūb u mürebbīdür (11) ve üçünci felek yıldızına Zühre dirler ʿavratlara ve oġlañlara ve çengīlere ve sāzendelere (12) güyendelere mensūb u mürebbīdür ikinci felek yıldızına ʿUṭarid dirler (13) ḫazīnedārlara ve defterdārlara ve naḳḳāşlara ve ehl-i ḳaleme ve şāʿirlere mensūb u mürebbīdür (14) ve birinci felek yıldızına Ḳamer dirler vüzerāya ve ʿavām-ı nāsa mensūb ve mürebbīdür (15) ve her yıldızıñ ikişer burcı vardur ve Şems'le Ḳamer'iñ birer burcı vardur (16) her ḳanġı yıldız seyr iderken kendüye mensūb burc şeref ve saʿādet (17) bulsa ol yıldızlara ve burclara mensūb ṭāʾife refāḥiyyet içinde olalar (18) ve her ḳanġı yıldız seyr iderken żıddı burcına vāḳıʿ olsa żaʿf u bāl (19) ü nikbend vāḳıʿ ola aña mensūb ṭāʾife daḫı ʿāciz ü ḫor u ẕelīl olalar [84b] (1) ve eger iki yıldız birbirine muḳābil düşse veyāḫud terbīʿde bulunsalar (2) yaʿnī felegin dört bahşında vāḳıʿ olsa anlara mensūb ṭāʾife birbirine (3) ʿadāvet üzere olalar meşelā Zuḥal Müşterī'yle muḳābelede veyā terbīʿde bulunsalar (4) bu iki ṭāʿife ulemā vü meşāyıḫdür aralarında ʿadāvet vāḳıʿ ola ve eger teşlīşde (5) bulunsalar aralarında muḥabbet ola ve eger teşdīşde bulunsalar

[184] Yâsîn/81., İsrâ/99. "Allah, kendilerinin benzerini yaratmaya da kadirdir!"
[185] Tâhâ/55. "Sizi ondan (topraktan) yarattık; yine sizi oraya döndüreceğiz ve bir kez daha sizi ondan çıkaracağız."

yārī vü dostluḳ (6) ola ve baʿż-ı ʿulemā faḳra meyl ideler ve eger iki yıldız bir burcda vāḳıʿ (7) olsa bu iki ṭāʾifeniñ aralarında ḳıtāl ola bu eflāk-ı encüm yaradılaldan berü (8) bu ḥāl üzere seyr iderler emr-i Ḥaḳḳ'ı yerine getürürler bu yıldızlar seyr idicidür (9) birbirine muḥālif dönerler ve birbiriyle gāh teşlīşde ve gāh terbīʿde ve gāh (10) teşdīşde ve gāh muḳābelede ve gāh muḳārenede olurlar ol sebebden aḥvāl-i ʿālem (11) daḫı bir ḳarār üzere olmaz ammā bir kişi ʿālemde vücūda gelse ol ṭoġduġı (12) vaḳtde her ḳanġı burcda vāḳıʿ olsa ol burc her ḳanġı yıldıza mensūb ise (13) ol kişiniñ sitāresi oldur ve ol yıldız ne ṭāʾifeye mensūb ise (14) ol kişi ol ṣanʿata meşġūl ola ve eger ṭāliʿi saʿd-ı ekber ise ol (15) ṭāʾife arasında ʿazīz olur ve eger ṭāliʿi naḥs-ı ekber ise ḫor u ẕelīl olur (16) illā meger ol ṭoġduġı vaḳtde mābāḳī yıldızlar şerefde vāḳıʿ ola (17) eger mecmūʿ-ı yıldızlar şerefde vāḳıʿ olsa bu kişi yedi iḳlīmde pādişāh ola (18) eger baʿżı şerefde ve baʿżı hübūtda ve baʿżı emnde ve baʿżı nekbetde ve baʿżı (19) ucda ve baʿżı ḫafīfde ve baʿżı viṣālde ve baʿżı firāḳde vāḳīʿ olsa **[85a]** (1) ol kişiniñ ʿālemde ḥāli muḫālefet üzere ola yaʿnī gāh saʿādet-i devlet (2) el vire yüz göstere ol şerefde olan yıldızlara mensūb ṭāʾifelerden (3) istifāde göre ve gāh evvelki devlet yüz çevire ol nikbedlü ve bālda (4) olan yıldızlara mensūb ṭāʿifelerden çoḳ cefā göre devletine māniʿ (5) olalar devletinde şebātı olmadığına sebeb oldur her kişiniñ sitāresine (6) göre devleti ve saʿādeti nuḥūseti ve nikbeti olur egerçi bu bābda ḥikmet-i ilāhī (7) çoḳdur ammā kelām-ı muḫtaṣar olmaġıçün bu ḳadar ẕikr olundı anlar ki (8) ʿāḳıldur aḥvāl-i ʿālemi bu ḳadar tafṣīlden bilür ve añlar

şiʿr

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

(9) Gözet ḥükm-i ilāhī çerh-i ḥālin
Cemāline muḳābil bil celālin

(10) Şerefde var hübūṭ emninde nikbed
Feraḥda var tarḫ-ı ḳuvvetde yalın

(11) Ḥaḳ'ıñdur cümle aḥkāmı taṣarruf
Gel añla ʿusri yüsrāyı meʾālin

(12)
Feleklerden ẓuhūr itdi kemālin

(13) Söyleyüp ḥükmi anıñ cism-i cāna

İşitme ḳāl ehliniñ maḳālin

(14) Vücūdıdur olan mevcūd ʿademdür
Celālinden ʿayān itdi cemālin

(15) Eḥaddur yoḳdur anda żıdd u hemtā
Gözet bu ẓulmet içre nūr-ı nārın

(16) Ne kim dilerse işler māniʿi yoḳ
Saʿādet ehli ol kim bile ḥālin

(17) Laṭīfī ġayr-ı Ḥaḳḳ'dan yudı yüzin
İşitmez şirk ehliniñ suʾālin

(18) imdi ey ṭālib-i Ḥaḳḳ ve ey ṣāḥib-i baṣīret bu mezkūrātdan murād (19) maʿrifet-i nefsdi tā ki sen seni bilesin kimsin ve aṣlın nedür **[85b]** (1) ve ḳandan gelüp ḳanda gidersin ve gelmeden ve gitmeden murād nedür ve mesken-i (2) dünyāda bir miḳdār ṭurmaḳdan murād ne ve peyġamberlerden ve kitāblardan ve emr (3) ü nehye sebeb nedür saʿādet ü şeḳāvet ḥareket ü sekenāta sebeb nedür (4) anı bildürür bu maʿrifet-i nefsden ṣoñra gerekdür kim maʿrifetullāh beyān (5) oluna inşāʾallāhu teʿālā ey ʿazīz bilgil Ḥaḳḳ nūr vire gözine ve żiyā (6) baḫş eyleye başīret ki ʿayān göresin nūrundan keşf olıcaḳ ve ʿirfān (7) ehli ḳatında eḥadiyyet ṣarf-ı merātib keşretiyle beş mertebedür evvel hüviyyet-i (8) ġaybdur aña ʿālem-i lāhūt dirler ikinci mertebeye ʿālem-i ceberūt dirler (9) üçünci mertebeye ʿālem-i melekūt dirler dördünci mertebeye ʿālem-i mülk (10) dirler beşinci mertebeye ʿālem-i nāsūt dirler öyle olsa bu ʿavālim (11) merātib cihetinden beşdür ammā ḥaḳīḳatde iki baḥrdür ve bir berzaḫdur iki (12) baḥriñ bīrisi bāṭın birisi ẓāhirdür ve ḥaḳīḳat bu iki baḥriñ ortasında (13) bir berzaḫdur tā ki Bāṭın u Ẓāhir ve ḫāliḳ ü maḫlūḳ farḳ ü temyīz ola (14) ḳavlehū teʿālā *"Merace'l-baḥreyni yelteḳıyān beynehumā berzeḫun lā yebġıyān"* [186] el-āyetü öyle olsa (15) bu baḥr-i bāṭın bir mertebede nūr-ı laṭīfdür ki görmege ve ʿaḳıl idrāk itmeye mümkün (16) degildür cemīʿi rengden ve evṣāfdan muʿarrādur ve müberrādur mertebe-yi ʿademdür (17) ġāyet leṭāfetden vücūd bulup ʿayāna gelmekden mümteniʿ oldı öyle olsa (18) ḥaḳīḳat-ı Muḥammediyye'niñ iki yüzi vardur bir yüzi ʿālem-i vaḥdet ve bir yüzi (19) ʿālem-i keşretdür evvel yüzi ki ʿālem-i vaḥdete muḳābildür laṭīfdür ol letāfet **[82a]** (1) sebebiyle bāṭında olan ṣıfāt-ı maḫfī ẓuhūr bulup mecmūʿ-ı ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'la (2) mevṣūf oldı ve bir yüzi ʿālem-i keşretdür bu

[186] Rahmân/19-20. "İki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir. Aralarında bir engel vardır, birbirine geçip karışmazlar."

ʿālem-i keşretde olan (3) yüzi sebebiyle ve münāsebetiyle ol ẕāt-ı şerīfde maḫfī olan ṣıfāt (4) ẓuhūr bulup vücūda geldi bu vücūd münāsebetiyle mecmūʿ-ı ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ münāsib (5) vücūdlar ile vücūd bulup ʿayān olup ʿālem-i keşret ẓāhir oldı (6) ve her kişi bu ṣıfātıñ maẓharı oldı ver her ṣıfāt bir şeyʾe māhiyyet oldı (7) ol sebebden Ḥażret-i Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurur *"Rabbi* (8) *erinī el-eşyaʾu kemā hiye"* yaʿnī *"Ya Rabbi mecmūʿ ṣıfātlarını bana göster"* dimek olur (9) bu taḳdīr üzere bāṭında ve ẓāhirde olan esmā vü ṣıfātı cāmiʿ olan ẕāt (10) ḥaḳīḳat-ı Muḥammediyyeʾdür öyle olsa Allāh bir ism-i ẕātdur müstecmiʿ-i cemīʿ-i ṣıfāṭdur (11) ve ṣıfāt daḫı müstecmiʿ-i ẕāt-ı ḥaḳīḳat-ı Muḥammediyyeʾdür ve mecmūʿ-ı ʿāleme muḥītdür (12) Allāhu Ekber deyü aña dirler ve Tañrı teʿālanıñ varlıġı birdür bāṭınıñ ve ẓāhiriñ (13) mebdeʾi ve varlıġı oldur ve bāṭın ẓāhirden ġayrıyla vücūd bulur (14) ve ne ẓāhir bāṭından ġayrıyla vücūd bulur sebeb-i kevneyn vücūd-ı ʿālemīndür (15) öyle olsa vücūd-ı bāṭın ki ʿālem-i ervāḥ ve nūr-ı laṭīf-i bīrengdür (16) mertebe-yi ẕāt u ḥaḳīḳat Muḥammediyyeʾdür ve vücud-ı ẓāhir ki ṣıfāt-ı ẕāt (17) ve żiyā-yı nūr-ı ervāḥdur mertebe-yi keşret ü ẓulmetdür ey ṣāḥib-i başīret (18) bir vechile daḫı bir ġarrā maʿnā dinle ki Ḥaḳḳ neye dirler ve bāṭıl neye dirler tā ki (19) bu maʿnadan Ḥaḳḳʾı kendiñde bulmaġa yol ola belki ey ʿazīz Ḥaḳḳ varlıġa dirler **[86b]** (1) ve bāṭıl yoḳluġa dirler öyle olsa varlıḳ ṣıfāṭ-ı nūr-ı eḥadiyyet ve yoḳluḳ (2) ṣıfāt-ı ẓulmet-i keşretdür varlıḳ ṣıfāt-ı ḥayātdur ve yoḳluḳ ṣıfāt-ı memātdur (3) varlıḳ ṣıfāt-ı ʿamel-i maʿrifet-i ḥaḳīḳī ve yoḳluḳ ṣıfāṭ-ı ʿamel-i cehl-i mecāzdur (4) ḥāṣıl-ı kelām ʿadem-i maḥż aña dirler kim anda ẕāt ü ṣıfāṭ olmaya zīrā ẕāt (5) ve ṣıfāṭ varlıḳ ṣıfāṭıdur varlıġı ṣıfāṭınıñ daḫı nihāyeti yoḳdur ammā sekiz ṣıfāṭ (6) vardur ki ẕāt-ı şerīf anlarla ḳāʾimdür aña vādī-yi nūr dirler iştılāḥ-ı meşāyıhda (7) ṣıfāt-ı şemāniye dirler ol ṣıfāṭlar isimleriyle böyle ẓāhirdür evvel (8) Ḥayyʾdur Beḳāʾdur ʿAlīmʾdür Ḳādirʾdür Mürīdʾdür Mütekellīmʾdür Semiʿʾdür Baṣīrʾdür (9) mabāḳī esmā-yı ṣıfāt-ı efʿālīdür meşelā Ġaffār Settār Rezzāḳ Vedūd Raḥīm gibi (10) ve bunlara beñzer ne ḳadar ṣıfāṭ-ı esmāsı var ise cümle efʿālīdür (11) ammā ẕāt ol sekiz ṣıfāṭla ḳāʾimdür mābāḳī ṣıfāṭ-ı ẕāt-ı şerīfle ḳāʾimdür (12) imdi ey ṭālib-i Ḥaḳḳ sen seni iste ki ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ sende ʿayāndur (13) muḥaḳḳaḳ ve her neye ki baḳsañ Ḥaḳḳʾdan üzere ki nesne yoḳ hemān Ḥaḳḳʾdur zīrā (14) her ne kim var Ḥaḳḳʾıñ varlıġıyla ve nūruyla ḳāʾimdür ve mevcūddur zīrā (15) Ḥaḳḳʾıñ ẕāt-ı şerīfi nūrdur ve nūr on sekiz biñ ʿālemiñ varlıġıdur (16) nītekim Ḥaḳḳ teʿālā buyurur *"Allāhu nūruʾs-semavāti veʾl-arḍ"* [187] zīrā evvel kendi (17) var idi mābāḳī mevcūdāt anıñ nūruyla ve varlıġıyla ʿayān olup (18) vücūd buldı nūr varlıġa dirler żiyā

[187] Nûr/35. "Allah göklerin ve yerin Nûr'udur."

ol nūruñ ṣıfātıdur bu taḳdīr (19) üzere varlıḳdan üzere ki nesne yoḳdur ve cümle eşyāya muḥīṭdür **[87a]** (1) ve cemīʿ-i ʿālem ol varlıḳ nūruyla ḳāʾimdür ḳavlehū teʿālā *"Vallāhu ʿalā kulli şeyʾiñ şehīd"* [188] (2) öyle olsa hiçbir şey vücūdsuz ʿayān olmaz çün cemīʿ-i eşyā vücūd ile (3) ẓāhir oldı lācerem her şey şāhid oldı yaʿnī ẓāhir u ʿayān idici oldı (4) nitekim Şeyḫ Maḥmūd Şebüsterī raḥmetullāhi ʿaleyh ḳurb ve buʿd bābında buyurmışdur

beyt

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

(5) Ḳarīb oldur ki saçıldı aña nūr
Baʿīd oldur ki varlıḳdandur ol dūr

(6) yaʿnī Ḥaḳḳ'a ḳurb-ı viṣāl bulan oldur ki Ḥaḳḳ'ıñ varlıġıyla vār oldı ve Ḥaḳḳ'dan (7) ıraḳ oldur ki varlıḳdan dūr oldı yaʿnī vücūda gelmedi gel imdi (8) ey ṭālib-i Ḥāḳḳ imʿān-ı naẓar ü diḳḳat birle fikr eyle gör ki Ḥaḳḳ'ıñ şerīki (9) ve żıddı ve hemtāsı ve miṣli yoḳ zīrā varlıġıñ żıddı ʿademdür nītekim (10) ḥażret-i risālet ṣallalāhu ʿaleyhi ve sellemden rivāyet olunur *"İnnallāhu teʿālā* (11) *ḫalaḳa'l-ḫalaḳ fī ẓulmeti ṣumme reşş ʿaleyhim min nurihī"* [189] bu ḥadīṯ-i laṭīf mūcibince (12) bu yoḳluḳ içinde görünen Ḥaḳḳ'ıñ varlıġı nūrudur ve ṣıfāt-ı żiyāsıdur (13) ammā eşyā żıddıyla bilindi ve ẓāhir oldı bu taḳdīr üzere varlıġıñ (14) żıddı yoḳluḳdur ve diriligin żıddı ölümdür Şeyḫ Mahmūd Şebüsterī ʿaleyhi'r-raḥmeti buyurur

şiʿr

. _ . _ / . _ . _ / . _ _

(15) ʿAdem ʿāyīnedürür ʿaks-i ʿālem
Ne nesnedür bu ʿaksiñ ʿayn-i ʿadem

(16) Cihānıñ çünki ʿaynı oldı insān
Bu ʿayn içinde olur şaḫṣ-ı pinhān

(17) Cihān insāndurur insān cihāndur
Söz añlayana bu söz pes hemāndur

(18) Ṣadefdür bu cihān dürridür insān
Pür oldı ḳaṭrelerle baḥr-i ʿummān

[188] Burûc/9., Mücâlede/6. "Allah, her şeye şahittir."
[189] Allah teâlâ mahluklarını karanlıkların içinden yarattı sonra onları nûruyla nûrlandırdı.

(19) gel imdi ey ṭālib-i Ḥaḳḳ cān ḳulaġın aç ve añla kim bu tafṣīl ʿuşşāḳıñ ṭarīḳidür **[87b]** (1) ve bu ṭarīḳsiz Ḥaḳḳ'a vāṣıl olmaḳ mümteniʿdür ṭarīḳ-i enbiyā ve ṭarīḳ-i evliyā budur (2) ve anlarıñ bundan ġayrı ṭarīḳi yoḳdur ve ol ṭarīḳ kim yuḳaruda (3) ẕikr itmişdük ẕikr ü fikr ü muṣāḥabet ve ābdest ü namāz u oruc ve zekāt vü ḥacc (4) bu mecmūʿı ʿamel-i bedendür ve ʿamel-i beden sebeb-i cennet ve cehennemdür çün (5) işitdük beden-i ʿamelin öyle olsa ʿamel-i beden gibi cānıñ daḫı ʿameli (6) vardur meṣelā ʿāṣıḳlar ṭarīḳinde cān ʿamelinden ġusl oldur ki göñlüni (7) Ḥaḳḳ'dan ġayrıdan yuya şöyle ki nuḳūṣ-ı ʿālem-i ṣūretden göñlünde (8) hīç eṣer ḳalmaya ve illā eger bir ẕerre ḫayrdan veyā şerrden göñlünde nesne (9) ḳalursa cünüb-i ḥaḳīḳīdür bu cenābetle yüz biñ yıl secdeden başın (10) ḳaldurmasa maḳbūl-ı ḥażret degildür ve ābdest-i ʿāṣıḳlar oldur ki (11) iki cihānıñ muḥabbetinden ve fikrinden elin yüzün yuya yaʿnī dünyānıñ ve āḫıretiñ (12) muḥabbetinden göñül yüzün yuya eger bu iki ʿālemden göñlüne bir nesne geçerse (13) ābdesti ṣınar girü ābdeste çāre ide çün ābdesti ṣaḥīḥ ola iki (14) elin Ḥaḳḳ'dan ġayrıdan baġlaya saġ el bāṭın sol el ẓāhir gibidür (15) ve saġ āḫıret sol dünyā gibi bunlarıñ efkārından el baġlaya ve ḳıble-yi (16) ḥaḳīḳī ki mü'miniñ ḳalbidür yüzün ḳıble-yi ḥaḳīḳīye döne imām ʿaşk-ı ilāhīdür (17) aña uya yaʿnī teveccüh-i Ḥaḳḳ'dan sākin olup namāz ḳıla bu namāzıñ maḳbūl ʿalāmeti (18) oldur ki Ḥaḳḳ'ıñ cemālin ʿayān u ẓāhir göre ḳavlehū teʿālā *"Vaʿbud rabbeke* (19) *ḥaṭṭā ye'tiyeke'l-yaḳīn"* [190] ve ʿāşıḳ orucu oldur ki Ḥaḳḳ'dan ġayrıdan oruc ṭuta **[88a]** (1) Ḥaḳḳ'dan ġayrıdan dilin ve gözün ve ḳulaġın ve göñlün ve ferin kese ve ʿāşıḳlarıñ ḥaccı (2) oldur ki vaṭan-ı muḥabbet-i dünyādan rücūʿ idüp mü'miniñ ḳalbi ki Mekke-yi ḥaḳīḳīdür (3) āna müteveccih ola ve yedi kez Ḳaʿbe-yi ṭavāf ide ve göñlüñ yedi mertebe üzeredür (4) anı ṭavāf ide ve her bir mertebede bir ʿalāmet ẓāhir ola evvelki mertebe (5) ʿalāmeti yeşil nūrdur ikinci mertebede gök nūr göre üçünci mertebede ḳızıl nūr göre (6) dördünci mertebede ṣarı nūr göre beşinci mertebede aḳ nūr göre altıncı mertebede (7) ḳara nūr göre yedinci mertebede bīreng nūr göre her ḳanġı ʿāşık ki Mekke-yi (8) ḥaḳīḳīyi bu tertībce ṭavāf itmeye ḥaccı maḳbūl olmaz ʿāşıḳlarıñ zekātı (9) Ḥaḳḳ yolında cān virmekdür ve ʿāşıḳlarıñ küfri Ḥaḳḳ'dan ayru olmaḳdur (10) ve īmānı Ḥaḳḳ'a vişāl bulmaḳdur Ḥażret-i Mevlānā buyurur her kim ki (11) zülfün gördü kāfir oldı ve her kim yüzün gördü mü'min oldı (12) zülüfden murād ʿālem-i keṣretdür ve yüzünden murād ʿālem-i vaḥdetdür imdi ey ʿazīz (13) ḥażret-i risālet ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem buyurur *"Dünyā āḫıret ehline ve āḫıret dünyā ehline ḥarāmdur"* (14) her kim ki rıżā-yı Ḥaḳḳiçün bīġaraż dünyā vü āḫıretden el çekse ve

[190] Hicr/99. "Ve sana yakîn (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et!"

kendü (15) varlıġından daḫı geçse şekksiz ve şübhesiz viṣāl bulup ḫayāl-i (16) keṯret-i küfürden ḫalāṣ bulup mü’min-i ṣaḥīḥ ola inşā’allāhu teʿālā

nazm

(17) Cihānı terk eyle cān gerekse
Ḳo ġayr-ı Ḥaḳḳ’ı ger īmān gerekse

(18) Göñül evinde ḳoma ġayr-ı ṣūret
Gider aġyārı yār mihmān gerekse

(19) Ḳuşan ʿaşḳ ḳuşaġın zünnārı terk et
Cemāli nūruyla Sübḥān gerekse

[88b] (1) Vücūdından cihān pürnūr olupdur
Ve in min şey’iñ oḳı bürhān gerekse

(2) Fedā ḳıl cānı ki ʿaşḳıñ yolında
Bu ʿiyde Ḥaḳḳiçün ḳurbān gerekse

(3) Laṭīfī ʿaşḳ-ı yārin ḳoma elden
İrişe raḥmet-i Raḥmān gerekse

(4) imdi ey ṭālib-i Ḥaḳḳ sālikler daḫı üç ḳısımdur bir ḳısmı ʿāşıḳ meşrebdür (5) ve bir ḳısmı muḥibb meşrebdür ve bir ḳısmı muḳalliddür ammā anlar ki ʿāşıḳ meşrebdür (6) ṭaleb-i Ḥaḳḳ da yüz biñ belālar ve ḳahrlar ve cefālar olsa ʿaynında (7) degildür belki cefāsı artdıḳça şevḳleri ve ẕevḳleri daḫı ziyāde olur (8) ārzū-yı viṣālden yüz döndürüp bir laḥżā ḳarār idemezler dünyā vü āḫıret (9) anlara ḥarām olup zīrā muḥabbet-i āḫıret perde-yi nūrānī ve muḥabbet-i dünyā (10) perde-yi ẓulmānīdür ve kişiniñ kendü varlıġına niḳāb-ı dost dirler (11) ammā ʿāşıḳa perde-yi nūrānīden ve ẓulmānīden ḳurtulmaḳ āsāndur zīrā nār (12) ʿaşḳa doymaz ʿaşḳ nārı ol perdeleri yaḳar yoḳ ider ammā (13) niḳāb-ı dost ki beşeriyyetdür anı Ḥaḳḳ teʿālā ḥażretleri yed-i ḳudretiyle (14) gönderür aña cezbe-yi Ḥaḳḳ dirler mādemki cezbe-yi Ḥaḳḳ’a irişmeye ol perdeden (15) hīç kimesne ḳurtulmaġa mecāl bulmaz ammā şunlar ki muḥibb meşrebdür anlara (16) ekṣer perde-yi nūrānī ḥicāb olur meṣelā zühdi ve taḳvāsı ve ġayrı ṭāʿati gibi (17) ve ʿameline maġrūr ve Ḥaḳḳ yolında cevr ü cefāya ṭāḳat getürmeyüp (18) Ḥaḳḳ’ıñ muḥabbetini yine terk iderler ammā şunlar ki muḳallidlerdür görürler ki ʿuşşāḳı şevḳ ü (19) ẕevḳ ṣafā içinde bu yolı āsān ṣanup heves iderler andan ṣoñra [89a] (1) görürler ki bu hevesde dünyāları şuġlinden ḳalurlar bī’iḫtiyār bu muḥabbeti (2) ve bu hevesi terk

iderler ve girü bir ʿāşıḳı görseler gine heves iderler (3) mābeynde ḳalurlar bu hevesler anlara perde-yi ẓulmānī ḥicāb olup ẓulmetde ḳalurlar (4) ammā şunlar kim ne ʿaşḳı var ne muḥabbeti var ne hevesi var anlar ḍāll u meḍalldür (5) ve merdūd-ı Ḥaḳḳ'dur ve ins-i şeyṭāndur Allāhu teʿālāya ṣığınuruz anlarıñ şerrinden (6) şunlar ki göñüllerinde Ḥaḳḳ muḥabbeti yoḳdur ʿalāmeti şeḳāvetdür neʿūẕübillāhi teʿālā

beyt

(7) ʿAşḳ olmayan göñülde ʿaceb cān olur mu
Ya şol cān ki ʿaşḳsız ola īmān olur mu

(8) ey ʿazīz ʿāşıḳlarıñ naẓarı kimyādur ve saʿādetdür şöyle ki bir muḳallid bir ʿāşıḳla (9) muṣāḥabet eylese muḥibb olur eger muḥibble muṣāḥabet eylese ʿāşıḳ olur eger ʿāşıḳ ile (10) muṣāḥabet eylese maʿşūḳ olur

mıṣraʿ

Derdmend olmaḳ dilerseñ iste ṣāḥib-i derdi bul

(11) şöyle ki yedi iḳlīmiñ pādişāhlığından ve ʿilmiyle müftī-yi zamān olmadan (12) bir ʿāşıḳla muṣāḥabet eylemek efḍaldür zīrā aʿmāl-i ṣāliḥalar sebeb-i cennetdür (13) ve bir ʿāşıḳla muṣāḥabet itmek sebeb-i viṣāl-i Ḥaḳḳ'dur ammā bu iki ṣıfāṭdan ṭaşra (14) olmaḳ ʿalāmet-i şeḳāvetdür her kim iki cihānda raḥmet ü rāḥat dilese (15) bu ṣıfāṭları kendüye ʿādet eyleye tevāżuʿ u meskenet ve ḫulḳ-ı ḥüsn ü muḥabbet (16) ve raḥim ü şefḳat ü ḥilm ve lüṭf u kerem ü ġayret-i Ḥaḳḳ ve her kim bu ṣıfāṭları kendüye (17) ʿādet eylemek dilese insān-ı kāmil ile (18) muṣāḥabet eylesün ki andan ġayrı (19) çāre ve dermān yoḳdur şöyle muʿallim ola temmetü'r-risālet

[89b] (1) **derBeyān-ı Merātib-i Nefs-i Erbaʿa**

(2) Ṭabīʿat nefs rūḥ sırrdur şerīʿat ṭarīḳat maʿrifet (3) ḥaḳīḳat ile ıṣlāḥ olunur ṭabīʿatın muḳteżāsı (4) ekl ü şurb ü cimāʿdur ve nefsin muḳteżāsı aḫlāḳdur (5) ve rūḥun muḳteżāsı maʿrifetdür ve sırrın muḳteżāsı (6) terk-i māsivallāhdur her biri müteʿalliḳ oldığı (7) nesne ile ıṣlāḥ olunur yaʿnī ıṣlāḥ-ı ṭabīʿat (8) ile meyl-i tām ḥāṣıl olur ıṣlāḥ-ı nefs ile (8) muḥabbet ḥāṣıl olur ıṣlāḥ-ı rūḥ ile ʿaşḳ ḥāṣıl olur (9) ve ıṣlāḥ-ı sırr ile maḥv ü fenā ḥāṣıl olur vaḥdet ü vücūd (10) bu cümleyi ifnādan ʿibāretdür yaʿnī bu merātibi ḳaṭʿ eylese (11) ve cümleyi ifnā eylese ancaḳ vücūdı ẕātından olan (12) vācibin vücūdı ḳalur cemīʿ-i

mümkünāt ve ḥaṭṭā nefs (13) bile münʿadem olur imdi cümlesi (14) münʿadem olsa ancaḳ vücūdı (15) ẕātından olan vācibin vücūdı (16) ḳalur vaḥdet ü vücūd bulur (17) ve illā ehl-i ilḥād ẓann ü ẓulm eyledügi (18) ḥulūl ü ittiḥād yoḳdur kemā ifādehu'l-aʿlā (19) temmet [90a] (1) sefer-i maʿnevī ehlullāh ḳatında dörtdür evvel seyr-i ilallāhdur ki mertebe-yi (2) nefsden vücūd-ı ḥaḳīḳī cānibine sefer itmekdür bu seferi rūyı vaḥdetden (3) ḥicāb-ı keşret mürtefiʿ oldığı gibi müntehī olur baʿdehū sefer-i şānī (4) ḳılur ki aña seyr-i fillāh dirler ki ṣıfātullāhla muttaṣıf ve esmāʾ (5) ullāhla müteḥaḳḳıḳ ve aḫlāḳullāhla müteḫalliḳ olmaḳdur ve cümle ṣıfāt-ı (6) beşeriyyeyi fānī ve muḍmaḥil bulmaḳdur bu seferiñ nihāyeti vücūd-ı ʿilmden (7) refʿ-i niḳāb olup aña ulūm-ı ledünnī münkeşif olmaḳdur andan sefer-i (8) şāliş ḳılmaḳdur ki aña seyr-i maʿallāh dirler sālikiñ her mertebede Allāh (9) ile olan seyridür ve şāʾibe-yi işneyniyyetiñ mürtefiʿ olması (10) ve ḥażret-i eḥadiyyete teraḳḳī ḳılmasıdur bu mertebeye maḳām-ı "Ḳābe ḳavseyne (11) ev ednā"[191] dinür ki bu mertebe nihāyet-i velāyetdür ve bu seferiñ nihāyeti (12) mertebe-yi ʿaynü'l cemʿde külliyyetle eżdādı ẓāhiren ve bāṭınen (13) maḥv bulmaḳdur andan ṣoñra sefer-i rābiʿ ḳılur ki aña seyr ʿanillāh dirler (14) vaḥdetden keşret ṭarafına ṭālibleri tekmīl içün ve sālikleri terbiye (15) içün olan seyrdür beḳā baʿde'l-fenā ve ṣaḥv baʿde'l-maḥv (16) dinür ve farḳ baʿde'l-cemʿ daḫı dirler bu seferiñ (17) nihāyeti Ḥaḳḳ'dan ḫalḳa maʿa'l-istiḳāmeti ve'l-ʿadālet (18) rücūʿ idüp vaḥdeti keşretde ve keşreti vaḥdetde görmekdür (19) vallāu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb (20) temmet

[91b] (1) Ṭaʿbīrnāme-yi Ḳurd Efendi

(2) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

(3) Ḥamd ol Allāh'a ki cemīʿ-i maḫlūḳātı ḫalḳ itdikden ṣoñra maḫlūḳātı emri (4) üzerine olsunlar içün kütüb inzāl idüp enbiyā gönderüp ṭarīḳ-i müstaḳīme (5) irşād içün ḫuṣūṣen ol maḥbūb-ı Ḫudā Muḥammed resūlullāhı irsāl eyledi (6) ümmetini irşād içün zīrā nefs ıṣlāḥ olmayıcaḳ insān maʿārif-i (7) ilāhiyyeye vāṣıl olmaz anıñçün ḥabīb-i ekrem buyurdı *"Men ʿarafe nefsehū feḳad ʿarafe rabbehu"* [192] (8) ve bunlardan ṣoñra aṣḥāb-ı güzīn ʿulemā-yı ehl-i yaḳīn geldiler irşād-ı (9) ümmet idüp gitdiler ve bunlardan ṣoñra ḫulefā-yı rāşidīn ve muḳtedā-yı (10) ehl-i yaḳīn gelüp ehl-i islāmı cānib-i Ḥaḳḳ'a irşād eylediler ve meşāyıḫ-ı (11) ʿiẓām daḫı gelüp ṭālib olanlara selefden gördükleri üzere yol gösterüp (12) vāḳıʿalarında her gün kesb itdiklerini bir şekle temşīl (13) idüp ḥażret-i

[191] Necm/9. "O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu."
[192] Kendini bilen Rabbini bilir.

Ḥaḳḳ bunları tehẕīb-i aḫlāḳ ve ıṣlāḥ-ı nefs içün (14) gösterir mürīd olan kimesneye mürşīd daḫı ol mürīdiñ vāḳıʿasını (15) ḳanġı dāʾiredendür bilüp bunuñ üzerine taʿbīr idüp irşād ider (16) öyle olsa bu faḳīru'l-ḥālden baʿż ḳarındaşlar didiler vāḳıʿalarımız görürüz [92a] (1) ammā ḳanġı dāʾireden oldıġını bilmeziz bize beyān eyle deyü iltimās eylediklerinde (2) bu faḳīr daḫı bināʾen ʿalā ẕālik yedi dāʾireyi esmālarıyla beyān itmeye şürūʿ olundı (3) ol yedi ṣıfātıñ evvelkisi emmāredür ikincisi levvāmedür üçüncisi mülhimedür (4) dördüncisi muṭmaʾinnedür beşincisi rāżıyyedür altıncısı marżıyyedür yedincisi ṣāfiyyedür (5) bu ṣıfātlar içün yedi dāʾire vaʾż olundı şekilleri her ṣıfātıñ (6) dāʾiresinde ẕikr olunur **evvelki dāʾire** nefs-i emmāredür ve hiye ʿibaretü (7) ʿani'l-buḫul ve'l-kibr ve'l-ḥased ve'l-ḥayl ve'l-ḥışm ve'l-küfr ve'n-nifāḳ (8) bu ẕikr olan ḥayvānlarıñ şeklin görse emmāre şekli olur ve bu (9) ṣıfāt ile muttaṣıf olur meṣelā ḫınzīr ü kelb ü fīl ü yılan ü fāre vü ʿaḳreb (10) ü merkeb arusı vü bunuñ emṣāli ammā cemādāt ḳısmından ābḫāne vü (11) ve ḫumar u esrār u afyon u berş ve bunuñ gibi emṣāli ve ṭaracıḳ ṣoḳaḳlar (12) ü ormanlar ü dükkañlar ü uçurum yerler ve bunlarıñ emṣāli meyḫāne vü bulanıḳ ṣular ü seyl ṣuları (13) gibi bunlarıñ emṣāli cemīʿsi emmāredür bu ṣıfātlarla muttaṣıf olıcaḳ nefsiñ (14) ziyāde hevāya tābiʿ olmaḳ şeklidür perhīz olunmaḳ gereklidür bunları (15) izāle tevḥīd ve taṣfiye-yi nefs ile olur tevḥīd lā ilāhe illāllāhdur (16) tafṣīl-i dāʾire-yi nefs-i emmāre meṣelā bir insān rūyāsında ḫınzīr görse (17) ḥarām ṣıfātıdur ʿaḳreb lisān ile ʿaẕāb virmek ṣıfātıdur fāre ḫalḳdan (18) mestūr ve Ḥaḳḳ'a maʿlūm nefse müteʿalliḳ nesneye mübāşeret ṣıfātıdur kehle (19) bir mekirde nesneye mübāşeret ü irtiḳāb ṣıfātıdur ve merkeb arusı menfaʿatsiz [92b] (1) bir nesneye mübāşeret ṣıfātıdur ābḫāne ve mezbele nefsiñ dünyāya müteʿalliḳ nesneye meyli ṣıfātıdur (2) ḫamr içse ḥarām itmek ṣıfāṭıdur esrār u afyon u berş ve bunuñ emṣāli ve ṭaracık (3) ṣoḳaḳlar ü ormañlar ü dükkañlar ü uçurum yerler ve bunuñ emṣāli ḥarāma mübāşeret (4) fikr itmek ṣıfāṭıdur meyḫāne ve bozaḫāne insān ḳalbini ve efkārını fāsideye (5) ṣarf itmek ṣıfātıdur bunlarıñ emṣāli keṣīredür ammā fi'l-cümle añlamaḳ içün iḫtiṣār olundı (6) **ikinci dāʾire** nefs-i levvāmedür şekli ġanem ü baḳar ü at ü ibl ü semek ü ḥamāme (7) ve ḳaz u ṭavuḳ u bal arusı u bunlarıñ emṣāli ve cemādātdan pişmiş (8) ṭaʿāmlar ü meyveler ve bunlarıñ emṣāli ve geyecek libāslar ü döşencek eṣvāb (9) ve yanmadıḳ mūm gibi ve fırunlar u dükkānlar ü gemiler ü evler ü saraylar ve bunlarıñ (10) emṣāli görünmek nefs-i insānıñ şeklidür tafṣīl-i dāʾire-yi nefs-i levvāme (11) meṣelā insān rūyāsında ḳoyun görse ḥelāl nesne ṣıfatıdur baḳar görse insāna nefʿi ṣıfātıdur deve (12) görse insān yükde ḥamūl olması ṣıfātıdur balıḳ görse ḥelāl nesne-yi kesb (13) ṣıfātıdur ṭavuḳ u ḳaz ü ördek ü gögerçin ve

bunlarıñ emṡāli ḥelāle ḥarīṡ (14) olmaḳ ṣıfāṭıdur pişmiş ṭaʿām görse nefsiñ tebaʿiyyeti ṣıfātıdur olmuş (15) meyveler görse nefsiñ ḫām olmaḳdan ḫalāṣ ṣıfātıdur ve saraylar u fırunlar (16) u çarşular üslūb-ı nefsiñ ṣūretidür bunları izāle ismullāh iledür (17) **üçünci dāʾire** nefs-i mülhimedür meṡelā rūyāsında nāḳış insānlar görse (18) ṣıfāt-ı mülhimedür ve ʿavratlar ü kāfirler ü ʿuryān u ışıḳ u ḳızılbaş (19) ve mülāḥade vü ṣaḳlı ḳır ḳır u yavlaḳ ve aḳsaḳ u kötürüm ü ḳulaġı ṣaġır **[93a]** (1) u dilsiz ü ʿArab ve bunuñ emṡāli ve köse vü ser-ḫoş ü bengī vü ḥarāmī (2) vü muḍḥik cānbāz ü zūrbāz ü ḥoḳḳabāz ü delāl ü ḳaṣāb u aʿmā (3) vü şaşı vü çanaḳcı vü ayucu vü maymūncu bu ṣıfāṭlarla muttaṣıf olup (4) bu şekilleri görse nefs-i mülhime şeklidür bu ṣıfātlardan geçmek lāzımdur (5) tafṣīl-i dāʾire-yi nefs-i mülhime meṡelā insān rūyāsında (6) ʿavret görse nāḳış ʿaḳıldur kefere görse nāḳış dīndür (7) ḳızılbaş u rāfizī vü mülḥid görse nāḳış meẕheb ṣıfātıdur (8) ṣaḳlı ḳır ḳır u yavlaḳ görse nāḳış şerīʿatdür aḳsaḳ ayaḳlu Ḥaḳḳ nesneye (9) varmamaḳdur ve kötürüm görse ışlāḥ-ı emrullāha varmamaḳdur ve aʿmā görse (10) Ḥaḳḳ'a müteʿalliḳ olan nesneyi görüp söylememekdür ṣıġır ʿibādete müteʿalliḳ (11) olan nesneyi işitdikden ṣoñra iltifāt itmek ṣıfātıdur (12) ve dilsiz Ḥaḳḳ sözi ketm itmek ṣıfātıdur ve ʿArab görmek āḫırin ʿaybını (13) yüzüne söylemekdür ve köse görmek terk-i senet itmek ṣıfātıdur serḫoş ve bengī görmek (14) ʿaşḳ-ı mecāzī ṣıfātıdur ve ḥarāmī görse ʿibādetin ṣaḳlamaḳ ṣıfātıdur (15) ve cānbāz ü zūrbāz ü ḥoḳḳabāz ü mühḥik görmek ʿibādeti terk idüp (16) ḥarāma mübāşeret ṣıfātıdur dellāl ü ḳaṣāb bīraḥm olmaḳ ṣıfāṭıdur (17) şaşı görmek ṭarīḳ-i müstaḳīmi ḳoyup bāṭıl yola gitmek ṣıfāṭıdur (18) bunları izāle ism-i hū iledür dördünci dāʾire-yi nefs-i muṭmaʾinnedür (19) ṣıfāṭ-ı muṭmaʾinne insān-ı kāmildür meṡelā Ḳurʾān-ı ʿaẓīm ü peyġamberler ü pādişāhlar **[93b]** (1) ü müftīler ü meşāyıḫ ü ḳāḍīlar ü imāmlar ü ḫaṭībler ü ʿulemā vü ṣuleḥā (2) ve ʿalem ü yay ü oḳ u ḳılıc u bıçaḳ u ṭop u tüfenk ve tesbīḥ ü kitāblar (3) ve bunlarıñ emṡālini görmek nefs-i muṭmaʾinne şekli olur ve mürīd olan (4) bu dāʾireye sülūkdan ṣoñra āḫır dāʾireye vuṣlat içün mürşidden (5) icāzet alup Ḥaḳḳ ismine meşġūl olmaḳ gerekdür tafṣīl-i dāʾire-yi nefs-i muṭmaʾinne (6) bu dāʾirede vāḳıʿ olan kimesne insān-ı kāmildür meṡelā insān rūyāsında (7) Ḳurʾān oḳusa taṣfiye-yi ḳalb ṣıfāṭıdur lākin ḳanġı sūre-yi ḳırāʾat iderse (8) aña taʿbīr olunur ve peyġamberler İslām'da ḳuvvete delālet ider ve pādişāhlar (9) görse vücūdını taṣarruf ṣıfāṭıdur müftīler görse nefsini ḫayra (10) delālet ṣıfātıdur meşāyıḫ görse irşād ṣıfātıdur ḳāḍīlar görse (11) ḳalbine vü göñlüne ve civārına nüfūẕ ṣıfātıdur imāmlar ü ḫaṭībler ü ʿulemā (12) vü ṣuleḥā görse emrullāha iṭāʿat ṣıfāṭıdur Ḳaʿbe vü Medīne vü Ḳudüs (13) ḳalbiniñ ṭahāreti ṣıfātıdur cāmiʿ ü mesācid ü mināre bunuñ gibidür (14) sancaḳ u ʿalem ü oḳ u yay u ṭop u

tüfenk ve bunları görmek şeyṭāniyye (15) żaʿfı ṣıfāṭıdur bu dāʾireniñ muḳteżāsı budur ki mürşidden icāzet (16) alup Ḥaḳḳ ismine müdāvemet eyleye **beşinci dāʾire** nefs-i rāżıyyedür (17) meṣelā melāʾike vü vildān ü ḥūrīler ü cennet ü ḥulle vü burāḳ bunlar (18) nefs-i rāżıyye ṣıfātlarıdur bunları görmek eyü ṣıfātla muttaṣıf olmaḳdur (19) mürīde bu mertebede Ḥayy ismi telḳīn olunur tafṣīl-i dāʾire-yi nefs-i rāżıyye **[94a]** (1) meṣelā insān rūyāsında vildān ü cennet ü melāʾike vü ḥūrīler görse kemāl-i ʿaḳıl ve taḳarrub-ı ilāhī (2) ṣıfātıdur ammā mürşide mürācāʿat lāzımdur ki dāʾire-yi uḫrāya vāṣıl ola (3) altıncı dāʾire nefs-i marżıyyedür ṣıfāt-ı marżıyye sebʿ semāvāt ü Şems ü Ḳamer (4) ü yıldız u yıldırım vü nār u yanar mumlar u ḳandiller vü gögün gürültüsi bunlar (5) marżıyye ṣıfātlarıdur mürīd mürşidden icāzet alup dāʾire-yi uḫrāya sülūk (6) içün Ḳayyūm ismine müdāvemet eyleye tafṣīl-i dāʾire-yi nefs-i marżıyye (7) meṣelā insān rūyāsında sebʿa semāvāt görse cānib-i Ḥaḳḳ'a dāʾimā naẓar (8) ṣıfātıdur Şems görse envār-ı rūḥ ṣıfātıdur ḳamer görse envār-ı ʿaḳıl ṣıfātıdur (9) yıldız görse envār-ı nefsdür nār keşāfet izālesidür yıldırım tenbīhdür (10) **yedinci dāʾire** nefs-i ṣāfiyedür ṣıfātları ḳar u yaġmur u ṭolu ve ırmaḳ (11) u çeşmeler ü ḳuyular ü deryālar bunlar nefs-i ṣāfiye ṣıfātlarıdur bunları görmek (12) keşf-i sülūk dāʾiresidür mürīd olan kimesneye mürşid Ḳahhār ismini (13) telḳīn eyleye tafṣīl-i dāʾire-yi nefs-i ṣāfiye meṣelā insān rūyāsında (14) yaġmur görse raḥmetullāhdur ḳar görse mübālaġa raḥmetdür ırmaḳlar (15) ü çesmeler ü deryālar görse iḫlāṣ ṣıfātıdur ve keşf-i (16) sülūk dāʾresidür bu dāʾire-yi sebʿanıñ (17) żabṭı müşküldür ṭālibleri tenbīh içün (18) bu miḳdār ile iktifā olundı (19) temmetü'r-risāle

[94b] (1) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

(2) Ḳāle baʿḍu'l-meşāyıḫ kuddise sırruhu ed-duḫūlu fī'l-küfri'l-ḥaḳīḳī ve'l-ḫurūci (3) ʿane'l-islāmi'l-mecāzī en lāteltefit illā bimā varāʾa'ş-şuḫūṣu'ṣ-ṣelāṣeti ḥattā (4) tekūne muʾminen ve kāfiren ve in kunte varāʾa hāẕā feleste muʾminen ve lā kāfiren (5) ve in kunte taḥte hāẕā feente müşrikun muslimun ve in kunte cāhilen fe ente taʿlemu (6) enneke lā ḳıymete leke ve lā naḳde leke min ciheti'l-vucūdeyn (7) **Hāẕihi Risāletü'ş-Şerīfetü Teʾvīl Şeyhü'l-İslāmi ve'l-Müslimīn** (8) ekūlu manāhu ve ilmu ʿindallāhi'l-ʿalīmi mevḳūfen beyānuhu ʿalā beyāni merātibi'l (9) insāni's-sāliki fī sebīli'l-lāhi'l-meliki es-sāʾiri min maḳāmi'n-nefsi ve'ṭ-ṭabīʿati (10) ilā maḳāmi'l-ḳudsi kemāli'l-ünsi ve temāmi't-taḥaḳḳuḳi bi'l-ḥaḳīḳati ve ẕalike enne (11) merātibe ṣelāṣetun ve hiye'l-murādetu bi'l-ḳavli hāẕe'l-ḳā'ili bi'ş-şuḫūṣi'ṣ-ṣelāṣeti ve hiye (12) mertebeti ʿilme'l-yaḳīn daʾiretü'ş-şerīʿatü'ş-şerīfeti ve mertebeti ʿayn'el-yaḳīn (13) daʾiretü'ṭ-ṭarīḳati'd-

daḳīḳati ve mertebeti ḥaḳḳ'el-yaḳīn daʾiretü'l-ḥaḳīḳati'l-lāṭīfeti (14) ve'ş-şuḫūşu men şaḫaşa başarahu iẕā refʿ-yi reʾse ve feṯḥ-i ʿaynehu min temāmi'l-ḥayreti (15) ve kemāli'd-dehşeti ve hucūmi'l-heymān fessāʾir ilallāhi iẕā irtifaʿ ʿanhu (16) ḥicābu'l-ekvān ve ḥicāb-i ṣudūru'l-efʿāl ʿane'l-insāni yeşāhid-i ṣudūru'l (17) efʿāl ʿanillāhi'l-meliki'l-müteʿāl ve huve't-taḥaḳḳuḳ bi ḳavlihi teʿālā (18) *"Vemā rameyte iẕ rameyte velaki'n-nallāhe ramā"* [193] ve yuḥāru ve yeşḫaşu başaru müteveccihe (19) tilḳā ṣudūr-ı keşreti'l-efʿāl ʿanillahi'l-ʿaliyyü'l-ʿāli ve ʿında ẕalike yaḥṣul lehu **[95a]** (1) et-tevekkül et-temām ilallāhi'l-melikü'l-ʿallāme fe innehu yuşāhidu innehu leyse biyedi'l-kevni (2) şeyʾin ve ẕalike maḳāmi'l-başar ve't-tevekkül ve nihāyeti maḳāmi'l-ʿāmmeti ve bidāyet-i maḳami'l (3) ḫāṣṣati min ehli'l-velāyeti aṣḥābü'l-keşfi ve'l-müşāhedeti velākin ṣāḥibi (4) hāẕe'l-maḳām muḥtecibu şuhūd-i keşreti efʿālillāhi teʿālā ʿan şuhūd-i ʿayn ṣıfāti (5) llāhi teʿālā feiẕā ertefeʿati ʿanhu baʿde ṭūli'l-mucahideti ve murūruri'l-ezmineti ḥucūbātü'l (6) efʿāli'l-ilāhiyyeti inkeşefe lehu şuhūd-ı ṣarīḥ li'l-esmāʾü'l-ilāhiyyeti ve ṣaḥīḥi'ṣ-ṣıfātü'r (7) rabbāniyyeti ve ʿında ẕalike muteḥaḳḳıḳun biḥaḳīḳati *"Kuntu semʿahu ve başarahu ve lisānehu veyedehu"* (8) ve yeḳaʿ fī'd-dehşeti ve yekunu şāḫişan başarahu ilā summü'l-esmāü'l-ilāhiyyeti (9) ve ṣafāʾü'ṣ-ṣıfātü'ṣ-ṣamediyyeti ve ʿinde ẕalike yaḥṣalu lehu'r-rıżāʾi bi'l-ḳażāʾi feyekun (10) min cümletü'r-rāżıyne bi'l-ḳażāʾ-yı feyekun min eḳvā tilke'l-aḫvāṣı min hᵛūlāʾu'l (11) evliyāü'l-muḫullaṣi velakinnehu muḥtecibun bişuhūdi keşreti'l-esmāü'l-ilāhiyyeti ve'ṣ-ṣıfātü'r (12) raḥmāniyyeti ʿan şuhūdun ʿani'ẕ-ẕātü'l-ilāhiyyeti feiẕā ertefeʿati ʿanhu ḥucubātü'l-esmāʿ ve'ṣ-ṣıfātü'l (13) ilāhiyyeti inkeşefet lehu āṣārü'l-vaḥdetü'ẕ-ẕātiyyeti ve ʿinde ẕalike yeteḥaḳḳaḳun (14) biḥaḳīḳati *"Kullu şey'in hālikun illā vecha"* ve *"Kullu min ʿaleyhā fān ve yeḳḳā veche rabbike* (15) *ẕu'l-celāli ve'l-ikrām"* ve yekun muvahhiden ḥaḳīḳiyyen ve yeḳaʿ fī baḥri'l-heymāni (16) ve şāḫişan başrahu ilā burūzi āṣāri'l-meliki'l-muʾminü'l-müheyminü'l-mennān veyekūn (17) muʾminen biʿayni vucūdi'l-ḥaḳḳi ve kāfiren lūcūdi'l-ḥaḳḳi min min ḥayṣu innehu müstaḳillu (18) lā min ḥayṣu eṣeru ve ẓulli feyeşāhidu ġalebete aḥkāmi'l-vucūbi ʿalā aḥkāmi'l-imkān (19) lemmā galebe ʿaleyhi ḥukmü'l-lāhūti ellā mekāni ṣumme iẕā irtefaʿ ve teraḳḳā ilā refīḳü'l-aʿlā **[95b]** (1) vāḍmaḥalle fīhi ve telāşā fī sırri evḳāti celālihi vaḥtaraka binīrānihi faṣāraḥimmen (2) ṣārʿademen velā yuḳālu lehu muʾminun velā kāfirun belyuḳālu lehu fānin fillāhi ve mutḥaḳḳuḳu'l (3) ḥaḳīḳati *"İẕā ṣumme'l-faḳru fehuvallāh"* ve iẕā fehimte māḳaraʾnābihi semʿaka ve şaḫḫaşta (4) mefhūme fī fehmeke fāʿlem inne'ş-şuḫūse'ṣ-ṣelāṣete'l-leti eşertu ileyhā fī beyāni (5)

[193] Enfâl/17. "Attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı (onu)."

hāẕihi'l-merātibi'ş-şelāşeti iẕbaʿde't-taḥaḳḳuḳ bihinne yaḫrucu mine'l-islāmi'l-mecāziyi'r (6) resmî ve yedḫulu fî'l-islāmi'l-ḥaḳḳānî āḫırî kemā ḳālallāhu teʿālā niḥalîlihi (7) *"Eslim ḳāle eslemtu lirabb'ul-ʿālemîn"* [194] ve yedḫulu fî'l-imāni'l-ḥaḳîḳî lizevāli'l-vucūdü'r-resmî (8) ve şuhūdi'l-vucūdi'l-ḥaḳîḳî kemā ḳāle *"Felemmā efāḳa ḳāle subḥāneke tubtu ileyke veenā* (9) *evvelu'l-mu'minîn"* [195] ey bi'l-vucūdü'l-ḥaḳîḳî min ḥayşü'l-keşfi ve'ş-şuḫūdi ve yedḫulu (10) ayḍen fi'l-kufri'l-ḥaḳîḳî limā ġalebe ʿaleyhi min āşāri'l-vucūdi'l-ḥaḳîḳî ve'l-vucūbi'l-ḥaḳḳānî (11) ve setrihi ve ketmihi ḥattā ḳāle bi'l-cebri ve'l-iḍṭırāri *"Lā mevcūde illā hu velā fî cubbetu'l* (12) *vucūdi illā hu"* şumme iẕā terāḳḳā ve fenāfillāhi ve heleke fîhi maʿa'l-haleke fîhi maʿa'l-hālikîn fehuve (13) ʿadem-i felā yuḳālu lehu muʾminun velā kāfirun belyuḳālu lehu fānin fillāhve ẕalike maʿnāi ḳavlu hāẕe'l (14) ḳā'ili *"Ve in kunte varā' hāẕā"* eyi'l-meẕkūri mine'ş-şuḫūşu'ş-şelāşeti *"Feleste mu'minen velā kāfiran"* ve (15) ḳavluhu *"Ve inkuntu taḥte hāẕā"* ey tahte'l-meẕkūri mine'l-umūri sevā' kunte taḥte'l (16) kulli mine'ş-şuḫūşi evi'l-baʿḍ baʿde mālem tekun fîmā varā'u'ş-şuḫūş *"Feente muşrikun"* (17) libaḳıyyeti taʿyyunāti rusūmike ve rusūmi ġayrike kemā ḳālallāhu teʿālā (18) *"Vemā yu'minu ekşeruhum billāhi illā ve hummuşrikūn"* [196] muslimun lillāhi ve muʾminun billāhi maʿa (19) beḳāyā rusūmi't-taʿyyunātü'l-imkāniyyeti ve'l-āniyyāti'l-insāniyyeti kemā ḳîl

[96a] (1) **beyt**

Beynî ve beynike enniyye hicāb
Fār faʿ bifażlike enniyye mine'l beyni

(2) Fe iẕā ertefaʿtü't-taʿyināt
Venḳalaʿtü'n-āniyyāt

(3) inkeşefet lehu esrārü'l-ẕāti bilā iʿtibāri'l-esmā' ve'ş-şıfāti feḫîneʾẕi kāne (4) muşāhiden li'ẕ-ẕāti ve muvaḥḥiden bi'ẕ-ẕāti ve ḫālisan muḫlişan lehu'd-dîne ve kāne (5) ḥanîfen muslimen li'ẕ-ẕāti ve mā kāne mine'l-muşrikine fî kulli mertebeti mine'l-merātibi (6) ve fî kulli maḳāmi'l-lehā tābiʿun ve rātibun şumme ḳavlu hāẕe'l-ḳā'il ve kelāmu hāẕe'l-kāmili (7) *"Ve inkunte cāhilen feente taʿlemu enneke lā ḳıymete leke velā naḳde leke min ciheti'l-vucūdîn"* (8) yaḥtemilü'l-maʿneyeyn min ciheti'l-aʿlā ve min ciheti'l-ednā amma'l-aʿlā fe'l-maʿnā (9) ve inkunte fevḳa kulli maḳām-mirr beyānihi ve

[194] Bakara/131. "Âlemlerin Rabbine boyun eğdim, demişti."
[195] Arâf/143. "Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim."
[196] Yûsuf/106. "Onların çoğu, ancak ortak koşarak Allah'a iman ederler."

ve maḍā tibyānihi ve taḥaḳḳuḳte bi'l-fenā' ve't-teṣafte (10) bi'l-beḳā' veẕharte'l-ʿaceze ʿanderki'r-refīḳu'l-aʿlā kemā ḳāle ʿaleyhi's-selām (11) *"Lā uḥṣī ṣenā' ʿaleyke ente kemā eṣneyte ʿalā nefsik"* ve kemā ḳāle ʿaleyhi's-selām (12) *"Mā ʿarifnāke ḥaḳḳa maʿrifetik"* kuntu taʿddu nefseke mine'l-cāhilīn baʿde (13) mā kunte min kemeli'l-ʿārifīn ve ketemte esrāreke ʿani'l-aġyār ve keşeftehā (14) li'l-ebrāri mine'l-aḥrāri ve'l-aḫyāri fāʿlem enneke derreytīm lā ḳıymete leke fi'd-dāreyni (15) velā naḳde leke min ciheti'l-vucūbi ve'l-imkāni lienneke kunte ḳābe ḳavseyni (16) ve mecmaʿu'l-baḥreyni ʿalā virāseti min kāne nebiyye'ṣ-ṣeḳaleyni ve Muḥammedü'l-muẕnibiyna (17) fi'l-aʿlemīn ʿaleyhi ʿale'd-devāmi efḍalü'ṣ-ṣalavati ve ekmeli's-selāmi fi'd-dareyni (18) ve ammā beyānü'r-razalu ve'l-ednā felmaʿnā ve inkunte taḥte kulli'l-merātibi (19) ve kunte esfele's-sāfiliyna ve ṣırte min zumreti'l-muġteriyne'l-ġāfilīn **[96b]** (1) fe ente lā şeyʿ maḥżın felā ḳıymete leke min ṣemenin baḫsin velā naḳde leke min ʿaveẕin nekes (2) min dirhemin ve filsin feente ḥayvānin fī ṣūreti insānin maḥrūmin min ciheti'l-kevneynin (3) min ʿilmün veʿirfānin ve ḥamdin ve şükrānin bel ente bāḳin fī naḳsin ve ʿisyānin ve ġafleti (4) ve küfrānin vallāhü'l-müstaʿānu ve ileyhi'l-iʿtimādu ve't-tiklānu velā ḥavle velā ḳuvvete (5) illā billāhi'l-ʿaliyyi'l-ʿaẕīm ve innehu huve'l-berru'r-raḥīm ve neʿuẕubihim dā'imen min şerri'n-nefsi (6) ve'ş-şeyṭāni'r-racīm *"Ve fīhi veche āḫırun"* yuvāfıḳu'l-veche'l-evvele velā yuġayiruhu min (7) kulli'l-vucūhi ve huve enne ehli'l-īmāni ve'l-īḳāni min nevʿi'l-insāni ʿalā ṣelaṣeti (8) envāʿi ʿalā ḳāʿideti't-taṣavvufi ve ḳānūni'ṣ-ṣūfiyyeti'l-**evveli** men ḳaṭʿa merātiben (9) nefsi'ṣ-ṣelaṣe ve beleġa'r-rabiaʿ ve taḥaḳḳuḳa biḥukmihi mine'l-aḫlāḳi'l-ḥamīdeti ve'ṣ-ṣıfāti'l (10) kerīmeti baʿde mā tezekkā ʿan aḍdādihā fertefaʿ ʿanhu ḥucūbu'l-ekvāni ve şāhede (11) ṣudūre'l-efʿāli bi'ẕ-ẕāti ʿanillāhi'l-meliki'l-mennāni veraʾi fīhi ʿacāyībe esrāri (12) tevḥīdi'l-efʿāli mustaʿmeli beyne erbābi'ṭ-ṭarīḳati ve taḥayyere ve ṣāre şāḫısan (13) başaruhu ve ḥāşiren naẓaruhu ilā māẓahara min sırrı ṣudūri cemiʿi'l-efʿāli ʿanillāhi'l (14) meliki'l-muteʿāli ve hāẕe'ş-şaḫṣu'l-leẕī şaḫaṣa başaruhu ve ḥaşara naẓaruhu min ḫavāṣṣu (15) ʿavāmi'l-muʾminīn ve min ʿavāmi ḫavaṣṣi'l-muḳarrabīn liennehu mine'l-ebrāri'ṣ-ṣālihīn (16) lā mine'l-muḳarribīne'l-ḫavāṣṣi velakin taḥaḳḳuḳa bitevḥīdi'l-efʿāli ve taḳayyede bihi velem yetecāvez (17) ʿanhu ilā māveraʾhi ve'ṣ-**ṣānī** men merra bihāẕihi'l-merātib ve taḥaḳḳuḳa bihā ve tecāveze (18) ʿanhā ilā māveraʾhā ve ertefaʾ ʿanhu ḥucubu'l-efʿāli'l-ilāhiyyeti ve berrazat lehu'ṣ (19) ṣıfāti'r-rabbāniyyeti veraʾi esrāri'l-esmāʾ ve'ṣ-ṣıfāti'l-ilāhiyyetīn **[97a]** (1) ve duhişe fī ʿacāyibihā ve şaḫaṣa başarahu ve ḥaşara naẓarahu ilā māẓaharahu lehu min sırri'l (2) esmāʾ ve ṣafāʾi'ṣ-ṣıfāti faṣāra muvaḫḫiden bitevḥīdi'ṣ-ṣıfāti'l-mustaʿmel (3)

beyne’l-hāẕe’ṭ-ṭā’ifeti aṣḥābi’l-kuşūfāti ve’l-muşāhidāt ve ha’ulā’i ḫavāṣṣu (4) ehli’ṭ-ṭarīḳati evliyā’ullāhi’l-leẕīne lā ḫavfun ʿaleyhim velā hum yaḥzenun (5) ve ha’ulā’i aṣḥāb’l-āḫıreti bi’l-fiʿli liennehum ʿalā muşāhedeti umūri’l-āḫıreti ve hum (6) mātū bi’l-mevti’l-irādī ve dufinū fi’l-ḳalbī ve buʿişū bi’l-maʿnevī (7) ve’ṭ-**ṭā‘ifetü**’l-ulā aṣḥābu’l-berzaḫ liennehum mātū bi’l-irādeti ve dufinū ʿalā (8) muḳtaże’l-ḥikmeti velem tubʿaşū baʿde ve’ş-**şāniyyeti** mātū ve dufinū şumme buʿişū velakin (9) baḳavānī hāẕe’l-mertebeti velem yetecāvezu ʿanhā felihāẕihi evliyā’i keşīretun ve litilka (10) ebrār-i ṣāliḥāti keşīreti ve men dūnhum ʿāmmetü ehli’l-imāni lā tuʿaddu velā tuḥṣa (11) ʿalā tefāveti’d-derecāti vefīhim mulūkun vevzerā’un ve umerā’un ve ʿulemā’un ve i’mmetun ve ḫutebā’un (12) ve cünvedi’l-islāmi ve ʿasākiru’l-muslimīna ve’ş-şelālişu men tecāveze hāẕe’l-merātibe kullihā (13) ve ertefaʿt ʿanhu ḥucubātu’l-esmā’i ve’ṣ-ṣıfāti’l-ilāhiyyeteyni ve tecellā lehu’ẕ-ẕātü’l (14) baḫtu ve ġalebe ʿaleyhi’l-heyemānu faṣāra şāḫışan başarahu ve ḫāşiren naẓarahu ilā māẓahara (15) min ẓuhūri sırri’ẕ-ẕāti ʿalā vufḳi mā merra ve mażā velakinne’l-farḳa beynehuma (16) enne hāẕihi’l-ḥālātu fi’l-evveli veḳaʿt fī şaḫaşin ve fi’ş-şānī fī eşḫāşin (17) ve’l-meʾalu mevāfıḳun limā yeḳtażīhi’l-emru ve’l-ḥālu vallāhu teʿālā yeḳūlü’l (18) ḥaḳḳa ve yehdi’ṣ-sebīl velā ḫavle velā ḳuvvete illā billāhi’l-ʿaliyyi’l-ʿaẓīm (19) temmetü’r-risāleti’ş-şerīf

[97b] (1) **Hāẕihi risāleti istibṣari’l-başīreti’l-temsi Sulṭān Murād esrāre’l (2) laṭīfeti min hażreti Şeyḫi’l-menzileti rūḫi fī cesedi** (3) istibṣari’l-başīreti ʿalā başari’l-ḳalbi fehuve Ḥaḳḳa feyne’l-ḫalaḳa (4) **şeyḫi’ş-şeyūḫi İbrāhim efendi ve ketebe fī cevābe hāẕihi’r-risāleti’ş-şerīf**

(5) Bismillāhi’r-Raḥmāni’r-Raḥīm

(6) El-ḥamdüli’l-lāhi’l-leẕī ḫalaḳe’l-insāne ve ʿallemehu mine’l-ʿilmi mālem yuaʿllim ġayrehu (7) min beyāni kulli şey’in ve tibyānihi veceaʿlehu nusḫaten cāmiaʿten likulli mā vecede (8) ve yucedu mine’l-ekvāni veceaʿle ḳalbuhu ʿarşan ʿaẓīmen lehu festevā ʿaleyhi (9) bi’s-smi’r-raḥmani liyekūne lehu ḫalīfeten fī feyżi āṣāri esmā’ihi ve eczā’i aḥkāmihi (10) fī ʿavālimi’l-imkāni ve efḍalü’ṣ-ṣalati ve etemmu’s-selāmi ʿalā min aḫtuṣsa (11) biekmeli hāẕe’l-kemāli āṣāleten min beyni māḫalaḳahu’l-ḫālıḳu’l-bārī’u’l-mennānu (12) Muḥammedü’l-mebūşi ʿalā kāffetü’l-maḫlūḳi ḫuṣūṣen minhu ʿale’l-insi ve’l-cāni (13) ve ʿalā ālihi ve aṣḥābihi ve etbāʿihi ṣaffettu ṣufi’l-insāni mine’l-muhācirīne (14) ve’l-enṣāri ve’l-leẕīne ve ettbaʿūhum biiḥsāni ve ʿale’l-leẕīne aʿterafū (15) biẕunūbihim ḫalaṭū ʿamelun ṣāliḥen ve āḫara seyyiʿen min zumreti ehli’l-īmāni (16)

vallāhu'l-mustaʿānu ve ileyhi'l-iʿtimādu ve't-tiklānu **ammā baʿd** teyaḳḳaẕ teyaḳḳaẕ (17) yā vesnānu teşemmer teşemmer yā yaḳẓānu ve illā feaʿleyke'l-ḫusrānu yā insānu (18) in aradetneyle leyleti ḳadrike fectehed fī taṣfiyeti ḳalbike ve şerḥi ṣadrike (19) linuzūli leṭāifi aḥkāmi'l-islāmi ve urūdi ḫafāyā esrāri'r-Raḥmāni ḥattā yekūne **[98a]** (1) ṣadrike bimenzileti'l-kursiyyi'l-kerīmi ve ḳalbuke ʿarşan ʿaẓīmen musteve'r-Raḥmāni (2) bel evsaʿ minhu ʿalā mūcibi ḳavli'l-lāhi'l-meliki'l-velī *"Lā yesaʿunī arḍi* (3) *ve lā semāʾī velakin ve saʿnī ḳalbu ʿabdi'l-muʾmini'n-naḳıyyi't-taḳıyyi"* (4) ve ʿalā muḳteżā ḳavli'n-nebiyyi ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalati ve's-selāmi *"Lī maʿallahi* (5) *vaḳtun lā yesaʿunī melekun muḳarrabun velā nebiyyun murselun"* iẕyerişu fīhi'l-velī (6) ve baʿde mā ḳaraʾnā bihi semaʿke eyyühe'l-ibnü'l-ekremu ve'l-mevle'l-mufaḫḫmu'l-mukerremu fālem (7) enne likulli maḳāmin maḳālen ve likulli ṭavri ṭabaḳaten ve ḥālen femen leyse lehu ve ḳufun (8) ʿalā ṭabāḳati'l-eṭvāri ve derecāti'l-edvāri ve'l-aḥvāli fehuve'l-ḳāṣiru'l (9) mutaḥayyiru min cümleti ehli'l-ḳıyli ve'l-ḳāli iẕ lāyuḳafu ʿalā hāẕe'l-meknūni mine'l (10) ʿilmi'l-maṣūni'l-maḍnūni ʿalā ġayri ehlihi bimücerredi'l-baḥṣi ve'l-cidāli (11) vallāhu subḥānehu ve teʿālā aʿlemu biḥaḳīḳati'l-ḥāli feinnehu ʿallāmu'l-ġuyūbi ve'l-meliki'l-muteʿāli (12) *"Feyā eyyuhe'l-veled"* ʿazzü'l-ekremu veyā eyyühe'l-ibnü'l-muteʿazzizü'l-mukerremu kun min ehli'l (13) yemīni ve'l-yemīnu vāżʿunile'n-nidāʾi'l-vāridi min cānibi'ṭ-ṭūri'l-eymeni (14) fetaʾḫuẕ minhu'l-ḳabese ve teced birabbike bihi kemāli'l-insi ve teraḳḳī minhu ilā maḳāmi'l (15) ḳudsi vetetelaḳḳī leṭāīfe Rabbike teʿālā ve teḳaddes **vehā** enā eşraʿu'l-āne (16) inşāʾallāhu'l-maʿbūdu libeyāne'l-maḳṣūdi nesʾelu'l-lāhi'l-hādi't (17) tevfīḳe ve'l-hidāyete fīhi ve fīmā ḳaṣadeti fīhi mine'l-beyāni'ṣ-ṣuvebi (18) ve'l-işābeti feneḳūlu ve billāhi't-tevfīkı ve huve'l-muyessiri'l-muvaffıku **amme'l-başīretu** (19) fī ışṭılāhi ehli'l-lāhi ehlu't-taḳvā ve'ṭ-ṭarīḳatu fehiye'l-ḳuvvetu'l-bāṭınetu **[98b]** (1) lilḳalbi'l-ḳarībi mine'l-ḥaḳīḳeti'r-rūḥāniyyeti'l-melekūtiyyeti el-munevveru binūri'l-ḳuvveti'l-ḳudsiyyeti (2) yarā bihā ḥaḳāyīḳa'l-eşyāʾi ve bevāṭinehā bimenzileti'l-başari yarā bihā ṣuvare'l-eşyāʾi (3) ve ẕevāhirehā ve hāẕe'l-ḳalbu'l-melekūtiyyu lehu maḳāmun ḫāṣṣi ʿinde'l-ḫavāṣṣı ve ḫulāṣatü'l (4) ḫāṣṣi yaẕhafu lilmerīdi'l-ḫāṣṣi'l-ḫāṣṣi baʿde ḳaṭʿi dāʾireti'n-nefsi'l-muṭmaʾinneti (5) ve hiye'd-daʾiretü'r-rābiʿatu mine'd-devāʾiri's-sebʿati ve lehu bābun yuftaḥu ilā cānibi'l (6) ḳıvā ve'l-aʿżāʾi yuʿabberu ʿanhu bimaḳāmi'ṣ-ṣadri menzile ilḳāʿi'l-vesveseti (7) ve lehu bābun eyżan ilā cānibi maḳāmi'r-rūḥi yuḳālu lehu el-ufuḳu'l-mubīnu'l-leẕī (8) verede fīhi ḳavluhu ʿazze ve celle *"Ve leḳad raāhu fi'l-ufuḳi'l-mubīn"* [197] fīhi raʾā resūlu (9) rabbi'l-ʿalemīne aḫāhu cibrīle'l-

[197] Tekvîr/23. "Ve leḳad raāhu bi'l-ufuḳi'l-mubīn" "Andolsun ki, onu (Cebrail'i) apaçık ufukta

emīni ve limaḳāmi'r-rūḥi bābun yuftaḥu ilā maḳāmi's (10) sırrı yusemmā bi'l-ufuḳi'l-aʿlā el-leẕī verede fīhi ẕī ḳuvveti *"Festevā ve huve* (11) *bi'l-ufuḳi'l-aʿlā"* [198] ve uşīru ilā maḳāmi's-sirri biḳavlihi teʿālā *"Ṯumme denā fetedellā* (12) *fekāne ḳābe ḳavseyni ev ednā feevḥā ilā ʿabdihi mā evḥā mākeẕebe'l-fu'ādu* (13) *mā raā efetumārūnehu ʿalā mā yerā"* [199] ve ḳavluhu teʿālā şānuhu ve ḳavye ḥukmuhu ve burhānehu (14) *"El-insānu sırrī ve ene sırrıhu"* ve hāẕihi'l-āyetu işāretun ilā ʿurūcihi ṣallāhu ʿaleyhi ve selleme (15) ilā rabbihi'l-aʿlā el-ʿazzi'l-ekremi ve fenā'ihi fīhi ʿalā vechi'l-ekmeli'l-etemmi (16) ṯumme eşāre ilā nuzūluhi mine'l-ḥaḳḳi ile'l-liseyri sidreti'l-muntehā ve duḫūli (17) cenneti'l-ma'vā ve şuhūdi'l-mevlā bimā fīhi mine'ṣ-ṣıfāti ve'l-esmā'i'l-ḥusnā (18) iẕi'l-evvelü maḳāmi'l-fenā'i **ve'ṯ-ṯānī** maḳāmi'l-beḳā'i baʿde'l- fenā'i ṯumme lida'veti'l (19) ḫalḳi ile'l-ḥaḳḳi māyüşāhiduhu ve yarā mimmā fī aʿle'l-ʿilliyyinā **[99a]** (1) ilā mātaḥte'ṣ-ṣerā min āyāti rabbihi'l-kubrā biḳavlihi *"Ve leḳad raāhu nezleten uḫrā (2) ʿinde sidrati'l-muntehā ʿindehā cennetu'l-me'vā iẕyaġşe's-sidrate mā yaġşā (3) mā zāġa'l-baṣaru vemā ṭaġā leḳad raā min āyāti rabbihi'l-kubrā"* [200] feiẕā taḳarrar (4) eyyuhe'l-veledü'l- ʿazzü'l-ekremu ve'l-ibnü'l-mukerremu ʿindeke ve fehimte māḳara'nā bihi semʿake (5) ānifen faʿlem ve efehem enne istibṣāri'l-baṣīreti yurādu bihi istinārate'l-ḳuvveti'l-bāṭıniyyeti (6) ve istizādetihā ve te'īdihā bite'īdi'l-ḳuvveti'r-rūḥāniyyeti ḳudsiyyeti eyyāhā (7) ʿalā ʿayni'l-ḳalbi'l-meftūḥati ileyhā el-ḳarībi minhā el-leẕī yentehī ileyhi nihāyetü'n (8) nefsi'l-muṭmaʿinneti bimtiṣāli'l-avāmiri'r-rabbāniyyeti ve'l-ictinābi ʿani'l-menāhi'l (9) ilāhiyyeti ve'l-ittiṣāfi bi'ṣ-ṣıfāti'l-kerīmeti ve't-taḫalluḳi bi'l-aḫlāḳi'l-cemīleti (10) ve'l-ḳalbü'l-meẕkūri eşeddu minhā safāveten ve ekṣeru minhā nezāketen ve ṭarāveten (11) fi't-taḫalluṣi ʿani'ẓ-ẓulmāti'ṭ-ṭabīʿyyeti ve ʿani'l-kedurāti'l-beşeşeriyyeti (12) kānnehu kāne kelmir'ati'l-meclūti bel lāmunāsebete beynehā fi'l-ḥaḳīḳiyyeti iẕ huve (13) mir'ātü'l-ḥaḳḳi ve'l-leẕẕātü'l-munezzehetu ve'-ṣ-ṣıfātü'l-muḳaddesetu ve'l-efʿālu'l (14) munaḳḳanetu niheyhāte heyhāte beynehume'l-munāsebetuve ḳadı ḳale rabbü'l-ʿizzeti (15) ve ḫālıḳu'l-ḳalbi ẕü'l-kudreti ʿabdī mir'āti ḳalbeke fekeyfe taḳbelu manẕarī (16) ve'n-nefsü dā'imen fīhā teteneffesī ve ẕalike'l-ḳalbü'ṣ-ṣāfī fi'l-viʿāi'l-vāʿī (17) el-vā fihuve ḥaḳḳun iẕ huve men tedellā er-rūḥa ve tenezzelehu'l-leẕī uḍife ileyhi subḥānehu

---

görmüştür."

[198] Necm/6-7. "Sonra en yüksek ufukta iken asıl şekliyle doğruldu."

[199] Necm/8-12. "Sonra (Muhammed'e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı. O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu. Bunun üzerine Allah, kuluna vahyini bildirdi. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı."

[200] Necm/13-18. "Andolsun onu, Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında önceden bir defa daha görmüştü. Cennetü'l-Me'vâ da onun yanındadır. Sidre'yi kaplayan kaplamıştı. Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı. Andolsun o, Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kısmını gördü."

ve teʿālā (18) fī ḳavli rabbenā ve rabbi'l-ʿalemīn *"Fe iẕā sevveytuhu ve nefaḫtu fīhi min rūḥī* (19) *feḳaʿū lehu sācidīn"* [201] ve min ʿālemi'l-emri'l-mucerredi ʿani'l-māddeti ve'l-muddeti **[99b]** (1) ve'l-miḳdāri lā min ʿālemi'l-ecsāmi'l-leẕī sāġa fīhi't-tecdīdu ve't-taḳdīru (2) el-leẕī ḳāle fīhi tebārekee ve teʿālā *"Ḳuli'r-rūḥı min emri rabbī vemā ūtītum* (3) *mine'l-ʿilmi illā ḳalīlen"* [202] ve kefā litaḥḳīḳi hāẕe'l-maḳāmi biteynike'l-āyeteyni delīlen (4) limen kāne lehu ḳalbun ev elḳa's-semʿa ve huve şehīdun ve kāne lehu ṭabʿun selīmun (5) ve ʿaḳlun mustaḳīmun ve başarun cedīdun ve taḥaḳḳaḳa bisirri ḳavlihi ʿazze ve celle *"Bel huve fī lebsin* (6) *min ḫalḳın cedīd"* [203] ve ammā ḳavlu'l-ʿārifi'l-fāżıli'l-likāşifi fāyin'l-ḥaḳḳ (7) ey fayini'l-ḥaḳḳi'l-ḫālıḳi feyuşīru hāẕe'l-ḳavlu'l-ecmelu ve'r-remzü'l-etemmü'l-ekmelu (8) ilā remzi rabbene'l-ʿazīzi'l-āli ve'l-ʿalīmü'l-teʿāli fī ḳavlihi *"Lā yesaʿnī* (9) *arḍi ve lā semā'ī velakin ve saʿnī ḳalbu ʿabdi'l-muʿminu'n-naḳiyyu't-taḳiyyu* (10) *feinnehu evsaʿ min ʿarşi'r-raḥmāni beli'l-ʿarşu ve'l-furşu ve mā fīhimā el-vālikıyye"* (11) fī hāẕe'l-ḳalbu'l-kāmilu ve'l-vaʾu'l-vāsiʿu'ş-şāmilu lekāne fīhi keḫalḳaten mulḳātin (12) fī felāti ve yermuzu eyżan ilā taḥḳīḳi ḳavlillāhi *"Feeynemā tuvellū feṯemme vechullāh"* [204] (13) feinne men nāle hāẕe'l-ḳalbe ve sāra fī feżaʾihi'l-vāsiʿ ve yeteḳallebu yare'l (14) ḥakke'l-ḫālıḳa fī kulli mā yarāhu mine'l-maḫlūḳi iẕ huve maẓharuhu ve meclāhu (15) ve yuşāhedu enne hāẕe'l-ʿaynu ḥaḳḳe'l-yaḳīn ve yusebbiḥu rabbehu bismihi'l-kāmili'l-ʿazīmi (16) *"Veliḍīḳi"* hāẕe'l-maḳāmi aḍrebnā ʿan taḥḳīḳi'l-maḳṣūdi ve tafḍīli'l-merāmi (17) el-leẕī huve murādü'l-meliki'l-ʿallāmi ve'l-ġalebeti sulṭāni'l-ḥaḳīḳati fī hāẕihi'd (18) dāʾiretihi ve feyeḍāni farṭi'l-ḥīreti *"Ḳāle"* baʿżı men taḥaḳḳaḳa bihā mā fī cubbeti'l (19) vucūdi sivāhu *"Ve'l-aḫıru"* iyyāhu ene ve ene iyyāhu *"Ve'l-aḫıru"* subḥānī mā aʿẓam şānī **[100a]** (1) ve mulki aʿẓamu min mulkike ve haʾulāʾi ḳālū mā ḳālū bimuḳteżā aḫıretive's-sukri (2) ve mā hū illā ve telvīnun ve't-telvīnu ve't-tebaʿiyyeti limuḳteże's-sukri leyse bikemālin (3) ʿinde'l-kummelu bel lā budde'l-likemāli'l-muḥammedī ʿaleyhi ṣalavātu's-sermediyyi ve's-selāmu'l-ebediyyi (4) aṣ-ṣaḥvi baʿde's-sukri ve't-temkīni baʿde't-telvīni ve'l-culūsi'l-maʿbūdeti (5) ve'l-ʿubūdetiyyeti ve'l-ḳuʿūdi'l-ḫidmeti'l-ḫālıḳi ve'l-ḫalḳi ve't-taḳayyudi birʿāyeti'l (6) sunneti ve'ş-şerīʿati ve'ş-şefaḳati'l-ʿibādillāhi ve ḫalḳıhi keşefaḳati linefsihi (7) ve ʿiyālihi lienne'l-ḫalḳa

---

[201] Hicr/29., Sad/72. "Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!"

[202] İsrâ/85. "Sana ruh hakkında soru sorarlar. De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. Size ancak az bir bilgi verilmiştir."

[203] Kâf/15. "Bel hum fī lebsin min ḫalḳın cedīd" "Hayır, onlar yeni bir yaratma hususunda şüphe içindedirler."

[204] Bakara/115. "Nereye dönerseniz Allah'ın yüzi (zatı) oradadır."

kulluhum ʿiyālullāhi eḥabbuhum ilallāhi enfaʿhum limaʿyālihi (8) ve'l-ḥavfu ʿan ẓuhūri mūcibi ḳavlihi teʿālā *"Kulle'n-nāsi yudʿā bimāmihim"* (9) ve ḳavli resūlihi'l-ekmeli'l-aʿlā *"Kullukum rāʿin ve kullukum mes'ūlun ʿan raʿiyyetihi"* (10) ve'r-raʿiyyetu fī itmāmi mażmūnu ḳavlihi ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem *"İẕā arādallāhu* (11) *biʿabdin ḫayrā ṣayyara ḥavāyice'n-nāsi ileyhi"* ve ḳavlihi ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem (12) *"İnnallāhe ʿibāden ḫalaḳumu'l-ḥavāyice'n-nāsi feḳażā ḥavāyice'n-nāsi fī eydīhim* (13) *ulā'ike āminūne min fezaʿ yevmi'l-ḳıymeti"* ve ekmelu mażmūni ḳavlihi teʿālā (14) innellāhe yaʾmerukum en tuʾeddu'l-emānāti ilā ehlihā ve'l-ḥaẕeru ʿan ve ʿaydi (15) ḳavlihi teʿālā *"Ve men lem yeḥkum bimā enzelellāhu fā ulā'ike humu'l-kāfirūn"* [205] fā ulaʾike (16) humu'ẓ-ẓālimūn fā ulāʾike humu'l-fāsiḳūn fe'l-ʿadāletu ve'l-istiḳāmetu (17) ʿlā ẓāhiri'ş-şerīʿati'ş-şerīfeti ve's-sunneti'l-munevvereti'l-menīfeti lāzımetu (18) limen āmene billāhi ve'l-yevmi'l-āḫıri ve liẕalike kālū mā ḳālū fī ḥāli's-sukri (19) ve't-telvīni şumme nedimū venkeserū vestaġferū fī ḥāli'ṣ-ṣaḥvi ve't-temkīni **[100b]** (1) ve ehlü'l-edebi ḳālū *"Mā ra'eytu şey'en illā ra'eytullāhe ḳıbelehu ev raʿeytullāhe fīh"* (2) riʿāyete liedebi li enne fīhi esrārun ʿaẓīmetun ve leṭāyifu şerīfetun yaʾbā ʿanhe'l (3) ʿuḳūlü'l-ḳāṣiretu ve'l-idrākātü'n-nāḳıṣatu liẕalike ażrebtu ʿan taḥḳīḳihā (4) ve iʿtimāde aʿlā ʿaḳli'l-veledi'l-ʿazzi'l-ekremi ve fehmi'l-ibnü'l-kerīmi'l-mükerremi (5) ve mā yaʿḳiluhā ille'l-ʿālimūn feinnehā min aḫlaṣi ezvāḳi'l-kummeli min ibādi (6) allāhü'l-ʿazīzi'l-ʿalīmi *"Menlem yeẕuḳ lem yaʿrif"* fefhem māḳulnā leke (7) ve tedebber tefhem ḥaḳḳe'l-fehmi ve illā fesellim hāẕe'l-ʿilmi ilā ehlihi min ehli'l-ilmi (8) ve'l-ḫaremi min üli'l-ḳaṣdi ve'l-ʿazmi ḳāle tebāreke ve teʿālā *"Fein tenā zaʿtum* (9) *fī şey'in ferudduhu ilallāhi ve ile'r-resūli inkuntum tu'minune billāhi ve'l-yevmi'l-āḫıri* (10) *ẕalike ḫayrun ve aḥsenu te'vīlen" "Rabbenā ʿaleyke tevekkelnā ve ileyke enīnā ve ileyke'l-maṣīr"* [206] (11) rabbenā lā tecʿal ḳavlenā hāẕā fitnete'l-leẕīne lem yefhemū mine'l-kelāmi illā resmehu ve mine'l (12) musemmā illā ismuhu *"Bel keẕẕebū bimā lem tuḥīṭū biʿilmihi velemmā ye'tihim te'vīluh"* [207] (13) ve ḳālū iẕ lem yehtedū bifehmi'l-ḥaḳḳi mā hāẕā *"İllā ifkun ḳadīmun"* [208] *"Ve siḥrun mubīnun"* [209] (14) *"Ve esāṭīru'l-evvelīn"* [210] ve lem yetefeṭṭanū ḳavlellāhi'l-ʿazīzi'l-ḥakīmi *"Nerfeʿu* (15) *derecātin men neşā'u vefevḳa kulli ẕī ʿilmi ʿalīm"* [211] ve mā huve

[205] Mâide/44. "Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir."
[206] Mumtehine/4. "Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır."
[207] Yûnus/39. "Bilakis, onlar hakkıyla bilmedikleri ve bildirdikleri kendilerine (vakıa olarak) gelmemiş Kur'ân'ı yalanladılar."
[208] Ahkāf/11. "Hâzâ ifkun kadîm" "Bu eski bir yalandır."
[209] Enâm/7., Saffat/15., Neml/13., Yûnus/76., Maide/110. "Bu, apaçık büyüden başka bir şey değildir."
[210] Kalem/15., Nahl/24., Mutaffifîn/13. "Eskilerin masallarıdır."
[211] Yûsuf/76. "Biz kimi dilersek onu derecelerle yükseltiriz."

“İllā men (16) *etellāhe”*[212] bişadrin ṣāfin ve ḳalbin selīm ve’l-ḥamduli’llāhi vaḥdeh ve’ṣ-ṣalatu (17) ve’s-selāmu ʿalā men lā nebiyye baʿdehū ve ʿalā ālihi ve men ṣaḥibehu ve naṣarahu (18) ve aʿānahu ve kulli men āmene bihi ve’t-tebaʿhu ilā yevmi’d-dīn (19) temmeti’r-risāleti’ş-şerīfeh

[101a] (1) **Hāẕā Risāletü’l-Faḳru Sevādü’l-Veche Fī’d-Dāreyn**

(2) Bismillāhi’r-Raḥmāni’r-Raḥīm ve bifażlihi nesteʿīn

(3) şükr ü sipās ol ẕāt-ı şerīfe ki sevād-ı dīde-yi ʿuşşāḳda nūr-ı (4) ḥużūrı ḫūblarınıñ ve maḥbūblarınıñ vechiniñ sevādı ve beyāżı müşāhedesinden (5) peydā ḳıldı ve rūşenālıḳ eṣeri bāṭın-ı erbābullāhdan maḥbūbları (6) *“Sevādi’l-ḫāl ve’l-ḫaṭṭu’n-nūr fi’s-sevād”* ḥükmüyle ẓāhir ḳıldı ve dürūd-ı (7) taḥiyyeti evvel müteʿallim-i mekteb *“Ve ʿallemeke mālem tekun ṭaʿlem”* [213] ki cemāl-i bākemāl (8) ehl-i beytden ḫvān kitāb-ı ezel ü ebed oldı ve *“Selmānı nukte’ü’l-mennā* (9) *ehli’l-beyt”* anıñ ʿirfān içün didi ve nisbet-i sevād-ı aʿẓam vech-i ādem (10) ve āl ü aṣḥābına ki sevād-ı ḫaṭṭ tevḥīd nāmına aʿmāli ḳamunuñ beyāż-ı (11) ḥasenātına miṣāl bulmuşdı ammā baʿd *“El-faḳru sevādü’l-vechi fi’d-dāreyn”* [214] (12) beyānında bu faḳīriñ çendān sevād hvānlıḳda vuḳūfı yoḳ idi muḳtezā-yı (13) iltimās ile nükte-yi çend beyāża raḳam oldı ṭarīḳ-i bedeʾ ile teẕkire-yi ḫayr (14) içün taḥrīr olundı ve billāhi’t-tevfīḳ ḳāle ʿaleyhi’s-selām (15) *“El-faḳru sevādü’l-vechi fi’d-dāreyn”* [215] aṣḥāb-ı taṣavvufuñ bu bābda sözi (16) ve baḥṣi oldur ki murād dāreynden ẓāhir ü bāṭındur ki faḳr-ı ḥaḳīḳīden (17) ʿibāretdür fenā-yı ʿabdden şüḥūd-ı vücūd-ı muṭlaḳa ve muḳarrardur ki ol ḥāletde ki (18) baḥr-ı vaḥdetde ʿabde iştiġrāḳ-ı küllī ḥāṣıl oldı ẓāhir ü bāṭın (19) ve ġayb ü şeḥādet-i cenb-i şüḥūd-ı vücūd Ḥaḳḳ’a maḥv olur ve kemāl-i faḳr **[101b]** (1) hemīn budur ve’s-selām ve baʿż buña dirler ki ḥadīṣ-i şerifdür ki (2) *“Ed-dünyā ḥarāmün ʿalā ehli’l-āḫırah ve’l-āḫırati ḥarāmün ʿalā ehli’d-dünyā* (3) *ve hümā ḥarāmān ʿalā ehlullāh teʿālā”* pes vaḳtā ki ehlüllāha (4) dünyā ve āḫıret ḥarām ola çün bir kimesneniñ bir nesneden maḥrūmluġu ola (5) ʿörfde ve ʿādete dirler ki o teniñ nisbete yüz ḳaralığı (6) vardur çün dünyā vü āḫıret ki dāreyn andan ʿibāretdür ehlüllāha (7) ḥarām ola pes bu cihetden dimek olur ki *“El-faḳru sevādü’l-vechi fi’d-dāreyn”* (8) ammā taḥḳīḳle oldur ki ḥadīṣde gelmişdür ki *“‘Aleyküm bi’s-sevādi’l aʿẓam* (9) *ve’t-tebeʿu’s-sevādi’l-aʿẓam”* çün Ādem maḫlūḳāt ve mevcūdātdur (10) biḥasebi manṣıb-ı

[212] Şuarâ/89. “Ancak Allah'a kalb-i selîm (temiz bir kalp) ile gelenler (o günde fayda bulur).”
[213] Nisâ/113. “(Allah) Ve sana bilmediğin şeyleri öğretmiştir.”
[214] Fakirlik iki dünyada yüz karasıdır.
[215] Fakirlik iki dünyada yüz karasıdır.

ḫilāfet ki *"İnnī cāʿilun fi'l-arḍi ḫalīfeti"* [216] (11) ve maḫlūḳ olmaḳ Ḥaḳḳ ṣūretinde ki *"Ḫalaḳallāhu teʿālā ādeme ʿalā ṣūratihi"* [217] (12) ve ʿālim olmaḳ esmā-yı külliyye ki *"Ve ʿalleme ādeme'l-esmāe kullehā"* [218] pes ādemiñ sevād-ı vechi (12) sevād-ı aʿẓam ola ol cihetden ki anıñ sevād-ı vechi ʿilm kelime-yi ilāhīdür (13) ve maʿnā *"En-nūrı fi's-sevād"* hemīn budur zīrā Ḥaḳḳ teʿālā Ḳurʾān'ı nūr oḳudı (14) *"Ve't-tebeʿu'n-nūrulleẕi ve't-tebeʿu's-sevādu'l-ʿaẓam"* (15) ikisi birdür ve sevād ḥesāb-ı cümle ile berāberdür ve cümle edyān u milelde muʿteberdür ve ʿadedde (16) yitmiş birdür ve bir heyʾet mecmūʿası ki yitmiş iki ola pes sevād-ı veche ʿibāretdür miṣāl yitmiş iki olur pes ol nükteyi

(17) **beyt**

Menbaʿ cān dersevād-ı vech-i māst
Çeşme-yi ḥayvānī beẓulmet-i īn nedāst

[102a] (1) maʿnāsı dimek olur ki cānıñ serçeşmesi sevād-ı vechimizdedür ve çeşme-yi ḥayvān (2) ẓulümātda didikleri bu sevād vechinde oldı dir bu ola zīrā ki çeşme-yi ḥayvān (3) ʿibāretdür kelimeden bu kelime ẓulmet-i sevād vechinde maʿayyendür ve cāvidān (4) nāme-yi ilāhīde gelmişdür ki ol āb-ı ḥayātı İskender ẓulmetde ister idi bu ẓulmāt ḫuṭūṭ-ı vech-i ādemdür

(5) **beyt**

Dertaḥt-ı ḫuṭūṭ-ı vech-i ādem
Gencīst nihān cümle ʿālem

An cān tamāmī cihānest
(6) Bīū ne mekān u ne zamānest

(7) maʿnāsı dimek olur ki ādemiñ ḫuṭūṭı vechiniñ altında bir genc var ki ḳamu (8) ʿālemden gizlüdür ve ol gizlü genc tamām-ı cihanıñ cānıdur ansız ne mekān var ve ne zamān vardur (9) imdi bu *"Sevādü'l-vechi fi'd-dāreyn"* ki dünyā vü āḫıret ola nisbet bu tevcīhe nicedür (10) çün muḳarrerdür ki ḳamu ehl-i behişt aḥsen ṣūretle ki ādem ṣūretidür olacaḳlardur (11) ve sevād-ı vechleri hemīn bu sevād-ı vech-i ādem olacaḳdur

[216] Bakara/30. "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım."
[217] Allahu teâlâ ademi kendi sureti üzere halketti.
[218] Bakara/31. "Ve Adem'e bütün isimleri öğretti

ki ʿilm-i kelimāt-ı ilāhī (12) ve miṣāl-i envār-ı nāmütenāhīdür pes rūşen oldı *"El-faḳru sevādu'l-vechi fi'd-dāreyn"*

(13) **beyt**

Sevād-ı vech-i ḫūbān çün büved derdünyā vü ʿuḳba
Sevādu'l-vech fi'd-dāreyn ínest ezreh-i maʿnā

(14) maʿnāsı dimek olur ki ḫūblarıñ sevād-ı vechi çün dünyāda ve āḫıretde ola (15) sevād-ı vech iki dünyāda bundandur maʿnā ṭarīḳiyle dimekdür pes bu ḥadīṣiñ maʿnā-yı ḥaḳīḳīsi (16) ol oldı ki faḳr ʿibāretdür miṣāl-i kelime-yi ḥażret-i risālet ʿaleyhi's-selāmdan ki (17) *"El-faḳru faḫrī"* bu faḳr idi ve's-selām bu risāle Fārsī lisānı üzerine idi (18) baʿż-ı iḫvān ki Fārsī lisānı bilmezler idi iltimās itdiler ki bu risāle Türkī dilince (19) tercüme ola imdi bu bende-yi fażl-ı Yezdānī Derviş Ḥasan ibn Derviş Pīr Şirvānī Türkī lisānı üzerine terceme ḳıldı ve billāhi't-tevfīḳ ve's-selām temmetü'r-risālet

[103b] (1) Ḥażret-i Şeyḫ müşārünileyhiñ işbu şerhle taḥrīr olunan beyte ʿalā ṭarīḳı'ş (2) şerḥ aṣḥāb-ı ṭarīḳ u erbāb-ı süllāke işāret buyurdıḳları nefāyis-i ḳudsiyyeleridür (3) ṣalāt ehl-i ḳurbuñ ḳıblesidür ṣumme vechullāh (4) o vechehu ḳul olanlar ṭāʿat-ı noḳṣānı neylerler (5) maʿlūm ola ki ḳurba vāṣıl olan ʿārif-i billāh her neye teveccüh (6) eylese ḳıblesi oldur ve anıñ ṣalātı ol ḳurba vuṣlatıdur (7) pes ol ḥāl vuṣlatıñ ṣıḥḥati muḳarrer oldığı taḳdīrce aña (8) infiṣāl ü inḳıṭāʿ yoḳdur ol kimse ḳıble-yi ḥaḳīḳīde dā'imen ve ebeden (9) müteveccih olup ṣalāt-ı dā'imeye müdāvim ve ol ṣalāt-ı dā'imeyi (10) muḥāfaẓaya ḳā'im olur zīrā Ḥaḳḳ subḥānehū ve teʿālā Ḥaḳḳu'l-ezelü ilelebed (11) kevnle ḥāl ü vaṣlda dā'im ve ḳayyūmiyyet-i ẕātıyla ḳā'imdür bu sebebden ulūhiyyeti ṣābitdür (12) *"Ve huve maʿakum eyne mā kuntum"* [219] buyurdığu buña delīl-i ḳāṭıʿdur *"Feeynemā tuvellū* (13) *feṣemme vechullāh"* [220] ile işāret olunan vechehu ḳul olanlar yaʿnī (14) ol vechi ṭaleb ile ḳulluḳ idenler ṭāʿatlerinde ve ʿibādetlerinde (15) ḳuṣūr u noḳṣān itmezler ancaḳ anlarıñ saʿyı ḳıble-yi ḥaḳīḳīde o vechehu **[104a]** (1) müteveccih olup ṣalāt-ı dā'imiye müdāvim olmaġla ol ḳurba vāṣıl olmaḳdur

(2) **mıṣrāʿ**

Āşinā-yı ʿaşḳ olanda āh u zār eksik degil

[219] Hadîd/4. "Nerede olsanız, O sizinle beraberdir."
[220] Bakara/115.

yaʿnī ḥaḳīḳat-ı (3) ʿaşḳ-ı ilāhiyyeye giriftār olandan ol ʿaşḳıñ nişānları āh u zārdur (4) anıñ ketmi ḳābil degildür elbette āşikār olur nitekim İmām Buṣayrī (5) raḥmetullāhi ʿaleyh ḳasīde-yi bürdede buyurdıḳları

(6) Eyaḥsebu'ṣ-ṣabbu enne el-ḥubbe münketimun
Mā beyne münsecimin minhu ve mużṭarimin

(7) **mısrāʿ**

Keşṭī-yi baḥre demādem rūzgār eksik degil

yaʿnī ʿaşḳıñ (8) ʿānāsır-ı müteżāddeden ḳurulmuş bir ṭabāyiʿ muḫtelifeden binā olunmuş keşṭī-yi (9) cārī ʿaşḳıñ baḥr-i bīpāyānına düşdükde aña her cānibden dembedem (10) bād-ı muḫālif esüp ol keşṭīyi sürüp götürür ol irāde ʿāşıḳıñ (11) iḫtiyārı ḳalmaz imdi ḳarındaş-ı ʿālemden Ḥaḳḳ'ı ʿārī görenler maʿrifet-i (12) tevḥīdden berīlerdür zīrā ecnāb-ı bārī eşyāda ʿalā ḳadri merātibihim (13) ve istiʿdād hem esmā ve ṣıfāṭıyla sārīdür *"Vallāhi bikulli şey'in muḥīṭ"* [221] (14) ʿālemleriñ Ḥallāḳ'ı bir eḥad-ı bāḳīdür ki vaḥdeti bāʿiṯ-i keṯret ve keṯreti (15) şāhid-i vaḥdet vāḳıʿ olmuşdur *"Lev kāne fīhimā ālihetun illallāhu lefesedetā"* [222]

(16) **beyt**

Ẓuhūrı perde olmuşdur ẓuhūra
Gözi olan delīl ister mi nūrā

(17) ecell ve aʿlā olan Rabbü'l-ʿālemīn nūr-ı pākini eşyāda müşāhede (18) itmek mümkün olmaz illā baṣar-ı baṣīretle olur baṣar-ı baṣīret ise (19) tezkiye-yi nefs ü tezkiye-yi ḳalb ü taḫliye-yi rūḥ itmeyince açılmaz bunlar **[104b]** (1) ne ile ḥāṣıl olur dir iseñ keṯret-i ceẕb-i tevḥīd ile olur (2) kemā ḳāle Allahu tebāreke ve teʿālā *"Yā eyyuhe'l-leẕīne āmenüzkurullāhe ẕikran* (3) *keṯirān ve sebbiḥūhu bukraten ve āṣīlān"* [223] ve daḫı maʿlūm ola ki ʿanāṣır-ı erbaʿadan (4) mevālīd-i ṯelāṯe tevellüd ider ki anıñ biri nebāt ve biri maʿden ve biri (5) ḥayvāndur ve ḥayvān daḫı iki ḳısma münḳasımdur biri ḥayvān-ı nāṭıḳ (6) ve biri ġayr-ı nāṭıḳdur ve ḥayvān-ı nāṭıḳ daḫı üç nevʿdür nevʿ-i evvel (7) ehl-i dünyā nevʿ-i ṯānī ehl-i ʿuḳbā nevʿ-i ṯelāṯe ehl-i Allāh'dur **imdi** ehl-i (8) dünyānıñ ʿaḳlı ʿaḳl-ı

[221] Nisâ/126. "Velilullâhi mâ fi's-semâvâti vemâ fi'l-ard vekânallâhu bikulli şey'in muhîtâ" "Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır ve Allah her şeyi kuşatmıştır."
[222] Enbiyâ/22. "Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka tanrılar bulunsaydı, yer ve gök, (bunların nizamı) kesinlikle bozulup gitmişti."
[223] Ahzâb/41-42. "Ey inananlar! Allah'ı çokça zikredin. Ve O'nu sabah-akşam tesbih edin."

meʿāşdur ki taḥṣīl-i bedenden ʿibāretdür ve nefsi (9) nefs-i emmāredür ki ol maḳām-ı şeḳāvetdür ve ṣıfatı aḫlāḳ-ı reddiyeden ʿibāretdür (10) ve rūḥı rūḥ-ı ḥayvāndan ʿibāretdür ancaḳ nuṭḳı insāndur o daḫı heẕeyāndur (11) hemān yalñız nuṭḳla sāʾir ḥayvāndan imtiyāz bulur anlar *"Ulaʾike* (12) *kel enāmi bel hüm eḍallu"* [224] dur ve daḫı ehl-i ʿuḳbānıñ ʿaḳlı ʿaḳl-ı meʿāddur (13) ol taḥṣīl-i ʿuḳbādan ʿibāretdür ve nefsi nefs-i muṭmaʾinnedür ki ol maḳām-ı (14) maʿrifetdür ve ṣıfatı aḫlāḳ-ı ḥaseneden ʿibāretdür bunuñ rūḥı rūḥ-ı insānī (15) ve nuṭḳı nuṭḳ-ı insānīdür (16) biri ehl-i Allāhʾdur ki anıñ ʿaḳlı ʿaḳl-ı külldür dünyā ve ʿuḳbānıñ terkinden ʿibāretdür (17) *"Ed-dunyā ḥarāmun ʿalā ehliʾl-āḫire"* [225] ve nefsi nefs-i marżiyyedür ki ol maḳām-ı (18) ḳurbiyyetden ʿibāretdür ve ṣıfatı tefekkür ve rūḥı (19) rūḥ-ı sulṭānıdur ve nuṭḳı nuṭḳ-ı Rabbānīʾdür

[105a] (1) Şeyḫ-i müşārunileyh ḥażretlerini ʿulemā-yı ẓāhiruʾz-zamān ṭaʿn ü teşnīʿ (2) üzere ve ṭarīḳ-i ʿaliyyeleriñ ẕikr ü āyinleriñ menʿ ü defʿde kemāl-i (3) iḳdām ü ihtimām itmeleriyle ʿalā ṭarīḳiʾt-taḥḳīḳ veʾt-taʿrīf (4) kelimāt-ı nefāyis-i ḳudsiyyeleridür ki ẕikr olunur (5) Ṭoḳātī Emīn Çelebi erbaʿa günü gelmiş idi ʿaded bunda idi (6) bugün anlar geleli on gündür Birgivī ve Rūmī risāleleri (7) var imiş bu gice ʿazīz-i ʿanḳāda ol risāleleri getürüp baʿżı (8) muġlaḳ u mücmel yerlerini taḥḳīḳ itmeye işāret-i tecelliye itmişler bugün (9) Emin Çelebiʾye risāleleri götürdüm baḳdım Birgivī maḥrūm benim üstādım (10) Ḫᵛācezāde'niñ üstādıdur Mışrī Birgivī şākirdi Hᵛācezāde'niñ (11) oġlı Rus efendisidür biñ elli beş senesinde Begehri'nde (12) oḳurdum biñ elli üç senesinde Rūmī Efendi'niñ şākirdi Nebī (13) Efendi'niñ ve Türkmen Aḥmed Efendi'den oḳurdum el-ḥāṣıl Birgivī ve Rūmī (14) raḥmehümallāh bu ikisi dīn-i mübeyyine tamām-ı ḫulūṣ ve iḫlāṣ-ı tāmmla ḫıdmet (15) itmişlerdür bu ikisi ḳarada gidenlere mīr-i ḥācdur biri ḳāʾid biri (16) sāʾiḳ olmuşlardur deryāda gidenlere pupa rūzgār gibi olmuşlardur (17) keẕālik Ḳaḍızāde anlarıñ eşerince gitmişdür iʿtiḳādı pāk olan (18) ʿulemā-yı billāhdan da sözleri Ḥaḳḳ'dur dīn-i mübeyyin Cenāb-ı Muḥammediyyeye ṣallallāhu (19) ʿaleyhi ve sellem iḫlāṣ ile ḫıdmet idenlerdendür ammā Vānī anlardan degildür **[105b]** (1) dīni ve meẕhebi bāṭıldur meẕheb-i ḫāṣ nedür dīn-i mübeyyine Vānī furtına olmuşdur (2) ḳarada gidene ḳaṣırġa olmuşdur Birgivī ve Rūmī Ḳaḍızāde (3) zamānlarında ıṣlāḥ-ı meşāyıḫ-ı ṭarīḳe inkisār gelmedi pādişāha ʿadāvet (4) itdürmediler egerçi çoḳ nizāʿlar itmişlerdür taṣḥīḥ-i iʿtiḳād içün (5) itmişlerdür āfātdan ve mehālikden tenfīr ü tenbīh içün renc itmişlerdür (6) eger ʿadāvet içün itmiş olalardı meşāyıḫı anlarda pādişāha (7) telḫ itdürirlerdi devr ü

[224] Arâf/179. "İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar."
[225] Dünya ahıret ehline haramdır.

menfīye ḥāre iderlerdi anlarıñ zamānında (8) meşāyıḫ her diyārda muʿazzez ü mükerremler idi tekyelerde tevḥīdler (9) ve deverānlar olup kimse kimseye māniʿ olmazdı anlarıñ terġīb (10) ü terhībleriyle ammā Vānī-yi ẓālim Devlet-i Āl-i Oṯmān'ıñ taḫtına nice ulaşdı (11) ise ḳaṣırġa oldı furtına oldı ibtidā pādişāha meşāyıḫı menʿ (12) itdi dedi meşāyıḫa tekyelere furtına oldı ṯāniyen pādişāhı (13) taḫtından indürdi mülkünü berbād eyledi Lūṭ ḳavmi gibi altını üstüne (14) döndürdü daḫı ṣoñı nice olur bilinmez Allāhu teʿālā ṣonuñı ḫayr eyleye (15) imdi Rūmī Efendi taṣḥīḥ-i iʿtiḳād içün Türkī bir risāle yazmışdur (16) ġāyet göñülleri müʾmin olana idinmek lāzımdur ve lākin baʿżı (17) tafṣīle ve tefsīre muḥtāc yerleri vardur cümleden birisi budur ki (18) Allāhu teʿālā ḥażretlerini bir bilmek ve tenzīh itmek lāzımdur tenzīh (19) arıtmaḳdur dimiş biz diriz ki Allāhu teʿālā arıtmaḳdan münezzehdür [106a] (1) imdi tenzīh müʾmin kendi ḳalbini cehlden arıtmaḳdur Ḥaḳḳ teʿālā münezzehdür (2) ẕātıyla münezzehdür kimesneniñ tenzīhiyle münezzeh degildür burada tenzīh müʾmin (3) kendi ḳalbini arıtmaġa alurlar ʿazīziñ murādı daḫı budur ve lākin mücmeldür (4) tafṣīli budur ki ẕikr olundı ve bir müşkil daḫı ṣıfāt-ı ṯubūtiyyedür ki (5) bunlardur ḥayy-i biḥayātihī ʿālim-i biʿilmihī ḳādir-i biḳudretihī semīʿ-i bisemʿihī (6) baṣīr-i bibaṣīrihī mütekellim bikelāmihī mürīd-i biirādetihī beḳā-yı bibeḳāʾihī bunlardur (7) ʿazīz yazdıġına göre añlanur ki Allāh subḥānehū ve teʿālā ẕātıyla (8) Ḥayy ola ve ẕātıyla ʿĀlim ola ve ẕātıyla Ḳādir ola ve ẕātıyla Semīʿ ola (9) ve ẕātıyla Baṣīr ola ve ẕātıyla Mütekellim ola ve ẕātıyla Mürīd ola (10) ve ẕātıyla Bāḳī ola lākin bu tefsīre muḥtācdur biz kelām öyle ideriz ki (11) Allāh subḥānehū ve teʿālā Ḥayy'dur kendi ḥayātıyla bizim gibi et ve ḳan ile (12) degil ve ʿĀlim'dür kendi ʿilmiyle bizim gibi ʿaḳıl ve reʾs ile degil ve Ḳādir'dür (13) kendi ḳudretiyle bizim gibi el ve ayaḳ ile degil Semʿdür kendi (14) Semʿ ṣıfāṭıyla bizim gibi ḳulaḳ ile degil ve Baṣīr'dür kendi Baṣar (15) ṣıfāṭıyla bizim gibi göz ve bebek ile degil Mütekellim'dür kendi kelāmıyla (16) bizim gibi dil ile degil ve lisān ḥareketiyle degil daḫı Mürīd'dür ki (17) kendi irādetiyle bizim gibi ḳalb-i ṣanavber ile degil daḫı Bāḳī'dür (18) kendi beḳāsıyla bizim gibi ʿömr uzunluġı ile degil imdi ṣıfāt-ı (19) ṯubūtiyyede bu maʿnāyı mulāḥaẓa lāzımdur zīrā Allāh subḥānehū ve telʿālā [106b] (1) semʿden münezzeh degildür semʿi vardur ve semʿi bizim gibi ḳulaḳ ile degildür (2) keẕalik sāʾir ṣıfāt-ı ṯubūtiyye daḫı böyledür imdi iḫvān-ı ṣafāya (3) müjde olsun ki bu taḥḳīḳi bu gice ʿAnḳā ʿazīz tefsīre işāret (4) itmişler idi anıñ işāretiyledür maʿẕūr ola (5) *"Ḫādimu'l-ḳavme seyyide hum seyyidü'l-ḫādimhum"* olunca Birgivī (6) ve Rūmī ve Ḳāḍızāde ve bunlarıñ etbāʿı ʿulemā-yı ẓāhiriñ (7) deḫḫāllerindendür Mıṣrī ehl-i ṭarīḳiñ

devrānīlerindendür imtizāc-ı (8) muḥāl gibidür Mışrī'niñ anlara iltifātı müdāhenedür dinür ise (9) anlar *"Seyyidu'l-ḳavmi ḫādimuhum"* [226] gürūḥundandur sāyislerdür anlarıñ (10) daḫlleri çıḳdışı gibidür sāyis ḳuşağısını çıḳarınca yaġrı (11) olan ḥayvān ḳocanur olmayan ḳocanmaz insān olan ḫod (12) sāyisiñ ḫıdmetini tamām görünce ḥaẕẕ ider ve ṣafā ider daḫı (13) baḫşīşler virir vech-i āḫır anlar eṭibbā-yı ḥuẕẕāḳ gibidür eṭibbanıñ (14) muʿālecesini ḫasta olan görünce nefret ider eger marażına şifā oldıġını (15) bilürse ḥaẕẕ u ṣafā ider anlarıñ eṭibbā olduḳlarını bundan ḳıyās (16) ideriz ki anlarıñ zamānında cümle ehl-i ṭarīḳ iştihārda idi (17) her diyārda tekyelerde ve cevāmiʿ ü mesācidlerde tevḥīdler (18) ve deverānlar olurdu yevmen fe yevmen izdiyād bulmaḳda idi ṭabīb (19) oldur ki ḫasta yevmen fe yevmen ṣıḥḥatde izdiyād bula imdi her ṭarīḳiñ **[107a]** (1) anlarıñ zamānında ḳuvvetleri izdiyādda oldıġı anlarıñ eṭibbā-yı (2) ḥuẕẕāḳ olduḳlarına şāhid-i ʿadldür keṣṣera hüm Allāhu teʿālā ilā yevmi'd (3) dīn āmīn biḥürmeti seyyidü'l-mürselīn ammā Vānī anlardan degildür (4) Vānī'niñ şerbeti zehrdür ki her kim içdiyse helāk oldı (5) ehl-i ṭarīḳ nūrdur ibtidā pādişāha nūrı iṭfā itdürdi (6) tevḥīdi ve ẕikri menʿ itdürdi nūrı sevindürdi ʿālem muẕlim (7) oldı her ṭarafda ḫırsız u ḫā'in baş ḳaldurdı ʿālem herc ü merc (8) oldı pādişāhı taḫtından indürdi nūr var iken indüre (9) bilmediler nūrı sevindürdi indürdiler ibtidā nur pādişāhı (10) söyindürdi ṣāniyen pādişāhı taḫtından indürdiişte (11) Vānī bu ḳadar muṣībete sebebdür Belʿam-ı ṣānīdür daḫı nice olur (12) bilinmez ṣoñı ḫayr ola işte bilā ġaraż ve lāʿivaż Mışrī'niñ (13) iʿtiḳādı budur ehl-i ṭarīḳ olan iḫvāna vaṣiyyetim budur ki (14) bu yazdıġım üzere iʿtiḳād ideler bunuñ ḫilāfı ilḥāddur ve ḍalāletdür (15) ehl-i ṭarīki Allāh subḥānehū ve teʿālā ḥażretleri ilḥāddan ve ḍalāletden (16) ḥıfẓ eyleye āmīn hāẕā mā yuḥyillāhi teʿālā meẕhebu'l-ʿulemāu'l (17) aʿlāmu'l-müctehidīn fī taṣḥīḥ iʿtiḳād ehli'l-İslām (18) femenhümü'l-Birgivī ve'R-Rūmī ve İbnü'l-ḳāḍī ve min tebeʿahum bilāriyā ve lānifāk keṣṣerahumullāhu teʿālā ilā yevmi'd-dīn

[107b] (1) **ḥikāyet-i sultāniyye**

zamānıyla bir pādişāh bir sarāy yapmış murād (2) itmiş ki ʿālemde ne ḳadar üstād varsa cemīʿisiniñ ṣanʿatı ol (3) sarāyda buluna her diyāra ḫaber göndermiş ne yerde bir üstād naḳḳāş (4) var ise gelsün pādişāha ṣanʿatını göstersin ṣanʿatı ḳadar (5) baḫşīş ve ʿatāyā alsun deyü her diyārlardan üstādlar cemʿ olmuşlar (6) lākin Çīn üstādları Rūm üstādlarına ve Rūm üstādları Çin üstādlarına (7) ṣanʿatlarını göstermemek murād

[226] Bir kavmin efendisi, o kavme hizmet edendir.

itmişler aramızda bir perde çekilsün (8) ṣanʿatımız tamām oluncaya ḳadar perde ḳalḳmaya tā ki ṣanʿatımız tamām ola (9) ol vaḳt görsün dimişler pādişāh daḫı rāżī olmuş iki cānib (10) ṣanʿatlarına başlamışlar pādişāh Rūm üstādlarına gelürmüş (11) gāh Çīn üstādlarına varırmış Rūm üstādları naḳşa başlamışlar (12) dürlü ʿacaʾib ü ġarāʾib nuḳūş görünce pādişāh her birisini taḥsīn (13) idüp baḫşişler virirmiş Çīn üstādlarınıñ yañlarına (14) geldikçe görür ki bunlarda aṣla naḳşa mübāşeret yoḳ ancaḳ divārā (15) cilā iderler ṣayḳal ururlar gūyā ki cidārıñ altında kenzi örterler (16) açılmasın deyü cidārı yaparlar pādişāh bunlara dir ki Rūm üstādları (17) çoḳ ṣanʿatlar gösterdiler siz ne zamān gösterirsiz dir (18) bunlar dirler ki biz daḫı göstериriz bizim ki tā ṣoñra olur pādişāh (19) taʿaccub ider Çīn ider tā Rūm üstādları ṣanʿatlarını biʾt-temām **[108a]** (1) ḫatm idince pādişāh Çīn üstādlarına elem ü ġam ile gelür anlar (2) ḫatm itdiler ḳanı siziñ ṣanʿatıñız bilmem ki siziñ elinizden gelen (3) hemān bu mıdur diyince bunlar gördüler ki pādişāh elem çekdi didiler (4) pādişāh hem aramızdan perdeyi ḳaldursunlar perdeyi ḳaldurdılar (5) bir kerre Rūm üstādlarınıñ cemʿ itdikleri nuḳūş-ı ġarībe (6) bu cidār ṣayḳalda görünmeye başladı āyīne içinde ṣūret (7) görünür gibi cümlesi göründü bunlarıñ ṣanʿatları Rūm üstādlarına (8) ġālib geldi zīrā anlarda ṣanʿat var cilā yoḳ anlar ancaḳ bir dürlü (9) ṣūret gösterir bunuñ muḳābelesinde her ne ḳadar ṣūret gelürse (10) cümlesin gösterir pādişāh bunları taḥsīn idüp iḥsānı (11) ziyāde itmiş muḳaddimā ḫāṭırlarına degdigine ʿöẕrler itmiş ḫayr ola (12) **imdi** ol dīvār arasında perde gidince her dürlü ṣūretleri (13) gösterir ise çirkin olan ṣūretleri göstermesi nice olur (14) fefhem faʿlem ḳālallāhu tebāreke ve teʿālā *"Yā eyyuheʾn-nāsuʾt-teḳū* (15) *rabbekum inne zelzeleteʾs-sāʿati şeyʾun ʿaẓīmun yevme teravnehā teẕhelu kullu* (16) *murḍiʿatin ʿammā erḍaʿat veteḍaʿu kullu ẕāti ḥamlin ḥamlehā veteraʾn-nāse* (17) *sukārā vemā hum bisukārā velākinne ʿaẕābillāhi şedīd"*[227] ey Köprüli (18) zāde tefāsīrin cemʿ ü tetebbuʿ ile bu āyet-i kerīme ne māʿnādur (19) "Zelzelete's-sāʿati" nedür ḫaber vir "Murḍiʿatin"den murād kimlerdür ḫaber vir **[108b]** (1) Küll iḥāṭa-yı efrād içindür irżāʿda ne ḳadar maʿnā var ise (2) yaʿnī irżāʿ ne ḳadar maʿnāya delālet ider ise cümlesi (3) bunda dāḫildür *"Kullu murḍiʿatin"* diyince ḥaḳīḳaten ve teʾvīlen ne ḳadar (4) murḍiʿa var ise bunda dāḫildür **imdi** maʿlūm ola ki (5) Sulṭān Muṣṭafā Ḫān'ıñ murḍiʿası Vānī'de her ne iʿtiḳādda (6) ise anıñ sū-yı şerrindendür Vānī'yi anlara götürüp murḍiʿa (7) iden seniñ birāderiñdür Erżurum'a paşa oldıġı zamān (8) Vānī ile görüşmüş iʿtiḳādını begenmiş pederiñiz vezīr

[227] Hac/1-2. "Ey insanlar! Rabbinizden korkun! Çünkü kıyamet vaktinin depremi müthiş bir şeydir! Onu gördüğünüz gün, her emzikli kadın emzirdiği çocuğu unutur, her gebe kadın çocuğunu düşürür. İnsanları da sarhoş bir halde görürsün. Oysa onlar sarhoş değillerdir; fakat Allah'ın azabı çok dehşetlidir!"

oldığı gibi (9) pederi ki birāderiñ taʿrīf eyledi bize peyġamber olmaġa bir sāde (10) Vānī vardur ġayrı yoḳdur anı bize getür hem ḫᵛācemiz (11) olsun hem şeyḫimiz olsun hem peyġamberimiz olsun dimiş (12) anı Erżurum'dan getürdüñüz Sulṭān Muṣṭafā'ya Şeyḫ itdiñiz (13) dünyāda bunuñ gibi yoḳdur pādişāhım diñler iseñ bunuñ (14) vaʿaẓını diñle bundan ġayrı vaʿaẓ diñlenmez ve dinleme didiñiz (15) baʿdehū Vānī'niñ ʿavretini vālideye ulaşdurdıñız sulṭānlara (16) ʿavreti ebe oldı dāmādını şehzādelere ḫᵛāce itdiñiz (17) şehzādeler gözlerini açdılar pederleri yanında Vānī'yi gördüler (18) vālideleri yanında Vānī'niñ ʿavretini gördüler mekteblerinde Vānī'niñ (19) dāmādını gördüler yedikleri ve içdikleri cümle anlarıñ ellerinde idi **[109a]** (1) yā iʿtiḳādı ne yerden ögrensinler anlar dört yanını iḥāṭa itmişler (2) iken añlarını ḳoyup Mıṣrī'ye gelmek ve Mıṣrī'niñ sözünü ḳabūl (3) itmek nicesi maḥal olmaz el-ḥāṣıl şehzādeleri Yaḥūdī ider (4) naḳḳāş-ı iʿtiḳād odur anıñ naḳşını begenen ṣarrāf u ʿirāt (5) nefād-ı insānlar ʿaḳlı ve ferāseti düşdü anı begendi hem kendüye (6) hem pādişāha şeyḫ olmaġa anı lāyıḳ gördü netīce murḍiʿa Vānī'dür (7) *"Kullu ẕāti ḥamlin"* den murād māl cemʿ idendür Vānī yüz ġuruşu (8) olana ḥacc farż oldı deyü ḫalḳı ḥacca gönderirdi Sulṭān Maḥmūd (9) māl cemʿ eyledi bugün yazılan sözler ḫata mıdur nefsü'l-emmārede Sulṭān (10) Muṣṭafā'yı Yaḥūdī iden ve zinā ve livāṭayı fesaḳa ve fecereye (11) ḥelāl iden oldur dārü'l-fāsıḳīn melceʾü'l-fācirīn Vānī'dür (12) ʿavde'l-veterden murādı ʿazīziñ Mıṣrīʾniñ parmaġında olan (13) on beşdür ol on beş ile bugünüñ taḥḳīḳi tamām oldı (14) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm *"Ḳālū yā ḥūdu mā ciʾtenā beyyinetin ve mā naḫnu* (15) *bitārikī ālihetinā ʿan ḳavlike vemā naḫnu leke bimuʾminīn in neḳūlu illā* (16) *ʿterāke baʿḍu ālihetinā bisūʾin ḳāle innī uşhidullāhe veşhedū* (17) *ennī berīʾun mimmā tuşrikūn min dūnihī fekīdūnī cemīʿan ṣumme lā tunẓırūni* (18) *innī tevekkeltu ʿalāllāhi rabbī verabbikum mā min dābbetin illā huve āḫıẕun bināṣıyetihā* (19) *inne rabbī ʿalā ṣırāṭin mustāḳīm"* [228] dün Necmeʾd-dīn-i Kübrā raḥmetullāhi ʿaleyhiñ **[109b]** (1) baʿż-ı ḥikāyesini naḳl eyledim Ḥasan işitmiş bu gice yine yılan (2) aḳdı aġzından dimiş

[228] Hûd/53-56. "Dediler ki: Ey Hûd! Sen bize açık bir mucize getirmedin, biz de senin sözünle tanrılarımızı bırakacak değiliz ve biz sana iman edecek de değiliz. Biz, Tanrılarımızdan biri seni fena çarpmış!» demekten başka bir söz söylemeyiz! (Hûd) dedi ki: Ben Allah'ı şahit tutuyorum; siz de şahit olun ki ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım. O'ndan başka (taptıklarınızın hepsinden uzağım). Haydi hepiniz bana tuzak kurun; sonra da bana mühlet vermeyin! Ben, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a dayandım. Çünkü yürüyen hiçbir varlık yoktur ki, O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Şüphesiz Rabbim dosdoğru yoldadır."

ḥikāye

iki düşmān birbiriyle cenk iderken (3) ve cümle ḫalḳ ḳıyāmda ve ṣavaşda iken ol ʿazīz dimiş ki bu gice (4) rāḥat uyurum ḫalḳ ṭaʿn itmişler biz uyḳusuz ḳaldıḳ anıñ (5) uyḳusı gelmiş deyü ʿazīz dimiş ki siz ġafletde iken ben bugün (6) içün uyḳuyı terk itdim bugün uyurum siz bugüne dek (7) rāḥat uyurduñuz bugün uyandıñız dimiş Necme'd-dīn-i Kübrā ḥażretleri (8) tefsīr-i ḥaḳāyıḳ ṣāḥibidür ḥaṭṭā düşmān gelince ehl ü ʿıyālini āḫır diyāra (9) göndermiş kendi gitmemiş dimiş ki ben bunda şehīd olsam gerekdür siz (10) varıñ gidiñ dimiş kendi ḳalmış küffār ile cenk itmiş küffār cemīʿan (11) üzerine hücūm itmişler ḳatı çoḳ küffār ḳatl itmiş ʿāḳıbet şehīd (12) olunca bir büyük kāfiriñ başını perçeminden ṭutmuş ḳatl itmiş (13) perçem elinde iken şehīd olmuş Ḥażret-i Mevlānā-yı Rūmī ḳuddise sırruhu (14) anıñla Mesnevī'sinde faḫr ider dir ki biz ol gürūhdanız ki bir elinde (15) cām-ı şaḥādet bir elinde nāṣiye-yi ʿadüvv ṭutar cān virdikde bu mücāhede (16) ile cān virir dimişdür imdi herkese bir kerre ölmek vardur (17) bādī olunca şunuñ gibi olmasını Allāhu teʿālā müseyesser eyleye (18) Mıṣrī'niñ rāḥat uyḳusu şuncılayın mücāhede ile ölmekdür (19) Köprüli'niñ nāṣiyesi bulunur ise yeter ve's-selām

[110a] (1) Şeyḫ Mısrī ḥażretleriniñ eşnā-yı nefīsinde pādişāh-ı zamāne ve paşa-yı vaḳte (2) irsāl buyurdıḳları mekātib-i müteʿaddideleridür ki ber vech-i ātī ẕikr (3) ü beyān olunur ʿazīz müşārünileyh Edirne'ye varup nefy olunduḳdan şoñra (4) Malḳara'dan Edirne'ye pādişāha irsāl buyurdıḳları mektūb-ı şerīfleridür (5) Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm *"Yā eyyuhe'l-leẕīne āmenū hel edullukum ʿalā ticāratin* (6) *tuncīkum min ʿaẕābin elīmin tu'minūne billāhī ve resūlihī ve tucāhidūne fī sebīlillāhi* (7) *biemvālikum ve enfusikum ẕālikum ḫayrun lekum in kuntum taʿlemūn yaġfir lekum ẕunūbekum* (8) *ve yudḫılkum cennātin tecrī min taḥtihā'l-enhāru ve mesākine ṭayyibeten fī cennāti* (9) *ʿadnin ẕālike'l-fevzu'l-ʿaẓīm ve uḫrā tuḥibbūnehā naṣrun minallāhi ve feṭḥun ḳarībun* (10) *ve beşşiri'l-mu'minīn"* [229] ḳavlehū teʿālā *"Tu'minū billāhi"* hemeziyyetü'l-esmāi (11) maʿa'ẕ-ẕāt esmāi mücerredetü'r-resūl hāẕihi (12) ḳavlehū teʿālā *"Resūle"* esmāü'l-mücerredetü'r-resūl hāzihi (13) 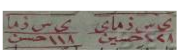 imdi maʿlūm ola ki (14) tārīḫ-i āyet īmān-ı billāh ve resūle delālet ider ki bu senede (15) olduḳlarına īmān getürürsüñüz ʿaẕāb-ı elīmden

[229] Saff/10-13. "Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Resûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur. Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele."

ḳurtulursuñuz (16) bu īmān size necāt virür daḫı günāhlarıñız maġfiret olunur (17) cennāt-i ʿadnde mesākin-i ṭayyibeye dāḫil olursuz ve daḫı naṣrun (18) *“Minallāhi ve feṭḥun ḳarībun ve beşşiri’l-mu’minīn”* ile müyesser olursuz (19) ʿumūm maʿnāyı resūl-i medlūlü cümle resūllerdür esmā-yı mücerrede **[110b]** (1) ḥarfiniñ medlūli Ḳur’ān-ı ʿaẓīmü’ş-şāndur īmān getiriñ dir iken (2) resūl degildür diyen ne delīl ile dir el-ḥāṣıl Mıṣrī’niñ (3) nefyine sebeb bunlardur risāletine evvelü’l-mü’minīn oldıġıdur (4) ġayr-ı ʿilletler bahānedür aṣıl murādları (5) budur ve’s-selām (6) **ʿAzīz müşārunileyhin şoñraca pādişāha irsāl eyledikleri mektūb-ı şerīfleridür** (7) Bismillāhi’r-Raḥmāni’r-Raḥīm el-ḥamdülillāhi Rabbi’l-ʿālemīn ve’ṣ-ṣalātu ve’s-selāmu (8) ʿalā seyyidü’l-mürselīn ve ʿalā cemīʿü’l-enbiyāʾ ve’l-mürselīn ve ālihim (9) ve ṣaḥbihim ecmaʿīn ve’l-ḥamdülillāhi Rabbi’l-ʿālemīn ve’ṣ-ṣalātu ve’s-selāmu (10) ʿalā cemīʿ mine’t-tebʿu’l-hadī ve baʿdehū nūr Ḥaḳḳ’ı iṭfāya saʿī (11) idenler inārete ve iżā’ate sebeb olurlar kendilere bozulduḳları (12) ḳalur ey Sulṭān Aḥmed Mıṣrī’ye bu eẕāyı iden (13) Şeyḫü’l-İslām degil vezīr degil Zeyd degil ve ʿÖmer degil (14) vallāhi’l-ʿaẓīm ve billāhi’l-kerīm sensin biz seniñ şerīki (15) çoḳ ṣıyānet eyledim sen bilmediñ *“Yevme tuble’s-serā’ir”* [230] den (16) ḳorḳmaz mısın *“Ve mā lehu min ḳuvvetin ve lā nāṣr”* [231] den ḫavf eyle (17) vallāhu yeḳūlü’l-Ḥaḳḳ’a ve huve yehdi’s-sebīl (18) el-faḳīru efkarü’l-verā ḫādimu’l-fuḳarā (19) Muḥammedü’l-Mıṣrī el-Ḫalvetī

[111a] (1) Bu daḫı şeyḫ müşārunileyhden pādişāha yazılan mektūb-ı şerīfleridür (2) ʿizzet dārına her vechile müsteḥaḳḳ olan pādişāh-ı ʿālem penāh ḥażretleriniñ (3) Allāh subḥānehū ve teʿālā vücūd-ı şerīflerin dā’imā maṣūn u maḥfūẓ eyleye āmīn (4) pādişāhım bu gedāya bu ḳadar taʿẓīm kendi kemālini bildürmişdür seniñ itdigin (5) taʿẓīmi bir pādişāh itmemişdür Allāhu teʿālā ẓāhiren ve bāṭınen şer fikrī ziyāde eyleye (6) pādişāhım hediyye-yi celīleñiz maḳbūl olmuşdur Allāhu teʿālā ecirler ve ʿıvażlar vire (7) pādişāhım lüṭfuñuz olur size tekyemize kifāyet idecek ḳadar Birgivī (8) taʿyīn iderseñiz ġāyet lüṭufdur pādişāhım bedenim de ġāyet (9) żaʿf olup ʿaḳlımda daḫı telāş olmaġla maʿẕūr ola (10) el-faḳīr faḳru’l-verā ḫādimu’l-fuḳārā (11) Muḥammedü’l-Mıṣrī el-Ḫalvetī (12) **ʿAzīz müşārunileyh ḳuddise sırruhu’l-ʿazīz pādişāh-ı ʿālem penāha taḥrīr eyledigi (13) mektūb esnāsında Ḳa’im maḳām Paşa’ya daḫı bu vechile taḥrīr eyledi** (14) ʿizzetlü oġlım Muṣṭafā Paşa ḥażretleriniñ ḥużūr-ı ʿizzetlerine hezār (15) taʿẓīm ile selāmdan şoñra ḫāṭır-ı şerīfleri suʾāl olunur dā’ima (16) maṣūn u maḥfūẓ üzere olalar

[230] Târık/9. “Gizlenenlerin ortaya döküldüğü gün”
[231] Târık/10. “Femâ lehu min kuvvetin velâ nâsir” “İnsan için ne bir güç ne de bir yardımcı vardır.”

benim cānım muḥabbet-nāmeñizden ziyāde (17) ḥāṣıl olmuşdur Allāhu teʿālā ecirler ve ʿivāżlar vire bedenimde (18) ziyāde żaʿf olmaḳ ile ne yazacaġımı bilmez oldum maʿẕūr ola ve’s-selām (19) el-faḳīr Muḥammedü’l-Mışrī el-halveti temmet

[111b] (1) Kāne vefātü ḥażreti’ş-şeyḫ Muḥammedü’l-Mışrī el-ḫalvetī fī recebü’l-müreccb (2) min şehver 1105 ve defin bicezīreti’l-lemyah lienne ḳuddise sırruhu teveffī (3) kāne mevlüdihü bimedīneti melāṭıyah fī 1027 ve ʿömruhu (4) yekūnu ṣemānin ve sebʿiyni sene

SONUÇ

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda Oe Yz 0321 numarada kayıtlı Tasavvuf Mecmû'ası'ndaki hiçbir risâlede ketebe kaydı bulunmamaktadır. Sadece bazı risâlelerin kim tarafından tevil edildiği risâlenin başında geçmektedir. Bu sebeble mecmû'ayı tasnif veya istinsah eden kişiye ve istinsah tarihine dâir hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Bunula beraber mecmû'ada müstensihi ile birlikte zikredilen risâlelerden anladığımız kadarıyla mecmû'ada genellikle Halvetî, Uşşâkî büyüklerinin risaleleri yer almaktadadır. Mecmû'ayı oluşturan kişi de bu tasavvuf meşreplerinden birinin müntesibi olabilir. Aslında bundan da önemlisi mecmû'anın oluşturulma amacıdır ki bu mecmû'a muhtemelen müridlere temel dînî-tasavvufî bilgileri vermek amacıyla yazılmıştır. Her ne kadar mecmû'ada iki tane Arapça çok kısa mektup ve risâle bulunsa da eserlerin genel üslûbuna baktığımızda didaktik bir gâyenin esas alındığı göze çarpmaktadır.

Mecmû'adaki eserlerin amacı bilgi vermek olduğu için sanatlı ve süslü ifadelerden kaçınılmıştır. "Ey tâlip bil ki, ey tâlib-i velâyet âgâh ol ki, ey marifet sahibi" gibi öğretmeye ve izah etmeye yönelik ifâdeler sıkça kullanılmıştır. Mecmû'adaki risâleler farklı kişilere ait olmasına rağmen bu kişler fikirlerini desteklemek için meşhur şairlerin şiirlerinden, hikâye ve kıssalardan alıntılar yapmışlar, bunun yanında sıkça âyet ve hadîslerle fikirlerini desteklemişlerdir.

Mecmû'ada bulunan risâlelerde Allah'ın sevgisini ve marifetini talep eden sâliklerin tarîkat üzere yol almaları için yapmaları gereken usûller anlatılır. Ağırlıklı olarak nefs terbiyesi üzerine risâleler mevcuttur. 'Nefsini bilen Rabbini bilir.' sözüyle sâlikin öncelikle nefsini tanıyıp gerek rüyâları aracılığıyla gerekse de bulundukları mertebedeki hâli üzere bir sonraki kademeye geçebilir. Bunların yanı sıra nübüvvetten, velâyetten, sahabelerden, Allah'ın insanı yaratma amacından ve bu süreçte yaşananlardan bahsedilen risâlelere de yer verilmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla müstensih

bu mecmû'a aracılığı ile tasavvuf yolunu öğrenmek isteyenlere öncelikle Allah'ın insanı neden/nasıl yarattığını ve insandan ne istediğinin bilinmesine dikkat çekiyor. Sonrasında peygamberleri ve evliyaları vasıtasıyla nasıl kul olunur, nefis tezkiyesi ve terbiyesi hangi usûl üzere olur, bu bilgilerin öğrenilmesini ve uygulanmasını telkin ediyor.

Mecmû'a çalışmaları genellikle şiir münşeatı üzerine yapılmıştır. Tasavvuf mecmû'ası çalışmalarının ilklerinden olacak bu eser ile Tasavvuf ve Türk Edebiyatı literatürüne katkıda bulunmayı ümit ediyoruz.

SÖZLÜK

A

Aġleb: Kuvvetli, en çok galip.

Āḫır: Sonsuz sonu olmayan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Aḫz: Kbul etme.

Aḫyār: Hayırlı, iyi ve olgun kimseler, fazîlet ve kemal sâhipleri.

Aḍall: Doğru yoldan çok sapmış olan.

Āgāh: Bilgili, haberli ,uyanık.

Asfiyā: Samimî, saf, tuttuğuğu yol doğru olan kimseler.

ʿĀciz: Güçsüz, zayıf.

ʿAdavet: Düşmanlık, hasımlık.

ʿĀlem: Dünya, cihan, yaratılmış olan bütün varlıklar.

ʿĀlem-i ceberūt: İlâhi âlem.

ʿĀlem-i nāsūt: İnsanlık âlemi.

ʿAlīm: Her şeyi bilen anlamıyla Allâh'ın isimlerindendir.

ʿĀmm: Umûmî, genel.

ʿArāyis: Süs, bezek, ziynet.

ʿĀrif-i billāh: *Ḥaḳḳ'dan ġayrını bilmez.(17b/10)*

ʿAyn: Bir şeyin aslı, kendisi.

ʿAyne'l-yaḳīn: Göz ile görerek ulaşılan bilgi.

ʿAyş u nūş: Yeme-içme.

ʿAzīz: Değerli, kıymetli, dost.

B

Baṣar: Allâh'ın her şeyi zâtı ile görmesidir.

Bāṭın: 1. Gizli, iç, gizli âlem. 2. Allâh'ın isimlerindendir.

Bālā: Daha yüksek.

Bārī: Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan anlamın Allâh'ın isimlerindendir.

Bengi: Esrarkeş

Beḳābillāh: Allâh'ın varlığında sonsuz yaşama ulaşma.

Berş: Afyon şurubu, keten yaprağı ile yapılan bir çeşit müsekkir mâcun.

Beşāret: Müjde, muştu.

Bezzāz: Bez ve bez yapımı ürünler satan.

Biʿavnillāhi: Allâh'ın yardımıyla.

Buġż: Kin, nefret.

Buḫle: Semizotu.

Buḫul: Cimrilik.

Burūc: Burçlar.

Bürūdet: Soğukluk.

C-Ç

Ceḫūd: Yahûdi, cıfıt.

Cehil: Bilmezlik, câhillik.

Celāl: 1. Büyüklük, ululuk, azâmet. 2. Allâh'ın kahır ile tecellisidir.

Cemādāt: Cansızlar.

Cemāl: 1. Güzel, güzellik. 2. Allâh'ın lütuf ve rahmetinin vasıflarıdır.

Cerḥ: Bir düşünceyi kabul etmeme, çürütme

Ceẕbe: Rûhun hayret ve heyecana kapılması, tarîkat ehlinin kendinden geçme hâli.

Cezm eylemek: Karar vermek.

Cūd: Cömertlik.

Cūş: Çoşma.

Çendān: O kadar, o derece.

D

Ḍāll: Sapıtmış, doru yoldan ayrılmış, günâha girmiş.

Dāreyn: Dünya ve âhiret.

Dārü'n-nedve: Toplanma yeri, İslâmiyet öncesinde Kureyş reislerinin münâkaşalar için toplandığı yer iken daha sonra Hz. Muhammed aleyhinde bulunanların toplantı yeri hâlini almıştır.

Dā'iye: İçten gelen duyguyu teşvik edici hâl.

Delālet: İşâret, rehberlik.

Delḳ: Dervişlerin giydiği eski aba ve yırtık cübbe.

Derkār: Aşikâr.

Dombay: Manda.

E

Eṣaḥ: Daha saih, çok doğru.

Eḥad: 1. Bir, tek. 2. Allâh'ın isimlerinden olup zatındaki birlik bu kelime ile ifâde edilir.

Eḥadüḥümā: İkiden biri.

Ebrār: Hakk'a ermek için riyâzet ve çile çekmeyi esas olarak kabul eden evliyâ zümresi

Echel: Çok câhil, aşırı bilgisiz. *Bilmemege dirler.(17b/9)*

Edyān: Dinler.

Efḍaliyye: Fazîletlilik, meziyetlilik.

El-'iyāẕu billāh: Allâh'a sığınmak.

Emirü'l-mü'minīn:

Eḳall: Pek az, en aşağı.

Etbā'ı: Bir kimseye tâbî olanlar.

Etemm: Daha tam, eksiksiz.

F

Faṣṣ: 1. Yüzük taşı. *Yüzük ḳaşına Arapça faṣṣ dirler.(8b/17)*

Faḫr: Övünme, iftihâr.

Faḳr: Batınî mânâda Allâḫ'da yok olma. *Faḳr-ı bāṭınī oldur ki cemī'-i ef'āl ve evṣāf Ḥaḳḳ tebārek ve te'ālā ḥazretleriniñ ef'ālinde ve evṣāfında maḥv ola.(40b/6)*

Fāsıḳ: Allâh'ın emirlerini tanımayan, sapkın.

Fāside: Fesat çıkaran, kötü.

Fehm eylemek: 1. Anlamak. 2. Allâh'ın sözünü keşf ve zevk yolu ile anlamak.

Fenâfillâh: Kulun Allâh'ın varlığında benliğini yok etmesi.

Ferʿî: İkinci derecede ehemmiyeti olan.

Fettâḥ: Kapalı şeyleri, lütuf ve rahmet kapılarını açan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Fevt olmak: Kaybetmek, elden kaçırmak.

Fısḳ: Hak yoldan çıkıp her türlü günâhı işlemeyi huy hâline getirme, sefâhata dalma, ahlâksızlık.

Fuḥşiyyât: Edep, terbiye ve ahlâka aykırı olan işler.

Fu'âd: Kalp, gönül, yürek.

Fużalâ: Fazîletliler, erdemli kimseler.

Fütüvvet: 1. Gençlik, yiğitlik, mertlik. 2. Fedakârlık, herhangi bir karşılık beklemeden başkalarına iyilik yapma.

Ġ-G

Ġaffâr: Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ġaflet: Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dikkatsizlik, basîretsizlik, gāfillik.

Ġālib: Galebe çalan, üstün gelen anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ġazzāz: İpek büken, ibrişim yapan.

Ġınā: Zenginlik.

Ġuzāt: Gāzî kelimesinin çoğulu.

Germ: Sıcak.

Giriftār: Müptelâ

Ḫ-Ḥ-H

Ḫāṣṣa: Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet.

Ḫafâ: Gizlilik.

Ḫāliḳ: Yaratan, yoktan var eden anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ḫalḳ eylemek: Yaratma, yaratılış.

Ḫalvetîler: İbâdet ve törenlerine tenhâda yapan bir tarîkat.

Ḫamr: Şarap.

Ḫasîse: Kötü ve fenâ huy.

Ḫilâfet: 1. Birinin yerini tutma. 2. Halîfelik, peygamber vekili olarak İslâmlığı koruma vazîfesi.

Ḫilḳat: Yaratma, yaradılış.

Ḫulefâ-yi râşidîn: İlk dört halîfe. Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.

Ḫulḳ: Doğuştan olan huy, yaratılış.

Ḫutebâ: Hutbe okuyanlar.

Ḥadî: Hidâyet eden, doğru yol gösteren anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ḥadîṯ-i ṣaḥîḥ: Doğru ve adâletli bir râviye dayanan hadis-i şerîf.

Ḥadîṯ-i ḳudsî: Mânâsı Allâhu teâlâ tarafından bildirilip Hz. Muhammed(sav)'in kendi kelimeleriyle bildirdiği sözlerdir.

Ḥakîm: Bütün işinde hikmet bulunan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ḥalīm: Hilm sahibi, kula hak ettiği cezayı hemen vermeyip geciktiren anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ḥamīde: Boyun eğme.

Ḥaḳāyıḳ: Doğru olan asıllar, gerçeklikler.

Ḥased: Başkasında olan nimeti çekememe, kıskançlık.

Ḥasenāt: İyilikler, hayrlı işler.

Ḥāşiye: Bir eserin metnini şerh ve izâh eden kitap.

Ḥayl: At, at sürüsü.

Ḥayy: Her dîm diri ve canlı olan mânâsıyla Allâh'ın isimlerindendir.

Ḥekīm-i ḥāẕiḳ: Maharetli, usta hekim.

Ḥımār: Eşek, merkep.

Ḥıḳd: Kin tutma, öc alma duygusu.

Ḥicābāt: 1. Örtüler. 2. Tılsımlar.

Ḥubb-ı riyāset: Baş olma tutkusu.

Ḥudūṯ: Âlem içindeki varlıkların sonradan yaratılması, görünmezken görünür hâle gelmesi.

Ḥulūl: 1. İç içe girme. 2. Allâh'ın bazı eşya veya kişilere girmesi inancı.

Ḥumeyrā: Hz. Muhammed'in devecisinin adı.

Ḥuẕẕāḳ: Maharetli, işinin ehli olan, usta.

Ḥüccet: Delil, senet.

Hādī: 1. Hidāyet eden, doğru yol gösteren. 2. Allâh'ın isimlerindendir.

Heẕeyān: Sayıklama.

I-İ

Iṭlāḳ: tabir etme, adlandırma.

İḫtiyār: Seçme, seçilme.

İḥsān eylemek: 1. Bir işi iyi ve güzel yapmak. 2. Allâh'ı görüyor gibi kulluk etmek.

İḥyā: 1. Diriltme, canlandırma. 2. Ölüyü diriltme, Hz. İsâ'nın mucizelerindendir.

İṭfā: Söndürme.

İżā'at: Kaybetme, zâyi etme.

İbâ: Uzaklaştırma, kovma.

İbtidā: Başlangıç.

İcmāl: Kısaltma, özetleme.

İctināb: Sakınma, çekinme, uzaklaşma.

İfnā: Yok etme.

İmāmu'l-muttakīn:

İmtizāc: Uyum, uygunluk.

İm'ān: Bir işte çok dikkatli davranma, derine nüfûz etme.

İnāret: Nurlandırma.

İnfikāk: Ayrı düşme, farklılaşma.

İnşirāḥ-ı ṣadr: Göğüs genişlemesi.

İḳdām: Gayret ve sebatla çalışma.

İḳtiżā: Lâzım gelme, gereklik.

İḳtidā: Tâbî olma, uyma.

İritiḳā: Daha yüksek makama çıkmak.

İrtikāb: Kötü iş işleme.

İsm-i aʿẓam: Allâh lafzı olup bütün ilâhi isimleri içinde bulundurur.

İstiġrāḳ: Allâh'tan başka her şey ile ilişkiyi kesme.

İstiḥḳāḳ: Lâyık olma. Hak etme.

İstifāẓa: Feyzlenme.

İstihlāk: Harcayıp tüketme.

İstimdād: Yardım etme.

İttişāf: Bir sıfatla sıfatlanma, muttasıf olma.

İttiḥād: Birlik olma.

İʿtidāl: Ortalama, aşırı olmama.

Îʿtimād: Güven, emniyet.

ʿİlme'l-yaḳīn: Şüphe bulunmayan gerçek bilgi, kesin bilgi.

ʿİnādiyye: İnkâr etme felsefesine bağlı bir zümre.

ʿİnāyet: Lutuf, ihsan, iyilik

ʿİḳāb: Azap, cefâ, ezâ.

Ḳ-K

Ḳādir: 1. Kudret ve kuvvet sahibi. 2. Tam ve mutlak kudret sâhibi olan anlamıyla Allâh'ın isimlerindendir.

Ḳahhār: Ziyâdesiyle kahreden, kahredici anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ḳanāʿat: Kendisine verilene razı olma.

Ḳanber: Hz. Ali'nin sâdık, vefakâr kölesi.

Ḳaẕūrāt: Pislik, dışkı.

Ḳayyūm: Kendi zâtı ile kāim olan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ḳıtāl: Vuruşma, birbirini öldürme.

Ḳurbiyyet: Yakınlık.

Ḳutbiyyet: Kutup mertebesine erme imtiyazı.

Keşret: 1. Çokluk, ziyâdelik. 2. Cenâb-ı Hakk'ın tecellîsiyle zuhûra gelmiş olan çokluk, mahlûkātın çokluğu. *Esmā ve ṣıfāt-ı Rabbü'l-ʿibāddur.(30b/5)*

Kelāmullāh: Kurʾân'ı Kerîm.

Kelb: Köpek.

Kemāl: 1. Olgunluk, yetkinlik, eksiksizlik. 2. Allâh'ın sıfatlarındandır.

Kerīm: Kerem sahibi, cömert anlamlarında Allâh'ın kemal isimlerindendir.

Kesb: Çalışarak kazanma.

Kevneyn: Dünya ve âhiret.

Kibr: Büyüklenme, yüksekten bakma.

Kisvet: Elbise, dış görünüş.

Kiẕb: Yalan.

L

Lāġ: Şaka, lâtife.

Laʿnetullāh: Allâh lânet etsin, mağfiretinden mahrum kalsın.

Ledün: Allâh yanı, Allâh katı.

Lerzān: Titremek.

Levāḥıḳ: İlâveler, ekler.

Liyāḳat: Lâyık olma, lâyık olmaya sebep teşkil eden yetenek.

M

Maṣūn: Saklanmış, korunmuş.

Maġbūn: Alışverişte aldanmış olan, şaşkın.

Maḫfi: Gizli, saklı.

Maḥż-ı vücūd: *-Allâh- kendi ẕātıyla ḳā'imdür.(44a/1)*

Maḥbūb: Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili.

Maḥfūẓ: Hıfz olunmuş, saklanmış, gözetilmiş.

Maḥsūsāt: Gözle görülür şeyler.

Maẓhar: Bir şeyin görünür olması.

Mālāyaʿnī: Boş, mânâsız.

Manṣıb: Erişilmek istenen yüksek mevki.

Manṣūr: Allâh'ın yardımı ile üstün gelmiş.

Mande'-yi derk-i esfel: En dipteki kalıntı.

Māsivā: Allâh'ın zâtı dışındaki her şey, dünya ile ilgili olan.

Maʿdūm: *Yoḳ olmaḳ.(43b/9)*

Maʿrifet: Bilgi.

Maʿullāh: Allâh ile birlikte.

Meşābe: Derece, ölçü, kadar.

Meder: Kurumuş çamur, kerpiç.

Mefhūm: Bir sözün veya kelimenin taşıdığı anlam.

Mekr-i ṭarīḳ: Tâkip edilen yolun hîlesi.

Melʿūn: Lânetlenmiş.

Memlū: Doldurulmuş, dolu.

Menāhī: Haram olunmuş, yapılması şer'an menedilmiş şeyler.

Menfīye: Sürgün edilmiş, sürgün.

Menhiyyāt: Dînin yasakladığı şeyler.

Me'ḫūẕ: Başka bir yerden ödünç alınmış.

Me'men: Sığınılacak, güven duyulacak emin yer.

Merdūd: Kovulmuş, geri çevrilmiş.

Mer'ī: Gözle görülebilen.

Mertebe: Derece, basamak, rütbe, makam.

Mesākin: Meskenler.

Meskenet: Allah karşısında aczini bilme.

Mestūr: Setrolunmuş, kapalı.

Meşḫūd: Müşâhede edilen.

Meşārib: Mizaçlar, tabîatlar, huylar.

Mevālī: Mevleviyyet pâyesine ulaşmış olan sarıklı âlimler.

Mevâlîd-i selâse: Tabiattaki hayvan, bitki, mâdenlerden ibâret üç âlem ve bu âlemlerden bahseden ilim, tabiat ilmi.

Mevʿiẓa: Nasihat, vaaz.

Meyān: Ortasında, arasında.

Mezbele: Kötü, bayağı.

Milel: Milletler.

Muṣāḥabet: Sohbet etme, konuşma.

Muġāyyer: Tagyîr edilmiş, değiştirilmiş, başkalaştırılmış.

Muġlaḳ: Açık ve net olmayan, kapalı.

Muḥabbetullāh: Allâh sevgisi.

Muḥāl: Mümkün olmayan, olamaz, olmayacak.

Muḥalaṭa: Karışık.

Muḥkemāt: Kur'an-ı Kerim'de anlamı kesin ve açık olan âyetler. *Ol āyetlerdür ki feḥvāsı ẓāhir olup teʾvīle muḥtāc olmaya.(28a/3)*

Muṭṭaliʿ: Öğrenmiş, haber almış, bilgili.

Muḍill: Delâlete düşmüş olan.

Mubāyaʿa: Mürşide bîat etme.

Muḳābil: Karşı karşıya gelen, karşılık.

Muḳallid: Taklit eden.

Muḳassî: Kasvetli, sıkıcı.

Muḳayyed: Bir şarta bağlı olarak kaydedilmiş, kayıtlı.

Muḳtedā: Tâbî olunan kimse, lider, rehber.

Mutaṣavver: Tasavvur edilmiş, tasarlanmış.

Muʿadd: Hazırlanmış.

Muʿarrā: Temizlenmiş, arınmış.

Muʿāviye: Emevî devletinin ilk hükümdarı olup Hind ve Ebū Sufyân'ın oğludur.

Muvāzene: İki şeyin denkliği.

Mübāşeret: Bir işe başlama.

Müberrā: 1. Berî kılınmış, aklanmış, temize çıkmış. 2. Allâh her türlü beşerî zaaf ve ihtiyaçtan berîdir.

Mübeyyin: Bildiren açıklayan.

Mücāhede: Allâh yolunda savaşma.

Mücerred: Madde ve cisim hâlinde olmayan, tecrit yolu ile elde edilen.

Mücmel: Kısa ve anlaşılmayan kapalı söz.

Müdāvemet: Devam etme, ara vermeden çalışma.

Müfāraḳat: Ayrılma.

Müfîd: Faydalı.

Müftî: Fetvâ veren.

Mükāşefe: Akıl ve duygular yoluyle erişilmesi mümkün olmayan bilgilere kalp yoluyla erişmek, keşif yoluyla bilmek.

Mülābese: Ayırt edilememe.

Mülāzemet: Bir yere veya kimseye sıkı sıkı bağlanma.

Mümteniʿ: İmkânsız.

Münṭāvî: Dürülüp bükülmüş, hemhâl olmuş.

Münfaʿil: Gücenmiş, yüreğine işlemiş.

Münḳaṭıʿ: Kesilmiş, arada bağ kalmayan.

Müntehā: Bir şeyin varılabildiği son derece, nihâyet.

Müntehî: Son dereceye ulaşan, zirveye erişen.

Münʿadem: Arkadaşlık.

Mürebbî: Terbiye eden, mürşit.

Mürsel: 1. İrsâl olunmuş, gönderilmiş, yollanmış. 2. Peygamber.

Mürşid: İrşâd eden, doğru yol gösteren, şeyh.

Mürteddî: Yasak olan şeylerden kaçınan.

Müstaġrıḳ: Gark olmuş, dalmış, düşüngen.

Müstaʿidd: Yetenekli.

Müstecmiʿ: Toplayan.

Müstelzem: Gerekli kılan.

Müşāhede: Allâh'ın yarattığı âlemi tevhîd delili ile görmek.

Müteġāyyir: Başka, farklı.

Mütekellim: Konuşan, kelam eden anlamlarında Allâh'ın kemal sıfatlarındandır.

Mütenaṣṣıh: Nasihat kabul eden, öğüt dinleyip uslanan.

Mütenāhî: Nihâyet bulan, sona eren.

Müteḳallib: Dönen, değişen.

Müteşābihat: Kur'an-ı Kerim'de anlamı kesin ve açık olmayan, tevîle ihtiyaç duyan âyetler. *Ol āyetlerdür ki maʿnāları bāhir olmayup teʾvîle muhtāc ola. (28a/4)*

Müteʿallik: İlgili, alâkalı.

Müteżāif: İki veya daha çok kat olan.

Müyesser: Kolay.

N

Naṣṣ: Mânâsında kesinlik bulunan Kur'an âyetinin delil olarak gösterileni.

Naṣārā: Hıristiyanlar, Nasrânîler.

Naṣb: Tayin etme, yerleştirme.

Nāṣır: Nusret eden, yardımcı olan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Naḥs: Uğursuz.

Naẓar ḳılmak: Yaratılmış olan varlıklara mânevi etkiler uyandıracak şekilde bakmak.

Nāfiʿ: Hayr ve menfaat verici şeyler yaratan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Nāfiẕ: Delip geçen, içe işleyen.

Nāḳıṣ: Eksik, noksan.

Nāsezā: Uygun olmayan.

Nāşî: Neşet eden, ileri gelen.

Neccār: Marangoz.

Nefs-i ṣāfiyye: Arınmış nefs.

Nefs-i ḥayvāniyye: Canlılardaki hareket ve kuvvetler, hayvânî istekler.

Nefs-i emmāre: Emreden nefs. *Tabîʿat-ı bedeniyyeye meyl ider ve leẕẕāt-ı ḥissiyyeye emr eyler ve ḳalbî cihet-i süfliyyeye ceẕb eyler.(48b/13)*

Nefs-i levvāme: Azap verici nefs. Kötülükten sonra içe huzursuzluk, rahatsızlık verir.

Nefs-i marżiyye: Başkaları tarafından beğenilme hâli, kimseyi incitmez.

Nefs-i muṭma'inne: Huzura kavuşmuş nefs.

Nefs-i mülhime: İlham verici nefs.

Nefs-i nāṭıka: Konuşan nefs, hissetme ve anlma kabiliyeti olan insan ruhu.

Nefs-i rāżıyye: Kendinden razı olma hâlidir.

Nef': Mefaat, fayda, kâr.

Nehy: Yasak etme.

Netāyiç: Neticeler, sonuçlar.

Ne'ūzubillāh: Allâh'a sığınmak.

Nîrān: Cehennem.

Niseb: Nisbetler.

Nisyān: Unutma, gaflet.

Nübüvvet: 1. Peygamberlik, nebilik. 2. Allâh'ın zâtının sıfat ve isimlerinin peygamber tarafından tanıtılması.

P

Pāk: Temiz, saf.

Paşmak: Bir çeşit çarık, ayakkabı.

Pelîd: 1. Pis, murdar. 2. Alçak, rezil kimse.

Pūşîde: Örtü, örtülü.

R

Raḥîm: Âhirette mümin kullarına acıyan, merhamet eden

Rāżî: Rıza gösteren, boyun eğen.

Rāfizîler: Râfıza fırkasından olanlar, Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer'in halîfeliğini kabul etmeyen, onlara dil uzatan.

Rā'î: Gören, görücü(Allâh).

Ref' eylemek: Ortadan kaldırma.

Remz: Gizli anlam, işaret.

Renc: Zahmet, eziyet.

Re's: Baş, kafa.

Riyā: İki yüzlülük.

Riyāżāt: Nefsi terbiye etmek için yapılan tâlimler.

Ru'yet: Her yerde çeşitli şekilde tecellî eden Allâh'ı görme.

Rūşen: Aydınlık, aşikâr.

Rūy-ı zemîn: Yeryüzü.

Ş-S-Ş

Şevābit: Seyyar olmayan ve yerinde durur gibi görünen gök cisimleri, yıldızlar.

Sālik: Bir mürşide bağlanarak mânevî yolculuğa çıkmış olan kimse.

Seḫāvet: 1. Cömertlik, eli açıklık. 2. Sehâ, Allâh'ın sıfatlarındandır.

Sebḳat eylemek: İleriye geçmek, üstün gelmek.

Seb'ul-meşānî: Yedi kat.

Sedād: Doğruluk, dürüstlük.

Selāṭīn: Sultanlar.

Selmān: Sahâbe-yi Kirâm'dan Hz. Selmân İbn İslâm(ra).

Semʿ: Her sözü işiten, her şeyi duyan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Ser-çeşme: Bir tarîkatın ilk şeyhi, pîr-i tarîkat.

Ser-defter: Defterin başında yazılı olan, en başta bulunan, en ileri geçen.

Sevād: Karanlık, siyahlık.

Seyyi'āt: Suçlar, kabahatler, günahlar.

Sifle: Alçak, âdi.

Simsim: Dille ifâdesi mümkün olmayan çok ince ve gizli mârifet.

Sipāhī: Timar sahibi süvâri asker.

Sipās: Şükretme, duâ etme.

Suʿadā: Kutlu, mübârek, Hak katında kurtulmuşlardan olan.

Sülūk: Bir tarîkata girme, intisap ettikten sonra gereklerini yerine getirerek yol alma.

Şamedānī: Allâh'a ve O'nun ezelî kuvvet ve kedretine mensup, Allâh il ilgili olan.

Şāmet: Hiç kimseye ve hiçbir şeye muhtaç olmayan anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Şıḥḥat: 1. Sağlık, esenlik, âfiyet. 2. Hastalara şifâ verme, Hz. İsâ'nın mucizelerindendir.

Şıfāt: Vasıf, nitelik, özellikler anlamındadır.

Şıfāt-ı ṣubūtiyye: Allah'ın her an, devamlı olarak âlemi yarattığı sıfatlatlarıdır. *İsm-i ʿAlīm'dür biri daḫı Ḳādir'dür ve Ḥayy'dur ve Mürīd'dür ve Semīʿ'dür ve Baṣīr'dür ve Mütekellim'dür.(42a/16)*

Şıyām: Oruç.

Ṣūfiyye: Tasavvufa inananlar onu hayat görüşü yapanlar, sûfîler.

Ṣunʿun: Tesir, kudret.

Ṣūrī: Sûrete âit, görünürde olan.

Ş

Şādī: Sevinç, mutluluk.

Şecāʿat: Yiğitlik, yüreklilik.

Şehvet: Aşırı istek, arzu.

Şekk: Şühe, zan.

Şeḳāvet: Kötü iş işleyecek tıynette olma.

Şepper-Şeppīr: *Hārūn'ın iki oġlı ʿİmrān dīlince Ḥasan Ḥüseyn dimekdür.(7b/19, 12b/18)*

Şuttār: Seyrü sülûklerini aşk ve cezbe ile yaparak Hakk'a ermeye çalışan kimseler.

Şükūfe: Çiçek.

Ṭ-T

Ṭahūr: Çok temiz, temizleyici.

Ṭamaʿkār: Aç gözlü, cimri.

Ṭaʿn: Kınama, zemm etme.

Ṭulūʿ: Doğma, doğuş.

Taṣfiye: Nefsi arındırma, temizleme.

Taġannī: Zenginleşme.

Taḫalluḳ: Ahlâklanma, huy edinme.

Taṭhīr: Temizleme, paklama.

Taḳarrüb: Yaklaşma, yakına gelme.

Taḳarrüb: Yaklaşma.

Taḳdīs: Allâh'ı şânına yakışmayan sıfatlardan tenzih etme.

Taḳvā: Allâh korkusu ile yasak ettiği şeylerden sakınma.

Taʿẓīm: Saygı gösterme, ululama.

Taʿaccüb: Şaşakalma.

Taʿaddud: Birden çoğalma, sayı artması.

Taʿalluḳ: İlişik.

Taʿayyun: Meydana çıkma, belirme.

Teḥassür: Hasret çekme.

Tefvīż: Her şeyi Allâh'tan bekleme.

Tekye: 1. Dayanma, güvenme, îtimat etme. 2. Tekke.

Telḫ: Acı.

Telaṭṭuf: Lütuf ve nezâketle hareket etme.

Telbīsāt: Sūret-i haktan görünerek hile edip, aldatmalar.

Telḳīn: Tarîkata yeni giren kişiye şeyhin zikir öğretmesi.

Tenaʿum: Nimet ve bolluk içinde bulunma.

Terġīb: arzu ettirme, iteklendirme.

Terbiye: Eğitmek, eğitim.

Terhīb: Korkutma.

Terk-i hestī: Varlıktan vazgeçmek.

Teslīk: Seyr ü sülûku tâkip etme.

Teslīm: Kendini Allâh'ın kaderine bırakma.

Tesmiye: İsimlendirme.

Teşrīʿ: Hz. Muhammed'in şerîata dâir olan emirleri.

Tetebbuʿ: Tetkik etme, etraflıca inceleme.

Tevḥīd: Allâh'ın birliğini birleme.

Tevbīh: Azarlama.

Tevcīh: Başka bir anlam, yorum, tefsîr.

Teveffī: Ölme.

Tevehhüm: Vehme kapılma, kuruntuya düşme.

Tevekkül: İşi Allâh'a bırakıp kadere razı olma.

Tevellüd: Doğma, doğum.

Tevfīḳ: Allâh'ın yardımı.

Teyaḳḳun: Şüpheye yer bırakmayacak şekilde bilme.

Teẕellül: Zillete katlanma, kendini hor ve hakîr görme.

Tezkiye: Arıtmak, temizlemek.

Tezvīr: Yalan söyleme, ara bozmak.

Tezvīrāt: Yalan dolan şeyler.

Tezyîn: Süslemek.

U

Uġru: Hırsız.

Ulūhiyyet: Allâh'ın bütün isim ve sıfatlarının toplandığı mertebe.

ʿUbūdiyyet: Kulluk, kölelik.

ʿUcb: Kendini beğenmişlik.

ʿUlvî: Mânevi âleme mensup. *Velâyete mensūb.(15a/8)*

ʿUḳbā: Âhiret.

ʿUlemā: Âlimler, ilim sahipleri.

ʿUzlet: Bir yana çekilip kendi kendine tenhâda yaşama, dünyavîlikten uzaklaşma.

V

Vācibü'l-vücūd: Varlığı gerekli olan, Allâh.

Varṭa: Kuyu gibi oyuk ve derin yer, uçurum.

Vārid: İlham, feyz.

Vāsiʿ: geniş, açık.

Vecd: Kendini kaybedercesine ilâhi aşka dalmak.

Vedîʿatullāh: Allâḥ'ın emâneti.

Vedūd: Kullarını çok seven, onları lutfa, ihsâna garkeden anlamında Allâh'ın isimlerindendir.

Velāyet: 1. Velî ve ermiş olan kimsenin hâli ve sıfatı. 2. Allâh dostluğu.

Verā: Bütün yaratılmış olanlar, âlem, kâinat.

Vildān: Çocuklar.

Y

Yabān aḫlāṭı: Yaban armudu denen ve olgunlaşmadan yenmeyen yemişi.

Yavlaḳ: Kötü, değersiz.

Yekşenbih: Birinci gün, pazar günü.

Yenbaġi: Îcâb eder, lâzım gelir.

Yevm-i ḫamîs: Beşinci gün, Perşembe.

Yevm-i iṣneyne: İkinci gün, Pazartesi.

Yevm-i rābiʿa: Dördüncü gün, Çarşamba.

Yevm-i ṣelāṣe: Üçüncü gün, Salı.

Yevmü't-tenād: Kıyâmet günü.

Ẓ-Ẕ-Z

Ẓāhir: Görünen, açık, âşikar anlamıyla Allâh'ın isimlerindendir.

Ẕāt: 1. Bir şeyin kendisi, öz. 2. Allâh'ın kendinden(nefsinden) ibâret olan mevcudiyyetidir. *Hakk'ın varlığına dirler.(42a)*

Ẕemîme: Zemmedilmiş, yerilmiş kötü.

Ẕühūl: Dalgınlıkla unutma veya geciktirme.

Zürbāz: Sahtekâr.

Zühd: Her türlü dünyevî zevke karşı koyarak kendini ibâdete verme.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Albayrak, Sadık; *Son Devrin İslâm Akademisi/ Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiye*, İz, İstanbul, 1998.

Aşkar, Mustafa; *Tasavvuf Tarihi Literatürü*, İz, İstanbul, 2006.

Ateş, Süleyman; *İşârî Tefsir Okulu*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul, 1998

Avşar, Ziya; *Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Sırların Dili -Bütün Rubailer-*, Kökler, Konya, 2007.

Câmî, Abdurrahman; *Nefehâtü'l-üns*, (Çeviren: Lâmiî Çelebi), Marifet, İstanbul, 1980.

Çakmaklıoğlu, M. Mustafa; *İbn Arabî'ye Göre İbadetlerin Manevi Yorumları*, İnsan, İstanbul, 2011.

Çakmaklıoğlu, M. Mustafa; *İbn Arabî'de Ma'rifetin İfadesi*, İnsan, İstanbul, 2007.

Çelebioğlu, Amil; *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, 1998.

Çınar, Ali (Derleyen); *Klasik Tasavvuf Kaynakları-1*: Suf, Ankara 2003.

Demirel, Şener; *Tâhirü'l-Mevlevî (Olgun)'den Metin Şerhi Örnekleri*, Araştırma, Ankara, 2005.

Doğan, Ahmet; *Aşkın Kalbe Yolculuğu*, Değişim, İstanbul, 2013.

Ebu'l-A'lâ Afîfî; *Tasavvuf İslâm'da Manevî Hayat*, (Çeviren: Ekrem Demirli, Abdullah Kartal), İstanbul, 1996.

Ebû Nasr Serrâc; *El-Lüma'-İslam Tasavvufu*-(Çeviren: Hasan Kamil Yılmaz), Erkam, İstanbul, 2013.

El-Kuşeyrî; *Tasavvuf İlmine Dair Kuşeyrî Risâlesi* (Süleyman Uludağ), Dergah, İstanbul, 2012.

Eraydın, Selçuk; *Tasavvuf ve Edebiyat Yazıları*, Mavi, İstanbul, 1997.

Eşrefoğlu Rûmî; *Müzekkîn-Nüfûs*, (Çeviren: Ali Arslan), Merve, 2007.

Gazâli; *İhyâ-ı Ulumi'd-Din*, (Çeviren: Ali Arslan), Cilt:1-10, Arslan, İstanbul,1978.

Gölpınarlı, Abdülbaki; *Nehcü'l-Belâga Terceme ve Şerhi*, İş Bankası, İstanbul, 1971.

" " ; *Gülşen-i Râz Şerhi*, Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul, 1972.

" " ; *Mesnevî ve Şerhi I-VI (2.baskı)*, Kültür Bakanlığı, Ankara, 2000.

Herevî; *Menâzilü's-sâirîn-Tasavvufta Yüz Basamak-* (Hazırlayan: Abdürrezzâk Tek), Emin, Bursa, 2008.

Holbrook, Victoria Rowe; *Aşkın Okunmaz Kıyıları*, İletişim, İstanbul, 1998.

Hucvirî; *Keşfu'l-Mahcûb-Hakikat Bilgisi-,* (Çeviren: Süleyman Uludağ), Dergah, İstanbul, 2000.

İbnü'l-Arabî; *Füsusu'l-Hikem*, (Çeviren: Ekrem Demirli), Kabalcı, İstanbul, 2006.

İbn Haldun; *Şifâu's-Sâil-Tasavvufun Mahiyeti*, (Çeviren: Süleyman Uludağ), Dergah, İstanbul, 1984.

İbn Kayyım El-Cevziyye; *Medâricu's-Sâlikîn(I-II-III)*, İstanbul, İnsan, 1990.

İsmâil Hakkı Bursevî; *Mesnevî Şerhi Rûhu'l-Beyân*, (Hazırlayan: İsmail Güleç), İnsan, İstanbul, 2004.

İsmâil Rusuhî Ankaravî: Şerh Nakşe'l-Füsûs Gerçeklerin Özü (Hazırlayan: Ayhan Yıldırım), Ataç, İstanbul, 2005.

Kara, Mustafa; *Dervişin Hayatı Sufinin Kelamı: Hal Tercümeleri, Tarikatlar, Istılahlar*, Dergah, İstanbul, 2000.

Kavakçı, Y. Ziya; *İslam Araştırmalarında Usûl*, Diyânet İşleri Başkanlığı, Ankara, Tarihsiz, s. 87.

Kılıç, Atabey; *Eski Türk Edebiyatı Yazıları*, Laçin, Kayseri, 2001.

Kılıç, Atabey; Klâsik Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler", Turkish Studies Yayınları, Ankara, 2007.

Kılıç, Mahmut Erol; *Tasavvuf Düşüncesi*, Sufi, İstanbul, 2014.

Koçoğlu, Turgut; *Ebussuud El-Kayseri Şerh-i Mesnevî*, Laçin, Ankara, 2014.

Koçoğlu, Turgut; *İki Kutup Hüdâyi Ve Üftâde Bir Eser Vakıat Tercümesi*, Laçin, Ankara, 2014.

Kolcu, Ali İhsan; *Türk Şiirinde Yokluk Fikri ve Akif Paşa'nın Adem Kasidesi*, Akçağ, Ankara, 2002.

Kortantamer, Tunca; *Eski Türk Edebiyatı Makaleler*, Akçağ, Ankara, 1993.

Levend, Agah Sırrı; *Türk Edebiyatı Tarihi I*, Ttk Yay., Ankara 1998.

Muhyî-i Gülşenî; *Ahlâk-ı Kirâm*, (Çeviren: Abdullah Tümsek), İnsan, İstanbul, 2004.

Okuyan, Mehmet; *Necmuddîn Dâye ve Tasavvufî Tefsiri*, Rağbet, İstanbul, 2001.

Pakiş, Ömer; *Aziz Mahmut Hüdâyî ve Kur'ân Tefsiri,* Ahenk, 2005.

Pekolcay, Necla; *İslâmî Türk Edebiyatı Tedkik ve Metodlarının Genel Esasları ve Mazmun Anahtarları*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul, 1999.

Safer Baba; *Istılahât-ı Sofiyye Fî Vatan-ı Asliyye*, Heten Keten, İstanbul, 1998.

Seyyid Muhammed Nûrü'l-Arabî; *Mısrî Niyâzî Dîvânı Şerhi*, (Hazırlayan: Mahmut Sadettin Bilginer), Esmâ, İstanbul, 1982.

Şeyh Galib; *Şerh-i Cezîre-i Mesnevî*, (Haz: Turgut Karabey, Mehmet Vanlıoğlu, Mehmet Atalay), Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum, 1996.

Tarlan, Ali Nihad; *Şeyhî Divanı'nı Tedkik*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul, 1964.

" " " ; *Edebiyat Meseleleri*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1981.

Tatçı, Mustafa; *Yûnus Dîvân-ı İlâhiyat*, Kapı, İstanbul 2012.

Tatlısu, Ali Osman; *Esmâü'l-Hüsnâ Şerhi*, Başak, İstanbul, 2000.

Tıllıch, Paul; *İmânın Dinamikleri*, (Çeviren: Fahrullah Terkan-Salih Özer), Ankara Okulu, Ankara, 2000.

Timurtaş, Faruk K.; *Yûnus Emre Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1987.

Tosun, Necdet; *Türkistan Dervişlerinden Yadigâr: Orta Asya Türkçesiyle Yazılmış Tasavvufî Eserler*, İnsan, İstanbul, 2011.

Usluer, Fatih; *Hurûfîlik,* Kabalcı, İstanbul, 2009.

Yakıt, İsmail; *Yunus Emre'de Sembolizm Çıktım Erik Dalına*, Kültür Bakanlığı,

Ankara, 2002.

Yılmaz, H.Kâmil; *Tasavvufî Hadis Şerhleri ve Konevî'nin Kırk Hadis Şerhi*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul, 1990.

Yücer, Hür Mahmut; *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf(19.yüzyıl)*, İnsan, İstanbul, 2013.

Yücer, Hür Mahmut; *Şeyh Sa'deddin Cebâvî ve Sa'dîlik*, İnsan, İstanbul, 2010.

Makaleler

Akgül, Ahmet-Çetin, Kamile; *Milli Kütüphanede Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası Üzerine*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 99-126.

Arslan, Mustafa; *Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yz. A. 210 Numarada Kayıtlı Lügat Mecmuası Üzerine Bir Değerlendirme*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 579-600.

Aşkar, Mustafa; *Tasavvuf Tarihi Alanında Yapılan Doktora Ve Yüksek Lisans Tezleri Bibliyografyası*, Tasavvuf: İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi, 2000, Cilt: II, Sayı: 4, s. 55-78.

Ateş, Ahmed; *Metin Tenkidi Hakkında: Dâsitân-ı Tevârîh-i Mülûk-ı Âl-i Osmân münâsebeti ile*, Türkiyat Mecmuası 7, 1951, Sayı:1, s.253-267.

Atila, Mustafa; *Milli Kütüphanede Bulunan 06 HK 319/1 Numaralı Gazel Mecmuası Üzerine*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 127-154.

Aykanat, Timuçin; *Bir Mecmû'a Ekseninde Bazı Tespît Ve Değerlendirmeler*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 155-185.

Bahadır, Savaşkan Cem; *Bâkî'nin Pervâne Bey Mecmuası'nda Yer Alan Yayımlanmamış Gazelleri*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 187-213.

Bozdağ, Erdal; *Yerel Bir Mecmua Örneği: Çağlayan Mecmuası (İnceleme-Fihrist)*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 1071-1099.

Çağlayan, Bünyamin-Balaban, Adem; *Arnavutluk Devlet Kütüphanesindeki (Biblioteka Kombëtare) Türkçe Yazma Mecmualar,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 215-235.

Çelebioğlu, Ayşe; *Şeyh Latifî ve Esrar-Name Adlı Risalesi,* Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014., s. 5-16

Çift, Salih; *Tasavvuf Araştırmalarında Alman Ekolü: Tasavvuf Alanında Çalışma Yapan Alman Oryantalistler ve Eserleri*, Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, 2007, Cilt: VIII, Sayı: 19, s.165-186.

Çift, Salih; *Tasavvuf Araştırmalarında Alman Ekolü: Tarihsel Boyut*, Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, 2007, Sayı: 18, s.177-190.

Gökbulut, Süleyman; *İlim Tasniflerinde Tasavvufun Yeri*, Tasavvuf, Temmuz-Aralık 2007, Cilt: 8, Sayı: 19, s. 245-264.

Çift, Salih; *Tasavvufî Eserlerin Dayanılmaz Cazibesi: Tasavvuf Alanında Son Yıllarda Yapılan Çeviriler ve Nitelikleri Üzerine*, Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, 2007, Sayı: 18, s. 221-228.

Demirli, Ekrem; *"Varlık Olmak Bakımından Varlık" İfadesinin Sûfilerce Yeniden Yorumlanması ve Bu Yorumun Metafizik Sonuçları*, İslâm Araştırmaları Dergisi, 2007, Sayı:18, s. 27-48.

Demirli, Ekrem; *Zâhiri İlimlerin Otoritesi Karşısında Tasavvuf'un Meşruiyet Arayışı*, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2007, Sayı: 15, s. 219-245.

Doğan, Eşref - Çelik, *Hasan; Niyâzî-yi Mısrî'nin Tasavvuf ve Ehl-i Beyt Anlayışı,* Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 2015 ., S.76.

Erdoğan Çeltik, Seher; *Ali Emirî'nin Tarih Ve Edebiyat Mecmuası*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 237-247.

Ersoy, Ersen; *XIV-XVI. Yüzyıllar Arasında Yazılmış Bazı Şiirleri İhtiva Eden Bir Mecmua ve İbn-i Ömer'in Şiirleri*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 249-266.

Ertek Morkoç, Yasemin; *İzmir Millî Kütüphane'de Kayıtlı Bulunan (1467/14) Bir Mecmua-i Eş'ar'ın Düşündürdükleri,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 267-297.

Gıynaş, Kamil Ali; *Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası*, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2011, Sayı: 25, s. 245-260.

Gökalp, Haluk; *Seyyid Vehbî'nin Divanında Yer Almayan Bir Kasidesi,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 299-314.

Gökmen, Abdullah; *"Müfessir, Şair, Hattat Bir Mutasavvıf: İsmail Hakkı Bursevî",* Semerkand, 2012., S.141.

Güleç, İsmail; *Tekke Edebiyatı mı, Türk Tasavvuf Edebiyatı mı?*, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Mayıs/2009, Sayı:17, s.205-218.

Günaydın, Yusuf Turan-Tatcı, Mustafa, "Türk İslâm Edebiyatında Tasavvufi Rüya Tabirnameleri", Keşkül, 2007., s.20-27.

Günaydın, Yusuf Turan; *İbn Arabî Mütercimleri Üzerine: Biyo-Bibliyografik Bir Deneme (1928-2007)*, Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-1), 2008, Sayı:21, s. 473-499.

Gürbüz, Mehmet; *Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 315-322.

İspir, Meheddin; *Aruz İncelemelerinde Nazire Mecmualarından Yararlanma*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 323-333.

Kara, Mustafa; *Balkanlar'da Türk Tasavvuf Edebiyatına Genel Bakış*, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2001, cilt: X, Sayı: 2, s. 1-26.

Kara, Mustafa; *Cumhuriyet Öncesi Tasavvufi Yayın Organları ve Cemiyetler,* Fikir ve Sanatta Hareket, 1979, Cilt: VII, Sayı: 8, s.16-22.

Kara, Mustafa; *Tekke Eğitimi Ve Literatürü*, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 2008, Cilt: VI, Sayı: 12 [Türk Eğitim Tarihi],s.107-138.

Kaya Yiğit, Bilge-Kalyon, Abuzer; *Peşteli Hisâlî'nin Metâli'ün-Nezâ'ir Mecmuası ve Mecmuada Yer Alan Şâirlerin Mahlasları*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 335-371.

Kılıç, Atabey; *Altıparmak Mehmed Efendi Ve Şerh-i Telhîs-i Miftâh'ında Şerh Metodu*, Turkish Studies(Türkoloji Araştırmaları), Summer/2007, s.332-339.

Kılıç, Atabey; *Günümüzde Metin Neşri ve Problemleri Üzerine Düşünceler*, I. Kırşehir Kültür Araştırmaları Bilgi Şöleni, 8-10 Ekim 2003 Bildiriler, (Haz: Yard. Doç. Dr. Ahmet Günşen), Kırşehir, 2004, s.331-345.

Kılıç, Atabey; *Ma'rifi Tarîkati Şeyhi Ferdi Baba ve Aruzla Yazılmış Şiirleri*, İlmi Araştırmalar Dergisi, 2001, Sayı: 12, s.121-134, İstanbul.

Kılıç, Atabey; *Manisa-Demirci Merkezli, Alevî, Bektaşî, Rıfâ'î Meşrepli Mahallî bir Tarîkat: Ma'rifilik*, Eski Türk Edbiyatı Üzerine Yazılar, s.225-254.

Kılıç, Atabey; *"Süleymaniye Kütüphanesi Reşid Efendi 977'de Kayıtlı Manzum Sözlük Mecmuası Hakkında"*, Uluslar arası Türklük Bilgisi Sempozyumu, Erzurum: 25-27 Nisan 2007.

Kılıç, Atabey, *"Mecmûa Tasnifine Dair" Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul, Turkuaz Yay., 2012. s.75-96.

Kılıç, Atabey; *Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2095'te Kayıtlı Mevlevî Mecmûası Hakkında*, (Okt. Zehra Gümüş ile birlikte) Uluslararası Türk Tasavvuf Kültürü ve Mevlana Sempozyumu, Manisa: 29-30 Eylül 2007.

Kılıç, Atabey; *Yazarı Bilinmeyen Dînî-Tasavvufî Bir Eser: Hakikat-i Muhammediyye*, Tübar-XX, Güz / 2006.

Kılıçarslan, Mustafa; *Karamanlıca Bir Musikî Mecmuası: Mecmua-yı Makamat,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 373-400.

Koçoğlu, Turgut; *Metin Neşrinde İmlâ Üzerine Görüşler ve Uygulamalara Dâir,* Turkish Studies(Türkoloji Araştırmaları), 2008, Prof. Dr. İsmail Ünver Adına-3, Sayı: 6, s.488-498.

Koçoğlu, Turgut; *Rusçuklu Zarîfî Ömer Baba Ve Manzum-Mensur Tasavvuf Terimleri Lügatçesi: Istılahât-ı Meşâyıh*, Turkish Studies(Türkoloji Araştırmaları), Summer/2012, s.1751-1779.

Koçoğlu, Turgut; *Şârih Şem'î Şem'ullah Efendi'nin Hayatı Ve Şerh-i Mesnevî'sinin Şerh Yöntemine Dâir*, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2010, Cilt.1, s.255-275.

Kortantamer, Tunca; *Genç Edebiyat Araştırmacısının Yanlıştan*, Türklük Araştırmaları Dergisi Cilt: VII, İstanbul, 1993, s. 347.

Köksal, Fatih; *Metin Neşrinin Ana Esasları*, Türklük Bilimi Araştırmaları, Sayı: 31, s. 179-209, Bahar 2012.

Köksal, M. Fatih; *"Şiir Mecmû'alarının Önemi ve 'Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi(MESTAP),* Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori, İstanbul, Kesit Yay., 2012 s.83-97.

Köprülüzade, M.Fuad; *Türk-Moğol Şamanizminin Tasavvufî İslâm Tarikatları Üzerindeki Tesiri*, Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar/1996 (Çeviren: Yrd.Doç. Ferhat Tamir), Sayı: 1, s.1-8.

Kurnaz, Cemal-Aydemir, Yaşar; *Mecmualara Sorulması Gereken Sorular*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 51-64.

Kurnaz, Cemal-Çeltik, Halil; *Şâirlerin Gözüyle Mecmua*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 21-49.

Kut, Günay, *"Mecmûa" Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,* İstanbul, 1986, c. 6, s.170-173.

Küçük, Sezai; *Ortak Kader: Osmanlının Son Yılları ve Mevlevîlik*, Uluslararası Mevlânâ Sempozyumu Bildirileri, 2010, Cilt: II, s.715-732.

Küçük, Sezai; *Tarih içinde Mevlevîlik ve Celvetîlik*, Üsküdar Sempozyumu III: Azîz Mahmud Hüdâyî Uluslararası Sempozyum Bildirileri, 20-22 Mayıs 2005/2006, cilt: II, s. 179-194.

Muslu, Ramazan; *'Halvetiyye'de "Atvâr-ı Seb'a" Yazma Geleneği ve Sofyalı Bâlî'nin Atvâr-ı Seb'a Risalesi',* Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, 2007., S.18, s. 43-63.

Özerol, Nazmi; *Millî Kütüphane'de Kayıtlı 4689/5 Numaralı Şiir Mecmuası,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 401-410.

Öztürk, Uğur; *Tezkire Niteliğinde Bir Şiir Mecmuası,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 411-428.

Sarıçiçek, Ramazan; *Diyarvakır İhtisas Kütüphanesinde Bir Şiir Mecmûası "Çizgili Defterden Notlar-I-II"*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 429-483.

Selçuk, Bahir-Bellibaş, Ahmet; *Millî Kütüphanede Kayıtlı 3692 Numaralı Şiir Mecmuası,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 485-524.

Tanyıldız, Ahmet; *Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki 1211 Numaralı Na't ve Mi'râciyye Mecmûası*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 525-547.

Ünver, İsmail; *Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*, Türkoloji Dergisi, 1993, Cilt: XI, Sayı: 1, s. 51-89.

Yazar, Sadık; *XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Memûaası*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 601-650.

Yıldız, Çetin; *Kütüphanelerde Kayıtlı Olmayan Bir Mecmua*, Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 651-664.

Yılmaz Bükkarcı, Fatma; On Yedinci Yüzyıldan Bir Kırkambar; *Baaldırzâde Ailesine Ait Bir Mecmua,* Turkish Studies, 2013, Sayı: 8/1, s. 549-578.

Yüce, Abdulhakim; *Bir İlim Olarak Tasavvuf*; Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, 2000, Cilt: II, Sayı: 4, s.17-40.

Tezler

Yüksek Lisans

Akar, Betül; *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki R. 1965 Numaralı Şiir Mecmuası (9-176b)'nın Transkripsiyonlu Metni*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Akdağ, Ülkü; *Milli Kütüphane'deki 06 Hk 436 Numaralı Şiir Mecmuası*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Aksoy, Mustafa; *Molla Lütfi'nin Risâle-i Mevlânâ Lütfi'si*, (Danışman : Prof. Dr. Tunca Kortantamer), İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Ali, Mohsin; *Mecmû'a-Yı Kasâ'id Ve Hikâyât İbb Atatürk Kitaplığı Bel_ Yz K.001604: İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım,* (Danışman: Doç. Dr. Turgut Koçoğlu), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Alkan, Mustafa; *Mecmû'a: Milli Kütüphane 2727 [Subha-i Sıbyân, Tuhfe-i Şâhidî, Tuhfe-i Vehbî, Aruz Risalesi vs.]: İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım*, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Aramaz, Safure; *Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id (TDK A.102) (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Kudret Altun), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Aras, Namık Kemal; *Esrar Dede'nin Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyyesi*, (Danışman: Hasibe Mazıoğlu), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1987.

Arıkan, Fatma Betül; *Ali Emirî Manzum 718 Numaralı Lugaz Mecmuası'nın (50a-90b) Çevriyazımı ve İncelenmesi*, (Danışman: Doç. Dr. Üzeyir Aslan), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2011.

Aslantürk, Mahmud; *Şerh-i Cezîre-i Mesnevî: İnceleme-Transkripsiyonlu Metin-İndeks*, (Danışman: Muhsin Kalkışım), Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Ateşoğlu, Lokman; *Mecmu'a-i Kasâ'id-i Türkiyye (1-107)*, (Danışman: Y. Doç. Dr. Nevin Gümüş), Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Aydoğdu, Rukiye; *19.yy Osmanlı Şeyhlerinden Bozkırlı Muhammed Bahaeddin Efendi ve "İkazu'n-Naimin" Adlı Eserindeki Tasavvuf Anlayışı,* (Danışman: Mehmet Emin Özafşar), Konya*: Selçuk Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Bahadır, Savaşkan Cem; *Pervâne Beg Mecmu'atü'n-Nezair (261a-291a) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin*, (Danışman: Prof. Dr. Nihat Öztoprak), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2006.

Dağlar, Abdülkadir; *Şeyhülislam Ebussu'ud Efendi'nin Türkçe Mektupları*, (Danışman: Tunca Kortantamer), İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Gökpınar, Perihan; *Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Mârifetnâme'sinde Tasavvuf Hayat*, (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Aşkar), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Gökçekli, Ali; *Fihi Ma Fih'te İşârî Yorum ve Hadislerle Tasavvuf,* (Danışman: Dr. Hülya ;Küçük), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Kayapınar, Zeynep; *Milli Kütüphane Ankara-Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu'nda 06 Hk 460 Arşiv Numarası İle Kayıtlı Mecmû'a-Yı Eş'âr ve Fevâid: İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım,* (Danışman: Doç. Dr. Turgut Koçoğlu), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Kavaklı, Şekere; *Şeyh Galib Divanı'nın Dinî ve Tasavvufî Tahlili*, (Danışman: Murat Yurtsever), Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Kavaklıyazı, Ahmet; *Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi'ndeki 13450 Numaralı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni*, (Danışman: Prof. Dr. Emine Yeniterzi), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kaya, Ahmet; *1287 Tarihli Matbu "Seyyid Ahmed er-Rıfâî Menâkıbı" Metin ve İnceleme*, (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Tahralı), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kaya, Veli; *Ebussu'ud Efendi'nin Tasavvufa ve Sûfilere Bakışı,* (Danışman: Ömer Faruk Altıparmak), Şanlıurfa: Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kip, Nevres; *Millet Kütüphanesi Ali Emirî Kitaplığı Manzum 719 Numaralı Lugaz Mecmuasının (80b- 121b) Çeviriyazımı ve İncelenmesi*, (Danışman: Doç. Dr. Hakan Taş), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2011.

Koçoğlu, Turgut; *Şefik-nâme, Şefik-nâme Serhi ve Edhem ü Hümâ Mecmuası*, (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Maden, Gülhan; *Füsusu'l-Hikem'de Kur'ân'dan İktibaslar ve Kur'ân'dan Yararlanma Metodları,* (Danışman: Prof. Dr. Nihat Temel), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Menteş, Deniz; *Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesi'ndeki Yazma Bir Cönk-Mecmua*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Güneş), Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Morkoç, Yasemin(Ertek); *Sûdî-i Bosnavî'nin Şerh-i Dîvân-ı Hâfız'ı*, (Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer) İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Özdemir, Fadime; *Abdü'l-Bâkî b. Mehmed er-Rodosî Mecmu'a-i Eş'âr Ve Fevâ'id (TDK A. 390)(İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Öztürk Fidan, Gülşah Gaye; *Mevlânâ Müzesi'nde bulunan Bir Mevlevî Şiirleri Mecmû'ası (Mecmu'a-i Eş'ar)*, (Danışman: Doç. Dr. Fatma Sabiha Kutlar Oğuz), Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Paksoy, Kezban; *Mecmu'a-i Fevâid, Konya Mevlana Kütüphanesi 2254: İnceleme-Metin-Tıpkıbasım,* (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Şahin, Oğuzhan; *Mecmu'a-i Münşeat: İnceleme-Metin-Tıpkıbasım*, (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Şahin, Özlem; *Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id (TDK A/418): İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım*, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Türkben, Hakan; *Fahrî Dede ve Mecmuası*, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Sevgi), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Ülken, Fatih; *Şeyh İsmail Ankaravî'nin Miftâhu'l-Belâga ve Misbâhü'l-Fesâha'sı*, (Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer) İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

Yıldırım, Ayşe; *Hacı Bayram-ı Velî ve Tasavvufî Görüşleri*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hayri Kaplan), Adana: Çukurova Üniversitesi, 2008.

Yücer, Hür Mahmut; *Merâtibü'l-Vücûd Hakkında Üç Risâle,* (Danışman: Prof. Dr. H. Kâmil Yılmaz), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Doktora

Allahverdiyev, İbrahim; *Abdurrahmân Câmî ve Tasavvufî Görüşleri,* (Danışman: Doç. Dr. Süleyman Derin), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Akpınar, Hüseyin; *Gülşenîlikte Musiki ve Musikişinaslar,* (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Kara), Şanlıurfa: Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Aytekin, Ülker; *Sarı Abdullah Efendi ve Mesnevi-i Şerif Şerhi*, (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Tahralı), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Damar, Ahmet; *Menâzilü's-Sâirîn Şerhleri ve Âb-ı Hayat,* (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Kara), Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Doğan, Ahmet; *Dönüşüm Sürecindeki İnsanın Sembolik Seyahati ve Hüsn ü Aşk Örneği*, (Danışman: Ali Yıldırım), Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,2008

Ergül, Adem; *Kur'ân-ı Kerîm'de Kalp Kavramı,* , (Danışman: Prof. Dr. Sadreddin Gümüş), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.

Ertuğrul, Resul; *Kutbiddîn Şîrâzî ve Tefsiri,* (Danışman: Prof. Dr. İdris Şendül), *Ankara: Ankara Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Genç, İlhan; Esrar Dede-Tezkire-i Şu'ara-yı Mevleviyye, İnceleme-Metin, (Danışman: Halûk İpekten), Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Gökçe, Recep; *Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmû'a-i Münşeât,* (Danışman: Hasan Kavruk), Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Göztepe, Yüksel; *Kuşeyrî'de Hâller ve Makamlar,* (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Aşkar), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Gül, Halim; *Mesnevî'de Kur'ânî Referanslar ve Kur'ân Âyetlerine Getirilen İşârî Yorumlar,* (Danışman: Prof. Dr. Ethem Cebecioğlu), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Haksever, H. İbrahim; *Eski Türk Edebiyatında Münşeatlar ve Nergisî'nin Münşeatı*, *İnceleme-Metin- Tıpkı Basım*, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Danışman: Ziya Avşar), 2006.

Kasır, Hasan Ali, Esrar Dede: Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanının Karşılaştırmalı Metni, Doktora Tezi, (Danışman: Turgut Karabey), Atatürk Üniversitesi, 1996

Kaya, Bilge; *Hisâlî Hayatı-Eserleri ve Metâliü'n-nezâir Adlı Eserin Birinci Cildi (İnceleme-Metin)*, (Danışman Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu), Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Kılıç, Atabey; *Üskübî'nin Şerh-i Telhîs'i*, (Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer) İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

Kılıç, Mahmut Erol; *Muhyiddin İbnü'l-Arabî'de Varlık ve Mertebeleri (Vücud ve Meratibü'l-Vücud),* (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Tahralı), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

Köksal, M. Fatih; *Edirneli Nazmî Mecmâu'n-Nezâir: İnceleme- Tenkitli Metin, 3. cilt*, (Danışman: Osman Horata), Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Mermutlu, Mehmet Sait; *Abdurrahman Nesib Efendi, Hayatı, Dînî-Tasavvufî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tahlili,* (Danışman: Prof. Dr. Dilaver Gürer), Şanlıurfa: Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Oktay, Adnan; *Nâbî'nin Münşeât'ı: İnceleme-Metin*, (Danışman: İdris Kadıoğlu-Süleyman Çaldak), Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, 2014.

Öztürk, Mustafa; *Münşe'ât-ı Nâbî ve Münşe'ât-ı Nâbî'de XVII. Yüzyıl Yansımaları*, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Sözlükler

Abdürrezzak Kâşânî; *Tasavvuf Sözlüğü*, (Çeviren: Dr. Ekrem DEMİRLİ), İz, İstanbul, 2004.

Ahmet Vefik Paşa; *Lehçe-i Osmânî*, (Hazırlayan: Recep TOPARLI), Türk Dil Kurumu, Ankara, 2000.

Akay, Hasan; *İslâmî Terimler Sözlüğü*, İşaret, Ankara, 1995.

Cebecioğlu, Ethem; *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Anka, İstanbul, 2004.

Devellioğlu, Ferit; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın, Ankara, 1999.

Dilçin, Cem; *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara, 1983.

Hüseyin Kâzım Kadrî; *Büyük Türk Lugati*, İstanbul, 1943.

İnce, Ömer; *İlm-i İnşâ: Kuralları ve Sözlüğü "Müstensihi Bilinmeyen Bir Eser: İnşâ-i Mergub ve İlm-i İnşâda Müsta'mel Olan Lügatler"*, (Danışman: Tunca Kortantamer.)

Muallim Nâcî; *Lugat-i Nâcî*, Çağrı, İstanbul, 1987.

Muhammed Fu'âd Abdü'l-Bâkî; *El-Mu'cemu'l-Mufehres li-Elfâzi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Kahire, 1364.

Muhtar, Cemal; *Luğat-ı Ferişteoğlu ve Luğat-ı Kânûn-ı İlâhî*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, İstanbul, 1993.

Mutçalı, Serdar; *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık, İstanbul, 1995.

Mütercim Asım Efendi; *El-Okyanusü'l-Basît fî Tercemeti'l-Kâmûsü'l-Muhît*, Matbaa-i Âmire, İstanbul, 1268-1272.

Onay, Ahmet Talât; *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, (Hazırlayan: Cemal Kurnaz) Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 1992.

Redhouse, Sir James; *Turkish and English Lexicon*, Çağrı, İstanbul, 1992.

Steingass, F.; *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Librairie du Liban, Beirut, 1975.

Seyyid Mustafa Rasim Efendi; *Tasavvuf Sözlüğü(Islahat-ı İnsan-ı Kamil)*, İnsan, İstanbul, 2008.

Suad El-Hakîm; *İbnü'l-Arabî Sözlüğü*, (Çeviren: Ekrem Dumanlı), Kabalcı, İstanbul, 2005.

Sâmî, Şemseddîn; *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı, İstanbul, 1996.

Tâhirü'l-Mevlevî; *Edebiyat Lügatı*, Enderun, İstanbul, 1973.

Uludağ, Süleyman; *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet, İstanbul, 1991.

Yılmaz, Mehmet; *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler*, Enderun, İstanbul, 1992.

Şükûn, Ziya; *Gencîne-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ* 1-3, Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul, 1996.

TIPKIBASIM

Bu eserin;

kataloglanması, dijital ortama aktarılması ve

elektronik ortamda kullanıma sunulması

İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)'nın desteğiyle

İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı

Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü (Atatürk Kitaplığı)

tarafından gerçekleştirilmiştir.

Proje No	:	İSTKA/2012/BIL/233
Destek Programı	:	Bilgi Odaklı Ekonomik Kalkınma Mali Destek Programı
Projeyi Destekleyen	:	İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)
Proje Adı	:	Osmanlı Dönemi Nadir Eserlerin Kataloglanması, Dijital Ortama Aktarılması ve Elektronik Ortamda Kullanıma Sunulması
Proje Sahibi Kuruluş	:	İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı
Proje Yüklenicisi	:	Yordam BT Ltd. Şti.
Proje Uygulama Yeri	:	Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü - Atatürk Kitaplığı İSTANBUL – Beyoğlu

Bu sayısal kopya; eğitim - öğretim, bilimsel araştırma veya haber amacıyla kullanılabilir.
Ticari ya da başka bir amaçla kullanımı yasaktır.

1

رسالهٔ در حقیقت آدم — رسالهٔ تفسیر آیات عرضنا الامانة
رسالهٔ بیان نقطه — کلام مولانا المجموع منیفا
غزل مصری شارح السمعی حقی — رسالهٔ صوفیان شیخ سلیمان فنری
رسالهٔ در حلول واتحاد وی حال — بیان وحدت وجود
رسالهٔ تصوف — دیگر رسالهٔ نقطه
رسالهٔ وحدت وجود — بیان طریق اخیار وابرار وشطار
رسالهٔ صوفیه وی — بیان اطوار خمسه
رسالهٔ اسرار نامه — بیان نفس فی مراتب ابعه
بیان سفر معنوی — رسالهٔ تعبیر نامه
رسالهٔ عربی عد ایکی — رسالة الفقر سواد الوجه فی الدارین
رسالهٔ مصری ومکتوبات — رسالهٔ تصوف

İSTANBUL BELEDİYESİ
Atatürk Kitaplığı
No. O.E. 321

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

رساله در حقیقت آدم

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی نبینا محمد وآله اجمعین

اما بعد ای سرچشمهٔ موالی وای سرد فتر غرات بیل وآگاه اولکه وقتاکه حق جلّ وعلا دیلدیکه کندی صنعن وصفاتن کوره عالمی خلق ایلدی ودیلدیکه کندی جمالن کوره وذاتنی مشاهده ایلیه آدمی خلق ایلدی پس بوخلقکن دیلنده دیدار ووصال دیدکلری حقن جمالنی وکمالنی انسان یوزنده مشاهده ایتمکدن عبارتدرکه حدیث قدسیده بیورر کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف یعنی حق تعالی ایدر بن بر کیزلو کنز ایدم دیلدم که کندمی آشکاره اولام بو یرادلمشله یعنی عالمی وآدمی یراتدم تاکه عزیزه ره بیلیم و کورم شعر نظر قیل بروکوکه اکو دیرسن اولام پیدا ره نظر قیل آدمه آندن اکو دیرسن کورم دیلدر اکو جه کیم کودن بیلن حقی آدمدر اما حقیقتده کیم وبیلوب کودن کندوی درای یار یعنی تورات کتابنده موسی پیغمبر علیه السلام شویله خبر ویرر که حق تعالی بیورر نرید ان نخلق انساناً علی مثلنا وشکلنا وصورتنا یعنی بن دیلدیکم کندی مثلمده وشکلمده وصورتمده بر کسه یرادم

وآدینی

وآدینی انسان قویام وحدیث قدسیده دخی بیورر که ان الله خلق آدم علی صورته یعنی تحقیق الله تعالی آدمی کندی صورتنده خلق ایلدی ای طالب معرفت الله عزّ وجلّ ذاتنده کیندی برلکده وشکلنده وصورتنده ومثالنده منزّه در اول سببدن بو مرتبه سنی نه کسه بیلور ونه کسه کور در زیرا بو مرتبه ره نه عالم وارونه آدم وار کیم کیمی بیلسون آنکیچون دیرلر که الله‌ی پس الله بیلور جانا بیلنمیی کور نمسی آدم صورتنه کیرمکدن محال ومتنع اولدوغنی سببدن غیری صورتدن کندوی بیلدردی بوردخی هان کندوی بیلمکدر اکو حلول اتحاد کافر اولدک قرآن وحدیثی انکار ایلمش اولورسن پرده آردندن دخی آگاه اولکه آدمی یراتمدن حق تعالی کنه کندوی واسماسنی وصفاتنی بیلوردی اما آدمی خلق ایدیکی هم کندوی بیلوور وهم کور دی اولدی نته کیم بر محجوب کندوی بیلوو کده محجوبدر اما قارشوسنه آیینه کتورجه بتجلی وکندی صورتن اول آیینه ره کوردیکی هم کندوی بیلمش وکوزایله دخی کورمش اولوب غایت صفا ایدر وفوح حاصل اولور آدم دخی حقکن آیینه سیدر وبو آیینه ده کندی جمالن کوردی وبیلمش اولور لاجرم بو وقتن راضی واتم اولدی نته کیم مولانا جلال الدین قدس سره بیت آن پادشاه اعظم دربسته بود محکم بوشیده دلق آدم امروز بردر آمد یعنی اول پادشاهکن قپوسی محکم باغلو ایدی کسسه ایچروکیروب کورمز ایدی کندی کومندن آدم خرقه سین کیدی دخی بوکون قپویه چیقدی

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

یعنی باطنده ایدی ظاهر اولدی وهو کنتی کنوز اولدی اما کمسی کورمز
بیلمز که کوز دوکی نه در ودیو ویرسک دنی انکار ایدر بو طائفه بر کوز
ایله در وجاهل در شیطان دیدکلری بو بولکدن عبارتدر وبو بولکن
غایتی یزید در لعنة الله علیه وبر طائفه دخی کوردر وکوز دوکی کبی بیلور
بو طائفه ارنلر واولیالر وعارفلر در ملک بو بولکدن عبارتدر وفتاکه
المرء عدو لما جهله یعنی کشی بیلمدوکی نسنه یه البته دشمن اولور
دیمکدر لاجرم شیطان آدمی بیلمدی دشمن اولدی وسجده ایتمدی
بو قسم منکر کلور منکر کیدر ابوجهل لعین وابولهب لعین کبی وکودب
بیلنلر آدمک ایوسی اولدی لابد بیلدی وسجده ایلدی مرید کلور
مرید کیدر قبر رسلمان کبی نته کیم شیخ عطار قدس سره بیورمشدر بیت
مردی باید که باشد شه شناس ۞ تا شناسد شاهرا در هر لباس
یعنی اگر کرک شاه کیم ایدوکن اکلیه بیله قنتی لباسی کیوب سه
کیسون یوخسه بر قفطان کیدوکنده شاه بیله وبر لباس دخی
کیدوکنده بیلیه بو بیلیشه بیلش دیمزلر وعلم دیمزلر زیرا حضرت شاه
هر آینه ده بر صورتله کوبلکده درکه قوانده بیورمشدر کل یوم هو فی شأن
یعنی هر کون بر صورتله تجلیده درنته کیم خواجه عطار بیورمشدر بیت
زدست تا نه شناسد کسی ترا هر دم ۞ جمال خود بلباس دکر بیارائی
یعنی اغیار دسنی بیلسون دیو هر دم کندی حالنی بر لباس ایله زینت
ایدرسین ای مرد کامل شاه عالم که آدم انک صورتیدر نکبی

صورتله

صورتله کیروب آخر الامر قنقی صفاتده قرار ایدوب واول صودت
اوزرینه ابدی اولدوغنی علم کشفله بر برعیان وبیان ایلیه رین
تاکه بیلدوکن اوزرینه علم الیقین وعین الیقین حاصل اولدای شاه
جهان یحیی پاشا ابن محمد آکاه اولکده کمال پاشا زاده بیورمشدر بیت
جمانده بر سوزمی وار اول نطق دکل ۞ کوش اتمین بو نکته حق قولاق دکل
جمع کتب ایله رفع حجب ممکن اولدی ۞ بیلمدیکی علمی بیلمکن ایمش اقمحق دکل
وفتاکه الله تعالی عزّ وجلّ کندو مثالنده بر حرف یازوب اول حرفک
آدینی آدم وحوا قودوغنی آکلدکسه نته کیم شیخ عراقی بیورمشدر بیت
بر مثال حق بین حرف نوشت ۞ نام آن حرف آدم وحوا نهاد
شعر یازدی بر حرف صورتنده کندینک ۞ آدم وحوا قودی آدین آنک
آدم وحوا ایکیسی بر در ۞ کیم موحد اولمدی منکر در
زیرا آدم وحوا ایکیسی بر وجود در غایتی حوا آدمک جمال مخفیسی
وجفتیدر که عرایس دنیا در وآدم دنی حوا نک باطنیدر وتکیدر
وجلالیدر اول سببدن ارجلال عودت جمالدر ایو فهم ایله
بس امدی آدمک ایکی یوزی اولدی بری حق جانبنه که حوانک
آدمه دوندر دیکی یوزدر وبری دنی خلق جانبنه که آدمک حوایه
دوندر دیکی یوزدر لاجرم آدمک حق جانبنده که یوزینه باطن
وجلال دیرلر وولایت دیرلر وخلق جانبنده که یوزینه ظاهر وجمال
دیرلر ونبوت دیرلر وهر وقده دنی ولایت بش حرفدر تکدر

دیرلر

ونبوت دورت حرفدر چفتدر پس بوایکی ولایتله نبوت کمالن بولغه
توجه ایتدیلرکه حق آینه ده کی صورتکن کالیدر بزم حضرت حق
کندوذاتنده کالده در آینهٔ دنی آینهٔ دنی کامل ایدوجه اول خوب
آینه ده جمالک بوکمال ولایتله کورمکه قصد ایلدی پس نبوت کمال
مظهرین بولغه توجه ایلدیکه خلقکن مرادی بوایکسیدر یعنی کمال ظهور
ولایت که امام علی مرتضا کرم الله وجهه در وکمال مظهریت نبوت که
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم در ودنی مصطفی دیمک اورنده لفظی
دیمکدر ومرتضی دیمک راضی اولمش دیمکدر یعنی حق تعالی عزاسمه
بوکشیدن راضی اولمش دیمکدر پس آدمدن دنی مراد حق آینه ده
جمالن کورمک راضی اولمق ایدی لاجرم مقصود اولدی الا امام
علی المرتضی آنکن اسم خاصیدر ایو فهم ایله وبوایکی وجوددن
اوج وجود دنی حاصل اولوب جمله سی بش وجود اولمشدر ولایت
حرفلکن عدد نجه در نته که ذکر ایلدکن پنج آل عبا در علیهم السلام نته کیم دیلمشدر
لی خمسة اطفی بهم نار الجحیم الحاطمة ٭ المصطفی والمرتضی وابناهما والفاطمة
بش وجودکن نوید دنار جحیمی سوندورن ٭ مصطفا در مرتضا در بهم حسنیله حسن
فاطمه آنکن بشنجیدر وحوا ختمیدر ٭ اولدر خیر النساء هم اولدر روجه حسن
ای طالب علم لدن بو بش آینه کن کمالی بر ذره ده ظهور ایتکن قابل
اولدی لابد تدریج ایله ومرور ایام ایله وکواکب سیاره کن تأثیری ایله
ظاهر وکامل اولغه ایرشدی ودنی آکاه اولکه یدی کوکده یدی

یلدز

یلدز واردر وهر یلدزکن بیک یل حکمی واردر وخاصیتنی بریوزنده
اظهار ایلر وصکره طوغن یلدز اولکی یلدزکن وکندیکن خاصه سین
بیله اجرا ایدر وصکره کلن بوایکسینکن خاصه سین بیله فائز وحکم ایلر
وبونک اوزرینه قیاس ایله نته کیم بر بیک کلور بر قانون قور صکره
کلن بیک اولکی کلن بیکک قانونی اوزرینه دنی زیاده ایلر پس
ثابت اولدیکیم صکره حمله ایدن کالده اولکیدن ارتق اولور
اول سببدن حضرت محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم جمله انبیالرن
ظاهره صکره کلدی وباطنده جمیعسندن اقدم ایدی وحضرت امام
علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه ظاهرا اوچ کشیدن صکره کلدی
وباطنده خلافتی جمیعسندن اول کلدیکه حقیقةً خلیفهٔ عالم اولدیکن شاه ولایتدر

شعر علیدر قطب عالم اول وآخر ٭ علیدر باطن وظاهر داخی ظاهر
علی بی بیلمینلر سومه یلر ٭ علی بی سومینلر اولدی کافر
علی بی سومینلر اولدی مردار ٭ علی بی کیمکه سودی اولدی طاهر
الا ای خارجی فاجر اکبر ٭ اولاسین عالمن علمنده ماهر
ولی کیمه دعلی بی بیلمز ایسکز ٭ اوقومز ساعتی آدیکی شاعر

ای کامل عارف وعاقل وفتاکه آدم صفی که ابتدا ظهوره کلدی
اولکی بیک یلده کلدیکه دور زحلدر لاجرم بیک سنه یاشیوب
حکم ایلدی وزحل یلدزی نحس اکبر دیدیکی کوکده در خاصه نحس
نحسدر وقتالدر اول سببدن آدم علیه السلام کن اوغلی قابل

قوناشی هابیل قتل ایلدی وجمیع صولر آجی اولدی وشقاوتله
سعادت که تخمی آدمک ضمننده ایدی آشکاره اولدی وبو برنجی
آجدی وقابیل جمیع اشقیانک اوّلی اولدیکه آخری یزید علیه اللعنة
ختم اولدی وسعدانک اوّلی هابیل اولدیکه آخری امام حسینه
ختم اولدی رضوان الله علیهم اجمعین وبو بیک بیلده ولایت حکمی
ظاهر اولیوب کوندن کونه نبوّت ترقیده اولوب وشاه عالم بو بیک
بیلده که دور آدمده دولور دلو صورتلو جزئیاتنده ظاهر اولدیکه
حقدن غیری کمسه بیلمز زیرا وما قدروا الله حق قدره بیورلمشدر
یعنی حق تعالی عزّوجلّ کندوسنی قدر دلدوکی کبی کمسه قدر دلیه مز دیکدر
شعر کیدی اول شاه چونکه آدم صورتی ۞ بیک یل اول صورته قیلدی قرینی
چون زحل حکمی نحوست استدی ۞ لاجرم آدم خصومت استدی
فعل واحد درکه اول نحس سعد ۞ نفخة واحد در صائکه رعد
نحس حکمی کندی اول دور در ۞ قومدی اکسک جفا وجور در
آدی قابیل باطنی نحس یلیدر ۞ أکله کی کیم بو در در اصل یزید
بو در اول آخر حسینه قصد ایدن ۞ صورتی سعد کبر وکینی نصب ایدن
ای واقف اسرار الهی آکاه اولکه ایکنجی بیک بیلده که حکم کوکب مشتریدکر
شاه عالم اد دیس صورتنده کلدی مشتری بیلد زیکی حکمی سعد اکبر در
خاصه سی سعادتدر آلتنجی کوکبده در نته کیم زحل یدنجی کوکبده در وسعادت
اولدرکه اول زمانک قطبی صورت اد دیسده در عالم وفاضل اولمقدر

زیرا

زیرا نحس جهلدر وسعادت علمدر اول سببدن اد دیس نبی یه خلق
دلنده چمشید دیرلر بود کلو عالم وفاضل قویدیکه حقدنده حق تعالی
حضرتلری بیورر ورفعناه مکانا علیا یعنی بز آنی قالدردق
مکان علیایکه مقام معرفتدر که خاصهٔ علم علیادر واول کتابتی
وخیاطلغی وحمامی ونیچه بونک کبی خوب صنعتلری اظهار ایلدیکه
نتیجهٔ علمدر ونه قدر علما وفضلا وارایسه مشتری بیلد زیکی حکمندن در
ومقاملری مقام علیادر یعنی مقام علمدر وبو بیک بیلده دخی
نبوّت کونشی ترقیده اولدی ولایت قمری دخی غنوز طوغمش یدی
شعر صودت اد دیسده کوردی شاه ۞ لیک مشکات نبوّتدن او ماه
چون ظهور ایتدی نبوّت اوّلا ۞ کامل اولماینجه اول کلمز یولا
ای مرد خدا اوچنجی بیک بیلده حکم کوکب مریخدر شاه عالم نوح خلعتن
کیوب کلدی ومریخ بیلد زیکی نحس اصغردر وبشنجی کوکبده اولوالعزم
قول وحزنی بیلد زدر اول سببدن حضرت نوح علیه السلام قهاریت
صفتن کیوب دجت لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا الآیة
یعنی یادجت یر یوزنده کافر اولردن کمسه قومه قهر ایله دیدی ونوح
دیمک آغلییجی دیمکدر نوحه دندر شول قدر آغلدیکه کوزی یاشی
کافرلری طوتدی غرق ایلدی وطوفان نوح که کوفه مسجدینک
صول طرفنده برتنور دن پیدا اولمشدر که حضرت شاه ولایت ابن ملجم
ملعون قتل ایلدیکی یردر طوفان نوح نیدوکن بو ندن بیلد سین

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

وبو اوچنی بیک یلده نبوت ترقیده اولوب رسالته ایرشدی زیرا نبیّ
کامل اولو العزم اولور پس اوّل نبی آدم صفی واوّل رسل نوحدر
وعزاسنده تسمیه اولنمدی وصاحب صحف دراول تجدید عالمدر دکه

برکره آنکن زمانسنده عالم یکلندی شعر

نوح شکلنده بوکره کلدی شاه ایلدی بیک اللی یل اول آه واه

صکره آلدی انتقامکی جملهدن عالمی قهر ایلدی بر حمله دن

ای آفتاب عالم دود دنیی بیک یلده که حکم شمسکه دونش کوکلر اورتاسنده
اولمغین مقام عدالتده اکثر وقت سعد در وبعض وقتده نحس اولور
نته کیم دود دنیی آیده اناسی قرننده اوغلانجق جانلنور که هر آی بر یلدز
بسلور کدر اصغر در دود دنیی بیک یلده دنی جانلندیکه ولایت
حکمی ظاهر اولق استدی یعنی ابراهیم خلیل اللهده حضرت شاه عالم
ولایت یوزندن کتوردی ونبوتی کونشی راست اویله برینه کلدیکه
نصف نهار در خلیل الرحمانده کامل اولدی وولایت قمری افتقدن
وجود کونکن کنارنده طالع اولدی وولایتکن خاصه سی دیو بیتدی یعنی
کسمه یی بسلمکدر اول سببدن ابراهیم خلیل الله اول کعبه یی بنیاد
ایلدیکه کلّی آندن عبارتدر واورتایه سفره کتوردیکه سفرهٔ خلیل الرحمن
آندن عبارتدر واوّل چراغی اول اویاندیکه چراغکن دوشن اولسون
دیدکلری آندن عبارتدر رهب بودر عالم ولایتکن اولسون دیمکدر
ای طالب ولایتکل واکاه اولکه آدم صفی که اوّل ظهور نبوتدر یعنی اوّل نبوت

آنکن

آنکن آلنده ظاهر اولدی وصنعتی آنجیلکن ایدی لاجرم بغدای انجیل آدمه
وزحل یلدز ینه ونبوتی تابعدر وقوچ آتی ابراهیمه وکونشه ولایت
تابعدر کانسانه آندن نافع یوقدر نته کیم دیرلر بیت
احت انمک حقک آزیغی ای کتسون کوکل طار لغی
یعنی حق نبوتله وولایتله دنیایکسنی یرسکن یعنی بیلورسکن
وذوق ایدیورسکن دیمکدر ای محب انبیا ومرید اصفیا واولیا
وقتاکه ابراهیم خلیل اللهده هم نبوت وهم ولایت ظاهر اولدیسه
لاجرم بوکن بلندن ایکی ولد ظهور ایلدیکه بریسی نبوتنه مظهر
تام وبریسی ولایتنه مظهر تام اولدی اگرچه هر بنده نبوت
وولایت وارایسه ده الولد سرّ ابیه دریعنی اوغلان باباسکن سرّیدر
ویوقاروده دیمشدککه نبوت چفت وولایت تکلد لاجرم اسحق نبی
خلیلکن زوجته ونبوتنه مظهر اولدی خاصهٔ زوجندن اوغلری
ساره خاتوندر چونکه چفتدر وچفت نبوت متعلقدر لابد اسحق یعقوب
ابو الانبیا اولدیکه یعقوب ایله عیص چفت طوغدیلر وغنه دنی سبب
بودرکه اسحق نبی اوغلنلریدر ویعقوب کر اسرائیل نبیدر اون ایکی
اوغلی اولدیکه اون ایکنجیسی یوسف پیغمبر در ویوسفدن غیریسکن
اون ایکشر اوغلی اولدیکه اوغلی اوغلنه اسباط دیرلر سبطی جمیعدر
نته کیم قرآنده واسحق ویعقوب والاسباط دیو کلور واون ایکی
بیک انبیا بنی اسرائیل دیمکدر یعقوب اوغلنلریدر عدد اولنور با قیسنی

الله بیلود وحق تعالی اسحاقه قرآنده وبشرناه بغلام حلیم
ابراهیمه دیمکدن وصفت حلم جماله متعلق دکه نبوت طرفیدر
اسحق نبوتنه مظهر اولدوغنه اهل خظرده بر دلیل دخی بودرکه
برطرفدن اسمعیل نبی کهخلیلک ولایت خاصه سنه مظهر
دوشمشدرکه فردیت وجلالیتدر وجلوندیعنی تکلکی طرفیدرکه
مالندن یعنی جاریه سی هاجر دن طوغوجی صبرایله متصف اولدیکه
حق تعالی عزّ وجلّ اسمعیل آغزندن بیان ایدوب بیوردی
یاابت افعل ما تؤمر ستجدنی ان شاء الله من الصابرین یعنی
ای بابا تکوی بیوردوغن طوت بنی بوغزله ان شاء الله بنی
صبرایدیجیلردن بولورسن دیمکدر مظهر ولایت اولدوغنه صاحب
بصیرته بر دلیل دخی بودرکه حضرت ابراهیمده هم نبوت وهم ولایت
ظاهر ایدی لاجرم جدّ جمیع انبیا واولیانکدر سی اولمغله ابتدا اولدکه
ای اهل معرفت چونکه نبوت جفتلک وولایت تکلکن استدعی ضرور
اسمعیل بلندن برنبی ظاهر اولدی الاکه حضرت محمد مصطفی علیه السلام
ظاهر اولدی وحضرت محمد علیه السلام اسحاقدن دیمیدیوخسه
اسمعیل دیمیدر بونده بحث چوقدر اما ذبح الله فنفسنه یعنی
ابراهیم خلیل الله بوغزلمغه فنفسی ایسه آندندر وبیورمشدرکه
بن ایکی بوغزلق برینه کلن آدمکن اوغلومی دیمکدر اما بوتا بتدرکه
اللی براتاده حضرت رسول علیه السلام آدم صفی یه چیقار

اون

اون یدیسی انبیا واون یدیسی اولیا واون یدیسی سلاطین وقضات
وحکام اولمشدر پس اسمعیل نسلندن انبیا کلیجکن اولیا وحکام
کلمسی مقرّردر تا عبد المطلبه دکن که رسول حضرتلرینک جدّی وحرمکه
قاضیسی ایدی نته کیم مشهور در شعر
شاه کیدی چون خلیلکن خلعتن اورتایه لابد کتوردی نعمتن
پس ولایت سُفره داری مردین یِ یدکر وارایسه سنده یقین
بری شاهه دیدی که ارلکن یتور دیدی قنبر وار یودی سُفره کتور
کیملر یا یدی ملّه یِ یاقدی چراغ اورتایه سُفره کتوردی بال ویاغ
اولدر داهل ولایت شکّ دکل باقی سوزلر درحکایت شکّ دکل
طاتلو سوز دردیشه اکمکدر دعا آت یوخسه باقیسی مسکینه اولدی لت
دردیشه بیک دولو حرمت ایتدن پشمانغین روندوری عزّت ایتدن
یک درر بر پاره اکمک ویره سین راضی دکلسه باشینه یومرق اوره سین
زیرا آدمده فتوّت کمال داخی علیلده سخاوت دکمال
پس غنی کیمدر علیدر ای امیر ذوالفقارین ایله آنک دشکیر
سنده صاحب سیف سن ای جوان پس علی کبی هم اولغل اهل نان
ای کان کرم کرم فتوت وای معدن سخاوت شجاعت پس شجی
بیک پیاله که دور دور زخمه در سعد اصغر در حضرت شاه عالم
اسحاق نسلندن ویعقوب اوغلانلوندن اولا نبوتلر آخر ولایتله
موسی علیه السلام صورتنده کلدیکی عیش ونوش وساز وسوز

اول دَوْدین شانند در تاکه فرعون دوورت یوزیل عیش ونوشزایلدی
برکون دیشی آغریمدی وباشی آغریمدی آخر انا ربکم الاعلی دیدی
موسی علیه السلام هابیل میراثین یدی فرعون قابیل میراثین یدی
اول سببدن شقی اولدی موسی نبی شعیب نبینکن چوبانی اولدی
وصاحب عصا اولدی اوزون بویلو بریکیت ایدی وبو بیکره نبوت
کمال ایله ولایت ترقی ایتمکه باشلدی تاکه بودخی کمالین بوله
زیرا کونش طوغرکمالین بولوب آخر طولنشه کوکدر پس نبوت ورسالت وحریمت موسی علیه السلام ده غالب اولمغین کلیم الله
اولمغه قابل اولدی وقرنداشی هارون نبی علیه السلام کن ولایت
جهتی نبوتدن غالب ایدی زیرا حضرت هارون حضرت موسیدن
اولا ایدی ودعوته حق تعالی عزّوجلّ ایکسینی بیله امر ایلدی
فقولا له قولاً لیّناً بیوردی هارون وموسی فرعونه وارین یاپچه
یاپچه دعوت ایلین قتی سویلیوب قاشمک دیمک اولور
ای مرد خدا هارون ایله موسی علیهما السلام عمران اوغلیدر
ومریکن باباسی دخی عمراندر دکه ایکی اوغلی وار ایدی اما عمران
دخی ایکیدر دلکن مشهوری موسی وهارونکن باباسیدر ایکی
اوغلی وار ایدی بری موسی مظهر نبوت وبری مظهر ولایتدر
وحضرت هارونکن ایکی اوغلی اولدی بریکن آدینه شبّر وبریکن
آدینه شبیر قودی عمران دیلنجه اما عجب دیلنجه حسن وحسین دیکدر دخی

شعر

شعر کیدی چون شاه موسی وهارون خلعتن ☐ لیکن کامل بولدی کیفیتن
لاجرم هارون ایله صاحب عصا ☐ اولمق استر مصطفا ومرتضا
براویوندر دهوتی کمسه آکلمز ☐ دیر لر کندی غزاز کلدی براز
کُرد شیبنی آکلد کسه عالمک ☐ بیلدکن ای شاه اصلنی سن آدمکن
چون کیدن بر بر کیدر بر بر کلور ☐ بینه اول کیبی آخر بر قالور
پس عمان بر در عمان بر در عمان ☐ اولده کیمدر اولدر شاه جهان
یوغوردقچه خوب اولور چونکه خمیر ☐ چالقدقچه یاغدن آیرلور نیر
صحبته پس کج کلن تیز مست اولور ☐ ساعتی کیبی اره هم دُرُست اولور
ای عارف خوب نفس آکاه اولکد آلتنجی بیک بیلده کدَوْر دَوْر عطار در
وعطار بیلدزی سعد ایله سعد ونحس ایله نحسدر لاجرم سعد بتنه
مظهر شاه عالم عیسی کسوتن کیدی ونحستنه مظهر یحیی خلعتن کیدی
وعیسانکن نبوتی ورسالتی وعزیزیتی غالب ایدی موسی میراثین یدی
ویحیانکن ولایت جهتی غالب ایدی هارون میراثین یدی وحضرت
عیسی اناسی اوغلیدر کدمریم بنت عمراندر وحضرت یحیی باباسی
اوغلیدر کدحضرت زکریادر یعنی شاهکن جلالی یوزینه یحیی مظهر
دوشدیکدر دائما حزنده واضطرابده ایدی وشاهکن جمالی یوزینه عیسی
مظهر دوشدیکدر دائما بشاشتده وشادیاقده ایدی واحیایه وصحته
سبب اولدیغی دخی جمال اولدیغنه دلیلدر زیرا طغره کلن
نَفَسْدر کدمُمِدّ حیاتدر ودخی آکاه اولکد حضرت نوحده طبیعت آب

کمالین بولمشدر وحضرت عیسی ده طبیعت هوا کمالین بولمشدر

کمالی قالمش انجق طبیعت خاک قالمشدر کہ عناصر اربعہ کامل اولمغله قابل

ومعتدل بولنه ایدی وعیسی بوسرّی بیلدیکی ایچون یأتی من بعدی

اسمه احمد دیدی یعنی بندن صکره بر نبی کلسه کوکدر کہ طبایع

وعناصر وتأثیرات کواکب کامل اولمغه قالب پاک دوزولوب

کمال آدم بولنسه کوکدر کہ آنک اسمی احمد اولسه کرکدر محمد اولسه

کرکدیمدی زیرا احمدیت مرتبه سی محمدیت مرتبه سندن اعلادر

نته کیم بیان اولنور ان شاء الله تعالی شعر

کیدی شاه یحیی وعیسی صورتن بولدی بوندہ دخی کیفیتن

چونکہ کامل اولدی بوآلتنجی رکنک پس بدنجی رکنک ایچون قالمزدرکنک

چونکہ هوا ذاتنی وصفیدر غرض رکنک سایع اولدی بیل غایت غرض

چونکہ اکلل ماعده نسبتدر یشل نسبتیکنک سیدلرکز رکنک یشل

ای سلطان کرم بوخطوطکه وارد رد یعنی یوزکه قاشلرین کہ یدیدر

بویدی بیک یلکک هر بری اوللرنده کلمکک لازم دکلدر بونلره بیک

باشلری دیرلر یعنی بیک بیل بونکک حکمی وارد رکرک بیک سنه

اوللرنده یا اولدر تاسنده یا آخرنده کلسون مقصود اول دورانک

یعنی اول یوزیکک اول نبی قاشیدرکہ یوزک قاشنه عربچه فمی دیرلر

پس انبیایه بزکسه کہ فضله دیدکلرینی بیلمیه اول عالم دکلدر

ای جوان مرد صاحب کمال بوکره کلدک عیسی دن صکره بنی اسرائیلدن

نبوت نوری صحیح ایوب علیه السلام دوشدیکله ولایت خاصه دیمامانبوت مخفی

ولایت آشکاره یعنی قضات اولدی جدّ رسول یعنی عبد المطلب

آلنندن ولایت نوریله نبوت نوری جمع اولوب کلدی مثلا

برعلم یعنی سنجاق آشغیدن یوقارو بر قامتدر الف واری مهابتدن

ایکی چتال اولدوغی کبی صلبدن صلبه نبوتله ولایت عبد المطلب

صلبنه کلنجه یکتا ایدی چونکه عبد المطلب صلبنه کلوب علم ازدرها

صفت هلال وش ونحل وادی ایکی باش اظهار ایتمکله دیلدی

لاجرم نبوت نوری براو علی عبد الله آلنندہ وولایت نوری براو علی

ابوطالب آلنندہ کہ زوجه فوده ایله زوج اولدوبس کشیکن کمالی اوچنجی

مرتبه ده در یعنی اوغل اوغلنده کہ سبطیدر آنده کامل اولدولاجرم

یدنجی بیک یلده کہ دور قمردر اونجی یلنده کہ کمال حسابدر نبوت نوری

عبد الله آلنندن کلوب محمد رسول الله آلنندہ کامل اولدی

اول نبوت نجوم ابراهیم خلیله ایدی کامل اولمش ایدی اما اول کمال ایله

بودوره حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمده ختم اولدیکدن مراد

نبوت تشریعیدر یعنی شریعت کتوده جک پیغمبر تمام اولدی

زیرا شریعت تمام اولدیکه حق تعالی قرآنده بیوردی ومن یبتغ غیر

الاسلام دینا الآیة یعنی بزکسنه اسلام ویندن غیری دین طلب

ایلیه اول دین قبول اولنمیه اول کشی آخرتده زیان کارلردن اولور

دیمکدر اما نبوت تعریفی کہ ولیده دخی اولور کہ مجرد حقدن خبر ویرمکدر

هو ولی نبوت تعریفیل نبیدر نته کیم رسول الله علیه السلام بیورمشدر علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل یعنی بنم امتمک عالملری بنی اسرائیلک پیغمبرلری کبیدر دکباشقه شریعت کتورمیوب بنم کتوردیکم شریعتی تحقیق ایدرلر ودخی بوجانبده که ولایت نوریکه ابوطالب آلنده ایدی بری حضرت شاه عالم که قالب مرتضادر شاه عالم کندی قالبن وسرّ شاه اولدی یعنی ولایت که حضرت امام علیده کامل اولدی

ونبوت که حضرت محمد علیه السلام ده کهدور قمردر اونبی بیلنده ختم اولدی وظاهر اولوب وقرقمجی بیلنده حضرت شاهه کمال ولایت ظاهر اولدی وقتاکه نور ولایت ابوطالب آلنده روشن ایسه ولایت خاصه سی تربیت ایدوب اولد ایسه نته کیم ذکر اولندی لاجرم حضرت ختم نبوی کمال اوزره وولایت اتاسی تربیت ایلدیکه ابوطالبدر اول سببدن حضرت محمده ابوطالب یتیمیدر دیرلر ایدی

ای درویش آکاه اولکه انسانکه حیواندن تمییزی دلیله ایدر حیوانکه نه دلی وارکه سویلیه ونه آلی وارکه احسان ایلیه پس اسم علیه مظهر دلدر واسم قادره مظهر آلدر لاجرم علم دلکه وقدرت آلکدر ودلکه ظهور ایده جکن یرینه انبیا دیرلر وآلکه ظهور ایده جکن یرینه اولیا دیرلر که بوتنزیل سلاطینیدر یعنی بکلر در وبکلر ولایته یقین درکه نته کیم دل ایله آل بر برینه یقیندر ونبوتله ولایت بر برینه یقیندر اما آکاه اولکه کاه اولورکه

ایکسی

ایکسی برکشیده بولنور یعنی هم دلده کمال واردرکه عالمده وهم آلده کمالی واردرکه قادردر حضرت مصطفی ومرتضی کبی وکاه اولورکه دلده کامل در والده قدرتی یوقدر اولیانکه فقیرلری کبی وکاه اولورکه دلده کمالی اولمز سلاطین کبی پس اول سببدن بر صاحب ذبان ایله بر صاحب یدّ اکثر وقتده براولوب مصاحبت ایلرلرکه وجود کامل اوله وبوندن غایت غرض بودرکه حضرت مصطفی که ختم نبوّتدر دلده وآلده قدرتی وارایدی ولکن علی دست قدرت حقّه ومصطفی لسان حکمت حقّه مظهر وشمشیر وقرآن نبی یه وسیف علی یه ویرلدیکنه دخی سبب بودر پس نه کلو شمشیره تایح کمسه لرواریسه سلاطین وسپاهیلر وبونلرکن امثالی تیغ بنده واعلی قبضه بونلر علیدن دمّ اورمق واجبدر ونه قدر علماوخطاواریسه بونلر نبیدن دم اورمق واجبدر وهم اهل کشف بولنمشدر

شعر اعلی قبضه اولنه بود دجب ☙ بیلیه پیرینی کیم نولور نسب

کندوسی یدّ کودن که در حرام ☙ طوته شک بوسوزیمه ای مورنام

که عوام اوله یزیدی غم دکل ☙ کوزلری بویوله دردنم دکل

آه وافغان اهل ظاهردن فغان ☙ کیم نه جسم آکلر نیدوکین نه جان

سکن کبی طاشه سکورداودانی ☙ کورمزاول طامدن آتیلن قورانی

ای صاحب سرّ وقتاکه رسول کونین وخواجهٔ ثقلین بیورور انا وعلی من نور واحد یعنی بن وعلی دخی ایکمز بر نور واحدز نور

يعنى نور نبوتكه نبى وولايت عليه دايكسى بر در غايتى برى ظاهر
وبرى باطندر وبر حديثده دخى بيور در يكه يا على كنت مع جميع
الانبياء سرًا ومعى جهرًا يعنى على جميع انبيا ايله كيز لو كلدى
بنمله آشكاره كلدكى لاجرم ثابت اولدركه ولايت حضرت رسول
عليه السلام ذماننه دكين خارجده وجود بولميوب كيز لو ايدى
انبيا ايله خارجده وجود لرى وار در سير ايلر لر ايمش تاكيد وقال لبن
بولنجه كه قالب مرتضا در پس ظاهر ونبوت دائره سى محمد در
يعنى صنور لنمشدر لابد نبوت صدر ينه وحديثه كلوب قرار
بوليوب لازم كلدركه صاحب ولايت سر خدا در بو خاتم نبوتله بيله
سير ايليه وباطنده بولدا شلكدن غيرى ظاهر ده دخى بولدا شلغى
ايليه نته كيم احد جنكنده وخيبر ده وسلاسله ونجه بونكن يى بولرده
ايلمشدر ودخى آكاه اولكه چونكه نبوت ظاهر وولايت باطندر اول سببدن
حضرت خاتم نبوت حركتك ظاهر نده وجوده كلوب وحضرت
شاه ولايت حرم كعبه نكن باطنده حجر الاسود كن دينده وجوده كلدى

بيت بدأمن حجر الاسود مولدًا واوخواهوست بدايم كه لعل كوهر مولد ش سنگ سخت ست

يعنى قوه طاش اوكنده اول ادطوغدى كيم بيلدكلر لعل كوهر طاشدن طوغر

شعر ابر مشل يدى اوتوزه هم مصطفى كيم ظهوره كلدى شاه مرتضى

پس نبوت شمعنه ويردى ضيا نور سلطان ولايت مرتضا
هم نبوت شهريه بيلى اى امير دائما اولور ولايت دستكير

قحط

قحط اولور بلده ولايت اولمسه بى ولايت طكمى رونق بولمسه
چونكه شهره لازم اولمشدر قيو كيم آذق كله قيودن ايچرو
نيچه شهره مالكن اولسون اول امير كيم ولايت ايشيد رجون دار كير
استرايسكز بوله سين حق مهلغى راضى قيل جمله ولايت اهلنى

اى امير بيكانه آكاه اولكه وقتاكه امير المؤمنين سلطان العارفين
على ابن ابى طالب كرم الله وجهه بيوردى انا كالام الله الناطق
يعنى بن حقكن كلام من سويلرن وحديث صحيحده دخى واقع اولدركه
على ممسوس فى ذات الله تعالى يعنى على حقه پاپشمشدر آيرو
دكلدر زيرا كلام صفتدن آيرلمز متكلمدر وصفت ذاتدن آيرلمز
غايت اتحاد ندن كويا بر بر ينه پاپشمشدر بمكدر ودخى كلام خدا
سر خدادر نته كيم امير المؤمنين بيوردر جميع اسرار الله تعالى فى كتاب التوراة
الى آخره يعنى الله تعالى نكن جميع اسرارى كوكدن اينن كتابلره در
وكوكدن اينن كتابلرده اولان اسرار قرآنده در وجميع قرآنده اولان اسرار
فاتحه ده در وفاتحه اولان اسرار بسم الله ده در وبسم الله ده اولان
اسرار باء بسم الله ده در وجميع اسرار باكن النقطه سى نقطه ده در وبن
اول باكن نقطه سى يم النقطه بيوردى وبر يرده دخى بيور در العلم
نقطة كثرها الجاهلون يعنى علم بر نقطه در جاهللر چوغالتدى ديمكدر
پس چونكه اسرار آخر كتابده كى يعنى قرآنده ختم اولدى پس قرآنك
سر يكه حروفدر وحروفكن سر يكه نقطه در ونقطه كه حضرت شاهدر

188

لازم کلد یکدن ظاهر اولدیغنی بیان کیم سید فرماید که بیود مشدر

شعر ۞ ذاتله نبی وکولی ۞ بر ره همراه نهان دا وعلی
تا جمله انبیا بسر بود ۞ این نطق خدا کر جهره نمود

یعنی حق کیم اکونبی وکولی ۞ الله همراه نهان اولدی علی
انبیانک جمله سیله سرّ ایدی ۞ بونجه اصدافک ایچنده دُر ایدی

چون صدف آچلدی کامل اولدی دُر ۞ لاجرم در تخت اول شاه در

والمیر المؤمنین بر بره در دخی بیورر انا الاول والآخر والظاهر والباطن یعنی اوّل بن آخر بن ظاهر بن باطن بنم دیمکدر جونکی حضرت شاه کلام ناطق حقدر نته کیم بیان ایلدک وجمیع مخلوقات کلمهٔ خلق اولمشدر کی قوله تعالی اذا اراد الله شیئا ان یقول له کن فیکون الآیة یعنی حق تعالی عزّوجلّ برنسنه یی یراتمق دیلسه برکره کن دیر یعنی اول دیر فیکون یعنی عقبنجه همان اولور پس زیرا اوّلک وآخرک وظاهرون وباطنک وجودی اول کلمهٔ کن ایله در وکلمهٔ کن کلام حقدر نته کیم بیان ایلدک واکر حضرت علی یوق فرض ایلسک که کلام در هیچ برشئ موجود اولمزایدی پس بو معنایه اوّل وآخر ظاهر وباطندر یعنی کلام حقدر پس انا المصوّر فی الارحام بیود یعنی بو معنیدندر یعنی انا قوله اوغلانجغی بن تصویر ایلدم دیمکدر ودخی آکاه اولکه حق تعالی عزّوجلّ قرآنده الله نور السموات والارض بیود ودخی یعنی یرّ وکوکّ نوری خود نور محمّد در که برنوری نوراحدّ ونور

12

ونور خود عین نور محمّد در که انا وعلی من نور واحد بیود مشدر پس بیرک وکوکّ نوری نور علیدر که انا النور الذی اقتبس منه موسی یعنی امیر المؤمنین ایدن بن شول نور در که موسی علیه السّلام بندن موم یا قدی ودخی بنم نورم ملی نور لندی لاجرم اول آتشله موسایه بن سنک دیکم دیدی همان نور علی ایدی ای امیر صاحب کمال سوزین حاصل بود در که حضرت محمّد مصطفی صلّی الله علیه وسلّم ختم الانبیاء والمرسلین در که ایکی طرفی وارد در که نته کیم آدم صفی ذکر نده بیان ایلدک اول طرفی که خلقه در اکا نبوت دیر لر که اسم محمّد بو طرفی اعتبار یله در پس بو مقامده کلمی یا حُمیرا وآرِحنی یا بلال دیر ایدی یعنی بکا سویله یا عائشه کو کلمی آکله ویا بلال باکله کو کلم راحت اولسون جماعته قارشمق ایله دیر ایدی وبیوزی دخی حقه ایدی بو مقامده خبر ویر دکه لی مع الله وقت لا یسعنی فیه ملک مقرّب ولا نبیّ مرسل یعنی بنم حقله بر وقتم وارد رکه آنده نه جبرئیل ونه نبیّ مرسل یول بولور کندن ونه نبوتی حالیدر پس بیوزی اعتبار یله کر مرتبهٔ ولایتدر شکن بو قدر علی کندو سیدر که مقام ولایتدر وبو اعتبار یله اسمی احمد در بن وعلی بر نور در بنمک معناسی بود رکه نبوت وولایت بر نور در دیمکدر باطنی اعتبار یله علی ولایتدر دیدیلر وظاهری اعتبار یله محمّد نبوتدر دیدیلر زیرا وجود حقیقةً ایکیلک بوقدر پس نبیمک باطنده خود ولایت وارایدی کا بد

جميع انبيائك سرّى وباطنى على اولدى والسلام اى شاه عالم وقتاكه
نبوّت زوج وولايت فرد اولدى ايسه نته كيم ذكر ايلدك لاجرم
حضرت شاهكن تكلكنه مناسب حضرت محمّد مصطفائك چفتلكى واقع
اولديكه قرى فاطمه در ونبوّت اسفل وولايت اعلا اولديسه
لازم كلديكه چفت كه ارضدير يرّ كبى دوشنه وفرسماوه وولايتده
آئك اوزرينه كلمه پس بوحلده آدم عليه دن كمال بولدى وحوا فاطمه دن
كمال بولدى پس كمال ولايتله كمال نبوّتدن ايكى ولد ظهور ايلدى
برى نبوى اولوجفتنه وانا سنه تابع اولديكه حسنددر ونقطهٔ
ولايت خاصه كه باباسنه مخصوصدر حسينه دوشدى اكوچه
نبوّت حسنددر يعنى كوزلدر اما ولايت حسينددر يعنى كوزلجه در
اكوچه حوبرنده يعنى حسنده وحسينده باباسندن وانا سندن
حصّه وارايدى اما حكم غالبكددر يعنى حسنده نبوّت جهتى غالب
وحسينده ولايت جهتى غالب ايدى اى طالب اسرار الهى
وقتاكه حضرت رسول الله عليه السلام بيوردىكه يا على انت منّى بمنزلة
موسى وهارون يعنى يا على سن بكا موسى وهارون كبى سين
يعنى اولو قرداشم سكسك ولايت نورى نبوّت قرداشيدر وباطن
اولديغى حيثيّتدن اولو قرداشيدر لاجرم هارونك ايكى اوغلى
وارايدىكه برينه شبّر وبرينه شبّير ديرلرايدى عمران ديلنجه
حسن حسين ديمكدر نته كيم ذكر ايلدك پس على هارون كبى اولميتى

اوغللرى

اوغللرى دخى بويله املق مناسب اولدى زيرا اسمعيل ايله اسحق
وموسى ايله هرون وعيسى ايله يحيى ومصطفى ايله مرتضى سرلرى
ووجودلرى غالبلر وكاملر دكل ايدى پس كلّى بوايكسنده
كمال بولدى لاجرم محمّد وعلى وفاطمه وحسن وحسين جملهسى
حقيقتده بر وجوددر وبر نوردر بلكه جميع انبيا لانفرق بين احد
من رسله بيلمك شدر يعنى برّ بونلرك اوزتاسين حقيقتده فوق ايلمز
ديمكدر نته كيم اعداد جملهسى واحددر كه ايكى اوچ دورت بش ديرسين
حب برّ تكرار در صحيح بر وجمله واحده مقابل ومغاير دكلدر اما
ايكى اوچه واوچ دورده بر وجمله مغايردر وبر وجمله موافقدر
اما حقيقتده اسم عين مسمّادر پس بوايودر وبويرامز درديمكر
مراتبدر كه ستوريله حاصل اولمشدر ديمكدر بوخصه حقيقتده
حب جمله ايودر غيرى يرامز بوقدر حب حقدر باطل بوقدر نته كيم
حق تعالى بيوردر وما خلقنا السموات والارض وما بينهما الا بالحق يعنى
برّ كولرى ويرلرى ويرله كوك اراسنده اولهن يراتمدقالاحق اوزره يراتدق
شعر بوده كوده حقدر لابداى يار ٧ جمله حب حكمنده دردار ودريار
جمله دن حق كرچه مستغنيدر ٧ ليكن اول عم صورت وعم معنيدر
استدى حرزره دن اوله عيان ٧ جان اوله معنى وصورتم جهان
پرده لازم اولدى تابويله اوله ٧ كولكه كنور مز مكر اويله اوله
طاقتى يوق كيم باقا خرشيده كوز ٧ اويله وقتنده بوكوندن پرده سوز

اولکه چونکه بر سیل اون ایکی آیدی وکوکده دخی اون ایکی بُرج وار در
واون ایکی چشمه وار در کا اثنی عشرة عیناً بیود لمشد ویعقوب
پیغمبر که بنی اسرائیل دندا اون ایکی اوغلی اولدیکه اون ایکیسی
کامل مکمل اولدیکه یوسف نبیدر پس لازم کلدیکه اون ایکی دخی اولدیکه
ظهور ایده ذیرا نور ولایت اوله ابراهیم خلیل آلنده ظاهر اولدیکه
قطب عالمدر وحضرت امام علیه کامل اولدی وبو کمال ایله
ولایت دخی بو لمنق استدی نته کیم نور نبوت اوله حضرت آدم صفی
آلنده ظاهر اولدی وحضرت ابراهیم آلنده کامل اولدی وختماً ایله
حضرت محمد مصطفی علیه السلام ده ختم اولدیکه خاتم الانبیادر
لاجرم ختم نبوت کمال ولایت یعنی محمد ایله علیه جمع اولدی
پس نبوت ختم اولدیکه دائرهٔ اصغر ایدی وولایت دائرهٔ اکمل واکبر
واحمد دکه قالدی اول دخی خاتم دیلدیکه کل شئ هالک الا وجهه
بیود لمشد پس نقطهٔ ولایت که امام حسین آلنده نقل اولمشدی
عجم فرزندندکه شهر بانو ایدی اوغلی علی اصغر آلنده زین العابدین
نقل ایدی آندن امام محمد باقر آلنده آندن امام جعفر صادق آلنده که
نقل زین العابدین دن آندن امام موسی کاظم آلنده آندن امام علی موسی الرضا
آلنده که نقل جعفر صادق دن آندن امام محمد تقی آلنده آندن امام علی نقی آلنده
آندن امام حسن عسکری آلنده آندن امام محمد مهدی آلنده که خاتمهٔ امامتدر
ذیرا امامت شول کشی یه ثابتدر که نقطهٔ ولایت اول کشینک آلنده دوشه

بن حجاب اولیدی کو نور خدا ٧ عالمی یا قوردی حب باشدن باشا
پس حجابی ذاتکن اولدی صفتا ٧ سن صفاتی بیلکیم اولدر کائنات
کائناتکن مجملی آدمدر ٧ آدمکن تفصیلی ثم عالمدر
آدمی دیکدی خلیفه ایلیوب ٧ عالمی آکا وظیفه ایلیوب
ذات احدر احمد آکا در صفات ٧ نوله دیرسکن اول صفات عین ذات
پس خلیفه لازم اولدی احمده ٧ آکلا بو معنایی خوش سن ای دده
پس خلیفه احمده اولدی علی ٧ خاتم اولدی آنکن ایچون اول ولی
عم غرض بو ایدیکه اولدی دخی ٧ کیم کلد شاه جهان اوله اخی
چونکه کلدی مسجد ینه اول امام ٧ اوکن وصوکن اورتادوزلدی بالتمام
شمدی غرزده ده وار در علی ٧ آکلو ایسکن بو سوزی دیرسین بلی
حی در عالم در قادر در ٧ غرمراد اول شاهدی صاور در
بیک براسمن ایکسندن غیریسین ٧ حب علیکن اولدی جمله صیریسی
قبلدی پس اول حق وجوب ایله غنا ٧ یاره دلیشکن الی ایرمز آکا
غرد کیله اولدر کا نه جو ٧ لاجرم راجع ضمیرک اولدی جو
صائمه تقلیده در بو سوزلرم ٧ جمله تحقیقی در بو سوزلرم
سنده وجدانکن وار ایسه بوله سین ٧ بولدکه ایسه بو یولی خود بیله سین
ذیرا آز بیلور کر وار نیدر وکین ٧ خشکن نیچه آکلسون تر نیدر وکین
چونکه سوزندن بیلنور جمله کس ٧ ساعتی بر در بو دکلو سوزی کس
ای سرور غالب وامیر ید علی ابن ابی طالب بو خبودن بر دخی آکاه
اولکه

ذیرا آکاه اولکه براماممک اوچ درودت اوغلی اولور فقط ولایت
بریکن آلنه دوشر امامت و ولایته المستحق اولور و بو اوچ ایکی امامک
حربری ولیدر دوغ نبیدر اما نبوت تشریعیلر دکل یعنی شریعت
پیغمبری دکل نته کیم ذکر ایلدک انجق نبوت تعریفیله نبیدر دکر
حقدن خبر ویرر نته کیم حضرت نبوی تشریعیلر خبر ویردی
علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل بو اوچ ایکی امام انبیا ندر یعنی
بنم امتمک عالملری بنی اسرائیل پیغمبرلری کبیدر دکر موسی شریعتنه
دعوت ایدوب واول شریعتی تحقیق ایدوب باشقه شریعت قومزلو
دیمکدر امدای شاه اعلی تأویل دیرلر که حضرت دسولده دخی
ولایت وارایدی نیچون بو سوز حضرت علیدن صادر اولدی
حضرت محمددن صادر اولدی جواب بودر که انبیا واضع شریعتدر
یعنی شریعت وضع ایتمکه مأمور درلر نته کیم بیور بعثت لبیان الشریعة
لا لبیان الحقیقة یعنی بن کونده دلدم شریعت بیان ایتمکه
حقیقت بیان ایتمکه کونده دلدم و برحدیثده دخی بیور لمشدر که
بن خلقه تنزیل ایله جنک ایده دم و علی تأویل ایله جنک ایدر
وما یعلم تأویله الا الله والراسخون فی العلم تنزیل دتأویلنی الله بیلور
وعلمده محکم اولان بیلور که علیدر لاجرم اولیا کاشف اسرار آلمیدر
اول سببدن نبی وضع ایلدیکنی ولی تحقیق ایدوب اثبات ایلر
یوخسه نبی وضع ایتدوکی ولی بوزمق محالدر و خلقک اکثری جاهلدر

حضرت

حضرت علیک سوزلرینی رسولک سوزلرینه مخالف صانوب اولوالامر
کافواولوب لرذموذ بالله تعالی اول سببدن اون ایکی امامک محمد مهدیدن
غیری حی شهید اولدیلر نته کیم انبیانک اکثری یکی کبی وذکر ایدیکی کبی
جهتی غالب اولمغین حقیقتدن سویلرلر ایدی عوام آکلیوب قتل ایدرلر ایدی
ودخی آکاه اولکه نبیلرین شهادتی دعوت دندر ولیلرین شهادتی دموذندر
نته کیم قلعهٔ خیبر ده نبی یه ذموب ویردیلر اون ایکی بیلده تأثیر ایدوب
شهید اولدی وعلی یه قالیوب آخر شهید اولدی وحضرت حسنک
نبوی ایدی ذموذن شهید اولدی وحضرت حسینن دعلوی ایدی یعنی
ولایته منسوب ایدی قلیچدن شهید اولدی ودخی آکاه اولکه تمشیکن
جهود قانی بیره دوکلمیه یکچی نبیکن قانی بیره باتماذی دیه یلر
ذیرا کیم امام حسینک دخی بوذ قوقی بیکن جهود قانی دوکلمیه قانی
بیره باتماذی اما حقیقت سوز بودر که نسلندن امام مهدی
خروج ایدوب تمام یر یوذندن یزیده لرک طمرلرین کسوب قانی دوکمیه
حضرت امامک قانی بیلمز یعنی حقی ادا اولنمز ومن قتل مؤمنا
فجزاؤه جهنم خالدا فیها قتل الناس جمیعا بیور لمشدر یعنی بر کسنه بر مؤمن اولدرسه کویا
بجمیع انسانی اولدرمش کبیدر پس امدی امام حسیندن مؤمن کسمک اولدی
اول یزیدو بلیدو وکلی انسانی اولدرمش کبیدر لاجرم یزیدک عوقی کسمیه
نه حقیقت اسرار الهی کشف اولوردی امام حسینک قانی آنور والله یقول
الحق وهو یهدی السبیل تمت الرسالة الشریفة بعون الله تعالی

هذا رسالة تفسير آيت كريمه عبد الله صلاحي افندي حضرتلرينكدر

بسم الله الرحمن الرحيم

انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان انه كان ظلوما جهولا

بو آيت كريمه نك تفسير نده محققينك غيري اولان مفسرينك هر بري كندي عقل واستعداد لري حسبنجه برمعنايه تقريب ايدوب ايضاح حقيقتدن عجز ايتمشلر در الله تعالى ورسولى اعلم

بو آيت كريمه ده اولان اماننتدن مراد مستلزم خلافت اولان اسماء الهيه نك كليسندن كنايتدر كه خلافت آدم حقيقى اعنى انسان كامل اوله نك حقيقدر زيرا خليفه بر كسنه نك يرنده قائم مقامى اولنه ديرلر وخليفة الله اولمق الله تعالينك اسماء الهيه سنك مجموعنه اعنى صفات جماليه وجلاليه سنه قابليت ومعرفتدن عبارتدر اول اجلدن الله تعالى مرتبهٔ واحديته يه بورور

انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها

يعنى جمعيت اسما وصفاتمزله بز اماننى يعنى اسماء الهيه مزك كليسنه قابليت ومعرفتدن عبارت اولان خلافتى سموات وارض اهلنه عرض ايلدك استعداد لرى اولمديغى ايچون يوكلنمكدن ابا وامتناع ايدوب قورقدبلر زيرا جماله مظهر اولان جماله متعلق اولان اسمايى وجلاله مظهر اولان جلاله متعلق اولان

اسمايى

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

اسمايى قبول ايلدى وايكسى اعنى مستلزم خلافت اولان اسمانك كليسنى بردن قبول ايد مستعدّ بر فرد بولنمدى وحملها الانسان وجنس انسان اول جمعيته قابليت واستعدادى اولديغندن اوتودى اول امانتى يعنى اسماء الهيه نك كليسنى مستلزم اولان خلافتى يا خود مستلزم خلافت اولان اسماء الهيه نك كليسنى يوكلندى فنحسى دينلسه لافقد ايكسى بر برينى مستلزم اولديغندن اوتودى زيرا اسماء الهيه نك كليسنى حامل اولان البته خليفه در وخليفة الله اولان البته اسماء الهيه نك كليسنى قابل وحامل اولق لازمدر والا انسانده اولان لام تعريفى جنس ايچون اولق اغلب احتمالدر جنس ايچون اولديغى تقديرجه انسانك هر بري اسمانك كليسنى جامع اولوب خليفه اولق اقتضا ايدر

سؤالى وارد اولور ايسه لقد خلقنا الانسان فى احسن تقويم ثم رددناه اسفل سافلين الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات ايله ردّ اولنور فافهم وعلّم آدم الاسماء كلها ثم عرضهم على الملائكة فقال انبؤنى باسماء هؤلاء ان كنتم صادقين قالوا سبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا انك انت العليم الحكيم

نص شريفى بو آيت كريمه نى تمام مفسر در زيرا آدم اسماء الهيه نك كليسنى متعلّم اولمسى امانتى متحمّل اولديغى مشعر در ومدار كذلك لا علم لنا الا ما علمتنا ديد كلرى يعنى كنديلره مخصوص اولان

ظاهر اولور وانسان العین منزله سنده اولان انسان کامله
غیری دکل خلیفه تفصیلی ان شاء الله تعالی محلنده ذکر اولنور بو صدردن
کلهلم که بقیة آیت کریمه انه کان ظلوما جهولا یعنی انسان زیاده
ظالم وزیاده جاهل اولدی مطلق انسان ایکی قسمدر یا انسان ناقص
یاخود انسان کامل در انسان ناقص اولدوغنه کوره ظلم وجهلی
شوجهتدندر کر کندیده ودیعة الله اولان جواهری کندیکن
ظن ایدوب حقیقتدن خبردار اولدیغی ایچون کندویه ظلم ایدوب
وادئ جهلده محجوب وحیران ومقام شرکت واسفله مغبون وسرکردان
قالوب بالقوه کندویه اعطا اولنان رتبهٔ خلافتدن محروم قالدیغندن
ولقد ذرأنا لجهنم کثیرا من الجن والانس لهم قلوب لا یفقهون بها
ولهم اعین لا یبصرون بها ولهم آذان لا یسمعون بها اولئک کالانعام
بل هم اضل اولئک هم الغافلون نص شریفنجه زمرهٔ انعامدن
اضل اولوب پس ماندهٔ دَرَکِ اسفل اولدی بوندن زیاده ظلم وجهل
اولدرمی وبو وجهله انسانکه ظلوم وجهول اولمسی زمدر وانسان کامل
اولدوغنه کوره ظلم وجهلی شوحیثیتدندر کر کندیده اولان
جواهری ودیعت ربانی وفضیلت صمدانی اولدیغی بیلدکدن اوتوری
امانتی صاحبنه ویروب کندی آرادن چقمق ایچون نفسنی اولدوب
وذاتنی ذات حقده افنا ایدنجه کیجه کوندز ریاضات ومجاهده ایله
نفسنه ظلم ایلدی کوردیلر ایسه کشی نفسنی تربیه وتزکیه ایله

اسمادن غیری اسماء الهیه یه متعلم اولما ملری امانتی متحمل اولمدقلرندن
مبتدء شیخ اکبر قدس سره الاطهر حضرتلری انسانه انسان تسمیه کن
سببنی فصوصده فص آدمده بیورد فسمی هذا المذکور انسانا
وخلیفة واما انسانیته فلعموم نشأته وحضرت الحقایق کلها
وهو للحق بمنزلة انسان العین من العین الذی به یکون النظر
وهو المعبر عنه بالبصر فلهذا سمی انسانا بو کون جامع یعنی آدم
انسان وخلیفه تسمیه اولندی پس انسان تسمیه اولنمسی ایکی وجهلدر
بری مرتبهٔ نشئهٔ آدم مراتب عالمی وحضرت حقایقکن کلیسنی مشتمل
اولدیغیچوندر زیرا انسان یا انسدن یاخود نسیاندن مأخوذ در
انسدن اولدوغنه کوره اسمائکن کلیسنک مجمع ومظاهری اولوب
حقایق آنکله استیناس ایلدیکندن اوتوریدر ونسیاندن اولدوغنه کوره
برشیئه توجهدن صکره برغیری شیئه اشتغال ایله بعض اشیادن
ذهولندن اوتوریدر زیرا انسان کل یوم هو فی شأن ایله
اتصاف حکمنه شان واحد ایله وقوفی ممکن دکلدر قلنغی شقشقدن
اولوراید اولسون اسم ایله مسمی بینندهٔ مناسبت جامعه بولندیغندن
اوتوریدر وایکنجی وجهی انسان جناب حقکن کوزیکی منزله سنده در کر
لسان عربده اکا انسان العین دیرلر اکا بصر تعبیر اولنور نتیکیم
کوزدن مقصود اصلی کوزبیکیدر کذلک عالمکن کلیسندن مقصود
اصلی انساندر زیرا اسرار الهیه ومعارف حقیقت مقصوره انساندن

ظاهر

نفسنه ظلم ایتمشی اولور جواب ویریلور که ظلم بر شیٔ موضعنک
غیرنده وضع ایتمکدر یا عنی ما وضع لهٗ غیرینه صرف دن عبارتدر
نفس حیوانیه دیکدر ایسه ما وضع لهٗ شر در زیرا نفس حیوانیه
بر لطیفهٔ مظلمه در که بدن انسانده قوتلنمشدر امارهٔ بالسوء در
واخلاق ذمیمه دیکدر پس محلیدر پس نفسنه اخلاق حمیده یی یوکلتمک
ما وضع لهٗ غیرینه صرف ایتمکدر اول اجلدن نفسنه زیاده ظلم
ایدیجی اولدی وانسان کامل نفسنی اولدورمق وذاتنی بلکه مجموع
ذوات ممکناتی ذات حقده افنا ایلدکده حقدن غیری بیلمیه یکندن
اوتوری زیاده جاهل اولدی زیرا جهل بیلمکدر بر لرعارف بالله
ایسه حقدن غیری بیلمز نته کیم حضرت شیخ قدس سرّه
مَنْ عَرَفَ نفسه عرف الله ومن عرف الله لم یعرف نفسه
بیوردی یعنی نفسنی بیلن الله یی بیلور والله یی بیلن نفسنی بیلمز
پس معلوم اولدیکه عارف بالله یک بیلمسی وبیلمسی بر باشقه یوزدن ایکی
ولا اله الا الله معناسی دخی بونی افاده ایدر زیرا منتهی یه کوره لا موجود الا الله
معناسنی ملاحظه کوکدر ماسوای نفی ایتمکدن اوتوریکه صوفیه دن
فنا فی الله منزلی دیدکلری بودر وبو منزل قیل وقال ایله وکتبدن
اخذ اولنان مقال ایله حقلنمز بلکه کمال سعی وسلوک ایله یاخود
بر پاک عارف واگاه مرشد کاملک صحبتیله میسر در وبو وجهله
انسانک ظلوم وجهول اولمسی مدحدر اکر دینلور ایسه کاملانتدن

مراد

مراد اسماء الهیه دکن کلیسنی مستلزم اولان خلافت وخلافتک مراد
اسماء الهیه دکن کلیسنه قابلیت ومعرفتدن عبارت اولدیغنه
دلیلک وارمیدر دیمه حضرت قرآن ایله ثابتدر دیه کیم حق تعالی بیورور
واذ قال ربّک للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفة قالوا اتجعل فیها
من یفسد فیها ویسفک الدماء ونحن نسبح بحمدک ونقدس لک
یعنی وقتاکه ربّک ملائکه یه تحقیقا احدیت ذات پاکمله بن بر بیوزنده
بر خلیفه قیلیجم دیو بیوردی ایسه آنلر نزاعه قالقوب دیدیلرکه
شول کمسنه یی خلیفه قیلور مسنکه بر بیوزنده فساد ایدوب قان دوکه
حال بوکه بز سنکن حمد کلمه تسبیح وذات پاکلکه لایق اولمزین شیدن
سنکن ایچون تقدیس ایده رز تسبیح تقدیسدن احمد زیرا تسبیح
حقی نقایص الامکان وحدوثدن تنزیهدر وتقدیس حقی نقایص
امکان وحدوثدن وکمالات لازمهٔ اکواندن تنزیهدر وانسان کاملک
خلیفه تسمیه سنکن سببی حضرت شیخ قدس سرّه فص آدمده بیورور
فهو من العالم کفص الخاتم من الخاتم الذی هو محلّ النقش والعلامة
التی بها یختم الملک علی خزائنه وسماه خلیفة من اجل ذلک
یعنی بو کون جامعه خلیفه تسمیه سنکن سببی اولدرکه عالمدن
آدم محلّ نقوش اولان خاتمک فص کبیدر وفص شول نقش وعلامتکن
محلیدر که ملک آنکله خزانه سنی ختم ایدر یعنی مهر لر اول اجلدن
حق تعالی آدمه خلیفه تسمیه ایلدی وآدمی فصله یعنی بوزک قاشنه

ای طالب یعرف الحق والخلق اسرارنا لحقائق اولان قرآنلرنی بیان ایدرکه بزلرنه اراده ظاهر ایدیکی
کاهو حقه صفتی اولمق متصور ایمیدر کلام خلوقدن صدور ایمیدر بو لفظ ایله معانی صفتی ایله مسمّی اولدیغی
لکن بو کلامک قدیم اولمق محکم القدمین صدیقلرمزدن صدور ایمیدر بو لفظ ایله معانی صفتی ایله مسمّی اولدیغی
بر لفظ ایکی صفته دلالت ایلدیکی کبی بر بیوزده ایکی صفت اولور وکاملک کاملیتی دخی بو صفتلرک اولور
صفتی اولور وکاملک کاملیتی دخی بو صفتلرک اولور

تشبیه ایله حال انسانه ایکی اعتبار ویروب براعتبار ایله عالمدن
برجزء ایلدی وبراعتبار ایله باشقه باشقه برعالم اعتبار ایلدی
زیرا فص آزاولوركه خاتمدن برجزء اولوركه محل نقشدر
وآزاولوركه خاتم اوزرینه مركب اولور وفصك خاتمدن باشقه
برشان آخری دخی وارد ركه محل نقوشدر واول نقوش ایله
خزانه ختم اولنور یعنی مهرلنور كذلك انسان كامل دخی عالمدن
برجزء دركه حیواندن برنوعدر لكن محل نقوش جمیع اسماء الهیه
وحقایق كونیه اولدیغی اجلدن انك ایچون عالمدن باشقه
برشان آخروارد ركه اول اعتبار ایله جناب حق اكا خلیفه تسمیه ایلدی
لانه تعالی الحافظ خلقه كما یحفظ الختم الخزائن فمادام ختم الملك
علیها لایجسر احد علی فتحها الا باذنه فاستخلف فی حفظ العالم
فلایزال العالم محفوظا مادام فیه هذا الانسان الكامل
بوعبارت شریفه لری انسان كامل خلیفه تسمیه سنك تحلیله تفضیلیه
یعنی قچن ملك خزینه سندن غیبت عندنده خزینه سنك حفظنی
مراد ایلسه اوزرینه ختم اورر یعنی مهرلر حق آنده تصرف ایتیوب
محفوظ قاله پس ختم خلافتله اول خزینه نك حافظی اولور
اصالتله دكل وما دامكه ختم ملك خزینه اوزرنده اوله فتحنه
بركسنه جسارت ایده مز مكر ملكك اذنیله اوله كذلك
جناب حق مظاهر اسما وصفاتیله تخفی ومستتر اولدقده خلقی

انسان

انسان كامل ایله حفظ ایدر زیرا قبل الاستتار والاختفاء واظهار
الخلق بالاصاله حافظ الخلق جناب حقدر پس جناب حق
عالمك حفظنده انسان كاملی استخلاف ایلدی مادامكه بوانسان كامل
عالمده اوله عالم محفوظ اولمدن زائل اولماز وانسان كاملك
عالمی حفظی خلافتله در اصالتله دكل ختمك خزینه یی خلافتله
حفظ ایلدیكی كبی پس بوجلدن انسان كامل خلیفه تسمیه اولندی
ومعلوم اولدیكه خلافت حضرت آدمه مخصوص دكلدر مقصود
انسان كاملدر كه عصره واحدا بعد واحد درنت كیم حق تعالی
حضرت قرآنده برمحله دخی یاداود انا جعلناك خلیفة فی الارض
بیوردی وبرمحله دخی وعد الله الذین آمنوا منكم وعملوا الصالحات
لیستخلفنهم فی الارض كما استخلف الذین من قبلهم بیوردی وبرمحله دخی
هوالذی جعلكم خلائف فی الارض بیوردی وبومنصب خلافت
بالاصاله سیدنا آدم رسول اكرم وحبیب محترم صلی الله علیه وسلم
افندمز حضرتلرینه دكه كنت نبیا وآدم بین الماء والطین مقتضاسنجه
تبدیل وتغییر اولمیان قطب اذلی وابدی اولدر وسائر لرینه
بومنصب بالتبع احسان اولنور زیرا هركیمه احسان اولنسه
حقیقت الحقایق اولان حقیقت محمدیه نك امداد وافاضه سیله
اولور اسماء الهیه یی جامع اولان اسم اعظم مظهری اولوب
مركز دائره وجود اولدیغی ایچون زیرا اسماء الهیه دن برسم

اسمادن اولان شیئک جمیعی نشئهٔ عنصریه و روحانیه نک
بینی جامع اولان بو نشئهٔ انسانیه ده ظاهر اولدی یعنی بوکما لات
جمیعی بو نشئهٔ انسانیه ده بالفعل اولدی و بو نده صورت الهیه دن
مراد صفات الهیه درنته کیم دلیل اقرب سُبُل اعنی سلطان رسل
علیه الصلوة والسلام افندمز حضرتلری ان الله خلق آدم علی صورته
ای علی صفاته بیوردی پس نشئهٔ انسانیه بو وجود عینی ایله احاطه
وجمیع درته سنه ایرشدی زیرا جسمیله مراتب اجسامی و روحیله
مراتب ارواحی تجاوز ایلدی و بو جمع ایله ملائکه اوزرینه الله تعالی
ایچون حجت قائم اولدی یعنی آدم حقنده نزاع ایدنلرک جملهسنه
حجت قاطعه اولدی ملائکه نک احاطه ایتمدیکی انسان کامل
احاطه ایله یکدندن اوتوری فان الملائکه لم تقف مع ما تعطیه
نشأة هذه الخلیفة ولا وقفت مع ما تقتضیه حضرة الحق
من العبادة الذاتیة بو عبارت شریفه لری ملائکه نک توبیخنه
دوشمه لریک سببینی بیان ایدر و وقوف بو نده شعور و اطلاع
معناسنه دکلدر زیرا شعور و اطلاع معناسنه اولسه لم تقف علما تعلیل
دیمک لازم کلور دیکدر علی ایله تعدیه ایلو بکلک ثبوت معناسنه در کما یقال
فلان وقف مع فلان و واقف معه اذا لم یتحدّ عنه فی السیر
ولم یقف معه اذا تعدّی عنه معنای کلام اولدرکه ملائکه بو
خلیفه نک نشئهٔ روحانیه سیله ازلده اعطا ایلدیکی شیئه

یوقدرکه اسم اللهدن استفاضه و استمداد ایلمیه پس معلوم اولدکه
اولیا و انبیا و مرسلیندن بری بو جمعیتله بو رتبه یه ارتقا ایتمه
فخر کائنات علیه افضل الصلوات افندمز حضرتلریک حقیقت
اصلیهٔ ازلیه سنک اکا امداد و افاضه سیله ارتقا ایدرنته کیم
محمد بوصیری حضرتلری دخی قصیدهٔ برده ده بو معنایی مبیّن
وکلهم من رسول الله ملتمس ۞ غرفا من البحر او رشفا من الدیم ۞

بیوردی ترجمهٔ بیت

التماس ایلر رسول اللهدن هو برینی ۞ بحر علم و آب فیضندن برآوج برایچم ۞
وکل آی آتی الرسول الکرام بها ۞ فانما اتصلنا من نوده بهم ۞

بیتی دخی آنی مؤیّد در ترجمهٔ بیت

ظاهر اولان معجزات مرسلیندن کلیسی ۞ نور مجدیه خدادن آنلره ایلشدیرمش ۞

وبو اصالتله تبعیت بحرنی دمر طاش محمد افندی حضرتلریتک
حقیقت الحقایقی مبیّن رساله لرنده تفصیل اولنمشدر اطلاع
مراد ایدن اکابر اجلهسون و خلیفه مشار الیهک اوصاف
الهیه ایله متصف اولدیغنی حضرت شیخ قدس سره صریحا بیوردر
فیظهر بجمیع ما فی الصورة الالهیة من الاسماء فی هذه النشأة
الانسانیة فحازت رتبة الاحاطة والجمع بهذا الوجود وبه قامت
الحجة لله تعالی علی الملائکة یعنی وقتاکه حضرت حق انسان کاملی
استخلاف ایدوجه دنیا و آخرت خزانه سنه ختم قیلدیسه صورت الهیه ده

اسمادن

قناعت ایدوب طورمدیلر اول شیکه تسبیح و تهلیلدن واکا لایق اولان
کمالدندر بلکه تحمدی ایدوب حبه اولنادن زیاده یه یعنی منصب
خلافته طالب اولدیلر و بو کلامده اشارت وارد رکه جمیع موجودات
کما للرینی انجق مرتبهٔ انسان کاملدن آله و هی آینده مراد اولری
انجق انسان کاملدن حاصل اولمه زیرا افراد موجودات البته
اسماء الهیه دن براسمک تحتنده درکه کمل کوسه هادی
اولسون و اسمائک کلیسی اسم ذات مستجمع جمیع صفات اولان
اسم الله دن استمداد ایدرکه انسان کامل بو اسم الله نک مظهریدر
و دخی ملائکه حضرت ذات حقک عبادت ذاتیه سندن اقتضا ایلدیکی
شیء ایله طورمدیلر و لیس للملائکة جمعیت آدم ولا وقعت
مع الاسماء الالهیة التی تختصها و صحت الحق بها و قد سئله
و ما علمت ان لله اسماء ما وصل علمها الیها فما صحبته بها
و لا قد سئله فغلب علیها ما ذکرناه و حکم علیها هذا الحال فقالت
من حیث النشأة اتجعل فیها من یفسد فیها حال بوکه ملائکه
ایچون جمعیت آدم یوقدر زیرا ملائکه بو براسم معین حیثیتدن
الله تعالی یه عبادت ایدوب اول اسمدن اوته کچه مزلر
آدم ایسه الله تعالینک اسمائنک کلیسیله عبادت ایدر
و دخی ملائکه کندیلره مخصوص اولان اسماء الهیه ایله طورمدیلر
یعنی اول اسمائک فوقنده اولان رتبهٔ خلافته طالب اولدیلر

حال

حال بوکه انجق اول اسمایله حقی تسبیح و تقدیس ایلدیلر
و بیلمدیلرکه آنلره مخصوص اولان اسمادن غیری الله تعالینک
نیجه اسماسی دخی وارد رکه آنلرین علمی اکا واصل اولمدی
پس اول بیلمدکلری اسمایله حقی تسبیح و تقدیس ایتمدیلر
و ذکر اولنان شیکه انسان کاملک مرتبه سنک اعطا ایلدیکنه
و حضرت حقک عبادت و انقیادن اقتضا ایلدیکنه عدم
وقوفلریدر یعنی عدم قناعتلریدر اوزرلرینه غالب اولدی
و بو حال اوزرلرینه حاکم اولوب نشئهٔ مخصوصه لری حیثیتندن
دیدیلرکه بریوزنده شول کسنه یی خلیفه قیلرمسنکه آینده فساد
و لیس الا النزاع و هو عین ما وقع منهم فما قالوه فی حق آدم
و هو عین ما هم فیه مع الحق فلولا ان نشأتهم تعطی ذلک
ما قالوا فی حق آدم ما قالوا و هم لا یشعرون یعنی ملائکه نک
آدم حقنده یفسد فیها و یسفک الدماء دیدکلری دکل الا
امر حقله منازعه و مخالفتدر و بو نزاع ایتدکلری شئ کندیلردن
واقع اولان شیکه عینیدر پس آدم حقنده دیدکلری شئ کندیلری
ایچنده اولدقلری شیکه عینیدر یاخود آدمه نسبت ایتدکلری
نقصان دکل الا حقله منازعه و مخالفتدر و بو نقصان کندیلردن
واقع اولان شیکه عینیدر پس اکر مرتبهٔ آدم معرفتندن محجوب
ایدن نشئه لری بو نزاعی اعطا ایتمسه آدم حقنده دیدکلری شئ دیو زعم

حال بوکه بیلمز لرکه آدمه نسبت ایلدکلری نقصانی آنلرین استعداد کری
وذاتلری اقتضا ایدر زیرا کلُّ اِناءٍ یَترشّحُ بما فیه در وبو عبارتدن
برنکتهٔ خفیه اخذ اولندیکه آدم حقنده نزاع ایدن ملائکه
اهل جبروت واهل ملکوت سماویه اولمیه زیرا آنلر غلبهٔ نورانیتلو
نورانیتله تیقنلرندن ناشیدر پس نظرا معان ایله امری
تحقیق ایتمکسزین بولور سنکله بو نشئهٔ انسانیه ده مفسد لر آنلردن
لکن بیلمز لرکور مز مسنکله قوت شهویه وغضبیه کی ملائکهٔ
ارضدن در نفس ناطقه اوزرینه غالب اولوب آنی اسیر ومنقاد ایدر لر
واول حینده نفس ناطقه منزلهٔ حیوانیته یه نزول ایدوب نفس حیوانیه
اسمیله مسمّی اولوب امارهٔ بالسوء اولور پس معلوم اولدیکه

حقیقتده مفسد لر آنلردن اول اجلدن حضرت شیخ قدس سره
وهو عین ما وقع منهم فما قالوه فی حق آدم هو عین ما هم فیه مع الحق
دیدی زیرا فساد وسفک دما قوای جسمانیته دن صادر اولور
قوای روحانیه وقلبیته دن صادر اولماز وجناب باریدن
اذ قال ربک للملائکة انی خالق بشرًا من طین فاذا سویته ونفخت
فیه من روحی فقعوا له ساجدین فسجد الملائکة کلهم اجمعون
الا ابلیس استکبر وکان من الکافرین قول شریفنده دخی برایما
وارد رکه آیت سابقه ده نزاع ایدن ملائکهٔ ارض اوله ومدلائکهٔ
سماویه انسان کاملک عند الله شرف ومنزلتنی اطلاع اولدقدن صکره
امر حقه مطیع ومنقاد اوله لر زیرا آیت سابقه ده انی جاعل فی الارض خلیفة
بیورد قلرنده ملائکه نزاعه قالوا اتجعل فیها من یفسد فیها ونسفک الدماء
تسبیح وتقدیسلرینی ابراز ایلدیلر وبعد الالزام بنه سجده ایتمدیلر حتی صریحًا
اسجدوا لآدم امر شریفی وارد اولدقده فصکره سجده ایلدیلر نتیجه
ختام آیت کریمه ده مبتدر وبو آیت کریمه ده آدمه خلافتی تعظیم
یوغیکن وسجده ایدکدیو صریحًا امر یوغیکن مجرد تسویه عنده نفخ
روح الهیته نکن آنده نفخی سببیله مسجود ملائکه اولمغه لیاقت
واستعداد دینی بیلدکلرندن اوتوری بلا توقف نزاع آدمه سجده
ایلدیلر وبر قرینه دخی وارد رکه بو آیت کریمه مخاطبلرنک اوان افاضل
ملائکهٔ سماویه اوله ولام تعریف عهد ایچون اوله زیرا فقعوا له ساجدین

عقل کوه مغلوب نفس اولونجه نفس شیطانی مستولی ذات اولدیغندن شیطان

بیورد قلرند فسجد الملائکة کلهم اجمعون تأکید بعد التأکید ایله
بیوردی بو تقدیر جمله ملائکهٔ سماویه وارضیه مک کلیسی سجده ده
آدمه اتباع ایله تعقیب ایلدیلر دیمک اولور وبوندن دخی استدلال
اولنور که انسان کامل سموات وارض اهلنک کلیسنه خلیفه اولدی
زیرا ملائکه آدمک رعیتی منزله سنده اولمسه اکا سجده ایتمزلر
ایدی اول اجلدن جمله سی سجده ایلدیلر الا ابلیس استکبار ایدوب
کافرلردن اولدی پس جناب حق ابلیسه خطاب ایدوب
ما منعک ان تسجد لما خلقت بیدی استکبرت ام کنت من العالین
بیوردی یعنی ایکی یدمله خلق ایلدیکمه سجده ایتمکدن سنی منع
ایلدی استکبارمی ایلدک یوخسه عالیلردنمی اولدک ویدیندن
مراد صفات جمالیه وجلالیه ایدیکی عند المحققین واضحدر
ویدیندن ذات وصفات مراد اولنمسی دنی صدردن خارج دکلدر
بو تقدیر جه احدیت ذات باکمله اسماء الهیه مک کلیسنه لمحهٔ
واحده ده تجلی ایلدم یعنی بردن افاضه وامداد ایلدم واول
تجلیدن بوکون جامع اولان آدمی خلق ایلدم یعنی جمال وجلالی
جامع اولان اسماء الهیه مک کلیسنه آنی مظهر قیلدم دیمک اولور
خلاصه آدم مظهر جمیع اسماء الهیم اولدیغی حیثیتله جمال وجلالی
جامع اولوب رتبهٔ کماله ایرمش ایکن وسن مجرد مظهر جلال
ایکن اکا سجده ایتمکدن سنی منع ایلدی یوخسه کندیکی

آدمدن

آدمدن عالیمی ظن ایدرسین دیمک اولور که رتبهٔ استعداد رحمانیه
بوآیت کریمه تفسیر ینده حضرت شیخک قدس سره وما محوالآیتین
جمعه بین الصورتین صورة العالم وصورة الحق وعماید الحق
بیوردقلری یعنی خلقت بیدی ده اولان خلق دکل الا ایکی
صورتک بینی جمعدر بری صورت عالمدر که حقایق کونیه دن عبارتدر
یعنی اکوانه متعلق اولان اسماء الهیهٔ ظاهریه دن کنایتدر
وبری صورت حقدر که حقایق الهیه دن عبارتدر یعنی
اکوانه متعلق اولمین اسماء الهیهٔ غیبیه دن کنایتدر که
خلق ونسبتدن خارجدر پس حقک یدینی بولندردیکلری
صفات جمالیه وجلالیه اولدیغنی منافی دکلدر وصورت عالمی
یدحق قیلمسی مظاهر اسما وصفات اولدیغی اعتبار ایله در اول
اجلدن حضرت شیخ قدس سره برمحله یدینی صفات جمالیه وجلالیه
ایله تعبیر ایلدی وبونده صورتین مذکورتین ایله تعبیر ایلدی
فانشأ صورته الظاهرة من حقایق العالم وانشأ صورته الباطنة علی صورته
یعنی آدمک صورت ظاهره سنی عالمک حقایقندن وصورت تلرندن
انشا ایلدی وصورت باطنه سنی یعنی علم الله ده موجود اولان
عین ثابته سنی کندی اسما وصفاتی اوزرینه انشا ایلدی یعنی
اسما وصفاتیله متصف قیلدی ولذلک قال فیه کنت سمعه وبصره
وما قال کنت عینه واذنه ففرق بین الصورتین

یعنی آدمک صورت باطنه سنی جناب حق کندی صورتی اوزرینه
انشا ایلدیکی اجلدن آدم حقنده سمعی وبصری اولورم دیدیکله
نتیجه قرب نوافلدر نته کیم حدیث قدسیده بیورر لایزال عبدی
یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه وبصره
الحدیث وجوارح صورت بدنیه دن اولوب آلت سمع وبصر
اولان کوزی وقولاغی اولورم دیمدی پس نه قدر ظاهر باطنک
مظهری ایسه ده نه صورت ظاهره ایله صورت باطنه نک بینی فرق ایله دی
انی خالق بشرا آیت کریمه سی آیت خلافتده نزاع ایله مستحق زجر
وتوبیخ اولان ملائکه ارض اولدوغنه نوعا استدلال اولسه
کرکدی مناسبتله تفصیل اولنوب سر رشته کلام الدن کیدر
کبی اولدی بز مانحن فیه مزه کلهلم که جناب حقک ملائکه یه
انی جاعل فی الارض خلیفة قول شریفیده ویملائکه نک اتجعل فیها من یفسد فیها
قوللریده رد وینلمشکه بو مقاوله تقاول واقع اولان عوالم اختلافنه
یعنی بو مقاوله عالم مثالده ایسه مکالمهٔ حسیه یه شبیه درکه
اول عالمده جناب حقک ملائکه یه تجلی مثالی ایله تجلیسندن عبارتدر
اهل آخرته صور مختلفه ایله تجلیسی کبی نته کیم حدیث تحول آنی بیان ایدر
واکر بو مقاوله عالم ارواحده ایسه تجرد لری حیثیتندن کلام نفسی
کبیدر پس بو تقدیر بر جده الله تعالیکن ملائکه یه قول شریفی مراد
اولنان معنانی یعنی ارضده آنلرین غیرینی خلیفه قیلمقلغی

آنلرین

آنلرین قلبلرینه القا ایتملرین عبارتدر وملائکه نک قوللری
عدم رضالری وانکارلریدر که بو عدم رضا وانکارلری نفسلرینی
وتسبیحلرینی کودر مکالمه کندیلرین اکمل اولان مرتبه دن
احتجابلرندن ناشیدر یعنی جناب حقک اسماء سائره سنی
وآدمک دتبه سنی وکندی دتبه لرینی بیلمدکلرندن ناشیدر
نته کیم حضرت شیخ قدس سره بیورر فلو عرفوا نفوسکم لعلموا ولو علموا لتضعضعوا
یعنی ملائکه اکر ذاتلرینی وحقیقتلرینی بیلدکلری حقیقتلریک
کمالات وخصائصلریک لوازمنی وانسان کاملک مرتبه سنی
بیلمدکلرینی والله تعالیکن اسماء سائره سنی بیلدکلرینی بیلورلردی
واکر حقیقتلریک لوازمنی وانسان کاملک دتبه سنی والله تعالیکن
اسماء سائره سنی بیلدکلری کندیلرین غیریته جرکک خصائصلرینه تعرض ایدوب
اتجعل فیها من یفسد فیها دیمزلردی ثم لم یقطعوا مع التنبیه حتی
زادوا فی الدعوی بما هم علیه من التقدیس والتسبیح اند نصکره
ملائکه آدم حقنده طعن وجرح ایله اکتفا ایتمیوب بلکه دعوای
تسبیح وتقدیس ایله نفسلرینی پاک کورمکلریله یعنی اتجعل فیها من یفسد فیها
دیدکلرینه قانع اولمیوب نحن نسبح بحمدک ونقدس لک دیدیلر یعنی آدمده
بو صفات مذمومه وبزده بو صفات محموده وار ایکن خلافتله آدمدن
احق ذکلمیوز دیدیلر وبیلدیلرکه بو دعوالری شرکت خفی یی موجبدر
زیرا حقیقتده آنلرین مظاهر تسبیح ومقدس اولان حقدر اولهٔ اجلدن جناب حق

جناب حق حدیث انا الحق تجلی
یوم القیمة للملائکة فیصورونه بصورة ماکانوا یعرفونه فیقولون
نعوذ بالله منک فیتجلی لهم بصورته فیسجدون له

قال انی اعلم مالا تعلمون وعلم آدم الاسماء کلها ثم عرضهم
علی الملائکة فقال انبئونی باسماء هؤلاء ان کنتم صادقین
بیوردی یعنی ملائکه کندی نشئهٔ مخصوصه لری حیثیتندن
آدمه طعنلری حسبیله زجر وتوبیخ اولدقلری اجلدن
جناب حق سزکن بیلدیکگز شیئی بن بیلورم دیو آنلری زجر
واسکات ایلدی زیرا خلافتدن مراد اسماء الهیه نک مجموعه
قابلیت ومعرفتدن عبارت ایدیکی معلوم اولدی اسماء الهیه نک
کلیسنی ملائکه نک برینه تعلیم اولنسه آنلری تعلما عاجز قالیه رنده
عدم استعداد لری ظاهر ویس حقیقت انسانیه یه اعطا ایلدیکی
استعداد وقابلیتی وکمال وفضیلتی آنلره افهام والزام ایچون
اسمانک کلیسنی آدمه تعلیم ایلدی یعنی اسماسنک کلیسیله آدمه
تجلی ایلدی واول تجلیدن آدمه علم حاصل اولدی آندن صکره
اول اسمائی ملائکه یه عرض ایلدی وبیوردیکه اگر قولکزده صادق
ایسه کز بو اسمائی اخبار ایدیکز یعنی بو اسمانک تخلرنده بولنوب
مظهری اولمغه لیاقت واستعداد یکز وار ایسه خبر ویریکز
پس آنلر دخی عجز یوننده قالوا سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم
دعوا ونزا علرینه نادم اولوب لسان حال معذرت اشتمال ایله
بویوزدن عذر خواه اولدیلر کزبنه اعطا ایلدیکگن اسما ایله سنی
تسبیح وتقدیس ایده رز بزم ایچون علم یوقدر الا آشول شیئکه سن بزه

تعلیم

آن اسما برمن که بزدان تابنات
شاه آدم معرفت زان نور یافت

تعلیم ایلدک بزانچق آنی بیلورز علیم وحکیم سنسین دیدیلر بوآیت کریمه
ملائکه یه عرض اولنان اسماء الهیه ایدیکی واسمانک کلیسنی اخبار
ایده مدکلری ظاهر ویس انا عرضنا الامانة آیت کریمه سنده
عرض اولنان امانت بو آیتده عرض اولنان اسمادن کنایت ایدیکی
ظاهر اولدی وامانتی عدم تحملری اسمانک کلیسنی عدم تعلملرندن
عبارت ایدیکی معلوم اولدی وجناب حق سموات وارض اهللکن
امانتی تحمله عدم استعدادلرینی بیلورکن امانتی آنلره عرض ایلمکه سبب
آدم حقنده اولان نزاعلری ایدیکی بو آیتدن استدلال اولندی
قال یاآدم انبئهم باسمائهم فلما انبأهم باسمائهم قال الم اقل لکم انی
اعلم غیب السموات والارض واعلم ما تبدون وما کنتم تکتمون
جناب حق آنلرین اوزرینه آدمک فضیلتنی ومسجود ملائکه اولمغه
استعداد ولیاقتنی بیان ایچون آدمه خطاب ایدوب بیوردیکه یاآدم
آنلره اسمالرینی اخبار ایله وقتاکه آدم اخبار ایلدیسه یعنی آنلرین مظهر
اولدقلری اسمایه مظهر اولمغه لیاقت واستعدادینی خبر ویردیسه
جناب باری ملائکه یه خطاب ایدوب بیوردیکه بن سزه دیمدیمیکه
بن سموات وارضک غیبینی بیلورم وسزکن کتم واظهار ایلدیکگزی
بیلورم زیرا سموات وارض اهللکن اعیان ثابته لری بتمام علمیله موجوددر
خرکسه اعطا ایلدیکم استعداد ولیاقتی آنلردن یکمرکت بیلورم
سزکن اوزریکزه لازم اولان امر مدتسلیم وانقیاد در

امانة الالهى متحمل اولمسنى مستدعيدر پس بو وجهله
ايكى آيت بينده من وجه مناسبت وموافقت ونوعاً
مقارنت ومطابقت بولنوب آيت خلافت
آيت امانتى مفسر ايديكى اهلنه خفى
دكلدر والله يقول الحق
وهو يهدى السبيل
تمت الرسالة الشريفة
المباركة بعون الله تعالى

تاريخ ولادت صلاحى عبد الله افندى ١١٨٧ ومدت عمرى ٩٤
ودار بقايه انتقالى ١٢٨١
ومرشدى السيد محمد جمال الدين قدس سره در

پس الزام واسكاتدن صكره آدمه سجده ايديكزدن صراحةً
امر شريفى ايله آدمه سجده ايتدردى نتاكيم بو آيت كريمه نك تحتنده بيورر
واذ قال ربك للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس ابى واستكبر
وكان من الكافرين پس آيت خلافتده اسماء الهيه نك كليسنه
معرفت وقابليت مستلزم خلافت ايديكى واضح اولدى
وملائكه اكرچه ضمناً منصب خلافته طالب اولديلر
لكن خلافتى مستلزم اولان اسماء الهيه نك كليسنه متعلم ومتحمل
اولمه مدقلرندن اول رتبه يه واصل اولمه مديلر وبونك استدلالا اولندركه
انا عرضنا الامانة آيت كريمه سنده اولان امانتدن مراد
خلافتى مستلزم اولان اسماء الهيه نك كليسيدر اولى اجلدن
سموات وارض اهلى امانتى قبول ايده مديلر وما منا الا له مقام معلوم
مقتضاسنجه كندى طورلرينى كچه مديلر خصوصا امين وحى جليل
اعنى حضرت جبريل تقريب منزلة قوبده لو دنوت انملة لاحترقت
ديو اعتذار ايده وجه كندى مقامنى تجاوز ايده مدى وآيت
خلافتده اسمائك كليسنى ملائكه نك عدم اتيالرى يعنى
لا علم لنا الا ما علمتنا ديه كلوى آيت امانته مستلزم خلافت
اولوب اسمائك كليسندن عبارت اولان امانة الالهى
عدم تحملرينى مقتضيدر وآدم اسمائك كليسنه عالم اولوب
حتى ملائكه نك اسمالرينك كليسنى اخبار ايتمسى آيت امانته

هذا وسالهٔ نقطه

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نثقتی

قال علی کرم الله وجهه العلم نقطة کثرها الجاهلون

آگاه اولکه ای مرید اهل تأویل وای عارف اسرار تنزیل

دیدهٔ بصیرتی کشاده قیلوب فظر ایله کرحضرت شاه ولایت

وکان مروت وشجاعت اسد الله الغالب علی بن ابی طالب

رضی الله عنه بیورد رکه علم بر نقطه در اما جاهلر آنی چوق ایلمشلردر

چونکه شاه ولایتکن کلمات طیبات شعاریغی استماع قیلدیکن اول

نقطه که بیورمشلر امدی بیل وآگاه اول نقطه اول نقطه در که

اصل اصول اسماء کلی واقع اولمشدر انجلین اسماء کلی که عبارتدر

بکلمهٔ محمدیه دن وکلمهٔ آدمیه دنکه زیرا کلمات مزبورک

بناسی حروف الف اوزرینه در که هر بریسیله الفت طوتوب هر طرفدن

بر صورتله تجلی ایلمشدر والف مزبورک بناسی یدی نقطه اوزرینه در که

اول یدینکن بریسی نقطهٔ ذاتدر والتسی نقطهٔ صفاتدر فاما اول

نقطه که نقطهٔ ذاتدر نقطهٔ وجود مطلقدر که آکا نقطهٔ حیات

دخی دیرلر امدی اسمائکن نقطهٔ اصلیه سیدر واول آلتی نقطه در

نقطهٔ علم ونقطهٔ ارادت ونقطهٔ سمع ونقطهٔ بصر ونقطهٔ تکلم در که

مابا قیسی اسم اسماء در کهٔ مجموعی عبارتدر الذات مع الصفاتدن

لاجرم حرف الف مرتبهٔ ذات اولدی اثبات صفاتیله ونقطه

دخی

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

دخی مقام ذات اولدی ولیکن اثبات صفاتیله آنکچوندرکه دیدیلر

اشارتدر احدیت صرفه فوراً الفه اشارتدر احدیت جامعیه که

دائرهٔ وحدتدن عبارتدر زیراکه اول نقطه که نقطهٔ وجود مطلقدر

آنده هیچ وجهله تعین وتعدد وتکثر واسم ورسم وذخمت وصفت یوقدر

وچونکه آلتی نقطه اول نقطهٔ ذاته منضم اولدکه دینا مشدر

صفات قدیم پیدا اولوردیکه مجموع نقطه که نقطهٔ ذاتدر ونقطهٔ صفاتدر

الف دیمکله مسمّا اولدی چونکه ذات مع الصفات کالفدر اقتضای

ظهور ایدوجهله اسما مرتبه سنه تنزّل ایدرکه مرتبهٔ بادر ومقام آدمدر

نته کم حضرت شاه ولایت بیورد رکه انا نقطة تحت الباء دیمکله اول

مرتبهٔ نشان خبر ویررکه کمال مرتبهٔ آدم معنیسیدر ودائرهٔ پاکی مقام

اسمادر آندن دخی تنزّل ایدوب مرتبهٔ افعالدر ایشته مقام تادر

عالم حواد در ودائرهٔ افعالدن دخی عالم آثاره تنزّل ایدرکه مقام

تادر مرتبهٔ شئیتدر آندن فصکره کاه صورت جمال نقطه تک

ظهور صورتیدر وکاه کسوف جلال که نقطه تک بطونی عالمیدر

تنزّل قیلدی تا یا مقامنه وارنجه که اول مقامده نقطهٔ نهایت نقطهٔ بدایت

جمع اولوب وتمت کلمة ربک صدقاً وعدلاً مضمونیله کلمهٔ

محمدیه آرایشی بغلدی بو تقریر سطور ندن معلوم قیلدی که

کلمهٔ محمدیه نه کیفیتله صورت بغلدی فاما بینه کلمهٔ مزبور کلمهٔ محمدیه

اولان اسرارک ذکرینه مثلا کلمات مرقوم اوزره حقیقتاً اعتبار اولنسه

بساط عالمدر بت دروب منازل قمر مقابلیدر وجون نقطه سی له
حساب اولنه اللی اولور کر ابجد حسابنده حرف نون آندن عبارتدر
وعرب نون دیمک بالق دیمکدر اولور اول معنیه کر زمینی بالق توتور
دیرلر بوکه اشارتدر بر یوزیکن قواری بوبت کلمه ویکوحی ایکی
نقطه در کر جمله سی اللی اولور واول رمزی بیان ایلو تجنیم بوبت
حروفه انبساط طریقیله نظر اولنسه اهلنه معلومدر کر
یتمش ایکی دل آندن عبارت وکنایتدر بیلور وتجنیم انبساط بیکر
حروف ایله حساب اولنسه تمام یوز اولور کر اسماء حسنی یه مقابلدر
وهم ابجد حسابنده یوز حرف قافدر واول معنیه قاف طاغی دنیانی
احاطه ایلمشدر دیرلر بو سره اشارتدر کر حروف بت انبساط
بیکر حسابیله یوز اولور کر اسماء حسنی عددنجه در جمیع عالمی احاطه
ایتمشدر ودخی اون سکز بیکن عالمک ماسوی اللهدن کنایتدر
وانکسری اولدر کر مثلا بت حروف یکرمی ایکی نقطه ایله اللی
اولمشدر هو تجنیم مجموعندن سو کلمه آدمیه اخراج ایتسنکه
ذات الابد دراون سکز باقی قالور کر مراد کمال عدد در وکمال عدد
خود بیکدر پس حق بر بریسی کر بیک اولمه تمام اون سکز بیک اولور
اون سکز بیکن عالم آندن کنایتدر چونکه اسرار حروفدن بو مقدار
تحریر اولندی بزکلدکت تقسیم حروفه کر خدای تعالی بیوردر
هو الذی انزل علیکن الکتاب منه آیات محکمات هن ام الکتاب واخر متشابهات

پس

پس بو آیت سترندن معلوم اولدیکه کلمه محمدیه دنی ایکی قسمدر
اگرچه اول باب ظاهری محکمات ومتشابهات مرکبات قرآنده اثبات
ایدوب دیدیلرکه محکمات اول آیتلردرکه فحواسی ظاهر اولوب
تأویله محتاج اولمیه ومتشابهات اول آیتلردرکه معنالری باطن اولوب
تأویله محتاج اوله امام اول باب تأویل بیوردیلرکه قرآن عظیمکن
سوره لری اوتلنده مقطع ذکر اولنمشدرکه تکرار سز اون دوردت
وتکرار یله یتمش یدیدرکه الم ذن والقلم یه وارنجه در اول
حروف مقطعلرکه سور لرا وتلنده نازل اولدی یونلرکن هیئتلرندن
غیری مکرر اوچ حروف دنی ظهور ایلرکه الم ذن ف وصادرن
د ونوندن و مجموع اون یدی اولور کر صلات حضرائکن مقابله سیدر
اون یدی رکعت فرضدرکه حضرت رسالت علیه السلام له
حق جانبندن محمد اسمی عددنجه فرض اولمشدر زیرا طریق انبساط
حروف اون یدیدر هکذا م ی م ح ی م م ی م دال اون دوردنه
وکلمات محکمات کر حروف مقطعاتدر وکلام الله صامتده
سور لرا وتلنده ذکر اولنمشدرکه قرآندر واول اون دوردت
حرفکی بیانی کلام ناطقده ثابت اولمشدرکه لوح وجه آدمدر
زیرا انسان اناد حمندن ظهوره کلدکده یدی خطله ظهوره
کلور اکا خطوط امیه دیرلر وسبع المثانی وام الکتاب دیرلرکر
حضرت فضل الهی بو مرتبه یه اشارتدر ایدوب بیوردرکه

بیت چار مژه خود و ابرو موی سر ✱ هفت خطند از خدای داد کر ✱
و مرورا یا ملی حد بلوغ تجاوز ایلیجک یدی خط دنی ظاهر اولوکه اکا خطوط عارضه دیرلر
بیت برد و عارض بردو بینی چار خط ✱ همچنان میخوان تا نیفتی در غلط ✱
سه خط دیکو بخوان از هر دو لب ✱ تا به بینی خلقت آدم ز دب ✱
چونکه اول یدی خطوط امتیه خطوط عارضه ایله جمع ایده سین
اون دورت خط اولوکه حروف مقطعاتک مقابلدر واول ایاکه
خدای تعالی متشابهاتک بیورمشدر سائر حروف متصله دکه
سور لرکه اولدنه کلمشدر دکه اون برکلمه در دکه صلوات سفرائک مقابلی
مقابلدر سید دکه رسول علیه السلام حضرتنه حق تعالی جانبندن
احمد اسمی عدد نجه فرض اولمشدر دکه طریق انبساط اون براولور دکلدا
ال ف ح ی م ی م دال پس اون بر صلوات سفری اون یدی
صلوات حضرلرینه جمع اوله ب اولوکه ب کلمهٔ محمدیه مقابلدر
انجلین ب کلمهٔ محمدیه دکه نقوش وجه آدمه مقابلدر زیرا اول
خطوط امتیه وخطوط عارضه دکه ذکر اولندی حرفجین محلی ایله
اعتبار اولنه مجموع ب اولور فاما حضرت رسالت علیه السلام
بیورمشدر حدیث شریفنده که بعثت بجوامع الکلام یعنی دیمکدر اولوکه
بن کلماتی جمع ایچون کوندردلدم پس مجموع کلمات شودکه کلمهٔ
آدمیه آندن عبارتدر اویله اولسه رسول اللهک کلمات مابینده
جامع اولمسی بودرکه لام الف ابجد حسابنده داخل دکلدر

کاه

کاه اولورکه بر حرف حساب اولنورکه رمضان آیندکاهی یکرمطقوز
اولمسی اکا بناءً در وکاهی اوتوز وکاهی الف بر حساب اولنور
ولام بر حساب اولنور رمضان آیندکاهی اوتوز اولمسی اکا بناءً در
وکاه اولورکه دورت حرف حساب اولنور زیرا لام الف آلتیدر
ایکیسی لام وایکیسی الف وبر میم وبر فی درفاما لام والف ایکیسیده
تکرار اولمغین حساب اولنمیوب دورت حرف حساب اولنور
اویله اولسه لام الف اول دورت حرفکه قائم مقامیدرکه لسان عربیده
کلمیوب لسان فارسیده وسائر للغرده کلمشدرکه بونلردر پاچاژاکا در
پس لام الف بوده دورت حرفکه قائم مقامیدر حضرت رسالت
علیه السلام بوب کلمهٔ محمدیه ده ب کلمهٔ آدمیه یی
مشاهده ایدوجه جامع کلمات واقع اولمشدر زیرا اول زمانکه
رسول علیه السلام هذه الم نشرح لک صدرک مضمونیله
شرح صدر واقع اولدی استواسترینه واقف اولوب افمن شرح
الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه فحواسینجه اشعار ایتمکین
ان الله فالق الحب والنوی آشکاره قیلوب نیزهٔ انکشتایله
سپر ماهی ایکی شق ایلدی یعنی دیمکدر اولوکه حرکیم استواسترینه
واقف اولدی انشراح قلب بولوب عارف نفس اولدی
وهرکیمکه عرفان نفس تحصیل ایلیوب اوزوجودندن خبردار اولدی
عارف ربه اولدی الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون

بولوکندن اولور والحاصل کلام کلمات طول درازدن مقصد اقصی
ومطلب اعلی اولدرکه رخسار آدم کتاب اللهدر وانسان ظاهراً وباطناً
عین قرآندرکه رسول علیه السلام بیورر که انّ الانسان والقرآن توأمان
لاجرم سالک آدمیت دائره سنه اول زمان یتشورکه
کندو وجودینی کلمه وکلام الهی مقابله سنده تقسیم ایدوب
اوز حقیقتن ادراک ایلیه که نه پاکیزه جوهردر ای طالب
حروف مقطعاتک اسرادینه نهایت وحکایتنه غایت بوقدر
اما سبب اختصار اولدرکه قال علیه السلام الذّ الکلام اوجزه
یعنی دیمکن اولورکه سوزک لذیذی اولدرکه
مختصر اوله فضل قیاضک بنده لرندن
مأمولدرکه اوراق مزبوره حسن التفاتله
نظر اولنوب خللن دامن اغلاط ستر بیوره لر
والختم بالصلوة علی محمّد وآله الامجاد
والحمد لله ربّ العالمین
وتمّت کلمة ربّک صدقاً وعدلاً
برحمتک یاارحم الرّاحمین
تمّت الرّسالة
المرغوبة

30

از مولانا جلال الدّین محمّد رومی قدّس سرّه العزیز

پرسیدند ترکرچه میکوید درحق حضرت امیر المؤمنین
وامام المتّقین ویعسوب الدّین اسد الله الغالب ومظهر العجایب
ومظهر الغرایب الشّهاب الثّاقب والهزبر التّالب مطلوب کل طالب
ابی الحسنین علیّ بن ابی طالب علیه افضل الصّلوات واکمل التّحیّات
گفت اگر قوتش میپرسی کل یوم هو فی شأن واگر صفاتش میپرسی
قل هو الله احد واگر از ذاتش میپرسی انّما امره اذا اراد شیئاً
ان یقول له کن فیکون واگر از فعلش میپرسی لیس کمثله شیء
وهو السّمیع البصیر واگر از نامش میپرسی هو الله الّذی
لا اله الّا هو عالم الغیب والشّهادة هو الرّحمن الرّحیم
آدمی اگرچه بنسبت جسمانیت درغایت کثافت است
امّا بحسب روحانیت درنهایت لطافت است بهرچه روی
آورد حکم آن گیرد وبهرچه توجّه کند رنگ آن پذیرد ولهذا
حکما گفته اند چون نفس ناطقه تصوّر مطابق حقایق
متجلّی شود باحکام صادق آن متحقّق
گردد صادرت کانّه الوجود کلّه
نقل از مجموعهٔ منیفا
تمّت

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

اسولهٔ حضرت محمد المصری اجوبهٔ حضرت اسمعیل حق قدس سرهما

بسم الله الرحمن الرحیم

مشکلم وارسیزه ای حق دوستلری ایلک رشاده کیم جوابن ویره اولسون حق قتنده برمرا
اول نه کثرتدر کرکه آنک حدی یوق یا بانی یوق کثرت ایچنده نه وحدتدر کرکه آنک یوق عداد
کثرتدن مراد اسما وصفات وجب العباد درکه آنلره نهایت یوقدر زیرا
مظاهر اسما وصفات امور غیر متناهیه در قل لوکان البحر مداداً
لکلمات ربی لنفد البحر قبل ان تنفد کلمات ربی بو مقوله عند الصوفیه
اسماء کونیهٔ حقیقیه اطلاق اولنور فافهم کثرت ایچنده نی عدد اولان
وحدتدن مقصود فنی کل آیة تدل علی انه واحد مقالهٔ حقیقت
اسلوبندن منفهم اولان وحدتدر زیرا وجود اکرچه واحددر
الواحد لا یصدر منه الا الواحد مصداقنجه لکن هو کثرتده بروجه
اعتبار اولیحق وحدت دخی بی نهایه اولور بو اعتبار وحدت حقیقیه
منافی دکلدر نته کیم انسانیت بالذات امر واحددر لکن انضمام
خصوصیات اعتباریله متعدد اولوب زید وعمرو بکره حاصل اولور
شیخ اکبر قدس سره الاظهر حضرتلرینکن سبحان من اظهر الاشیاء وهو عینها
بوردقلری بوکه ناظر درزیاده بصیرت کرکدر غلط وقع عندن

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

تحرز اولنه زیرا جناب کبریا عین جواهر واعراض اولمدن منزه
ومبرادر بو مرایاده ظاهر اولان وجود ظلیدر حقیقی دکلدر اهلنه
معلومدر بو مقامده کرفتار قید ضلال اولمش چوقدر حفظنا الله
وایاکم ونور رؤیته محیانا ومحیاکم بو دخی جائزدر دکرمی عداد وحدت دیکلدر
ووحدت حق اکرچه امر واحددر امکانات اللهه نهایت یوقدر زیرا نهایت جسمانیات اوصافی
چوقدر انواعی بوخلقک بیری انسان اوج بلوک بیری اهل خیمه بیری سیسی قری بیری یلاد
اصناف خلق دوورتدر ملائکه وشیاطین وجن وانسدر وصف انس
یوزیکرمی بش جزءه در بری اهل توحید باقی اهل کفور اهل توحید
دخی یتمش اوچ فرقه اولوب بری فرقهٔ ناجیه باقی اهل بدعت
وضلالت اولمشدر اهل خیمهٔ اهل قری اهل جمعه اهل بلاد اهل
جمع الجمعه اشارتدر دکر بو مذکور بری بولوندن تفاوت اوزره در
افاده لی شیخ العارف العلامة المشهور له بسر التجدید فی رأس
المأة الاولی من الالف الثانی ان الفرق والجمع علی مراتب
فاهل البرزخ والحجاب والغفلة فی اول الفرق وهو شهود الخلق
بلاحق ثم الفرق الثانی والبقاء الاول ثم جمع الجمع والفناء والبقاء الثانی
وهو مرتبة جمع الذات والصفات والافعال وهو شهود الحق بالخلق
وشهود الخلق بالحق ای شهود العبد الحق والوحدة فی الخلق
والکثرة وشهود الخلق والکثرة فی الحق والوحدة من غیران یحتجب عن
احدهما بالآخر وعند ذلک یظهر سر قوله تعالی الم نشرح لک صدرک اللهم

اوج بلوکدن اوج بلوکده داخی بولنمق ای خواجه بری کافر بری مؤمن بری اهل انقیاد
کافرون مراد اهل جلال و مؤمندن مراد اهل جمال و اهل انقیاددن
مراد اهل کمالدر کافر اصحاب شمالدر و مؤمن اصحاب یمیندر لکن
اهل انقیاد و تسلیم اصحاب یمیندن مقربین اولنلردر و سائر ابرارلردر
فوق اولدقلرینه اهل غفلتدن و حجاب اهلندن اولان مؤمنلرکه
اهل عموم و اهل توحید علمیدر انلره داخی اهل جلال اطلاق اولنور
جمع اولدقلرینه اهل کشف اولنلره اهل کمال دینلور بونلر اخص در و توحید ایسه
عینی مرتبه سنک ذوقوه سیدر بو مقامه واصل اولان قطب ارشاد
اولور قطب وجود داخی بوطائفه دن اولور قطب ارشاد ایله
قطب وجودک بیننده فرق تجلی حقیدر فافهم ولا تغفل
قلخی حقدن ایراغ اولمق بولاکه سویلکه قلخی قادرکه حق امرینه ایلیه عناد
عند الحقیقه بو اوج بلوکدن بریسیده حقدن محجوب دکلدر و بر وذو
فرمان بر خدا اولمدن دوکوردان اولمامشدر نته کیم شاطبی بیوردر

يعد جميع الناس مولا لانهم على ما قضاه الله يجرون افعالا

ارباب جلالک سنده سی شیاطین و اصحاب جمالک خدمه سی ملائکه
و اهل کمالک متصرفی اللهدر لکن حقیقته مظاهر یوزندن مؤثر اولان یناه در
یضل من یشاء و یهدی من یشاء ایراغ اولمق قوله نسبتله در
حق تعالی دن بقیه اشیایه برشئ ذوق و نوره لکن بیلدرکیمدر اللهدر و یاکیمدر رحمان
و ظاهر بینه اضافتله در حقه و باطنه نسبتله بعیدر بوقدر برزخ اولان

حجاب غفلتدر فقد بو مقامده جواب حقیقی ما من دابة الا هو
آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم آیت کریمه سی اوزره بنا اولدر
بو سرکه کشفی حوالمدر دیرامزلقهٔ اقدام عقول قاصر یندر
وقد قال سلطان المفسرین ابن عباس رضی الله عنهما
ابهموا ما ابهم الله وفصلوا ما فصل الله
حقدن ایکی جوقصرف بو عبث سوزلرنه درکه نفس و شیطان دیدیکی کیمدر دایلر الرشاد
معلوم اولدکه مؤمنده ایکی حیثیت وار در بری حیثیت عبودیت
و بری حیثیت توحیددر مقتضای حیثیت اولان ادبدرکه نقصان بخ
کمال اللهدر دیمک کوکدر مقتضای حیثیت ثانیه تقریدرکه
جمله تصرف اللهدر دیمک کوکدر قل کل من عند الله بو معنیه اشارتدر
اولکی اعتباردیوکه منافی دکلدر نته کیم حضرت پیر حدایی بیوردر بیت
دکل بوشرکن اول توحیده مانع سکا بلکن هوآندن داخی نافع
شریعت حقیقت ایکسی ایکی کفهٔ ترازودر بوایکی کفهٔ تسویه
و تعدیل لازمدر بریسی داخل اولیحق محذوردن خالی دکلدر بوندن
صکره نفس و شیطاندن مراد کل مضل عن الجادة المستقیمة در
ظاهر و باطنده کثیف و لطیفده نفوس و عقوله چوق شیئه متاولدر
حاصلی عالم ذاته و اذنجه اعتبار اولنور ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها
آیتندن خبردار اولمالین نفس و شیطانک نه خدمتده اولدیغنی
بیلمزونه ایچون خلق و تعیین اولندقلرین اکلامز

دنیه وعقبادنی هم حشر ونشر اولمق نه در بونلری بیلدر بکالیم نه در مبدأ معاد
دنیا وعقبا وحشر ونشر ظهور وبطونه اشارتدر آخرت قلب دنیادر
آدم وحوا سترّی بو مقامدن مفهم اولور عوامکن حشری ظاهر
وخواصکن هم ظاهر وهم باطندر انکیچون قیامة العارفین دائمة بیورمشدر
تنزلات رحمانیه نکته ترقیسنه واصل اولد قلری ایچون آنلره ظهور
بطون وبطون ظهور اولمشدر حشر ظاهر مبدأ عروج وعودتدن محروم
اولنلره کوره در الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا آنلره نسبتله در بو عالمده
عالم مبدأ اختیاریله رجوع ایدنلره یقظة معجّلة حاصل اولمشدر
موتوا قبل ان تموتوا اول سرّه اشارتدر معلوم اولدکه حروف
تهجی کیکومی سکزر تخییر ترتیب ایله مراتب نزول وعروج
ومقامات مبدأ ومعاده اشارتدر سرّ عمیقدر کنت کنزاً مخفیاً
ملاحظه اولنه مرتبه دینلن مرتبه کانجه حقیقتده مبدأ ومعاد امر واحددر
مبدأ اوّل اسمنه ومعاد آخر اسمنه اشارتدر والله الموفق للصواب الیه المرجع والمآب
آخرته جنت ونیران وبرزخ کیم دینورسه بونلرک اصلی نه در کیم اولیس یوم التناد
بوراده برزخدن مراد اعراف در کما بین الجنان والنیران در برزخ معهود
دکلدر کی عالم مثال مقیّد در زیرا لفظ آخرت بواعتباره ما نعدد
بو مقامده تحقیق حقیق وتطبیق انیق بودر که جنت انسان کامل
روح وسترّی تجلیسی مظهریدر ونیران نفس وطبیعتی مرتبه سی تجلیسی مظهریدر
واعراف قلبی تجلیسی مظهریدر زیرا قلب نفس وروح بینندہ برزخ

وواسطه در

وواسطه در نه کیم اعراف جنت ونار میانده واسطه در بو تفصیلدن
اهل جنت واهل نار واهل اعراف کیم اولد قلری ظاهر اولدی
امدی انسان کامله در قدم جلال وقبضهٔ شمال اولد وغی کبی
وقدم ثانیه ایله جنت ممتلی اولور آن جهنم لا تزال تقول هل
من مزید حتی یضع الجبار فیها قدمه حدیث شریفی بو سرّه اشارتدر
اجمالاً تحقیقی بودر که ذکر اولندی تفصیلده یک صیغه هزار اولور
والعارف یکفیه الاشارة ولا یحتاج الی العبارة
قهر ولطفکن علتی بر دیمکن اصلی نه در بو ایکیکن وحدتیمیز عجب راه سداد
قهر عارضی واعتباری ولطف اصلی وحقیقیدر سبقت رحمتی علی غضبی
بو معنایه اشارتدر قهر اصلی اولسه رحمانیت صفتنی منافیدر فتحنا لک فتحاً مبیناً
پس قهر حقیقتده لطفده داخلدر وحتی برکسه یه دعا ایدوب الله اصلاح
ایلیه انصاف ویره دیسه لر الله بلائی ویره دیمک اولور زیرا
اکثر تربیة الآلهیه مظاهر جلالیه یوزندن ظهور ایدر بلاسی
عین لطفدر کی موصل رحمتدر دیه جلالکک مبدئی ذاتدر ویده
جمالکک دخی اودر لکن جمال ذات مع الصفت ایله معتبر در
جلالده ایسه ذات صرفه معتبر در اهل جنتکن نعم ظاهر ایله
تنعّمی واهل ناردک عدم تنعّمی بوندندر فافهم ولا تغفل
یعنی راحت عین محنت محنتی راحتیدر جهلدن راضی بیمیدر حق بو طریق
محنت رتبهٔ علیادر راحت فضیلت عظمادر نفس الامرده ایکیسی

تحقیقه وصول زیاده صعوبتده در کملین ایله صحبته محتاجدر بیت
بکوی عشق منه بی دلیل راه قدم مکه من بخویش نمودم صد احتمام و نشد
اذا قنا الله وایاکم حلاوت التحقیق انه ولی التوفیق
من عرفه ما دامیت اذ دمیت دمزینی فرق ایدی و برممکن ایسه بر سبیل انفراد
بو مقوله اطلاق آیات و احادیثده چوق کلمشدر و مظهریت امریی
بیاندر تشخص سنکدر و هویت بنم دیمکدر ان الله خلق آدم علی صورته
بیورلمشدر و صورت الهیه کمالیه ایسه صفات سبع مرتبه دن
عبارتدر کی حیات علم ارادت قدرت سمع بصر کلامدر آدم نصله
بوصفاتک بالفعل مظهریدر سائر موجوداتده بالقوه در
اذ ما من ذرة الا وفیها ما فی الکل پس معرفت نفس معرفت ربه
سببدر دیرا مظهر در قال الهمدانی وجودک مظهر تام خدادر یا رسول الله
بو اعتبار غیب مطلق کوره دکل ماد و نه نسبت ایله دیر بیت سابقه
اولان میزان یته در دست اولمق لازمدر دیرا حب الظاهر فوق حب خفی
مشکلی چوقدر نیازیک ولی بیوریه بو ذاهد آکلاسه حق زحدی اولور سماد
بحمد الله تعالی بو مشکلات کرصندوقه دلده مبطون و صدفجه
الفاظه مخزون ایدی مفتاح همت حقی ناصح ایله جلوه کوستر ظهور
اولوب در آسا کردن بند مجموعه اهل قلوب اولدی بعد ذا
کساد زهد بازار مقربینه کوره دکه آنلرصرافان عشق
و محبت و نقادان معرفت و حقیقتدر مجوب اولان عموم اهل

کماله دائر بر معنادر قهر و محنت حقیقتده راحت اولدوغی
و اصحاب الشمال ما اصحاب الشمال آیتندن و اما من یسار دینه
سلامتدن منفهم اولور سر دقیقدر افشاسی حرامدر بوندن
صکره حقک رضاسی و عدم رضاسی بیت خامسه سبقت ایلمین
آیت کریمه دن آکلانور الا یری ان الله لا یرضی لعباده الکفر
مضمونی بر وجه توفیق ملاحظه اولنه رضا و عدم رضا متعلقلری
مغایر در اللهم اجعل نفوسنا من الراضیة المرضیة المطمئنة الصافیة
حق تعالی دن یقین اشیایه برشی چوق دینوه لیکن بلدر دیمکدر دراللهو یا کیمسه عباد
اللهه اضافتل مجاب یوقدر بلکه مجاب عبده نسبتله درنته کیم سابقا
اشادت اولندی و اعلموا ان الله یحول بین المرء و قلبه منفهومدر
معنای اقربیت ظاهر در اقربیت اعتباری بحسب المرتبه درنته کیم
ظاهریت و مظهریت اعتباریله وجود حق وجود عبده ظاهر
اولمغله حقیقتده عبد اولان حق اولمق لازم کلمز نته کیم مرآته
ظاهر و منعکس اولان صورت ناظرک وجود حقیقیسی دکلدر
بلکه وجود ظلیسیدر بری بریکن عینیدر دینلسه من وجه مقبول
و من وجه مردودر رمز اتحاد قدمدر فهم تام شهود عام کرکدر
وحدت دیمکله سالک وجودی الله اولدی دیمک لازم کلمز
بلکه تجلی ایله وجودی مضمحل اولدی لازم دیمک کلور
حلول و انتقال و اتحاد و ربطه لرنده قالمش چوقدر مقام

تحقیقه

بیت عشقت رسد بفریاد کر خود بسان حافظ ✱ قرآن ز بر بخوانی در چارده روایت

معلوم اولکه ذاهد صرف ذن مرتبه سنده وعادف محض مرد پایه سنده در آنکیچون مرجع طریقمز سلطان الادباء الامناء حضرت شیخ حدایی قدس سره بیورر لر بیت

حقی آکلامق مرد ایشیدر ✱ عقلی دکل نرد ایشیدر

پس سالک اولنلره مجاهده ومکاشفه ومشاهده ومعاینه لازمدرکه قلب وروح وسر مرآتلن مجلادات وصول یافته حقیقت اولوب خلوت سرای

وحدتک باده پیمای عشق اولان
حریفانله ذوقن ایده لر

تمت رسالة اسولة الحضرت
محمد المصری اجوبة الحضرت
اسمعیل حقی قدس سرهما

محروسهٔ بروسه ده شیخ اسمعیل حقی حضرتلرینک مرقد سعادتینک طاشنده تحریر اولنان تاریخ رحلتلری تحریر اولندی

قطب زمانه شیخ اسمعیل حقی حق بویله ایرشدی علم ظاهر و باطنده حقا
اولدی بهشته طائر قدسی روحی پرفشان مستوی شد از ایلدی افتاده خاک تنش

تحریر ایتدم خدایا تاریخ سال رحلتن حق حق دیدی عزم ایلدی حقی آفندی

۱۱۳۷

صوفیالی شیخ سلیمان افندی قدس سره العزیز بیورر که مفرد ایکی عالمدن خبر دادم دین مولانه در ✱ بوکونک یارینی بیلمز سین دین دنیا عند الطائفه بوکائنات مظاهر اسما وصفاتدر مثلا انسان حیوان نبات معدن اولمسه حقک خالقیتی ورازقیتی وسائر کمالاتی ندن معلوم اولوردی وخلق دخی عرفان الهیدن محروم قالوردی امدی الدنیا مزرعة الآخرة فحواسنجه دنیا مزرعهٔ آخرتدر مثلا شونک کبی معنادن کنایتدر قال الحکماء الامس موعظة والیوم غنیمة والغد مخاطرة امدی امس موعظه اولمله کنک معناسی اولدرکه اکر اول کون عمل صالحه مقرون اولوب تقربنه بادی ومغفرتنه هادی اولورسه دولت سنکن واکر معصیته مرجوم اولوب جناب عزتدن دور اولمغی داعی اولورسه چورپاکله مطرود یت سنکه کما قال علیه السلام من استوی یوماه فهو مغبون ومن کان امسه خیرا من غده فهو ملعون ای مطرود عن درجة الابرار یوم غنیمت اولمکنک معناسی بوذرکه یوم جدیده دخول اهل قبوردن دور آمدندن تافنخ صوره وارنجه حشر حصوله ووصول یولین تمثالرینه قال الله تعالی ربنا اخرجنا نعمل صالحا انا لوه ویرلیوب سکاویرلمشدر مثلا نوم کوچک اولمدر زیرا اویخوده کوزکومز قوالی ایشتمز الا ایاق طوتمز دل سویلمز وبالجمله حواسی حرکت ایلمز چونکه بویله اولدکدن اکر اویانمز سکه همان اولدکدن ایدی چونکه اویاندکدن

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

اهل قبوركن بونجه زماندن برو استيوب بولمه قلوى دولتى سن
بولدكدن ايكان عجب فرصت واوزكه غنيمت دكلميدر سعى ايلهكه
مقصوده ايروب مقبول حق اولهسين زيرا بارى تعالى يه بركوه
لا اله الا الله ديمك دنيا طولوسى آلتوندن يكدر ديو بيورمشدر قال
فلن يقبل من احدهم ملأ الارض ذهبا ولو افتدى به امام شعراوى
قدس سره بيورمشدر كفار دن دنيا طولوسى زر مؤمنلرك ذره قدر
ايمانه برابر كلمز ديو تفسير ايلر وغدتخاطره املغين معناسى
اويله در كه بيلنز صباحه چقر ميوز وچقدينجه تقدير جه سعيدمى
شقى مى مقبول مى مردود مى منصوب مى معزول مى چقرز يا بوخطر
عظيم دكلميدر تدارك لازم براى مهمدر كه حكمت اولندر مصراع
اون سكز بيك عالمى غرق ايلين دريانه در بونجه عالمى حاوى اولان
دريا الله تعالى درنته كيم بيورر وهو بكل شئ محيط مصراع
يا بوتحويك ايتدرن ماهيچه صغرانه در بو دريانى كواندر وبحر
بى پايانى حركت ايتدرن انسان كامل الاذعاندر كه حديث قدسيه
ما وسعنى ارضى ولا سمائى ولكن وسعنى قلب عبدى المؤمن بيتيه
آدمى تخريج وترجيح ايلين كيملر در قدرن اخراج ايتديلر ابليسى استثنا ايدن
شيطانه تابع اولوب آدمه طعن ايتديلر اتجعل فيها من يفسد فيها
دينلر در ترجيح ايدنلر حكمته واقفن اولوب رتبهٔ آدمى بيلنلر در
وكرامته مطلع اولنلر در بعد ذلك آدمه سجده ايلهمأمور اولان

ملكلردن

ملكلردن ابليس وجنيلردن اولوب مستثنا منه ده داخل دكل
ايكن استثنا صحيح اولمازوارباب تفسيرك شمدى يه دك اولان
تحريرلرى فصيح اولميوب شفاء عليل وتشفى غلائل ايدوكى
خفى دكلدر الله اعلم طعن ايدنلر رئيس ابليس پرتلبيس وسجده
ايلهمأمور اولنمشلردر اويله اولبحق ابليس مطلقا اعتلردن
اخراج اولنمش ملك اولوب اولماسى مقصود اولما مشدر
فعل ابليسك سجده سى بطريق الاولى لازم كلمش سوزيرين بولمشدر
واثر عموم اللفظ وعدم المخصص مقبول لهم جمله ملائكه بوندن مستثنادر
استكبرت ام كنت من العالين آيتيله مخصص اولدوغندن ذهول
عام خاص منه البعض قبيلندن اولدوغندن صكره غير يلركن دخى
خروجندن غافل اولمشلردر غفلت اولنميه وقت مهمه ده واقع اولمق
وحدت وجوده قائل اولميلره توحيد مشكل بلكه باطلدر بيلميوب
وشمول موحدكه كالحديد يه احمالدت على طريق التقليب اوكالشمس
على كواكب من سنن الاضمحلال وحدته قائل اولما مشدر جاهلدر
وكالبحر والمواجه ديدكلرى زيرا ممكن واجب اولمقدره
بونلره صادق اولمق نه احتمالدر اشارت قول عليه السلام من عرف
نفسه فقد عرف ربه زيراكه سن كودمك وايشيمك وسائر حواسكك
جناب پاكه فى الجمله مشتركت اولمسك الله تعالى كبى بواوصافيله
اتصافى نيجه وندن بيلورسكن واستدلال نه طريق ايله يولى

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

حذا رسالهٔ ردّ حلول واتحاد بی حال

بسم الله الرحمن الرحیم

سیّد شریف قدّس سرّه حاشیهٔ تجریده یازدیغی بحثی قاضیر
نقل ایدوب دیرکه محقّقین دیدیلرکه وجود عین واجب ایکن موجود اکن
هیاکلی اوزره متبسّط اولوب آنده ظاهر اولمشدر اول وجودرن خالی
برشئ یوقدر بلکه وجود اشیانک عینی وحقیقتدر وموجودات بینده
اولان تمایز وتعدد وتعیّنات خارجده وجودی یوقدر بحرکز اموا
صورتنده ظهوری کبی که بحرردن غیری یوقدر لکن بوطور طور عقلک
وراسنده دریوکا وصول وادراک اولماز الّا مشاهدهٔ کشفیه
ایله اولور مناظرات عقلیه ایله اولماز وبوکلامکن حقیقتی
انجق علمده درسخ اعلنه عیان اولور ومجرد بحث وتقریر ایله
بومسئله ده حقّی تحقیق ایلمک تمام اولماز البتّه شهودی کشفی
درکار درحاله توقف ایله قال ایله بالتمام احاطه محالدر
مذهب اهل سنّت بودرکه الله تعالی غیره حلول ایتمزکه
اثبات امکان لازم کلور اما حلول ایدرلر برقاچ فرقه در
بری خطادر حق تعالی عیسادهٔ حلول ایلدی دیرلر وبری
دخی غلات شیعه دن اسحاقیه ونصیریه درکه حضرت علی اولانده
کرّم الله وجهه ورضی الله عنه حق تعالی حلول ایتدی دیرلر وبری
دخی صوفیه دن اولمق ادّعا ایدن بوطائفه دردکه ناکر جمیع موجودات

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI
Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

بولوردک وطور جمیله خلق الله تعالی آدم علی صورته قوی دلیلدر
تسجیل اولنه وبونجه اوصاف له موصوف اولان ذرّه کتا نسخهٔ عالم
بلکه عالمدن اعظم اولان آدمده درک حافظ شیرازی دیمشدر بیت
دوش دیدم ملایکه درمیخانه زدند کل آدم بسرشتند وبه پیمانه زدند
ایله تعبیر ایدوب بعض مراتبین تفسیر ایلمشدرکه
دوشی عالم غیبدن عباد تدرخالقیت وارزقیت کرصفات
مجرّدهدن کنایتدر میخانه قوسین دقی ایلمک مظاهر استمک
اولوب مظهر الهیه یه خدمتکار اولدقلرین اشعار ایلمشدر
بونک کبی کلام بلیغک قائلنه جبر اسناد
ایلین اکلامز جاهل دوندر والسّلام
تمّت

سمسمه واىكى ورق وورده حلولى كبى حلول ايدوب تمايز ممكن اولمايه
ديرلر اثنينيت دخى بولنماز هوانا وانا هو ديمك صحيح اولور
وبو مرتبه ده امر ونهى مرتفع اولور ديرلر امر ونهى عقلاء ممدوح
بود عوا فاسده در وحلول تعبيرى ميدان عبادت تنك اولدوغى
ايچون ايسه شهود آ عاسيل جائزدر وجودى الماز سادى محل
سرايت ثابت وباقى ايكن توحيد بولنماز مطلوب اولان وحدتدر

شرح مقاصد صاحبى ديركه حلول واتحادى مشعر ايكى مذهب دخى وارد
لكن حلول واتحاد دكلدر بورى بودركه سالك سلوكده نهايت بولمايه
سير الى الله سير فى الله وتبدسنه وارسه بحر توحيده استغراق
سبيليه جميع ماسوادن غائب اولور حقدن غيرى وجوده
شئ كورنمز بورتبه يه فنا فى التوحيد ديرلر ان العبد لا يزال يتقرب
الى بالنوافل حديث قدسيسى آنى مشعر در بوحاله اولن
سالكدن بعض عبارات صادر اولور انا الحق وسبحانى كبى
اكرچه بوكلامل حلول واتحادى مشعر در اول حالى بكمال بيانله
عبادت قاصر اولمق سبيليه در بويله عبارتلر ارباب ظاهره
خلجان ويرر سه ده اصحابنده اولان حالات ومقاماتى دلالت ايدر
من لم يذق لم يعرف قضيهٔ مسلمه در كه حلول واتحاد يوقدر
بحث انكى وقوعى وجودى اولوب وياخود شهودى اولوب
عالم مثال وقايعى كبى مشاهده قبيلندن اولمسندر بو مذهب

دخى اربابى ديديلركه حلول واتحاد غيريتى اشعار ايدر حلول واتحاد
يوقدر زيرا غيريت واقع دكلدر الله تعالى وجود مطلقن عينيدر
آنده اصلا كثرت يوقدر وحدت وارد وكثرت اضافات وتعيناتدن درك
خيال وسراب كبيدر بلكه موجودات حقيقتده واحد در مظاهرده
متكثر در مخالطه طريقيله دكل درلر وجلال دوانى دراده تروبح
واهتمام ايدر ومنلاجامى وسيد سند وعبد الغنى بوبابده
مستقل رساله لرياز ديلر لكن مكاشفه غيره حجت اولماز
برسالكك حال مشاهده ايلمسى سائره سند اولماز رؤيا كبيدر
هربرى كندى كشف وشهودى ايله اعتماد كردر بوحالات
سكر ايله واستغراق ايله وكشف ايله اولمق سير وسلوكك
انواعندن قنمتى شقندره اولدوغى انحق حالكن صاحبنه ظاهر اولور
سالكك اولمين بى حال اول شهوداتى قال ايله فهم ايده مز بال لذيذ
ديمك عسلى اكل ايلمين كسنه يه مجهول در ومستور در تاكه
برمرشد صاحب صفوت وتسليكن دامنه تشبث ايليوب شرعكن
قانونه مطابق تدبير ومجاهده ايله سير وسلوك ايليوجاول
حالات كندى وظيفه سى اولمدقجه اعتقادى دخى منهيد ردر
شيخ اكبر قدس سره يازر شهود دخى رؤيا كبى طعن وتشنيع اولنماز
وقايع سيريه وحالات كشفيه برحكمده در فنا فى التوحيد يعنى
ممكنات معدوم اولور ديمك دكلدر بلكه مستور ومختفى اولور ديمكدر

مراد کبار کرام بو کلامده نفی محض دکلدر عدم مراد دیدکلری اسلاف
کرام اصطلاحلرینه واصل اولمامق علامتیدر آنلره افترا نعوذ بالله
فنکن وهر علمکن مخصوص اصطلاحی وار دردیو عین الوحده
حاشیه سنده خواجه ابراهیم حلبی دنی تصریح ایدر لواقحده
امام شعرانی ابو الفضل احمد یک ترجمه سنده دیرکه متکلمین
سوزیله اولیای اسلافک عقائدنده طوریکزه تنزل ویرلسون
زیرا شئون الهیه مقتضاسنجه عقائد کبار کرام هرآن تجدد
ایلمکده در بر مادّه اوزره معتقد ومنعقد اولماز لرهرآن کل یوم
هو فی شأن حکمی جریان ایلمک آنلرده دکاردر ظاهر وباطن
میزاننده صوفی لسان کبیدر ثقیل اولان طرفه شاهین
ترازولری البته مائل اولور دیو بیورر کی اشرف زاده دنی شعر
اولور مذهب ایدنمز بر امامی دیدیکی بو بابدندر صدر الشریعه
تعدیل العلومده بیورر که صفات ربانیه
لا عین ولا غیر اولدوغنی کشف وشهود یله
شیخ حسن بلغاری تحقیق ایدر
وطریق تحقیقی دنی بوندن غیری یوقدر
تمت الرسالة

در بیان وحدت وجود

معلوم اولهکه تجلی ذات اصطلاحمزده رائی ومرئی وشاهد
ومشهود واحد اولوب اثنینیت مرتفع اولمقدر تجلی افعال
اولدرکه جمله اشیانی آلت حق کوروب آنلردن ظهور ایدن
افعال خیر وشر ونفع وضرر حقک فعلنی مشاهده قیلمقدر
تجلی صفات ایسه حقک جمیع صفاتیله متخلق اولمقدر
بعض قوله تجلی ذات بزم حقله وحدتمزدرکه اکا حضرت
احدیت دیرلر واحدیتک وصفی ذاتده اولماز ورسمی دنی اولماز
انجق ذات اولورکه اول ذات حقک وجودیدر ووحدتک عینیدر
زیرا وجودک ماسواسی من حیث الوجود دکلدر اول تندر
آلت قول لمقدر الا عدم مطلق ایچوندر پس ذات احدیقایق
شجره میوه کبیدرکه متصوفه اکا غیب الغیوب دیرلر براسمی
دنی تجلی شهود در تجلی شهودک تعریفی کوانده حقک اسماء
صوریه سنده ظهور بولان شیئدر پس بو تجلی شهود اصحابی
حقله خلقدن وخلقله حقدن محجوب اولماز لرا صطلاح صوفیونده
بو مقامه حضرت الجمع وحضرت الوجود
دیرلر والسلام
تمت الکلام

م م م

41

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

حذا رسالة تصوّف

بسم الله الرّحمن الرّحيم

ای طالب معرفت الٰهی معلوم اوله کیم وجود انسان برکمی مثابه سنده
ودنیا دکیبد وسالکن غایت حذر اوزرینه اولمق لازمدر کم
کوکلنه دنیا محبتی دخول ایتیه نته کیم کمی دریا ایچنده بوروبه واما
کمینک ایچینه صوکیرمک ضرر در کمی هلاکن اولور برکوکله دنیا
محبتی کیرسه اول کوکله محبة اللهدن نسنه قالمز ندیم حضرت رسول صلی الله
علیه وسلم بیور دحب الدّنیا رأس کلّ خطیئة زیرا جمال اللّٰه
مظهر اولان کوکلده وصلوة باطنی قیلان کوکلده قیچی ظاهر نمازده
برکمسنه توبنده ویاخود بدننده درهم مقداری نجاست اولسه
اول کمسه نک نمازی جائز کلده رامدی برکشینک قلبنده حب دنیا
اولسه اول کوکله محبة الله نازل اولمز واکر اولورسه ده کیور دنیا
میل ایتمه سیله اول محبت ذائل اولور حضرت رسول صلی الله علیه وسلم انک ایچون
الدّنیا جیفة وطالبها کلاب بیوردی ومعلوم اوله کدنیا نک
وارلغی ضرر اولدوغی کبی یوقلغی دخی بلادر اکر کوکلده محبت
وارایسه همان محبة اللّٰه مانع اولان دنیانک سوکوسیدر مثلا
برکمسه نک دنیاسی بش حده اولسه ولکن کوکلده محبت اولمسه

اول

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

اول کمسنه فقرادن عدّ اولنور اما برکشینک ظاهرادنیاسی یوق
ولکن کوکلنده محبتی چوق اول کمسنه اهل حققت قتنده
اهل دنیادن عدّ اولنور اعتبار محبّته در العیاذ بالله
آنچون ارلر بیور مشلو در کسن دنیایه کیرد دنیاسکا کیرمسون
حاصل کلام دنیانک اولماسندن اولماسی دخی یکدر زیرا
حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم بیور مشدر کم الدّنیا
حلالها حساب وحرامها عذاب وبرحدیثنده دخی بیور مشدر
مفهوم بودر برکمسنه کم حساب اولنه همان اول کمسنه هلاک اولمشدر
واخبار نبویده وارد اولمشدر کم حضرت سلیمان صلوات الله علیه وعلی نبینا
بشیوز بیل مقداری سائر پیغمبرلردن صکره جنّته کیرسه لر کرکدر
ای طالب معرفت الٰهی سکا واجبدر کم ماسوانی جان دلدن
ترک ایده سین وداعما فقرله فخر ایده سین نته کیم
حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم الفقر فخری بیوردی
وبریرده دخی الفقر سواد الوجه فی الدارین وبرحدیث شریفده
کاد الفقر ان یکون کفرا بیور مشدر معلوم اوله کم بوارشادینده
مخالفت ظاهریه اولدوغندن اوتوری علماء ظاهر تطبیقده
هربری عقلی یتشدید کنه کوره وجوه ایتدیلر کلدک امدی
حدیث اولکن معناسنه بیان ایده لم یعنی فقرکن ظاهری دیسی
وار وباطنیسی وار فقر ظاهری اولدر کم کشینک قوت یومیه سی اولیله

ودنیا جهتندن هیچ قادر اولیه نته کیم علماء ظاهرون بعضسی
الفقر فخری بیورد قلرندن مراد بورد دیدیلر اما بو معنایه حمل ایتمک
بعید در زیرا بو مقوله فقیر لر مکه ده مدینه ده غایت چوق ایدی
بلکه کافر لر ایدی لکن حضرت رسول صلی الله علیه وسلم
افتخاری مجرد ظاهر فقر دکل ایدی بلکه فقر باطنی ایدی فقر باطنی
اولدرکه جمیع افعال واوصاف حق تبارک وتعالی حضرتلرینک
افعالنده واوصافنده محو اولمق الله تبارک وتعالینک والله خلقکم
وما تعملون حکمنجه وکندی وجودینی آنک وجودینک ظلی بیلمک
وذاتنی بادی تعالینک ذاتنده محو ایده حاصل کلام جمله اشیانک
ذواتنی وآثارین ظهور ایدن افعال وصفاتنی کالعدم کوره
وجمیع سنی حق تعالینک بیلمک لکن آداب الله تعالی قتنده اولدرکه
حسناتی دخی العزة اسناد ایده وز وسیأتی فنفسه من اساد ایده وز
اکو سیأتی دخی حق تبارک وتعالی یه اسناد ایده جک اولورسق
ابلیس علیه اللعنة کبی مردود وملعون اولورز العیاذ بالله الکریم
کاد الفقر ان یکون کفرا مضمونیله محقق اولورز الفقر سواد الوجه فی الدارین
حدیث شریفنک حکمنجه یوزیمز دنیاده ودار آخرتده قره اولمق
نته کیم فقر ظاهری ایمله برکسسه فخر ایتیوب فقرندن شکایت ایلسه
حق تبارک وتعالی یه عاصی اولوردی بلکه موردن کفر در
العیاذ بالله آنکچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم

الفقر

الفقر فخری وانا افتخر به علی سائر الانبیاء والاولیاء ولا فخر لی
بوردی وانا سید ولد آدم ولا فخر لی ومعلوم اولدکه
بعض کمسنه الفقر سواد الوجه فی الدارین حدیثنده
سوادی عدم ویوقلق معناسنه المشلر یعنی فقرائک جمیع
جهاتی دنیاده وآخرتده معد ومدد فقرائک افعال وصفاتی
حق تبارک وتعالینک صفاتنک وافعالنک وذاتنک کولکه سی کبیدر
وبر توجیه دخی بودرکه بعضلر سوادی محبوبک مابیننده
خالی لی محبوبه بکزمشلر در بر محبوبک خالی اولسه ظاهر
بودرکه یوزنده بکی اولمیندن یکدر فقر دخی دنیاده
وآخرتده مقبول در قره حصادی عبد الرحیم افندی
حضرتلری رحمة الله علیه وحدت نامه آرلو
کتابنده بویله توجیه ایتمشدر وفقیر نظمنده بویه مشدرکه

بیت فقر وجهکن کونیندن خالیدر
فقری یوق صورت حسندن خالیدر

تمت الرسالة
الشریفة

بسم الله الرحمن الرحيم

قال علي كرم الله وجهه انا نقطة تحت الباء بيت

معرفت باغنده ايلر سكن خوس باو سينك دمزى دائم سكا بس

امدى حضرت علي المرتضى كرم الله وجهه بانك آلنده كى نقطه بنه دينلدى

يعنى بو نقطه دمزطريقى ايله ايراد ايتمكدن مراد بودركه جمله اشيانك حقيقة

برجوهر اولمشدر اول جوهر بنم ديكدر معلوم اولدكه قرآن يكوى سكز حرفدن

جمله نك اصلى الف در واول الفك اصلى نقطه در واول نقطه بوكثرت

يوغيكن واراديدى امدى وجودك موجود اولمدن يعنى قاشكن

وكوزك وجمله اعضاك يوغيكن بر نقطه ايدك واول نقطه مثال

اولان خطفه ظاهر اولمق استدى شهوت اولوب انا رحمندن دونمدى

كلوب ظاهر اولدى قدك الف كبى مستقيم اولوب الف اولدك

وباشك اول نقطهٔ حقيقت اولدى وجودك باا اولدى وسائر

اعضاك باشدن باشه حرف اولدى امدى باشدن اياغه كلوبم الله

سن سين آكاه اولكده بسملة نك سرى سكن وجود كده اولدى يعنى

سن سنى بيلمك سكا يتر ديمك اولور جمله اشيانك اولى اشاندر

وجودى حرف متشابه سنده در حرفك اولى ايسه الف در الفك اولى نقطه در

اول نقطه قرآن اولنده بسملة نك آلنده واقع اولمشدر امدى حضرت على

كرم الله وجهه اول نقطه بنم ديرديكى مجموع اشيانك اصلى بنم ديمك اولور نظم

بر نقطه در سرى ديدى چار كتابك اول نقطه در سر كتب خانهٔ اشيانك

اول

اول نقطه منم ديدى دوب دمزينى آنكن يعنى كه منم جملةً اسمايه مسمّيا

چون حصه ايمش قصه دن اهل دله مقصود نه در آكل بيل اى عارف دانا

هب مخلطه واتفاقه در باطن وظاهر بر نقطه ايمش اصل شخى اولهٔ وآخر

اكر سن دخى بيلديكك بيلورسكن وحقيقتكدن آكاه اولورسن بسم الله نك

باسى واول بانك نقطه سى سن اولورسن امدى ذات ديو حضرت

حقك وار لغنه ديرلر يعنى وجوديته ديرلر جميع عالم آنك ذاتندن

عبارتدر واول ذاتدن ظهوره كلمشدر وينه آكا راجعدر تتاكيم قرآنده بويور

انا لله وانا اليه راجعون آكا اشارتدر يعنى جمله عالم بندندر وينه بكا

راجعدر ديمك اولور اما بوكلمك وكتمك اعتبارى خلقة تفهيم ايچوندر بوخصه كامل

نظم وارمد كلمه بوقدر دركه حقداى طالب عمان كچ انانيت طريقندن بو دمزه واركور

امدى سكن وجودينى سكن وجودك بيلمه سن هيچ سنى صنمه كرسن سين سكن توقدر

نظم بسنده بن ديين بيل سن دكلسين سن اولسون جان دكلسين تن دكلسين

سكا بو سلك آدين سكك طاقدك جميعى كندى اوزالكله يا قدك

كودن اولدر كودينن جمله اولدر عثمان بوكوزاراده حقله يولدر

امدى حضرت حقك سكز صفات ثبوتيه سى واردر اول صفاتلرك اولوسى

اسم عليم در برى دخى قادر در وحى در وريد در وسميع در وبصير در وعالم در

امدى اكر بو صفاتلر سنده اوليه اول وقت ميت اولورسن پس بو صفاتلر

متصف اولده وغندن آكاه اولورسن مرتبهٔ ادراكن يتشوب بى شبهه حقيقتكه

يتشورسن وعارف رب اولورسن اللهم يسر لنا هذا الذوق

تمت الرسالة

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

هذا رسالة وجود لصلاحی افندی قدس سره

بسم الله الرحمن الرحیم

معلوم اولدکه اصحاب بحث و نظر بیان مراتب موجوداتدن اوتوری موجودیتده و تمثیل ایدوب دیمشلردرکه پوشیده دکلدر اشیاء نوعانیه نک نوعانیتده اوچ مرتبه حاصلدر مرتبهٔ اوّل اولدرکه اشیاء نوعانیه نک نوری غیریدن مستفاد اولدیغه کیم روی زمین مقابلهٔ آفتابده شعاعله روشن اولورکه بو مرتبه ده اوچ شئ اولور بری روی زمین ایکنجی اوزرینه روشن شعاع آفتاب اوچنجی مقابلهٔ آفتابدرکه اول شعاعی مفیددر و هیچ شبهه یوقدرکه بو شیلر اوچدرکه هر بری بر بریندن متغایردر و شک یوقدرکه روی زمینک شعاعدن زائل اولمسی جائزدر بلکه واقعدر

و ایکنجی مرتبه اولدرکه آنک نوری مقتضای ذاتیدر نه کیم آفتاب اول تقدیر اوزره ذاتی نوریدن مستلزم مقتضیسی اولور بو مرتبه ده ایکی شئ اعتبار اولنورکه بری جرم آفتاب ایکنجیسی اول جرمدن اولان نوردر و بو ایکنک هر بری بر بریندن متغایردر و هرکاه جرم آفتاب کندی نوریدن مستلزم اولدیغی کبی نوردن جرمی آفتابدن بشقه اولمسی جائز اولمازدر و هیچ بر مرتبه اولدرکه کندی نوریله روشن و ظاهر اولدیغی ذات اوزرینه زائد برنور ایله اولمیه نه کیم نور کندی ذاتیله روشن و ظاهردر

زیرا

زیرا هیچ عاقله پوشیده دکلدر یعنی هر عاقل ظاهردرکه نور آفتاب تارکن دکلدر بلکه اول نور کندی ذاتیله روشن و ظاهردر برغیری نوریله دکلدرکه آنک ذاتیله قائم اولدیغه و بو مرتبه ده برشیدرکه کندیسی بلذاته انسانک کوزلرینه ظاهردر و غیری شیلر آنک واسطه سیله ظاهر اولدر اول مقدار ایله کرظهوره قابلیتی اولدیغه و نوعانیتده هیچ بر مرتبه بو اوچنجی مرتبه دن بالا تصور اولنمز و چونکه بو مقدمه محسوساتده متصور اولدی معلوم اولدکه وجود برنور معنویدر و اشیای موجوده ایله موجودیتده تقسیم عقلی ایله همان بو اوچ مرتبه در مرتبهٔ اوّل اولدرکه اشیانک وجودی غیریدن مستفاد اولدیغه انجلین کرماهیات ممکناتده مشهوردر پس بو مرتبه ده اوچ شئ اعتبار اولنورکه بری ذات ماهیت ممکنه ایکنجیسی شمول وجوددرکه غیریدن مستفاد در اوچنجی اول غیردن مستفاد اولدیغی کبی مفیض الوجوددن شک یوقدرکه ذاتنه نظر ایله بو نحلین موجودین وجودین انفکاکی جائز بلکه واقعدر ایکنجی مرتبه اولدرکه آنک ذاتی آنک وجودینی برده جعله مقتضی اولدیغه کرکه وجودین آندن جدا اولمسی محال اولدیغه بو واجب الوجودین حالیدر جمهور متکلمین اوزره و بو مرتبه ده ایکی شئ اعتبار اولنورکه بری ذات واجب و ایکنجیسی آنک وجودیدرکه اول ذاتدن مستفاد در و معلومدرکه بو نحلین موجودین ذاتنه نظر ایله وجودین انفکاکی محالدر لکن ذاتنک

45
222
Atatürk Kitaplığı
1979
Istanbul

وجودین تغایری اوزره تصوّر انفکاک ممکندر واوچنجی مرتبه
اولدرکه کندی وجودیله موجود اولدرکه آنک ذاتنک عینیدر
ذاتنه مغایر اولان وجود ایله دکل حقیقت وجود اولدوغی کبی
زیرا هیچ شبهه یوقدرکه حقیقت وجود عدمدن غایت بعیددر
وهیچ بر شیئه عدمدن بو مقدار ایراقلق اولماز که آنی آنک اوزرینه
قیاس ممکن اولا زیرا نور ظلمتدن غایت بعیددر وهیچ بر شیئه
ظلمتدن بو ایراقلق یوقدر پس امدی بوتجلین نورکندی ذاتیله
نوردانیدر ونور مظلم وتارک اولمق محالدر حقیقت وجود دخی
کندی ذاتیله موجوددر ومعدوم یعنی یوق اولمق محالدرکه
بو مرتبه ده بر شئ اعتبار اولنورکه اول کندی ایله موجوددر وغیر اشیا
بحسب قابلیت آنکله موجوداولور نته کیم معلوم اولدیکه نور
کندی ایله روشندر وغیر شیلر آنکله روشن اولور وبو منزله
ذاتک وجودین اتحادی اوزرینه تصوّر انفکاک بیان ممکن اولماز
وموجود بیتده هیچ بر مرتبه بو اوچنجی مرتبه دن بالا تصوّر اولمق
ممکن دکلدر ومذهب اوائل ومذهب صوفیه موحده اوزره
بو مرتبه واجب الوجودین حالیدر وبو جهتدن اوائل یعنی
کروه متکلمین دیمشلردرکه واجب الوجود وجود بخشدر
یعنی واجبده ایکی شئ اعتبار اولنماز که بری ذات وایکنجیسی
بر وجود اولهکه ذات اوزرینه عارض اولهبلکه واجب الوجود

محض

محض وجوددرکه کندی ذاتیله قائمدر ومذهب صوفیان موحده
ذات واجبک وجود ایله اتحاد ندهه مشهوردر وبو مقدارکه
واجب الوجود عین وجوددر طائفهٔ اوائل ایله طائفهٔ موحده میانده
متفق علیه درانک اوزرینه بناءً کر بدیههٔ عقل جازمدرکه واجب الوجو
اعلا مراتب موجودیتده اولهکه هیچ بر شئ مرتبهٔ موجودیتده
آندن اعلا واقوا اولمیه اکر آندن بالا بر مرتبه اولسه اول مرتبه
واجب الوجوده اولی اولوردی ومعلوم اولدیکه اعلا واقوای
موجودیت اوچنجی مرتبه دررکه موجود عین وجود اولهواول مقدار
مذکور اوزرینه اتفاقدن صکره اصحاب بحث ونظر دن عبارت
اولان طائفهٔ اوائلک محققلریکه باب معرفت ربانیده آنلرین غیرلری
عقلدر بو تجلین دیمشلرکه دلالت عقل ایله معلوم اولدیکه ذات
واجب الوجود حقیقت وجوددر وهم عقل دلالت ایلدیکه واجب الوجو
لایق دکلدرکه امر کلی اولهیعنی لایق دکلدر بر امر اولهکه اکا
کلیت وعموم عارض اولمق ممکن اولا زیرا وجود امر کلی خارجده تعیّن
صورت بغلمز پس لازم کلورکه اول امر کلیدن واجب الوجود مرکب اولهه
وتعیّن وترکب واجبه محالدر نته کیم مشهوردر بلکه واجب الوجود
کرکدرکه حدّ ذاتنده متعیّن اولهیعنی تعیّنی عین ذاتی اولهه
نته کیم آنک وجودی عین ذاتیدر تاکه هیچ بر وجهله آنده ترکب
وتعدد صورت بغلمیه وکرکدرکه واجب الوجود کندی ذاتیله قائم اولهه

نه کلیدر و نه جزئیدر و نه عامدر و نه خاصدر بلکه جمیع قیودن مطلقه
تابرحده ده درکه قید اطلاقدن دخی معرادر شول قیاس اوزره که
ارباب علوم عقلیه کلی طبیعی ده دیمشلردر و اول حقیقت
وجود ایله موصوف اولان اشیانک کلیسنده تجلی و ظهور ایلمشدر
بو معنایه که هیچ برشئ اول حقیقتدن خالی دکلدر کرا حقیقت
وجوددن کلیتیله برشئ خالی اولسه اصلا وجود ایله موصوف
اولمازایدی و هرگاه که اول حقیقت اطلاقی اعتباریله ملاحظه
اوله اکا حضرت احدیت جامعه دیرلر و هرگاه که اول حقیقت
شمول اعتباریله ملاحظه اولنه که قیود تعیناتدن هیچ برشئ
آنکن مرتبهٔ ذاتنده بوقدر و تقییدی بو نفی ایله کلیه ملاحظه اولنه
اکا حضرت احدیت صرف دیرلر و چون اول ذات تجلی اول
ایله مرتبهٔ اسما و صفاته تنزل ایلیه اکا حضرت واحدیت و حضرت
اسما و صفات دیرلر و چون اسما و صفات توسطی ایله مظاهر
اسما و صفات و مرایای ذات اولان سائر اشیایه تجلی و تنزل ایده
اکا حضرت صانع المخلوقات دیرلر و مراتب مظاهر و مرایا
نامحصور و متفاوتلردر و هرقوی قابلیتی مقدار صفاتدن
بحصنه مظهردر و نوع انسان ایچون اول تجمو عنک قابلیتی
واردر و حدیث پیغمبر علیه الصلوة والسلام که خلق الله
آدم علی صورته دیر بو معنایه اشارتدر یعنی خلقه مظهر الجمیع

زیرا غیریله قائم اولان اول غیره محتاجدر و واجب الوجوده احتیاج محالدر
وچون مقرر اولدیکه حقیقت وجود عین واجبدر پس حقیقت وجود
دخی کندی ذاتیله متعین اولور و کندی ذاتیله قائمدر و بو تقدیرجه
ماهیات ممکنه ایچون اولان افوار و عروض حقیقت وجود حسبیله
تعددر حقیقت وجود و محالات قبیلندندر و بو مقدمه مائده معلوم
اولدرکه واجب الوجود وجود مطلقدر و بو محلده مطلقدن مراد
اولدرکه ماهیت عارض دکلدر بلکه کندی ذاتیله قائمدر و تعین ایله مقید
دکلدر بلکه کندی ذاتیله متعیندر و دخی بو مقدمه دن فهم اولندیکه
واجب الوجودین غیرینه لفظ موجود اطلاقی مجازاولدیکه
وجود اشیانک نه عارضیدر و نه جزئیدر و نه عینیدر بلکه موجودیت
اشیانک معناسی اولدرکه اشیا ایچون حضرت حقیقت وجود ایله
برتعلق اوله و اول حضرتدن آنلره برپرتو اوله اول دکلدرکه
وجود اشیایه عارض اوله یاخود آنلرده حاصل اوله ایشته
ارباب بحثک افکار عقل ایله ایرشدکلری منزل یقین بودر
وطائفهٔ صوفیهٔ موحده دیرلرکه طور عقلدن وراسنده برطور
واردرکه اول طور طریق مشاهده و مکاشفه ایله بعض شیلر
منکشف و مشاهده اولورکه عقل آنی ادراکدن عاجزدرتکیم
مدرکات عقل اولان معقولاتی ادراکدن حواس عاجزلردر
واول طورده محققدرکه حقیقت وجودکرعین واجب الوجوددر

نه کلیدر

صفاته وهو حسن وکمال کہ مخلوقاتده وارد دراول حسن وکمال آنک ذاتکن
وصفاتکن حسن وکمالیدر شعر

ای حسن ترا بہر مقامی نامی ◦ وی از تو بہر دلی شدہ پیغامی
کس نیست کہ نیست بہرہ مند از تو ولی ◦ اندر خور خود ز بحر عۀ یا جامی

ترجمہ

ای سنکن حسن ایچون وار هر مقامدہ کوره نام ◦ هر دلہ سندن اولور لابد حقیقی پیام
کمسہ یوقدر بہرہ مند اولمازکہ اولمکدن ولی ◦ کیمنہ بر جرعہ بخش اتدکدہ کیمنہ طولو جام

وهو بر نقصان کہ مظاهره وارد دراول نقصان آنلرین قابلیتنہ راجعدر
وطائفۀ موحده دیمشلردرکہ اول ذات وحدانی کہ حقیقت وجود مطلقدر
قیود وتعینات اعتباریہ ایلہ لباس کثرتده ظهور ایلدی وبو سبب ایلہ
آنک وحدت حقیقیسنده هیچ شائبۀ کثرت وانقسام یوق بولدی
نتہ کیم برکہ مبدأ اعداد در مراتب اعداده ظهور ایلدی وحقیقت ایلہ
اول بره انقسام یوق بولدی وجمیع کثرتده نہایت سز عدد لر اول
برعددین غیری اولدی پس کثرتده وکلی موجودات اول ذات
وحدانیدن غیری دکلدر لکن چونکہ اول ذاتکن تجلیات وتنزلات
قیود وتعینات اعتباریہ اکا منضم اولدی توهم تعدد وکثرت
حقیقی پیدا اولدی اما اولو الابصار اولنلر آکلدیلرکہ
اول کثرت اعتباریدر وآنده امر حقیقی اول ذات وحدانیدن
غیری دکلدر وحقیقت اوزره بیلدیلرکہ غیریت وحدانیت مقتضاسیله

وجود

وجود اغیار محال اوله وهو بر غیرکہ توهمده کلور خیال اولہ دیاعی
خود دیدۀ کہ بر فطرت اول باشده یا آنکہ بنور حق مکحل باشد
بیرون زتو هر چه بیند اندر عالم ◦ نقش دوم دیدۀ احول باشد

ترجمہ

هر کوزکہ فوری فطرت اول اولدی ◦ یا نور حقیقتله مکحل اولدی
عالمده اوکور ایسہ سندن اوزکہ اول ◦ نقش کز دیدۀ احول اولدی

حکایت بودعای یہ بر صوفی اویلہ کہ دائما توحید دن دم اوردی
اتفاقا ملاقات واقع اولدی اکا دیدکہ چون آفتاب طالع اوله
آنک نوری باش کوزلرینہ اویلہ غلبہ ایلرکہ هیچ ستاره کورمکن
اولماز حال بوکہ بالای افقده ستاره لر موجوددر پس نچون لایق
دکلدرکہ انوار الهی دیدۀ قلبہ غلبہ ایدہ انجلین کہ مخلوقاتدن
برشئ کورمکہ ممکن اولیہ حال بوکہ طریق حقیقت ایلہ موجود اولہ لر
طریق توهم وخیال ایلہ دکل جوابنده دیدیکہ بو احتمال مرتبۀ
عقلیده موجوددر لکن بزه مکاشفه ومشاهده ایلہ محقق اولمشدرکہ
حقکن ذاتکن غیری موجود یوقدر مکر طریق تخیل ومجاز ایلہ اولہ
پس اول احتمال بزم عندمزده بی اعتبار در وبزم عندمزده
محقق اولدرکہ شاعرکا اشارت ایدوب دیدی شعر

بر عالم معرفت چو کردم کذری ◦ وافتاد مرا ز راه وحدت نظری
پس طرفه حکایتی ونادر چیزی ◦ یکدست وصد استین وصد جیب وسری

وبیورديكه اسرار وحدت كاينخ عبارت صنماز وآنی اداء كه عقلكن تجالی
اولماز وآنك افشاسن لايق دكلدر واكر اول اسراردن بورمز سويلنورسه
كركدر كه لباس شرد جتده منطوی اول تاكه اصحاب ظاهر آنی انكار
ايتيوب ومتنفر اوليه لر وطالبان يقين آندن محظوظ يعنی
حصه مند اوله لر وسير وسلوك اجتهاد وجده ده رغبتلری زياده
اوله وحديث نبوی كه كلموا الناس علی قدر عقولهم ديو بوطور
بوطور يقتضی مقتضا سيدر وكلام مشايخ كبار كه افشاء اسرار
الربوبية كفر در وجوب كتمان سر توحيده دليل كافيدر وما احسن ما قيل
شعر انی لاكتم من علمی جواهره ۞ كيلا يری الحق ذو جهل فيفتننا
وقد تقدم فی هذا ابو حسن ۞ الی الحسين ووصی قبله الحسنا

ترجمه

علمكن جوهرنی كتم ايده رم تا جهل ۞ كوره ميوب حقی بری دوشره شايد فتنه
بوالحسن قبلدی تقدم بوامر ده بزدن ۞ خوش وصيت ايده ركن يعنی حسين وحسنه

شعر

يا ذا جوهر علم لو ابوح به ۞ لقيل لی انت ممن يعبد الوثنا
ولاستحل رجال مسلمون دمی ۞ يرون اقبح ما يأتونه حسنا

ترجمه

آشكار ايلر ميسم جوهر علم يارب ۞ ديلورلر بالكه عبادت ايدر البت وثنه
قتلمی دخی حلال ايده رجال مسلم ۞ قبح اوله آنلره علمده اولان حسنه

وكلام

وكلام امير المؤمنين علی بن ابی طالب كرم الله وجهه ورضی الله عنه بادن
مذكور در كه بور مشاردر بنم سينمده بر علم وار در كه اكر اول علمی سزه
اظهار ايلسم اوزون ايب چاه آبده لرزان اولدم وغی بی سزدنی لرزان
اولور ديكر وبعض اصحابدن رضی الله عنه منقولدر كه بن پيغمبر
صلی الله عليه وسلمدن حديث ديدم ايكی وعا اخذ ايلدم بريني سزه
سويلدم واكر اول بريني سزه سويلسم بنم بوحلقومی يعنی بوغازمی
كسمك ديلور ديكر پس عاقل اولان بيلور كه بوكلامله رصريح ايله
اشادت وار در كه افشاء سر توحيد روا اوليه وبوجهتدندر كه
حوكيمك سر توحيدی تصريح ايليه افواه ناسده اول كمسه مردود
اولور صوفی موحده ايله اولان حكايتمزك تمامی بوردر پس بينه
اصل سوزمزه رجوع ايده لم بر جماعت كه آنلر طريق عقل ايله
سيو ايدر لر صوفيۀ موحده سوزلرينه اعتراض ايلمشلردر كه
چون واجب الوجود عين حقيقت وجوددر وحقيقت وجود سزك
قولكز اوزره جميع اشيا اوزرينه متجلی ومنبسط اولمشدر انجلين كه
موجودات ديديكز برشئ حقيقت وجوددن خالی اولمق ممكن دكلدر
پس بو جمله دن لازم كلور كه حقيقت واجب الوجود منقسم ومتكثر اوله
ولازم كلور كه حقيقت واجب الوجود اشياء خسيسه يه وقاذوراته
ملابس وحتا الطه اوله وبديهی بر عاقل بو معنانی لايق كورمز
پس طائفۀ موحده جوابلرنده ديمشلردر كه انقسام وتكثر لازم دكلدر

ذیرا که روی زمین اوزرینه دوشن شعاع آفتاب کندی ذاتیله
متکثر و منقسم دکلدر بلکه انقسام و تکثر زمینک حقیقتی ایله اول
زمین ایچوندر اول دلیل ایله که روی زمین ملاحظه اولنمسه
وذات شعاعی محلدن قطع نظر ایله اعتبار اولنسه هیچ انقسام
وتکثر تصور اولنماز و مخالطه و ملابسه جوابی بونمالله معلوم اولور
پوشیده دکلدر که نور آفتاب اهل اوزرینه و قاذورات اوزرینه
واقع اولور واول نور که نجاست اوزرینه دوشدی نجس اولمدی
وخشت محل واسطه سیله اول نوره هیچ نقصان یول بولمدی
واول نور که اهل اوزرینه دوشدی هیچ اول نورین اول اهلدن
شرفی زیاده اولمدی بلکه نور ایکی محلده دخی کندی حال و شرفی
اوزره در و نقصان و شرف که متوهم اولور اول ایکی محل راجعدر
واکر آفتاب امور خسیسه یه واقع اولمسه نور بخشکده آنلر فیضی
عام اولمیوب بلکه ناقص اولوردی حکایت بر دانشمند که اهل کلام
طریقتی اوزره ایدی طریقت صوفیه موخذه اوزره اولان بریله
برمجلسده جمع اولدیلر باب توحیده آنلرین میانده مناظره
واقع اولدی دانشمند اول بونجلین دیدیکه سک و کربه ده ظهور
ایلین خدادن بیزارم و اول بری بونجلین دیدیکه سک و کربه ده
ظهور ایلمین خدادن بیزارم پس حاضران مجلس جزم ایلدیلر که
بوایکی دانشمندین بری کافر اولدی وزیر کلرین بعضی آنلرین

سوزلرینی

سوزلرینی توجیه ایدوب دیدیلر که دانشمند آنلره ملابسه و مخالطه
تمام نقصاندر پس اول دانشمند اولکن اول سوزدن مقصودی
ناقص اولان خدادن بیزارم دیمک اولمه و ایکینجی دانشمندا عتقاد
ایلمشکن ملابسه ده هیچ نقصان یوقدر نور آفتابده تصریح
اولندیغی کبی واکر سک و کربه ده ظهور ایلمسه فیض وجود
حق جل و علا عام اولمیوب بلکه ناقص اولوردی پس آنک مقصودی دخی ناقص
اولان خدادن بیزارم دیمک اولمه و شکی یوقدر که ناقص اولان خدا لغو
لایق دکلدر و آنلرین بیزار اولغی خدادن دکلدر و هیچ بر عقل کفر لازم کلمز

تمت الرسالة الشريفة

بیلکل ای اخی الطریق الی الله بعدد انفاس الخلایق فحیثما تتجه فثم الله جانبه طریق
چوقدر ولکن طریق عشقدن اقرب طریق یوقدر ابو الجناب نجم الدین کبری حضرتلری
بیوردیلر که اصول جمیع طریق اوچدر طریق اخیار و ابرار و مشطار در اخیارک شولدر که
کثرت صلوة و صیام و قراءت و قیام و حج و جهاد و صلاح و سداد ایله سلوک ایدرلر
تصفیهٔ باطن و تزکیهٔ اخلاق قلبه قرب حضرت حقه کیدرلر و بونکله واصل اولورلر
اکر چه فریق اولدن زیاده در اما بونلرک دخی بیکده بری واصل و اولمز نته کیم
ابراهیم خواصدن ابن منصور سؤال ایلدیکده یا ابراهیم فی ای مقام دوضت نفسک
قال ادوض نفسی فی مقام التوکل منذ ثلثین سنة فحال افنیت عمرک فی عمارة الباطن
وانت این من الفناء فی الله اما شطار عشق شول عاشقدر که فنا کوردر دیکدر توکل عشقی

ISTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

رسالهٔ اطوار سبعهٔ صوفیه وی بالی افندی قدس الله سره

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوه والسلام علی محمد وآله اجمعین

ای طالبان بیلکل کیم بنی آدم جزئیات اعتباریله نهایتسز اطوار دن موکبدر واما کلیات اعتباریله یدی طور اوزره در هر بر طوردن سالک فنا بولوب تجلیکن مقصوده واصل اولز شول کیم طریق ایچنده سالکه انفعاد ممکن اولدقجه بیان ایده لم بعون الله الملک العلام اولکی طور مقام صدر در کیم اخلاق ظلمانیه دن منبعدر انک سبیله انسانده ن افعال خبیثه ظاهر اولور پس هر مؤمنه واجبدر که انشراح صدر ایده وجه صفات ظلمانیه دن تزکیه وتصفیه ایده زیرا محل ایمان نورانی اولدقجه کدر بولدیکیچون اولمز الأ بر مرتبه کامل دن تلقین آلوب واکا تسلیم اولمغله اولور بو مقامده سالک نفسی نفس امّاره در نفس امّاده اولدرکه طبیعت بدنیه یه میل ایدر ولذات حسیه یه امر ایلر وقلبی جهت سفلیه یه جذب ایلر پس امدی جمیع شرور دن واخلاق ذمیمه دن وافعال خبیثه دن

منشائی

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

منشائی اولدی

منشائی ومنبعدر یعنی بو مقامده نفس سلطاندر وحاکمدر عقل شیطان آنک وزیریدر حقد حسد وکبر وریا طول امل حرص طمع وحب جاه ریاست وکین وجهل وبخل دنی بونک کبی صفت ذمیمه دن خزینه وار ایسه شهوتله غضبدن طوغرو نفسک حرامیلر یدر پس امدی صفات خبیثه نک اصولی واناتی اوندر وفروعات کلیه سی اون بیکدر بو مقامده اون بیک حجاب ظلمانیه اولدی آنلرکه استاد کامل مراجعت ایتدیلر خاصتک امداد الله متعلق اولان اسبابنی اوکوندیلر واکا مشغول اولوب خلاص بولدیلر وآنلرکه کندو رأیلریله کسب قیلدیلر نه اصل ونه فرع ونه اسبابی بیلدیلر مؤثری قیوب اثری نفی ایتدیلر نه قدر ادیده ولرسه هیچ دوکمز زیرا مؤثر ما دامکه صدر انسانیه ده باقیدر اکثر یا ظهور آتادن خالی دکلدر شول اکین کبی که ایچنه نباتات خبیثه بتمشدر ظاهر اولدقجه باشلرین بولمغله اولز تاکوکندن چقاردیلجه اولمز پس امدی اصل مقصود هر نسنه نک اصلیدر وفرعی دکلدر اویله اولسه سالک قدر عالم دنی اولسه قلوب انسانیه متصرف بر عالم ربانیه یه محتاجدر اول عالم دنیانی اکر اقی دنی اولدر زیرا بنی آدمک قلبنده بر هوا آنجی وارد ر دیدی بو اقلری وار هر بر یسی بر طرفه متوجهدر اولکی کوزه ایکنجی دیل اوچنجی قلبه دوردنجی نفسه بشنجی خلقه التنجی دنیا یدنجی آخرته وهر بریکن بشلری وارد

TARİH VAKFI
TÜRKİYE
ARAŞTIRMALARI
MERKEZİ

شولکیم کوزدن یکادر آنکه یمشی تمامت دن شهوتدر دیلدن یکادر آنکه
یمشی فصل کلمه عیبتدر دقلبدن طرفه کیده نکه یمشی بغض وعداوتدن
نفسه کیده نکه یمشی حرامدن وشبهه دن ومکروهدن دنیایه کیده نکه یمشی
زینت ودیادر آخرت طرفنه کیده نکه یمشی حسرت وندامتدر دوزخی
آثار خبیثه دن بونلره بکزر هرنه که وارایسه هوا وهوس آنجکن
خزه بوراقلر یمشلیدر پس امدی آنلر کر قرآن کریم حدیث نبوی
بزه حقی وباطلی بیان ایلدی بن نفسمزی آنکله جهاد التدن وافعال
قبایحدن تزکیه وتصفیه ایده رز ومناذل قطع ایده رز دیوب
عباد تده ثابت اولوب امرلرنده مستقل اولدیلر ظاهردر کی نفس
عظیم مکونیه دوشمن دیلر دیرا نهایت تصفیه لری وتزکیه لری اول
هوا آنجکن اغصان خبیثه سنده اولان میوه خبیثه سنده اولور
خصوصا صدر انسانیه ده خود شجره هوا باقیدر پس امدی
اول شجره خبیثه بالکلیه زائل اولمق کرکدر تاکیم اثری منقطع اوله
واولمقده غایتده مشکلدر زیرا اخلاق ذمیمه طبیعت طبایع اشتمله
مجبول ومعجون اولمشدر آنکچون اذالله سبحانه اسباب انجی عالم
ربانی بیلور آنکچون انسان کامله متابعت لازم اولدی اما کر
متابعت ایتمسه عمل مشغول اولسه نته کیم ذکر اولندی مقصود
واصل اولمق جائز در اما غایت کوچدر وهم نادر الوقوعدر
وبو مقام اهلنکن علامتی بودر کر کاه طاعته مشغول اولور کر

عذابدن

عذابدن فلاح بولمیچون وکاه دیا ایچون وکاه ریاضته مشغول اولور کر
وجمله وادینی ترک ایلر لر تاکیم توحید ال ویره وحق تعالی الکا
بی کیف کوره بنه وبند صفتلرینن محو اولوب اصفات حمیده ایله
متوره اولمه وبو حال اوزرینه نیجه مدت حیران ذلیل بوردیلر
وهر قابل یکم اکا مقاوف اولمه نوع انیتدن برا ثر اولور وکاه قوای
نفسانیه جمع اولوب دوحه مکوا ایتمکن دیلر لر سالکان عشقلر
زاریختی وفغانتی وبیر لرکن همتی برکاتنده حق تعالی دفع ایلر
وکاه عقل روحی صدر انسانیه یه نیجه کره دعوت ایلر روح کلمیچه
عقل کیرو ردا ایلر روح دخی کیرو مقامنه وارر عقل دوحدن
نیجه درلو ایوعالا متلر وکرامتلر کوردجه دوحه تابع اولوب
وزیری اولور واول قراکو مملکتی ترک ایلر واول چوکلی وپاسلی
طونلری چقار وجه عالم قلبه حاکم اولور عالم نفسی تسخیر قیلوب قوای
نفسانیه نکشتریی دفع ایلر وواقعاتی بولورکه ارسلان قیپران
وبونکه کبیلر ظلمه وکبره اشارتدر وصفور ومبایی وقره ومبایی
چوق یکلمه وچوق ایچکله اشارتدر کوسز لکن کندویی وبایغیری
کودسه حوامه بقمغه اشارتدر قترکذبه خنزیر حمت دنیایه
اشارتدر حمار شهوت فرجیه یه اشارتدر غنم شهوت باطنیه یه
اشارتدر کلب وایو کودسه غضبه اشارتدر جمل کودسه حقدن
چکوکه وکچی وحمار آروسی ودنمی بونلرکن امثالی رذیلت اولسه

خواطر شیطانیه یه وافکار فاسده یه اشارتدر میمون غیبت کسکی
بخل کدی نفاق قرنجه حرصه یلان وجبان وعقوب وکلوعداوة
وبرودته اشارتدر سراسه عناد ایدوب حقی کورمکدر دلکی
تزویر درسرجه وبونک امثالی شقاوتدر طوشان غفلتدر
ذهنی کافر قوای شرکدر وحیوانی کفره قوای منعدر ودنیوی
اولنان اشیا وبوندن غیری حیوانلرک حواسنه کیم وارایسه
آخر دلالت ایدیکی صفاته هو بربسی دلالت ایلر لکن کیفیت رؤیت
نه اظهار ایدر سه اکا حکم اولنور ودنیوی حیوانات اطوارک
هو برنده کورینور لکن صفات حقانیه یه حکم اولنور زیرا بونلرک
نیچه صفتلری وار در مقام اعتبار یله تعبیر اولنور وبو مقامده
سالکک نیچه انجالدوواقعه لرحاصل اولدوشویله کهغیری
طورلرده اولسه کورکدر وآنک احکامندن وخواصندندر
سببی اولدرکه قوای نفسانیه کاه مغلوب اولورنوبتیله
مستور اولدیغی اجلدن حق تعالی مقامات عالیه دن
پنجره لرآچار شمس حقیقتیه نک انوارندن سالکه ظهور ایدر
سالکک قلبنی علوه جذب ایتمک ایچون آنلرک مدلولاتیله
سالک بالفعل متحقق دکلدر وآنلرک احوالنه اعتبار ایدوب
اول مقامدن غیری سنه تجاوز ایتمدمک ظلمدر واضلالدر
زیاده بصیرت کرکدر بوبابدالرک تمییزی مشکل اولدیغی اجلدن

ارباب

ارباب سلوکدن چوق کسه هلاک اولدیلو زیرا نفس اماره نک
اعاده سیله مجاهدات ضایع اولور پس امیدی شیخه ومریده صبر
اینمک نیچه مدت نظر غایتده لازمدر تا تزکیهٔ نفس وتصفیه علی المتلری
صدقاً ظاهر اولنیچه اول علامتلرک بعض وافعالی قلبیه در
وقلبنه اسم طلوع ایتمکدر قنقی اسم اولورسه اولسون وتبدیل افعالدر
وتبدیل اقوالدر ودنی طورلرک اولدیغی غیری هو طور برزخدر وهو
ایکی طورا راسنده برطور برزخ وار در نفسله قلب اراسنده
برزخ بوددر کهسالکک برطرفی نفسنه وبرطرفی قلبه متعلق اولور
نیچه زمان بوطور برزخیده سیر ایلر تا شول وقته دکن که
مقصود اصلی تزکیه وتصفیه حاصل اوله وبونلرک ظلمتی نیچه
زمان ثابت اوله وبونلرله اوکات متحقق اولان صفات حمیده
ایله تحققدن قطع نظر ایتمکله مقام صدر دره نبوت بولور وترقی
ایتمش اولدوزیرا مجرد تزکیه ایله اتصافدن اخلاق حمیده ایله
تخلق لازم کلمز شول وقتکیم مقصود اصلی صدر منکای وصفت
حمیده ایله مملو قیلنوب وآنک آثاریله عامل اولان مقام قلبه دخول
ایلر شول وقت کهبعض صفات حمیده ایله موصوف اولوب بعضدن
خالی اولیحق اول برزخدن سیر ایلر مثلا واقعه سنده قلایلی
قابلر کورسه بعض طعامله مملو وبعض خالی وبرشی ایکی
صورتله کورسه بونلرک امثالی طور برزخیه یه دلالت ایلر احوال

کثیره در بوقد ربیان کافید ر ودنی نفس امّاره ره ایکر دلو حال وادر
بری اولد رکه بالفعل امّارة بالسّوء اولد کوک حکمی نافذ اولسون
کوک اولسون بری دنی اولد رکه امّاره بالسّوء اولمق شانده اولد
بوصفات وجود انسانیته دن ذائل اولمز ودنی صفات ذمیمه دن کلدی
والّا ذات نفس ذائل اولمق لازم کلور بوخود مقتضاء حکمت مخالفدر
زیرا انسانک انسانیتی وعند الله مکرّم اولدیغی بوتکلیف ایلدر
تکلیف خود طبیعت انسانیته نک مقتضاسنک خلافی اوزره در
ومقتضای طبیعت نه ایسه وکی خود معلوم در وبوتکلیف ستر وتابیدر
امّا اوّلکیدن تزکیه ایلمک لازمدر وصورة حتّی صلاح امر عارضیدن ناشئدر
طبیعت بالفعل عصیانه مائلدر پس امدی اسبابدن مفارقت
وقتنده جائز درکه حکمی نافذ اولوب آثار خبیثه ظهور ایلیه
وامّا صودت صلاح صفات اصلیته نک ظهوردن ناشیدر اولکه
میل ربانیدر معرفت الّهیه یه سبب درانسانک معروف خلقت
اصلیته سی آنک اوزرینه دوبومرتبه ره آثار خبیثه نک ظهوری عارضی
بعیددر پس امدی بومقامده ساکنده صلاحه اعتبار اولمیه بلکه
اسبابه اعتبار اولنه رکه اسباب صلاح امر خارج ایسه طوره آخره
تجاوز اولمیه رکه تجاوز اولورسه ظلمدر واهلاکدر زیرا خبیث
ذاتی باقیدر دیرگلدیکیلدن اقوالدن یا افعالدن ویا احوالدن
ظهور ایدر تجربه اهلنه ظاهردر واکر صلاح ذاتیه ایسه شدیکم ذکر

اولندی

اولندی تجاوزه استحقاق کلور اول وقت طور آخره کوک اسبابن لسان
شیخدن اخذ ایتمک جائزدر زیرا امید درکه تنزّل ایلیه اولور سیّده
آذ واقع اولد کثرت اوزرینه اولمیه وهم حکمة واقع اولد ودنی سلیکم
تنزّل اوچ قسمدر بری صودیدر وبری معنویدر وبری هم صوری هم معنویدر
تنزّل صودی اولد رکه نفس لذّات شهوانیته یه میل ایلیه کوک آثار دنی
ظهور ایلسون کوک ایلسون امّا قلب بالذّات جناب عزّته مائل ومتحرّک
اولد بعض اولیا عالم شان جهاللدره ایکن حاللری بویله دردونی
بعض منازل ومقامات قطع ایدوب مقرّب اولمش ایکن تنزّل ایتدیلر
عبد الرزّاق کبی ودنی آدم نبیدکن تنزّلات جناب
عزّته برحکمت اقتضاسندن ناشی اولور شول لطیف هوا کبی کیم
سفلده محسوسدر امّا بالطّبع علوه مائلدر فتحکیم فتح اولد صودت
معنایه مطابق اولور وتنزّل معنویه اولد رکه نفس طاعته
واعمال صالحه مشغول اولوب مناحیدن اجتناب ایلر امّا بالطّبع
لذّات خبیثه یه میل ایلیوب سفلیه حرکت ایلر نعوذ بالله المستعان
احفظنا من هذه الامور شیطان کبی علیه مایستحق مردود
اولمزدن اوّل وبلعم باعور کبی ودنی بونلرکی زیرا کرچکیم
صودت اطاعت ایدنی واعمال پسندیده ثابت اولدیغی امّا معنیده شرته ومخالفته
مائل اولدیغی شول هویه آتلن حجر کبی کیم بالذّات سفلیه هر کز میل
قیلمزکیم فعل عارض متناحی اولد صفت اصلیته ظهور ایلیه وتنزّل صودیه
ومعنویه

اولندی

اولد رکه صورتده و معنیده تنزل ایلیه یه شیطان کبی مورد اولد قدن
صکره وانکن امثالی کبی پس امدی صفات نفسانیه دن فی الجمله بقیه
قالسه وانکن بقاسیله سالک مقاماتکن تحصیلنه مشغول اولسه
انکن عروجی مجازی اولور حقیقی اولمز بو وجهله سلوک جائز در
اما غایت مشکلدر زیرا اول صفاتک افنا ایلمکن ممکن اولور انکن ایچونکه
قنطرة الحقیقة در اما بو برا احتمال بعید در زیرا اول بقیه قوای
نفسانیه نکن جمیعسنده خیانتده و عنادده اکمل و اخبثدر اکر کل
ایمش سه سائری کبی اول دخی موصوفدن ذائل اولیدی اما کزدرکی
لطائفده و طاعتده کوسترد یکی غایت شرتندن وحیله سندندر یعنی
قریبده احکامن اجرا ایلیوب آثار خبیثه نکن ظهوریله سالکن مجاهداتن
ضایع ایلیه بو وجهله سلوکدن زیاده احتراز قیلمق لازمدر پس
امدی بونکن کبی تنزل بقیة نفسدن ناشیدر لحکمة دکلدر اما نشوئه
صفات نفسانیه یی لو یرنده بالکلیه افنا ایلمدیلر آنلرایچون تنزل
ایلمکن بعید در اما اولوسه دخی حکمت الهی اقتضا سندنه اولور
زیرا تحته نتیجه عظمی وار در اول نتیجه عظمی تقویه و عروجه
کیرو مراجعتدن صکره از دیاد در و نفس امّاره نکن اوچ مرتبه سی وار در
بری افعال و بری صفات و بری اسماد در مرتبه افعال طبیعتنه نسبتله
صادر اولان قبایحدر مرتبه صفات ظاهره یا معنیده بولنردن یکا
میل ایتمکدر مرتبه اسما شولدر کیم انکن سببیله بولنر کلا مناسبتایلر

اما بکا و تحسس و ندامتدن خالی دکلدر یا مخفی اولا یا ظاهر اولا
اول مناسبت اسبابکن بقاسندندر اولکدر تعینات نفسانیه در
بوندن دخی ترکیه ایتمکن واجبدر تخلیکم بو جله در ثانی در اولا اول
وقت نفس در بو بیتله متجلی اولور بر وجهله کیم سالکی در حقیقیه
دیو وسوسه یه دوشرمکن جائزدر تا معرفت و ولایت و قطبیت
دعواسنه دوشر زیرا من عرف نفسه فقد عرف ربه
معناسیله متحقق اولور مقام و مشرب اعتباریله و بوندن ضکره
بالفعل مقام قلبه لایق اولور و دخی بیلکل کیم طورک احوالی
کاه اولور کاه صورتا بر برینه متداخل و متشابه اولور اما معنیده متمایزدر
پس امدی شول احوال کیم واقع اولور صورتا بر دائره یه مناسبتی
یوقدر سالک انکله بالفعل متحقق اولا یا ولیه کر متحقق ایسه
یا اعمال صالحه صورتیده کیم ترکیه سی مقداری قلبی مزین اولمشدر
معنیده بو مقامدن دکلدر بلکه صورتده در زیرا قلب کندو مقامنده
مزین اولا سیل مقام نفسنده مزین اولا سی بر دکلدر یا خود
صفات غیر کسبیه نکن صورتیدر زیرا جمیع صفات مکتسبه اولق
لازم دکلدر بلکه جائز در کی بعضی خلقی اولا مثلا حلیم کبی و زهی بونکن
امثالی کبی نته کیم بعض حیوانلرده موجود در پس امدی صفات غیر
کسبیه جمیع بر طوره مختص دکلدر بلکه جمیعسنده ظهور الهمکن جائزدر
واکر متحقق دکلسه عون الهیه دن در نته کیم بیان اولندی و جمیع طوارق

بونجلین قیاس ایله بو مقام مقام طلبدر و سیر الی الله در و دنی
بو مقام ایامده یوم شنبه منسوبدر نته کیم دار الندوه قواسی
قوم قریش محمد علیه الصلوة والسلامه مکه ایچون جمیع اولدیلر بو مقامده دار الندوه
صدر در قوم قریش قوای نفسانیه در محمد علیه الصلوة والسلام
مراد روحدر ابوبکر دن مراد قوای روحانیه در بس امدی بو مقام
قوای نفسانیه صدر دره جمع اولوب دائما مکر ایتمکه مشغول اولور
چونکه سالک صدقله حقه متوجه اوله الله تعالی عوئیله یونلری
مکرلری دفع اولور و دنی نجودن قمره منسوبدر زیرا قمر ده نجه
خاصه وار در مقام صدر ده دنی اول خاصه لردن وار درنته کیم
هو قابل قمردن رنگ آلوردی اهل طلب دنی هو کیمه کیم مقابل
دوشه نور انیتدن بر اثر آلور نته کیم قمر کنانه دوشن اولسه محو
سالک دنی بو مقامده بدصفتلر بنی محو ایدر و دنی بونک امثال
مناسبتی کثیره در شول کیم وجدانه مراجعت ایلر عادف اولور
بوجهتدن طور قمریه دنمکدر جانن اولدی و دنی انبیادن آدم نبی
منسوبدر نته کیم آدم علیه السلام ابو الآولاد ایدی بو مقام صدر
دنی جمیع اطوارک ابتداسی و منشأیدر و دنی وجوه ایلن بوقدر
بیان لازم دکلدر بس امدی بو طوره طور آدمیه دیلدی و دنی
مظهر سمع دیلدی ایکنجی طور مقام قلبدر و مظهر بصر دیدیلر
الله در و نفسی نفس لوامه در آقادی بو در کیم لئیم و عوس و مکر
و عجب

و عجب و عشرت و تمنی و قهردر و نفس لوامه ایکی قسمدر بری بو در کیم
کاه صریحا مکر سز و حیله سز حقدن اعراض ایدوب منهیاتی
ارتکاب ایلر و کاه مکر یله و حیله ایله و کاه اعراض ایدوب
منهیاتی ارتکاب ایلر شول عامی صوفیلر کبی کیم امر ده محبت
ایدوب فظر ایلر لر بز حقدن جمالنی و کمالنی و قوه ارلغنی و صنعتی
بونلرکی وجهنده مشاهده قیلور ز بزم نظریمز و محبتمز حقاندر
نفسانی دکلدر دیرلر و دنی اهل توحید دن ایز کثرت دنیا یه
ضرر ایلمز زیرا منهای اولانلر تجنبدر و نفس دنیادکلدر بزاول اولکثرتده وحدتی
مشاهده قیلور ز بکاره و قاضیلره و ارمق و آنلرایله مصاحبت و منافات
ایلمک و آنلرکی صدقاتن آلوب و نعمتن یمک بزه مانع دکلدر زیرا
بزآنلری حقه دعوت ایچون و اردر ز ولکن شیطانک و نفس امّاره نک
صورت حقدن عظیم مکرینه اوغرادیلر اوضاعلر ندن بللودر
و اما اهل اللهک نیت خیر یله اختلاطی منقطع اولز دایما بندن
بیلتور زیاده مذله و مغلطه بریدر تمییزی مشکلدر و دنی بزیدیلر
ایدولکن بز دن بزدن غیری تمرشد کامل یوقدر اکر وارایسه دنی
صورت ارشاد ده اهل ظاهر لر در باطندن خبرلری یوقدر همان کز
بزه مخالفت ایدوب غیریه تابع اولدیکز طریقته منکر اولوب حاصل
اولمقدن قالور سز دیوب امودنیاده نیجه قبایحی ارتکاب ایلر لر
قولاً و فعلاً و شول سالکلر کبی کیم اولنکن خاطره سنده مغلوب اولوب

مقتضاسین ویرد لو وشول سالک کبی کیم ریاضت وعزلت خاطره سی
غلبه ایدوب شیخدن مفاوقت ایلدکده اعتقادن تجاوز ایدوب
مزاجن تلف ایدر یاخود هوالره دوشوب مجاهداتن ضایع ایلر
بونلرک کبی احوالک جمله سی نفس امّاره دن ناشی دفس امّاره نک
لوامه سندن طوغوب اولدقلرندن ازاله سی لازمدر برقسمی دخی بودرکه
مناهج شرعیه ی صریحا صودت حقانیده وجه قبلینده ظاهر اولور
اما مآلده بطلانه یتشدیکمکن اقرب واسهل اولدیغی جهلوب
توبه ایدوب مجاهده کسن اول کمسنه دکلسون که انواع خباثتی
ارتکاب ایتمشدن کبیره اول اسکی خویلرک الکدن اولوب دللو
تزویرات ایله وتلبیسات ایله یولدن صاپمقی استرسین دیو
انواع دللو عقابلر والزاملر ایله زجر ایلیوب ازاله سنه مشغول
اولور زیرا بوندن تصفیه ایتمکن لازمدر ودخی قلب برنوردن تابه
ایکی یوزی وارد ر بریوزی انسانک صول یوکرنده بورکه متعلقدر
اول وجهتدن صدره یمشلو دراکثر خواطر شیطانیه بوطرفدن دخول
ایلر وبریوزی حضرت حقه متوجهدر اول وجهتدن قلب دیلشدر
فیض الهی بویوزدن کیم اول یوزده حجابات ظلمانیه وارد ر
مقام قلبه کیرمکن ایچون ازاله سی واجب ایدی بویوزدن دخی
اون بیک حجابات نورانیه وارد ر مقام روحه یتشمکن ایچون ازاله سی
لازمدر بوقدر یرجه اطوار سبعه یتمش بیک حجابی جامع اولدی

پس

پس امدی اطوار سبعهٔ تکمیل ایتمیجه سلوک تمام اولمز وتکمیل دخی
غایتده مشکلدر اولمز الآ شول شاننده استعداد کلیسی اولنه اولوب
اول دخی کبریت احمردن قیمتلو در ودخی حجابات ایکی درلودر
بری حجابات الهیه در حجابات الهیه اولدرکه کیفیتی تألیفدن ناشی
اولور زیرا حق تعالی روح انسانیهٔ جمیع عالم علویکن کما لایتیله
مکمل قیلدی وبدن انسانیه ده عوالم سفلیه نک خواصّن موجود
قیلدی بروجهله کیم بوایکسنک جمیعتندن حق تعالی کما لاتنی
تفصیلاً مشاهده قیلور پس امدی اشیایه نسبت تعریف حقیقیدر
وحقه نسبت تعریف رسمیدر زیرا حق تعالی یه کنیلی واسع اولمز
اما اشیایه واسع اولور پس امدی حق تعالی انسانی چونکیم وبوده
کتوردی قدردت الیلدی یتمش بیک حجاب قیلدی کمی علوی کمی سفلی
بوقسمتدن حق بر طوردوه استعداد ومشاهده اعتبار ایلدی اون بیک
حاصل اردی بو حجابلرک دفعنه سبب کیروید قدر تدر وبو کبی دخی
حجابات انسانیه در زیرا وقتاکیم روح بدنه تعلق ایلدی حواس
ظاهره نک التفاتنه تابع اولوب خلقیتنده محجوب اولوب کندوی
حقدن بعید قیلدی پس امدی مقامات اعتبار یله یتمش بیک
پرده دخی نفس انسان قیلدی پس امدی حجابات ایکی کوه یتمش بیک
اولدی بوقسمتک دفعنک اسبابنی انبیا واولیا دللرندن حق تعالی
بیلدروب مختار قیلدی دیلرسه دفع ایلسون دیلمرسه ایلسون

هو بادیکم سالک اسبابه مباشرت ایتکله کندو پرده سین دفع ایله
حق تعالی دنخی مقابله سنده کندو قیلدیغی پرده رفع ایلو قابلیتنه
واستعدادینه کوره زیرا هر سالک ممکن دکلدر ولکن سلوک ایلین
طالبلرده محروم قالمزلر استعدادینه کوره پس امدی سالک هر مقام
استعداد اعتباریله فاذکروني اذکرکم خطابیله مخاطب اولور یعنی
اولا سز پرده کزی رفع ایدک اندن فسکره بن دنخی قیلدیغم پرده
رفع ایده یم بو مقامده واقع اولان حجابات اکثریا حجابات علمیه در
زیرا مقام قلبده سالک اعمال صالحه وذکره وتقوایه زیاده مداومت
وملازمت ایلر ایسه التفات اعمالک روحانیتندن محتجب قالور
زیرا وادی محبتده بو مقامده سالکک مطلوبکن مشاهده سی
اسبابنه طالب وراغب اولوب اول حوا شجره سنکن مقامنه
قلبده بر شجرهٔ مبارکه نصب ایلیوب آنی اعمال صالحه ایله صولاب
هر بر بودا غنده بر دلو میوه لر تحصیل قیلمغه مشغول اولور مثلا
کوزک میوه سی بکا وعبرتدر ودلکن میوه سی علم وحکمتدر وقلبکن شوق
ورجوعدر ونفسک ترک دنیادر وزهدر تقوادر وکوکلکن وفا
واماندر وآخرتدن یکا جنت ونعمتدر رضا القدر یکا شهوتدر ودنخی
بونک امثالی نه کیم وار ایسه سالک آنلر ایله زیاده متشوق اولوب
وکیروکندو ایله باقی اولش اولور بر وجه آخردن زیرا انواعیه متعلق

اولان

اولان افعالی افنا ایدوب اوامره متعلق اولان افعال ایله باقی
اول افعالی کندو یه اسناد ایلدوکی حالده پس امدی مقصود اصل عمل
اولمش اولور اصل مقصود معرفت حاصل اولدی دیوب عمل ساقط
اولمز تا اولینجه زیرا معرفت نهایت بولدقدا مدی بوقدر عملیه
افنا ایلمک لازم اولدیغی افنا سی اولدوکیم اول اعمال صالحه نکت وصفات
حمیده نکت صورتی طرفندن التفاتی قطع ایدوب دوحانیت جانبنه
نظر ایلیه بوصورتله اعمالیه مرآت قیلنه تاکیم کمالات الهیه مشاهده
قیلوب معارف ربانیه حاصل اولده دنخی شول انواع دللو خاطر کیم
قلبه کلور افکار فاسده کبی ومقصوده لایق اولمز نسنه لر کبی اول خواطر
اکر قلب متلذذ اولورسه نفس اماره دندر واکر ابا ایدوب وجودن
منفعل اولورسه اباد فعنه قادر اولسه مقام قلبدندر واکر واقع
اولمز بالفعل دفع ایلر برنجی کلوبنه دفع ایلر خرد دلو افکار
فاسده کلوبالفعل دفع ایلرسه اکثرا اولیا نکه بعضا وقانده
حالتی بویله در وبونک سببی اولدرکه ذات الهی نفس انسانیهٔ
بیدقدر تیل پرورده قیلوب آندن حاصل اولان فضائل دکیم نور
ایمان دنخی طشره اخراج ایلر شول قوه یحیلرکه ونجالرکه تعلقدن حاصل
اولان فضلات کبی وواقعات اولدرکیم حور وغلمان وملائکه
وکوکلو ویلدزلو وقندیللو وجواقللو وبوستانلو کزلر وحوضلو وصولو
ودنخی بونک امثالی نو انیتدن بو مقامده حوزیتکو اوایسه بعضی

صورت قلبیه صورتید روبونک فرقی اهلنه معلومدر وهوکشی
اهلی دکلدر وبو مقامده سالک بعض افعالنی الهیه ایضاً ایلر
ودنی اخلاق حمیده نک آثاری ظاهر اولور تسلیم وتوفیض ونوکل
وقناعت کبی وبو مقامده سالکه استعدادی مقتدای حق تعالی
عنایت ایدوجه اسم غالب وهادی وناصر وفتاح ووددایله تجلی
اولورکندوحضرتنه جذب ایتمک ایچون وبو تجلیه منشأ اولدرکه
سالکن کاه اولور قبضه وضیقه وشرنه قدرکیم محاجده یه ورياضته
واعمال صالحیه مشغول اولسه فیض وفتح اولمز پس امدی بیلورکیم
کندورأییله وتدبیریله اولیق دکلدر فی الحال حضرت حقدیوب
دوندوروجه مقصودینی آندن طلب ایدر اول سببدن اسماء افعالنه
واصل اولور مشربنه ومقامنه کوره مقامات یاماندن یکشنبه منسوبدر
زیراحق تعالی یرلری وکوکلری بوکونده یراتدی سماوات معنوی
وارضین معنویه دنی سالکه بو مقامده ظهور ایلر ودنی نجودن
عطارده منسوبدر نته کیم عطاردک خاصه سی علم وعنبر دقلب
دنی مقام علم وصدقدر پس امدی سالک بو مقامده عطارد خاصه سیله
صفتلنوب عطاردن مراد نجم محبتدر ودنی انبیادن نوح منسوبدر
نوحدن مراد روحدر کقوای نفسانیه دعوت ایلر دریادن مراد
صفات جلالدرکه قوای نفسانیه نک تابع اولمیانی افنا ایلیسر
کمیدن مراد وجود انسانیدرکیم روح قواسیله خلاص بولوب حقه واصل اولدی

اوچنجی

جمیعی نتایج اسما در زیر اعلم اسما و علم صفات سالکه بوندہ ظہور ایلر
ودنی بو مقامدہ بر عالم وارد راول عالمدہ بر عظیم شہر وارد در
وبر قپوسی واردر واول قپونک ایچ یوزندہ وصاغ طرفندہ بر دیر
وارد وصول طرفندہ بر میخانہ وارد در واول شہرہ ہر کیمکہ وارد
زہد وتقوی ورياضتله وبیر لرک محبتیله وحقک عنایتیله وارد
زیرا تعبیر وادا قولیدر ولکن تحصیلی غایتده مشکلدر فحکیم
بر سالک اول عالمه وارسه نظر ایلر کور درکیم اول دیر در لو
صورتلر ایله مصوّر اولمش اول میخانه ده انواع درلو چلغلر
ومجلسلر قورولمش وخوب درولر اللرنده قدح طوتوب قرشو
کلورلر اولا عقلن آلورلر آندنصکره عشق شرابن ایچروب
مست ایدرلر تحیّرات ذهبیره سندن تجرید ایدرلر آندنصکره
کوزلرندن پرده سی دفع اولور نظر ایدر کور درکیم اول میخانه نک
میخانه جسی واهل مجلسی وخوب درولری واول دیرک دهبانلری
جملسی حقک عشقندن متحیّر اولوب مست وحیران اولمشلر
جانلری طبیعت بدنیه یه تعلّقدن منقطع اولوب جناب عزّتده
سرگردان اولمشلر شویله کیم جملسی جامدلر در کویاکیم برقوری
تصویر در اما دائم حرکت ایلرلر اهل حاله بو تمثیلدن نیدوکی
معلوم در ودنی واقعاتی اولدرکه کاه کوکلری قوأتله یازلوکور
وکونش ونور وطی مکان وبسط زمان ودنی اکثر یا کرامته متعلق

احوال

احوال چوق کورینور زیرا وادیٔ کرامات ولوح محفوظ وجود
انسانیده بو مقامدر وبو مقامده اون بیک حجاب نورانی واردر
اهل سلوکه واجبدر کہ آنلردن کچه زیرا مادامکه بونورانیاتیله
مقیّد اولہ مقام عالیه طلبندن قالورلر پس امدی اهل کمال
هر طوری تحصیل ایتدکدن صکره بونلری ترک ایدوب علوه حرکت
ایلمکدر تا منزل منتهایه وارنجه آندنصکره المفلس فی امان الله
معنا سیله وقلب المؤمن بین اصبعی الرحمن یقلبها کیف یشاء
معنا سیله متحقق اولوب کمال بولور ودنی حجابات نورانیدن
بریسی کرامات در زیرا سالک کرامات زیاده متشوق اولوب
مقیّد اولور اول قید علوه حرکته مانع در پس امدی کرامات
حیض رجال اولدیغی بو سببدندر زیرا نته کیم حیض نسائی اعمالدن
منع ایلر کرامات دخی سالکی مقامات عالیه یه وصولدن منع ایلر
پس امدی مرشد لره لازمدر کہ سالکلری کرامات میل وسیرندن منع ایلیه
واسباب کرامته مشغول قیلیه لر فحکیم برسالکدن واقع اولسه
اکر واقعی ایسه ترک ایتدره لر واکر دکل ایسه اعلام ایتمیوب
ممکن اولدیغچه ستر ایده لر زیرا کرامت ذاتیه دکلدر بلکه اسم
خاصه نک اقتضاسندن ویا خود وزود خاطره دن نا شیدر
پس امدی سالک هر وقتده اظهار کرامته قادر اولمدیغی یونکی
کرامت اهل کمال قتنده معتبر دکلدر خصوصا کیم صورت کرامتده

ISAM KİTAPLIĞI

چوق احوال ظهور ایلر بعضسی تأثیر نفس و بعضسی ریاضت خالصه سببدن
اهل حجاب آنی کرامتیه حمل ایدوب ورطه یه دوشرلر پس امدی
محل خطودر و قوعندن عدم وقوعی اولادر اما کاملیندن معتبردر
وصحیحدر زیرا امهاتی جامع اولدقلری سببدن اقتداری ذاتیلر
کرامت اظهار ایتمکه قادر اولدرلر خصوصاکه مرشد لره کرامت اظهار
ایتمک ارشادک شرطندندر زیرا سالک محبت ذاتیه ایله متحقق
اولمنجه مقصوده واصل اولمز بونک سبب شیخدن کرامت ظهوراولدی
پس امدی مرشد کامل کرامت اظهار ایتمکه قادر اولق کرکدر
دنی صاحب ولایت اولمق کرکدر ذاطالبلره قابلیتلرینه کوره ولایت
اظهار ایلیه تاکیم آنک سببیله کوزلرندن پرده لر کتوریله وقلبلرک
محبت الهیه ایله مملو اولوب حقدن یکا منجذب اولدقلرکی سوال
اولنورسه شمدیکی زمانده کرامت نیچون بلورز اول زمانده چوق
ظاهر اولوردی سببی اولدرکه بوزمانکی خلقی مشاطر
دنیاویه ایله ومرادات نفسانیه ایله کوکلری مملو اولدیغیچون
عقللرینده بر وجهله قصور واقع اولدیکه مرتبهٔ صبیانه تنزل ایلدیلر
صبیان خود کرامت وغیر کرامتی فوق ایلمکن بلورلر کیم اکا
نسبت کرامت دیو پس امدی فی زماننا عامهٔ ناسدن کرامت
فوق ایلمک آنلردن کرامت صادر اولمق کبیر کرامت خود
اهل اللهه مخصوصدر پس امدی بوقومکن حجاب ایله کرامت

مخفی

مخفی اولدی والا اهل اللهدن کرامت منفک اولمز واهل بصیرتدن
مخفی دکلدر بر وجه دنی بودرکیم امهاتک احکامی فی زماننا اکثریا
عالم انفسده در آفاقده نادر واقع اولور پس امدی کرامت بطوندن
واقع اولوب مستور اولدی بو وجهدن اسرار مقتضای حکمتله
واقف اولمق مخفی دکلدر بر وجه آخر دنی اصول فقره بیان اولندی
بودرکیم اظهار کرامت نور ولایتله نور نبوتک جمعیتدن ناشی اولور
بو جمعیت دنی قوت شرعیه دن حاصل اولور چونکیم فی زماننا
قوت شرعیه خفاده در کذلک کرامت دنی خفاده در بویابده
وجوه چوقدر لکن بیان ایلمک تطویل یتشدر در آنک ایچون ترک اولندی
ودنی بوطوره طور یحیاویه دینلور یحیی پیغمبر علیه السلام مکه
بعض خاصه سی بوندن ظهور ایتدیکیچون خاصه لرینک جمله دن
بر یسی بودرکیم جمیع مخلوقات آنک فتنه سندن آمن اولمقدر اکر اهل
ایمان واکر اهل کفر ودنی خواص یحیاویه بوندن غیری یوقدر
بیان لازم دکلدر ودنی خواص ذهره اهل سالک بومقامده صفتلرینه
ذهره دن مراد وجود نیچ عشق ومحبتدر وبو طور ایله اثنینیه
منسوب دیو تعبیر اولنمشدر کیم حق تعالی شمسی قمری بوکونده براندی افلاکی
سیر ایتدردی قابلیه روح دنی بووادیده ظهور بولدی افلاکک
معنویه دن سیر ایتمکله ودودنیچ طور مقام سردر ومقام عطارد
ومقام خضر معنویدر ومقام جبریل معنویدر ومجمع البحرین در

وسیر مع اللهدر و بو اطلاقاتک هو بر نده وجوه کثیره وارد در

بیان ایلمک قطویل یتشدد اول سببدن ترک اولندی و بو مقامک

نفسنی نفس مطمئنه در آثار و صفات غالبی جود و توکل و غم و تذلل

و عبادت و شکر و رضا و احساندر و بو مقامده خطابدن اون بیک

حجابات نوراینه و اوزرینه یشللر اهل طریقدن بویله نقل اولندی

و سالک بو مقامده جمع خطابیله مخاطب اولور بی حرف و بی صوت و بی لسان

و سیر اسما و صفات بو وادیده ظهور ایلر یعنی توحید اسمائک و صفاتک

معرفتی حاصل اولور و آنک سببیله قوانک و دنیی اشیانک حقیقتلرینی

اجمالا انتقال ایلر و هر شئ امر نده بشاهده ایلر تو و جمله کیم سموات

و ارضین و بونلرده واقع اولان اشیا کلیسی کندو یه سجده ایدر الله لر

و دنیی جمله سنک فیضنی و وجودینی کندو یه مستند کورر و دنیی

من عرف الله طال لسانه معناسیله متحقق اولور بو سبیدندر کیم

بعض سالکین بو قضیه نک اسراریله واقف اولمدقلری اجلدن

نقاش حقیقتی قیوب بو نقوش قلمه اسناد ایدوب ذاتلرنده حقیقت

والوهیت توهم ایدوب انا الحق و انا الله دیه یلو بودیه یکو محو بیک

حالیدر اما کامل المکمل حضرت منصور کبی و غیرلر کبی بو یابدن خاردجدر

زیرا تجلی حقیقیدر نته کیم اصول فقره بیان اولندی بو ظهوراتدن

حکمت بودر کیم حق تعالی جل ذکره اشیایی نه کیفیتله نظم و ترتیب ایلمشدر

و دنیی الوهیت و مألوهیت عبودیت و معبودیت و خالقیت و مخلوقیت

علاقه سی

63

علاقه سی وارتباطی نه بوزدندر انسانه ممکن اولان قابلیتی استعدادی

مقداری عالم انسانیده حق تعالی عکسن کوسترر پس امدی سموات

وارضیندن و بونلرده اولان معانیدن نه کم وارایسه قوای

انسانیده درکیم جمله سنک فیضی ظاهره ذات انسانیه منسوبدر

پس امدی فی الحقیقه روح انسانیکن کندو نفسنه دو بیتیلی تجلیسیدر

تا کیم سالک بو معانی دن حقک موجود اتده دو بیتی نه بوزدندر مشاهده

ایلیه اول سالک من عرف نفسه فقد عرف ربه معناسیله متحقق

اولور زیرا انسان جمیع اشیانی جامعدر آفاقده بالفعل موجود

اولسون کرک بجمشده کرک کالجکده اولسون کرک ممکن کون کرک ممتنع

اولسون جامعیتک معناسی بودر کیم هر شیئک معناسی عالم انفسده

تا بتدو اول معنا انسانک قواسندن و اجزاسندندر اول معنا

فیحکیم انفسده تصویر و تفصیل اولنه اول شیئن شکلنده ظهور ایلر

حتی اکر آفاقه نروج ایدیدی معتقده اول شئ کندو اولیدی پس

بو ظهوراتدن مراد عالم انسانده اولان معانیدن ظهوریدر و بو مقام

فنای صفات حاصل اولور و بو فنادن معناسی بودر کی حق العبد

اراسنده اولان حجابی رفع ایدوب شیئیتی ظرف ظلم ایلیوب مرآت قلبه

تا ظرف حقانیده شیئیتدن نسنه قالمیه یدرک آندن صکره مراتب

الهیه جمیع اشیایه مرآت واقع اولور پس امدی تجلی ذاته بالکلیه

فنا حاصل اولور بعض مقامده فنای مطلق و نفی محض و وقت وصلتده

تعین ذاتی اولور دیمشلر در بو تعبیرات وارد نجی بونلر امثالی نه کیم وارد
ایسه شیئیتی طرف انسانیده اول حالده جمیع جهاتدن مخفی اولمقدر
فی نفس الامر منفی محض اولمق دکلدر پس امدی چونکیم مجاوز جهت
حقیقیه دن جهت خلقیه یه انتقال ایلدی امور دنیویه ایله اولدقجه واعتیاد
ناشدن احتجاب لازم کلدی نته کیم حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
انتم اعلم بامور دنیاکم بیوردی پس امدی وقتاکیم سالک بو احوال
دنیویتی مشاهده قیلا کندو یی کامل ظن ایلر جمع ایتدم فوقه کلدم دیر
امما کیده رک اول صفات بشریه کیر وعودت ایلر پس شیخ ومربی
لامندرک طریقه عجله ایلمیه بی منزلده بیچه مدت صبر ایده
زیرا مجرد نفی صفاتدن عناصر دن خلاص اولمز تا فنای ذات بولمیچه
ودخی سالکن بر منزلدن بر منزله اوچ درلو حاله انتقال ایلیر
اولا منزله اعلادن بر پنجره آچلور وآندن نور لمعاتی سالکه
وهو یه طوقونور اولی حالدن تغیر قیلوب ذلزله ایدر تورث تعلق
بر مقدار ضعفه دوشر وآندن صکره انوار اللطف بردخی ظهور ایلر
اول مقامک مناسبتی وتلذذی فتح ایدوب بر زخه ایلتور وبیچره
بالکلیه فانی اولوب عالم آخره باقی قالور نته کیم موت اضطراریه
اوّل مرتبه ده قوت ایکنچیده محت اوچنجیده بالکلیه فنا بولور عالم
آخره دخول ایلدوی ودخی نته کیم قیامت صوریده نفخه اولده اضطراب
ثانیده استملاکن ثالثده عالم آخره اعطای وجود دراولکسنه

فنای

فنای صغری ایکنچیه کبری اوچنچیه فنای اکبر دینلور وبو مقامده سالک
صفات بشریه ین احدیتده افنا ایدوب تخلقا صفات الهیه ایله متصف
اولور بو مقامده اریس معنوی وادریس وجود مبدأ سیر در زیرا سیر
داعما لباس نورانی احضار ایدر وقتاکیم سالک اول مقامه واره اکمنه
کیدر اول وجهدن طوبا دیسیه دینلور ودخی نجه وجوه وارد در
بیان لازم دکلدر وطوبا موسویه وعیسویه وخضریه دینلور حتی
جامع اولدر وغیبون علم لدنیدن نصیب اولنه بونلرک وجوه مختلفه دکلدر
وبوطور یوم ثالثه یه مقابل دنته کیم بوکونده یحیی پیغمبر علیه السلام
قتل ایدیلر وآنک قتلنه بر قوم سبب اولدی بو مقامده وجود
یحیی دن مراد وحدت قتل ایدن کافردن مراد بر قوم جهال در
قوم نفس مطمئنه در پس امدی دأس نا سالک قطع اولوکوکدن
تاکیم سر مقامنده عناصر دن خلاص اولوب وشمس معنویه بو مقامده
اول اجلدن طوبا شمسیه دینلور وجه مناسبتی جهد ایدوب
وجود کده بولی کوز بشیخ طور مقامنه حفید ومظهر اراد تدر وسیر
فی اللهدر وفنای فی اللهدر وسیر سر در ونفس راضیه مقامیدر
خواصی کرامت وزهد واخلاص وریاضت وذکر ووزع وو وقاردر
وبو مقام جمعدر یعنی ذوات جزئیه انسانیه نک ذات الهیه ده متهلل
مشاهده قیلمقدر بر وجه ایله کیم جمله سی تعیناتدن خروج ایدوب
تعین واحد ایله متعین اولمیتیازدن وکثرتدن مجرد اولدیغی حالده

بو مقامده توحید ذات حاصل اولور و درنجیده توحید صفات اوچنجیده
توحید افعال حاصل اولور و دنجی توحید آلتی نوعدر اوچی مراتب انسانیه ده
واوچی مراتب الهیه ده درر اولکه مراتب انسانیه ده بو توحید الهیه در
و بو توحیدات صورتا بر بریندن مشاهده مثلا تجلی ایکی در لولور بری
ذات انسانیه نک تجلیسیدر و بری ذات الهیه نک تجلیسیدر و
ایکسنده بیله موجودات کلی محو اولور اما برنده عکس و برنده عینیدر
تجلی صفاتیه و افعالیه بو تجلیلر قیاس ایله پس امدی سالکه واقع
اولان احوال توحیدلاتدن و تجلیاتدن و انوارلردن و معارفدن
مادامکه کندو عالمندن منسلخ اولیه جملهسی کندوزندن ناشی اولور
ریاضات و مجاهدات شرعیه سببیله پس امدی مراتب انسانیه ده
واقع اولان احوال کمالات انسانیه دندر زیرا انسانک صفات اصلیهسی
حقه اسناد ایلمک مجازیدر و دور انسانیه تمام اولدقدن صکره
دور الهیه ده اولان احوال کمالات ربانیه دندر انسانه خلافة
صفاتندر اصالة دکلدر حقه اسنادی حقیقیدر انسانه اسنادی مجازیدر
مقصود اصلی اولان دنی بودر زیرا انسان حقک کمالاتن بیان ایچون کلمشدر
کندو کمالاتن بیان ایلمک الکا وسیله در و آنک اسبابندندر پس امدی
اوچنجیده توحید افعالدر دوردنجیده توحید صفات بشنجیده توحید
ذات حاصل اولور دیمشلردر جملهسی مراتب انسانیه و تجلیات انسانیه
و دنی بیلکل کیم بو کمالات انسانیه سالکیندن اقلینه واقع اولور

بوقدنکیم

بوقدنکیم کمالات الهیه یه حر سالکن مستحق اولمه ذیرا اوبنانک وعقلنک
وکندو وجودینک ترکندن صکره حاصل اولور و بو مراتبی تمییز
ایدوجب فرق ایلکن کاملینه مخصوصدر هر کمسه نک حقی دکلدر آنجق
مدح ایلودن چوق کمسه کندولرینی کامللردن عد ایلیوب خیالات
فاسده لرینی کشوفات حقانیه صانوب هم ضال و هم مضل اولدیلر
پس امدی طالبلره لازمدر که اول ذکر اولان کاملردن برکمسه یه
تابع اولمه لر و هر شخصه اقتدا ایتمه لر مخصوصاکه فی زماننا
و بو مقامده سالک وجودینک حقک وجودنده محو ایلر یعنی واجد
موجود وجود شاهد و مشهود محجوب محبت و دنی کیتر اتدن
و تعدد اتدن نه کیم وارایسه برکور دهان بر ذات واحده قلود
آیرق نسنه قلمز بوکن تحقیقی بودر که وجدانسانیدن تعینات مرتفع
اولوب عالم ذاته انتقال ایلر اول حالده انسان ذاتندن غیری هیچ
نسنه مشاهده ایلمک قادر اولمز زیرا اول کثرات خلق انسانیه یه
انتقال ایلر مادامکه جهت خلقیه یه متوجه اولیه احوال کثرات مشاهده
ممکن اولمز تا کیم عقل ماهیت انسانیه نک تشخیصاتندن وجمیع
اعتباراتندن قطع نظر ایتسه امر واحدن غیری نسنه قالمز
اولکیم نفس ماهیتدر و دنی خلوتیلر قتنده بو مقامده سالکه
تجلی ذات حاصل اولدیمشلردر بوندن مراد ذات انسانیه نک
تجلیسیدر ذات الهیه نک دکلدر و بو تجلی ذات انسانیه نک

کرسیٔ انسانیه وکرسیٔ کبرا دیروز وایکینجی اعتبار ایله کرسیٔ الهیه
واکبر دیروز مرضیه نک نهواصی تخلق باخلاق الله وترک بشریت
وتلطف علی خلق الله وتقرب الی الله وفکر فی الله وصفای نور الله
والقای ذات الله ودنی خلافت ایکی قسمدر بری صوریه وبری معنویه در
صوریه اولدرکه شریعتک ظاهر ینده عدالت ایچون نصب اولنه
پس امدی حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم دن صکره حضرت ابوبکر
رضی الله عنه خلیفه اولدی زیرا بو بابده عادل ناس ایدی مزاج
شریفلرنده بر وجهله اعتدال وار ایدیکیم غلبه بر وقتده روحانیات
غلبه ایدوجه ظاهر شریعتدن اسقاط ایلمز لر ایدی پس امدی
خلافت صوریه ده اعتدال مزاج شرط در زیرا شریعتک حفظی بقای
انکله در چونکیم رسول الله صلی الله علیه وسلم جدکه همتی وکمال سعی
شریعتک رواج ومانده وبقاسنه در کندولرندن صکره اول مقامده انسب
اولان امر اولندی اولکیم ابابکر رضی الله عنه آندن صکره عمر رضی الله عنه
آندن صکره عثمان رضی الله عنه آندن صکره علی رضی الله عنه بو ترتیبله
احدهما آخر اوزره فضیلتی لازم کلمز ولکن مسلم جهت واحده دن
افضلیت جمیع جهاتدن افضلیتی مستلزم دکلدر وبو اصحاب کرینک
برینه فضلی حقنده غیری کمسه یلمز وبو بابده بحث دنی ممنوعدر ظاهراً وباطناً

بیت جمله سین بر بیلکه بر در شکسز بن بیلمین بر دره دوشدی اکسز بن

ودنی روحانیات غلبه سی وکرامات وولایات وعلم لدنیه تقرر فلان

وامعزیدر

دأس تجلی افعال الهیه نک قدمنه متصلدر واکا مرأتدر زیرا
ذات حق صفاتیله وافعالیله امکاندن منزهدر پس امدی
فحکیم سالک کندو ذاتنه واصل اولمن عرف نفسه فقد عرف ربه
معناسیله متحقق اولور بحسب الاستعداد وبوطوره طور عیسویه
دینلور سالک کشف عرفان ذاته سندن تجرد بولدیغیچون ودنی
یوم اربعایه مقابلدر نته کیم حق تعالی بوکونده صورتی خلق ایتدی
وهم قوم فرعونی غرق ایتدی وادنی نیلده عیسی دن مراد روحدر
انسانیدر وقوم فرعوندن مراد نفس امّاره در وانک قواسیدر
ونیل بحر فی اللهدر وفتاکیم نفس امّاره جمیع قواسیله بحر فی اللهه
غرق اولمیه حقه واصل اولمز آلتنجی طور مقام کوسیدر وحیرتدر
ومظهر قدرتدر وسیر عن الله در وخلافت انسانیه در زیرا خلافت
حقانیه یدنجی طورک تکملیندن صکره در خلافت انسانیه اولدرکه
قوای انسانیه یی ارشاد ایچون امر اولنور وخلافت حقانیه یدنجی
اولدرکه خلقی ارشاد ایچون امر اولنه وبو مقامده سالکن مرتبه
خاصه سیله خاصه لنورنته کیم مرتبه قتل قان ایلمک آنک تأثیریدر
عالمی افسده مرتبه دن مراد نیچه توحیددر فحکیم طلوع ایتسه جمیع
وارلغی وقوای عنادیه یی افنا ایدر بشنجیدن صکره بوندہ سالکک
نفسی نفس راضیه در یدنجیدن صکره مرضیه در پس امدی
بو مقامده راضیه ومرضیه جائزدر ایکی اعتبار ایله اولکی اعتبار ایله

کرسیٔ

باطنیه حضرت علیده ظاهر اولدیغی اجلدن خلافت صورتده تأخیر اولندی
ودخی بو سببدندر کیم اصحابدن بعضلری نزاع ایتدیلر خصوصاکه
بعض مبشره ذاتلرنده اعتدال اکلیوب حضرت علی یه موازنه
ایدوجه اول مقامده استحقاق دعواسین ایتدیلر وهم شاذلر
اول مقامده استحقاقی مجرد دعوا وخصومت ایدیکی آنی ظهوره
کتوردیلر وشول وجهسز ولدکجه ظهوریکی وجوده کلدی خلافت آب یرنده
وآنلرک طلبلری اُمّ یرنده در بو نزاع معنویه باطل دکلدر بلکه امدی
رافضیلرک حضرت علی یه نسبت ایدوب خلفاء راشدینه
وغیریلره ناسزا سوبلدکلری حقیقت حاله واقف اولیوب
صورت حالدندر تخیلات باطله اخذ ایتدکلری اجلدن وعقل
شیطانیه قوای وهمیه قصر فندن ناشی اولمشدر بیلمزلرکه
حضرت علی یه معنویه انکار ایلمکدر پس امدی اهل کمال عرشیکن
مرتبه سین بیلوب حقیقت حاله واقف اولوب قرار وسکون بولوب
حضوردره اولورناقص اولنلرنزاعدره وخصومتده وغوغاده
واضطرابده وظلمانیده قالوب بی حضور اولورلر خصوصاکه نسبت
وبغض خود اشد حجابدر بلکه اول مبشره نک نزاعی کندولره نسبت
اسباب کمالاتدر وحضرت علی یه نسبت کرامتدر زیرا اول خصوصلک
حضرت علیدن نیچه درلو کرامات ظاهره اولمسنه سبب اولمشدر
نتیجه کیم خلافت حضرت علی حکایتنده مذکوردر پس امدی آنلرک

نزاعی من وجه شان حضرت علی تقاضا ایلدی زیرا هوشی اسباب
کمالاتنه بذاته طالب وراغبدر واکر حضرت علی یه تصکره خلافت
انتقال ایدیدی آنلردن برینه متعین اولوردی خلافت شول
قدر اقرب ایدی اول نزاع بو قدر بدن ناشی اولمشدر وآنکن بیانی
وتفصیلیدر لکن مقتضاسی حکمتی بوقدر کی علی رضی الله عنه ضمّ الخلافتین
ومجمع الخلافتین اولمه وخلافت معنویه اولدرکه باطن شرعک
تصرفی ایچون نصب اولنه بو احکام رسول الله صلی الله علیه وسلم دین
صکره حضرت علی یه ویرلدی وبو معنی بالذات رسول الله علیه الصلاة والسلام
انجق حضرت علی یه انتقال ایلدی آندن صکره جمیع صحابه علم باطنه
متعلق اولان کمالات قلبیه حضرت علیدن اخذ ایتدیلر وحضرت علی
تابع اولدیلر وتکمیل یلرکیم اول بابده اکملیت آنکدر دعوی مشکل کدر علم
باطنده واقع اولوردی حضرت علی یه مراجعت ایدردلردی
حتی معاویه دخی حال نزاعده عاقبتی امری نیه یتشجکی بیلوب
حضرت علی یه مراجعت ایلدی مشکلی حل اولدی حکایت اولدرکه
برکون معاویه اصحابنه ایتدیکیم بیلورمسز علی ایله بزم احوالمز
عاقبت نیه یتشور دیدیلرکیم بیلمزز ایتدیکیم بزآنی انجق علیدن بیلورز
زیرا هوسوزکیم علی سویلرهب کوجکدر دیوب اوچ کشی کوندردی
دیدیکه اوچکوز بربریکزک عقبنجه وارک دیدیکیم معاویه اولدی
هو نه کلماتکه علیدن صادر اولورسه حفظ ایدوب بکا خبر ویرکز دیدی

جهار یاردن خو بر بسی آخر اوزرینه تفضیل اولنمیه و بو مقام قطب الاقطاب
امکانیدر و بر رخ کبرا و وحدت کبرا بو بر و ادیدر و بو نک اعلی
حقه سویلر و حقدن اشیدر و هو شیدن حقی مشاهده قیلور
و هو بر ندن بی حرف و بی صوت کلام ظاهر اوکه من خدام من خدا
بو سببدن سالک حیرتده قالوب مستغرق اولور و بو مقامده سالک
مشتری خواصیله متحقق اولور و اوکیم آخرک ممکنی آلوب غیره ویرمکدر
اول قطب الاقطابک حالیدر مشتریدن مراد عالم انفسده نجم
وحدتدر قچنکیم طلوع ایلدیکده حیرتی زیاده ایلر زیرا وحدت کثرتده
مرآت اولور و اول سببدن اهل کثرت کوره متحیر اولور لر
و بو طورک نظیری یوم خمیسدر حضرت ابراهیم علیه السلام هاجرک
قضیه سی بوندهٔ واقع اولمشدر چونکیم جان ابراهیم هاجر ایله جمع اولمه
اولکیم نفس ناطقه در اسماعیل ظهوره کلور و اولکیم نور نبوتدر
و آندن نصکره اهل ارشاد اولور و بو طوده طور موسویه دینلور
بو وادیده سالکدن ظاهر اولان معارف و اسرار اسم کلیمل اسم علیمک
تجلیسندن حاصل اولدیغیچون و بو مقامده سالک علیمل و شوقله
مقید و متلذذ اولوب اسرار ذاتدن محتجب اولور بونی ذوقی فنا ایلمک لازمدر
بو نجی طور مقام سیر باللهدر و مظهر حیات ذاتیدر و خفاء مطلقدر
و سر خفیدر و جمع الجمعدر یعنی ذات جزئیه نک ذات حقه استمداد کن
مشاهده قیلور و سر آوازی بو وادیده آشکارا اولور و فنا اندر فنادر

متعاقبةً وارد یلر قضیهٔ حضرت علی یه تقریر ایلر لو جمیع برینه
التفات ایتمیوب آخر کلنه قسم ابتدیکیم اول بندن سکره اولسه کرکدر
و دخی جطوون قرآن عظیمده وحقایق اسمائیه سیه وعلم لدنی یه متعلق
اولان مسائلدن نه قدر اسرار الهیه وارایسه حضرت علی یه مفوض
وسائر ناسه حضرت علیدن فرخ اولدی زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرت علی یه تلقین ابتدی وسائر اصحابه بیعت واقع اولدی الحق
تلقین واقع اولدی اشارت ایدرکه ارشاد ده دخی کلیتله حضرت علیکدر
پس اندی اصح بودرکه سلسلهٔ مشایخ حضرت علی یه واصل اولدی
آندن رسول الله صلی الله علیه وسلم واصل اولدی بعضلر حضرت علیدن
عثمان دن آندن عمره آندن ابوبکره رضی الله عنهم اجمعین آندن رسول الله
صلی الله علیه وسلم دیدیلر بو امر مقبول دکلدر زیرا ترتیب
خلافت صوریه ترتیبدن مشایخده دوراندن خود خلافت معنویه دن
اولکیم اسم اعظم مظهریدر خلافت صوریه دکلدر و بعضلر
ابوبکره رضی الله عنه و رسول الله صلی الله علیه وسلم دن انتقال
ایتدی بودخی لازمدرکه حضرت علیدن رسول الله صلی الله علیه وسلم
یتشه زیرا سر چشمهٔ اولیادر و بو احوالدن حضرت علیکن سائر
اصحابه اوزرینه فضلی توهم اولنمسون نته کیم موسی علیه السلام
علم لدنی احکامنده حضرت خضره تابع اولدی معلومدرکه خضر
علیه السلام موسی علیه السلامدن افضل دکلدر پس امدی حق بودکر

وبقا ائد وبقادر وتمام فقر بوندهٔ وجمیع تعینات افعالیه وصفاتیه
وذاتیه علی وجه الکمال بونده فنا بولور وذات انسانیه بحسب
الاستعداد صفات الهیه ایله بونده بقا بولور ووصلت اعظم بو مقامدر
وبی نشاندر بیان قابل دکلدر زیرا تکدن وتعینددن منزهدر
ومنتهاء سلوک بحسب الکلیه بو مقامدر وبوندن مراد روانسانیهٔ
سلوکک منتها سیدر اتماد ورالهیه دن سلوکک ابتدا سیدر بیل امدی
بیان اولنان ذات حقک مرتبهٔ افعالیدر وتجلیسیدر واسمارک
سلوکنک انتهاسی مقربیک ابتدا سیدر ومقربیک انتهاسی انبیانک
ابتدا سیدر وانبیانک انتهاسی محمد علیه الصلوة والسلام ک ابتدا سیدر
پس امدی بو اطوار سبعه هر سالکده بردکلدر بعض سالکده ظهور ایدر
الان بعضسنه نسبت طور خامسه یه سادسه یه سابع اولق جائزدر که
الطرق الی الله بعدد انفاس الخلائق در پس امدی اکر جمیع طریق
واحددر اما بحسب المشارب متفاوتدر وبو مقامده سالک
قلب المؤمن بین اصبعی الرحمن یقلبها کیف یشاء معناسیله متقلب اولور
زیرا بوندن صکره سالکک امر وندهٔ واختیارندهٔ استقلال قالمز
هر نه کیم حق اختیار ایدر مراد اول اولور پس امدی حقک مرادینه
تابع اولوب کمال عبودیتله متحقق اولورسه اما کالدن اوکدک اولا
سالک مراد ایدینور اندن صکره حق تعالی مرادین فیض ایله پس امدی
کمال عبودیت اولمدی زیرا حقی کندو مرادینه تابع قیلدی من وجه

استخدامدن

استخدامدن ونوعا بو بیتدن خالی دکلدر وبو مقامک تحصیلندن صکره
حق امریله ارشاد ایچون مقام کرسیده قرار ایلر ایکی کره ارشاد امر
اولنه غه سبب بودر که اوکیده قوای نفسانیه نی فوضا وخلقی نفلا ارشاد
ایلر ایکنجیده فوض نافله یه نافله فرضه منقلب اولور زیرا دعوت خلقله
قوای نفسانیه متعظ اولور ومتنصح اولور مستقل دعوت لازم دکلدر
زیرا دعوت استقلالی سبقت ایلدی پس امدی مقام سادسدن بشنجیدن
صکره اجمال یدنجیدن صکره تفصیل اولدی اجماله قوای نفسانیه نک
ارشادی فوض اولدی تفصیلده خلقک ارشادی فوض اولدی وبو مقامده
محمودن محوه کلیجک سالکک مرضیه اولور نته کیم مقام کرسیده بیان اولندی
وبو مقامک بعض علایجی بودر که کاه آثار جمال کاه جلال ظهور ایدر ایلر
کاه لی لی الله شربتن نوش ایلر کاه حق تعالی تجلا ایلر ستر ایلر
کاه خاموش کاه لسان نده علم وعرفان جاری اولور کاه وحدت کاه
کثرت کاه وصلت کاه فرقت کاه عاشق کاه معشوق کاه ظلمت کاه نور
کاه اول کاه آخر کاه ظاهر کاه باطن اولورسه بوندن غیری نیجه احوال
بو مقام اعلاه ظهور ایلر وبو مقامک اعلاه غوث اعظم
دینلور اسم اعظمه مظهر اولدیغیچون ودنی طور
محمدیه دینلور اخلاق محمدیه بوطورک اعلاسندن
ظهور ایتدیکیچون
تمت الرسالة

حقّك خير مخلوقده بر ظهوى وار در پس اول مفهومده ظاهر در
وهو فهمدن باطندر الآ شول كسنه نك فهمدن دكلدر كه عالم
صورت حق انك هو تيتى هو مظهرده ظاهر اولدر بيله وبركسه
تنزيه ايلدى تشبيه ايلمدى آنى بيلمدى وشول كسنه كندو
معرفتنده تنزيه تشبيه بينى جمع ايلدى وهو ايكسيله حقّى
وصف ايلدى در دستخ اول كسه حقّى بيلمش اولدى يعنى
حقّى خلقدن عادى ايليوب نظر ايلمه وخلقى دخى حقّدن
غيرى ايليوب نظر ايلمه بلكه حقّى خلقده كسوت بيل وخلقى حقّه
كسوت بيل يعنى تنزيه ايله تشبيه ايله مصدق صدقه قائم اول
وبيله بيور مشدر كه او بكا حمد ايده بن اكا حمد ايده دم او بكا
عبادت ايده بن اكا عبادت ايده دم او بزم غدامز در وبزانك
غدا سيوز ودخى بيور مشدر كه ولايت رسول نبوتدن افضلدر
ودخى شاه ولايت بيور مشدر كه بن اشيادن بر شئ كودم
الّا اول شئ حق وار لغندن هالك
ومحو مرتبه سنده كودب اول شيئك
فناسى سبيلى حقّك بقاسك
مشاهده ايده دم ديو بيوردلر ايدى

تمّت

م م

در بيان اطوار خمسه

كشفى حرام ديدكلرى انفسده اولان بش طور بونلر در
حضرت شيخ اكبر قدس سرّه بيور مشكه انسان حق تعالى يه
انسان العين منزله سنده در كاملة مردم حقدر حقدو وينه
بيور مشكه انسان حادث ازليدر عبارتى بودر هو الحادث الازلى
والمنشأ الدائم الابدى وينه بيور مشكه بر حقّى صحيح بر وصفله
وصف ايتمدكجه اول صحيح عينى اولمز حقّ كندى نفسنك
وصفنى بزم ايچون وصف ايتمشدر پس هوكاه كه آنى مشاهده ايلر
كندو مزى مشاهده ايتمش اولورز وهوكاه كه اول بزى مشاهده ايلر
كندوبنى مشاهده ايلمش اولورز وينه بيور مشكه مقدار اكر چه جهتدن
حقّا ذلرا بد الآباد آنده مخلّد اولورلر اما بيجه بيلورد نصكره آنلره
برعادت والفت پيدا اولور عذاب آنلره عذب اولور وينه بيور مشكه
فرعون ايمانله كتمشدر طاهر ومطهر قبض اولمشدر وآنك لفظ
ما ايله حقيقت حقدن سؤالى صحيحدر الآية ومارب العالمين
وينه بيور مشكه سبحان من اظهر الاشياء وهو عينها يعنى نقايصدن
منزّه اولدى اول ذاتكه اشيايى كندوندن عينى ايجاد ايلدى
حال بوكه كندو اول اشيانك عينى اولدى وينه بيور مشدر كه
اهل حقايق قتنده تنزيه جناب حقّه تقييد وتحديد درپس
منزّه اولان يا جاهلدر يا بى آدب در آنده نصكره بيور مشدر كه

İŞTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

اسرار نامهٔ الطیفی قدس سره

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد سپاس اول عالم غیب الغیوب کیم سر خفاده اولان کما لائق

قدرتی حقیقت محمدیه یه مناسبتله و سببیله عالم غیب الغیوب دن

وجوده کتوردی وصلوة سلام اول نور پاک نفس نور ناطقهٔ محمدیه یکیم

سبب کونندر و وجود عالمین درود دخی بوزبیک دعا و ثنا اول ذات

پاکوره اولسونکیم وجود شریفلری نظام عالمه سبب در بعده بن ضعیف

دخی کوردمکه خلق عالم صورت معنیدنکه و معرفت نفس لطیفینک

معرفتنده عاجز قالمشلردر دلو دلو مذاهبلر و مخالف اخبار اولو

پیدا اولدی بن ضعیفهٔ محتاج غیرت حق جوشه کلوب جانب فیاضه متوجه

اولوب بو اسرار نامهٔ صورته کتوردمکه عالمده طالب حق اولانلره

یادکار اوله اوّل بسم الله کیم ای عزیز خلقت عالمدن مراد ظهور حقدر کی

عالم غیب الغیوبده سر خفاده اولان صفتلری مناسب وجود لریله

صورته کتوردی تاکیم عیان اوله پس معلوم اولدیکه بو خلقتدن مراد

معرفة الله در نته کیم حدیث قدسیده بیوردی کنت کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرف

فخلقت الخلق لاعرف پس اول عیان اولان حقکن بر لکن بیلمکدر زیرا

اوّل

لا تدركه الابصار سر خفادر زمان آندن اول زماندن دكل مكان آندن اول مكاندن دكل اول مرتبهٔ احدیتدر جمیع صوندكدن وصفاتدن واسمدن ودسمدن منزه در مراتب صوندده وصفاتده اولور مرتبهٔ احدیت صوندتدر وصفاتدن منزه در آنده مرتبه واردر بلكه اما اعتبار ایله در بنی وصف وصفه كلمز اما صوندتكز وصفاتكز ومراتبكز منشأیدر ومبدأیدر جون عالم باطن خفاده اولان سرلری عیانه كتورمك دیلدی اول تعیین بولدی اكا تعیین اول دیرلر وعالم جبروت وبحر اعظم واسم اعظم وازل وذات محیط وعقل كل وحقیقت محمدیه وآدم معنی دیرلر اول سببدن حضرت محمد صلی الله علیه وسلم بیوردی اول ما خلق الله روحی واول ما خلق الله نوری وعقلی دیو بیوردی وحق سبحانه وتعالی لولاك لما خلقت الافلاك دیو بیوردی زیرا منشأ وجود عالم ذات اكبود اسماء صفات ومراتباته جامعدر وایكنجی مرتبه كه تعیین ثانی ونفس كل وذات البروج وعالم الارواح وحقیقت حق وعین اعیان ثابته دخی دیرلر اندن صكره ذحل ظهوره كلدی اندن فلك مشتری اندن فلك مریخ اندن فلك شمس اندن فلك زهره اندن فلك عطارد اندن فلك قمر ظهوره كلدی بعده كرهٔ نار وكرهٔ هوا وكرهٔ آب وكرهٔ خاك وحیات ونبات وحیوان وانسان ظهوره كلدی ای طالب حق وای طالب بصیرت فهم ایله بو معنی كه بو نجه ظهوراتكز وتعیناتكز اولی حقیقت انساندر وجود

بو لغه جون

سافلینده

بو لغه جون تنزل ایتدی اسفل السافلینه كلجكن آخر اولدی وجوده كلجكن ظاهر اولدی ونبوا عتبار ایله تعین باطندن پس بو معنیدن اول وآخر ظاهر وباطن اولان همان حقیقت انساندر اول سببدن حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم من عرف نفسه فقد عرف ربه بیوردی بیت عین ذاتم عین ذاتم عین ذات ۞ بن بونن اول مستجمع جمله صفات حضرت مولانا بیوردیلردی ومنصور آینه سی صاف اولوجه ذاتنی اسماء صفاتكه جامع كوردی وانا الحق دیردی وحضرت علی كرم الله وجهه وارضی الله تعالی عنه جفر جامعنده انا الله وانا علی دیردی وبایزید بسطامی رحمة الله علیه لیس فی جبتی سوی الله دیردی وبو جه اولیای كمال بو معرفت نفسنده چوق تو لرا شارت ایلدیلر مجموعه سوزلری بر برینه موافقدر وهیچ اراده مخالفت یوقدر پس عالم اسباب انسانیدر نته كیم بر ذرة الوچكوركی دكسن بعده اول آدی چكوركده دیتدكی كبی چیچكدر دیوآدیر سین آندن بیوچك اوزادكدیر سین وبو دا قلنجی بو دا قدیر سین چیچكانجی چیچك دیر سین وخامله غه چغلادیر سین واولیجق ذرة الوردیر سین بر چوكوكه خرمتره آندن بر آدیر سین اما حقیقتده بر چوكوكدر پس بو آنجه دن وبو دا قدن وبو دا قدن وبیرا قدن وچیچكدن مراد ذرة الوردر شویله كه باغبان ایتسه ای ذرة الوا كرسن اولمسكن بو آنجی دكنزدر دیو را آنجه دن مراد ذرة الوردر پس بو عالمكی چكوركی حقیقت محمدیه در

وخلقت عالمدن مراد اولدر اول سببدن حق تعالی لولاک لما خلقت الافلاک دیو بیوردی نظم بیت
اوّل آخر سنده دیر سین عیان سنده استه بو نسین کنج نهان
جمله عالم اشکلکه بنده در سنسین آخر مصر عزیزی شاه جهان
حقله باطن ایدک چون من ازل آخر کده ذاتیله اولدک عیان
سندن اوزکه جسم جانده سنسیوق کیم ایدیسر وصف حالیکی بیان
بی نشان ایدک ازل بزمنده من کمسه ویرمدی نشانکدن نشان
لامکان تخنده سلطان صفا حکمیکه محکوم اولدر کون فکان
ابن کنعانم بنی قرداشلرم بوجهان چاهنده قیلدیلر زندان
صاتدیلر مصر عزیزه بنده وار قوللق ایتدم نیجه ذل نیجه زمان
خدمتیله مصره سلطان اولدم اولدم آزاد بولدم امن و امان
لطفیله لطف وفا اولسه نولا چونکه حق بزمنده اولدی شاه زمان
اما قنعی زدر الوخام اولسه آچ و یپراق آندن یکدر زیرا آچ و یپراق
سببیله نیجه زدر الوحاصل اولور اتاخام زدر الودن نسنه حاصل اولز
بلکه اکر یپره دوشسه فانی اولور اکر انسان ناقص دنیی اسفله
قالسه جانتی طبیعت ظلمتندن قورتاره میسه حیواندن بدتر در
حق تعالی آنلر حقنده بیوردی اولئک کالانعام بل هم اضل امدی
اکر انسان ایسک صفات حیواندن جانکی قورتاره وصفات حقله
موصوف اول زیرا صفات انسانی اولدر بو بابده حضرت رسالت

صلی

صلی الله علیه وسلم بیوردی تخلقوا باخلاق الله زیرا خلقتدن مراد
وجود انسانیدر و وجود انسانیدن مراد ظهور حقدر وظهور
صفات حقدر زیرا انسان حقکن امینیدر کنز مخفیکن جوهریدر
انسانکن ذاتنده اما نتدر وصفات آینه سنده عکسی کیزلودر
بودیدکم جوهر لر صفات حقدر اما صفات حق ایکی قسم اولور بری
بری لطفدر و بری قهردر و بو ایکی صفاتکن اقسامی مؤمنه کوندر
اکر قهر محلنده صرف اولسه عین لطفدر حضرت مولانا قدس الله
سرّه العزیز بو بابده بیورمش کندوسین بیلنه اتاسی قانی حلال
بیلمینه اتاسی سودی حرامدر زیرا برکشی امر شر علمه اتاسنی
اولدرسه جائز و اکر کندوسین بیلسه اتاسی سودی حرام دیدوکی
بو معنیدر دکیم اتاسودن مراد وجودی حاصل اولوب تاکیم صفات انسانله
موصوف اولهٔ اکر اولسه اتاسی سودی وجمیع بیدوکی عبث
حرام اولور زیرا حلال لقمه دن و اعمال صالحه دن تخم صفات
حق حاصل اولور وصفات حق وسیلهٔ حقدر بس معلوم اولدیکم
کشی معرفت نفس ناطقه کسب ایتمسه انادن طوغدن بری
جمیع یدوکی حرام و عملی دیا یمش تحمل دیا و عمل ثقیلدر سبب
عذاب دمقامی ویل ظاموسیدر اما حلال لقمه وحق الجون
حضور قلبیله عمل کوکل آینه سین پاک و مجلا ایدر بیدوکن
خاصیتنی حق تعالی امر و نهینده بیان ایتدی زیرا حق تعالی بدد

وحکیم حاذق دقتی لقمه دن نه حاصل اولو دیلوو وهو مرضه بوردی
شربت بغلشدی و مرض اولدی طبیعتک مرضه مناسب قوتی
شربتی ایچسه وقتی غدایی تخاقدن صاقنسه البته صحت بولور
مکر مرض موت اوله ویا طبیب حاذق دیدوکی کبی ایتمش اوله
مثلا حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم بیورکیم قوق صباح قوکم
خالصا مخلصا حضور قلبله صباح نمازکن قیلوب عبادت ایلسه
کوکلدن حکمت چشمه لری وذلندن معرفت الهی جاری اولا
دیمش اول سبیدن مشایخ طریقتدن قوق کون خلوت چکمکلر
صفات قبیحه دن پرهیز ایدرلر ومرضلرینه مناسب آدویه لر
ایله عمل ایدرلر چونکه پرهیز وعمل صالح ایده لر مزاجلرنده کی
مرضلری ضعیف اولور چونکه مرشد کامل کوره نبضنده کی مرضلری
ضعیف اولمش همان کند ولکسز شربتن ایچیرر اولدم اوصاف
بشریتدن خلاص بولوب صفات حقه متصف اولور فوقی حسنه کیم
طبیب حاذقه وارسه وحکمت کتابلرندن اوقیوب عمل ایتمیه
مرضلری آدته مزاجن آزیده عاقبت اولی آنی هلاک ایلیه امدی
ای عزیز شمدی یه دک اوقودیکن علمی قوبر مرشد کامل بول
کنده ولکن بیلیسندن وکوکل مرضلرندن قورتولاسین دیرا علمی
بیلورین دیو بیلورلنورسین اویله بیلرکن سنک عین مرضی وصفت
عجبدر صفت شیطاندر بوندن اولو مرض اولمز امدی ای عزیز کیزلو
مرضلرک

مرضلرک سن بیلمزسین وخلق سنی صاغ سین دیدوکنه الدانوب سین
صاغی وخسته یی بیلمک طبیب حاذق کرک یوخسه عوام مرضی
ومرضک اصلنی نه دندرنه بیلورلر وای اول خسته یه کیم طبیب
حاذقه وادمیه وحکمت کتابیله عمل ایتمیه کل امدی ای انصافک
فی اید بوجه طاعه که قیلدرک جمیع نتیجه
حاصل اولدیکی کتدکجه مرضلر زیاده اولوب اولمکله بس
معلوم اولدیکیم اکر مرضلردن خلاص اولوب مراد صحت حاصل
اولسه ایتدوکل عمل وبیلدوکن علم دیاوتقلید حجاب ایمش
بوتقدیرجه ای عزیز بیلکل تن مرضلری اولدوغی کبی جانک دخی
مرضلری بی قیاسدر تن مرضی تنیله فانی اولور اما جان مرضی حالله
باقی قالور اویله اولسه انبیا واولیا بوردیلرکیم اول بدی صفتلر
مشایخ اصطلاحلرنده صفات ناریه دیوآدویه دیلرذکر اولان
صفتلرک اولی کبردر ایکنجی عجب دراوچنجی کینه دردنجی شهوتدر
بشنجی غضب دراتنجی حسد دریدنجی دنیا محبتی دراول مفتاح
محبت دنیا دیانتکیم حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم بیوردی
حب الدنیا راس کل خطیئة یعنی دنیایی سومک جمیع کناهلرک
باشیدر وشیخ محی الدین عربی قدس الله سره العزیز بیوردیکیم
بدی طاموی کزدم چیچ برنده اودیبولدم جهتیم مالکدن صوردم کیم طاموک
اودی نه اولدی جواب ویرمشکه طاموره اودا اولمز دیو کشی اودونی
اوزره سویلیه وذکیم مؤمنلر وطالب حقلر اولنلر بولدرن صاقنه وآنلردن قورتلمغه

کند وکتود اول اودیل طامو قزاد کند واول اود ایچنده یانوچ
عذاب چکو وحضرت رسالت صلی الله علیه وسلم بیورد یکم
الدنیا مزرعة الآخرة معنیسی بودرکه دنیا آخرتک اکنیدر
امدی عملنه کوره جنت بولور وعلیله جهنم بولور مشایخ بیورمشدر کی
نفس امّاره یدی باشلو اژدرهادر کنه یدی صفتله قائمدر وصفت امّاره
بخل وحرص وجهل وشهوت وحسد وغضب وکبر صفتلرایله
هوس ومکر وعجب وعشرت وتمنّی وقهر وطلب ایله صفت ملهمه
سخاوت وقناعت وعلم وتواضع وتوبه وصبر وتحمّل صفت مطمئنه
جود وتوکّل وعمل وتذلّل وعبادت وشکر ورضا صفت راضیه
کرامت وزهد واخلاص وودع وذکر ووفا وریاضت صفت مرضیه
خلق وتلطّف وتقرّب وفکر وصفا ویقین وترک وصفت صافیه
وجد وجذبه وفنا وبقا وجمع ومعرفت توحید ونهایت سلوک
حضرت محمّد مصطفی صلّی الله علیه وسلّم اول یدی صفاتدر کنه ذکر اولندی
امدی ای عزیز پهلوان کورکد رکه بویدی باشلو اژدرهایله
جنگ ایدوب چیقمشه مکر حقدن عنایت وهدایت اوله
تا مرشد کامل نظر اینه یتمشه زیرا مرشد کامل نفسن جلا دیدر
زنهار مرشد کامل اکلین قویمه رکه دنیادن محروم کتمیه سین
کوچه مرشد دخت العالمیندر آندن غیری مرشد یوقدر
امّا بعضلره وسیله ایله ترتیب ایدر وبعضلره کندوقدرتندن

عالم

عالم غیبدن ترتیب ایدر مجذوب سالکی کبی آنلرک مجذوب
سالکدن دکل مرشد کامل احتیاجی وارد رکه چه طالب حق
کندوکندودن غیرت ایلسه ریاضتیله وترک عادت ایلسه
زمانیله جاثر دردافلاطون کبی امّا کندولکندن بحکمه ممکن دکلدر
اویله اولسه مرشد لازم درمرشدسز اولمز حقیقتده تبدیل
اخلاق قدرت مراد اوصاف بشریتدن قوت تلقد دمادا مکه بشریت
وصفدن قوت تلمیه سین صفات حقله موصوف اولمیه سین
شیخ محمود شبستری قدس الله روحه العزیز گلشن رازده بیورمشدر
بیت بشر وصفدن اولان بلکه صافی ۞ که حق اوصافندن خالی دکلدر
مشایخ بیورمشدرکه حقه وارنجه یول ایکی آدمدر بریسی کندولکندن
بحکمدر وبریسی حقله بقاده بولنمقدر دمادا مکه کندوبی وعالمی
اولکه غیر حقدن اونوتمیه معنی قپوسی اکا آچلمیه کندوبشریتدن
بحکم فنا فی الله دیرلر حقله باقی اولمغه بقا بالله دیرلر وحقیقتده
تبدیل اخلاق مجذوب سالکدن مرشد لازمدر وباطن
ظاهره تطبیق ایچوندر زیرا مجذوب سالکلر تجلی ذاتدن مظهردرلر
اول حاله نه علم ونه صورت ونه معنی ونه آخرت ونه دنیا ونه حق
ونه باطل ونه کفر ونه ایمان ونه وصف ونه نشان ونه بیان کائنه
برآوج توزایدی حقک تجلیلرینه قرشو وشدی وصاولدی کندی
هیچ کندونکن وارلغی توزندن نسنه قالمدی همان حق قالور

کوچه آنده علم اولمز اما عین علمدر و علم اولمدیغی بو معنیه بودرکه
علمده عالم کورک و معلوم کورک وجودی عالم محو اولسه نه علم و نه معلوم
قالور اکر حق آنادن تجلی ایلسه ویا صفاتندن تجلی ویا تجلی
صوری واقع اولسه معادف اول تجلیلرده اولور زیرا بونجه
انوار الهی بونجه تجلیلر هر تجلیده بیحد معرفت حاصل اولور و هر
تجلی یه جهت مناسبت نه در بیلمک مرشد کرک مجذوب سالک اولسون
مرشد لازمدر شو نلرکه ایکی جهانه قناعت چوریدیلر محتاجدر دیاشو نلرکه
طبیعت ظلمتلری ایچنده محبت دنیا سببیله و مناسبتیله دولودر دلوی
اودرن نودانی و ظلمانی دنخیر لرایله بخلمشلردر آنلره خود فوق عندی
ای عزیز بودنیا بر بارکاه قبیحه در سحار و مکار قویدیدیوزی نقابلودر
دللودر دلولباسلولی آلتون انجولعل و یاقوت ایله مزینه در و سحر
چبوغی النده کندوی مکار لعل محجوب صورتی کوستره رکیمکه مکرینه و سحرینه
الداندی همان سحر چبوغیله چاردپر کمنی اشکن کمنی خنزیر و کمنی بوزن
کمنی میمون و کمنی آیو ایدر ما حصل جمیع صفات حیوانلر موصوف
ایدر اما بو سحر کمنی تأثیر ندن مست اولوب کندو حاللرندن
بی خبر لردر آه آکر بو حالده ایکن بر خضر زمانه یتشوب حیات
آبن ایچوردمزسه و آب حیاتلر وجود لرنده اولان مکرلری یومدیرسه
شویله بو حال اوزره قالسه لر اول زمان کی صحیح قیامت اولدر بودنیا
غفلتندن اویانه لر کندولرین بو قبیح صورتلو ایلکوده لر فریاد و آه

دوشدلر

دوشدلر چوق پشیمان اولدلر اما فائده ایتمز زیرا تبدیل صفات بوندہ
اولور اول عالم بقادر آنده تبدیل اولماز بو دنیاده ایکن بر انسان کامل
بولوب آندن معرفت آبن نوش ایدوب وجود لرنده اولان مکرلری
معرفت آبیله تطهیر و صفات حقدن لباس پادشاهی کیوب
و اوصاف بشریتدن قورتولوب اوصاف حقله موصوف اولوب
فنا فی الله و بقا بالله اولدیسه اول زمانکی صحیح قیامت اولدر کندویی
حقله باقی کوده و حقدن غیری ایکی جهانده نسنه کورمیه شیخ محمود شبستری
بیت صفاق ترک اید ایسکن صفاته همان تبدیل ایدر سین ذاتی ذاته
اما اکر حقه صحیح ایمان کتوروسه و انبیالری و اولیالری سوسه و اقرار ایلسه
و اولیا تخیل صفت قبیحدن خلاص و صفات حسنه لری کندویه عارت
ایلسه و طریقت علیه رعایت و آخر وقته دکن اول حال اوزره دنیادن کیدوب
کندویی خوب نودانی مقامله رده کوشکلو و محو آو کلو زار و بوستانلرده کوده
و مصاحبلری خوب دو ملکلو و غلمان و حور ویلر اولمه امانه مقدار
اخلاصی و اعتقادی وار ایسه مقامی و مصاحبلری اکا کوره اولمه
زیرا حق تعالی جنتی و جهنمی انسانکی صفاتندن یرادر صفات نادیه دن
جهنمی خلق ایدر حق تعالی کلام قدیمنده بیورر فمن یعمل مثقال
ذرة خیرا یره و من یعمل مثقال ذرة شرا یره مثلا بر کشی بودنیاده
تقوی رعایت ایلسه صفت لباسدن جنتده تقوا سندکوده نودانی
لباسلر کیه و نه مقدار حقدن غیریدن کوکلنی صاف ایلسه

اول مقدار عالی مقام واسع صحرا اره کند وی کوره ونه مقدار کند و
صفات حسنه لری عادت ایدنسه صفاتلرینه کوره مناسب کلزار لر
وبهار لر کوره ونه مقدار اخلاصله ذکر حق ایلدیسه اول مقدار
باغلر وبنجه لر وانواع درلو کمالیله ومشلر وکوناکون شکوفه لر
کوره ونه مقدار بکر اسرار ده سر حقدن واقف اولدیسه اول سر بکر
خود یلر مصاحب اولنه ونه مقدار فرض نماز قیلدیسه اکا کوره لطیف
آتلره بنه واکر حضور قلبیله سنتلرین رعایت ایلدیسه اکا کوره
لطیف اکر لنمش اویا نلنمش وعباسیل مرتب آتلره بنه واکر نماز ده
کوکلنده حقدن غیری نسنه قلمسه اکا کوره لطیف تراقلو وانواع برق
لامعه لر حقدن تجلی ایلیه وعشق الهی کوکلنه غلبه ایلسه حقدن
شراباً طهوراً صنو وبره لر ایچجک حقک تجلیلرندن مست اولنه
وحقدن غیری کودیمیه اول نور لره شراباً طهوراً دیدیلر حقدن
غیری اونوتدره رجید وظهور در یعنی کوکلدن آر دیجدر اکر
بو دنیاده کوکلندن معرفة الله ادمغی آقدیسه آنده کوشکلر آلتند
سود ادمغی آقه وقلبندن قوپان صفادن پال ادمغی آقه وحقدن
غیری اونوتسه صفات حقل موصوف اولسه آنده تختی آلتندن
آب حیات آقه بو نده ایتدوکی فکر حقایق اشیا اجوا هر ولعل
ویاقوت ومرجانلر اول اکر بو دیدیکمز صفاتلر قلب صافیده اولسه
هر نیکم کورنسه نو دن اولنه اکر حقدن غیری اونوتسه آنده حقدن

غیری

غیری فانی کوره کندو یی حقله باقی کوره ای طالب حق وای طالب نفس فاطمه
چونکه کنز مخفینک سری بیلندیکی ایکی جهانده سندن اوذکر دنسنه
یوق دنیا وجودک سببیل وجود بولود وآخرتک املکدر ایکی جهان
مخلوقکدر وانبیا واولیا حقکدر اول سبب حق تعالی آنلر حقنده رحمة للعالمین
دیمشدر نظم ایکی جهانک منشأ ذات صفاتکدر دسنک مظهریت بوغامضه
جمله ذمینیل ذمانی شمس وقمرله آسمان کدائم وقائم خدمتنه قوللقده دایکدر دسنک
غیب الغیبوکنز سرینه حسن مقابل آینه کوندیکی ایکی جهانکعکسیده سایکدر دسنک
بنمأ عدنک نور دیسین یدی طوبکز نار دیسین مأنده کوثر جملة آسین هستک صفاتکدر دسنک
ذات عیانه کلمین حسن نشانه صفتین شرح بیانه کلمین علتکدر دسنک
نحن دلیلدی جهانلری امرک دلیلدی نهلری ایکی جهانده کورینن عین عیانکدر دسنک
لطفی وفانی سویلیسون جمله جهانه طوبلیسون جانوجهانده سویلینن عین عیانکدر دسنک
امدی ای عزیز عمل خیر در نور دضیا حاصل اولور وعمل شر در ظلمت
حاصل اولور اما عمل خیر وشر غدادن ومصاحبدن حاصل اولور
اول سببدن امر ونهی فوض اولندی حق تعالی دیدر وعالمدر قفتی
غدادن نه صفت حاصل اولور بیلور اول صفاتلرکز خود اثر لرینی
دیدیکز اصطلاح مشایخده خیر عمل صفات نوریه وشر عمل صفات
ناریه دیرلر چون صفات غدادن ومصاحبدن حاصل اولور دکدیکم
طالب حق اولان یرامز صفتلر حاصل ایدر دغدالردن صفتلر مثلا
شراب حرام اولدوغنه سبب شهواتیدر ومقیّددر فواحیتی بوحظه

وعالم دخی لطفله قهردن مرکب دا شیانک بعضی لطفه بعضی قهره
مظهر دوچونکی بونلرا انسان غدا اولدوذا تلرنده اولان خاصیتلری
وجود انسانده ظهوره کلور زیرا وجود انسان ایکی عالمک انیسیدر
اولکی ایکی عالمده واردر انسانده دخی واردر عقل ونطق واراده اون
سکز بیک عالمده یوق بونلرده اولان صورتدن وصفاتدن افضلدر
اما بو ایکی صفات حقدن غیریده یوق وجود انسان حقک صفات
اخزینه سیدر ومظهر جامعدر وخلیفهٔ حقدر قوله تعالی
خلق الله آدم علی صورته صورتدن مراد صفاتدر چون وجود
انسان لطفنده وقهریده جامع اولدی اول سببدن صورتده وصفاتده
ایکیدر قلب قلب دیدکلری منقلب اولدوغیچون ایکی یوزی وار در
بریوزی عالم صورتدر دوبریوزی عالم معنیدر دایکی جانبه
مائلدر اویله اوسنه انسان کامللرایله مصاحبت ایتمکی کوک
تاکه قلبی حقه مائل اولسه اکر عوام ایله مصاحبت ایتسه قلبی
عوامک صفاتنه مائل اولور مرد ذایله عوامک صفاتنی کندویه
عادت ایدر اول دخی عوامدن اولور شیخ محمود شبستری رحمة الله علیه
بیت عوامایله اوتورمه فسخ اولورسن نه فسخ اولق بللهٔ نسخ اولورسن
حضرت مولانا خداوندکار بیورمشکه بر لحظه صحبت ایلدیم عوامله
یدی کون عشق تمامنه اوتوردم هنوز برورد تم کتمدی مولانا
حضرتلری اویله اولیحق غیریکی حالی نیجه اولدوقه تعالی

فراحتیندن قساوتی آرتقدر وصحتندن مرضی آرتقدر وکشئ خود
وذلیل وفقیردن وطلب حقدن ایراق ایدر کشکن کوکلنه کبر وحسد
وبغض وکین ومحبت دنیا وشهوت وشهرت وتعین ماحصل
جمیع صفات ذاتیه لر وصفات دنیه لرا ندن حاصل اولدوا اول
سببدن آدی ام الخبائثدر وخنزیرا تی حوامدر دکشئ غیرتسن
ایدیجیدر وکلب اتی چکشدیریجیدر وکدی اتی کونیچی ایدیجیدر
وفاره اتی حریص دنیا ایدیجیدر وارسلان اتی تکبرا ایدیجیدر
وقپلان اتی عجبن وبغضن آرتیریجیدر وصرتلان اتی اوغری ایدیجیدر
وقودد اتی طمعکار وحریص ایدیجیدر وآیو اتی فاسق ایدیجیدر
ومیمون اتی ایکی یوزلو ایدیجیدر ودلکو اتی حیله کار ایدیجیدر
ویلان اتی شهوات ید عداوتن وبروده تن ودریاسین آرتیریجیدر
وقودبغه اتی الحاده میل ایتدیریجیدر شول کدبونلرک اکلی
منهیدر وصفات قبیحه لریکون واولکیم حلاللرد وصفات حسنه یه
قوت ویردیکیچون مثلا قیون لحمی حلال اولدوغندن سبب اولدر
اکل آیه فی حلیم ایدر وقوای اسلامیه سنه قوت ویریجیدر
لحم طاوق عقله قوت وکوزه نور ویریجیدر لحم اوردک کوکلنی جمیع
خواطردن نفی ایدیجیدر لحم کوکرجین ذکر وفکره قوت ویریجیدر
زیرا صنعتی ذکر قلبیدر وحاصل کلام شولکه حلاللرد صفت حسنیه یه
قوت ویرر وکیچون ذیرا ای عزیز انسان لطفنده وقهریده جامعدر
وعالم

شیاطین الانس والجن امدی انس شیطانی بونلردن دیر اکندیلر
ضلالت ایچنده بولمصاحبلر یعنی ضلالته دعوت ایدنلر الله صغمق
کوک آنلرک شرندن صقنمق فرض عیندر قل اعوذ برب الناس
آنلرک حقنده ردولت وسعادت اول کشنک باشنده کیم بونلردن
ایراق اولده زیرا انس شیطانک شری جن شیطانک شرندن دخی
بد تردر اول سببدن حق تعالی کلام قدیمنده انس شیطانن اوکن یاد
ایتدی ودخی بیلکل ای عزیز سبب سعادت وشقاوت ایکی نسنه دخی وار
بر بیسی سوزدر وبر بیسی فکر در بو ایکیدن بر سوز اولویی ردی قبولدر
وبر سوز وارکیم ردی بی اولو ایلم مثلا بر کافی اولور دحق تعالی بیورر
آنلرک حقنده میتون دیدی بوکن لا اله الا الله محمد رسول الله
دیمکله ردی اولور واکر بر مسلمان حقنه انکار ایلسه آنجانی ردی
ایکن اولور امدی ای عزیز ذکر حق ایلمک وحکمت الهی سویلمک
وانبیا واولیانی سویلمک روحک غذاسیدر قلبک کثنک بوغذادن
صفاسی اولمسه اول کشنک جانی خسته در شول خسته یه کوزکیم
طبیعتی بوزلمش لطیف غذالردن قوتی یتشه بورنن طوتار اول
لطیف قوتدن فیض اکر هیچ یمسه اولور البته ردی اولان جان
غذاسزلمزن حضرت رسالت علیه افضل الصلوات بیوردی
ثمرة فؤادی ذکر الله یعنی کوکلمک یمشی ذکر الله در دیردی
اول خسته غایت خسته در کیم باشی اوجنده یمشلر طوره دخی یملکدن

صفاسی

صفاسی اولیه امّا سوزلر ایچنده لاغ وخرافات وفحشیات ومالا یعنی
سوزلر کیمسلر ایچنده بلیده وکوکلرنده بلیدی وبیان اخلاطی کبیده
بو اصل یمشلر جانلرنو لر یمشیده انسانه غذا اولمز انسان بونلرکیی
یمشلره هیچ میل ایتمز کلمک اول سبب سعادت اولان بر بیسی
فکر در اشتیاق ایله بر ساعت فکر ایلمک بیک طاعت ایلمکدن افضلدر
حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم بیوردی وبره اول فکری فرض ایلدی
حق تعالی کلام قدیمنده بیوردی ویتفکرون فی خلق السموات والارض
یعنی بر کوکلک یراد املسین فکر ایلک اول اولسه بو فکر فرض عین
بر کوکلک یراد املسندن مراد وجود محمد مصطفی علیه افضل الصلوات
قوله تعالی لولاک لولاک لما خلقت الافلاک وجود انساندر دائما
مجموعندن اکمل واشرف اولدر وغیرین اول خطاب عزت حضرت
محمد مصطفی علیه الایق اولدی علیه افضل الصلوات پس خلقت
عالمدن مراد وجود انساندر وجود انساندن مراد حق عیانی ملقدر
حقک عیانی صفاتلر در وصفاتک عیانی ذاتیدر امدی ای طالب حق
کل وجودک شهرنده کور آنده فکر ایله حقک صفتلرندن نه وارسه
حقک صفاتی اولدر وآخر در وظاهر در وباطندر وحید در وقیوم در
ومرید در ومتکلم در وعلیم در وحلیم در وکریم در ودود در وحمید در
وسمیع در وبصیر در ومهیمن در وغفار در بو صفتلردن غیری نه قدر صفات
حق وار ایسه مجموعی انسانک وجودی شهرنده وار در آنکچون

بنده بولدم بنده کوردم بمثل بن اولدی صورتمه جانی اولدی کیم ایدوکین بیلدم انی
ای طالب حق کوکل کوزک آچ جسمک وجانک فظر ایله کوردیکم جسمک
اصلی نه دندر ای عزیز جسمک اصلی قاندر صفرادر بلغم رسوادر
بود ودوت عناصر ایله قائمدر وچار عنصر دودت طبیعتدر
حرارت برودت یبوست رطوبت وبود ودوت طبیعتدن بود ودوت
اسملر قائمدر وبود ودوت اسم حقک ذاتیله قائمدر وذات اسملرندن
واول دودت اسملر بونلردرحی سمیع قادر مرید در شیخ محمود
شبستری رحمة الله علیه کلشن راذده بیوردی بیت
عناصر صورتیدر دودت اسمک که بونلردر اصولی جان وجسمک
عناصردن کوردندی حسن اسماء که ذات حق آنکلادر دستما
ای طالب حق جسمک ذات الله ایله قائمدر ودوحک روح الله
ایله قائمدر وقوله تعالی خلق الانسان من طین ثم جعل نسله
من سلالة من ماء مهین ثم سواه ونفخ فیه من روحه امدی
ای طالب ذاتک ذات الله ایله قائمدر ودوحک روح الله ایله تابندر بیت
ذاتیله یم صفاتیله قدرله یم براتیله که کل شکوم نباتله بن بودر حاله معلوم
وجود عالم حقک نوریله موجودر دقوله تعالی الله نور السموات والارض
وحضرت رسالت صلی الله علیه افضل الصلوات بیوردی
خلق الخلق فی ظلمة ثم رش علیهم من نوره فمن اصابه من نوره اهتدی
وظلمت صفت عدمدر واحد ستر الله وذات الله بعده وجود

حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم اول ما خلق الله روحی دیدی
نظر تحقیقده اول سن نظر صورتده آخر سن قوله تعالی
لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم ثم رددناه اسفل سافلین
ظاهر سن وجود کیله باطن سن روحکیله روح کیم اودر کوزلردن
وجسم آشکاره درحی کوزلره بودعنی اوذره سن سنی کوردسکیم
دریسین جانک وارلغندن شک یوق کیم اولدوغی جان نه درونی دردی
کورمزسین اویله اولسه حقیقةً اول سن وصودتا آخر سن وجودک
ظاهر دردی جانک باطندر وحیاتلی حی سن ومرید سن ومتکلم سن وبصیر
وقهار سن وغفار سن اکر معرفتکی وارایسه کوکل کوزک آچ واستة
جمیع حق صفات سنده عیان اولیدر امدی ای طالب حق صفاتی
جامع ذاتک کوردیکه ایمش سندن سن عاجز سن جاهلدر وظالم سن حقی
اورتمکله وکافره حقی اودتدکیچون کافر دیدیلر زیرا غتده کفر اورتمکه
دیرلر ای حقک وارلغن وبرکن عیان کوردکی وشهادت ایدیکی مؤمن
کل جان کوزینی آچ کور که صفات جامع ذات قدره در وحضرت رسالت
علیه افضل الصلوات بیوردی من عرف نفسه فقد عرف ربه
وحضرت مولانا قدس سره العزیز بیوردی بیت
عین ذاتم عین ذاتم عین ذات که بنون اول مستجمع جمله اسما صفات
حضرت یونس قدس الله سره العزیز ایتدی بیت
بن بوندهٔ سیر ایدرکن عجب سره ایردم انی که سزده کوزک بوسزیی حقی بنده بولدم انی

اعضا بغلندی آند فصکره قان اعضایه بوود دیمانده دیلوو مدتله
طوغرو بو بود عاقل اولود اعضا بو یوو ب ترقی بولد قجه عقلی
وادراکی آرتار زیاده اولود تا فرق یاشنه وادنجه قرقنده حرزه دکلو
ذاتنده کمال وار ایسه ظهوره کلوو اما نیجه زمان حیوان ایله
مأنوس اولمشدر کصفات حیوانیلر سکا طبیعت اولمشدی دود
وحقیقتکه جانکذی حقک علمی عزیزینه سنده ایکن حقله مأنوس ایدی
صفاتی جانکذه طبیعت اولمشدی آنده اجمال ایدی اول سبب دن
تنزل ایدوب کلدی تاکه اول اجمال اولان صفات حق وجود سبیله
کمال بولدی اما بو صفات حیوانیلر بعضی صفات حقله مجانس اولدیلر
جان دنی بو طبیعت حیوانیلر ایله محسوس اولمشدی چون جان کندویی
بو ظلمتلر ایچنده کوردی انس ازلیتی آکدی وزادی قیلوب حقدن
ودیمان استدی حق تعالی ارحم الراحمین دد رحم ایدوب اسرکدی
وبزه دعانامه ومژده جیلر کوندردی ونامه ده بیوردیکیم صفاتی
قبیحه له موصوف اولان غدالردن بیمه وذ وصفات ددیه ایله
موصوف اولان انس وجندن قچوب حقه صغنه وذ ومحبت
دنیایی کوکلدن کیده وذ وحقدن غیریه محبت ایتیمه وذ محبت
دنیادن باشدن ایاغه دکن غسل ایدوب حقی برقیل دیچ
یونمادق بر قومیه وذ یعنی محبت دنیا اثری هیچ قالمیه وکونده
بش وقت محبت دنیادن ال یویاوذ ومحبت دنیادن یوز جویروب

عالمدن اوچ نسنه طوغدی آنلره موالید ثلاثه دیرلر اول موالید نباتیدر
بری نباتدر دوبری حیواندر دوبری دخی انساندر دبو موالید ثلاثه یه
آسمان اته وزمین انه اولدی آنبو موالید ثلاثه مناسبتیله ظهوو کلود
مناسبتک اصلی بوکیم حق تعالی مضر تلری دیلدیکیم عیان اولد جمالدن
نقابی کتودی جمالی نوردندن عرش وجود بولدی وشوقله حرکت کلدی
وحقکن جمالی نودیک پرتوندن فلکلر وجوده کلدی وعرشک حرکتندن
فلکلر جنبشه کلدی وفلکلر جنبشندن کرهٔ نار کوم اولوب حرارتن
یریوزینه صلدی بوحرارتک کوتیندن بخار حاصل اولدی دخی
هوایه آغدی دطوبتله جمع اولدی برودت حاصل اولدی دطوبتدن
یغمور حاصل اولدی یره اندی یردن نباتات ظهوره کلدی
بعده کونش یغمور یله واقع اولدی دطوبتی وحرارتی جذب ایدوب
هوایه چکدی اول نباتدن فضله اولان یغمور یچی اولدی اول
دخی هوایه آغدی کونش کرم اولیچق نباتده اولان دطوبتی دخی
هوایه چکدی دطوبت خود نباتده محسوس ایدی اول دطوبت
مناسبتیله نباتی دخی بیله چکدی بو یوزدن کمال بولدی حیوانه
غذا اولدی واول غذای نباتی حیوانی بویوتدی حیوان دخی انسانه
غذا اولدی وجود انسانده اول غذادن قان حاصل اولدی اول
قان دهمه دوشدی قرق کوندهات اولدی ویورکی یرنده
برطمله قان قالدی اکا کوکل دیرلر بعده مرور زمان ایله

اعضا

وحقدن یکا متوحدا اولوب جمالی قبله سنه یوز طوقوب حقدن استدراد
طلب ایلیه وز وشیطانکن شرتدن قودتلوب شکر وشالر قیلدوز
وطبیعت ظلمتلرنده قالمیوب وجود نباتدن وحیواندن قودتلوب
انسان اولدوغی وجود انسانیه یتشوب سریر پادشاهی وخلوت شهنشاهی
وامیر جهان اولوب ممالک وجود انسانیده کوکل شهریزده تخت
سلطنت قیلدیغنه وعقل ونفس وذوا اولدوغنه وکوزی جاسوس
وقولاغی قیلاوز ودندانی قیلدیغنه وجمال قدردن لشکرن معاون
ویروب واثبات قلبجین یلمزه قوشاتدوغنه وبوجملهدن غیری
ایکی جهانده حاکم ملک حافظه لطیف ویردوکنه حمد وثنا ایده وز صراط
مستقیم استیه وذاکندن فضکره انبیایه واولیایه نعمتلرکه استیه وز
عذابسز وضلالتسز اولهوز بعدنه کامل بلوکوب وکاه بودی
یره سوق اوروب صراط مستقیم اوزره اولان نعمتلری استیه وز تاکه
نعمتلریمز زیاده ایلیه وصفات نادیه ظلمتلردن وصفات نودیه
مجابلردن قودتاروب وکندوه محبتدن غیری کیدوه وز بونیتله اوزره
نماز واوج وزکات وحج قیله وز تاکه دنکلریمز قبول اولهاولسه
بوافعالدن حقدن دوار رحیم طبیب حاذق نهی ایتدوکندن
پرهیز ایتسه وامر ایتدوکین طوتسه بوظلمتدن اوزن قودتله حقه
وصال بوله ایکی جهانده خلیفهٔ حق اولوب پادشاه اولهودنیا
عبرت نظریله بریوزینه خطایلیه وزیر یوزنده اولنلرنیچه اولوب

وینه

یاپ یاپ دوند وبچون فلک ثوابنده دیرلر او چیوز آلتش آلتی بیک
یلده بوکزر دوراید دنقوش عالمکن نقاشیدر دیاباقی فلکلر قلم
عنصر دوت صو مرکب وعالم کتاب حقدر دست قدرتله یوکلر
حرکته کلوب بودوردت عنصر کتابنده بوصورتله رکد خطوط آلهیدر
بنجه دیلرسه اویله یازدیمانع یوق حق سبحانه وتعالی بوافلاکی
انجمک سیرانی منا ستیلی بیلدیکده برکزا اولدردوینه دیرکه بودیر عالمکن
بریلی فلک ثوابتک برکونی دوریدر اما خلق عالم احسابلرین
بیلمک ایچون کونشک بردوینه بریلی دیرلر کونش دوری حسابنجه
بیک یل فلک ثوابتک برکونیدیدی بیک یلی برهفته سیدر
واوتوز بیک یلی برآیدر اوچیوز آلتش آلتی بیک یلی برسنه سیدر
ای صاحب بصیرت کل حکمت آلهیه یه عبرتله نظر ایلدکده موجودات
وجود نباتی کونش دوری حسابنجه هربیل اولدردکبر ومثلن خلق الله
قوله تعالی ان الله قادر علی ان یخلق مثلهم و بعده منها خلقناکم
وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری قادر قدرتدر وبقدردر
لازمدر نته کیم فاعله مفعول وفعل لازمدر حق تعالی عالمی
یکی یکی یرادر لفی خلق جدیده وبو فلک ثوابت اون ایکی بروج ذریعه
ویدی یلدزدن غیری مجموع یلدزلربو فلک ثوابتده ثابتلردر
افلاک جسم بسیط واطیفدر اول سببدن دنیاکوکنده کورینوب
ظاهر اولورلر بونلردن غیری یدی فلک وار محور بنده بریلدز

قرار

قرار ایتمشدر وهربیلدز برطائفه یه منسوبدر ومربیدر وهربیک
بیک یل دورنده برحکمی واردر وباشقه آدی واردر بنجی
فلک یلدزینه زحل دیرلر ومشایخه وقلعه حافظلرینه وبنده لره
وخسته لره وتعاهد اهلنه واوراق آیقلوجوانلره منسوب
ومربیدر شول وقت که زحل خوش حال اوزره اولورکا منسوب
طائفه دخی خوش حال اولورلر آلتنجی کوک یلدزینه فلک مشتری دیرلر
علمایه وفضلایه مفتیلره ومدرسلره قاضیلره واماملره منسوب ومربیدر
بشنجی کوک یلدزینه مریخ دیرلر امرایه وسپاهیلره واوغولره
وحرامیلره وجلادلره وقصابلره وقاضدوکبجی شریرلره منسوب
ومربیدر دوردنجی کوک یلدزینه شمس دیرلر پادشاهلره منسوب ومربیدر
اوچنجی کوک یلدزینه زهره دیرلر عودتلره واوغلانلره سازنده لره
وکینده لره منسوب ومربیدر ایکنجی کوک یلدزینه عطارد دیرلر
خزینه دارلره ودفتردارلره ونقاشلره واهل قلمه منسوب ومربیدر
وبرنجی کوک یلدزینه قمر دیرلر وعوام ناسه منسوب ومربیدر
وهر یلدزک ایکشر برجی واردر وشمسله قمرک بوبرجی واردر
هرقنقی یلدز سیرایدر کن کندویه منسوب برج شرف وسعادت
بولسه اول یلدز ذره وبرجلره منسوب طائفه دفاحیتیچون اولدلر
وهرقنقی یلدز سیرایدر کن ضدی برجنده واقع اولسه ضعف وبال
ونکبت واقع اولدکا منسوب طائفه دعجز وخمود وذلیل اولدلر

بوکشنک عالمده حالی مخالفت اوزره اولمه یعنی کاه سعادت ودولت
آل ویره یوزکوسترمه اول شرفده اولان یلدزلره منسوب طائفه لردن
استفاده کوده وکاه اوکلکی دولت یوزچویره اول نکبتلو وبالده
اولان یلدزلره منسوب طائفه لردن چوق جفاکوده دولتده مانع
اولمه لر دولتده ثباتی اولمدیغنه سبب اولدرکه بوکشنک ستاره سنه
کوره دولتی وسعادتی نحوستی ونکبتی اولورکه بونوبابده حکمنا الهی
چوقدر امّا کلام مختصر اولمغیچون بوقدر ذکر اولندی آنلرکه
عاقلدر احوال عالمی بوقدر تفصیلدن بیلور واکلر

کوزدت حکمی الهی چرخ حالین ، جمالینه مقابل بیل جلال لین
شرفده واو هبوط امنده نکبد ، فرحده واو ترح قوتده یالین
حقکدر جمله احکامی تصرف ، کل اکلمه عسر یسری بی مالین
، فلکلودن ظهور ایتدی کمالین

سودیلوب حکمی آنکن جسم جانه ، ایشتمه قال اهلینک مقالین
وجودیدر اولان موجود عددده ، جلال الدین عیان ایتدی جمالین
احدده ریوقدر آنده ضدّه وهمتا ، کوزدت بوظلمت ایچره نوردارین
نه کیم دیلرسه ایشلر مانع بوق ، سعادت اهلی اولکیم بیله حالین
لطیفی غیر حقدن یوی یوزین ، ایشتمز شرک اهلینک سوالین
امدی ای طالب حق وای صاحب بصیرت بومذکور اتدن مراد
معرفت نفسدری تاکه سن سنی بیله سین کیمسین واصلکه نه دد

واکر ایکی یلدزدن برینه مقابل دوشسه یاخود تربیعده بولنسه لر
یعنی فلکلرک دوردت بخشنده واقع اولسه آنلره منسوب طائفه لردن
عداوت اوزره اولمه لر مثلا دخل مشتریله مقابله وخود تربیعده بولنسه لر
بوایکی طائفه علما ومشایخدن دار الزنده عداوت واقع اولمه واکر تثلیثده
بولنسه لر دار الزنده محبت اولمه واکر تسدیسده بولنسه لر یادی دوستلق
اولمه وبعض علما فقره میل ایده لر واکر ایکی یلدزدن برینه برجده واقع
اولسه بوایکی طائفه نک دار الزنده قتال اولمه بوافلاکن انجم یراد للذین
بوحال اوزره سیر ایدرلر امر حقی یرینه کتورد لر بویله دزلر سیله یرجدید
برینه مخالف دونلر وبربریله کاه تثلیثده وکاه تربیعده وکاه
تسدیسده وکاه مقابله ده وکاه مقارنده اولورلر اول سبدن احوال عالم
دنی برقرار اوزره اولمز امّا برکشی عالمده وجوده کلسه اول طوغدوغی
وقتده هر قمنی برجده واقع اولسه اول برج خو قمنی یلدزنه منسوب ایسه
اول کشنک ستاره سی اولدر واول یلدزنده طائفه یه منسوب ایسه
اول کشی اول صنعته مشغول اولمه واکر طالعی سعد اکبر ایسه اول
طائفه دن اسندره عزیز اولور واکر نحس اکبر ایسه خوار وذلیل اولور
الّا مکر اول طوغدوغی وقتده یاباقی یلدزلر شرفده واقع اولمه
اکر مجموع یلدزلر شرفیتده واقع اولسه بوکشی یدی اقلیمه پادشاه اولمه
اکر بعض شرفده وبعض هبوطده وبعض امنده وبعض ترحده وبعض
اوجده وبعض خفیفده وبعض وصالده وبعض فراقده واقع اولسه

بوکشنک

وقندن کلوب قنده کید دسین وکلمه دن کتمه دن مراد نه رد ومسکن
دنیاده بر مقداد طوده مقدن مراد نه وپیغمبر لردن وکتابلردن وامر
ونهیه سبب نه رد سعادت وشقاوت حرکت وسکنات نه سبب رد
آخی بیلد رد بو معرفت نفسدن صکره کوکد وکیم معرفة الله بیان
اولنه ان شاء الله تعالی ای عزیز بیلکل حق فوده بره کوزیکد وضیا
بخش ایلیه جصیر نکد کیان کوره سین فوندن کشف اولیجق وعرفان
اعلی قنده احدیت صرف مراتب کثرتیله بش مرتبه دراول هویت
غیب دا کا عالم لاهوت دیرلر ایکنجی مرتبه یه عالم جبروت دیرلر
اوچنجی مرتبه یه عالم ملکوت دیرلر دوردنجی مرتبه یه عالم ملک
دیرلر بشنجی مرتبه یه عالم ناسوت دیرلر اویله اولسه بو عوالم
مراتب جهتدن بشدر اما حقیقتده ایکی بحر در وبر برزخ در ایکی
بحرک برسی باطن بریسی ظاهر در وحقیقت هر ایکی بحرک اورتاسنده
برزخ در تاکه باطن وظاهر وخالق ومخلوق فرق وتمیز اولسه
قوله تعالی مرج البحرین یلتقیان بینهما برزخ لا یبغیان الآیه اویله اولسه
بو بحر باطن بر مرتبه ده نور لطیفه در که کوز ومکد وعقل ادراک ایتکدن ممکن
دکلدر جمیع دنکدن واوصافدن معراد ومبرادر مرتبهٔ عدم مدد
غایت لطافتدن وجود بولوب عیان کلمکدن ممتنع اولدی اویله اولسه
حقیقت محمدیه نکن ایکی یوزی وار در بر یوزی عالم وحدت وبر یوزی
عالم کثرتدر اول یوزیکه عالم وحدته مقابلدر لطیفه در اول لطافت

سبیله

سبیله باطنده اولان ذات مخفی ظهور بولوب مجموع صفات حقله
موصوف اولدی وبر یوزی عالم کثرتدر بو عالم کثرتده اولان
یوزی سبیله ومناسبتیله اول ذات شریفه مخفی اولان صفات
ظهور بولوب وبو وجود مناسبتیله مجموع صفات حق مناسب
وجود لریله وجود بولوب عیان اولوب عالم کثرت ظاهر اولدی
وهو شئ بو صفتکن مظهری اولدی وهو صفت برشیه ماهیت اولدی
اول سببدن حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردی
ادنی الاشیاء کما هی یعنی یاردیجم جمیع صفتلریکی بکا کوسترد یکی اولوب
بو تقدیر اوزره باطنده وظاهر ده اولان اسما وصفاتی جامع ذات
حقیقت محمدیه در اویله اولسه الله براسم ذات مستجمع جمیع صفتلر
وصفات دنی مستجمع ذات حقیقت محمدیه در ومجموع عالمه محیط در
الله اکبر دیو اکا دیرلر وتکوی تعالیکن وارلغی بر در باطن وظاهر
مبدئی وارلغی اولدر نه باطن ظاهر دن غیریله وجود بولور
ونه ظاهر باطندن غیریله وجود بولور سب کونین وموجد عالمیندر
اویله اولسه وجود باطنکه عالم ارواح ونور لطیفی بی دنکدر
مرتبهٔ ذات وحقیقت محمدیه در وبو وجود ظاهر که صفات ذات
وضیاء نور اوراحدیت مرتبهٔ کثرت وظلمتدر ای صاحب بصیرت
بو وجهله دنی برغرا معنی دکلکه حق نیه کوکو باطل نیه دیرلر تاکه
بو معتقدن حقی کندکده بولمغه یول اوله ای عزیز حق وارلغنه

وباطل یوقلق دیرلر اویله اولسه وارلق نوداحدیت ویوقلق
صفت ظلمت کثرتدر وارلق صفت حیاتدر ویوقلق صفت ممماتدر
وارلق صفت عمل معرفت حقیقتی ویوقلق صفت عمل جهل مجازدر
حاصل کلام عدم محض اکا دیرلر کیم آنده ذات صفت اولیه زیرا ذات
صفت وارلق صفتیدر وارلغی صفتنك دخی نهایتی یوقدر اما سکون
واردر که ذات شریف انکله قائمدر اکا وادیٔ نوردیرلر اصطلاح
صفات ثمانیه دیرلر اول صفاتلر اسملریله بویله ظاهر دراول
حیدر بقادر علیمدر قادردر مریددر کلیمدر سمیعدر بصیردر
وبونلره بکزر نه قدر صفات اسماسی وار ایسه جمله افعالیدر
اما ذات اول سکون صفاتله قائمدر ماباقی صفات ذات شریفله قائمدر
امدی ای طالب حق سن سنی استه که صفات حق سنده عیاندر
محقق اولنیه بقسمك حقدرن اوزکه نسنه یوق همان حقدر زیرا
هرنه کیم وارحقك وارلغیله ونوریله قائمدر وموجوددر زیرا
حقك ذات شریفی نوردر ونوراون سکز بیك عالمك وارلغیدر
نته کیم حق تعالی بیورر الله نور السموات والارض زیرا اول کندی
وارایدی ماباقی موجودات آنك نوریله وارلغیله عیان اولوب
وجود بولدی نوروارلغه دیرلر رضیا اول نورکن صفتیدر بوقدر
اوزده وارلقدن اوزکه نسنه یوقدر وجمله اشیایه محیطدر

وجمیع

وجمیع اول وارلق نوریله قائمدر قوله تعالی والله علی کل شئ شهید
اویله اولسه هیچ بر شئ وجودسز عیان اولمز چون جمیع اشیا وجودایله
ظاهر اولدی لاجرم هرشئ شاهد یعنی ظاهر وعیان ایدیجی اولدی
تته کیم شیخ محمود شبستری رحمة الله علیه قرب وبعد بابنده بیوردی مشنوی
قریب اولدرکه صاچلدی اکانور بعید اولدرکه وارلقدندر اول دور
یعنی حقه قرب وصال بولان اولدرکه حقك وارلغیله وار اولدی
ایراق اولدرکه وارلقدن دور اولدی یعنی وجوده کلدی کل امدی
ای طالب حق امعان فضل ودقت برله فکر ایله کورکه حقك شریکی
وضدی وهمتاسی ومثلی یوق زیرا وارلغك ضدی عدم در نته کیم
حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم دن روایت اولنوان الله تعالی
خلق الخلق فی ظلمة ثم رش علیهم من نوره بوحدیث لطیف موجبنجه
بویوقلق ایچنده کورینن حقك وارلغی نوریدر وصفات ضیاسیدر
اما اشیا ضدیله بیلندی وظاهر اولدی بوتقدیر اوزره وارلغك
ضدی یوقلق ودیر لکین ضدی اولمدر شعر

عدم آینه دررعکسی عالم ٭ نه نسنه دربوعکسك عین آدم

جهانك چونکه عینی اولدی انسان ٭ بوعین ایچنده اولور شخص پنهان

جهان انساندر انسان جهاندر ٭ سوزاکلایانه پس بوسوز همداندر

صدف دربوجهان دیدر انسان ٭ پر اولدی قطره لرله بحر عمان

کل امدی ای طالب حق قولاغن آچ کیم بوتفصیللرعاشقلر سوزیدر

حقدن غیر یدن دین وکوزین وکوکلن وفکرین کسه وعاشقلر حجی
اولدرکه وطن محبت دنیادن دجوع ایدوجه مؤمنک قلبی مکه البیده
اکا متوجه اوله ویدی کز طواف ایده وکوکلک یدی مرتبه اوزره در
آنی طواف ایده وهر بر مرتبه ده بر علامت ظاهر اوله اوّل مرتبه
علامتی نیشل فودر دایکنجی مرتبه کوک فودر داوچنجی مرتبه قول فودر
دوردنجی مرتبه صادی فودر دبشنجی مرتبه آق فودر دالتنجی مرتبه
سیاه فودر دیدیکنجی مرتبه علامتی فوبی دیکدر وهر قنغی عاشق کمکه
حقیقی بوترتیجه طواف ایتمه حجی مقبول اولمز وعاشقلرک ذکا
حق یولنده جان ویرمکدر وعاشقلرک کفری حقدن آیرلی اولمقدر
وایمانی حقه وصال بولمقدر حضرت مولانا بیورد رحو کیمکه
ذلفن کوردی کافر اولدی یوزکی کوردی مؤمن اولدی
زلفدن مراد عالم کثرتدر ویوزدن مراد عالم وحدتدر دیمکدر
حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم دنیا آخرت اهلنه خواهد
رحو کیمکه رضای حقیچون بی غرض دنیا وآخرتدن ال چکسه وکندو
وارلغندن دنی کچسه شکسز وشبهه سز وصال بولور خیال
کثرت کفردن خلاص بولور مؤمن صحیح اوله ان شاء الله تعالی نظم
جهانی ترک ایله جانک کرکسه ☆ قو غیر حقی کر ایمانک کرکسه
کوکل اوندره قومه غیر صودن ☆ کیدر اغیاری یاد مهمان کرکسه
قوشان عشق قوشغن ذناری ترکی ☆ جمالی نوریله سبحان کرکسه

وبو طریق سز حقه واصل اولق ممتنعدر طریق انبیا واولیادور
وانلرک بوندن غیری طریقی یوقدر واول طریق کیم یوقاردهٔ
ذکر ایتمشدرک ذکر فکر ومصاحبت ونماز واوراد ونکاتدر
بومجموعی عمل بدندر وعمل بدن سبب جنت وجهنمدر چون
ایشدرک بدن عملن اولیله اولسه عمل بدن کبی جانک دنی عملی
واردر مثلا عاشقلر طریقنده جان عملدن غسل اولدرکه کوکلی
حقدن غیر یدن یویه شویلکه نقوش عالم صورتدن کوکلنده
هیچ اثر قالمیه والاّ اکر برذره خیردن وشردن کوکلنده نسنه
قالسه جنب حقیقتده بوجنابتله یوز بیک یل سجده دن باش
قالدرمسه مقبول حضرت دکل وآبدست عاشقلر اولدرکه
ایکی جهانک محبتندن الین یوزین یویه یعنی دنیا وآخرت
محبتندن کوکل یوزین یویه اکر ایکی عالمدهٔ کوکلنده نسنه کچه
آبدستی صنر کیر وآبدسته جاده ایده چون آبدستی صحیح اولمیه
الن حقدن غیر یدن بخلیه صاغ ال باطن صول ال ظاهر کیمیدر
وصاغ آخرت صول دنیا کبی بونلرک افکار ندن ال بخلیه وقبلهٔ
حقیقی مؤمنک قلبیدر یوزین قبلهٔ حقیقیه حوله امام عشق الیمیدر
اکا اویه توجه حقدن ساکن اولوب نماز قیله بونمازدن مقبول علامتی
اولدرکه حقدک جمالن عیان وظاهر کوره قوله تعالی واعبد ربک
حتی یاتیک الیقین وعاشقلر اوردجی حقدن غیر یدن اوردجی طوته

وجود ندن جهان پر نور اولیدر ۞ وان من شیئ الا وفی برهان کوسه
فذا قبل جانکی عشقک یولینه ۞ بو عبدی حقیقون قربان کوسه
لطیفی عشق یادی قومه الدن ۞ ایریشه دمت دمیان کوسه
امدی ای طالب حق سالکلر دنی اوچ قسمدر بر قسمی عاشق مشربدر
وبر قسمی محب مشربدر وبر قسمی مقلد در اما آنلرکه عاشق مشربدر
طلب حقده یوز بیک بلالر وقهرلر وجفالر کورسه اولسه ایچیه عینلرنده
دکلدر بلکه جفاسی آرتدقجه شوقلری وذوقلری دنی زیاده اولور
آدمی وصالدن یوزدوندرمز لحظه قرار ایده مزلر دنیا واخرته
آنلره حرام اولوب زیرا محبت آخرت پردهٔ نورانی ومحبت دنیا
پردهٔ ظلمانیدر وکشنک کندو وار لغنه نقاب دوست دیرلر
اما عشقه پردهٔ نوانیدن وظلمانیدن قورتلمق آسان دکلدر زیرا نار
عشقه دویمز عشق نارینی اول پرده لری یقار یوق ایدر اما
نقاب دوست که بشریتدر آنی حق تعالی حضرتلری یدقدرتله
کندورا کاهنده به حق دیرلر مادامکه جذبهٔ حق ایر شمیه اولیه پردهٔ
هیچ کمسنه قودتله مغه مجال بولمز اما شونلرکه محب مشربدر آنلره
اکثر پردهٔ نورانی حجاب اولور مثلا زهدی وتقواسی وغیره طاعاتی
وعملنده مغرور اولق کبی وحق بولنده چوق جفایه طاقت کتورمیوب
حقنک محبتنی بنه ترک ایدر لرا ما شونلرکه مقلد لردر کودکلرکه عشاقه
ذوق صفا ایچنده بویولی آسان صانوب حوسی ایدر لرآنده نصکره
کوردلرکه

کوردلرکه بوهوسده دنیالری شغلندن قالورلر بی اختیار بو محبتی
وبوهوسی ترک ایدرلر وکبر وبرعاشق کودسه لرکینه حوسرایدرلر
اما بینده قالورلر بوهوسلرآنلره پرده وحجاب اولوب ظلمتده قالورلر
اما شونلرکیم نه عشقی ونه محبتی وار ونه هوسی وار آنلر ضال ومضلدر
مردود حق وانس شیطاندر الله تعالی جمیعنوذ آنلرکن شرندن
شونلرکوکلرنده حق محبتی بوقدر علامت شقاوتدر نعوذ بالله تعالی
عشق اولین کوکلره بحر جان اولده دمی یاشولجانکه عشقسز اولدایمان اولده یوقدر
ای عزیز عاشقلرکن فطریکیمیادر وسعادتدر شویله که بر مقلد بر عاشقله
مصاحبت ایلسه محب اولور اکر محبله مصاحبت ایلسه عاشق اولور اکر عاشقله
مصاحبت ایلسه معشوق اولور مصراع دردمند اولق دیلرسکن استه صاحب درد بولن
شویله کیدی اقلیمکن پادشاهلغندن وعلیلهٔ مفتیٔ زمان اولمدن
بر عاشقله مصاحبت ایلمکن افضلدر زیرا اعمال صالحه لرسبب جنتدر
وبر عاشقله مصاحبت ایلمک سبب وصال حقدر بو آنلرکی صفتدن طشره
اولق علامت شقاوتدر دا آخر کیم ایکی جهانده رحمت وراحت دیلرسه
بو صفتلری کندوده عادت ایلیه تواضع ومسکنت وخلق ومحبت
ورحم وحلم ولطف وکرم وغیرت حق وحوکیم بو صفتلری کندوده
عادت ایلمک دیلسه انسان کامل اولا
مصاحبت ایلسون آندن غیریله
جاده یو قدر

تمت الرسالة

در بیان مراتب اربعه

طبیعت نفس روح سرّ در شریعت طریقت معرفت
حقیقت ایله اصلاح اولنور طبیعتن مقتضاسی
اکل و شرب و جماعدر و نفسن مقتضاسی اخلاقدر
و روحن مقتضاسی معرفتدر و سرّن مقتضاسی
ترک ماسوی اللّهدر هو بری متعلّق اولدوغی
نسنه ایله اصلاح اولنور یعنی اصلاح طبیعت
ایله میل تام حاصل اولور اصلاح نفس ایله
محبّت حاصل اولور اصلاح روح ایله عشق حاصل اولور
و اصلاح سر ایله محو و فنا حاصل اولور وحدت وجود
بو جمله یی افنادن عبارتدر یعنی بو مراتبی قطع ایلمسه
وجمله یی افنا ایلمسه انجق وجودی ذاتندن اولان
واجبن وجودی قالور جمیع ممکنات وحتّی نفسی
بیله منعدم اولور امدی جمله سی
منعدم اولمسه انجق وجودی
ذاتندن اولان واجبن وجودی
قالور وحدت وجود بودر
والّا اهل الحاد ظنّ و ظلم ایلدوکی
حلول و اتّحاد بو قدر کما افاده الاعلا
تمّت

سفر معنوی اهل اللّه قتنده دورتدر اوّل سیر الی اللّه دکر مرتبهٔ
نفسدن وجود حقیقی جانبنه سفر ایتمکدر بو سفری روی وحدتدن
محجاب کثرت مرتفع اولدوغی کبی منتهی اولور بعده سفر ثانی
قیلورکه اکا سیر فی اللّه دیرلر صفات اللّهله متّصف و اسماء
اللّهله متحقّق و اخلاق اللّهله متخلّق اولمقدر و جمله صفات
بشریه یی فانی و مضمحل بولمقدر بو سفرک نهایتی وجود علمدن
رفع نقاب اولوب اکا علوم لدنّی منکشف اولمقدر اندن سفر
ثالث قیلمقدرکه اکا سیر مع اللّه دیرلر سالکک عزّ مرتبه ده اللّه
ایله اولان سیریدر و شائبهٔ اثنینیتک مرتفع اولمسی
و حضرت احدیته ترقّی قیلمه سیدر بو مرتبه یه مقام قاب قوسین
او ادنی دینورکه بو مرتبه نهایت ولایتدر و بو سفرک نهایتی
مرتبهٔ عین الجمعدر کلیتله اضدادی ظاهراً و باطناً
محو بولمقدر اندن صکره سفر رابع قیلورکه اکا سیر عن اللّه دیرلر
وحدتدن کثرت طرفنه طالبلری تکمیل ایچون و سالکلری تربیه
ایچون اولان سیریدر بو سفره بقا بعد الفنا و صحو بعد المحو
دینور و فرق بعد الجمع دخی دیرلر بو سفرک
نهایتی حقدن خلقه مع الاستقامة و العدالة
رجوع ایدوب وحدتی کثرتده و کثرتی وحدتده کورمکدر
واللّه اعلم بالصواب
تمّت

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

تعبیرنامهٔ قوردافندی

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد اول اللّهه که جمیع مخلوقاتی خلق ایتدکده فضکره مخلوقاتی اوزرینه اولسونلر ایچون کتب انزال ایدوب انبیا گوندروب طریق مستقیمه ارشاد ایچون خصوصا اول محبوب خدا محمد رسول اللّهی رسالت ایله مشرف قیلوب امتنی ارشاد ایچون ذیرا نفس اصلاح اولمیجق انسان معارف الهیه یه واصل اولماز آنکیچون حبیب اکرم بیوردی من عرف نفسه فقد عرف ربه وبونلردن صکره اصحاب کرزین و علماء اهل یقین کلدیلر ارشاد امتت ایدوب کتبلر و بونلردن صکره خلفاء راشدین و مقتدای اهل یقین کلوب اهل اسلامی جانب حقه ارشاد ایلدیلر و مشایخ عظام دخی کلوب طالب اولنلره سلفدن کورد کلری اوزره یول کوستروب واقعه لرینده حرکون کسب ایتد کلرینی برشکل تمثیل ایدوب حضرت حق بونلری تهذیب اخلاق و اصلاح نفس ایچون کوستر و مرید اولان کمسنه یه مرشد دنی اول مریدک واقعه سنی قنق دائره دندد بیلوب بونک اوزرینه تعبیر ایدوب ارشاد ایدر اویله اولسه بو فقیر الحالدن بعض قرنداشلر واقعه لری کوردکده

اما قنقی

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

اما قنقی دائره دن اولدیغنی بیلمزلر بزده بیان ایله دیو التماس ایلدکلرنده بو فقیر دنی بناء علی ذلک یدی دائره یی اسمالریله بیان ایتمکله شروع اولندی

اول یدی صفاتک اولکسی اماره در ایکنجسی لوامه در اوچنجسی ملهمه در دردنجسی مطمئنه در بشنجسی راضیه در التنجسی مرضیه در یدنجسی صافیه در بو صفاتلرایچون یدی دائره وضع اولندی شکللری خو صفاتک دائره سنده ذکر اولنور اولکی دائره نفس اماره در و معنی عبارة عن البخل والکبر والحسد والبغض والحیل والحشم والکفر والنفاق بو ذکر اولان حیوانلرک شکلاین کورسه اماره شکلی اولور و بو صفت ایله متصف اولور مثلا خنزیر و کلب و فیل و یلان و فاره و عقرب و مرکب آدمی و بونک امثالی اما جمادات قسمندن آب خانه و منزله و خمر و اسرار و افیون و برش و بونک امثالی و طاره جق صوقاقلر و اوره مانلر و اوچوم یرلر و بونک امثالی میخانه و بولانق صولر و سیل صولری کبی بونلرک امثالی جمیعی اماره در بو صفتلر متصف اولیجق نفسک زیاده خو ایه تابع اولمق شکلیدر پرهیز اولنمق کرکدر بونلری ازاله توحید و تصفیهٔ نفس ایله اولور توحید لا اله الا الله در

تفصیل دائرهٔ نفس اماره مثلا بر انسان رؤیاسنده خنزیر کورسه یمک حرام صفتیدر عقرب لسان ایله عذاب ویرمک صفتیدر فاره خلقه مستور و حقه معلوم نفسه متعلق نسنه یه مباشرت صفتیدر کهله بر مکروه نسنه یه مباشرت و ارتکاب صفتیدر و مرکب آدمی نفور یز

ودلسز وعرب وبونک امثالی وکوسه وسرخوش وبنکی وحرامی
ومضحک وجانباز وزورباز وحقه باز ودلال وقصاب واعما
وشاشی وجنابچی وآیوجی ومیمونچی بوصفتلرله متصف اولوب
بوشکللری کورسه نفس ملهمه شکلیده بوصفاتلردن کچمک لازمدر
تفصیل دائرهٔ نفس ملهمه مثلا انسان ناقص انسان کورسه
ملهمه درعودت کورسه ناقص عقلدر کفره کورسه ناقص دیندر
قزل باش ورافضی وملحد کورسه ناقص مذهب صفتیدر
صقلی قرقر ویولق کورسه ناقص شریعتدر آقسق یاقلوشنه یه
وارنمقدر وکوترم کورسه اصلا امرالله وارمقدر واعما کورسه
حقه متعلق اولان نسنه یی کودب سویلمکدر صغر عبادته متعلق
اولان نسنه یی ایشتدکده نضکره التفات ایتمک صفتیدر
ودلسز حق سوزی کتم ایتمک صفتیدر عرب کورمک آخرک عینی
یوزینه سویلمکدر وکوسه کورمک ترک سنت صفتیدر سرخوش وبنکی کورمک
عشق مجازی صفتیدر وحرامی کورسه عبادتی صقلمامق صفتیدر
وجانباز وزورباز وحقه باز ومضحک کورمک عبادتی ترک ایدوب
حرامه مباشرت صفتیدر دلال وقصاب بی رحم اولمق صفتیدر
شاشی کورمک طریق مستقیمی قیوب باطل یوله کتمک صفتیدر
بونلری ازاله کلمهٔ هوایله در دوردنجی دائرهٔ نفس مطمئنه در
صفت مطمئنه انسان کامل در مثلا قرآن عظیم وپیغمبر ولی وپادشاه عادل

برنسنه یه مباشرت صفتیدر آب خانه ومزبله نفسک دنیایه میل صفتیدر
نحمرا کبسه حرام ایتمک صفتیدر اسرار وافیون وبرش وبونک امثالی مضره حق
صوقلمق واورمانلر ودکانلر واوجوم یرلر وبونک امثالی حرامه مباشرت
فکر ایتمک صفتیدر میخانه وبوزه خانه انسان قلبنی وافکاری فاسده
صرف ایتمک صفتیدر بونلرک امثالی کثیره در اکلمق اچون اختصار اولندی
ایکنجی دائره نفس لوامه در شکلی غنم وبقر وابل وسمک وحمامه
وقاز وطاوق وبال آروسی وبونلرک امثالی وجاندن پیشمش
طعاملر ومیوه لر وبونلرک امثالی وکیجکن لباسلر ودوشنجی اوزاقلر
وياغمق موم کبی وفرونلر ودکانلر وکمیلر واولر وسرایلر وبونلرک
امثالی کورمک نفس انسانک شکلیده تفصیل دائرهٔ نفس لوامه
مثلا انسان دیاسنده قیمون کورسه انسانه نفع صفتیدر دوه
کورسه انسان یوکده جمل اولمسی صفتیدر بالق کورسه حلال نسنه کسب
صفتیدر طاوق وقاز واوردک وکوکرچین وبونلرک امثالی حلال
اولمق صفتیدر پیشمش طعام کورسه نفسک تبعیتی صفتیدر اولمش
میوه کورسه نفسک خام اولمقدن خلاص صفتیدر وسرایلر وفرونلر
وچارشولر اسلوبی نفسک صورتیدر بونلری ازاله اسم الله ایله در
اوچنجی دائره نفس ملهمه در مثلا دیاسنده مثلا ناقص انسانلر کورسه
صفات ملهمه درعودتلر وکافرلر وعریان واشق وقزل باش
وملاحده وصقلی قرقر ویولق وآقسق وکوترم وقولاغی صغر

ودلسز

ومفتیلر ومشایخ وقاضیلر واماملر وخطیبلر وعلما وصلحا
وعلم ویای واوق وقایچ وبچاق وطوب وتفنک وتسبیح وکتابلر
وبونلرکن امثالنی کورمک نفس مطمئنه شکلی اولور ومرید اولان
بودائره یه سلوکدن صکره آخر دائره یه وصلت ایچون مرشدن
اجازت آلوب حق اسمنه مشغول اولق کرکدر تفصیل دائرهٔ نفس مطمئنه
بودائره ده واقع اولان کسنه انسان کاملدر مثلا رؤیاسنده
قرآن اوقسه قصفیهٔ قلب صفتیدر لکن قنغی سورهٔ قراءت ایدرسه
اکا کوره تعبیر اولنور وپیغمبرلرا سلامده قوته دلالت ایدر مثلا
کورسه وجودینی تصرف صفتیلر کورسه نفسنی خیره
دلالت صفتیدر ومشایخ کورسه ارشاد صفتیدر وقاضیلر کورسه
قلبنه وکوکلنه وجوارحنه نفوذ صفتیدر واماملر وخطیبلر وعلما
وصلحا کورسه اوامر الله اطاعت صفتیدر وکعبه ومدینه وقدس
قلبکن طهارتی صفتیدر وجامع ومساجد ومناره بونلرکبیدر
سنجاق وعلم واوق ویای وطوب وتفنک بونلری کورمک شیطانیه
ضعفی صفتیدر بودائره یه مقتضای بودرکه مرشدن اجازت
آلوب حق اسمنه مداومت ایلیه بشنجی دائره نفس راضیه در
مثلا ملائکه وولدان وحورلر وجنت وحلل وبراق بونلر
نفس راضیه صفتیدر بونلری کورمک ایو صفاتلر متصف اولمقدر
مریدی بومرتبه ده حی اسمی تلقین اولنور تفصیل دائرهٔ نفس راضیه

مثلا

مثلا ولدان وجنت وملائکه وحورلر کورسه کمال عقل وتقرب الهی
صفتیدر اما مرشده مراجعت لازمدرکه دائرهٔ اخری یه واصل اولا
آلتنجی دائره نفس مرضیه درصفات مرضیه سبع سموات وشمس وقمر
ویلدز ویلدرم ونار ویناروملر وقندیللر وکوک کورلدوسی بونلر
مرضیه صفتلریدر مریدمرشدندن اجازت آلوب دائرهٔ اخری یه سلوک
ایچون قیوم اسمنه مداومت ایلیه تفصیل دائرهٔ نفس مرضیه
مثلا رؤیاسنده سبع سموات کورسه جانب حقه دائما ناظر
صفتیدر شمس کورسه انوار روح صفتیدر قمر کورسه عقل صفتیدر
یلدز کورسه انوار نفسدر نار کثافت ازالهٔ سیدر یلدرم تنبیه در
یدنجی دائره نفس صافیه درصفاتلری قاروبخور وطولی وارمق
وچشملر وقویولر بونلر نفس صافیه صفاتلریدر بونلری کورمک
کشف سلوک دائره سیدر مریدلر اولان کسنه یه مرشد قهار اسمی شریفی
تلقین ایلیه تفصیل دائرهٔ نفس صافیه مثلا انسان رؤیاسنده
یخور کورسه رحمة الله در قار کورسه مبالغه رحمتدر اما مقلر
وچشملر لرودیالر کورسه اخلاص صفتیدر وکشف
سلوک دائره سیدر بودائرهٔ سبعه نکن
ضبطی مشکلدر طالبلره تنبیه ایچون
بومقدار ایله اکتفا اولندی
تمت الرسالة

بسم الله الرحمن الرحيم

قال بعض المشايخ قدس سره الدخول فى الكفر الحقيقى والخروج من الاسلام المجازى ان لا تلتفت الا بما وراء الشخوص الثلثة حتى تكون مؤمنا وكافرا وان كنت وراء هذا فلست مؤمنا ولا كافرا وان كنت تحت هذا فانت مشرك مسلم وان كنت جاهلا فانت تعلم انك لا قيمة لك ولا نقد لك من جهة الوجودين

هذه الرسالة الشريفة تأويل شيخ الاسلام والمسلمين

اقول معناه والعلم عند الله العليم موقوف بيانه على بيان مراتب الانسان السالك فى سبيل الله الملك الستار من مقام النفس والطبيعة الى مقام القدس وكمال الانس وتمام التحقق بالحقيقة وذلك ان المراتب ثلثة وهى المرادة بقول هذا القائل بالشخوص الثلثة وهى مرتبة علم اليقين دائرة الشريعة الشريفة ومرتبة عين اليقين دائرة الطريقة الدقيقة ومرتبة حق اليقين دائرة الحقيقة اللطيفة والشخوص من شخص بصره اذا رفع رأسه وفتح عينه من تمام الحيرة وكمال الدهشة وهجوم الهيمان فالستار الى الله اذا ارتفع عنه حجاب الاكوان وحجاب صدور الافعال عن الانسان يشاهد صدور الافعال عن الله الملك المتعال وهو التحقق بقوله تعالى وما رميت اذ رميت ولكن الله رمى ويحار ويشخص بصره متوجها تلقا صدور كثرة الافعال عن الله العلى العال وعند ذلك يحصل له

التوكل

التوكل التام الى الله الملك العلام فاذا تجاوزت ليس بيده الا كون شئ وذلك مقام البصر والتوكل ونهاية مقام العامة وبداية مقام الخاصة من اهل الولاية اصحاب الكشف والمشاهدة ولكن صاحب هذا المقام محتجب شهود كثرة افعال الله تعالى عن شهود عين صفات الله تعالى فاذا ارتفعت عنه بعد طول المجاهدة ومرور الازمنة حجابات الافعال الالهية انكشف له شهود صريح للاسماء الالهية وصحيح الصفات الربانية وعند ذلك متحقق بحقيقة كنت سمعه وبصره ولسانه ويده ويقع فى الدهشة ويكون شاخصا بصره الى سموا الاسماء الالهية وصفاء الصفات الصمدية وعند ذلك يحصل له الرضاء بالقضاء فيكون من جملة المراضين بالقضاء فيكون من اقوى تلك الخواص من خواص الاولياء المخلص ولكنه محتجب بشهود كثرة الاسماء الالهية والصفات الرحمانية عن شهود عن الذات الالهية فاذا ارتفعت عنه حجاب الاسماء والصفات الالهية انكشف له آثار الوحدة الذاتية وعند ذلك يتحقق بحقيقة كل شئ هالك الا وجهه وكل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام ويكون موحدا حقيقيا ويقع فى بحر الهيمان وشاخصا بصره الى بروز آثار الملك المؤمن المهيمن المنان ويكون مؤمنا بعين وجود الحق وكافرا لوجود الخلق من حيث انه مستقل لا من حيث اثر وظل فيشاهد غلبة احكام الوجوب على احكام الامكان لما غلب عليه حكم اللاهوت اللاامكان ثم اذا ارتفع وترقى الى الرقوم الاعلى

وناصر الملة والدين ودارث رسول الله الامين
فخر العارفين ومرشد السالكين ابراهيم الزاكى
قدس الله سره العزيز نفعنا وعرفنا امين يا رب العالمين

واضمحل فيه وتلاشى فى سرادقات جلاله واحترق بنيران قصارهما
صاعدًا ولا يقال له مؤمن ولا كافر بل يقال له فان فى الله متحقق
الحقيقة اذا تم الفقر فهو الله واذا فهمت ما قرأنا به سمعك وتحمت
مفهومه فى فهمك فاعلم ان الشخوص الثلثة التى اشرت اليها فى بيان
هذه المراتب الثلثة اذ بعد التحقق بهن يخرج من الاسلام المجازى
الرسمى ويدخل فى الاسلام الحقانى كما قال الله تعالى لخليله اسلم قال
اسلمت لرب العالمين ويدخل فى الايمان الحقيقى لزوال الوجود الرسمى
وشهود الوجود الحقيقى كما قال فلما افاق قال سبحانك تبت اليك وانا
اول المؤمنين اى بالوجود الحقيقى من حيث الكشف والشهود ويدخل
ايضًا فى الكفر الحقيقى لما غلب عليه من آثار الوجود الحقيقى والوجود الحقانى
وسترهو كتمه حتى قال بالجبر والاضطرار لا موجود الا هو ولا فى جبة
الوجود الا هو ثم اذا ترقى وفنى فى الله وعبد فيه مع الهالكين فهو
عدم فلا يقال له مؤمن ولا كافر بل يقال له فان بالله وذلك معنى قول هذا
القائل وان كنت وراء هذا اى المذكور من الشخوص الثلثة فلست مؤمنًا ولا كافرًا
وقوله وان كنت تحت هذا اى تحت المذكور من الامور سواء كنت تحت
الكل من الشخوص او البعض بعد ما لم تكن فيما وراء الشخوص فانت مشرك
لبقية تعينات رسومك ووسوم غيرك كما قال الله تعالى
وما يؤمن اكثرهم بالله الا وهم مشركون مسلم لله ومؤمن بالله مع
بقايا رسوم التعينات الامكانية والانيات الانسانية كما قيل

بيت

بيت بينى وبينك انى ينازعنى فارفع بفضلك انى من البين
فاذا ارتفعت التعينات وانقلعت الانيات
انكشفت له اسرار الذات بلا اعتبار الاسماء والصفات فحينئذ كان
مشاهدًا للذات وموحدًا بالذات وخالصًا ومخلصًا لله الدين وكان
حنيفًا مسلمًا للذات وما كان من المشركين فى كل مرتبة من المراتب
وفى كل مقام لها تابع وواتب ثم قول هذا القائل وكلام هذا الكامل
وان كنت جاهلًا فانت تعلم انك لا قيمة لك ولا نقد لك من جهة الوجودين
يحتمل المعنيين من جهة الاعلى ومن جهة الادنى اما الاعلى فالمعنى
وان كنت فوق كل مقام من بيانه ومضى تبيانه وتحققت بالفناء واتصفت
بالبقاء واظهرت العجز عن درك الوفيق الاعلى كما قال عليه السلام
لا احصى ثناء عليك انت كما اثنيت على نفسك وكما قال عليه السلام
ما عرفناك حق معرفتك وان كنت تعد نفسك من الجاهلين بعد
ما كنت من كمل العارفين وكتمت اسرارك عن الاغيار وكشفتها
للابرار من الاحرار والاخيار فاعلم انك درّ يتيم لا قيمة لك فى الدارين
ولا نقد لك من جهة الوجوب والامكان لانك كنت قاب قوسين
ومجمع البحرين على وداته من كان نبع الثقلين ومحمد المذنبين
فى العالمين عليه على الدوام افضل الصلوة واكمل السلام فى الدارين
واما بيان الرذل والادنى فالمعنى وان كنت تحت كل المراتب
وكنت اسفل السافلين وصرت من زمرة المغترين الغافلين

فانت لا شئ محض فلا قيمة لك من ثمن بخس ولا نقد لك من عوض نكس
من درهم وفلس فانت حيوان فى صورة انسان محروم من جهة الكونين
من علم وعرفان وحمد وشكران بل انت باق فى نقص وعصيان وغفلة
وكفران والله المستعان واليه الاعتماد والتكلان ولا حول ولا قوة
الا بالله العلى العظيم وانه خير البر الرحيم ونعوذ به ممن شر النفس
والشيطان الرجيم وفيه وجه آخر يوافق الوجه الاول ولا يغايره من
كل الوجوه وهو ان اهل الايمان والايقان من نوع الانسان على ثلثة
انواع على قاعدة التصوف وقانون الصوفية الاول من قطع مراتب
النفس الثلث وبلغ الرابع وتحقق بحكمه من الاخلاق الحميدة والصفات
الكريمة بعد ما تزكى عن اضدادها فارتفع عنه حجب الاكوان ومشاهد
صدور الافعال بالذات عن الله الملك المنان ورأى فيه عجايب اسرار
توحيد الافعال المستعمل بين ارباب الطريقة وتحير وصار شاخصا
بصره وحاصرا نظره الى ماظهر من سر صدور جميع الافعال عن الله
الملك المتعال وهذا الشخص الذى شخص بصره وحصر نظره من خواص
عوام المؤمنين ومن عوام خواص المقربين لانهم من الابرار الصالحين
لا من المقربين الخواص ولكن تحقق بتوحيد الافعال وتقيد به ولم يتجاوز
عنه الى ماوراءه والثانى من مر بهذه المراتب وتحقق بها وتجاوز
عنها الى ماوراء عا وارتفع عنه حجب الافعال الالهية وبرزت له
الصفات الربانية ورأى اسرار الاسماء والصفات الالهيتين

ودهش فى عجايبها وشخص بصره وحصر نظره الى ماظهر له من سر
الاسماء وصفاء الصفات فصار موحدا بتوحيد الصفات المستعمل
بين هذه الطائفة اصحاب الكشوفات والمشاهدات وهؤلاء خواص
اهل الطريقة اولياء الله الذين لا خوف عليهم ولا هم يحزنون
وهؤلاء اصحاب الآخرة بالفعل لانهم على مشاهدة امور الآخرة وهم
ماتوا بالموت الارادى ودفنوا فى القبر القلبى وبعثوا بالنشئ المعنوى
والطائفة الاولى اصحاب البرزخ لانهم ماتوا بالارادة ودفنوا على
مقتضى الحكمة ولم يبعثوا بعد والثانية ماتوا ودفنوا ثم بعثوا ولكن
بقوا فى هذه المرتبة ولم يتجاوزوا عنها فلهذه اولياء كثيرة ولتلك
ابرار صالحة كثيرة ومن دونهم عامة اهل الايمان لا تعد ولا تحصى
على تفاوت الدرجات وفيهم ملوك ووزراء وامراء وعلماء وائمة ومخطبة
وجنود الاسلام وعساكر المسلمين والثالث من تجاوز هذه المراتب كلها
وارتفعت عنه حجبات الاسماء والصفات الالهيتين وتجلى له الذات
البحت وغلب عليه الهيمان فصار شاخصا بصره وحاصرا نظره الى المظاهر
من ظهور سر الذات على وفق ما مر ومضى ولكن الفرق بينهما
ان هذه الحالات فى الاول وقعت فى شخص وفى الثانى فى اشخاص
والمآل موافق لما يقتضيه الامر والحال والله تعالى يقول
الحق وهو يهدى السبيل ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم

تمت الرسالة الشريفة

هذه رسالة استبصر البصيرة الشمس سلطان مراد اسرار
اللطيفة من حضرت شيخي لمنزلة روحي في جسدي
استبصر البصيرة على بصر القلب فهو حق فاين الخلق
شيخ الشيوخ ابراهيم افندي وكتب في جوابه هذه الرسالة الشريفة

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي خلق الانسان وعلمه من العلم ما لم يعلم غيره
من بيان كل شئ وتبيانه وجعله نسخة جامعة لكل ما وجد
ويوجد من الاكوان وجعل قلبه عرشاً عظيماً له فاستوى عليه
بالاسم الرحمن ليكون له خليفة في فيض آثار اسمائه واجزاء احكامه
في عوالم الامكان والفضل الصلوة واتم السلام على من اختص
باكمل هذا الكمال اصاله من بين ما خلقه الخالق البارئ المنان
محمد المبعوث على كافة المخلوق خصوصاً منه على الانس والجان
وعلى آله واصحابه واتباعه صفوة صنف الانسان من المهاجرين
والانصار والذين اتبعوهم باحسان وعلى الذين اعترفوا
بذنوبهم خلطوا عملاً صالحاً واخر سيئاً من زمرة اهل الايمان
والله المستعان واليه الاعتبار والتكلان اما بعد يقظ
يا وسنان تشمر تشمر يا يقظان والا فعليك الخسران يا انسان
ان اردت ينل ليلة قدرك فاجتهد في تصفية قلبك وشرح صدرك
لنزول لطايف احكام الاسلام وورود خفايا اسرار الرحمان حتى يكون

صدرك

صدرك بمنزلة الكرسي الكريم وقلبك عرشاً عظيماً مستوى الرحمان
بل اوسع منه على موجب قول الله الملك الولي لا يسعني ارضي
ولا سمائي ولكن وسعني قلب عبدي المؤمن النقي التقي
وعلى مقتضى قول النبي عليه افضل الصلوة والسلام لي مع الله
وقت لا يسعني ملك مقرب ولا نبي مرسل اذ يرثه فيه الولي
وبعد ما قرأنا به سمعك ايتها الابن الاكرم والمولى المفخم المكرم فاعلم
ان لكل مقام مقالاً ولكل طور طبقة وحالاً فمن ليس له وقوف
على طبقات الاطوار ودرجات الادوار والاحوال فهو القاصر
المتحير من جملة القيل والقال اذ لا يوقف على هذا المكنون من
العلم المصون المضنون على غير اهله بمجرد البحث والجدال
والله سبحانه وتعالى اعلم بحقيقة الحال فانه علام الغيوب والملك المتعال
فيا ايتها الولد الاعز الاكرم ويا ايتها الابن المتعزز المكرم كن من اهل
اليمين واليمين واضح الى النداء الوارد من جانب الطور الايمن
فتأخذ منه القبس وتجد بركة كمال الانس وترقى منه الى مقام
القدس وتتلقى لطايف ربك تعالى وتقدس وها انا اشرع الآن
ان شاء الله المعبود لبيان المعنى المقصود نسأل الله الهادي
التوفيق والهداية فيه وفيما قصدت فيه من البيان الصواب
والاصابة فنقول وبالله التوفيق وهو الميسر والموفق اما البصيرة
في اصطلاح اهل الله اهل التقوى والطريقة فهي القوة الباطنة

للقلب القريب من الحقيقة الروحانية الملكوتية المنوّر بنور القوة القدسية
يرى بها حقايق الاشياء وبواطنها بمنزلة البصر يرى بها صور الاشياء
وظواهرها وهذا القلب الملكوتي له مقام خاص عند الخواص وخدمة
الخاص يظهر للمريد الخاص الخاص بعد قطع دائرة النفس المطمئنة
وهي الدائرة الرابعة من الدوائر السبعة وله باب يفتح الى جانب
القوى والاعضاء يعبّر عنه بمقام الصدر ومنزل القاء الوسوسة
وله باب ايضاً الى جانب مقام الروح يقال له الافق المبين الذي
ورد فيه قوله عزّ وجلّ ولقد رآه في الافق المبين فيه رأى رسول
رب العالمين اخاه جبريل الامين والمقام الروح باب يفتح الى مقام
السرّ يسمّى بالافق الاعلى الذي ورد فيه ذي قوة فاستوى وهو
بالافق الاعلى واشير الى مقام السرّ بقوله تعالى ثم دنى فتدلى
فكان قاب قوسين او ادنى فاوحى الى عبده ما اوحى ما كذب الفؤاد
ما رأى افتمارونه على ما يرى وقوله تعالى شاذ وقوى مكين ويرى
الانسان سرّي وانا سرّه وهذه الآية اشارة الى عروج محمد صلى الله عليه وسلم
الى ربه الاعلى الاعزّ الاكرم وفنائه فيه على وجه الاكمل الاتمّ
ثم اشار الى نزوله من الحقّ الى الخلق لسير سدرة المنتهى ودخول
جنّة المأوى وشهود المولى بما فيه من الصفات والاسماء الحسنى
اذ الاوّل مقام الفناء والثاني مقام البقاء بعد الفناء ثم لدعوة
الخلق الى الحقّ على ما يشاهده ويرى مما في اعلى العلّيين

الى ما تحت

الى ما تحت الثرى من آيات ربه الكبرى بقوله ولقد رآه نزلة اخرى
عند سدرة المنتهى عند جنة المأوى اذ يغشى السدرة ما يغشى
ما زاغ البصر وما طغى اذ قد رأى من آيات ربه الكبرى فاذا تقرّر
ايها الولد الاعزّ الاكرم والابن المكرّم عندك وفهمت ما قرّرناه سمعك
آنفاً فاعلم وافهم ان استبصار البصيرة يراد به استنارة القوة الباطنة
واستزادتها وتأيدها بتأييد القوة المروحانية القدسية ايّاها
على عين القلب المفتوحة اليها القريب منها الذي ينتهي اليه نهاية
النفس المطمئنة بامتثال الاوامر الربانية والاجتناب عن المناهي
الالهية والاتصاف بالصفات الكريمة والتخلق بالاخلاق الجميلة
والقلب المذكور اشدّ منها صفاوة واكثر منها نزاكة وطراوة
في التخلص عن الظلمات الطبيعية وعن الكدورات البشرية
كانه كان كالمرآت المجلوة بل لا مناسبة بينهما في الحقيقة اذ هو
مرآت الحق والذات المنزهة والصفات المقدسة والافعال
المنقلة تنبيهات حيهات بينهما المناسبة وقد قال رب العزة
وخالق القلب ذو القدرة عبدي مرآتي قلبك فكيف تقبل منظري
والنفس دائما فيها تتنفس وذلك القلب الصافي في الوعاء الواعي
الوافي حق اذ هو من تدلّى الروح وتنزّله الذي اضيف اليه سبحانه وتعالى
في قول ربنا ورب العالمين فاذا سوّيته ونفخت فيه من روحي
فقعوا له ساجدين ومن عالم الامر المجرّد عن المادة والمدة

والمقدار لا من عالم الاجسام الذى ساغ فيه التجديد والتقدير
الذى قال فيه تبارك وتعالى قل الروح من امر ربى وما اوتيتم
من العلم الا قليلا وكفى لتحقيق هذا المقام بتبيينك الآيتين دليلا
لمن كان له قلب او القى السمع وهو شهيد وكان له طبع سليم
وعقل مستقيم وبصر جديد وتحقق بسر قوله عز وجل بل هم فى لبس
من خلق جديد واما قول العارف الفاضل الكاشفى فاين الحق
اى فاين الحق الخالق فيشير هذا القول الاجمل والرمز الاكمل
الى رمز ربنا العزيز المعال والعليم المتعال فى قوله لا يسعنى
ارضى ولا سمائى ولكن وسعنى قلب عبدى المؤمن التقى النقى
فانه اوسع من عرش الرحمان بل العرش والفرش وما فيهما والواقى
فى هذا القلب الكامل والوعاء الواسع الشامل لكان فى كل خلقة ملقاة
فى فلات ويرمز ايضا الى تحقيق قول الله فاينما تولوا فثم وجه الله
فان من نال هذا القلب وساد فى فضاء الواسع وتقلب يرى
الحق الخالق فى كل ما يراه من المخلوق اذ هو مظهره ومجلاه
ويشاهد اذ ذاك عين حق اليقين ويسبح ربه باسمه الكامل العظيم
ولضيق هذا المقام اضربنا عن تحقيق المقصود وتفضيل المرام
الذى هو مراد الملك العلام ولغلبة سلطان الحقيقة فى هذه
الدائرة وفيضان فرط الحيرة قال بعض من تحقق بها ما فى جبتى
الوجود سواه والآخر اياه انا وانا اياه والآخر سبحانى ما اعظم شانى

وملكى

وملكى اعظم من ملكك وعظماء قالوا ما قالوا بمقتضى الحيرة والسكر
وما هو الا تلوين والتلوين والتبعية لمقتضى السكر ليس بكمال
عند الكل بل لا بد للكمال المحمدى عليه صلوات الستر مدى والتلالا
الصحو بعد السكر والتمكين بعد التلوين والجلوس المعبودة
والعبودية والقعود لخدمة الخالق والخلق والتقدير برعاية
السنة الشريفة والشفقة لعباد الله وخلقه كشفقته لنفسه
وعياله لان الخلق كلهم عيال الله احبهم الى الله انفعهم لعياله
والخوف عن ظهور موجب قوله تعالى كل الناس يدعى بامامهم
وقول رسوله الا كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته
والرعية فى اتمام مضمون قوله صلى الله عليه وسلم اذا اراد الله
بعبد خيرا صير حوايج الناس اليه وقوله صلى الله عليه وسلم
ان لله عبادا خلقهم لحوايج الناس فقضا حوايج الناس فى ايديهم
اولئك آمنون من فزع يوم القيمة واكمل مضمون قوله تعالى
ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها والحذر عن وعيد
قوله تعالى ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الكافرون فاولئك
هم الظالمون فاولئك هم الفاسقون فالعدالة والاستقامة
على ظاهر الشريعة الشريفة والسنة المنورة المنيفة لازمة
لمن آمن بالله واليوم الآخر ولذلك قالوا ما قالوا فى حال السكر
والتلوين ثم ندموا وانكسروا واستغفروا فى حال الصحو والتمكين

واهل الادب قالوا ما رأيت شيئاً الا رأيت الله قبله او رأيت الله فيه
رعاية للادب لان فيه اسرار عظيمة ولطايف شريفة يأبى عنها
العقول القاصرة والادراكات الناقصة لذلك اضربت عن تحقيقها
واعتمادا على عقل المولد الاعز الاكرم وفهم الابن الكريم المكرم
وما يعقلها الا العالمون فانها من اخلص اذواق الكمل من عباد
الله العزيز العليم من لم يذق لم يعرف فافهم ما قلنا لك
وتدبر تفهم حق الفهم والا فسلم هذا العلم الى اهله من اهل العلم
والحزم من اولى القصد والعزم قال تبارك وتعالى فان تنازعتم
فى شئ فردوه الى الله والى الرسول ان كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر
ذلك خير واحسن تأويلاً ربنا عليك توكلنا واليك انبنا واليك المصير
ربنا لا تجعل قولنا هذا فتنة للذين لم يفهموا من الكلام الا رسمه ومن
المسمّى الا اسمه بل كذبوا بما لم يحيطوا بعلمه ولما يأتهم تأويله
وقالوا اذا لم يهتدوا بفهم الحق ما هذا الا افك قديم وسحر مبين
واساطير الاولين ولم يتفطنوا قول الله العزيز الحكيم نرفع
درجات من نشاء وفوق كل ذى علم عليم وما هو الا من
اتى الله بصدر صاف وقلب سليم والحمد لله وحده والصلوة
والسلام على من لا نبى بعده وعلى آله ومن محبه ونصره
واعانه وكل من آمن به وتبعه الى يوم الدين

تمت الرسالة الشريفة

خذا رسالة الفقر سواد الوجه فى الدارين

بسم الله الرحمن الرحيم وبفضله نستعين

شكر وسپاس اول ذات شريفه كه سواد ديدهٔ عشاقه نور
حضورى خوبلريكن ومحبوبلريكن وجهنده سواد وبياض مشاهدهٔ بين
بيداقيدى ودوشنالق اثرى باطن ارباب اللهدن محبوبلرى
سواد خال وخط النور فى السواد حكيلى ظاهر قيدى ودرد
تحيت اول متعلم مكتب وعلمكن مالم تكن تعلم كه جمال باكمال
اهل بيتدن خوان كتاب ازل وابد اولدى ونكتهٔ التسليمان منا
اهل البيت انكن عرفانيجون ديدى ونسبت سواد اعظم وجه آدم
وآل واصحابنه كه سواد خط توحيد نامهٔ اعمال قومكن بياض
حسناتنه مثال بولمشدى امّا بعد الفقر سواد الوجه فى الدارين
بيانيده بوفقيركن چندان سواد خوانلقدهٔ ويوق ايدى مقتضاى
التماس ايله نكتهٔ چند بياض دفتم اولدى طريق بدايله تذكرهٔ خير
ايجون تحرير اولندى وبالله التوفيق قال عليه السلام
الفقر سواد الوجه فى الدارين اصحاب تصوفكن بو بايده سوزى
وبحثى اولدركه مراد دار يندن ظاهر وباطندركه فقر حقيقيدن
عبارتدر فناء عبد دن شهود وجود مطلقه ومقرر دركه اولعالمدهٔ
بحر وحدتده عبده استغراق كلى حاصل اولدى ظاهر وباطن
وغيب وشهادت جنب شهود وجود حقه محو اولور وكمال فقر

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ

همین بود در والسّلام و بعض بوکادیر لرکو حدیث شریف دکه
الدّنیا حرام علی اهل الآخرة والآخرة حرام علی اهل الدّنیا
وهما حرامان علی اهل الله تعالی پس وقتاکه اهل اللّه
دنیا و آخرت حرام اوله چون بر کمسنه نسنه نک محرر وملغی اوله
عرفده وعادته دیر لرکه اونک نسبته اول نسنه یه یوز قالمغی
وارد رچون دنیا و آخرت کرداین آندن عبادتدر اهل اللّه
حرام اوله پس بوجهتدن دیمکن اولورکه الفقر سواد الوجه فی الدّارین
اما تحقیقله اولدرکه حدیثده کلمشدرکه علیکم بالسّواد الاعظم
واتّبعوا السّواد الاعظم چون آدم مخلوقات وموجوداتدن
بحسب منصب خلافت که انّی جاعل فی الارض خلیفة
ومخلوق اولمق حق صورتنده خلق الله تعالی آدم علی صورته
وعالم اولمق اسماء کلیه که وعلّم آدم الاسماء کلّها پس آدمکن سواد وجهی
سواد اعظم اوله اول جهتدنکه انک سواد وجهی علم کلمهٔ الهیه
ومعنی النّور فی السّواد همین بودر زیرا حق تعالی قرآنی نوراً وقوله
واتّبعوا النّور الذی انزل معه کی تفسیر وکشّافده بیان نور قرآن ایتدی
پس تحقیقله معنی واتّبعوا النّور الذی واتّبعوا السّواد الاعظم
ایکسی بردر وسواد حساب جمل ایله برابر در وجمله اربعیان وملیاره معتبر در وعدد
یمتش بردر وبرهیئت مجموعه سیکه یمتش ایکی اوله پس سواد وجه عبارتدر مثال یمتش ایکی
بیت منیع جاندر سواد وجه ماست ✻ چشمهٔ حیوانی بظلمت این نداست

معنیسی

یعنی سرکه اوزرینکه اولسون طلب ایلمکه اولدرکه ملغی

معنیسی دیمکن اولورکه جمانک سرچشمهسی سواد وجههزده در وچشمهٔ حیوان
ظلماتده دیدکلری بوسواد وجههزده اولدی دیر بو اوله زیراکه چشمهٔ حیوان
عبادتدر کلمه دن بوسو کلمهٔ ظلمت سواد وجههزده معتبردر وجاوردن
نامهٔ الهیده کلمشدرکه اول آب حیاتی اسکندر ظلماتده استرایدی بوظلمات خطوط
بیت دد تحت خطوط وجه آدم کنجیست ✻ زهان جمله عالم آن جا تمامی جهانست
بجا و نه مکان ونه زمانست

معناسی دیمکن اولورکه آدمکن خطوطی وجهنکن آلتنده ددر بر کنج وار درکه قمو
عالمدن کیزلودر واول کیزلوکنجه تمام جهانک جانیدر آنسزنه مکان وار ونه زمان وار
امدی بوسواد الوجه فی الدّارین کر دنیا و آخرت اوله نسبت بوتوجه جهانجه در
چون مقرر درکه قمو اهل بهشت احسن صورتل کر آدم صورتیدر اولیجه قادر
وسواد وجههلری همین بوسواد وجه آدم اوله جقدر کعلم کلمات الهی
ومثال انوار نامتناهیدر پس روشن اولدی الفقر سواد الوجه فی الدّارین

بیت سواد وجه خوبان چون بوَد در دنیا و عقبا ✻ سواد الوجه فی الدارین اینست آذره معنا

معنیسی دیمکن اولورکه سواد وجهی چون دنیاده و آخرتده اوله
سواد وجه ایکی دنیاده بوندندر معنی طریقله دیمکدر پس بوحدیثک معنیسی
اول اولدرکه فقر عبادتدر مثال کلمهٔ حضرت رسالت علیه السّلام مدرکه
الفقر فخری بو فقر ایدی والسّلام بو رساله فارسی لسانی اوزرینه ایدی
بعض اخوانکه فارسی لسانن بیلمز ایدی التماس ایتدیلرکه بوررسالهٔ ترکی دیلنجه
ترجمه اولدامدی بو بندهٔ فضل یزدانی درویش حسن ابن درویش پیر حسین شیروانی

ترکی لسانی اوزرینه ترجمه قیلدی
وبالله التوفیق والسّلام
تمت الرّسالة

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

حضوت شیخ مشار الیهک اشبو سر خله تحریر اولنان بیته علی طریق
الشرح صحاح طریق وادباب سلاکه اشادت بیوردقلری نغایس قریبه کوسترید

صلات اهل قربک قبله سید ثم وجد الله

اووجهه قول اولنلر طاعت نقصانی نیلولر

معلوم اوله که قربه واصل اولان عارف بالله حق یه توجهه
ایلمسه قبله سی اولدر وانک صلاتی اول قربه وصلتیدر
پس اول حال وصلتک صحتی مقرر اولدیغی تقدیرجه اکا
انفصال وانقطاع یوقدر اول کمسه قبلهٔ حقیقیده دائماً واباً
متوجه اولوب صلات دائمیه مداوم واول صلات دائمه ی
محافظه یه قائم اولدر دیر احق سبحانه وتعالی حق الازل الی الابد
کونله حال وصله دائم وقیومیتی ذاتیله قائم در بوسبدن الوهیتی ثابتدر
وهوالحکم اینما کنتم بیوردیغی بوکا دلیل قاطعدر فاینما تولوا
فثم وجه الله ایله اشادت اولنان وجهه قول اولنلر یعنی
اول وجهی طلب ایله قوللق ایدنلر طاعتلرنده وعبادتلرنده
قصور ایتمزلر انجق آنلرک سعی قبلهٔ حقیقیده او وجهه

متوجه

متوجه اولوب صلات دائمی یه مداوم اولمغله اول قربه واصل اولمقدر

مصراع آشنای عشق اولندهٔ آه وزاری اکسک دکل ه یعنی حقیقت
عشق الهیه یه کوفتاد اولندن اول عشقک نشانلریکه آه وزاری در
آنک کمثلی قابل دکلدر البته آشکاراولورنته کیم امام بصیری
رحمة الله علیه قصیدهٔ برده ده بیوردقلری

ایحسب الصب ان الحب منکتم ما بین منجسم منه ومضطرم

مصراع کشتیٔ عشقک بحره دمادم روزگار اکسک دکل ه یعنی عشقک
عناصر متضاده دن قورلمش برطبایع مختلفه دن بنا اولنمش کشتیٔ
جاری عشقک بحرمی پایانه دوشدکده اکاحرکت ندن دمبدم
باد مخالف اسوجب اول کشتیٔ سودجب کتودر واول اراده عاشقک
اختیاری قلمز امدی قرنداش عالمدن حق عاری کونلر معرفت
توحیددن بریلردر زیرا جناب باری اشیاده علی قدر مراتبهم
واستعدادهم اسماوصفاتیله سارید والله بکل شئ محیط
عالملرک خلاقی براحد باقیدکه وحدتی باعث کثرت وکثرتی
شاهد وحدت واقع اولمشدر لوکان فیهما آلهة الا الله لفسدتا
بیت ظهوری پرده اولمشدر اولمشدر ظهوری کوزی اولان دلیل استرمی نوده
اجل واعلا اولان وجه العالمین نوده پاکمی اشیاده مشاهده
ایتمک ممکن اولمز الا بصر بصیرتله اولور بصر وبصیرت ایسه
تزکیهٔ نفس وتصفیهٔ قلب وتخلیهٔ روح ایتمیجه آچلمز بونلر

نه ایله حاصل اولود دیرایسک کثرت جذبه توحید ایله اولود
کما قال الله تبارک وتعالی یا ایها الذین آمنوا اذکروا الله ذکرا
کثیرا وسبحوه بکرة واصیلا ودنی معلوم اولدکه عناصر ابعدن
موالید ثلاثه تولد ایدوکه آنک بری نبات وبری معدن وبری
حیواندر وحیوان دنی ایکی قسمه منقسمدر بری حیوان ناطق
وبری غیر ناطقدر وحیوان ناطق دنی اوچ نوعدر نوع اول
اهل دنیا نوع ثانی اهل عقبا نوع ثالث اهل اللهدر امدی اهل
دنیانک عقلی معاشدر کی تحصیل بدندن عبادتدر ونفسی
نفس امّاره دکه اول مقام شقاوتدر وصفتی اخلاق دنیه دن عبادتدر
وروحی حیواندن عبادتدر انجق نطقی انساندر اوده دنی عوّیاندر
حیوان یا لکن نطقلی سائر حیواندن امتیاز بولدوقدن اولنک
کالانعام بل هم اضل دردر ودنی اهل عقبانک عقلی معادر
اول تحصیل عقبادن عبادتدر ونفسی نفس مطمئنه دکه اول مقام
معرفتدر وصفتی اخلاق حسنه دن عبادتدر بونک روحی روح تسلیم
ونطقی نطق انساندر والعاقبة للمتقین تحتنه داخل اولمشدر وروحی
بری اهل اللهدر دکه آنک عقلی عقل کلدر دنیا وعقبانک ترکندن عبادتدر
الدنیا حرام علی اهل الآخرة ونفسی نفس مرضیه دکه اول مقام
قربتدن عبادتدر وصفتی تفکر وروحی
روح سلطانیدر ونطقی نطق ربانیدر

شیخ

105

شیخ مشار الیه حضرتلرینی علماء ظاهر الزمان طعن وتشنیع
اوزره وطریق علیه لوکت ذکر وآیتیلوکدن منع ودفعه کمال
اقدام واهتمام ایتملریله علی طریق التحکیة والتعریف
کلمات نفائس قدسیه لریدکر اولنور

طوقاتی امین چلبی ادبعد کوفی کلمش ایدی عدد بوندایدی
بوکون آنلوکه لی اون کوندر بوکوی ودوحی دسالهلری
وارایمش بوکیجه عزیز عنقاده اول دسالهلری کتوردی بعضی
مغلق ومجمل بر لرینی تحقیق ایتمک اشارتیله تجلیه ایتملریله بوکون
امین چلبی یه دسالهلری کتوردم بقدم بوکوی مرحوم بنم استادم
خواجه زاده نک استادیدر مصری بوکوی شاکردی خواجه زاده نک
اوغلی درس افندیسیدر بیک اللی یش سنه سنده بک شهرنده
اوقودم بیک اللی اوچ سنه سنده دوحی افندینک شاکردی نبی
افندیدن وتوکمان احمد افندیدن اوقودم الحاصل بوکوی ودوحی
دخی هما الله بوایکسی دین مبینه تمام خلوص واخلاص تامله خدمت
ایتملرینه دوایکسی قراده کیدنلره میر حاجد بری قائد بری
سائق اولمشلردر دیاره کیدنلره بو به دوزکار کبی اولمشلردر
کذلک قاضی زاده آنلوکه اثر نجه کمتشدر واعتقادی پاک اولان
علماء بالله نده سوزلری حقدر دین مبین جناب محمدیه صلی الله
علیه وسلم اخلاص ایله خدمت ایدنلره امادانی آنلردن دکلدر

امدی تنزیه مؤمن کندی قلبنی جهلدن آد تمقد دحق تعالی منزّه در
ذاتیله منزّه در کمسنه نک تنزیه یله دکلد بو داده تنزیه مؤمن
کندی قلبنی آد تمغه آلودلر عزیزک مرادی دنی ولکن مجلد
تفصیله بو در دکه ذکر اولندی و بر مشکل دنی صفات ثبوتیه دکه
بولنور دی بحیاته عالم بعلمه قادر بقدرته سمیع بسمعه
بصیر ببصیره متکلم بکلامه مرید بارادته بقاء بیقائه بولنور
عزیز یاذ دیغنه کوره اگلنود که الله سبحانه وتعالی ذاتیله
حی اولمه وذاتیله عالم اولمه وذاتیله قادر اولمه وذاتیله سمیع اولمه
وذاتیله بصیر اولمه وذاتیله متکلم اولمه وذاتیله مرید اولمه
وذاتیله باقی اولمه ولکن بو تفسیره محتاج در بز کلامم اولیایده در دکه
الله سبحانه وتعالی حید دکندی حیاتیله بزم کبی آفت وفنا یله
دکل وعالمد دکندی علمیله بزم کبی عقل ووسواس یله دکل وقادر در
کندی قدرتیله بزم کبی ال وایاق یله دکل سمیعدر دکندی
سمع صفتیله بزم کبی قولاق یله دکل وبصیر در دکندی بصر
صفتیله بزم کبی کوز وبک یله دکل متکلمدر دکندی کلامیله
بزم کبی دل یله دکل ولسان حرکتیله دکل دنی مرید در دکه
کندی اراده تیله بزم کبی قلب صنوبر یله دکل دنی باقیدر
کندی بقا سیله بزم کبی عمر اوزنلغی یله دکل امدی صفات
ثبوتیه ده بو معنایی ملاحظه لازمدر زیرا الله سبحانه وتعالی

دینی ومذهبی باطلدر مذهب خاص ندر دین مبین واقعی فوندن املشدر
قواده کیده نه قصر غه املشدر بر کوی ودومی وقاضی زاده
زمانلرنده اصلا مشایخ طریقه انکسار کلمدی پادشاهی عداوت
ایتدی ومدیلر اگر چه حوق نزاعلر ایتمشلر در تصحیح اعتقاد ایچون
ایتمشلر در آفاتدن وعمها لکدن تنفیر وتنبیه ایچون دنی ایتمشلر در
اگر عداوت ایچون ایتمش اولمه لودی مشایخ آنلرده پادشاهله
تاخ ایتدیرر لودی دور ومنفیه حاده ایدر لودی آنلرک زمانلرنده
مشایخ خورد یاده معزّز ومکرّم اولمایدی تکیه لرده توحید لر
ودوراتلر اولوجه کمسه یه مانع اولمزدی آنلرک ترغیب
وترهیبلریله امّا واقعا ظالم دولت آل عثمانک تخته نیخ اولمشدی
ایسه قصر غه اولدی فوندنه اولدی ابتدا پادشاهی مشایخ منع
ایتدیردی مشایخ تکیه لره فوندنه اولدی ثانیا پادشاهی
تختدن ایندیردی ملکنی بربادایلدی لوط قومی کبی التنی امتلرنده
روندردی دنی صوکی نبیمز اولدر بیلمز الله تعالی صونوندن ایلیه
امدی دومی افندی تصحیح اعتقاد ایچون ترکی بر رساله یاذمشدر
غایت کوکللری مؤمن اولنلره ایدنمک لازمدر ولکن بعض
تفصیله وتفسیره محتاج یرلری وارد وجمله دن بر یسی بو در دکه
الله تعالی حضرتلرینی بو بیلمک وتنزیه ایتمک لازمدر تنزیه
آد تمقد دیمش بز دیر دکه الله تعالی آد تمقدن منزّه در

امدی

سمعدن منزه دكل دسمي واردد سمي بزم كبي قولاق ايله دكلدر
كذلك سائر صفات ثبوتيه دخي بويله در امدي اخوان صفا
مؤده اولسونكه بو تحقيق بوكيجه عنقاده عزيز تفسيره اشارت
ايتمشلر ايدي انك اشاد تيله در معذور در اولد اولد
خادم القوم سيدهم سيد القوم خادمهم اولنجه بركوي
ودومي وقاضي زاده وبونلرك اتباعي علماء ظاهريك
دخاللرندر مصري اهل طريقك دوداني لوندر دامتزاج
محال كبيد مصريك آنلره التفاتي مداهنه دد دينو دانسه
آنلر سيد القوم خادمهم كرو عندندر سايسلر در آنلرك
دخللري جيقد يني كبيد سايس قشاغسني چقرنجه ياغري
اولان حيوان قوجنور اولمين قوجنمز انسان اولان خود
سايسك خدمتني تمام كورنجه حظ ايدر وصفا ايدر دخي
بخشيشلر ويرد وجه آخر آنلر اطباء حذاق كبيد داطبانك
معالجه سني خسته كورنجه نفوت ايدر اكر مرضدن شفا اولد يغني
بيلورسه حظ وصفا ايدر آنلرك اطباء اولد قلريني بوندن قياس
ايده دكر آنلرك زمانده جمله اهل طريق اشتهار ده ايدي
حر دياردة تكيه لرده وجوامع ومساجد لرده توحيد لر
ودرسلر اولودي يوماً فيوماً ازدياد بولمقده ايدي طبيب
اولدكه خسته يوماً فيوماً صحتده ازدياد بوله امدي هو طريقك

آنلرك

107

آنلرك زمانده قوتلري ازدياد ده اولد يغي آنلرك اطباء
حذاق اولد قلريند شاهد عدل در دكنرهم الله تعالى اليوم
الدين آمين بحرمة سيد المرسلين امامالي آنلرد دن دكلدر
وانيك شريتي ذهرد دكه حوكيم ايجد فيسه هلاك اولدي
اهل طريق فوردا ابتدا پادشاهه نودي اطفا ايتدردي
توحيدي وذكري منع ايتدردي نودي سيوندردي عالم اظلم
اولدي هو طرفده خرسز وخائن باش قالدردي عالم عرج مرج
اولدي پادشاهي تختدن ايندردي نوداولكن ايندريو
بيلمد يلر نودي سيوندردي ايندريلو ابتدا نوداو پادشاهي
سيوندردي ثانيا پادشاهي تختدن ايندردي ايشته
وافي بوقدر مصيبته سبب در باعم ثانيدر دخي نيجه اولود
بيلنمز صوكي خير اوله ايشته بلاغرض ولاعوض مصريك
اعتقادي بوددر اهل طريق اولان اخوانه وصيتم بودركه
بويازديغم اوزده اعتقاد ايده لر بونك خلافي الحاد در وضلالت در
اهل طريق الله سبحانه وتعالى حضرتلري الحاددن وضلالتدن
حفظ ايليه آمين هذا ما يحيى الله تعالى مذهب العلماء
الاعلام المجتهدين في تصحيح اعتقاد اهل الاسلام
فمنهم البركوي والرومي وابن القاضي ومن تبعهم
بلا رياء ولا نفاق كنرهم الله تعالى الى يوم الدين

حکایت سلطانیه زمانیله بر پادشاه بر سرای یا پمش مراد
ایتمشکی عالمده نه قدر استاد واد سه جمیع سنعتی اول
سرایده بولنه هر دیاده خبر کوندرمش نه یرده براستاد فقاعی
وادایسه کلسون پادشاهه صنعتی کوستره سین صنعتی قدر
بخششین وعطایا الکسون دیو هر دیار لردن استاد لر جمع اولمشلر
لکن چین استادلری دوم استاد لرینه ودوم استادلری چین استادلری
صنعتلرینی کوسترمکه مراد ایتمشلر ادامزده بر یرده بیکلرجه
صنعتی تمام اولنجه یه قدر پرده قالقمیه تاکه صنعتلری تمام اولدقده
اول وقت کودسون دیمشلر پادشاه دخی راضی اولمش ایکی جانب
صنعتلرینه باشلمشلر پادشاه دوم استاد لرینه کلود مش
کاه چین استاد لرینه واد دمش دوم استاد لری نقشه باشلمشلر
دولو عجائب وغرائب نقوش کودنجه پادشاه هر بیسنی تحسین
ایدوجه بخششلر ویرد مش چین استاد لرینک یانلرینه
کلدکجه کودکه بونلرده اصلا نقشه باشمرشت یوق انجق دیواره
جلا ایدلر صیقل اودرلر کویاکه جدارک آلتنده کنوز اودرلر
آچلمسین دیو جدادی بیاد لرپادشاه بونلره دیرکه دوم استادلری
چوق صنعتلر کوسترد یلر سز نه زمان کوسترو سز دیر
بونلر دیرلرکه بزدخی کوسترو ز بزمکی تاصکره اولور پادشاه
تعجب ایدوجین ایدوتا دوم استادلری صنعتلرینی بالتمام

ختم

ختم ایندیجه پادشاه چین استاد لرینه الم وغم ایله کلود آنلر
ختم ایتدیلر قنی سزک صنعتکز بیلیم کم سزک الکزدن کلن
همان بومیدر دیدیجه بونلر کودیلرکه پادشاه الم چکدیکی دیدیلر
پادشاهم اوامزدن پرده قالدر دسونلر پرده قالدر دیلر
برکره دوم استاد لرینک جمع ایتدکلری نقوشی غریبه
بوجدادصیقلده کودکمکه باشلدی آیندیجه صودحت
کودینودکجی جمله سی کوردندی بونلرک صنعتلری دوم استاد لرینه
غالب کلدکی زیرا آنلرده صنعت واد جلا یوق آنلرانجق بردلو
صودحت کوسترد بونک مقابل سنده هر نه قدر صودحت کلورسه
جمله سین کوسترد پادشاه بونلری تحسین ایدوجه احسانی
زیاده ایتمش مقدما خاطرلرینه دکدیکنه عذر لرایتمش ایدلر
امدی اول دیوار اداسنده پرده کیدنجه هر دولو صورتلرکی
کوسترد ایسه چوکین اولان صورتلری کوسترمسی نجه اولور
فافهم فاعلم قال الله تبارک وتعالی یا ایها الناس اتقوا
ربکم ان زلزلة الساعة شیء عظیم یوم ترونها تذهل کل
مرضعة عما ارضعت وتضع کل ذات حمل حملها وتری الناس
سکاری وما هم بسکاری ولکن عذاب الله شدید ای کوره
زاده تفاسیرین جمع وتتبع ایله بوآیت کریمه نه معنا دد
زلزلة الساعة نه دیمکدر وبر موضعده دن مراد کیملر دیمکدر وبر

كل احاطة افراد ايچوندر اضاعده نه قدر معنا وار ايسه
يعنى اوضاع نه قدر معنايه دلالت ايدر ايسه جمله سى
بونده داخلدر وكل موضعة دينجه حقيقةً وتأويلاً نه قدر
موضعه وار ايسه بونده داخلدر امدى معلوم اولدكه
سلطان مصطفى خانك موضعه سى وانيده حق اعتقاده
ايسه انك سوء شرندندر وانى بى آنلره كتوجب موضعه
ايدن سنك برادركدر اضرومه پاشا اولديغى زمان
وانى ايله كوشمش اعتقاديغى بكنمش پدريكز وزيراولديغى كبى
پدريكه برادرك تعريف ايلدى بزه پيغمبر اولمغه برساده
وانى واردر غيرى يوقدر آنى بزه كتوردم خواجه من
اولسون هم شيخمز اولسون هم پيغمبرمز اولسون ديمش
آنى اضرومدن كتوردى يكز سلطان مصطفايه شيخ ايتديكز
دنياده بونك كبى يوقدر پادشاهم ديكلر ايسكن بونك
وعظنى ديكلر بوندن غيرى واعظ دكلمز ودكلمه ديديكز
بعده وانيك عودتنى والده يه اولسون ديكز سلطانلره
عودتى به اولدى داماديغى شهزاده لره خواجه ايتديكز
شهزاده لركوزلرينى آچديلر پدرلرى يانده وانى يكوردىلر
والده لرى يانده وانيك عودتنى كوردىلر مكتبلرنده وانيك
داماديغى كوردىلر يدكلرى وايچدكلرى جمله آنلرك اللرنده ايدى

يا اعتقادى

يا اعتقادى نيدوكن اوكونسونلر آنلر دوشت يانغى احاطا يتمشلر
ايكن آنلرينى قيوب مصرى يه كلمك ومصريك سوزينى قبول
ايتمك نيجه سى محال املز الحاصل شهزاده لرى يهودى ايدر
نقاش اعتقاد اودر آنك نقشنى بكنن صراف وعراف
نفاد انساندر عقلى وفراستى دوشدى الى بكندى هم كندويه
هم پادشاهه شيخ اولمغه آنى لايق كوردى نتيجه موضعه وانيدر
كل ذات حمل دن مراد مال جمع ايدندر وانى يوزغوشى
اولنه هم فرض اولدى ديو خلقى هجه كوندردى سلطان محمود
مال جمع ايلدى بوكون ياذيلان خمد نفس الامره سلطان
مصطفايى يهودى ايدن وذنا ولواطه يى فسقه وفجره يه
حلال ايدن اولدر دار الفاسقين ملجأ الفاجرين وانيدر
عود الوتردن مرادى عزيزك مصريك پرمغزده اولان
اون بشدر اول اون بش ايله بوكونك تحقيقى تمام اولدى
بسم الله الرحمن الرحيم قالوا ياهود ما جئتنا ببينة وما نحن
بتاركى آلهتنا عن قولك وما نحن لك بمؤمنين ان نقول الا
اعتراك بعض آلهتنا بسوء قال انى اشهد الله واشهدوا
انى برئ مما تشركون من دونه فكيدونى جميعا ثم لا تنظرون
انى توكلت على الله ربى وربكم ما من دابة الا هو آخذ بناصيتها
ان ربى على صراط مستقيم دون نجم الدين كبرى رحمة الله عليه

بعض حکایه سنی نقل ایلدم حسن ایشمش بو کیجه بنه یلدن
آقدی آغزندن دیمش حکایه ایکی دشمان بر بریله جنک ایدرکن
وجمله خلق قیامده وصواشده ایکن اول عزیز دیمشکه بو کیجه
داحت اویوردم خلق طعن ایتمشلر بزاویقوسز قالدق آنک
اویقوسی کلمش دیو عزیز دیمشکه سز غفلتده ایکن بن بوکون
ایچون اویقومی ترک ایتدم بوکون اویوردم سز بوکون دن
داحت اویوردیکن بوکون اویاندیکز دیمش نجم الدین کبری حضرتلری
تفسیر حقایق صاحبیدر حتی دشمان کلنجه اهل وعیالنی آخور دیاره
کوندرمش کندی کتمش دیمشکه بن بونده شهید اولسم کوکدرسز
وادک کیدک دیمش کندی قالمش کفار یله جنک ایتمش کفار جمیعاً
اوزرینه هجوم ایتمشلر قمی جوق کفار قتل ایتمش عاقبت شهید
اولنجه بر بیوک کافوک باشنی پرچمندن طوتمش قتل ایتمش
پرچم الده ایکن شهید اولمش حضرت مولانای روم قدس سره
آنکله مثنوی سنده فخر ایدر دیرکه بز اول کروه حد نزکه بر الده
جام شهادت بر الده ناصیهٔ عدو طوتار جان ویرر دکده بو مجاهد
ایله جان ویرر دیمشدر امدی هرکسه برکره اولمك واردر
بادی اولنجه شونك کبی اولمسنی الله تعالی میسر ایلیه
مصر یك داحت اویقوسی شونجلین مجاهده ایله اولمکدر
کوپرولنك ناصیه سی بولنور ایسه یتر والسلام

شیخ

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

شیخ مصری حضرتلرینك افتای نفیسنده پادشاه زمانه وپاشای وقته
ارسال بیوردقلری مکاتب متعدده لریدرکه بر وجه آتی ذکر
وبیان اولنور عزیز مشار الیه اردنیه وارد وب نخی اولندقده مکتوب شریفلریدر
مالقه دن اردنیه پادشاهه ارسال بیوردقلری مکتوب شریفلریدر
بسم الله الرحمن الرحیم یا ایها الذین آمنوا هل ادلکم علی تجارة
تنجیکم من عذاب الیم تؤمنون بالله ورسوله وتجاهدون فی سبیل الله
باموالکم وانفسکم ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون یغفر لکم ذنوبکم
ویدخلکم جنات تجری من تحتها الانهار ومساکن طیبة فی جنات
عدن ذلک الفوز العظیم واخری تحبونها نصر من الله وفتح قریب
وبشر المؤمنین قوله تعالی تؤمنون بالله هزیة الاسماء
مع الذات قوله تعالی رسوله اسماء مجردة الرسول هذه
قوله تعالی رسوله الاسماء المجردة الرسول هذه
یحیی ذمای ۴۸ یحیی ذما ۱۱۸ امدی معلوم اولهکه
تاریخ آیت ایمان بالله ورسوله دلالت ایدرکه بوسنده
اولدقلریده ایمان کتوردسکز عذاب الیمدن قورتیلورسکز
بوایمان سزه نجات ویرر دخی کناهلریکز مغفرت اولنور
جنات عدنده مساکن طیبه یه داخل اولورسز ودخی نصر
من الله وفتح قریب وبشر المؤمنین ایله میسر اولورسز
عموم معنای رسول مدلولی جمله رسوللرد راسماء مجرده

حوفنك مدلولی قرآن عظیم الشانده ایمان کتوردك دیو ایکن
دسول دکلدر دینه نه دلیل ایله دیر الحاصل مصریك
نغمه سبب بونلردن دسالتلرینه اوّل المؤمنین اولدیغنده
غیری علتلر بهانه دن داصل مرادلری
بودر والسّلام

عزیز مشار الیهك صکره جد پادشاهی دن رسال ایلدکلری مکتوب شریفلرینه

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله ربّ العالمین والصّلوة والسّلام
علی سیّد المرسلین وعلی جمیع الانبیاء والمرسلین وآلهم
وصحبهم اجمعین والحمد لله ربّ العالمین والصّلوة والسّلام
علی جمیع من اتبع الهدی وبعده نور حقی اطفایه سعی
ایدنلر اناداته واضائته سبب اولدولرکندیلره بوزلدقلری
قالوا ای سلطان احمد مصریه بواذابی ایدن
شیخ الاسلام دکل وزیر دکل زید دکل وعمرو دکل
والله العظیم وبالله الکریم سنسین بزسنك شریکی
چوق صیانت ایلدم سن بیلمدکی یوم تبلی السّرائر دن
قود قمز مسین ومماله من قوّة ولا ناصر دن خوف ایله
والله یقول الحقّ وهو یهدی السّبیل
الفقیر افقر الورا خادم الفقرا
محمّد المصری الخلوتی

بودخی

بودخی شیخ مشار الیهدن پادشاهه یازیلان مکتوب شریفلریدر

عزّت دادینه حرو جهل مستحق اولان پادشاه عالم پناه حضرتلرینك
الله سبحانه وتعالی وجود شریفلرین دائما مصون ومحفوظ ایلیه آمین
پادشاهم بوکدایه بوقدر تعظیم کندی کمالنی بیلدر ومشد دسکا ایتدیکن
تعظیمی برپادشاه ایتمشد دالله تعالی ظاهراً وباطناً شرفکونی زیاده ایلیه
پادشاهم هدیهٔ جلیلهٔ کز مقبول اولمشد دالله تعالی اجرلو وعوضلو ویره
پادشاهم لطفکز اولو ایسه تکیه مزه کفایت ایده جك قدر بکوی
تعیین ایدسکز غایت لطفدر پادشاهم بدنمده غایت
ضعف اولوب عقلمده دخی تلاشی اولمغله معذوراوله

الفقیر فقر الورا خادم الفقرا
محمّد المصری الخلوتی

عزیز مشار الیه قدّس سرّه العزیز پادشاه عالم پناه تحریر ایلدیکی
مکتوب ایله اسنده قائم مقام پاشایه ینی وجهله تحریر ایلدی

عزّتلو اوغلوم مصطفی پاشا حضرتلرینك حضوره عزّتلو نه عزّاز
تعظیم ایله سلام مدن صکره خاطر شریفلری سؤال اولنور دائما
مصون ومحفوظ اوزره اوله لوبنم جانم محبّت نامه کزدن زیاده
سرور اولمشد دالله تعالی اجرلو وعوضلو ویره بدنمده
زیاده ضعف اولوب ایله نه یازه جغمی بیلمز اولدم معذوراوله والسّلام

الفقیر محمّد المصری الخلوتی

تمّت

كان وفات حضرت الشيخ محمد المصري الخلوتي في رجب المرجب
من شهور سنة ٨٠٠ ودفن بجزيرة ملية لاة قدس سره توفي
منفياً هناك كان مولده بمدينة ملاطية في سنة ٧٤٢ وعمره
يكون ثمان وسبعين سنة

Atatürk Kitaplığı
1979
İstanbul

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Ümran KARACA

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 26.10.1985, Kayseri

Medeni Durumu: Bekâr

Tel: 0507 976 87 35

Email: karacaumran@yandex.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü	---
Tezsiz Y. Lisans	Pamukkale Üniversitesi SBE	2010
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	2007
Lise	Melikgazi / Şeker Lisesi,	2003

YABANCI DİL

İngilizce